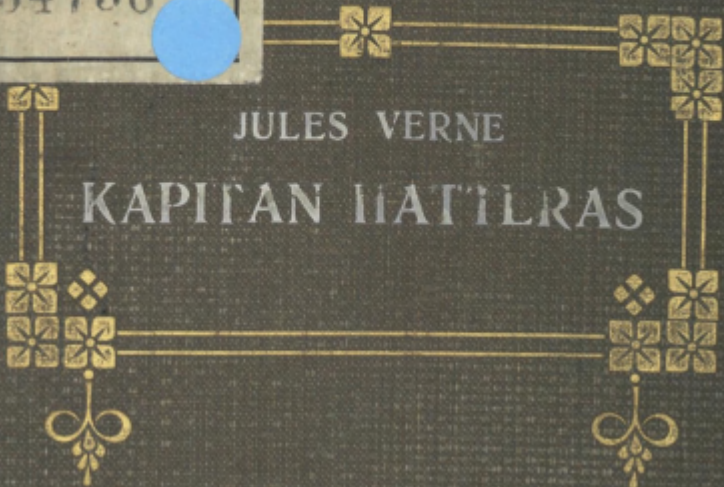


Narodna in univerzitetna knjižnica  
v Ljubljani

64736

JULES VERNE

KAPITAN HATILRAS



„Svetovna knjižnica“

==== X. ====

# Kapitan Hatteras

==== ali ====

Angleži na severnem tečaju.

==== Francoski spisal JULES VERNE. ====

Prevel O. J.

*Wag. Bohovnik*

Tiskala in založila »Goriška Tiskarna« A. Gabršček.

==== V Gorici 1910. ====

64736



(25.4.35)

IN = 030006032

## I.

»Jutri, za oseke, odpluje ladja Forward pod poveljstvom kapitana K. Z. in podpoveljstvom Riharda Shandona iz New-Princes-Doksa. Kam, ni znano.«

Tako se je čitalo v »Liverpool-Heraldu« dne 5. aprila l. 1860. Odhod ene ladje je malopomemben dogodek za pristanišče, ki ima v Angliji najbolj razvit promet. Kdo naj bi ga opazil sredi ladij najrazličnejše velikosti, ki se raztezajo po dve uri daleč na okrog?

Vendar se je zbirala dne 6. aprila zjutraj znatna množica ljudi ob obrežju New-Princes-Doks-a. Neštevilno mornarjev iz mesta se je poslavljaljo ondi. Delavci bližnjih delavnic so zapustili svoje delo, trgovci svoje temne pisarne in kupci svoja skladišča. Raznobarvni omnibusi so vsako minuto kar izsipali množice radovednežev; zdelo se je, kakor da bi bilo edino zanimanje mesta, prisostvovati odhodu Forwarda.

Forward je bila ladja, ki je imela 170 ton, opravljena z vijakom in strojem na paro, ki je dosegal moč 120 konjskih sil. Postavili so ga nalašč kar med druge ladje pristanišča. Lahko bi se ga bilo zamenjalo z drugimi ladjami pristanišča. Toda če ni nudil preprostemu očesu nič izrednega, so pa strokovnjaki opazili na njem podrobnosti, ki mornarja niso mogle varati.

Tudi na krovu Nautila, ki je bil blizu tam usidran, so ugibali mornarji na vse mogoče načine o cilju Forwarda.

»Kaj naj si človek misli,« pravi eden, »o teh jadrnikih; saj ni navada, da bi bili parniki tako močno ojadrani.«

»Najbrže,« pravi drugi širokih rdečih lic, »najbrže hoče ta ladja bolj računati na svoja jadra nego na svoj stroj, in razlog, da so ravno zgornja jadra tako močno razvita, je najbrže ta, da bodo spodnja jadra dostikrat nerabna. Tako torej vsaj jaz prav nič ne dvomim, da je Forward določen za severni ali južni tečaj, kjer ledeno gorovje ovira veter, da tudi dobra in močna ladja ne more delovati.«

»Vi imate prav, mojster Cornhill,« povzame besedo tretji mornar. »Ali ste opazili tudi sprednji tram, ki pada naravnost na morje?«

»Pridenite še,« pravi mojster Cornhill, »da je prevlečen z vlito jekleno ojstrino kakor britev, da bi lahko presekala trinadstropno ladjo, če bi jo Forward zadel od strani z vso silo.«

»Prav gotovo,« odvrne privodnik Mersey-e, »ta ladja priplove s svojim vijakom gotovo svojih 14 milj v eni uri. Čudovito je pri svoji prvi poskušnji preplula svojo pot. »Verjemite mi, izvrstna tekalka je.« In prav tako ji jadra ne delajo ovire,« nadaljuje mojster Cornhill; »naravnost proti vetru gre in se lahko vodi z roko. Zapomnite si, ta ladja hoče poizkusiti tečajna morja, če ni tako, naj se ne imenujem več Cornhill! In še nekaj posebnega! Ste li opazili široko luknjo pri krmilu?«

»Presneto,« odvrnejo mornarji, ki so se zgovarjali s Cornhillom. »Pa kaj sledi iz tega?«

»Iz tega sledi, moji ljubi, odvrne mojster z nekim samozadovoljstvom, da ne znate niti gledati niti misliti; iz tega sledi, da so hoteli dati krmilu prostora, da se po potrebi lahko predevlje. Ne veste li, da se ta manever pogosto pripeti sredi ledu?«

»Izborno ste sklepali,« odvrnejo mornarji Nautila.

»Sploh pa«, pravi eden njih, »potrjuje zaloga ladje misel mojstra Cornhilla. Jaz to vem od Cliftona, ki se je junaško vkrcal. Forward je presrbljen z živežem za pet ali šest let in temu primerno tudi z ogljem.«

»Vsa njegova zaloga je oglje in živež ter en zabojevlnene obleke in kož morskih volkov.«

»Oh,« pravi mojster Cornhill, »o tem ni več dvomiti; vendar, prijatelj, ki poznaš Kliftona, ali ti ni ničesa povedal o nameravani poti ladje?«

»Ničesa mi ni povedal, ker ne vé ničesar; moštvo je vkrcano na slepo. Kam gredo, bodo vedeli še-le, ko pridejo na kraj cilja.« »In tudi če gredo v peklo, kakor se meni zdi,« pravi nekdo.

»Pa tudi kakšna plača,« nadaljuje živahno prijatelj Cliftona, »kaka visoka plača, petkrat večja nego navadna plača. Saj brez nje bi Rihard Shandon ne bil nikogar našel, ki bi se bil uдинjal pod takimi pogoji. Taka čudna ladja, ki gre, Bog ve kam, in ki se zdi, da se ne vrne več! Mene bi to ne veselilo.«

»Veselilo ali ne,« pravi mojster Cornhill, »ti bi ne bil nikdar sposoben za moštvo Forwarda.«

»Zakaj pa ne?«

»Ker ti manjkajo pogoji, ki se zahtevajo. Jaz sem izvedel, da oženjeni nimajo dostopa. Ti pa pripadaš tej ve-

liki kategoriji. Zato se ti ni treba repenčiti, dasi bi bilo to zate res prisiljeno potovanje.«

Mornar se prične smehljati s svojimi tovariši ter tako pokaže, kako prav je zadel Cornhill.

»Z imenom vred,« nadaljuje Cornhill »je vse čudovito drzno na tej ladji. Forward, t. j. naprej, do kam? In vrhu tega ni znan kapitan te ladje.«

»Če je pa vendar znan,« odvrne preprost mlad mornar.

»Kako? znan je?«

»Brez dvoma.«

»Ali mar verjameš, da je Shandon kapitan Forwarda?« reče Cornhille.

»Toda,« pravi mladi mornar ...

»Daj si vendar dopovedati, da je Shandon podpoveljnik, in nič drugega; on je izvrsten in pogumen mornar, somolovec, ki ima svoje skušnje, korenjak, sposoben za poveljnika; in vendar on ne poveljuje. On je toliko kapitan kakor ti ali jaz. In onega, ki bo za Bogom poveljeval na krovu, tudi on ne pozna. Ko pride čas, se že prikaže pravi kapitan. Bog ve, kako in od katere strani sveta, kajti Rihard Shandon ni povedal in niti ni smel povedati, proti kateremu kraju zemlje obrne svojo ladjo.«

»Vendar, gospod Cornhill,« nadaljuje mladi mornar, »jaz vas zagotavljam, da se je nekdo predstavil na krovu, nekdo, ki je bil naznanjen v pismu, v katerem se je izročilo mesto podpoveljnika gospodu Shandonu!«

»Kaj?« odvrne Cornhill z nagubanim čelom, »ti boš mene prepričeval, da ima Forward kapitana na krovu?«

»Seveda, gospod Cornhill.«

»Ti mi boš to pravil, meni?«

»Brez dvoma, ker jaz sem to izvedel od orožničarja Johnsona.«

»Od gospoda Johnsona?«

»Brez dvoma; kajti on sam mi je povedal.«

»On ti je povedal? Johnson?«

»Ni samo povedal, temveč pokazal kapitana.«

»On ti ga je pokazal?« ponavlja začudeno Cornhill.

»Pokazal mi ga je.«

»In ti si ga videl?«

»S svojimi očmi.«

»In kdo je?«

»Neki pes.«

»Pes!«

»Pes na štirih nogah.«

Mornarji Nautila so se silno čudili. V vsaki drugi okoliščini bi bili popokali od smeha. Pes kapitan ladje, ki šteje 170 ton. Vendar Forward je bil v resnici tako čudna zgradba, da je bilo treba dvakrat pogledati, predno se je človek zasmeljal ali zanikal. Pa saj se niti Cornhill sam ni smejal.

»In Johnson ti je pokazal tega tako izvanrednega kapitana, tega psa?« nadaljuje Cornhill, obrnivši se na mladega mornarja. »In ti si ga videl?«

»Kakor vas tukaj-le vidim.«

»No, kaj pa vi sodite o tem«, vprašajo mornarji gospoda Cornhilla.

»Jaz ne sodim nič,« odvrne ta trpko, »jaz ne mislim drugega nego to, da je Forward hudičeva ladja, ali norcev, ki so za norišnico.«

Mornarji so še dalje molče ogledovali Forwarda, katerega priprave za odpotovanje so se bližale koncu; ven-



dar niti eden si ni upal trditi, da je gospod Johnson potegnil mladega mornarja.

Ta zgodbica o psu se je že razširila po vsem mestu in marsikaterj radovednež bi ga bil rad videl in je že skoro verjel, da je to neka nadnaravna žival.

Sploh je pa Forward že nad osem mesecev obračal nase pozornost občinstva; da je bila ladja na poseben način zgrajena, da ni bil znan kapitan, da je Rihard Shandon na poseben način oboroževal ladjo in izbiral moštvo zanj, da je bil cilj potovanja tako neznan, da se o njem niti slutiti ni moglo, vse to je delalo stvar več kot čudno. Za misleca, sanjalca, filozofa ni nič bolj zanimivega nego ladja pred svojim odhodom; njegova domišljija jo spremlja v njenih borbah z morjem, v njenih bitkah z vetrovi, na njenem čudnem potovanju, ki se ne konča vedno v pristanišču; le majhen nenavaden dogodek naj se vrine, pa nam že vzbuja ladja čudne slike v fantaziji, celo onim, ki ne marajo o fantaziji ničesar slišati. Tako je bilo tudi s Forwardom. In če tudi preprosti gledalci niso mogli delati učenih opazk, kakor gospod Cornhill, se jih je vendar v teku treh mesecev nabralo, da se je v Liverpoolu v obče o tem govorilo.

Ladjo šo delali v Birkenhead-u, v predmestju Liverpoola, ležečem na levem bregu Mersey-e; množica neprestano odhajajočih in prihajajočih parnikov je vezala delavnico s pristaniščem.

Gradilca Scott in C.o, ki sta bila v Angliji v tem oziru najbolj spretna moža, sta bila prejela od Riharda Shandona natančen načrt, kjer je bila z največjo skrbnostjo določena teža, velikost in oblika ladje. Iz tega načrta je gledala globoka bistrournost mornarja, ki ga je delal.

Ker je imel Shandon potrebna sredstva na razpolago, se je delo pričelo in po naročilu neznanega lastnika hitro nadaljevalo. Ladja je bila izredno močno narejena; očitno je bila določena za velikanski pritisk, kajti narejena je bila iz indijskega hrastovega lesa, ki je posebno trajen, in vrhutega obita z močnim železjem. Mornarji so se povpraševali, zakaj ni srednji del ladje, ki je s tako močjo zgrajena, narejen iz železa, kakor pri drugih parnikih. Nato so si odgovarjali, da je moral neznani inženir že imeti svoje razloge za to.

S časom je ladja v delavnici dobivala svojo obliko in njena moč je vzbujala pri poznavalcih občudovanje. Kakor so že pripomnili mornarji Nautila, je tvoril njen sprednji tram z gredljem pravi kot; končal se ni v kljun, temveč v jekleno ojstrino, vlito v delavnicah R. Hawthorna.

Ta železni, v solčnem svitu se bliščeči sprednji del je dajal ladji posebno lice. Četudi ni imela na sebi nič vojaškega, vendar je bil na sprednjem delu en top, in sicer tako postavljen, da se je lahko na vse strani sukal.

Pa če ta ladja ni bila določena niti za vojno brodoge, niti za promet, niti za zabavne izlete, kajti izleti se ne delajo z živežem za šest let, čemu je vendar bila? Morda, da poišče Erebus in Terror ter John Franklina?

Nič manj ko to. Kajti prejšnje leto, 1859., je Mac Clintock prinesel iz severnega morja dokazano vest, da se je ta ekspedicija ponesrečila.

Ali je hotel torej Forward še enkrat poizkusiti sloviti severozahodni prevoz? Čemu to? Kapitan Mac Clure ga je našel leta 1853. in njegov poročnik Creswell je prvi

objadral amerikansko celino od Beringove do Davidove morske ožine.

Vendar je bilo za strokovnjake gotovo in brezdvomno, da se hoče Forward izpostaviti nevarnostim ledenih pokrajin. Je-li hotel prodirati proti jugu, še dalje nego Wedell, dalje nego James Ross? Toda čemu, iz kakšnega namena? Vidi se, četudi je bilo polje ugibanjem skrajno omejeno, je domišljija še vedno našla sredstev, da se je izgubila v njem.

Naslednjega dne, ko so ladjo spustili v morje, pride njen parni stroj iz delavnice R. Hawthorn-a iz Newcastla.

Ta stroj s 120 konjskimi silami in z nihajočimi valji je zavzemal malo prostora; njegova moč je bila precejšnja za 170 ton težko ladjo, in ki je vrhu tega bila močno opremljena z jadri. Njene poizkušnje so pokazale, da v tem oziru ni dvomiti, in celo gospodu Johnsonu se je primerno zdelo, da se je izrazil napram prijatelju Cliftona: Če bi se Forward v istem času posluževal jader in vijaka, bi z jadri dosegel večjo hitrost«. Cliftonov prijatelj ni tega nič razumel; vendar si je mislil: pri ladji, ki ji poveljuje pes, je vse mogoče«.

Potem ko so postavili stroj na svoje mesto, so pričeli donášati živež; in to ni bila malenkost, kajti v ladjo so hoteli spraviti živeža za šest let. Suho nasoljeno meso, prekajene ribe, prepečenci in moka, kava in čaj, vse to je tvorilo živež, ki so ga kar nasuli v notranje prostore. Vse to je vodil Rihard Shandon, kakor mož, ki se na to razume; vse so spravili v zaboje, lepo zavili in prešteli ter vredili. Tudi so vložili precejšnjo množino neke indijske jestvine, imenovane pemmican, ki ima veliko redilnih snovi.

Tak živež je kazal, da se pripravljajo na dolgo potovanje. Dober opazovalec pa je prvi hip uvidel, da pojde Forward proti tečajnemu morju, posebno če je videl sode citronskega soka, pastile, zavoje gorčice, zrna kislice in kohlearije, z eno besedo, množino onih sredstev proti skorbutu, katerih zdravilna moč je tako neobhodno potrebna na severnih in južnih ledenih morjih. Shandonu je bilo gotovo naročeno, naj posebno skrbi za ta del zaloge.

Orožja sicer niso mnogo pripravili, kar bi bilo lahko pomirilo plašne duhove, toda ena čumnata je bila napolnjena s smodnikom, kar je marsikoga oplašilo. Za jedini top, ki se je nahajal na ladji, bi ne bilo treba toliko smodnika. To je dalo misliti. Pripravljene so bile istotako velikanske žage in močna orodja, kakor vzvodi, svinčeni kiji, ročne žage, velike sekire itd., ne vštévši precejšnjega števila možnarjev, ki bi lahko pognali v zrak celo mitnico v Liverpoolu. Vse to je bilo izredno, da je vzbujalo strah, da ne govorimo o raketah in najrazličnejših svetilnih pripravah.

Mnogoštevilni gledalci so dalje občudovali dolg čoln iz mahagovine za some, pirogo iz kositra (čoln, ki je kakor iz debela izdobljen) prevlečeno z gutaperko, in več halkeboatov, neke vrste kavčug, ki se je dal izpremeniti v čoln s tem, da se je napihnil. Vse je radovedno zijalo, čim bolj se je bližal trenutek, ko odpluje Forward proti svojemu neznanemu cilju.

II.

**Nepričakovano pismo.**

Pismo, ki ga je Rihard Shandon prejel osem mesecev preje, se glasi:

Gospod Rihard Shandon,

Liverpool.

Velespoštovani gospod!

To pismo naj Vas obvesti, da imate na razpolago 16.000 funtov šterlingov, ki so vloženi v banki gg. Marcuart in Co. v Liverpoolu. Tu je pridejano pooblastilo z mojim podpisom, da smete razpolagati z denarjem do zgoraj omenjene vsote 16.000 funtov.

Vi me ne poznate. Nič ne de. Jaz Vas poznam, to je merodajno.

Jaz Vam nudim mesto podpoveljnika na ladji Forward za neko potovanje, ki utegne postati dolgotrajno in nevarno. Če ne sprejmete, potem ni nič; če sprejmete, imate 500 funtov letne plače, ki se za časa ekspedicije zviša za eno desetino. Ladje Forward še ni. Morate jo še le dati delati, tako da se bo prve dni meseca aprila (l. 1860.) že lahko spustila v morje. Pridejan je tu tudi njen načrt, katerega se morate natančno držati. Dajte jo zgraditi v delavnici gg. Scott in Co., s katerima se pogovorite o tej zadevi.

Posebno vam priporočam skrb za moštvo Forwarda, ki bo sestajalo iz enega kapitana, namreč mene, enega podpoveljnika, ki ste vi, tretjega častnika, enega orožničarja, dveh strojevodij, enega ledarja, osem mor-

narjev in dveh kurjačev, skupno osemnajst ljudi, vstevši tudi dr. Clawbonny-a iz tega mesta, ki se vam predstavi v primernem času.

Kdor se hoče udeležiti te ekspedicije, mora biti Anglež, prost, brez družine, neoženjen, in zdržati se mora opojnih pijač, celo piva, in pripravljen mora biti za vsako podjetje in nezgodo. Izberite posebno vročekrvne, ki imajo večjo življensko silo in zato več toplote.

Ponudite jim petkrat večjo plačo nego jo imajo navadno, z letno doklado ene desetine. Po končani ekspediciji je vsakemu zagotovljenih 500 funtov, vam pa dva tisoč. To podjetje bo dolgotrajno in naporno, toda častno; pomišljati torej nimate povoda, gospod Shandon.

Naslov: pošta restante Göteborg (Švedija.) Z začetnicami K. Z.

Dostavek. Prihodnjega petnajstega februarja dobite velikega danskega psa z visečo šobo, črno rumene barve, s črnimi progami. Denite ga na krov in dajajte mu ječmenovega kruha, pomešanega s svinjsko mastjo. Sprejem psa sporočite v Livorno (Italija) z zgorajšnjimi začetnicami. Kapitan Forwarda pride že v pravem času in se da spoznati. Ko bo treba odriniti, dobite novih naročil.

Kapitan Forwarda K. Z.

### III.

#### **Doktor Clawbonny.**

Rihard Shandon je bil izvrsten mornar. Dolgo časa je načeljeval somolovcem v severnem morju in si s tem pridobil zasluženo slavo v celem Lancastru. Tako pismo

bi ga bilo po pravici lahko osupnilo; začudil se je res, toda ostal je ravnodušen kakor mož, ki je že kaj drugega doživel.

Sicer je pa imel vse zahtevane pogoje: ni imel žene, ne otrok, ne sorodnikov; bil je prost kakor malokdo. Ker se torej ni imel s kom posvetovati, je šel naravnost k bankirjema Marcuart-u in Co.

»Če je denar tu«, si misli, »pojde drugo samo po sebi.«

V banki ga sprejmejo spoštljivo, kakor človeka, katerega v blagajni mirno čaka 16.000 funtov. Ko je to končano, si da prinesiti košček belega papirja ter naznani po zgoraj označenem naslovu sprejem denarja s svojo okorno pisavo.

Še istega dne se je pogodil z ladjedelci v Birkenheadu, in 24 ur pozneje je že ležal gradelj Forwarda po dolgem na kladah ladjedelnice.

Rihard Shandon je bil mož 40 let, močan, energičen in pogumen, izborne lastnosti za mornarja, ki so ga delale samozavestnega, odločnega in ravnodušnega. Bil je znan kot zavidljiv in oduren značaj, zato pri svojih mornarjih ni bil nikdar priljubljen, še celo bali so se ga. Vendar to ni bilo tako hudo, da bi bil imel zaradi tega kaj preglavic, ko je iskal moštvo, kajti znal si je pomagati iz zadrege.

Shandon se je bal, da ne bi mu skrivnostna stran podjetja že po svoji naravi delala preglavic pri njegovem delu.

»Tako torej je najboljše«, si misli, »tega ne obesiti na zvon. Kajti vse bi hotelo vedeti, zakaj in čemu to podjetje, in ker sam ničesa ne vem, bi bil z odgovorom v zadregi. Ta K. Z. mora biti gotovo kak posebnjež. Toda končno on me pozna in se zanese name; to zadostuje. Za nje-

govo ladjo hočem izborno skrbeti, in jaz se naj ne imenujem Rihard Shandon, če ni namenjena za ledeno morje. Toda obdržimo to zase in za častnike«.

Nato je začel Shandon zbirati moštvo, strogo se držeč razmer glede družine in zdravja, kakor jih je zahteval kapitan.

Poznal je izvrstnega udanega mornarja, po imenu James Wall, ki je bil že večkrat v severnem morju. Shandon mu ponudi mesto tretjega častnika, katero James Wall sprejme z zaprtimi očmi, saj mu je bilo samo do vožnje in je ljubil svoj stan. Shandon mu stvar natančno razloži, kakor tudi nekemu Johnsonu, ki mu podeli mesto orožničarja.

»Treba bo samo malo sreče, kakor povsod«, pravi James Wall. »Če gre za to, da preplovem severozahod, se lahko vrnemo«.

»Ni gotovo«, odvrne Johnson; »sicer pa to niti ni vzrok, da ne bi šli na pot«.

»Splošno pa, če nas slutnje ne varajo,« povzame Shandon, »je treba priznati, da nudi to potovanje ugodnosti. Ladja bo fina, opremljena z izvrstnim parnim strojem, tako da bo lahko plula na daljave. Osemnajst mož, to je vse, česar potrebujemo.«

»Osemnajst mož«, pravi Johnson, »ravno toliko kot jih je imel Amerikanec Kane, ko je šel na ono slovito potovanje proti tečaju.«

»Čudno je le,« pravi Wall, »da skuša prepluti morsko pot od Davidovega do Beringovega preliva vedno še zasebnik. Poizkusi, da bi našli admirala Franklina, so Anglijo stali že nad 760.000 funtov brez kakega praktičnega



vspeha. Kdo vruga si še upa utakniti svoje imetje v tako podjetje?

»Sicer pa, James,« pravi Shandon, »mi samo ugiblje-mo. Ali gremo res proti severnemu ali južnemu morju, tega jaz ne vem. Mogoče poizkusimo kako novo odkritje. Sicer pa mora v kratkem priti neki doktor Clawbonny, ki bo o tem gotovo več vedel in ki bo mogoče imel nalog, poučiti nas o tem. Bomo že videli.«

»Torej čakajmo«, pravi Johnson; »jaz hočem poskrbeti za dobre podanike, gospod podpoveljnik. Kar se tiče njihove vročekrvnosti, vam jamčim že naprej. Lahko se name zanesete.«

Johnson je bil mož, da malo takih. Znano mu je bilo morje daleč proti severu, bil je častnik na Pheniksu, ki je tvoril en oddelek ekspedicije, ki je bila poslana l. 1853., da poišče Franklina. Ta korenjak je bil tudi priča smrti francoskega poveljnika Bellota, ki ga je spremljal na njegovem izletu preko ledu. Johnson je poznal mornarsko osobje v Liverpoolu in je začel koj nabirati svoje ljudi.

Shandon, Wall in on so skrbeli, da so bili njihovi ljudje prve dni decembra polnoštevilno zbrani; toda brez težav to ni šlo. Mnoge je sicer vlekla visoka plača, toda negotovi uspeh ekspedicije jih je plašil, in marsikateri, ki je bil že odločno pristopil, se je pozneje odpovedal in prinesel nazaj »aro«, ker so mu prijatelji odsvetovali tako podjetje. Vsi pa so skušali prodreti v skrivnost in so nadlegovali z vprašanji poveljnika Riharda, ki pa jih je pošiljal k Johnsonu.

»Kaj hočeš, da ti povem,« je odgovarjal slednji vedno, »jaz ne vem nič več ko ti. Na vsak način boš imel

neustrašene sodruge; to je že nekaj! Torej ne toliko pomišljati. Ali sprejeti ali pustiti!»

In večinoma so sprejeli.

»Saj me razumeš,« je dejal pogosto Johnson, »jaz se tudi težko odločim. Plača visoka, kakoršne še ni bilo pri mornarjih, in vrhu tega po vrnitvi gotov kapital; to človeka po pravici mika.«

»Seveda je to skušnja,« so odgovarjali mornarji, »lahko, brezskrbno življenje vse dni do smrti.«

»Ne maram ti prikrivati,« rekal je Johnson, »da bo potovanje dolgo, naporno in nevarno; to je v naših navodilih izrečno povedano. Zato je treba pač dobro vedeti, za kaj se človek zaveže; najbrže, da poizkusimo vse, kar je v človeških močeh, — in mogoče še več. Če se torej ne čutiš dovolj drznega, če nisi dovolj trdnega značaja, če nimaš vruga v sebi, če si ne upaš v boj, kjer jih pride dvajset na enega, potem mi obrni hrbet in napravi prostor za drznejšega junaka!»

»Pa vendar, gospod Johnson«, so popraševali dalje mornarji, »ali poznate kapitana?»

»Kapitan je za enkrat Rihard Shandon, dokler ne pride drug.«

To je podpoveljnik v resnici tudi mislil; rad se je pečal s to mislijo, da dobi v zadnjem trenutku navodila o cilju potovanja in da tudi ostane pravi gospodar Forwarda. Tudi je rad razširjal to misel v pogovoru s svojimi častniki ali pri gradilcih ladje, katere prve strani so se že dvigale v birkenheadski ladjedelnici kakor rebra na hrbtu ležečega soma.

Rihard in Johnson sta se natančno držala naročil glede zdravstvenih razmer moštva. Z njihovega obličja je

sijal mir in imeli so toliko toplote, da bi se ž njo lahko kurilo stroj Forwarda; njihovi gibčni udje, svetla, cvetoča barva je kazala, da so sposobni kljubovati najhujšemu mrazu. Bili so to samozavestni, odločni in trdni možje. Vendar vsi niso bili enako močni; Shandon je pri nekaterih celo dvomil, bi jih li vzal ali ne, kakor mornarja Gripper-a in Garry-a ter harpunarja Simpsona, ki so se mu zdeli nekoliko presuhi. Toda ker so bili sicer krepke narave in junaškega srca, se je njihov sprejem vzela za znanje.

Vsi pa so pripadali isti protestantski sekti. Na tako dolgem potovanju mora pogosto skupna molitev in čitanje sv. pisma združevati nasprotujoče si duhove in jim lajšati trenutke obupnosti; zato je važno, da ne nastajajo verske ločine. Shandon je vedel iz svoje skušnje, kako koristne so te vaje in kako vplivajo na нравno življenje moštva. Zato se vedno gojé na ladijah, ki prezimujejo v ledenih morjih. Potem je skrbel Shandon s svojimi častniki za živež, pri čemur je zvesto izvrševal podrobna navodila kapitana, ki so natančno določevala kakovost in količino vseh vrst. Vsak kos je bil na mestu plačan, in sicer s popustom 8 procentov, ki jih je poveljnik vestno pripisal k računu K. Z.

Moštvo, živež in drugo blago, vse to je bilo pripravljeno že januarja 1860. l. Forward je že imel svojo obliko. Shandon je bil vsak dan v Birkenheadu.

Dne 23. januarja zjutraj se je mudil po svoji navadi na velikem parniku, ki je vozil med obema bregovoma Merseye. Stala je tedaj navadna gosta megla, tako da so se morali posluževati čolnarji magnetne igle, četudi traja prevoz samo deset minut.

Dasiravno pa je bila gosta megla, je Shandon vendar zapazil skozi njo precej debelega človeka, majhne rasti, finih, čilih potez in prijaznega pogleda, ki se mu je približal, ga prijel za obe roki in ju gorko in zaupljivo stisnil z neko prijaznostjo, ki je, kakor pravijo Francozje, popolnoma južna«.

Sicer ni bil ta mož z juga, vendar je prihajal od tod; bil je zgovoren in gibčen; njegove misli so kar silile na dan. Imel je majhne oči duhovitih ljudij, velike, gibčne ustnice, kakor bi hotele nakrat dati duška notranjim mislim. Govoril je toliko in tako živahno, da ga Shandon ni razumel nič.

Vendar podpoveljnik Forwarda je takoj spoznal majhnega moža, četudi ga ni še nikdar videl. V njegovi glavi se je posvetilo in komaj si je oni oddahnil, že so zdrknile Shandonu besede z jezika:

»Doktor Clawbonny?«

»On sam, osebno, g. poveljnik. Že dober četrť ure vas iščem in vprašujem po vas povsod in vse! Mislite si mojo nestrpnost! Pet minut še in jaz bi bil izgubil glavo! Vi ste torej poveljnik Rihard? Ali ste res vi? ni to bajka? Vaša roka! Naj jo še enkrat stisnem! Da, res je roka Riharda Shandona! Če je torej poveljnik Rihard, mora biti tudi ladja Forward, kateri poveljuje; in če ji poveljuje, tudi odpotuje, in če odpotuje, vzame s seboj na krov tudi Clawbonny-a.

»Da, doktor, jaz sem Rihard Shandon, je pa tudi neka ladja Forward, ki odjadra.«

»Tako se govori,« odvrne doktor, ter potegne globoko v se sapo, »zato me vidite tako veselega, jaz sem

na višku svojih želja. Že dolgo sem pričakoval podobne prilike in si želel sličnega potovanja. Z vami, poveljnik...«

»Dovolite...« pravi Shandon.

»Z vami,« nadaljuje Clawbonny, ne da bi ga poslušal, »pojdemo gotovo daleč, ne da bi se umaknili za korak.«

»Toda...«, ga prekine Shandon.

»Kajti vi ste že pokazali svojo spretnost in jaz poznam vaše zasluge. Oh, vi ste ponosen mornar!«

»Oprostite, prosim...«

»Ne, jaz ne maram, da bi se kedaj le za trenotek dvomilo o vaši srčnosti, pogumu in spretnosti, niti od vas! Kapitan, ki vas je izbral za namestnika, že razume to, za to vam jamčim.«

»Saj ne gre za to,« pravi nepotrpežljivo Shandon.

»Zakaj pa gre? ne pustite me vendar tako dolgo koprneti!«

»Vi mi ne pustite govoriti, vruga! Povejte mi, če dovolite, g. doktor, kako ste prišli do tega, da se udeležite podjetja Forwarda?«

»Po nekem pismu, po imenitnem pismu, pogledjte, po pismu izvrstnega kapitana, ki je zelo lakonično, toda popolnoma zadostuje!«

S temi besedami izroči doktor Shandonu pismo, ki se glasi tako:

Inverness, 22. jan. 1860.

Doktor Clawbonny,

Liverpool.

Če hoče doktor Clawbonny stopiti na Forward za dolgo potovanje, se lahko predstavi poveljniku Rihardu Shandonu, ki je o tej zadevi poučen.

Kapitan Forwarda »K. Z.«

»To pismo sem prejel danes zjutraj, in jaz sem že pripravljen, da stopim na krov Forwarda!«

»Pa vendar,« pravi Shandon, »ali veste, doktor, kaj je namen tega potovanja?«

»Prav nič; pa kaj me to briga? Da le kam odpotujem. Pravijo, da sem modrijan, pa se motijo, poveljnik. Jaz ne vem ničesa. In če sem dal v javnost nekaj knjig, ki so se dobro razprodale, nisem jaz tega kriv, marveč občinstvo, ki jih kupuje! Jaz ne vem ničesar, samo to vem, da ničesar ne vem. Sedaj se mi pa nudi, da izpolnim, ali bolje rečeno, da si pridobim znanja v zdravništvu, kirurgiji, zgodovini, zemljepisju, rastlinstvu, rudninstvu, conchiologiji, geodesiji, kemiji, fiziki, mehaniki, hydrographiji; prav, jaz sprejemem in vas zagotavljam, da se ne dam prositi!«

»Torej,« nadaljuje Shandon neprijetno iznenaden, »ne veste, kam pojde Forward?«

»O da, poveljnik; tja pojde, kjer se človek lahko kaj nauči, odkrije, se pouči, primerja ali najde druge šege, dežele in narode, da jih proučuje pri njihovem delovanju. Skratka, tja pojde, kjer še jaz nisem bil nikoli.«

»Toda bolj določno?« vikne Shandon.

»Bolj določno,« povzame doktor, »sem slišal, da pojadra proti severnemu morju. Ali gre torej proti severu?«

»Poznate-li vendar kapitana?« praša Shandon.

»Nikakor ne! toda korenjak mora biti, lahko mi verjamete.«

Ko poveljnik in doktor izstopita v Birkenheadu, pouči prvi drugega o položaju in ta skrivnost vname domišljijo doktorja. Ko zagleda ladjo, se silno razveseli. Od tega

dneva ne zapusti Shandona in hodi vsako jutro na krov Forwarda.

Sicer je pa dobil posebno nalogo, da nadzoruje oskrbovanje lekarne za ladjo.

Clawbonny je bil zdravnik in še celo dober zdravnik, toda malo izurjen. S 25. letom doktor je bil v svojem 40. letu pravi učenjak. Dobro je bil znan po celem mestu ter je postal član književnega in modroslovnega društva v Liverpoolu. Ker je imel precejšnje imetje, je lahko dajal brezplačno nasvete, ki niso bili zato nič manj vredni, bil je priljubljen, kakor more biti le izvanredno ljubezniv človek, in ni nikdar nikomur storil kaj žalega, niti samemu sebi ne. Živahen in žlobudrav, če hočete, je vsakomur nudil roko.

Ko se je raznesla po mestu novica, da hoče on vstopiti na Forwarda, so ga skušali prijatelji na vse kriplje odvrniti od tega, kar ga je pa še bolj vtrdilo v njegovem sklepu. Za kar se je doktor enkrat zavzel, od tega ga ni bilo odtrgati z lepa.

Od tega dneva so le še bolj naraščale slutnje in domnevanja. Vendar so kljub temu Forward 5. febr. že spustili v morje. Dva meseca pozneje je bil pripravljen za odjadranje. Dne 15. febr. je bil poslan danski pes po železnici med Edinburgom in Liverpoolom, kakor je bilo v kapitanovem pismu naznanjeno, z naslovom Rihard Shandon. Žival je bila malo zvita, plašna, celo hudomušna, z nekim posebnim pogledom. Na njenem usnjatem ovratniku se je čitalo ime Forward. Poveljnik ga je spravil še isti dan na krov ter naznanil sprejem po zgoraj označenih začetnicah.

Tako je bilo torej moštvo Forwarda zbrano razun kapitana. V njem so bili:

1. K. Z., kapitan.
2. Rihard Shandon, podpoveljnik.
3. James Wall, tretji častnik.
4. Doktor Clawbonny.
5. Johnson, orožničar.
6. Simpson, harpunar.
7. Bell, tesar.
8. Brunton, prvi strojevodja.
9. Plove, drugi strojevodja.
10. Strong, kuhar.
11. Foker, ledar.
12. Wolsten, kovač.
13. Bolton, mornar.
14. Garry, mornar.
15. Clifton, mornar.
16. Grippet, mornar.
17. Gen, mornar.
18. Waren, kurjač.

#### IV.

#### Kapitan — pes.

Dne 5. aprila je napočil za odhod določen dan. Da je bil navzoč tudi doktor, je duhove nekoliko pomirilo; kajti kamor se je odločil visoko čislani učenjak, že lahko gre za njim vsakdo brez skrbi. Vendar je večina mornarjev bila silno nemirna in Shandon se je resno bal, da bi mu nekatéri ne ušli in mu tako uničili namere; zato je željno



hrepenel, priti čim prej na širno morje. Če bi enkrat izginilo obrežje izpred oči, potem bi se moštvo udalo.

Kabina doktorja Clawbonny-a je bila pod kajuto ter je obsegala ves zadnji del ladje. Kabini kapitana in njegovega namestnika sta bili ob straneh in se je videlo iz njih na krov; kapitanovo so močno zaklenili, potem ko so jo opravili z različnim orodjem, opravo, obleko in knjigami po natančnem naročilu kapitana. Po naročilu neznanca so poslali ključ te sobe v Lübeck, tako da je imel sam dostop do nje. To ni bilo po volji Shandona ter mu je vzelo dokaj upanja do vrhovnega poveljništva. Svojo sobo je opravil popolnoma po potrebah in zahtevah potovanja, kakor ga je sam slutil; kajti imel je skušnje o polarnih ekspedicijah.

Soba tretjega častnika je bila znotraj takozvanega krova, ki je tvoril prostorno spalnico za mornarje; bilo jim je tu jako zložno, tako da bi bili na kaki drugi ladji težko imeli tako pripravno. Skrbelo se je zanje kakor za kako dragoceno blago. Sredi sobane pa je stala velika peč.

Doktor Clawbonny je imel vse v redu po svoji želji. Dne 6. februarija, torej dan pozneje, ko so spustili Forward v vodo, se je stalno naselil v svojo kabino in je neprestano stanoval v tej sobici.

»Najbolj srečno bitje,« si je rekal, »je polž, ki si naredi hišico po svoji volji; jaz bi si želel, da bi bil razumen polž.«

In res, njegova sobica je bila prav lična kakor polževa hišica, ki mu je ni bilo treba dolgo zapustiti. Doktor je imel pravo otročje veselje pri urejevanju svoje znanstvene prtljage. Njegove knjige, herbariji, rezilno orodje,

njegovi fizikalni aparati, njegova zbirka toplomerov, barometrov, hidrometrov, kompasov, sekstantov, načrtov, smodnik in steklenice njegove lekarne, vse to je bilo tako lepo urejeno, da bi lahko pripravilo britski muzej v sramoto. V tem majhnem prostorčku so bile neprecenljive dragocenosti. Doktorju je bilo treba stegniti samo roko, ne da bi se obrnil, in bil je lahko v istem hipu zdravnik, matematik, astronom, geograf ali botanik.

Bil je ponosen na svojo krasno urejeno opravo in ves srečen v svojem plavajočem svetišču, ki je imelo prostora komaj za troje najbolj suhih ljudi. Sicer so pa prihajali k njemu prijatelji tako mnogoštevilno, da bi bili že lahko postali mučni celo za človeka, ki je bil priljuden kakor doktor, vendar je rad rekal na zadnje: »Moja celica je majhna, toda Bog vedi, da ni bila še nikdar prenapolnjena s prijatelji.«

K opisu Forwarda naj še pridenem, da je bil kotiček za velikega danskega psa narejen prav spodaj pod oknom skrivnostne kabine. Toda njegov divji prebivalec se je raje klatil po hodniku in po spodnjem ladjinem prostoru; zdelo se je, da ga ni mogoče ukrotiti, in nihče si ni znal razlagati njegovih lastnosti. Ponoči se je slišalo njegovo otožno tulenje, da je skrivnostno odmevalo po prostorih velike zgradbe.

Je-li tako željno hrepenel po svojem gospodarju? Ali je morda slutil nevarnosti bližnjega potovanja? Mornarji so se izrekli za zadnji vzrok, in marsikateri se je šalil ter imel psa za vražjo žival.

Ko je hotel nekega dne Pen, sicer precej surov človek, žival nekoliko oplašiti, je padel pri tem tako nesrečno na vogel stopnic, da si je strašno preklal črepinjo. Samo

po sebi se razume, da je to krivdo zavrnil na fantastično žival. Clifton, ki je bil med vsemi najbolj babjeveren, je zapazil tudi to posebnost, da se ta pes, kadar je na kajuti, izprehaja vedno na oni strani, kamor piha veter; in ko je bila pozneje ladja na morju in je že plula, je čudna žival vedno menjala svoj prostor, kadar se je ladja zasukala, in se je postavljala nasproti vetru, kakor bi bila kapitan Forwarda.

Doktor Clawbonny, ki bi bil s svojo miloto in ljubkostjo lahko ukrotil tigra, si je zaman prizadeval, da bi se prikupil tej živali; bil je izgubljen vsak trud in čas.

Ker ta pes ni slišal na nobeno ime, kolikor jih je v pasjem koledarju, so ga mornarji začeli nazivati kapitana, kajti videlo se mu je, da se dobro razume na mornarske navade. Očividno se je že večkrat vozil po morju.

Sedaj je umljiv šaljivi odgovor Johnsona njegovemu prijatelju Cliftonu in kako je to mnenje našlo dosti privržencev; marsikdo je smeje se ponavljal, da pričakuje, ko se nekega lepega dne ta pes spremeni v človeško postavo, da bo z donečim glasom zapovedoval.

Riharda Shandona sicer niso razburjale take skrbi, vendar ni bil brez nemira, in na večer pred odhodom, dne 5. aprila, se je dolgo razgovarjal z doktorjem, Wal-lom in gospodom Johnsonom.

Ti štirje so sedeli že pri deseti stekleničici groga, ki je bil najbrže zadnji, kajti po predpisih iz Aberdeena so imeli biti vsi ljudje moštva od kapitana do kurjača abstinentje, to se pravi, nihče ne bo dobival na potovanju niti vina, niti piva ali kakoršnokoli opojnih pijač, razun v slučaju bolezni po naročilu zdravnika.

Že eno uro so se pogovarjali samo o odhodu. Po naročilih kapitana bi moral Shandon prejeti drugo jutro pismo, ki naj bi ga obvestilo o zadnjih navodilih.

»Če mi to pismo,« pravi Shandon, »ne naznani kapitana-novega imena, mora me saj poučiti o cilju ladje. Kam naj sicer plovemo?«

»Presneto,« odvrne nepotrpežljivi doktor, »če bi bil jaz na Vašem mestu, Shandon, bi odrinil tudi brez pisma, kajti jamčim vam, da bi nas vse eno znal poiskati.«

»Vi niti pičice ne dvomite, doktor! toda v katero smer bi jo vi udarili, če dovolite?«

»Protí severnemu tečaju, to je jasno! O tem ni mogoče dvomiti.«

»Ni mogoče dvomiti!« ponovi Wall; »in zakaj ne proti južnemu tečaju?«

Protí južnemu tečaju nikakor ne,« vzklikne doktor, »ali je mogoče, da bi si upal prepluti kapitan z eno ladjo ves Atlantski ocean? Pomislite vendar malo, moj dragi Wall.«

»Gospod doktor ima na vse pripravljen odgovor,« odvrne ta.

»Prav, torej proti severu,« pravi Shandon. »Toda povejte mi, gospod doktor, ali proti Spitzbergu? ali proti Grönlandiji? ali Labradorju? ali proti Hudsonskemu zalivu? Toda četudi vsa ta pota vodijo proti istemu cilju, proti neprodírnemu ledu, jih je vendar mnogo in jaz bi bil zelo v zadregi, ali bi se odločil za to ali za ono. Ali mi morete točno odgovoriti v tem oziru?«

»Ne,« odvrne ta nevoljen, da ni vedel odgovora; »toda kaj mislite storiti, če ne dobite pisma?«

»Ničesar; čakal bom.«

»Kaj, vi ne odplujete?« vzklikne Clawbonny, ter obupno zamahne s svojo čašico.

»Prav gotovo ne.«

»To bi bilo najbolj pametno,« pravi mirno Johnson, medtem ko hodi doktor okrog mize, ker ni mogel ostati na svojem prostoru. »Da, najbolj pametno; vendar bi predolgo čakanje lahko povzročilo neprijetne posledice. Prvič je sedaj ugoden čas, kajti če gremo proti severu, moramo porabiti odmeko, da proderemo skozi Davidov preliv; drugič se pa moštvo vedno bolj razburja. Prijatelji in tovariši silijo naše ljudi, da zapusté Forward, in njihov upliv bi vas lahko spravil v zadrego.«

»Bati se je tudi,« pravi James Wall, »da naši ljudje ne zbežijo vsi do zadnjega, če pride splošna panika med nje, in jaz ne vem, gospod poveljnik, kako bi vi z nova zopet sestavili svoje moštvo.«

»Toda kaj naj začnemo?« reče Shandon.

»Kar ste rekli,« odvrne doktor; »čakajmo; toda samo do jutri, da nam ne upade pogum. Obljube kapitana so se do sedaj še točno izpolnile, kar daje upanje; nimamo vzroka misliti, da nas ne obvesti v pravem času tudi o cilju. Jaz niti za trenutek ne dvomim, da bomo jutri pluli sredi Irskega morja. Predlagam še eno čašo groga na našo srečno pot, ki se pričinja sicer na neki nejasen način, toda z ljudmi kakor ste vi, se pride prav gotovo do srečnega izida.«

In vsi štirje so trčili in to zadnjikrat.

»Sedaj, gospod poveljnik,« pravi Johnson, »če vam smem kaj svetovati, vam pravim, da pripravite vse za odhod. Moštvo mora dobiti o vas vtis, da ste si svesti svoje zadeve. Jutri razpnite jadra, če pride pismo ali ne;

kuriti še ni treba. Saj veter dobro kaže in pride se kar z jadri na širno morje. Za oseke zapustite luko, ter se usidrajte onstran rta Birkenheada; tu naši ljudje ne bodo imeli več stika s celino, in če potem pride to vražje pismo, nas najde tu kakor kje drugje.«

»Prav ste govorili, moj vrli Johnson,« pravi doktor ter seže staremu mornarju v roko.

»Torej naj bo, kakor smo se dogovorili,« odvrne Shandon.

Vsak je šel potem v svojo kabino ter pričakoval v nemirnem spanju solničnega vzhoda.

Drugo jutro se je pisma enkrat že razneslo po mestu, toda nobeno ni bilo naslovljeno na Riharda Shandona.

Kljub temu se je pripravljaj na odhod, glas o tem se je hitro razširil po Liverpoolu in kakor smo že videli, je drla neizmerna množica gledalcev proti obrežju New-Prince-Docks.

Mnogo jih je prišlo tudi na ladjo, ta, da zadnjič objame svojega tovariša, tá, da odsvetuje svojemu prijatelju, tá zapet, da si ogleda izredno ladjo, in oni, da izvé cilj potovanja, in bilo je dosti mrmranja, ko so videli, da je poveljnik še bolj molčeč nego drugekrati.

Imel je zato pač svoje vzroke.

Ura je bila deset, tudi enajst. Ob eni čez poldne bi morala nastopiti oseka. Shandon je nemirno gledal z vrha kajute na množico, da bi čital s kakega obraza skrivnost svoje usode. Toda zaman. Mornarji Forwarda so izvrševali molče njegove ukaze, nepremično gledaje v njega in pričakuje vsak čas kakega poročila, toda brez uspeha.

Johnson je bil že razpel jadra. Nebo je bilo oblačno, morsko valovanje zunaj pristanišča precej močno in jugo-

vzhodnik je pihal s precejšnjo silo, vendar se je dalo priti iz Mersey-e.

Ob dvanajstih še nič. Doktor Clawbonny se je nemirno izprehajal ter mahal z rokami samega drhtenja po morju, kakor je dejal z neko gotovo latinsko eleganco. V tem trenutku se mu približa Johnson rekoč: »Gospod poveljnik, če hočemo porabiti oseko, ne smemo izgubljati časa. Eno uro imamo dovolj voziti iz pristanišča.«

Shandon se ozre še enkrat okrog sebe ter pogleda na svojo uro. Čas, ko se opoldne raznašajo pisma, je že minil.

»Torej pojdite,« pravi orožničarju.

»Stran, vi drugi!« zakriči ta ter ukaže gledalcem zapustiti krov Forwarda.

Množice se začno premikati ter hité na obrežje, mornarji na ladji pa odvezujejo vrvi.

Neizogibna zmeda radovednežev, ki jih mornarji pehajo proč brez vsakega ozira, še naraste, ko začne pes tuliti. Ta žival je naenkrat skočila iz svojega kota v sredo gledalcev ter divje lajala.

Vse se mu je ogibalo; pes je dirjal proti stanovanju poveljnika, in — tisoč prič je videlo — kapitan pes je držal pismo med zobmi.

»Pismo!« vzklikne Shandon; »toda o n mora biti tu na krovu?«

»Bil je brez dvoma, toda ni ga več,« pravi Johnson, kazaje na množico, ki se je že popolnoma umaknila.

»Kapitan, kapitan, sem!« kriči doktor ter skuša vzeti pismo, ki mu je pa pes strga iz rok. Nikomur drugemu je ni pustil nego Shandonu.

»Kapitan, sem!« zakliče ta.

Pes se približa in Shandon vzame pismo brez truda, »Kapitan« pa trikrat rezko zalaja sredi globokega molka, ki vlada na krovu in na obrežju.

Shandon drži pismo, ne da bi je odprl.

»Berite vendar, berite,« vzklikne doktor.

Shandon pogleda. Naslov, brez datuma in naznanila kraja, se glasi:

»Rihard Shandon, poveljnik ladje Forward.«

Shandon odpre pismo ter čita:

»Obrnite se proti rtu Farewell, kamor dospete do 20. aprila. Če kapitana tu še ne bo, pojdite kar skozi Davidov preliv in Baffinovo morje do zaliva Melville.«

»Kapitan Forwarda«

»K. Z.«

Shandon zvije skrbno lakonično pisemce, dene je v žep ter da povelje za odhod. Nekako slovesen je bil njegov glas, ki je odmeval sredi močnega piša.

Kmalu je bil Forward izven pristanišča ter jo rezal po toku Merseye. Množica se je drvila ob obrežju, da bi videla še zadnjikrat izredno ladjo. V hipu so bila jadra razpeta in Forward, vreden svojega imena, je naglo objadral rt Birkenhead ter se spustil z vso hitrostjo v Irlandsko morje.

## V.

### Na širnem morju.

Nestalen toda ugoden veter je z vso silo pihal prav po aprilovo. Forward je urno rezal morje, ne da bi ga vijak kaj oviral. Okrog tretje ure se je srečal s parnikom,



ki vozi pošto med Liverpoolom in otokom Mau. Kapitan jih je pozdravil s svojega krova, zadnje slovo, ki ga je slišalo moštvo Forwarda.

Ob petih izroči privodnik vodstvo ladje Shandonu, vstopi v svojo ladjico ter kmalu izgine v jugozahodu. Proti večeru je že plula ladja okrog južnega konca otoka Mau. Po noči je bilo morje precej nemirno. Toda Forward je krepko vozil, pustil rt Ayr na severozahodu ter se obrnil proti Severnemu prekopu.

Johnson je imel prav. Na morju je mornarski nagon prevladal; videči izvrstno ladjo, so pozabili na nenavaden položaj. Življenje na ladji je postalo redno.

Doktor je krepko vdihaval morski zrak ter se živahno sprehajal ob ostrem aprilovem pišu. Učenjak je imel še precej smisla za pomorsko življenje.

»Morje je nekaj krasnega,« je dejal Johnsonu, ko je šel po zajuterku na krov. »Samo škoda, da ga malo prepozno spoznam, pa se bom že odškodoval.«

»Prav imate, gospod Clawbonny; jaz bi dal vse suho ozemlje sveta za en košček oceana. Pa pravijo, da se mornarji kmalu naveličajo svoje službe. Jaz pa plovem že nad štirideset let in imam še vedno veselje na tem, kakor prvi dan.«

»Kako veselje, ko čuti človek pod nogami čvrsto ladjo, in če se ne motim, Forward se drži izborno.«

»Prav sodite, gospod,« pravi Shandon, ki pristopi k njima. »To je izborna ladja in jaz priznam, da še nobena ladja, ki bi bila namenjena za ledene kraje, ni bila bolje preskrbljena in opremljena. To me spominja, kako je pred tridesetimi leti James Ross iskal severo--zahodni prevoz . . .

»Peljal se je na Viktoriji,« pristavi živahno doktor, »ladji, ki je bila primeroma prav tolika kakor naša, ter istotako opremljena z enim samim strojem.«

»Kako pa vi to veste?«

»Sodite sami,« nadaljuje doktor; »takrat je bila strojna tehnika še v povojih in »Viktorija« je neštetokrat kje obtičala. Kapitan James Ross je del za delom popravljaj, toda zaman, končno pa je ladjo zavrgel in pustil na prvem prezimišču.«

»Vraga!« pravi Shandon, »vi veste natanko celo povest, kakor vidim.«

»A, kaj, prosim vas!« nadaljuje doktor; »saj kar žrem knjige! Prečital sem dela Parrya, Rossa, Franklina, poročila Mac Clura, Kennedy-a, Kanna, Mac Clintocka, in pri tem se me je nekaj prijelo. Lahko bi še pristavil, da je Mac Clintock na ladji »Foks«, ki je imela tudi vijak kakor naša, lažje potoval in bolj naravnost proti svojemu cilju nego vsi njegovi predniki.«

»To je popolnoma resnično,« odvrne Shandon; »kajti Mac Clintock je pogumen mornar; jaz sem ga že videl pri delu. Lahko pa upate, da kakor on, bomo tudi mi še meseca aprila v Davidovem prelivu, in če se nam posreči prodreti skozi ledovje, se naše potovanje izdatno pospeši.«

»Če se nam ne pripeti kakor ladji »Foks« leta 1857., ko jo je prvo leto zadrževalo ledovje Baffinskega morja, da je morala sredi ledu prezimiti,« pristavi doktor.

»Upajmo, da bomo bolj srečni, gospod Shandon,« pravi Johnson, »kajti če se z ladjo kakor je Forward, ne pride, kamor se hoče, potem se je treba za vselej odpo-vedati.«

»Sicer bo pa kapitan bolje vedel, kaj je treba storiti, ko pride na ladjo,« pravi doktor, »tem bolj, ker mi sploh nič ne vemo; kajti iz njegovega izredno lakoničnega pisma ne morem uganiti cilja potovanja.«

»Saj je že to veliko,« pravi Shandon precej živahno, »da nam je znana pot, po kateri naj hodimo, in en mesec, mislim, bomo že lahko pogrešali nadnaravno posredovanje tega neznanca in njegovega navodila. Sploh vam je pa znana moja sodba o njem.«

»E, e,« pravi doktor, »jaz sem mislil, kakor vi, da ta mož pusti poveljništvo ladje vam ter da se ne pokaže nikdar, toda . . . .«

»Toda?« odvrne Shandon z neko nevoljo.

»Toda po prihodu drugega pisma sem moral spremeniti svoje misli v tem oziru.«

»In zakaj, doktor?«

»Ker vam naznanja to pismo samo smer, po kateri hodite, ne seznanja pa vas s ciljem Forwarda. Treba je pa vendar vedeti, kam gremo. Kako pa naj pride tretje pismo do vas, ko smo že na širokem morju? Na Grönlandiji je s pošto tudi slaba. Vidite, Shandon, jaz menim, da ta ptiček čaka v kaki danski naselbini, v Hosteinborgu ali Uppernaviku. Najbrže si preskrbi ondi še kož tulnjev, nakupi sani in psov, kratko, da si oskrbi vso opravo, ki je potrebna na potovanju po severnem morju. Prav nič me torej ne preseneti, če ga nekega lepega jutra zagledamo, ko stopi iz svoje kabine ter prevzame poveljništvo baš ne na nadnaraven način.«

»Mogoče,« odvrne Shandon suhoparno. »Toda veter postaja hujši, ni previdno puščati jader razpetih.«

Shandon je zapustil doktorja ter dal povelje, naj se zvijejo zgornja jadra.

»Ta pa ne bi dal rad iz rok poveljstva!« pravi doktor gospodarniku.

»Da,« pravi ta, »in to je škoda, kajti vi utegnete imeti prav, gospod Clawbonny.«

V soboto proti večeru je plul Forward ob predgorju Galloway, čigar svetilni stolp se je opazil severovzhodno. Po noči so pustili za seboj gorovje Cantyre in rt Fair na obrežju Irlandije.

Okrog tretje ure zjutraj je šla ladja mimo otoka Rathlina ter jo zavila skozi Severni prekop v ocean.

Bila je nedelja 4. aprila. Angleži, zlasti pa mornarji, strogo praznujejo ta dan. Tudi čitanje sv. pisma je bilo zjutraj na vrsti, katero je doktor radovoljno prevzel.

Med tem se je veter razvil v orkan ter je hotel ladjo vreči nazaj na obrežje Irlandije. Valovi so postali močni in ladja je nevarno omahavala. Doktor ni občutil morske bolezni.

Opoldne je izginil rt Malinhead v jugu. To je bila zadnja zemljica Evrope, ki so jo pogumni mornarji še lahko videli, in marsikateri jo je dolgo gledal, ker jo najbrž ne bo več videl.

Kakor je pokazalo opazovanje, so bili takrat na 55° 57' severne širjave ter na 7° 40' vshodne dolžine.

Proti deveti uri zvečer se je orkan polegel in Forward je ostal v svoji severnozahodni smeri. Tega dne se je že dala izreči sodba o njegovih morskih vrlinah; kakor so že dejali liverpoolski strokovnjaki, je bil predvsem jadrovec.

Naslednje dni jo je Forward zelo uspešno rezal proti severozahodu; udaril je južni veter na dan in morje močno

vzburkal, ladja pa je plula z razpetimi jadri. Nad kajuto je priletelo nekaj tanovšic in hudournikov in doktor je ustrelil enega, ki je k sreči padel na krov.

Harpunar Simpson ga je pograbil ter nesel lastniku.

»Čedna divjačina pa to ni, gospod Clawbonny,« pravi ta.

»Ki, bo pa vendar izvrstna pečenka, prijatelj,« odvrne slednji.

»Kaj? to boste jedli?«

»Še dišala vam bo, moj dragi,« pravi doktor, smeje se.

»Kaj še!« odvrne Simpson: »je preveč oljnat in žarek kakor vsi morski ptiči.«

»Prav,« pravi doktor; »jaz znam po svoje pripraviti tako divjačino, in če jo boste še mogli spoznati za morsklega ptiča, potem ne ustrelim svoje žive dni nobenega več.«

»Vi ste torej kuhar, gospod Clawbonny?« praša Johnson.

»Modrijan mora vsega nekaj znati.«

»Torej le potrpi, Simpson,« pravi gospodarnik, »doktor je spreten in nam pripravi ptiča, da bo okusen.«

Doktor je imel popolnoma prav; spretno je odstranil maščobo, ki je vsa nabrana pod kožo, zlasti na bedri, in z njo je izginil oni žarki okus in duh, ki ga imajo morski ptiči. Tako pripravljen je ptič ugajal celo Simpsonu.

Ob zadnjem orkanu je imel Rihard Shandon priliko, spoznati vrline svojih mož.

Častnik James Wall, Shandonu popolnoma udan, je dobro umeval povelja, in jih izvrševal, toda manjkalo mu je podjetnega duha.

Kot tretji častnik je bil kakor nalašč na svojem mestu.

Johnson je bil vaje morskimi valovi in star potovalec po severnem oceanu in ni ga bilo, ki bi ga bil prekašal v hladnokrvnosti in pogumu. Harpunar Simpson in tesar Bell sta bila zanesljiva moža, ki sta vedela, kaj je dolžnost in red. Ledar Foker, izkušen mornar iz Johnsonove šole, je dajal najlepše upanje.

Med ostalimi mornarji sta bila Garry in Bolton najboljša, kakor je bilo videti; Bolton vesel, čil in zgovoren dečko, Garry pa, mož 35 let, je bil živalne narave, četudi malo bled in čmeren.

Clifton, Gripper in Pen so se zdeli manj navdušeni in odločni; radi so godrnjali. Gripper bi bil celo odpovedal svojo službo pri odhodu Forwarda, če bi ga ne bilo nekoliko sram. Če je vse dobro šlo, če se ni bilo treba bati preveč nevarnosti, se je lahko računalo na nje, toda treba jim je bilo izvrstne hrane, kajti lahko se reče, da sta imela srce v trebuhu. Kljub prepovedi so se le težko vzdržali opojnih pijač in pri mali južini so silno pogrešali žganje. Zato pa so se odškodovali s kavo in čajem, ki se je delil v obilni meri. Kar zadeva oba strojevodji, Bruntona in Plover-a ter kurjača Warena, so do sedaj le roke držali križem. Shandon je torej vedel, kako naj vsakogar ceni.

Dne 14. aprila je Forward preplul veliki morski tok, ki teče ob vzhodnem obrežju Amerike do Nove Fundlandije in ki se potem zavije proti severovzhodu ter teče ob obali Norvegije. Takrat so se nahajali na 51° 57' sev. širine in 22° 58' vzhodne dolžine, dve sto milj oddaljeni od Grenlandije. Temperatura je padla do ledišča.

Doktor še ni hotel obleči severne zimske obleke, ampak hodil je opravljen kot mornarji in častniki. Bilo ga je veselje gledati z njegovimi visokimi črevlji, v katere

se je skoro kar skrilo, z velikanskim klobukom iz platna, v hlačah in jopiču iz istega blaga. Močno deževje in široki valovi, ki so se vsipali čez ladjo, so delali doktorja podobnega morski živali, na kar je bil on ne malo ponosen.

Kaka dva dneva je bilo morje skrajno nemirno; veter se je izpreobrnil v severozahodnik in oviral *Forward*. Od 14. do 16. aprila je bilo morje silno vzburkano. Nato pa se je usula ploha, ki je v hipu popolnoma umirila morje. Shandon je opozoril doktorja na to posebnost.

»Prav« odgovori slednji, »to potrjuje čudna opazovanja kitolovca Scoresby-a, ki je član kraljevega društva v Edinbourgu, katerega dopisujoči član imam čast biti tudi jaz. Vidite, da so valovi med dežjem komaj znatni, tudi pod vplivom močnega vetra. V suhem vremenu bi bilo pa morje bolj razburkano, tudi če bi bil manjši veter.«

»Kako pa se ta pojav razlaga, doktor?«

»Zelo enostavno; ne razloži se.«

V tem opozori ledar na veliko plavajočo maso, kakih petnajst milj oddaljeno.

»Ledena gora v teh vodah!« vzklikne doktor.

Shandon nameri svoj daljnogled na omenjeno mesto ter potrdi doktorjevo mnenje.

»To je nekaj posebnega«, pravi doktor.

»Vi se čudite temu?« zakliče Shandon. »Kako vendar, ali smo res tako srečni, da naletimo na kaj, kar vas more osupniti?«

»Ne ostrmim nad tem ne,« odvrne doktor, smehljaje se, »vendar se mi zdi nekaj posebnega. Ladja *Ann de Poole* iz *Greensponda* je leta 1813. obtičala 44 stopinj severne širine v pravih ledenih poljanah, in nien kapitan

je naštel kar na stotine ledenih gruč. »Prav!« pravi Shandon, »vi nas še vrhu tega lahko poučite o tem.«

»O, to ni nič posebnega,« odvrne ponižno ljubeznivi Clawbonny, »še bolj južno so že naleteli na ledena gorovja.«

»S tem, ljubi doktor, mi ne poveste nič novega, kajti ko sem jaz služil še mlad mornar na vojni ladji Fly...

»Ste l. 1818.,« nadaljuje doktor, »zašli koncem marca ali začetkom aprila med dva velika ledena plavajoča otoka na 42<sup>n</sup> severne širine.«

»Oh! to je preveč!« vzklikne Shandon.

»Toda je resnično; ni mi torej treba strmeti, če smo naleteli na plavajoče gorovje, ker smo dve stopinji bolj severno.«

»Vi ste vodnjak, doktor,« pravi poveljnik, »in iz vas treba kar zajemati z vedrom.«

»Prav, bom preje prazen nego vi mislite. Sedaj pa, če bi si mi mogli nekoliko bolj od blizu ogledati to izredno prikazen, Shandon, bi bil jaz najsrečnejši doktor.«

»Tako, Johnson,« pravi Shandon ter pokliče orožničarja, »veter postaja močnejši, kakor se zdi.«

Da, poveljnik,« odgovori Johnson; »pa vendar le malo pridemo naprej in tok Davidovega preliva bomo tudi kmalu čutili.«

»Prav imate, Johnson, in če hočemo do 20. apr. biti pred rtom Farewell, se moramo voziti s parnikom, ali pa nas zanese na obrežje Labradorja. »Gospod Wall, dajte povelje, naj se zakuri.«

Ukaz poveljnika se je izvršil. V teku ene ure je imel parnik že zadostno gonilno moč. Jadra so povili in vijak, ki je sukal valove na svojem drogu, je z vso silo tiral Forward severozahodniku nasproti.



## VI.

### Veliki severni tok.

Kmalu naznanijo vedno večje množice golobov, huddournikov in drugih morskih ptičev, edinih bivalcev tistih krajev, da se bliža Groenlandija. Forward sopiha urno proti severu, puščaje za seboj dolg vlak črnega dima.

V torek 17. aprila proti enajsti uri dopoldne naznani ledar prvi blesk\*) ledu v razdalji najmanj 20 milj proti severozapadu. Ta bliščeča proga je kljub gostim oblakom razsvitljevala vse sosednje ozračje. Izkušeni mornarji niso nad to prikaznijo nič strmeli, kajti dobro so spoznali, da prihaja ta blesk od širne ledene poljane, ki mora biti oddaljena še najmanj trideset milj, in ki nastane po lomljenju solnčnih žarkov.

Proti večeru nastane južni ugodni veter; Shandon da v svoji varčnosti ogenj pogasiti in Forward plove z razpetimi jadri proti rtu Farewell.

Osemnajstega aprila okrog tretje ure zapazijo na beli ne preveč gosti, toda bliščeči progi ledeni tok, ki je prišel očitno od Groenlandije. V teku ene ure že zaide Forward med posamezne kose ledu. Drugo jutro naznani straža prihod neke ladije; bila je danska ladja Valkyrien, ki je plula v smeri proti Novi Fundlandiji. Prelivov tok postane občutljiv in Shandon je moral napeti vsa jadra, da ga je premagal.

Tedaj gredo poveljnik, doktor, James Wall in Johnson na krov, da preiščejo smer in moč toka. Doktor

\*) Blesk, v ozračju nad ledenimi krajinami.

vpraša, je li res ta tok v celem Baffinskem prelivu enakomeren.

»Brez dvoma,« odvrne Shandon, »in ladje z jadri ga jako težko premagajo.«

»In to tembolj,« pristavi James Wall, »ker se nahaja na vzhodni strani Amerike ravno tako kakor na zahodni strani Groenlandije.«

»Prav!« pravi doktor, »to daje še poseben vzrok, da hočejo iskalci odkriti severozahodni prevoz. Ta tok teče s hitrostjo petih milj na uro, in težko je misliti, da bi tak tok nastal v zalivu.«

»Ta misel je tembolj opravičena, doktor,« pravi Shandon, »ker se nahaja v Berningovem prelivu temu nasproten tok, ki teče od juga proti severu, med tem ko teče ta od severa proti jugu. Ta mora imeti torej svoj izvor v onem.«

»Potemtakem, gospodje,« pravi doktor »je treba sklepati, da je Amerika popolnoma ločena od severnih krajev in da se Tihi ocean preliva v Atlantski ocean. Sicer pa sledi to že iz tega, ker je površje Tihega oceana višje nego površje Atlantskega oceana.«

»Sicer pa morajo biti dejanski dokazi za to podmeno,« poseže vmes Shandon ter še pristavi, »in če so, morajo biti našemu vsestranskemu učenjaku znani.«

»Če vas to zanima,« pravi slednji z ljubeznjivim zadovoljstvom, »vam lahko povem, da so vjeli some, ki so bili ranjeni v Davidovem prelivu, kmalu potem v bližini Tartarije in ki so imeli še evropsko kopje na svoji strani.«

»Če niso šli okrog rta Horn ali okrog rta Dobrenade,« odvrne Shandon, »potem smo morali nujno pluti

ob severni strani Amerike. Temu se ne da ugovarjati, doktor.«

»Če pa vas to še ne prepriča, vam lahko navedem še drugih zgledov, kakor plavajoč les, kterega je polno v Davidovem prelivu, mecesen, trepetlika in druge tropične rastline. Jasno je pa, da bi tok ne pustil teh stvari v preliv; če torej prihajajo iz njega, niso mogle drugače priti vanj nego skozi Beringov preliv.«

»Jaz verjamem, doktor, in priznam, da bi bilo težko vam ne verjeti.«

»Presneto,« vzklikne Johnson, »ravno nam prihaja nekaj nasproti, kar stvar lahko pojasni. Jaz vidim precejšen kos lesa; če poveljnik dovoli, ga prestrežemo, spravimo na ladjo ter preiščemo, kje je bil njegov dom.«

»Bravo,« pravi doktor, »po pravilu zgled!«

Shandon da potrebno povelje, ladja se obrne proti omenjenemu kosu lesa, in moštvo ga v naglici izvleče na ladjo, seveda ne brez truda.

Bil je mahagovinov hlod, ki so ga črvi prejedli do srede, saj drugače bi ne bil mogel plavati.

»Jasen dokaz,« vzklikne doktor navdušeno, »atlantiški tok ga ni mogel zanesti v Davidov preliv in reke Severne Amerike ga tudi niso mogle pripoditi v severno morje, če se vpošteva, da raste to drevo ob Ekvatorju; tako je torej jasno, da prihaja naravnost iz Beringovega preliva. In glejte, gospodje, ti črvi, ki so ga že razjedli, pripadajo vročim pokrajinam.«

»Gotovo je, da nimajo prav tisti, ki trdijo, da ni prevoza na Severu,« pripomni Wall.

»Toda to jim do dobra zaveže jezike,« odgovori doktor. »Pazite, jaz vam hočem opisati pot, ki jo je napra-

vila ta mahagovina: Proti Tihemu oceanu jo je odnesla kaka panamska ali guatemalska reka. Od tod jo je tiral tok ob ameriškem obrežju do Beringovega preliva in hočeš, nočeš, je morala stopiti v severno morje; ni še tako stara in tudi ne tako prepojena, da bi se ji ne dal določiti čas odhoda. Srečno je najbrž prestala vse nevarnosti, ki jih dela dolga vrsta morskih ožin do Baffinskega morja in tu jo je krepko zgrabil od severa prihajajoč tok, tako da je prišla v Davidov preliv ter bila zajeta na ladjo Forward v največe veselje doktor Cjlawbonny-a, ki prosi poveljnika, da si sme od tega lesa vzeti košček za vzorec.«

»Le vzemite,« pravi Shandon, »toda dovolite, da vam povem, da niste vi edini lastnik take stvari, ki nima gospodarja. Danski guverner otoka Disko . . .

»Na obrežju Groenlandije,« mu seže doktor v besedo »ima mizo iz mahagovine, ki je bila v sličnih okoliščinah zajeta; sicer mu pa ne zavidam njegove mize, kajti če bi ne bilo preveč sitnosti, lahko bi si dal jaz narediti iz take tvarine celo spalnico.«

V noči med sredo in četrtkom je veter pihal s skrajno silo; plavajoči les se je kazal v večjem številu; nevarno je bilo bližati se obrežju v času, ko so ledene gore najbolj številne. Zato da poveljnik število jader zmanjšati, tako da sta samo dve jadri gnali ladjo.

Toplota je padla pod ledišče. Shandon je dal mornarjem razdeliti primerno obleko, volnen jopič in hlače, flanelasto srajco ter nogavice iz vadmela, kakor jih nosijo Norvežani. Vsak je dobil tudi par morskih črevljev, ki popolnoma drže vodo.

Kar se tiče Kapitana (psa), se je zadovoljil s svojim naravnim kožuhom; zdelo se je, da je neobčutljiv za iz-

premembo toplote. Najbrže je že večkrat napravil to poskušnjo; sicer pa kot Danec ni smel kazati, da se slabo počuti. Tudi ga ni bilo videti, držal se je skoro po cele dneve najbolj temnih sob ladje.

Ko se je proti večeru megla nekoliko pretrgala, so zapazili obrežje Groenlandije ob  $37^{\circ} 2' 7''$  vzhodne dolžine. Doktor je razložil za trenutek s svojim daljnogledom vrsto gorskih vrhov, razoranih s širokimi ledeniki. Toda megla je naglo zakrila ta prizor, kakor zastor v gledališču, ki pade, ko je prizor najbolj zanimiv.

Dvajsetega aprila zjutraj pride Forward pred 150 črevljev visoko ledeno goro, ki že od pamtiveka leži na tem mestu. Južni veter je še ni dosegel in se dotaknil njene čudne oblike; videl jo je Snow, Jakob Ross je povzel leta 1829. natančno sliko od nje in leta 1851. si jo je francoski poročnik Bellot natanko ogledal na ladji Princ Albert. Seveda si je hotel tudi doktor napraviti sliko te slavne gore, ki se mu je tudi dobro posrečila.

Da včasih tako nepopisno velike mase ledu obtiče na obrežjih, in so potem solncu nedostopne, ni nič čudnega. Vsakemu črevlju visokosti nad vodo odgovarjata dva črevlja globočine pod vodo, kar znaša v tem slučaju približno 80 sežnjev globočine.

Konečno zapazijo rt Farewell, ko je bilo povprečno že  $12^{\circ}$  stopinj mraza in ko se že ni videlo drugega ko sneg in megla. Forward je došel prav določeni dan. Neznane mu kapitanu bi se ne bilo treba ravno posebno pritoževati, če bi se mu zljubilo prevzeti svoje mesto ob takem vražjem vremenu.

»To je torej oni slavni rt,« vzklikne doktor, »ki ima tako prikladno ime (zdravstvuj!). Mnogo se jih je že pe-

ljalo mimo njega, ki ga potem niso več videli. Ali smo se torej poslovili od evropskih prijateljev? Šli ste tu mimo Frobisher, Knight, Barlow, Vaughan, Scroggs, Barentz, Hundson, Blossenville, Franklin, Crozier, Bellot, da bi ne videli več domačega ognjišča in ta rt je bil za vas res rt Slovesa!«

Bilo je leta 970., ko so islandski mornarji odkrili Groenlandijo. Sebastjan Cabot je prodril leta 1498. do 56<sup>o</sup> severne širine. Gaspard in Mihael Cotréal sta prišla od leta 1500. do 1502. do 60<sup>o</sup>, in Martin Frobisher leta 1576. do zaliva, ki se po njem imenuje.

Jean David ima čast, da je našel l. 1585. preliv, ki nosi njegovo ime in dve leti pozneje je na svojem tretjem potovanju došel ta pogumni mornar, ta veliki lovec somov, do 63. vsporednika, 27<sup>o</sup> od tečaja.

Barentz l. 1596., Weymouth l. 1602., James Hail leta 1605. in l. 1607. Hudson, po katerem se imenuje veliki zaliv, ki se zajeda tako globoko v ameriško celino, Jakob Poole l. 1611., vsi ti so napredovali več ali manj na tej poti, da bi našli severozahodni prevoz, po katerem bi se bil takoj zljajšal promet med obema celinama.

Baffin je našel leta 1616. v morju, ki se po njem imenuje preliv Lancaster. Sledili so mu l. 1719. Knight, Barlow, Vaughan, in Scroggs, o katerih se ni več slišalo.

Poročnik Pickersgill, ki je bil l. 1776. naproti poslan kapitanu Cooku, ki je skušal doseči preliv Bering, je prodril do 68. vsporednika; naslednje leto je prišel Young z istim namenom do otoka Femmes.

Potem je prišel Jakob Ross, ki je leta 1818. preplul Bafijsko morje ter popravil hidrografične zmote svojih prednikov.

Konečno je prodril l. 1819. in 1820. slavni Parry v ožino Lancaster, prišel po neštevilnih težavah do otoka Melville ter dobil 5000 funtov nagrade, ki jo je bil angleški parlament obljubil mornarjem, ki bi prišli čez 170. pol-dnevnik v širini nad 77 stopinj.

Leta 1826. je prišel Beechey do otoka Chamisso, Jakob Ross pa je med l. 1829.—1833. prezimil v ožini Princ Regent in je med drugim odkril tudi magnetni tečaj.

Med tem časom je Franklin po suhem preiskal severno obrežje Amerike od reke Mackansie do Turnagain-a; kapitan Back je nadaljeval to pot od l. 1823.—1835. in njegova preiskovanja so v letu 1839. dovršili M. Dease, Simpson in doktor Rae.

Končno je zapustil gospod Franklin, ki je ves gorel za odkritje severozahodne poti, Anglijo l. 1845. na Erebus-u in Terror-ju, prodril do Baffinskega morja in po njegovem dohodu na otok Disko ni bilo več nič slišati o njegovi ekspediciji.

To je dalo povod dolgotrajnemu iskanju, ki je dovedlo do odkritja prevoza, do poznanja severne celine, ki je tako globoko razjedena; najbolj neustrašeni mornarji Anglije, Francije, Združenih držav, so se podali v ta strašna obrežja in njihovim naporom se je zahvaliti, da krasi sedaj tako razvit in s takim naporom sestavljen zemljevid arhiv Kraljevega geografskega društva v Londonu.

Ta čudna zgodovina teh pokrajin se je predočila doktorjevi domišljiji, ko je, naslonjen na ograjo, spremljal z očmi ladijine brazde po vodi. Imena junaških mornarjev so se mu vzbudila v spominu in zdelo se mu je, da vidi na obokih ledenih gor blede postave onih, ki se niso več vrnili.

## VII.

### Vstop v Davidov preliv.

Tega dne si je Forward z lahkoto priboril pot skozi napol razlomljeno ledovje. Veter je bil ugoden, toda temperatura zelo nizka. Ostri piš, ki je vlekel po ledeni ravnani, je prodiral s svojo mrzloto prav v notranjost.

Po noči je bilo treba stroge pazljivosti; plavajoče gore so se kar stisnile v tej soteski. Lahko si jih naštel včasih po sto na prostoru, kolikor ga obsežejo oči. Odkročale so se od obrežja, ker so se vanje zaletavali valovi in ker je vplivala na nje aprilaska toplota, da so se topile ali pogrezale v globočine oceana. Naleteli so tudi na dolge vrste lesa, katerih se je bilo treba izogibati. Zato so tudi naredili »krokarsko gnezdo« na vrhu enega jadrnika v obliki sodčka s premičnim dnom, v katerem je ledar, deloma zavarovan proti vetrovom, pazil na morje, nanznanjal ledene gore, in če je bilo treba, tudi poveljeval, kako naj se ladja obrača.

Noči so bile kratke. Solnce se je jelo od 31. januarja zopet prikazovati ter se vedno bolj dvigati nad obzorje. Toda vsled snega se ni videlo in četudi ni bilo vsled tega temno, vendar je bila vožnja zato naporna.

Enoindvajsetega aprila se prikaže rt Desolation (Obup) sredi megle. Naporno delo je ljudi utrudilo. Ker je bila ladja prišla med ledovje, niso mornarji imeli niti za trenutek počitka. Treba se je bilo kmalu zateči k parnemu stroju, da si pribore pot skozi nakopičene gruče.



Doktor in Johnson sta se na krovu pogovarjala, Shandon pa je legel v svoji kabini za nekaj trenutkov k počitku. Clawbonny je iskal zabave pri starem mornarju, ker so ga bila njegova potovanja izredno in dobro vzgojila in poučila.

Doktor ga je zelo vzljubil in gospod gospodarnik mu tega ni ostal dolžan.

»Glejte, gospod Clawbonny,« pravi Johnson, »ti kraji niso taki kakor so vsi drugi. Dali so jim ime Zelena zemlja, toda le malo tednov v letu je to ime opravičeno!«

»Kdo ve,« odvrne doktor, »če ni bilo v desetem stoletju ime te dežele opravičeno? Mnogo takih izprememb se je že izvršilo na naši zemeljski obli in vi bi se morda čudili, če bi vam povedal, da je na tej celini cvetelo, kakor pripovedujejo islandski zgodovinarji, pred osem sto leti dve sto vasi!«

»To se mi tako čudno zdi, gospod Clawbonny, da bi vam ne mogel verjeti, kajti to je preborno ozemlje.«

»Naj bo borno kakor hoče, vendar nudi prebivalcem dosti mirna bivališča in to celo civiliziranim Evropejcem.«

»Brez dvoma! na Disku, na Uppernaviku dobimo ljudi, ki živijo pod takim podnebjem, toda jaz menim, da ne prebivajo tam ravno zaradi ugodnosti, temveč ker so prisiljeni.«

»Rad verjamem; vendar se človek privadi vsemu in ti Groenlandci, se mi zdi, ne tarnajo bolj kakor delavci po naših velikih mestih; mogoče, da so nesrečni, toda v bedi prav gotovo ne živijo; dalje, pravim nesrečni, toda ta beseda ne izražuje moje misli, četudi nimajo ti ljudje dobrin zmernih krajev, vendar občutijo v ostrem podnebjem veselje, o katerem mi niti pojma nimamo, ker so ga navajeni.«

»Mora že tako biti, gospod Clawbonny, ker nebo je pravično. Večkrat sem že potoval ob teh obrežjih, toda moje srce se je še vselej stiskalo pri pogledu teh žalostnih puščav. Da bi bili vsaj n. pr. rtom, predgorjem in zalivom dali bolj prikupljiva imena, kajti imeni, kakor Adieux (Zdravstvuj) in Desolation (Obup) nikakor ne morete imeti privlačne sile za mornarje.«

»Jaz sem tudi že nato mislil. Toda ta imena imajo zemljepisni pomen, ki so jih dali. Če naletim razun na imena David, Baffin, Hundson, Ross, Parry Franklin, Bellot tudi na rt Desolation (Obupa), najdem kmalu zaliv Mercy (Milost); rt Providence (Previdnosti) štrli na pristanišče Anxiety (Bojazni). Odbijajoči rt me privede do rta Eden, in zapustivši rt Turnagain (Prisiljene vrnitve) se zatečem v zaliv Refuge (Pribežališča); tu imam pred očmi neskončno vrsto nevarnosti, porazov, ovir, uspehov, obupov, srečnih izidov, zvezanih z velikimi imeni moje domovine, in kakor vrsta starih svetinj mi slikajo ta imena vso zgodovino tega morja.«

»Prav sodite, gospod Clawbonny, in da bi le mogli na svojem potovanju naleteti na več rtov Suces (Uspeha) kakor Desespoir (Brezupa).

»Jaz to želim, Johnson; toda povejte mi, je-li minila moštvo njegova bojazen?«

»Malo že, gospod; vendar, da vse povem, kar smo prišli v preliv, so se zopet začeli pečati s čudnim kapitanom; marsikateri je pričakoval, da ga zagleda na rtu Groenlandije, in do sedaj nič. Naj ostane med nama, gosp. Clawbonny, ali se vam ne zdi to nič čudno?«

»Seveda, Johnson.«

»Ali verjamete, da ta kapitan sploh živi?«

»Brez dvoma.«

»Toda iz kakšnih razlogov naj bi ravnal tako?«

»Če smem povedati svojo misel, Johnson, menim, da je hotel ta človek ljudi tako daleč zapeljati, da bi ne mogli več nazaj, Kajti če bi bil prišel na ladjo pri odhodu, bi bil hotel vsak zvedeti za cilj potovanja, in tako bi bil lahko v zadregi.«

»Zakaj?«

»Presneto, če hoče poizkusiti kaj nadčloveškega, če hoče prodreti, kamor toliko drugih ni moglo priti, menite, da bi bil mogel nabrati ljudi? Da je pa človek le na potu, se gre lahko tako daleč, da postane nadaljnje potovanje nujna potreba.«

»To je mogoče, gospod Clawbony; poznal sem neustrašenega potovalca, čigar ime je že samo tako oplašilo, da ga ni bilo človeka, ki bi ga bil spremljal na njegovih nevarnih ekspedicijah . . .«

»Razun mene,« pristavi doktor.

»In mene za vami,« odvrne Johnson, »da bi vas spremljal! Jaz torej pravim, da je naš kapitan brezdvomno eden takih potovalcev. Sicer bomo pa kmalu videli; jaz slutim, da se nastane vrli nepoznanec mirno na svoji ladji na obrežju Uppernavika ali v zalivu Melville ter nas pouči, do kam misli njegova domišljija tirati ladjo.«

»Jaz sem istih mislij kakor vi, Johnson. »Toda težko bo priti do zaliva Melville; glejte, kako nas obdaja led od vseh strani; težko se Forward prerine skozi. Le pogledajte to neizmerno gladino!«

»Mi kitolovci, gospod Clawbonny, imenujemo to površje ledeno polje, to se pravi nepretrgana površina, katere mej ne vidimo.«

»In tukaj, to razkosano polje, te dolge kosove, ki so več ali manj združeni?«

»To imenujemo pack, če ima okroglo obliko, imenujemo palch, in stream, če je podolgovato.«

»In to plavajoče ledovje?«

»To imenujemo ledeni splav; če je malo višji, se imenuje ledeni griči ali gore; z njimi priti v dotiko, je zelo nevarno, treba se jih je skrbno ogibati. Vidite tamkaj spodaj nekaj izbočenega, kar je napravil pritisk ledu? To imenujemo hummock; in če je spodnji del te grbe pod vodo, se imenuje kalf. Vse to mora imeti svoja imena, da se je mogoče spoznati.«

»Oh, to je res čuden prizor,« vzklikne doktor pri pogledu na čudeže severnega morja, »in kako živ vtis napravijo te slike na domišljijo!«

»Brezdvomno,« odgovori Johnson. »Ledovje ima dostikrat čudne oblike in naši ljudje jih znajo po svoje razlagati.«

»Glejte, Johnson, ter občudujte vse te ledene skupine! lahko bi jih primerjal s čudno vasjo, z orientalsko vasjo s svojimi minareti in mošejami pri blede lunini svetlobi. Dalje tam dolga vrsta gotskih obokov, ki nas spominjajo na kapele Henrika VIII. ali parlamentarne palače.«

»Resnično, doktor Clawbony, na vsak način ima človek od tega vžitek. Toda bilo bi nevarno stanovati v teh vaseh in cerkvah in ne sme se jim preveč približati. To so taki minareti, ki se na dnu zibljejo in katerih najmanjši lahko razbije ladjo, kakoršna je Forward.«

»In ljudje so si upali v to morje, ne da bi imeli parni stroj pri rokah! Kako naj se drži ladja z jadri v smeri sredi teh premičnih pečin.«

»In vendar je temu tako, gospod Clawbony; če je bil veter nasproten, in to se mi je pripetilo dostikrat, meni, ki z vami govorim, smo se potrpežljivo usidrali na tako klado; seveda nas je več ali manj vlekel za seboj, toda končno smo pričakali ugodnega trenutka za nadaljnje potovanje. Lahko rečem, da smo na tak način porabili mesec dni, kjer bi potrebovali sedaj z nekoliko sreče par dni.«

»Meni se zdi,« pravi doktor, »da hoče toplota še padati.«

»To bi bilo usodno,« pravi Johnson, »kajti treba je odmeke, da se te gruče razkroje in izgube v Atlantsko morje. Sicer jih je pa v Davidovem prelivu več, ker se celini znatno približate med rtom Walsingham in Holsteinberg. Toda onstran 67. vsporednika bomo videli, da bo morje v maju in juniju bolj plovno.«

»Da, toda treba je tja šele priti.«

»Treba je tja priti, gospod Clawbony; v juniju in juliju bi bili naleteli na prosto vožnjo, kakor jo imajo kitolovci. Toda ukazi so bili natančni. Treba je bilo v aprilu biti tukaj. Zato se ali jaz motim, ali pa je naš kapitan pretkanec, ki ima svojo misel. Očividno je odšel zato tako zgodaj, da bi daleč prišel. Sicer bomo pa že videli, če doživimo.«

Doktor je imel prav, ko je trdil, da toplota pada. Toplomer je kazal opoldne 14<sup>o</sup> stopinj, in vladal je mrzel severozahodnik, ki je nebo sčistil in pospešil tek ledovju, ki je plavalo po Forwardovi poti. Sicer se pa ni drвило vse ledovje v isti smeri; marsikteri kos se je gnal v nasprotno stran, zlasti večji, kateri je kak podmorski tok zaganjal v nasprotno smer

Umljive so torej težkoče te vožnje. Strojevodji nista imela za trenutek miru.

Parni stroj so vodili na krovu samem s pomočjo vzvoda, ki so ga odpirali, ustavljali ali obračali trenutno, kakor je ukazoval častnik na krovu. Časih je bilo treba hiteti, da so prodrli skozi kako odprtino ledenega polja, časih se meriti v hitrosti s kakim ledenim gričem, da ni zaprl edino rabne poti, ali pa se je morala ladja urno zasukati, da je ni razbil kak led, ki je nenadoma začel nanjo padati. Te ledene gruče, ki jih je podil silni tok od severa, so se gnetle v ožini in če bi jih mraz strdil, bi Forwardu lahko naredile neprodirljiv jez.

Ptičev je bilo v teh krajih nebroj. Hudourniki in martinove gosi so letale sem in tja ter odurno kričale. Bilo je neštevilno tanovšic z veliko glavo, kratkim vratom in stisnjenim kljunom, ki so prhotale s svojimi peruti ter se igrale s snežinkami. Edine te jate ptičev so oživiljale okolico. Neštevilno kosov lesa se je podilo ter zadevalo med seboj; tudi nekaj glavačev z velikansko napihnjeno glavo se je približalo k ladji; toda loviti jih ni bilo časa, četudi so se vzbujale harpunarju Simpsonu želje po njih. Proti večeru se je prikazalo tudi več morskih psov, ki so z gobci nad vodo plavali med velikimi kosovi ledu. 22. apr. je toplota že bolj padla; Forward je pomnožil svojo parno silo, da bi prišel do ugodnejše vožnje. Obvladal je odločno severozahodnik, in jadra je bilo treba poviti.

Tega dne, ki je bila nedelja, niso imeli mornarji veliko dela. Po službi božji, ki jo je opravil Shandon, so se mornarji spravili na ptičji lov; nalovili so jih ogromno, in po Clawbonnyjevem načinu primerno pripravljene, so bili zvrsten primeček na mizi častnikov in mornarjev.

Ob treh popoldne je dospel Forward do Kin de Sael-a, in do pogorja Sukkertop. Od časa do časa je gosta megla padala nenadoma iz sivega neba. Morje je bilo hudo razburkano. Vendar je bilo opoldne mogoče natančno opazovanje: Ladja je bila tedaj na  $65^{\circ} 20'$  širine in  $54^{\circ} 22'$  dolžine; bilo je treba pluti še dve stopinji, da bi prišli do boljše vožnje na prostem morju.

Naslednje tri dni, 24., 25. in 26. aprila se je bilo treba neprestano boriti z ledovjem; delo s strojem je postalo silno utrudljivo. Vsako minuto je bila para prekinjena ali njena smer obrnjena, in odhajala je z rezkim žvižgom izza zaklopnice.

V gosti megli se je bližanje ledenih gor dalo spoznati samo po votlem bobnenju, ki so ga lavine pouzročale. V takem slučaju se je ladja zasukala. Bila je nevarnost, da ne bi zadeli ob ledene gruče iz sladke vode, ki so se dale spoznati po svoji prozornosti in ki so bile trde kakor skala.

Rihard Shandon si je vsak dan preskrbel nekaj sodov tega ledu, da bi mu ne zmanjkalo pitne vode.

Doktor se ni mogel navaditi na optične prevare, ki jih je pouzročalo v teh krajih lomljenje žarkov. V resnici se mu je dozdevala taka ledena gora kakor majhna bela gruča in sicer prav blizu, dočim se je v resnici nahajala deset ali dvanajst milj oddaljena od ladje. Skušal je svoj pogled prilagoditi posameznim prikaznim, da bi pozneje lahko naglo popravil očesno zmoto.

Končno so bili ljudje že popolnoma zdelani od utrujenosti, deloma ker so ladjo vleкли po ledeni ravnini, deloma ker so odbijali nevarne kosove z dolgimi drogovi; in vendar je v petek, 27. aprila, Forward še zastal na neprodirljivi meji polarnega pasu.

## VIII.

### Pogovori med moštvom.

Forwardu se je vendar posrečilo prodreti par minut dalje proti severu s tem, da je spretno zdrknil skozi prosta mesta; toda mesto da bi sovražniku ušel, moral ga je kmalu napasti. Več milj razsežna ledena polja so se približevala in treba se je bilo skrbno varovati stika z njimi, ker take premične mase proizvajajo dostikrat več kakor deset tisoč ton močan pritisk. Pripravili so torej zunaj ladje žage za led, da bi jih lahko nemudoma uporabili, če bi bilo treba.

Nekaj se jih je udalo temu težavnemu delu, drugi pa so godrnjali, da niso celo odrekli pokorščine. Ko so pripravljali orodje, izrazili so Garry, Bolton, Pen in Gripper vsak svoja različna mnenja.

»Vraga,« pravi živahno Bolton, »jaz ne vem, zakaj mi vedno prihaja na misel, da je v ulici Walter udobna gostilna, kjer se človek ne počuti preslabo pri kupici brinovca in steklenici piva. Ali ti tega nič ne vidiš v duhu, Gripper?«

»Da ti po pravici povem«, odgovori ta, ki je bil večinoma le bolj slabe volje, »jaz tega od tukaj ne vidim.«

»To se le tako govori; jasno je, da v teh snežnih vaseh, ki jih Clawbonny tolikanj občuduje, ni niti najskromnejše gostilne, kjer bi se pošten mornar lahko orosil s par mericami žganja.«

»V tem oziru imaš prav, Bolton; lahko bi še pristavil, da se človek tukaj nima niti s čim pošteno poživiti.



Čudna trmoglavost to, mornarjem, ki plovejo proti severu, odreči vse opojne pijače.«

»Lepa reč,« poseže vmes Garry; »si-li pozabil, kaj ti je bil rekel doktor? treba se je vzdržati vseh vznemirljivih pijač, če se hoče človek dobro voziti ter daleč priti.«

»Saj jaz ne želim ravno daleč iti; in zdi se mi celo, da je že nekaj lepega priti do tu sem in da bi bilo dobro, ne siliti tja, kamor bi še vrag ne maral iti.«

»Ha! saj tudi ne pojdemo!« pristavi Pen; »zlasti če pomislim, da sem že pozabil, kak ukus ima brinovec!«

»Toda spomni se vendar, kaj ti je rekel doktor,« pravi Bolton.

»Seveda, vsak izgovor je dober,« pravi Pen s svojimi velikimi očmi; »treba bi bilo samo vedeti, če se morda ne štedi samo kapljica pod pretvezo zdravja.«

»Ta vragov Pen bi utegnil prav imeti,« odvrne Gripper.

»Pojte no!« pravi Bolton, »on ima zato prerudeč nos; in če izgubi Pen malo barve pri taki pokorščini, mu ni treba za to preveč moledovati.«

»Kaj ti je pa naredil moj nos?« odgovori trpko mornar, ki je bil zadet na najbolj občutljivem mestu. »Moj nos ne potrebuje tvojih svetov in te tudi zanje ne prosi; pometaj torej pred svojim pragom.«

»Nikar se ne huduj, Pen; jaz nisem vedel, da je tvoj nos tako občutljiv. Saj jaz bi se morda ne branil bolj ko kdo drug kupice »ta kratkega«, zlasti pri taki temperaturi; toda če mi pa več škoduje nego koristi, se pa tudi rad vzdržim.«

»Ti se le vzdržuj,« pravi kurjač Waren, ki se vmeša med pogovor; »drug se ne mara nihče, naj se zgodi na ladji kar hoče?«

»Kaj hočeš reči s tem,« praša Garry ter ga srpo pogleda.

»Jaz hočem reči, da žganja je že dovolj na ladji iz tega ali onega vzroka, in meni se zdi, da za hrbtom se ga že cuka.«

»Kaj pa veš povedati?« praša Garry.

Waren ni vedel ničesa odgovoriti. Govoril je zato, da je nekaj govoril.

»Vidiš torej, Garry,« reče Bolton, »da Waren tega nič ne ve.«

»No,« pravi Pen, »mi bomo zahtevali od poveljnika žganja; saj zaslužili smo ga; bomo videli, kaj bo odgovoril.«

»Jaz vam jamčim, da ne opravite nič,« odvrne Garry.

»Zakaj pa ne?« se razhudita Pen in Gripper.

»Ker bo vas poveljnik zavrnil. Saj ste vedeli takrat, ko ste vstopili, kak je red na ladji; takrat je bil čas na to pomisliti.«

»Sploh pa Rihard Shandon ni gospodar na ladji,« pravi Bolton, ki se je rad za Garry-ja potegoval, čigar značaj mu je ugajal. »On je podložen kakor mi drugi.«

»Komu pa?« praša Pen.

»Kapitanu.«

»Oh! vedno ta nesrečni kapitan«, zarenči Pen. »Ali ne vidite, da ni nobenega kapitana na ladji kakor na tem ledu nobene gostilne ne? S tem se hoče nas le uljudno zavračati od tega, kar imamo pravico zahtevati.«

»Toda če pa vendar je kapitan,« nadaljuje Bolton; »in jaz bi stavil plačo dveh mesecev, da ga bomo v kratkem videli.«

»Prav,« reče Pen, »temu bi jih jaz že rad povedal par v zobe!«

»Kdo govori o kapitanu,« reče nekdo ki pristopi k pogovoru. Bil je Clifton, precej babjeveren mož in malo zavidljiv včasih.

»Se li ve kaj novega o kapitanu?« praša zopet.

»Ne,« odgovore vsi hkrati.

»Jaz pričakujem, da ga kar nekega lepega dne najdemo v njegovi kabini, ne da bi kdo vedel, kako in od kod je prišel.«

»Pojdi se solit!« ga zavrne Bolton; »ti Clifton, si predstavljaš tega junaka kakor nekega veternega človeka, kakor nekega škrate, ki teka po visokih planjavah Škotske!«

»Norčuj se, kakor se hočeš, Bolton; to še ne spremeni mojega mnenja. Vsak dan, ko grem mimo njegove kabine, pogledam skozi luknjo ključavnice in nekega jutra vam pridem pripovedovat, komu je ta kapitan podoben in kakšen je.«

»E vraga,« pravi Pen, »ta tvoj kapitan bo najbrž tak kakor vsi drugi ljudje, in če je pretkanec, ki nas hoče zapeljati, kamor nam ne bi bilo ljubo, jih bo že slišal, kar mu jih gre.«

»Pojdi no, Pen,« reče Bolton, »saj ga še ne poznaš ne, pa bi se že rad ž njim prerokal!«

»Kdo ga ne pozna?« pravi Clifton, kakor bi kaj vedel o tem; »kaj se ve, če ga ne pozna!«

»Kaj, vraga, hočeš reči,« praša Gripper.

»Jaz to razumem.«

»Mi pa ne!«

»Ha ha, ali ni Pen imel že sitnosti ž njim?«

»S kapitanom?«

»Da, kapitan pes; kajti to je prav isto.«

Mornarji se spogledajo, ne da bi si upal kdo kaj reči.

»Človek ali pes,« zagodrnja Pen, »jaz vas zagotavljam, da jo bo ta pes v kratkem staknil.«

»Glej no, Clifton,« prasha resno Bolton, »ali res misliš, da je ta pes pravi kapitan, kakor se je Johnson norčeval.«

»Gotovo,« odvrne Clifton prepričevalno. »Če bi bil ti opazovalec kakor jaz, pa bi bil zapazil, kako se čudno obnaša ta žival.«

»Kako? govori, bomo videli!«

»Ali niste opazili, kako se sprehaja po hodniku, kakor bi imel oblast ter pazi na jadra, kot bi bil čuvaj?«

»Res je,« pristavi Gripper; »nekega večera sem ga celo zasačil, da je svojo taco imel položeno na krmilu.«

»Ni mogoče!« vzklikne Bolton.

»In sedaj celo po noči zapušča ladjo ter se sprehaja po ledu, ne da bi se bal medvedov ali mraza,« nadaljuje Clifton.

»To je vse res,« potrdi Bolton.

»Vidite, kako ta žival išče človeške družbe kakor vsak pošten pes, kako se plazi okrog kuhinje, in kako spremlja z očmi gospoda Stronga, kadar nese poveljniku kak masten prigrizek. Ali ne opazite, kako se po noči dve ali tri milje oddaljuje od ladje ter tuli, da vas pretresa mraz do mozga. Pa še nekaj! Ste li že videli kedaj tega psa jesti? Ničesa ne vzame; njegova hrana je vedno

nedotaknjena in če ga ne pita neka skrivna roka na ladji, po pravici rečem, da živi brez jedi. Če to ni več ko vrag, naj bom tele.«

»Hudiman!« pravi tesar Bell, ki je poslušal vse dokazovanje Cliftona, »to bi utegnilo biti res!«

Drugi mornarji pa molče.

»Dobro,« nadaljuje Clifton, »če ne verjamete, vam povem, da so na ladji bolj modri ljudje nego vi, ki nikakor niso mirni.«

»Hočeš govoriti o poveljniku?« praša Bolton.

»Da, na poveljnika mislim in na doktorja.«

»Ali si mar domišljuješ, da sta tvojega mnenja?«

»Slišal sem ju o tej stvari razpravljati in te zagotavljam, da nista prav nič umela; na tisoče podmen, ki sta jih naredila, jima ni nobena pojasnila stvari.«

»Ali sta mar govorila o psu kakor ti Clifton?« vpraša tesar.

»Če nista govorila o psu, sta govorila pa o kapitanu, kar je isto, in priznala sta, da to ne more biti vse naravno.«

»Poslušajte, prijatelji,« pravi Bell, »ali hočete slišati moje mnenje?«

»Govori, govori!« silijo vsi vanj.

»Drugega kapitana kakor Riharda Shandona ni in ga ne bo.«

»In pismo?« pristavi Clifton.

»To je res, pismo je tu,« odvrne Bell; »očividno je, da je neki nepoznanec oborožil ladjo Forward za potovanje v ledovje; toda nihče ne pride več na ladjo, ki je že enkrat odpotovala.«

»Kam pa pojde vendar ladja?« vpraša Bolton.

»Jaz ne vem nič; kar naekrat bo Rihard Shandon prejel dopolnilo navodil.«

»Toda po kom?«

»Po kom?«

»Da, kako?« praša Bolton in sili vanj.

»Torej, Bell, odgovori,« pravijo drugi mornarji.

»Po kom? kako? Aj, tega jaz ne vem!« se odreže Bolton v stiski.

»Ej, po kapitanu psu!« vzklikne Clifton, »enkrat je že poslal pismo po njem, drugič ga tudi še lahko. Oh, če bi jaz vedel polovico tega, kar ve ta žival, bi lahko postal prvi admiral.«

»Torej še vstrajaš pri svoji trditvi, da je ta pes kapitan?« ga vpraša Bolton.

»Da, kakor sem že rekel.«

»Dobro,« reče Pen zamolklo, »če ta žival ne mara poginiti v pasji koži, naj se požuri, da postane človek; sicer, pri moji duši, da ji posvetim.«

»Zakaj pa,« praša Garry.

»Zato, ker mi je tako prav,« se zareži Pen; »in tudi nikomur nisem odgovoren.«

»Dovolj je govoričenja, ljudje,« zakriči gospod Johnson, ki pride ravno tedaj, ko se je pogovor zasukal na slabo stran. »Na delo, žage morajo biti urno pripravljene, presekati moramo led.«

»No, pa še petek po vrhu,« pravi Clifton, majaje z rameni, »boste videli, da se tečajnik ne prekorači kar tako tebi nič meni nič.«

»Naj bo temu kakor hoče, vsa prizadevanja so bila ta dan skoro zastonj. Če tudi se je Forward z vso parno

silo upiral proti ledeni plasti, vendar je ni mogel prodreti. Morali so se usidrati.

V soboto se je toplota vsled vzhodnika še znižala. Zrak je postal čist in videlo se je daleč po beli ravnini, ki se je bliščala v lomljenju solčnih žarkov. Ob sedmih zjutraj je toplomer kazal 22 stopinj pod ničlo.

Doktorja je mikalo, da bi ostal v svoji sobici ter čital popise severnih potovanj; toda vprašal se je po svoji navadi, kaj bi bilo v tem trenutku zanj najbolj neprijetno. Na to si je odgovoril, da iti v takem mrazu ljudem na krov pomagat, ne bi bilo nič kaj prijetnega. Zato zapusti, zvest svojemu navadnemu ravnanju, prijetno zakurjeno kabino in gre, da pripomore ladjo naprej spraviti. Zelena očala so se mu prav lepo podala, s katerimi je varoval svoje oči proti hudemu blišču in za svoja prihodnja raziskavanja se je vsak dan skrbno posluževal svojih očal za sneg, da se ne bi nalezal očesnih bolezni, ki so na severu zelo pogoste.

Proti večeru je prodrl Forward precej daleč proti severu, ker so mornarji pridno delali in ker je Shandon znal spretno izporabiti vse ugodne okoliščine. O polnoči je prekoračil 66. vsporednik in ker je globomer pokazal triindvajset komolcev globočine, je Shandon spoznal, da se nahaja na tistem plitvem mestu, kjer je bila obtičala Victoria, ladja Njegovega Veličanstva. Zemlja je bila oddaljena trideset milj proti zahodu.

Sedaj pa se je pričel led, ki je bil do sedaj nepremičen, razkrajati in zibati. Zdelo se je, da ledene gore vstajajo na vseh točkah obnebja. Ladja je bila torej zarita v vrsto zibajočih se pečin, katerih moč je nepremagljiva. Krmiljenje je torej postalo zelo težavno, tudi za

Garry-a, ki je bil najboljši krmar; ledene peči so se zadaj za ladjo zopet sklepale. Bilo je torej nujno prekoračiti ledeni brod in previdnost kakor tudi dolžnost je zahtevala prodirati dalje. Težave so naraščale še s tem, da ni bilo Shandonu mogoče določiti ladji smeri, kajti točke so se menjavale in prestavljale, tako da ni bilo nobene stalne perspektive.

Ljudje so bili na ladji razdeljeni na dve strani, desno in levo. Vsak je bil oborožen z dolgim drogom, ki je imel na koncu železno konico, ter je ž njim odbijal najbolj nevarne kose ledu. Kljub temu je prišel Forward v tako tišino med dva visoka ledena čoka, da so se vrhovi jadrnikov drgnili ob trde stene ledenih skal. S časom je prišel v členovito zatišje napolnjeno s snežnimi vrtinci, plavajoči led pa se je zadeval in razbijal z zamolklim pokom.

Toda kmalu se je pokazalo, da je ta soteska brez izhoda; velikansk čok je zašel v ožino in se drvil naglo proti Forwardu. Zdelo se je, da je nemogoče uiti, in ravno tako nemogoče se nazaj umakniti, ker je bila pot že zadelana.

Shandon in Johnson, ki sta stala v ospredju ladje, sta premišljala svoj položaj; Shandon je naznanil z desnico krmarju smer, z levico pa je dal Jakobu Wallu povelje, naj se uporabi parnik.

»Kako se bo končalo to?« praša doktor Johnsona.

»Kakor je božja volja,« odvrne slednji.

Sto dvajset črevljev visok ledeni čok je bil le še kakih sto sežnjev oddaljen od Forwarda in mu pretil, da ga pod seboj zdrobi.

»Tri sto hudičev, nesreča,« kriči in kolne Pen.



»Molčite,« zavpije nekdo, ki ga pa ni bilo mogoče razumeti sredi orkana.

Že se hoče čok zavaliti na ladjo in vse prevzame nepopisen strah. Ljudje spuste svoje drogove in se umikajo kljub ukazom Shandona.

Kakor blisek naglo se začuje grozen ropot, na krov ladje pađe pravi vodni steber, ki ga je bil vzdignil velikansk val. Ljudje silno zavpijejo, toda Garry vztraja pri svojem krmilu ter drži Forward na pravem tiru, četudi je strašno opletal na vse strani.

Toda ko so zopet plašno pogledali proti ledeni gori, je bila ta že izginila; pot je bila zopet prosta in ladja je šla lahko zopet svojo pot po strugi, ki so jo osvetljevali poševni solnčni žarki.

»Torej, gospod Clawbonny, ali mi boste razložili to prikazen?« reče Johnson.

»To je zelo enostavno, prijatelj,« pravi doktor; »to se pogosto dogaja. Sedaj, ko se te mase odkrajajo druga od druge vsled vlažnega vetra, plovejo osamljene in v popolnem ravnotežji. Toda s časom se pomičejo bolj proti jugu, kjer je voda razmeroma toplejša. Njihovo podnožje, ki so ga že drugi ledovi pretresli, se prične topiti in manjšati. Pride trenutek, ko se težišče mase premesti in tedaj se prevrne. Če bi se bila ta gruda zvrnila le dve minuti kasneje, bi bila padaje razbila ladjo.«

## IX.

### **Novo pismo.**

Konečno so prodrli preko severnega tečajnika. Forward je plul 30. aprila o poldne mimo Holsteinborga; na vzhodnem obzorju so se dvigala slikovita pogorja. Morje je postalo tako rekoč prosto ledu, ali bolje, ledu se je dalo lahko izogibati. Veter se je izpremenil v jugovzhodnik in ladja je plula z razpetimi jadri v Baffinsko morje.

Ta dan je bil izredno miren, tako da so si ljudje lahko malo odpočili. Neštevilno ptičev je plavalo in plahutalo okrog ladje. Doktor je opazil posebno alka-allo (neka vrsta morskih papig), ki je zelo podobna krepljici (morska raca), s črnim vratom, peruti in hrbtom in z belimi prsi; urno so se potapljale in vztrajale po celo uro pod vodo.

Tega dne bi ne značila nikaka posebnost, če bi se ne bil pripetil na ladji prav izreden slučaj.

Ko pride Rihard Shandon zjutraj ob šestih od straže v svojo kabino, najde na svoji mizi pismo s sledečim napisom:

Poveljniku Rihard Shandonu  
na ladji Forward.

Baffinsko morje.

Shandon ni mogel verjeti svojim očem. Toda predno prečita pismo, pokliče doktorja in Johnsona ter jima je pokaže.

»To je pa nekaj posebnega,« reče Johnson.

»Čudovito!« misli doktor.

»Pa dajmo prečitati to skrivnost,« vzklikne doktor. Urno raztrga ovitek ter čita.

»Poveljnik!

Kapitan Forwarda je prav zadovoljen z ravnodušnostjo, spretnostjo in pogumom, ki ste ga v zadnjih okoliščinah pokazali vsi, častniki in še posebno vi. Prosi vas, da sporočite ljudem njegovo priznanje.

Prodirajte naravnost proti severu, proti zalivu Melville in odtod v preliv Smith.

Kapitan Forwarda  
K. Z.

»V pondeljek, dne 30. aprila, nasproti rtu Walsingham.«

»Ali je to vse?« praša doktor.

»Vse,« odvrne Shandon.

Pismo mu pade iz rok.

»Bravo,« reče Wall, »čudni kapitan sam ne pravi več, da pride na ladjo; iz tega sklepam, da ga sploh ne bo.«

»Kako pa je prišlo to pismo?« opomni Johnson.

Shandon molči.

»Gospod Wall ima prav,« pravi doktor, pobere pismo ter ga vrti na vse načine; »kapitan ne pride na ladjo iz važnega razloga...«

»Iz kakšnega?« praša živahno Shandon.

»Zaradi tega, ker je že,« odgovori enostavno doktor.

»Že!« zakliče Shandon; »kaj hočete s tem reči?«

»Kako naj si sicer pojasnimo, kako je prišlo pismo?« Johnson pokima z glavo v znamenje, da se strinja.

»To ni mogoče!« reče Shandon odločno, »jaz poznam vse moštvo. Moral bi toraj biti ves čas po odhodu ladje med njim. To ni mogoče, jaz vam rečem! Zadnji dve leti sem videl vsakega moža izmed moštva nad stokrat v Liverpoolu; vaša podmena, doktor, je nevzprejemljiva!«

»No, katero pa vi sprejmete, Shandon?«

»Vse, samo te ne; mogoče, da je izrabil kapitan ali kak njegov namestnik, kaj vem kako temo, meglo, vse kar hočete, da se je utihotapil na ladjo. Od celine nismo daleč, in Eskimci imajo čolničke, ki plovejo neopaženi med ledom. Mogoče torej, da je prišel kdo do ladje, ter vrgel to pismo noter... megla je bila dovolj gosta, da mu je pomogla do namere.«

»Pa tudi dovolj gosta, da ni mogel videti ladje,« ugovarja doktor, »če mi nismo videli, kako je tujec smuknil na ladjo, kako jo je mogel pa on najti sredi megle?«

»To je jasno,« pristavi Johnson.

»Jaz se torej vračam nazaj k svoji podmeni,« pravi doktor; »kaj menite, Shandon?«

»Vse, kar hočete,« zavrne Shandon v ognju, »samo to ne, da bi bil ta človek na moji ladji.«

»Morda se nahaja med moštvom kdo, ki je prejel njegova navodila,« meni Wall.

»Mogoče,« reče doktor.

»Toda kdo?« praša Shandon. »Jaz poznam svoje ljudi že dolgo, vas zagotavljam.«

»V vsakem slučaju sprejmemo tega kapitana, če se pokaže, pa naj bo človek ali hudič. Toda še nekaj drugega se lahko povzame iz tega pisma.«

»Kaj pa?« praša Shandon.

»Da mi nimamo iti v zaliv Melville, ampak še dalje v ožino Smith.«

»Prav pravite,« reče doktor.

»V ožino Smith« ponovi mehanično Rihard Shandon.

»Jasno je torej,« nadaljuje Johnson, »da namen Forwarda ni, iskati severnozahodno pot, ker bomo pustili na levi roki vstop, ki pelje tja, namreč ožino Lancaster. Torej nas čaka težka vožnja v nepoznana morja.«

»Da, preliv Smith,« ponavlja Shandon; »po tej poti je hodil Amerikanec Kane l. 1853 in v kakih nevarnostih! Dolgo so ga imeli že za izgubljenega v teh strašnih širjavah. Seveda, ker je nam ukazano tja iti, pojdemo! Toda kam? Morda do tečaja?«

»Zakaj pa bi tudi ne šli?« razhudi se doktor.

Johnson skomizgne z rameni pri misli na tako vratolomen poizkus.

»Toda, da pridemo nazaj na kapitana,« pravi Wall, »jaz ne vidim ob groenlandskem obrežju drugega pripravnega mesta kakor Disko ali Upernavik, kjer bi nas lahko pričakoval, če je sploh kak kapitan. V par dnevih bomo torej videli, pri čem smo.«

»Toda, Shandon, ali ne nesete pokazat tega pisma moštvu?«

»Dovolite, gospod poveljnik, jaz bi tega ne storil,« pripomni Johnson.

»Zakaj pa ne?« praša Shandon.

»Ker so vse te izvanrednosti in čudeži taki, da bi lahko ljudem vzeli pogum; saj so že tako razburjeni nad tako usodnim potovanjem. Če se jim torej predočijo vse te nadnaravne reči, bi lahko učinilo slabe posledice in v

najbolj kritičnem položaju bi ne mogli več na nje računati. Kaj sodite o tem, poveljnik?»

»In vi, doktor, kaj menite vi?« praša Shandon.

»Gospod Johnson, se mi zdi, sodi prav,« odgovori doktor.

»In vi, Jakob?«

»Jaz sem tudi mnenja teh gospodov, če nima nihče boljšega sveta,« odvrne ta.

Shandon preudarja nekaj trenutkov, potem pa prečita pazljivo še enkrat pismo.

»Gospodje, vaša sodba je brezdvomno zelo dobra; samo ne morem je sprejeti.«

»Zakaj ne, Shandon,« praša doktor.

»Ker so navodila tega pisma formalna; ukazujejo mi ljudem sporočiti kapitanova priznanja. Do sedaj sem se slepo pokoril vsem njegovim ukazom, naj so že bili kakoršnikoli; zato ne morem.... «Kljub temu...« nadaljuje Johnson, ki se je po pravici bal, da utegne tako poročilo napraviti slab upliv na duhove.

»Moj dragi Johnson,« ponovi Shandon, »jaz razumem, zakaj me k temu silite; vi sodite popolnoma upravičeno; toda berite:

»Prosim vas, da sporočite ljudem njegovo priznanje.«

»Pa naredite tako,« pravi Johnson, ki je bil sicer natančen in strog, kar se tiče pokorščine. »Ali naj ljudi pokličem na krov?«

»Le,« pritrdi Shandon.

Bliskoma se raznese po ladji novica o kapitanovem pismu. Mornarji se nemudoma zbero na označenem mestu in poveljnik jim glasno prečita skrivnostno pismo.

Globok molk je zavladal po čitanju. V mornarjih se je vzbudilo tisoč slutenj in Clifton je imel dovolj tvarine za svojo babjeverno domišljijo. Ne majhen del tega dogodka je pripisal kapitanu psu; zato ga tudi ni več pozabil pozdraviti, kadar ga je slučajno kje srečal.

»Ali vam nisem pravil, da zna ta žival pisati!« je ponavljal sodrugom.

Na to opazko ni odgovoril nihče, in celo tesar Bell je bil v zadregi za odgovor. To pa je bilo dognano za vsakogar, da mesto kapitana čuje na ladji njegova senca ali njegov duh. Odslej so si modrejši neprenehoma pripovedovali svoje slutnje.

Prvega maja je pokazalo opazovanje, da so bili na 68. vsporedniku in 56. poldnevniku. Toplota se je zvišala, tako da je kazal toplomer 4° C pod ničlo.

Doktor je z veseljem zapazil, kako je bela medvedka skakala in se igrala s svojimi mladiči na ledu, ki se je zibal ob celini. V spremstvu Walla in Simpsona je hotel v majhnem čolničku uprizoriti na njo lov; toda ne ravno bojaželjna žival je naglo spravila svojo mladino s seboj in doktorju se je lov izjalovil.

Po noči so objadrali pri ugodnem vetru rt Chidley in kmalu nato so se prikazale visoke gore Diska. Na desnici jim je ostal Godahon, sedež generalnega guvernerja danskih naselbin. Shandonu se ni zdelo primerno, tu se muditi ter je šel mimo iz debel izklesanih čolničkov Eskimcev, ki so skušali priti do njega.

Otok Disko se zove tudi otok Lomov. Od tod tudi je 12. julija l. 1845. zadnjikrat pisal Ivan Franklin na admiralstvo (mornarsko gosposko), in na tem otoku tudi je izstopil 27. avgusta l. 1859. kapitan Maks Klintock na svo-

jem povratku, ko je prinesel s seboj dovolj trdnih dokazov, da se je Franklinovo podjetje ponesrečilo.

Doktor si ni mogel kaj, da bi ne bil omenil teh dveh dogodkov; to žalostno približevanje se mu je zdelo pomembno, toda višine Diska so naglo izginile izpred njegovih očij. Sedaj se je pokazalo mnogo ledenih gor ob obrežju, ki jih tudi najmočnejši vlažni veter ne razkroji. Ta neprestana vrsta grebenov je kazala izredno čudne oblike.

Drugo jutro se pokaže na severovshodu Sanderson-Hope. Suha zemlja je ostala na levi kakih petnajst milj oddaljena. Gorovje se je videlo sajasto rudeče. Proti večeru je prišlo več somov posebne vrste s plavuti na hrbtu ter so se zigravali med ledenimi gručami, puhaje skozi škrge vodo in zrak.

V noči od 3. do 4. maja je doktor prvič videl, kako je šlo solnce mimo obzorja, ne da bi bila zatoniła njegova svetloba. Od 31. januarja dalje se je vedno vzdigovalo in sedaj je vladala neprestana svetloba.

Za nevajene gledalce je neprestan dan gotovo nekaj izrednega, da celo utrudljivega. Skoro neverjetno je, kako je nočna temina potrebna za zdravje oči. Doktor je res občutil bolečine, predno se je navadil na neprestano svetlobo, ki postane vsled lomljenja in odbijanja solčnih žarkov ob ledeni ravnini še hujša.

Petega maja je prekoračil Forward 72. vsporednik. Dva meseca pozneje bi bil naletel tu na brezštevila lovcev na some, ki se podajajo do te širine. Toda sedaj še pot ni bila dovolj prosta, da bi mogle njihove ladje prodreti do Baffinskega morja.



Ko preide drugo jutro ladja mimo otoka Femmes (otok Gospá), zagledajo pred seboj kmalu Upernnavik, ki je najsevernejša danska naselbina na tem obrežju.

## X.

### Nevarna vožnja.

Shandon, doktor Clawbony, Johnson, Foker in kuhar Strong so stopili v čoln in odveslali na obrežje.

Guverner, njegova gospa in otroci, ter vsi eskimskega rodu, pridejo uljudno obiskovalcem nasproti. Doktor je kot filolog znal nekaj danskega, kar je zadostovalo, da se je napravilo med njimi prijateljsko razmerje. Sicer je pa Foker, tolmač ekspedicije, tudi znal narečja; in če ni človek ravno preveč častihlepen, se z dvajsetimi besedami pride že precej daleč.

Guverner je bil domačin otoka Disko in še ni nikoli zapustil svojega rojstnega kraja. Tvoril je gospodo svoje domače vasi, ki obstaja iz treh lesenih poslopij, za njega, za luteranskega svečenika in za šolo, ter iz skadišča, kamor so spravljali blago ponesrečenih ladij. Ostalo so snežne bajte z eno samo odprtino, skozi katero Eskimci plezaje vstopajo.

Velik del prebivalcev se je peljal Forwardu nasproti, in marsikateri domačin je prišel do srede zaliva s svojim čolničkom, ki je bil dolg do 15 črevljev in k večjemu dva črevlja širok.

Doktor je dobro vedel, da pomeni beseda esquimau človeka, ki je surove ribe; znano mu je pa tudi bilo, da

se smatra v deželi to ime kot zaničevalno ime. Zato se pa tudi ni spozabil, da bi jih ne bi imenoval Groenlandce.

Vendar je bilo lahko poznati, s čim se ti ljudje žive, kajti njih oblačila in obuvala so bila vsa oljnata, iz kože morskih psov, vse nekako zamazano in smrdeče, da se moški od žensk skoro niso razlikovali. Sicer so bili pa nekoliko gobovi, kakor vsi narodi ribojedci, ne da bi bili zato kaj slabši.

Luteranski duhovnik in njegova žena, s katerima se je hotel doktor posebno zabavati, sta bila ravno na nekem potovanju ob obrežju Provenu, južno od Upperna-wika. Moral se je torej zadovoljiti z zabavo z guverner-jem. Ta najvišji uradnik ni kazal ravno posebne prebrisa-nosti in učenosti: osel, ki pa je znal brati.

Doktor ga je povpraševal o trgovini, navadah in obi-čajih Eskimov, ter je izvedel po znamenjih, da so kože morskih psov, postavljene v Kopenhagen, vredne okrog 40 funtov. Medvedove kože da se plačujejo po štirideset danskih dolarjev, kože višnjevih lisic po štiri dolarje, kože belih lisic pa po dva ali tri dolarje.

Da bi svoje znanje izpopolnil, je hotel doktor osebno obiskati še eno eskimsko bajto; kajti tega si niti misliti ni mogoče, česa vse je zmožen vedoželjen človek. K sreči je bila odprtina preozka, tako da ni mogel priti noter. In dobro jo je odlekel, kajti nič ni zopernejšega, kakor na-kopičena mrhovina, meso morskih psov, gnjile ribe in smrdeča obleka, ki tvori opravo groenlandske kože. Ne-nega okna ni za sčiščenje nevdihljivega zraka, samo ena luknja se nahaja na vrhu strehe, ki daje pot dimu, ne pusti pa ven smradu.

Vse to je Foker doktorju opisal, toda on se ni zato nič manj jezil nad obširnostjo svojega telesa, kajti hotel si je napraviti sam svojo sodbo o teh posebne vrste duhovih.

»Jaz pa vem,« je dejal »da se človek s časom tudi temu privadi.«

Sama beseda — s č a s o m — slika dovolj častitljivega Clawbonyja.

Med etnografičnim proučevanjem doktorja, je Shandon skrbel, kakor mu je bilo naročeno, za prevoz po ledu. Kupil je za štiri funte sani s šestimi psi. Domačini pa so mu še težkoče delali, ker jih niso hoteli dati iz rok.

Shandon bi bil tudi rad najel Hans Christijana, ki je znal spretno pse voditi in ki se je bil tudi udeležil ekspedicije Max Clintocka; toda Hans se je ta čas nahajal v južni Groenlandiji.

Sedaj je prišlo na vrsto glavno vprašanje tega dneva. Je-li bil v Uppernawiku kak Evropejec, ki bi bil čakal na prihod Forwarda? Ali je guverner kaj vedel o tem, da se je v teh krajih naselil neki tujec, najbrže Anglež? Kdaj je imel zadnjo zvezo z lovci na some ali s kakimi drugimi mornarji?

Na vsa ta vprašanja je odgovoril guverner, da se že več nego deset mesecev ni izkrcal nikak tujec na tem obrežju.

Shandon je prosil za imena zadnji čas prišlih somolovcev; toda nobenega ni poznal. Bil je v obupu.

»Priznate mi, mislim, doktor,« pravi svojemu tovarišu, »da tega ni mogoče umeti; na rtu Farewell nič, na otoku Disko nič, na Uppernawiku nič!«

»Črez par dni mi še enkrat ponovite: Nič v zalivu Melwill, moj dragi Shandon, in potem vas pozdravim kot edinega kapitana Forwarda.«

Čoln se je vrnil proti večeru k ladji ter privedel nazaj obiskovalce. Strong je poskrbel za nekaj novega živeža, dobil je več ducatov neke vrste račjih jajc, ki so še enkrat tolika kakor kurja in zelenkaste barve. Ni bilo veliko, toda krepčilno in poživljajoče, zlasti za ljudi, ki so vedno navezani na soljeno meso.

Drugo jutro je postal veter ugoden; vendar Shandon še ni dal povelja za odjadranje; še en dan je hotel počakati, in da si ohrani mirno zavest ter da dá vsakemu živemu človeškemu bitju priliko, priti do Forwarda, dal je celo od ure do ure streljati, da je votlo odmevalo med ledenimi gorami. Toda to ni učinilo drugega, nego da je splašilo jate morskih ptičev. Tudi nekaj raket so spustili ponoči v zrak, toda zastonj. Treba se je bilo odločiti za odhod.

Osmega maja zjutraj je Forward odrinil in izgubil kmalu izpred oči Uppernawik s svojimi grdimi drogovi ob obrežju, na katerih so visele obisti morskih psov in vampi jelenov.

Pihal je jugovzhodnik in toplota se je zvišala do ničle. Solnce je prodrlo meglo in led se je pričel topiti pod vplivom solnčnih žarkov.

Toda odbijanje bliščečih solnčnih žarkov je pouzročilo večini usodnih učinkov za vid. Kovač Wolsten, Gripper, Clifton in Bell so postali snežno-slepi; ta očesna bolezen je spomladi zelo navadna in učini pri Eskimih pogosto celo slepoto.

Doktor je nasvetoval bolnim posebno, kakor tudi vsem sodrugom sploh, naj si pokrijejo obraz z zelenim, redko tkanim prtom in je sam prvi izvršil svoj lastni ukaz.

Psi, ki jih je bil Shandon kupil v Uppernawiku, so bili precej divje narave; vendar so se kmalu privadili ladji in Kapitan se ni ravno slabo obnašal napram svojim novim sodrugom. Kazal je, kakor da bi že poznal njihove navade. Clifton prvi pripomni, da je moral Kapitan že imeti znanje s svojimi groenlandskimi sodrugi. Ti psi so bili vsled nedostatne hrane sestradani in so zato hlastno žrli hrano, ki je bila na ladji na razpolago.

Devetega maja je plul Forward mimo najzahodnejšega Baffinskega otoka, v razdalji kakih sto dvajset sežnjev. Doktor je zapazil v zalivu med oboki in celino več visoko štrlečih skal, ki se imenujejo rudeče pečine. Pokrite so bile z rudečim snegom, ki je bil lep kakor karmín in o katerem je doktor Kane trdil, da je zgolj rastlinskega izvora. Clawbonny bi si bil to prikazen rad ogledoval od blizu, toda vsled ledu se ni moglo priti do obrežja. Četudi je toplota naraščala, vendar so se ledene gore in tokovi vedno bolj množili v severnem Baffinskem morju.

Od Uppernawika dalje je kazala celina popolnoma drugačno zunanost; neizmerni ledeniki so se prikazovali na sivem obzorju. Desetega maja zapusti Forward na svoji desnici zaliv Hingston, ob 74. vsporedniku; preliv Lancaster je bil še več sto milj proti zatonu oddaljen.

Neizmerna vodna gladina se je polagoma začela izgubljati pod ogromno ledeno ravnino, iz katere so se vzdigovali pravilno tvorjeni griči, kakor bi bili iz iste tvarine kristalizovani. Shandon je dal močno kuriti in do 11. maja se je Forward vil med členovitimi ožinami ter zaznamoval s črnim dimom na nebu pot, po kateri je plul po morju.

Toda stavile so se zopet nove ovire. Pot je vsled neprestanega premikanja ledu postajala vedno ožja, tako da

je skoro primanjkovalo vode pred Forwardom in če bi se zaprla, bi bilo težko se naprej zvleči. Vsak je to vedel in nato mislil.

Tudi se je javljalo obotavljanje in pomisleki na ladji brez znanega cilja, ki je kar slepo prodirala proti severu. Četudi je bila večina privajena nevarnostim, vendar so nekateri pozabili na visoko nagrado in se kesali, da so se tako daleč podali v nevarnost. Že je duhove nekako zapuščal pogum, zlasti še, ker jih je Clifton vedno plašil in so jim prigovarjali dva ali trije kolovodje, kakor Pen, Gripper, Warren in Wolsten.

K tej malosrčnosti moštva se pridružijo še skrajni napor; dvanajstega maja je bila ladja od vseh strani zaprta; njen parni stroj je obnemogel. Treba si je bilo odpreti pot preko ledene ravnine. Delo z žagami je bilo silno utrudljivo pri tem ledu, ki je bil šest do sedem črevljev debel. Ko so naredili dve vsporedni zarezi, po sto črevljev dolgi, so morali led, ki se je nahajal med njima, razbiti s sekirami in drogovi. Potem so vtaknili sidra skozi luknjo, narejeno z močnim svedrom; nato so začeli delati s pomočjo navoja in so vlekli ladjo z rokami. Najtežje je bilo správiti razbite kosove pod led, da se je oprostila ladji pot, in morali so jih odbijati z dolgimi, z železom okovanimi drogovi.

Kratko, vse to, da so morali žagati, ladjo naprej vleči in se mučiti z navoji, neprenehoma v nevarnosti in sredi goste megle in snega delati, razmeroma nizka temperatura in očesne bolezni, vse to je slabilo ljudi Forwarda in slabo uplivalo na njihovo domišljijo.

Če imajo mornarji odločnega in pogumnega človeka, ki ve, kaj hoče in kam gre, kje je njegov cilj, jih zaupanje

vzdržuje proti njihovi lastni volji. Združeni so s svojim glavarjem v eno srce, močni so po njegovi moči in ravnodušni po njegovi ravnodušnosti. Toda na tej ladji so vsi čutili, da poveljnik ni brez skrbi in da omahuje pred nepoznanim ciljem. Kljub svojemu odločnemu značaju je ne vede kazal svojo onemoglost s tem, da je vedno spreminjal svoje ukaze, nepopolno delal ter da ni o pravem času mislil na to ali ono, cela vrsta posameznosti, kar moštvu ni ostalo prikrito.

In potem, Shandon ni bil kapitan na ladji, ni bil prvi gospodar za Bogom. To je že zadosten povod, da se je o njegovih ukazih razmišljalo; od tega pa do nepokorščine je pa korak majhen.

Nezadovoljneži so kmalu pridobili na svojo stran prvega strojevodjo, ki je doslej suženjsko izpolnjeval svojo dolžnost.

Šestnajstega maja, šest dni potem, kar je bil Forward prišel do neprodorne ledene gladine, še Shandon ni bil dve miljii dalje prišel proti severu. Bila je nevarnost, da obtiče v ledu do bližnjega poletja. To je postajalo neznosno. Okrog osme ure zvečer gresta Shandon in doktor v spremstvu Garry-a ven v neizmerno gladino, da si jo malo ogledata. Toda skrbela sta, da se nista preveč oddaljila od ladje; kajti bilo je težko, določiti si točko, po kateri naj bi se človek ravnal, ker se je zunanost bele puščave neprestano menjavala.

Lomljenje žarkov je imelo čudne učinke, tako da je doktor strmel. Kjer je menil, da ima napraviti še en skok, jih je bilo najmanj še pet ali šest, ali pa nasprotno. V obeh slučajih pa je lahko padel na ledene ostre gruče, kar je bilo skrajno zoperno, če ne nevarno na trdem, kakor steklo ostrem ledu.

Shandon in njegova dva spremljevalca so šli iskat uporabne poti; tri milje proč od ladje splezajo na ledeno goro, ki je bila kakih tristo črevljev visoka. Od tu še le so dobro pregledali pusto ledeno grmado, ki je bila podobna razvalinam velikanske vasi s podrtimi obeliski in stolpi ter razrušenimi palačami. Res pravi kaos. Solnce se je počasi pomikalo v svojem krogu ob narobčanem obzorju in sijalo s posušenimi žarki brez toplote, kakor da bi bili slabi prevodniki toplote postavljeni med njimi in opustošeno zemljo. Morje je bilo popolnoma zmrznjeno, kakor daleč so nesle na okrog oči.

»Kako naj pridemo naprej!« prasha doktor.

»Jaz ne vem,« odvrne Shandon, »toda pojdemo, če tudi s smodnikom razstrelimo te gore. Nikakor ne maram obtičati do bližnje spomladi v tem ledu.«

»Kako se je vendar Foxu godilo, ki se je skoro ravno v tej črti vozil. Pogum, pridemo . . . . . le pamet uporabljajmo, s pametjo se več opravi nego s stroji vsega sveta,« pravi doktor.

»Priznati je treba, da to leto ne nudi posebnih ugodnosti,« pripomni Shandon.

»Temu se menda ne da oporekati, Shandon, in jaz opazujem, da se morje Baffin vrača v svoje stanje pred letom 1817.«

»Menite li, doktor, da ni bilo vedno tako, kakor je sedaj?«

»Ne, moj dragi Shandon. Od časa do časa nastaja ogromno tajanje ledu, ki si ga učenjaki ne morejo razložiti; tako je bilo do leta 1817. to morje vedno zaprto; ko pa je nastala nekoč velikanska povodenj, je to ledovje potegnila s seboj, ki se je potem večjidel razbilo ob Novi



Fundlandiji. Od tega časa je Baffinsko morje skoro pristo in je postalo torišče za neštnevilne lovce na some.«

»Tako je potemtakem od tega časa potovanje proti severu zelo olajšano?« praša Shandon.

»Da, silno olajšano; toda opazuje se, da zaliv nekaj let sem zopet zmrzuje in bati se je, da se mogoče zopet za dolgo časa zapre mornarjem. Zato imamo še več vzroka, da hitimo naprej kolikor se dá. Vendar smo pa nekoliko podobni ljudem, ki slepo drve po neznanih hodnikih, katerih vrata se za njimi brez prenehanja zapirajo.«

»Ali mi svetujete, da se naj vrnem?« praša Shandon, globoko čitaje iz doktorjevih oči.

»Jaz se še nisem nikoli za kak korak umaknil in če se tudi nikoli več ne vrnemo, vendar jaz pravim: pojdimo naprej. Samo o tem si moramo biti na jasnem, kakšni nevarnosti se izpostavljam, če neprevidno ravnamo.«

»In vi, Garry, kakšnih misli ste pa vi?« praša Shandon mornarja.

»Gospod poveljnik, jaz bi tudi kar naprej prodiral. Jaz sem Clawbonnyjevih misli. Sicer pa storite, kakor vam drago; ukazujte, mi bomo ubogali.« »Ne govore vsi tako kot vi, Garry,« reče Shandon; »niso vsi pri volji ubogati! In če odreko pokorščino mojim poveljem?«

»Jaz sem vam izrazil svojo misel, poveljnik,« odvrne Garry hladnokrvno, »ker sté me prašali; sicer pa niste na njo vezani.«

Shandon ne odgovori nič, pregleduje pazljivo obzorje in spleza s svojima tovarišema nazaj na ledeno gladino.

## XI.

### Hudičev palec.

Med odsotnostjo poveljnika so mornarji izvršili raznovrstna dela in dosegli, da se je ladja saj lahko ogibala pritiska ledu. Pen, Clifton, Bolton, Gripper in Simpsen zlasti so bili, ki so se bili tega dela lotili. Tudi kurjač in oba strojevodji so morali priti na pomoč svojim sodrugom, kajti odkar ju pri stroju ni bilo več treba, sta postala mornarja in kot taka sta bila uporabna za vsako delo na ladji.

Toda to delo se ni vršilo brez velike ogorčenosti.

»Jaz sem tega sit,« pravi Pen, »in če v treh dneh ne nastopi odmeška, prisežem, da denem roke navskriž.«

»Navskriž boš dejal roke?« ga zavrne Plove, »boljše bo, če jih rabiš, da prideš nazaj! Ali meniš, da nas veseli tukaj prezimiti do prihodnjega poletja?«

»Res, to bi bila žalostna zima,« pravi dalje Plove; »kajti ladja je odprta na vse strani!«

»Kdo pa tudi ve,« pravi Brunton, »če bo morje bližnjo pomlad bolj prosto kakor je sedaj?«

»Kaj boš govoril o pomladi,« zavrne Pen, »danes je četrtek; če ni v nedeljo zjutraj pot prosta, se vrnemo nazaj proti jugu.«

»Tako se govori!« pristavi Clifton.

»Ali ste za to?« praša Pen.

»Smo,« odvrnejo vsi.

»Tako je tudi prav,« pravi Waren; »kajti če moramo tako delati in ladjo z rokami vleči, potem sem jaz teh misli, da jo vlecimo raje nazaj.«

»Bomo že videli v nedeljo,« pristavi Wolsten.

»Kakor hitro se mi ukaže,« pravi Brunton, »kaj so moje peči zakurjene.«

»E, peči že tudi sami zakurimo,« reče Clifton.

»Če si hoče kak častnik privoščiti zabavo, da tukaj prezimi, prosto mu,« se usti Pen; »lahko ga pustimo tu; bo saj lahko neoviran si zgradil kočo iz snega in živel v njej kot pravi Eskimec.«

»Kaj še, Pen,« pravi živahno Brunton; »nikogar ne zapustimo; ali razumete, vi drugi? Sicer pa mislim, da ne bo težko, poveljnika pregovoriti; zdi se mi, da je že precej nemiren. In če mu stvar prav lepo pojasnimo...«

»Pomnite, da je Rihard Shandon včasih trd in svojeglaven človek; treba bi ga bilo spretno nagovoriti.«

»Oh, če pomislim, da smo črez en mesec že lahko v Liverpoolu!« vzdihne koprneče Bolton. Preko ledu proti jugu prodremo kmalu, pot po Davidovi cesti bo v začetku junija prosta in treba se bo samo spustiti v Atlantski Ocean.«

»Pa še nekaj,« pravi zviti Clifton, »če se vrnemo s poveljnikom in delamo po njegovi odgovornosti, potem sta naš delež in plača zagotovljena; če bi se pa sami vrnil, pa ne vem, kako bi bilo...«

»Dobro govoril« pravi Plove; »ta vražji Clifton se izraža kakor kak finančnik! Toda molčimo o tem in ne povejmo nič višjim gospodom, je bolj varno, pa tudi nikogar ne zapustimo.«

»Kaj pa, ako častniki ne bodo hoteli iti za nami?« pravi Pen, ki hoče tovariše gnati do skrajnosti, vse izsiliti.

Vsi so bili v zadregi za odgovor na vprašanje, ki je bilo tako naravnost stavljeno.

»To bomo že videli, ko pride čas za to,« pravi Bolton; »sicer bo pa zadostovalo, če pridobimo Shandona za svojo stvar in to, mislim, ne bo težko.«

»Vendar pa je nekdo, ki ga moram pustiti tukaj,« pravi Pen ter hudo zakolne, »in če mi tudi eno roko požre.«

»A psa« dé Plove.

»Da, psa! in v kratkem obračunam ž njim!«

»Zlasti, ker je ta pes vzrok vse naše nesreče,« pristavi Clifton.

»Da, ravno on nam je »naredil,« pravi Plove.

»On nas je zapeljal v led,« odvrne Gripper.

»On nam je nakopičil na pot ledu, kakor ga še ni bilo nikoli v tem času,« se huduje Wolsten.

»On mi je pouzročil očesno bolezen,« reče Brunton.

»Tudi on nam je odtegnil brinovec in žganje,« meni Pen.

»On je vsega kriv,« kriči vsa družba v svoji razgreti domišljiji.

»In poleg tega je on še kapitan,« pristavi Clifton.

»Da, kapitan nesreče,« kriči Pen, čigar besnost je naraščala z njegovimi lastnimi besedami, »ti si hotel sem priti in boš tudi tukaj ostal.«

»Toda kako ga dobiti?« meni Plove.

I, priložnost je lepa,« pravi Clifton. »Poveljnika ni na ladji, poročnik spi v svoji kabini, megla je pa tudi dovolj gosta, da nas Johnson ne opazi...«

»Toda pes?« krikne Pen.

»Pes sedaj spi ob shrambi za oglje, in če ga kdo hoče...« pravi Clifton.

»Jaz se lotim,« besni Pen.

»Varuj se, Pen, kajti zobe ima take, da bi lahko pregriznil železen drog.«

»Če se gane, mu spustim čreva,« se odreže Pen in zgrabi z roko za nož.

Naglo se zmuzne, v spremstvu Warena, ki mu hoče pri tem pomagati.

Kmalu se oba vrneta in prineseta psa z močno porozanim gobcem in tacami; zasačila sta ga bila spečega in nesrečen pes se jima ni mogel izmuzniti.

»Živijo, Pen,« vzklikne Plove.

»Kaj pa misliš narediti ž njim?« ga praša Clifton.

»Potopim ga, in če pride še kedaj ven . . .« pravi Pen in pokaže z zlobnim nasmehom svojo zadovoljnost.

Dvajset korakov od ladje je bila luknja morskih psov, to je okrogla odprtina, ki jo naredi dvoživec s svojimi zobmi in ki jo vsak dan obnavlja od znotraj na zunaj. Skozi to luknjo prihaja vsak dan na ledeno površje vdihavat zrak; toda paziti mora, da mu ta čas ne zmrzne, ko je na površju; kajti njegov gobec je tako ustvarjen, da ne more napraviti luknje od zunaj na znotraj, in tako bi v slučaju nevarnosti ne mogel uteči svojim sovražnikom.

Pen in Waren jo vdarita proti tej odprtini in puhmeta psa neusmiljeno v morje kljub temu, da se žival z vso silo protivi; za njim zalučita še velikansko gručo ledu, ki mu zapre vsak izhod in ga zazida v tekočo ječo.

»Srečno pot, kapitan!« se zasmee surovi mornar.

Malo trenutkov nato se vrneta Pen in Waren na ladjo. Johnson ni vsega tega nič opazil. Megla se je zgostila okrog ladje in sneg je pričel močno naletavati.

Eno uro nato se tudi Shandon, doktor in Garry vrnejo k Forwardu.

Shandon je bil v severozahodni smeri zapazil neko pot in je sklenil jo uporabiti. Zato da povelje; ljudje se pokore in so nenavadno delavni; Shandonu hočejo pokazati, da ni več mogoče naprej prodirati; sicer pa se mu pokore še samo tri dni.

Del noči in del naslednjega dne so žagali neumorno in vlekli ladjo naprej, tako da se je Forward skoro za dve miljii preril naprej. Osemnajstega maja so bili blizu celine, nasproti nekemu gorskemu vrhu, ki je zaradi svoje čudne zunanosti dobil ime »Hudičev palec.«

Na tem mestu je več tednov obtičala leta 1851. v ledu ladja »Prince-Albert« in l. 1835. Kane z ladjo »Advance«. Čudna oblika »Hudičevega palca«, zapuščena in osamljena okolica, krog in krog ledene gore po tri sto črevljev visoke in votlo bobnenje lomečega se ledu, ki je na vse strani zamolklo odmevalo, vse to je učinkovalo, da je bil položaj Forwarda še strašnejši. Shandon je uvidel, da se mora od tu spraviti proč in odpeljati dalje; in res v 24 urah se je oddaljil za kaki dve miljii proč od tega žalostnega obrežja, kolikor je mogel presoditi. Toda to še ni bilo dovolj. Shandon je čutil, da ga prešinja strah in da mu nevarni položaj slabša moči. Da bi izvršil ukaze, se je peljal tako daleč in privedel ladjo v skrajno nevaren položaj. Delo pri ladji je ljudi silno utrudilo; kajti več kot tri ure so potrebovali, da so naredili dvajset črevljev dolgo strugo v led, ki je bil poprečno štiri do pet črevljev debel. Ljudem se je že pričelo zdravje slabšati. Shandon se je čudil molku moštva in njegovi nenavadni udanosti. Toda bal se je, če to ne pomenja bližnjega viharja.

Lahko si torej mislimo, kako neprijetno ga je iznenadilo in spravilo v obup, ko zapazi, da je Forward vsled nevidnega premikanja ledene površine izgubil vse v eni noči, kar je bil prej dosegel s tolikim trudom. V soboto zjutraj je bil zopet pred »Hudičevim palcem«, in to še v nevarnejšem položaju. Ledene gore so se množile in se vozile mimo v megli kakor prikazni.

Shandon je bil ves iz sebe; strah se je naselil v srce neustrašenega moža, kakor tudi njegovih ljudi. Shandon je bil slišal govoriti, da je pes izginil, toda ni si upal kaznovati krivcev, bojé se, da ne izzove upora.

Tega dne je bilo strašno vreme. Sneg, ki se je dvigal v gostih metežih, je zavil ladjo v neprodarno ogrinjalo. Od časa do časa je orkan meglo razgnal, in tedaj je oko prestrašeno zapazilo na celini »Hudičev palec«, ki se je kot kak strah dvigal v višavo.

Forward se je usidral ob velikanskem ledu, drugega ni mogel nič storiti, nič poizkusiti. Tema je nastala še hujša, tako da krmar ni videl več koba Walla, ki je v ospredju stal na straži.

Shandon se je zaprl v svojo sobo, ker si vsled neprestane vznemirjenosti ni vedel pomagati. Doktor je urejeval svoje potne črtice. Moštva je ostalo polovico na krovu, polovico pa jih je šlo v skupno sobo.

Kar naenkrat podvoji orkan svojo silo, razžene meglo in »Hudičev palec«, se je zdelo, se je dvigal vedno višje.

»Veliki Bog!« kriči Simpson in s strahom skoči nazaj.

»Kaj je vendar?« pravi Foker.

Koj nato pa nastane krik na vseh straneh.

»Zdrobil nas bo!«

»Izgubljeni smo!«

»Gospod Wall, gospod Wall!«

»Proč je z nami!«

»Poveljnik, poveljnik!«

Tako so kričali ljudje vsi ob enem.

Wall se drvi na zadnji konec krova, Shandon tudi hiti z doktorjem ven gledat.

Sredi pretrgane megle se je »Hudičev palec« nenedoma približal ladji, kakor se je zdelo. Videl se je. Grozno se je bil povečal. Na vrhu pa se je vzdigoval drug narobe postavljen stožec in se je vrtil okrog svoje osi. Bati se je bilo, da zdrobi ladjo s svojo velikansko težo; omahoval je, da se je zdelo, da zdaj in zdaj pade. To je bilo strašno pogledati. Vsak se je nehote umikal in več mornarjev je poskakalo na led in zapustilo ladjo.

»Nihče se nima ganiti!« zakriči poveljnik s strogim glasom; »vsak na svoje mesto!«

E, prijatelji, nikar se ne bojte,« pravi doktor, »nobene nevarnosti ni. Glejte, poveljnik, glejte gospod Wall, to je učinek zračnega odsvitanja, pa nič drugega!«

»Prav imate, gospod Clawbonny,« reče Johnson, »ti nevedneži so se splašili pred senco!«

Na doktorjeve besede se večina mornarjev približa in strahu je sledilo strmenje nad izrednim pojavom, ki je naglo izginitil.

»Oni imenujejo to zračno odsvitanje,« pravi Clifton, »e, hudič ima pa le vendar tu opraviti, lahko mi verjamete!«

»To je gotovo,« pritrди Gripper.

Ko se megla zopet razgrne, zapazi poveljnik širno, prosto pot, katere ni pričakoval. Peljala je od obrežja proč. Sklenil je brez odloga uporabiti ugodno pot. Ljudi



je razpostavil na vsako stran struge in jim dal vrvi, s katerimi so pričeli ladjo vleči v severni smeri.

Cele ure so ognjevitno izvrševali to delo, četudi molče. Shandon je dal peči zakuriti, da bi bolje vporabil strugo, ki jo je bil našel po takem naključju.

»To je ugoden slučaj,« reče Johnsonu, »in če pridobimo le samo nekaj milj, pa smo mogoče pri cilju svojih naporov. Gospod Brunton, močno kurite. Ko bo para dovolj močna, mi sporočite. Če pomislimo, da pri tem dobe naši ljudje zopet pogum, je to tudi velika pridobitev. Silno se jim mudi, da se oddalje od »Hudičevega palca!« No imamo vsaj dobiček od njihove dobre volje.

Naenkrat se ladja naglo ustavi.

»Kaj pa je?« praša Shandon. »Wall, ali so se vrvi potrgale?«

»Kaj še, poveljnik,« ga zavrne Wall, ter se nagne črez ograjo, »aj, ljudje so jo popihali, na ladjo plezajo; vidi se, da se silno bojé nečesa.«

»Kaj je vendar?« kriči Shandon ter hiti v ospredje ladje.

»Na ladjo, na ladjo,« upijejo mornarji s poudarkom najhujšega strahu.

Shandon pogleda proti severu, in nehote ga spreleti groza.

S strašnimi skoki je planila čudna zver kvišku, dober streljaj od ladje proč, iz velikanskega žrela ji je švigal goreč jezik, visoka je bila nad dvajset črevljev, in dlaka se ji je ježila. Za mornarji jo je brisala in se drvila za njimi, s strašnim, deset črevljev dolgim repom pa je pometala sneg in ga metala kvišku v goste vrtince. Pri

pogledu take pošasti je spreletel tudi najbolj neustrašene grozen strah.

»To je velikansk medved,« pravi eden.

»To je volkodlak!«

»Lev iz Apokalypse!«

Shandon teče v svojo sobo po puško, ki je imel vedno nabasano; tudi doktor skoči po svoje orožje in se pripravi, da sproži na to žival, ki je bila po velikosti podobna štirinožcem, ki so živeli pred potopom.

Žival se približa z velikanskimi skoki; Shandon in doktor sprožita v istem hipu in bliskoma napravi pok njunega orožja nepričakovan uspeh v tem, da pretrese zračne plasti. Doktor pogleda pazljivo in ne more si kaj, da ne bi se spustil v smeh.

»Lomljenje solčnih žarkov!« pravi doktor.

»Lomljenje solčnih žarkov!« vzklikne Shandon.

Toda strašno vpitje ljudi ju prekine.

»Pes!« kriči Clifton.

»Kapitan pes!« ponove vsi njegovi sodrugi.

»On! vedno on!« besni Pen.

In res je bil on; raztrgal je bil svoje vezi in prišel skozi neko drugo luknjo na površje gladine. Lomljenje solčnih žarkov, ki je čisto navadna prikazen v teh krajih, ga je bilo naredilo silno velikega, ta velikost pa je izginila, ko se je zrak pretresel. Toda to ni napravilo nič manjšega vtisa na duhove mornarjev, ki so bili malo dostopni naravni razlagi dogodka po zgolj fizičnih zakonih. Dogodek pri »Hudičevem palcu«, da se je pes zopet prikazal, in to v tako čudnih okoliščinah, vse to je slabo uplivalo na njihovo pokorščino, tako da se je slišalo že od vseh strani godrnjanje.

## XII.

### Kapitan Hatteras.

Forward je naglo sopihal dalje med ledeno površino in ledenimi gorami. Johnson sam ga je krmil. Shandon je pregledal s svojimi temnimi očali za sneg obzorje; a njegovo veselje je bilo kratko. Kmalu namreč zapazi, da se pot končuje v kotlino ledenih gor. Vendar se raje odloči za nadaljne prodiranje kakor da bi še z veliko težavo nazaj umaknil.

Pes je po ledu tekel za ladjo, toda v precejšnji razdalji za njo. Le če je kaj zaostal, se je koj zaslišal žvižg, ki ga je hitro poklical.

Ko se je bil prvič zaslišal ta žvižg, so se mornarji spogledali, sami so bili na krovu in se posvetovali. Nobenega tujca, nobenega neznanca med njimi, in vendar se je žvižg še večkrat ponovil.

Clifton se prvi vznemiri.

»Ali slišite, ali vidite, kako ta žival poskoči, kadar zasliši žvižg?«

»To je skoro neverjetno,« odgovori Gripper.

»Tega je konec,« zareži Pen, »jaz ne grem več naprej.«

»Pen ima prav; to bi se že reklo Boga skušati,« pri-trdi Brunton.

»In hudiča,« pristavi Clifton. »Raje se odpovem vsemu deležu pri nagradi, kakor bi le še en korak dalje stopil.«

»Nikoli več se ne vrnemo,« pravi Bolton ves potr. Moštvo je izgubilo ves pogum.

»Tudi za korak ne več naprej! Ali ste za to?« kriči Wolsten.

»Dá, dá!« pritrdijo mornarji.

»No,« pravi Bolton; »poiščimo poveljnika, govoril bom jaz.«

Mornarji gredo skupno proti poveljnikovemu stanovanju.

Forward pride ravno do šiirne kotline, ki je imela kakih osem sto črevljev v premeru. Nobenega izhoda ni bilo, razun onega, skozi katerega je šla ladja.

Shandon je uvidel, da se je sam dal ujeti. Toda kaj sedaj storiti? Kako priti nazaj? Živo je čutil svojo odgovornost in pest se mu je tesno oprijela daljnogleda.

Doktor je gledal s prekrižanima rokama, ne da bi kaj zinil. Obzidje ledu je ogledoval, ki je moralo biti nad tri sto črevljev visoko. Nad jarkom pa je visela gosta megla.

Tedaj je Bolton izpregovoril s svojim poveljnikom.

»Poveljnik,« ga nagovori živahno, »mi ne moremo več dalje.«

»Kaj pravite?« se začudi Shandon, ki ga je rudečica oblila, ker se je prezirala njegova oblast.

»Mi smo prepričani, da smo dovolj storili za nepoznanega kapitana in sklenili smo, da ne gremo več dalje,« ponovi Bolton.

»Sklenili ste?« se razhudi Shandon; »tako govorite vi, Bolton? varujte se!«

»Vaše grožnje ne pomagajo nič,« pravi surovo Pen, »mi ne gremo več dalje.«

Shandon stopi bliže proti svojim mornarjem, v tem hipu pa mu pride orožničar tiho povedat: »Poveljnik, če hočemo od tu še uiti, ne smemo nobene minute več zamuditi. Velikanska ledena gora se bliža vhodu; lahko nam zapre vsak izhod in potem smo v ječi.«

Shandon gre pogledat položaj.

»Z vašim obnašanjem obračunimo pozneje,« pravi upornikom; »sedaj pa hitro ladjo zasukati!«

Mornaji skočijo vsak na svoje mesto. Forward se urno obrne, peči nabašejo z ogljem; kajti prehiteti so morali plavajočo goro. To je bilo tekmovanje med ladjo in goro. Prva je hitela proti jugu, da uide, druga pa je rinila proti severu, da prepreči vsak izhod.

»Kurite, kurite na vso moč! Branton, ali me razumete?« kriči Shandon.

Forward je drčal kot ptica med razstresenim ledovjem, ki ga je sprednji del ladje kar drobil; vsled delovanja vijaka se je osredje ladje kar treslo in hlapomer je kazal izredno napetost parnika, ki je žvižgal, da je šlo skozi ušesa.

»Zaprte zaklopnice!« kriči Shandon.

Strojvodja je ubogal, dasi je bila nevarnost, da se jarnik razleti.

Toda zaman so bili vsi obupni napor; ledena gora je drvila proti vhodu, ker jo je gnal podmorski tok. Ladja je bila še par sto sežnjev oddaljena, ko gora že vdere kakor zagvozda v prsto vrzel, se priklopi na obe strani in zapre ves izhod.

»Izgubljeni smo!« zakriči Shandon, ki ni mogel zadržati neprevidnega vzklika.

»Izgubljeni!« ponavlja moštvo.

»Reši se, kdor se more!« vpijejo nekateri.

»S čolni v morje!« kriče drugi.

»V shrambo!« vpije Pen in nekateri njegove vrste,  
»če že moramo utoniti, naj utonemo v brinovcu!«

Nered prikipi do vrhunca, med temi ljudmi, ki so raztrgali vse vezi pokorščine. Shandon si ne more kaj; hoče poveljevati, jeclja, se obotavlja; njegova misel ne more najti pravega izraza. Doktor hodi nemirno sem in tje. Johnson pa si stoično prekriža roke in molči.

Kar se začuje krepek, odločen in ukazujoč glas: »Vsi na svoje mesto! Še enkrat obrniti!«

Johnson se strese, in ne da bi pomišljal, zasuče urno kolo pri krmilu.

Bil je skrajni čas; ladja, ki je bila v najhujšem teku, bi se bila ob stenah svoje ječe razbila.

Med tem, ko je Johnson kar nekako instiktivno vbogal, se pa Shandon, Clawbonny, moštvo, vsi do kurjača Warrena in do črnega Stronga, ki sta zapustila svoje peči, zberejo na krovu in vsi vidijo, kako pride nekdo iz kabine, katere ključ je imel samo kapitan.

Bil je mornar Garry.

»Gospod!« zakriči Shandon in prebledi; »Garry, vi ... s kako pravico ukazujete vi tukaj?«

»Tell!« zakliče Garry ter zažvižga, kar je bilo že prej mornarje tako presenetilo.

Ko pes začuje svoje ime, skoči v enem skoku na krov in se mirno vleže k nogam svojega gospodarja.

Moštvo ne zine besede. Ključ, ki ga je mogel imeti samo kapitan Forwarda, pes, ki ga je bil on poslal in je sedaj pritekkel, da tako rekoč potrdi njegovo istovetnost s pravim kapitanom, poveljujoč glas, ki ga ni bilo možno pre-

zreti, vse to je močno uplivalo na duhove mornarjev in jih je lahko uverilo o njegovi oblasti.

Sicer pa Garry-a ni bilo možno več poznati. Dolgo brado, ki je zakrivala njegov obraz, je vrgel proč in njegovo obličje je postalo plemenito, odločno in zapovedovalno. Preoblečen v svojemu dostojanstvu primerno obleko ki je bila shranjena v kabini, je imel vse znake svojega pravega poveljništva.

Moštvo postane nehote navdušeno ter vzklikne kakor iz enega grla: »Živio, živio, živio, kapitan!«

»Shandon,« pravi ta svojemu namestniku, »uredite ljudi; hočem jih pregledati.«

Shandon stori ter da povelje z nekako izpremenjenim glasom.

Kapitan stopi pred svoje častnike in mornarje ter pohvali vsakega dosedanjemu obnašanju primerno.

Po končanem ogledu stopi na svojo kajuto ter izpregovori z mirnim glasom:

»Častniki in mornarji, jaz sem Anglež kakor vi, in moje geslo je geslo admirala Nelsona: Anglija pričakuje, da stori vsakdo svojo dolžnost.

Kot Anglež ne maram, ne maramo, da bi večji junaki prišli tja, kjer bi mi še ne bili. Kot Anglež nečem, nečemo, da bi drugi želi slavo, da so se povzpeli dalje proti severu. Če naj sploh kdaj človeška noga stopi na severni tečaj, naj bo to angleška noga! Tu je zastava naše domovine. Opremil sem to ladjo, svoje premoženje sem žrtvoval v to podjetje, žrtvovati hočem svoje in vaše življenje, samo da zaplapola ta zastava na severnem tečaju zemlje. Zapajte! Za vsak vsoprednik, ki pridemo proti severu od danes naprej, vam zagotovim tisoč funtov šterlingov.

Sedaj smo na dvainsedemdesetem vspretniku, devetdeset jih pa je. Računite. O meni pa sicer govori moje ime: Odločnost in domovino ljube pomeni. Jaz sem kapitan Hatteras!«

»Kapitan Hatteras,« vsklikne Shandon. Tiho gre med moštvo, pri angleških mornarjih splošno znano ime, od ust do ust.

»Za sedaj pa ladjo usidrajte ob ledu, peči pogasite in vsakdo se naj vrne na svoje navadno delo. Shandon, z vami imam govoriti o zadevah ladje. Pridite v mojo kabino z doktorjem, Wallom in orožničarjem. Johnson, moštvo naj se razide!«

Hatteras zapusti mirno in ravnodušno kajuto, Shandon pa da ladjo usidrati.

Kdo je bil torej ta Hatteras, in zakaj je njegovo ime napravilo tako globok vtis na moštvo?

Hatteras je bil edini sin londonskega pivovarja, ki je umrl leta 1852. kot sedemkratni milijonar; že v svoji nežni mladosti se je kljub svojemu ogromnemu premoženju posvetil mornarstvu. Toda k temu ga ni gnala želja po trgovini, temveč nagibala so ga le zemljepisna odkritja; neprestano je sanjaril, kako bi stopil s svojo nogo na mesto, kjer ni bil še nihče.

Pri dvajsetih letih je bil že popolnoma krepke postave suhih in vročekrvnih mož. Z njegovega obraza z izrazitimi potezami se je brala odločnost, krasilo ga je visoko, navpično čelo, lepe, toda hladnokrvne oči, nežne ustnice, ki so kazale malobesednega moža, srednja postava, lepo razvrščeni udje z žilavimi mišicami; vse to je kazalo na moža, ki je bil na vse pripravljen. Pri prvem pogledu se je spoznal na njem pogum in pri prvi besedi, ki jo je iz-



pregovoril, hladnokrvnost. Bil je neupogljiv značaj, da ni z lepa odjenjal, in bil je pripravljen postaviti v nevarnost življenje družih z ravno takim prepričanjem kakor svoje. Treba se je bilo dvakrat premisliti, predno se je kdo hotel vdati v njegovo podjetje.

Hatteras je očitno kazal svoj angleški ponos; on je bil, ki je dal nekoč nekemu Francozu ta-le ponosen odgovor: Francoz mu je dejal uljudno, da, ljubeznjivo: »Če bi ne bil Francoz, hotel bi biti Anglež«. Hatteras pa mu je odvrnil: »Jaz pa, če bi ne bil Anglež, bi hotel biti Anglež!« Iz tega odgovora se lahko sodi o človeku.

Nad vse je hrepenel po tem, da bi pridržal svojim sorjakom največjo slavo pri zemljepisnih odkritjih. Toda na njegovo največjo nevoljo je bilo na tem polju prav malo storjenega v pretečenih stoletjih.

Ameriko je bil odkril Krištof Kolumb, Indijo Vasko da Gama, Kitajsko Portugalec Ferdinand d'Andrada, Ognjeno deželo Portugalec Magellan, Kanado Francoz Jakob Cartier; Sundske otoke, Labrador, Brazilijo, rt Dobre-Nade, Azore, Madeiro, Novo Fundlandijo, Gvinejo, Kongo, Mehiko, rt Blanc, Groenlandijo, Islandijo, južno morje, Kalifornijo, Japonsko, Kambodžo, Peru, Kamčatko, Filippine, Spitzberg, rt Horn, preliv Bering, Tasmanijo, Novo-Seelandijo, Novo-Britanijo, Novo-Holandijo, Louisijano, otok Jean-Mayen — so odkrili Islandci, Skandinavci, Francozi, Rusi, Portugalci, Danci, Španci, Genovežani, Hollandci, toda niti enega Angleža ime se ni svelo med njimi. To je bilo za Hatterasa obupno, da so bili njegovi rojaki izključeni iz slavne vrste mornarjev, ki so napravili velika odkritja v petnajstem in šestnajstem stoletju.

Hatteras se je nekoliko tolažil z uspehi novejšega časa. Angleži so se nekoliko odškodovali s Sturtom, Donallo, Stuartom, Burcke-jem, Willsom, Kingom, Gray-jem v Avstraliji, s Pallisom v Ameriki, s Haouranom v Siriji, z Grahamom, Wadingtonom, Cunninghamom v Indiji, z Barthom, Burtonom, Speke-jem, Grantonom, Livingstonom v Afriki.

Toda to mu ni zadostovalo. Po njegovem mnenju so ti vrli potovalci le bolj izpopolnjevali nego odkrivali. Hrepenel je po boljšem in na čast svojega odkritja bi bil iznašel novo zemljo!

Vendar je opazil, da so Angleži saj na enem delu zemeljske oble združili svoje moči, četudi so sicer tvorili manjšino med onimi, ki so želi slavo pri odkritjih, četudi jim je bil pridobil še-le Cook leta 1774. nekaj pomena na tem polju z odkritjem Kaledonije in Sandwich-a, kjer je umrl l. 1778. Bilo je to ravno severno ameriško ozemlje in morje.

In res si severna odkritja slede v tem le redu:

Nova Zemlja, ki jo je odkril Willoughby, l. 1553.

Otok Weigatz Barrough — 1556.

Zahodno obrežje Groenlandije David — 1585.

Preliiv David David — 1587.

Spitzbergu Willoughby — 1596.

Zaliv Hudson Hudson — 1610.

Zaliv Baffin Baffin — 1616.

Zadnja leta so neprestano preiskovali to nepoznano ozemlje Hearne, Mackensie, John Rosse, Parry, Franklin, Richardson, Beechey, James, Ross; Back, Dease, Sampson, Rae, Inglefield, Belcher, Austin, Kellet, Moore, Mac Clure, Kennedy, Mac Clintock.

Pač so severnemu obrežju Amerike že našli mejo, dá, skoro so že odkrili severozahodni prehod, toda vse to še ni bilo dovolj; nudilo se je še dosti boljšega, in to boljše je bil Hatteras že dvakrat poiskusal z ladjami, ki jih je bil opremil na lastne stroške. Hotel je dospeti do tečaja in ovenčati vrsto angleških odkritij z najsijajnejšim poizkusom.

Priti do severnega tečaja, je bil cilj njegovega življenja.

Potem ko je Hatteras dosegel že zelo lepe uspehe na svojih potovanjih po južnem morju, je poizkusil prodreti prvič leta 1846. še skozi Baffinsko morje proti severu. Toda dalje ni mogel priti na svoji šalupi (hitra ladja) Halifax nego do 74. vsporednika. Njegovi ljudje so prestali strašne napore in čudovita drznost Hatterasa je šla tako daleč, da odslej ljudij ni več veselilo iti na slična potovanja pod takim poveljnikom.

Vendar je Hatterasu l. 1850. še posrečilo združiti na ladji Farewell dvajset odločnih mož, toda odločnih samo vsled visoke plače, ki jim jo je nudil za njihovo drznost. Pri tej priliki je bil Clawbonny pisal Hatterasu, ki ga pa še ni poznal, in ga prosil za udeležbo pri ekspediciji. Toda zdravniško mesto je bilo že zasedeno na veliko srečo doktorja.

Farewell jo je tedaj udaril po tisti poti, po kateri je šel leta 1817. Neptun iz Aberdeena, ter je od Spitzberga dalje proti severu prodril do 77. stopinje severne širine. Tu je bilo treba prezimiti. Toda trpljenje je bilo toliko in mraz tako hud, da niti eden izmed moštva ni več videl Anglije razun Hatterasa, ki ga je bil neki danski lovec pri-

peljal domov; toda hodil je še preje peš več ko dve sto milj po ledu.

Da se je Hatteras sam vrnil s tega potovanja, je vzbudilo silno vznemirjenje. Kdo naj bi si še odslej upal ga spremljati na njegovih drznih podjetjih? Kljub temu pa ni obupal in je sklenil, še enkrat poizkusiti. Njegov oče, ki je bil pivovarnar, je umrl, a on je postal posestnik ogromnega imetja.

Med tem časom se je pa na zemljepisnem polju pripetilo nekaj, kar je Hatterasa zelo občutno zadelo.

Trgovec Grinnel je bil oborožil ladjo *Advance* (»Naprej«), sedemnajst ljudij je vzel in jo izročil pod poveljstvo doktorja Kana. Šel je iskat John Franklina, prodrl l. 1853. skozi Bafinsko morje in skozi preliv Smith ter je došel do 82. vsporednika. Tako blizu tečaja še ni bil nikdo njegovih prednikov.

Ta ladja pa je bila ameriška, Grinnel Američan, Kane Američan!

Umljivo je torej, da je prikipela angleška zavist do Amerikancev v srcu Hatterasa do sovraštva. Sklenil je na vsak način, prekositi svojega drznega tekmeca in prodreti notri do tečaja.

Zadnji dve leti je živel v Liverpoolu kot neznanec. Bil je navaden mornar. V Rihardu Shandonu je poznal človeka, kakoršnega je potreboval; dogovoril se je z njim kakor tudi z doktorjem po brezimnem dopisovanju. Ladjo so zgradili, oborožili in oskrbeli z ljudmi. Hatteras se je skrbno varoval, da ne bi izdal svojega imena; sicer bi ne bil dobil niti enega spremljevalca. Sklenil je, da ne prevzame prej poveljništva ladje, da bo treba odločnega nastopa in da jo ljudje zavozijo že tako daleč, da ne bodo

mogli več nazaj. Kakor smo videli, je imel tako zalogo srebra, da bi ž njim ljudi lahko pridobil, da bi šli za njim do konca sveta.

In njegov cilj je bil v resnici na koncu sveta. Ker so sedaj nastale okoliščine nevarne, se je dal John Hatteras naglo spoznati.

Njegov pes, zvesti Duk, njegov spremljevalec, je bil prvi, ki ga je spoznal, in izkazalo se je, pogumnim na srečo, malosrčnim pa na nesrečo, da je bil kapitan Forwarda John Hatteras.

### XIII.

#### Hatterasovi načrti.

O tem, da se je dal drzni junak spoznati, se je med moštvom različno sodilo. Nekateri so se ga tesno oklenili, bodisi iz ljubezni do denarja, bodisi iz junaštva. Drugi pa so se udali v svojo usodo ter odložili protest za pozneje. Sicer je bilo pa za sedaj res težavno se ustavljati takemu človeku. Vsak je torej šel na svoje mesto. Dvajsetega maja je bila nedelja, torej dan počitka za moštvo.

Pri kapitanu je bil posvetovalen zbor; Hatteras, Shandon, Wall in Johnson so zborovali.

»Gospodje,« jih nagovori kapitan z milim, a hkrati ukazujočim glasom, »znan vam je moj načrt, iti namreč proti tečaju; rad bi izvedel, kaka so vaša mnenja o tem podjetju. Kaj menite, Shandon?«

»Moja naloga ni, razmišljati o tem, kapitan,« odvrne Shandon hladnokrvno, »temveč pokoriti se.«

Hatterasa ta odgovor nič ne preseneti.

»Rihard Shandon,« ga še enkrat nagovori nič manj hladnokrvno, »prosim vas, da izrečete svojo sodbo, koliko smemo upati na uspeh.«

»No, gospod poveljnik,« reče Shandon, »dejanja naj govore mesto mene. Do sedaj so se še vsi poizkusi v tem oziru ponesrečili; želim, da bi bili mi bolj srečni.«

»Bomo; in vi gospodje, kaj menite vi?«

»Kar se mene tiče,« odvrne doktor, »mislim, da je vaš načrt izpeljiv, kapitan. Gotovo je, da dospejo mornarji prej ali slej do severnega tečaja, zakaj bi ne bili ravno mi tisti?«

»In imamo tudi razloge, da upamo na uspeh,« odgovori Hatteras, »kajti imamo temu primerne priprave, vrhutega pa izkoristimo skušnje svojih prednikov. In v tem oziru sprejmite, Shandon, mojo zahvalo za skrb, s katero ste ladjo bogato opremili. Sicer je nekaj hudobnih glavic med moštvom, pa jih že uklonim; toda splošno pa vas morem samo pohvaliti.«

Njegovo stališče na Forwardu, čegar poveljnik je bil, ni bilo prijetno. Hatteras je to čutil, zato ni dalje dregal ob to struno.

»Kar pa se vaju tiče,« reče nato Wallu in Johnsonu, »bi ne bil mogel dobiti častnikov za svoje sodelovanje, ki bi se bolj odlikovali po svojem pogumu in izkušnosti.«

»Presneto, kapitan, jaz sem vaš,« odvrne Johnson, »in četudi se mi zdi vaše podjetje nekoliko drzno, vendar name lahko računate do konca.«

»In name prav tako,« pristavi Jakob Wall.

»Vas, gospod doktor, pa tudi visoko cenim.«

»Tako, torej vi več veste o tem nego jaz,« se odreže živahno doktor.

»Sedaj, gospodje, pa vam lahko povem, na katera neovržna dejstva se naslanja moja trditev, da pridemo do tečaja. Leta 1817. se je Neptun iz Aberdeena povzpел proti severu od Spitzberga dalje do 82. vsporednika. Leta 1826. je slavni Parry po svojem tretjem severnem potovanju odrinil tudi od Spitzberga in je na saneh prodrl 150 milj proti severu. Leta 1852. pa je kapitan Inglefield po prelivu Smith dospel do 78° 35' širine. Vse te ladje so bile angleške, pod angleškimi poveljniki, našimi rojaki.«

Tu Hatteras za trenutek preneha.

»Pristaviti moram,« nadaljuje nekako potrto in kakor bi mu kar ne šla beseda z jezika, »pristaviti moram, da je prodrl leta 1854. Amerikanec Kane kot poveljnik ladje Advance še dalje in da je razobesil njegov poročnik Morton na svojem pešpotu po ledu zastavo Združenih držav še onkraj 82. vsporednika. To sem povedal, na to ne pridem več nazaj. Vedeti pa je še treba, da so kapitani Neptuna, Entreprisa, Isabelle in Advance dognali, da se mora nahajati onkraj te visoke širine morje, ki je popolnoma brez ledu.«

»Brez ledu!« vikne Shandon ter prekine kapitana, »to ni mogoče.«

»Pomislite, Shandon,« nadaljuje mirno Hatteras, čigar oko je v tem trenutku zažarelo, »da vam navajam za dokaze gola dejstva in imena. Pristavljam še: Ko se je leta 1851. Penny mudil ob prekopu Wellington, je njegov poročnik Stewart našel istotako v bližini prosto morje in to izrednost je gospod Edvard Belcher potrdil, ko je leta 1853. prezimoval ob zalivu Northumberland na 67. vsporedniku. O teh podatkih se ne da prerekati in kdor bi jih ne priznal, bi moral biti precej malovreden.«

»Vendar, gospod kapitan,« odgovori Shandon, »ta dejstva si tako nasprotujejo« . . . .

»Motite se, Shandon, motite!« vzklikne doktor Clawbonny; »ta dejstva ne nasprotujejo nikaki trditvi vede; kapitan mi dovoli, da vam to povem.«

»Le povejte mu, doktor,« pritrди Hatteras.

»Poslušajte torej, Shandon; iz geografskih dejstev in iz proučavanja izotermnih črt se jasno razvidi, da najbolj mrzla točka zemlje ni na tečaju samem, kakor je tudi magnetna točka zemlje nekaj stopinj pod tečajem. Tako kažejo računi Brewestra, Berghama in nekaterih drugih fizikov, da ima naša poluobla dva mrzla tečaja. Prvi bi se nahajal v Aziji ob  $79^{\circ}$  in  $30'$  severne širine in  $120^{\circ}$  vzhodne dolžine; drugi bi bil v Ameriki ob  $78^{\circ}$  severne širine in  $90^{\circ}$  vzhodne dolžine. Z zadnjim imamo mi opraviti in glejte Shandon, da je več ko dvanajst stopinj pod tečajem. Sedaj pa vas prašam, Shandon, zakaj ne bi moglo biti morje ob tečaju ravno tako otajano ko tje po letu ob 66. vsporedniku, to je južno od Baffinskega zaliva?«

»Izvrstno ste pojasnili,« pritrди Johnson; »gospod Clawbonny govori o teh stvareh kot pravi strokovnjak.«

»Zdi se, da bi bilo to mogoče,« reče James Wall.

»Domišljije in slutnje! nič drugega kakor zgolj podmene!« zavrne Shandon trdovratno.

»Recimo dá, Shandon,« nadaljuje Hatteras, »pa vzemimo oba slučaja: ali je morje prosto ledu ali pa ni, in v obeh slučajih ni ovire, da ne bi prišli do tečaja. Če je prosto, nas popelje tja Forward brez truda. Če je pa zmrznjeno, poizkusimo svojo srečo na saneh. Priznate mi,



da to ni neizpeljivo; ko pridemo enkrat s svojo ladjo do 83.<sup>o</sup>, imamo do tečaja le še kakih šest sto milj (278 ur.)«

»In kaj je to, šest sto milj?« reče živahno doktor, »ko je znano, da je neki Kozak, Aleksius Markoff po imenu, prehodil po ledenem morju ob severnem obrežju ruskega carstva v 24 urah daljavo osem sto milj in sicer s sanmi, v katere so bili upreženi psi?«

»Ali slišite, Shandon?« pravi Hatteras; »ali morda porečete, da Anglež nima toliko zmožnosti kakor Kozak?«

»Ne, prav gotovo ne!« vzklikne doktor vneto.

»Ne, prav gotovo ne!« ponovi orožničar.

»Torej? Shandon,« praša Hatteras.

»Kapitan, jaz ne morem drugega, kakor ponoviti svoje prve besede: pokoril se bom,« odgovori Shandon ravnodušno.

»Prav. Sedaj pa malo premotrimo svoj sedanji položaj,« nadaljuje kapitan. »Zaprti smo v ledu, in zdi se mi, da to leto ne pridemo do Smithske ožine. Mislim, da bo najboljše tako-le.«

Hatteras razvije po mizi izvrsten zemjevid, kakoršne je izdalo leta 1859. admiralstvo.

»Dajte mi, prosim, slediti. Če je Smithska ožina zaprta, po moji misli zaprt je tudi preliv Lancaster, ki je na zahodni strani Baffinskega morja. Po mojem moramo iti po tej cesti do preлива Barrow; in od tu do otoka Beechey; to pot so preplule jadrnice stokrat. Tem manj bomo torej v zadregi s parnikom. Ko smo enkrat pri otoku Beechey, gremo lahko po prelivu Wellington, kolikor se da proti severu, do izliva tega kanala, ki združuje preliv Wellington s prelivom Reine (Kraljica), to je tista okolica, kjer so bili opazili prosto morje. Sedaj smo

še le v dvajsetem maju. V teku enega meseca dospemo do te točke, če bodo okoliščine ugodne, in od tu jo udarimo proti tečaju. Kaj mislite, gospodje?»

»Očividno se moremo poslužiti samo te poti,« pri-trdi Johnson.

»Torej jo jutri nastopimo. Današnja nedelja pa naj bo posvečena počitku. Vi, Shandon, pa skrbite, da se služba božja praviloma izvrši; kajti verske vaje uplivajo dobrodejno na človeškega duha, mornar mora pa še posebno imeti zaupanje v Boga.«

»Pač res, kapitan,« reče Shandon in odide s poroč-nikom in orožničarjem.

»Doktor,« reče Hatteras ter pokaže na Shandona, »vidite li, kako je ta mož užaljen? njegova ošabnost ga je pogubila; nanj se ne morem več zanesti.«

Drugo jutro gre kapitan na vse zgodaj s čolnom v morje, da preišče ledene gore v kotlini, ki ni bila nad dve sto metrov široka. Zapazil je celo, da se kotlina vsled polagoma delujočega pritiska ledu izožuje. Bilo je torej nujno, priboriti si izhod, da ledovje ladje ne stlači. Iz vsega ravnanja se je videlo, da je bil Hatteras človek poln življenjske sile.

Najprej dá v ledene stene vsekati stopnjice, in tako pripleza do vrha neke ledene gore. Od tu izprevidi, da bi ne bilo težko dobiti izhoda proti jugozahodu. Zato da povelje in izpodkopali so jamo kar naravnost na sredi gore. Delo je šlo urno izpod rok, tako da je bilo končano že v pondeljek.

Hatteras ni mogel tu uporabiti svojih razstrelivnih možnarjev, v katere je šlo komaj osem do deset funtov smodnika; to bi na to maso ne bilo moglo nič vplivati.

Taki možnarji so bili uporabni le pri ledenih ravninah. Zato da spraviti v jamo tisoč funtov smodnika ter natančno preračuni smer eksplozije. Iz jame pa da napeljati dolgo prižigalno vrvico. Pot, ki je peljala do jame, potresejo s snegom in z ledenimi gručami, ki naj bi ponoči postale trde kakor granit. In res je toplota vsled vzhodnika padla do 11° pod ničlo.

Drugo jutro ob sedmih je bil Forward že pripravljen, da izrabi s svojim parnim strojem vsak najmanjši izhod. Johnson je bil določen zato, da zapali mino. Dolgost prižigalnice je bila tako izračunana, da je imela še le čez pol ure dovesti ogenj do smodnika. Johnson je torej imel še dovolj časa, da pride nazaj na ladjo. In res je bil že v desetih minutah po izvršitvi Hatterasovega ukaza na svojem mestu.

Ljudje so čakali na krovu; vreme je bilo suho in precej jasno, sneg je bil nehal naletavati. Hatteras je na kajuti s Shandonom in doktorjem štel minute na svojem časomeru.

Ob pol deveti uri se zasliši zamolkla eksplozija, ki je pouzročila veliko manj poka nego so pričakovali. Zunanja oblika gor se naglo izpremeni kakor pri zemeljskem potresu. Gost, bel dim švigne proti nebu do precejšnje višine. Dolge razpoke se pokažejo na stenah ledu in zgornji del odleti daleč na okrog, tako da popada v koscih okrog Forwarda na tla.

Toda prehod še ni bil prost. Velikanski ledovi so se še v obokih držali sosednjih sten in viseli v zraku; zato se je bilo bati, da se ne sesujejo in zapro kotline.

Hatteras hipoma premotri položaj.

»Wolsten,« zakliče.

»Ta prihiti. Kapitan!« dé Wolsten.

»Nabijte sprednji top trikratno,« reče Hatteras, »in nabasajte, kolikor se da.«

»Torej se hočemo te gore lotiti s topovimi krogeljami?« se začudi doktor.

»Ne,« zavrne Hatteras; »ni potreba krogelj; nič krogelj, Wolsten, samo trikratno ga s smodnikom nabijte. Storite hitro.«

Malo trenutkov nato je bil top že nabit.

»Kaj pa hoče opraviti brez krogelj?« godrnja Shandon.

»Bomo že videli,« pravi doktor.

»Mi smo pripravljeni, kapitan,« zakliče Wolsten.

»Prav,« odgovori Hatteras; »Brunton!« zakliče strojevodju, »pozor! Nekaj korakov naprej!«

Brunton odpre zaklopnice, in vijak se prične premikati; Forward se približa izpodkopani gori.

»Namerite dobro proti izhodu!« vzpodbuja kapitan Wolstena. Ko je ladja še samo kakih šestdeset sežnjev proč, zakriči Hatteras: »Ogenj!«

Strašen pok sledi njegovemu povelju, led se vsled stresenja zraka pretrese in se naglo zvali v morje.

»Sedaj pa z vso silo stroja, Brunton!« vzklikne Hatteras; »naravnost v izhod, Johnson!«

Johnson krmili in ladja zdrkne skozi priborjeni izhod, tako da jo kar stresuje vijak, ki se suče v penečih se valovih. Saj čas je bil skrajn. Komaj je Forward prodrl skozi odprtino, že se je kotlina za njim zopet zaprla. Položaj je bil nevarn in zato razun kapitana tudi ni bilo mirnega in hladnokrvnega srca. Ko je moštvo začudeno videlo, kako se je poizkus posrečil, si ni moglo kaj, da ne bi vzkliknilo: »Živio, John Hatteras!«

## XIV.

**Ekspedicije za iskanje Franklina.**

V sredo, 23. maja, je Forward zopet nadaljeval svoje čudno potovanje in se spretno vil med ledenimi kepami, kajti izvrstno mu je služila parna sila, ki jo je bilo pogrešalo toliko plovcev severnih morij. Zdelo se je, da se kar igra sredi zibajočih se pečin; človek bi dejal, da je ladja čutila roko izkušenega gospodarja in kakor konj pod spretnim jezdecem, je služila kapitanovim načrtom.

Toplota se je zvišala, tako da je kazal toplomer ob šestih zjutraj 3<sup>o</sup>, ob šestih zvečer 2<sup>o</sup>, o polnoči pa 4<sup>o</sup> pod ničlo; od jugovzhoda je pihal lahen vetrič.

V četrtek zjutraj ob treh je bil Forward že pred zalivom Possesion (Posestvo), ki leži na ameriški strani, ravno pred vhodom v preliv Lancaster; kmalu zagledajo rt Burney; nekaj Eskimov je plulo proti ladji, toda Hatteras ni utegnil, da bi jih čakal.

Gorski vrhovi Byam-Martin-a, ki so razvrščeni okrog rta Liverpool, so ostali na levi in so se izgubili v večerni megli, ki je zakrila tudi rt Hay, čigar nizki vrh skoro ni višji kakor led na obrežju, kar pa zelo obtežuje hidrografično preiskovanje severnega morja.

Videli so nebroj hudournikov, rac in belih tanovšic (vrste severnih ptičev). Opazovanje je pokazalo, da so na 74<sup>o</sup> širine, in 77<sup>o</sup> stopinji dolžine.

Gori Katarina in Elizabeta sta dvigali nad meglo svoja snežena vrhova.

V petek ob desetih so se peljali mimo rta Warender, ki je na desnem obrežju preliva, in mimo zaliva Admiralty-Inlet, ki ga niso še skoro nič preiskali mornarji, ki so prodirali proti severozahodu. Morje je postalo razburkano in valovi so pogosto poplakovali krov in nametavali nanj ledenih kosov. Severno obrežje je nudilo očem zanimivih podob s svojimi visokimi, ravnimi ploskami, ki so odbijale solčne žarke.

Hatteras bi bil šel rad kar ob severnem obrežju, da bi prej dospel do otoka Beechy in do preliva Wellington, toda nepretrgana ledena plast ga je na veliko nevoljo primorala, da je moral pluti bolj po južnih prelivih.

To je bilo krivo, da se je nahajal Forward dne 26. maja sredi goste, s snežinkami napolnjene megle nasproti rtu Jork; spoznali so ga po visokem in skoro navpičnem gorovju. Vreme se je nekoliko zjasnilo, tako da se je proti poldnevu prikazalo solnce in da se je dalo natanko določiti, da so na  $74^{\circ} 4'$  širine in  $84^{\circ} 23'$  dolžine. Forward se je torej nahajal na koncu preliva Lancaster.

Hatteras pokaže doktorju na zemljevidu pot, ki so jo bili že prehodili in po kateri hoče naprej. Zanimiva je bila lega, kjer se je sedaj nahajal Forward.

»Rajši bi videl, da bi bili sedaj že malo bolj na severu, toda bi bil nespameten vsakdo, ki bi več storil, kakor more; pogledjte našo lego!« Kapitan pokaže na mesto, ki je prav malo oddaljeno od rta Jork.

»Prav sredi križpota smo, ki je odprt na vse štiri vetrove, kajti tu se izlivajo prelivi Lancaster, Barrov, Wellington in Kraljev prehod; do tu so morali nujno priti vsi preiskovalci tega morja.«

»Tu so torej gotovo morali priti v zadrego,« reče doktor, »to je res pravo križišče, kakor pravite, kjer se križajo štiri velike ceste; in vendar ne vidim nič kažipotov, ki bi kazali pravo pot! Kaj so torej storili Parry, Ross, Franklin?«

»Nič niso storili, udati so se morali; zagotavljam, vas, da si niso mogli prosto izvoliti pota. Kajti včasih je bil enemu preliv Barrow zaprt, ki se je drugemu naslednje leto odprl. Včasih je ladjo kar vleklo proti prelivu Regent (Vladar), da se ni bilo možno ustavljati. Posledica teh naravnih sil je bila, da se je to tako zmedeno morje preiskalo.«

»To je čudna zemlja,« pravi doktor ter pogleda na zemljevid; »kako je to vse razkosano in raztrgano, brez reda in enotnosti; zdi se, kakor da bi bili severnemu tečaju sosednji kraji zato tako razkosani, da bi se jim ne bilo mogoče približati; saj na južni polobli se konča zemlja polagoma in lepo v rte, kakor n. pr. rt Horn, rt Dobre-Nade, in rt Indijskega polotoka. Jeli to pouzročila sredobežna sila, ki je na ravniku večja, med tem ko se skrajno ozemlje, ki je bilo v prvih dobah še tekoče, ni moglo še zgostiti in nakopičiti drugo na drugo vsled pomanjkanja sredobežne sile?«

»Najbrže bo to pravo, kajti vse na svetu se vrši po gotovih pravilih in nič se ne zgodi brez uzrokov, ki jih včasih učenjaki spoznajo po božjem dopuščenju; torej, doktor, pridno se poslužujte tega dopuščenja.«

»Žal, kapitan, da bom v tem oziru hodil bolj po potu ponižnosti. Toda kako mrzel veter vleče po tem prelivu?« pristavi doktor ter se zavije kolikor more.

»Da, tu divja posebno sever in nas oddaljuje od našega pota.«

»Potemtakem bi moral spraviti led proti jugu in narediti pot prosto.«

»Seveda bi moral, doktor, toda veter ne stori vedno, kar bi moral. Glejte, ta ravnina, se zdi, da je neprodirna. Skušali bomo priti do otoka Griffith, potem krožimo okrog otoka Corwallis, da pridemo do prekopa Kraljice, ne da bi šli skozi preliv Wallington. Med tem se pa hočem na vsak način izkrcati na otoku Beechey, da napolnim zopet svojo zalogo oglja.«

»Kako pa?« se začudi doktor.

»Brez dvoma; po ukazu admiralstva so ga bili pripravili na ta otok velike zaloge, hoteč s tem skrbeti za bodoče ekspedicije, in dasi ga je morda v avgustu l. 1859. kapitan Mac. Clintock veliko vzel, vendar vas zagotovim, da ga je za nas še ostalo.«

»Res,« reče doktor, »ti kraji so bili zadnjih petnajst let preiskani in admiralstvo je vedno vzdrževalo v teh morjih pet do šest ladij, dotlej da se je dognalo z gotovostjo, da se je Franklin ponesrečil. Če se ne motim, je otok Griffith, ki ga vidim tu na zemljevidu skoro sredi križpota, postala navadna postojanka, kjer so se plovci shajali.«

»To je res, doktor, in ponesrečeni poizkus Franklina je bil povod, da smo spoznali te tako oddaljene pokrajine.«

»Da, kapitan, kajti od leta 1845. je bilo res mnogo ekspedicij. Leta 1848. je nastalo veliko razburjenje, ko ste izginili obe ladji Franklina, Erebus in Terror. Tedaj je hitel njegov stari prijatelj, admiral doktor Richardson, sedemdeset let star, v Kanado ter dospel po veletoku Copper



mine (Bakreni Tok) do Severnega morja. Jakob Ross, poveljnik ladij *Entrepris* (Podjetnik) in *Investigateur* (Preiskovalec) je l. 1848. odjadral od Uppernawika in dospel do rta Jork, kjer se nahajamo sedaj mi. Vsak dan je vrgel v morje sodček s papirjem, da bi naznanil, kje se nahaja. V megli je streljal s topi, ponoči pa je spuščal rakete v zrak in prižigal bengalični ogenj, ves čas pa se je počasi vozil; končno je prezimil l. 1848. — 1849. v Leopoldovem pristanišču, kjer je polovil veliko število belih lisic ter jim prikoval na vratove bakrene obroče, v katere je bilo vre-zano naznanilo, kje se nahajajo ladje in zaloge živeža, po-tem pa jih izpustil na vse štiri vetrove. Spomladi pa je pričel preiskovati obrežje North-Sommerseta na saneh, v velikih nevarnostih in pomanjkanju, vsled česar so skoro vsi ljudje zboleli in oslabei; naredil je tudi groblje, (maj-hne kamnite piramide), v katere je zaprl bakrene valjčke s potrebnimi pripombami, da bi zbral ljudi ponesrečene ekspedicije. Za njegove odsotnosti je Mac-Clure preiskal severno obrežje preliva Barrow, toda brez uspeha. Zna-čilno je, kapitan, da je Jakob Rosse imel pod seboj dva častnika, ki sta se oba pozneje proslavila, Mac Clure s tem, da je prodril skozi Severozahodni prehod, Mac-Clin-tock pa s tem, da je našel ostaline Franklina.«

»Ki sta danes dva junaška, izvrstna kapitana, dva iz-borni Angleža. Nadaljujte, doktor, zgodovino teg morja, ki jo imate tako dobro v oblasti; človek vedno kaj pridobi iz pripovedovanja takih drznih poizkusov.«

»Da torej končam o Jakobu Rossu, pristavim še, da je skušal priti do otoka Melville, ki je bolj proti zahodu. Toda prišel je v nevarnost, da izgubi svoje ladje, kajti

led ga je zgrabil in pritiral hočeš nočeš notri do Baffin-skega morja.«

»Pritiral,« ponavlja Hatteras ter nagubanči svoje čelo, »pritiral hočeš nočeš!«

»Našel ni ničesar,« nadaljuje doktor; »od leta 1850. dalje pa so angleške ladje neprenehoma brodile po teh morjih in celo dvajset tisoč liver nagrade je bilo obljubljene vsakomur, ki bi našel ljudi E r b u s a in T e r o r j a. Že leta 1848. sta poizkusila kapitana Kellet in Moore prodreti z ladjami H e r a l d in P l o v e r skozi Beringov preliv. Dalje je med letom 1850. in 1851. kapitan Austin prezimil na otoku Cornwallis, kapitan Penny je preiskal na ladijah A s s i s t e n c e in R e s o l u c e preliv Wellington; tudi stari John Ross je šel iskat Franklina na svoji jahti; ladja P r i n c e - A l b e r t je napravila svoje prvo potovanje na stroške gospe Franklinove; in konečno je Amerikanec Grinnel s kapitanom Haven oborožil dve ladji, ki ju je tok potegnil iz preliva Wellington ter jih prignal v zaliv Lancaster. V tem letu je bil prodrl do otoka Melville in do rta Dundas; to sta zadnji točki, ko katerih je bil še prišel Parry leta 1819.; na otoku Beechey je našel Clintock sledi Franklina, ki je bil l. 1845. tu prezimil.«

»Da,« pritrudi Hatteras, »trije njegovi mornarji so bili bolj srečni nego drugi!«

»L. 1851. in 1852.« nadaljuje doktor, pritrdivši Hatterasovi pripombi, »vidimo P r i n c e - A l b e r t a nastopiti drugo potovanje s francoskim poročnikom Bellotom; prezimil je v zalivu Batty, ob ožini Regent, ter je preiskal jugozahodno stran Sommerseta in odkril obrežje do rta Walker. Med tem se vrneti Entreprise in Investigateur v Anglijo, a tu ju izroče poveljstvu Collinsona in Mac-

Clura, ki sta se v Beringovem prelivu združila s Kelletom in Moorom; od tu je šel Collinson v Hong-Kong prezimit, Mac-Clure pa jo je mahal dalje in odkril po trikratnem prezimovanju v letih 1850. do 1851., 1851. do 1852., 1852. do 1853. severo-zahodni prehod, ne da bi kaj zasledil o Franklinu. Od leta 1852. do 1853. so šle na novo potovanja tri jadrnice *Assistance*, *Resoluce* in *North-Star* ter 2 parnika *Pionner* in *Intrepide* (Neustrašeni); poveljstvo je prevzel Edvard Belcher s kapitanom Helletom kot namestnikom. Edvard je obiskal preliv Wellington, prezimil v zalivu Northumberland ter obplul obrežje, Kellet pa jo je udaril do Bridporta na otoku Melville, ter je pregledal brez uspeha ta del severne zemlje. Tu pa se je po Angliji raznesel glas, da so zaprli ne daleč od Nove Škotlandije dve ladji, zapuščeni sredi ledu, in g.a. Franklinova je koj opravila parnik *Isabelo* ter ga izročila kapitanu Inglefieldu, ki je po Baffinskem zalivu prišel do Viktorije ob 80. vsporedniku, in do otoka Beechey, ne da bi bil kaj dosegel. L. 1855. pa se je Amerikanec Grinnel pripravil na svoje stroške na novo potovanje in doktor Kane je skušal prodreti do tečaja . . . .«

»Toda ni prodr!,« vzklikne veselo Hatteras, »in hvala bodi zato Bogu! Česar oni ni dosegel, bomo mi!«

»Vem, kapitan,« odvrne doktor, »in jaz govorim o tem samo zato, ker je to potovanje v tesni zvezi s Franklinovim iskanjem. Sicer je bilo pa brez pomena. Kmalu bi bil pozabil omeniti, da je opravilo admiralstvo l. 1853. parnik *Phoenix* pod poveljstvom Inglefielda, da spravi na otok Beechey nekaj živil, ker ga je smatralo kot splošno shajališče mornarjev. Ta se je napotil tja s poročnikom Bellotom, ki se je pa ponesrečil in že drugič žrtvo-

val za Anglijo. O tem imamo tem natančnejše podrobnosti, ker je bil naš Johnson priča te nezgode.«

»Poročnik Bellot je bil vrl Francoz in v Angliji je njegovo ime v časteh,« dé Hatteras.

»Nato so se ladje po malem začele vračati, seveda se vse sploh niso vrnile, kajti Edvard je moral Assistenco zapustiti kakor tudi Mac-Clure Investigatorja leta 1853. — Med tem je doktor Rae naznanil v nekem pismu iz zaliva Repulse, do katerega je bil prišel preko Amerike, da imajo Eskimi kraljestva Guillaume različne predmete, ki so jih bili dobili iz Erbusa in Terrorja. Sedaj ni bilo nobenega dvoma več o usodi Franklina. Phenix in North-Star ter ladja Collinsona so se vrnile na Angleško; nobene angleške ladje ni bilo več od tedaj v Severnem morju. Toda če tudi je vlada izgubila vse upanje, ga gospa Franklinova še ni in iz ostankov svojega premoženja je opravila ladjo F o k s in jo izročila poveljstvu Mac-Clintocka, ki je odjadral v letu 1857., prezimil v okolici, kjer ste se vi kapitan dali nam spoznati, prišel do otoka Beechey, prezimil še enkrat v ožini Bellot, nadaljeval v februarju l. 1859. svoje preiskovanje, našel podatke, ki niso pripuščali nobenega dvoma več v usodi Erbusa in Terrorja, ter se vrnil še koncem istega leta na Angleško. Vse to se je vršilo zadnjih petnajst let v teh žalostnih krajih in odkar se je vrnil Foks, ni nobena ladja več poskušala svoje sreče v teh nevarnih morjih!«

»Bravo, in mi jo bomo poizkusili!« pristavi Hatteras.

## XV.

### **Forward zagnan nazaj proti jugu.**

Proti večeru se je vreme zjasnilo, tako da se je zemlja med rtoma Sepping in Clarence jasno razločila; slednji se razteza proti vzhodu in končuje proti jugu ter je z zahodnim obrežjem zvezan po nizki zemeljski ožini. Pri vzhodu v ožino Regent je bilo morje brez ledu; toda onstran Leopoldovega pristanišča se je razprostiral neprodiren led, kakor da bi hotel nalašč preprečiti Forwardu pot proti severu.

Hatteras je bil nad tem zelo nevoljen, vendar tega ni kazal na zunaj; zatekel se je k razstrelivu, da si pribori vhod v Leopoldovo pristanišče, kamor je v nedeljo 27. maja tudi došel; tu je ladjo močno usidral ob velikih ledenih gorah, ki so bile navpične in trde kot skála.

Kapitan v spremstvu doktorja, Johnsona in svojega psa Duka takoj spleza na led in gre od tu na suho. Duk je samega veselja kar poskakoval; kar je spoznal svojega kapitana, je sploh postal zelo prijazen in krotek, nekako maščevalno je gledal ravno nekaj mož izmed moštva, ki tudi njegovemu gospodu niso bili preveč ljubi.

V pristanišču ni bilo ledu, ki ga navadno tu nakopiči vzhodnik; visoki, strmi griči na suhem so bili pokriti z lepim, valovitim snegom. Poslopje s svetilnikom, katero je bil zgradil James Ross, je bilo še nekako ohranjeno; živila pa so bile najbrže pokradle lisice in medvedi, katerih sledi so bile še popolnoma sveže; tudi človeška roka se je

bila najbrže udeleževala tega ropanja, kajti ob kraju zaliva so naleteli še na ostanke eskimskih koč.

Šest grobov, v katerih je bilo zakopanih šest mornarjev *Entreprisa* in *Investigatorja*, se je tudi dalo spoznati na nekoliko zrahljanih tleh. Ne ljudje ne živali jih še niso bili poškodovali.

Ko je doktor prvič stopil na tla severne zemlje, je bil res ginjen; človek si ne more misliti, kaka čuvstva polnijo srce, ko vidi te ostanke poslopij, šotorov, koč in zakladov, ki jih tako izvrstno ohranja narava v mrzlih krajih.

»Glejte to stolico, ki jo je James Ross sam nazval *Zavetišče*,« reče svojim tovarišem; »če bi bil Franklin prišel v ta kraj, pa bi bil rešen. Tam je stroj, ki so ga bili tu pustili, in peč, na kateri so se ljudje *Princ-Alberta* grelili leta 1851. Vse je še dobro ohranjeno, in človek bi mislil, da je kapitan Kennedy še le včeraj zapustil to gostoljubno pristanišče. To je kočica, ki je varovala nekaj dni njega in njegove, kajti kapitana Kennedy-a, ki ni mogel do svojih ladij, je res rešil njegov poročnik *Bellot*, ki je kljuboval oktobrskemu vremenu, da je došel do njega.«

»Bil je vrl in dostojen častnik, ki sem ga poznal,« pristavi *Johnson*.

Ko je doktor v svojem navdušenju kot starinoslovec preiskoval sledi preteklega prezimovanja, je *Hatteras* zbiral živila in gorivo, ki ga je našel pa le v zelo majhni množini. Drugi dan so to spravili na ladjo. Doktor je tekal po suhem, ne da bi se preveč oddaljil od ladje, ter risal vse, kar je bilo zanimivega in značilnega. Toplota se je s časom zvišala in nakopičen sneg se je pričel tajati. Doktor si je napravil precéj popolno zbirko severnih pti-

čev, kakor tanovčie, potapljačev in edvedonovih rac, ki so skoro popolnoma podobne navadnim racam; prsi in hrbet imajo bel, trebuh in vrh glave sta višnjeva, ostalo perje je belo, nekoliko se spreminjajoče v pisano-zeleno. Mnogo jih je bilo po trebuhu že opuljenih; s tem perjem prevlečeta samec in samica gnjezdo. Doktor je opazil tudi mnogo morskih psov, ki hodijo na led dihat, vendar ni mogel nobenega ujeti.

Na svojih izletih je našel doktor kamen, na katerem je bilo napisano

(E .I.)

1849.

ki je naznanjal, da sta tu mimo šla *Entreprise* in *Investigator*. Prišel je celo do rta *Clarence*, kjer sta *John* in *James Ros* leta 1833. tako težko pričakovala odmeke. — Tla so bila še potresena s kostmi in živalskimi glavami, poznale so se še sledi eskimskih bivališč.

Doktor bi bil rad videl, da bi bili v *Leopoldovem* pristanišču postavili spominsko piramido, ter v njo položili naznanilo, da je šel *Forward* mimo in kam je namenjen. Toda *Hatteras* se temu odločno ustavi. *Hatteras* ni maral za seboj pustiti sledov, s katerimi bi se lahko kak njegov tekmeč okoristil. Kljub svojim tehtnim razlogom se je moral doktor udati kapitanovi volji. *Shandon* ni bil zadnji, ki je grajal to svojeglavnost, kajti v slučaju nezgode bi nobena ladja ne mogla hiteti *Forwardu* na pomoč.

Toda *Hatteras* se vsem tem vzrokom ni hotel udati. Njegove priprave so bile v pondeljek zvečer končane in skušil je še enkrat razlomiti ledeno skorjo in prodreti

proti severu; toda po nevarnih naporih mora odnehati in opustiti misel, da bi prišel nazaj do preлива Regent. Nikakor ni hotel časa izgublјati v Leopoldovem pristanišču, ki je danes lahko odprto, jutri pa že zaprto, ker se ledena skorja nepričakovano prestavi; ta pojav je v severnih morjih zelo navaden in mornarji se ga morajo posebno varovati.

Četudi Hatteras na zunaj ni kazal svoje vznemirjenosti, vendar jo je v notranjosti krepko občutil. Rad bi bil šel proti severu, pa se je moral proti jugu umikati! Kam pa naj pride na ta način? Ali naj se umakne do Viktoria-Harbow-a v zalivu Boothia, kjer je bil John Ross prezimil l. 1833? Ali bi našel preliv Bellot prost in ali bi mogel priti skozi ožino Peel, če objadra North-Sommerseth. Ali naj bi tukaj v ječi tičal kakor njegovi predniki in po nepotrebem rabil svoje moči in živila?

Te težke misli so mu rojile po glavi; toda moral se je odločiti; zasukal se je in se umikal proti jugu.

Ožina Regenta je od Leopoldovega pristanišča do zaliva Adelaide skoro povsod enako široka.

Forward jo je urno rezal sredi ledu, bil je bolj srečen kakor prejšnje ladje, ki so večinoma porabile dober mesec, da so prišle iz te ožine, in to v boljši letni dobi. Upoštevati je seveda treba, da vse te ladje razun Foksa niso imele na razpolago parnega stroja in so bile torej prepuščene samovolji negotovih in pogosto celo nasprotnih vetrov.

Ljudje so bili splošno zelo veseli, da so se pomikali od severa; načrt, priti do tečaja, jim je prav malo dišal, kakor je bilo videti. Hatterasovi sklepi so jih kaj lahko oplāšili, ker glas o njegovi drznosti ni bil nič kaj pomir-



jevalen. Hatteras je skušal izrabiti vse ugodne okolnosti, da bi prišel naprej, naj bi že bile kakoršnekoli posledice. Dobro je sicer v severnem morju priti dalje, toda treba si je zavarovati svoje stališče in se ne podajati v nevarnost, da se ga izgubi.

Forward jo je rezal s polno parno silo; njegov črni dim se je valil v okroglih kolobarčkih ob visokih, bliščečih ledenih gorah. Vreme se je neprenehoma spreminjalo od suhega mraza do snežne megle. Ker ladja ni segala globoko v vodo, se je držala zahodnega obrežja. Hatteras ni maral izgrešiti Bellotove ožine, kajti Boothijev zaliv ima le na jugu malo poznana izhoda Fury in Hecla; tako da je bil ta zaliv le slepa ulica, za onega, ki ni našel Bellotove ožine ali če je bila nepristopna.

Proti večeru je bil Forward nasproti zalivu Elwin, ki so ga spoznali po visokih navpičnih skalah. V sredo zjutraj zapazijo zaliv Batty, kjer se je bil 10. sept. l. 1851. usidral Princ - Albert za dolgo prezimovanje. Doktor je dolgo opazoval s svojim daljnogledom z zanimanjem obrežje; od te točke so delali izlete mornarji, ki so bili preiskali zemljepisno obliko Sommerseta. Vreme je bilo vedro, da so se razločevale globoke kotline, ki zajemajo zaliv.

Doktor in Johnson sta bila morda edina, ki sta seanimala za te zapuščene kraje. Hatteras je dan za dnevno tičal v svojih zemljevidih in je malo govoril. Njegova molčečnost je postajala tem večja, čim dalje so šli proti jugu. Pogostoma je hodil na svojo kajuto, roki prekrižal ter gledal po cele ure v daljave, kjer se je pogled izgubljal v višnjevo obzorje. Njegova povelja, če jih je sploh kaj dajal, so bila kratka in osorna. Shandon je nekako srpo

gledal in molčal, bil je le bolj sam, in s Hatterasom ni občeval več nego je zahtevala njegova služba. James Wall je ostal Shandonu udan in se je prav tako obnašal kakor on. Ostali mornarji so čakali izida in bili pripravljene, izrabiti ga v svoje namene. Na ladji ni bilo več tiste enotnosti v mišljenju, tistih skupnih idej, ki so potrebne v dosego velikih smotrov. Hatteras je to dobro uvideval. Tega dne so videli dva soma, ki sta urno rezala proti jugu; prav tako so zapazili belega medveda, ki so ga s par streli pozdravili, toda brez uspeha. Kapitanu je bila preveč dragocena vsaka ura v takih okoliščinah in zato ni dovolil zasledovati živali.

V sredo zjutraj so prišli na konec ožine Regent, kjer je zemlja na zahodnem obrežju na oglu zelo okrivljena. Doktor spozna iz zemljevida rt Sommerset-House ali Fury.

»Tu se je ponesrečila prva angleška ladja,« reče svojemu sodrugu, s katerim se je navadno razgovarjal. »Leta 1815. so jo poslali v ta morja, ko je bil Parry na svojem tretjem potovanju proti tečaju. Fury je led tako zdelal za njenega drugega prezimovanja, da so jo morali ljudje zapustiti in vrniti se v Anglijo.«

»To je gotovo koristno, imeti spremljevalno ladjo,« odgovori Johnson; »te varstvene naredbe bi severni mornarji ne smeli zanemarjati; toda kapitan Hatteras ni bil človek, ki bi se bil obtežil z družico!«

»Ali ga smatrate za neprevidnega, Johnson?« praša doktor.

»Meni o tem ne pristoja nikaka sodba, Clawbónny. Vidite-li tam na obrežju stebre, na katerih še visi nekaj na pol gnilih cunj šotorove strehe?

»Da, Johnson; tu je Parry izložil svojo zalogo iz ladje in če se ne motim, je streho poslopja naredil iz zgornjih delov jader ladje Fury.«

»Ta streha se je od l. 1815. že gotovo zelo spremenila.«

»Ne preveč, Johnson; l. 1829. je našel John Ross tu zavetišče, kjer so se njegovi ljudje rešili in pozdravili. Ko je l. 1851. princ Albert poslal sem svoje ljudi, je poslopje še stalo; kapitan Kennedy je je dal popraviti, tega je sedaj devet let. Zanimivo bi je bilo pogledati, toda Hatteras ni pri volji, da bi se ustavil!«

»Pa ima brez dvoma prav, Clawbonny; zakaj če je v Angliji čas zlato, je tu rešitev, in en dan pozneje, da celo eno uro, pa se lahko cilj potovanja izjalovi. Pustimo ga, naj dela po svoji volji.«

Dne 1. junija je Forward dijagonalno preplul zaliv Crewell; od rta Fury dalje se je severno obrežje vzdigovalo v navpične gore, po tristo črevljev visoke; južno pa se je bolj zniževalo. Nekaj snežnih vrhov je kazalo krasno prerezane ploskve, drugi pa so s svojo cikcakčasto obliko daleč štrleli v meglo.

Vreme je tega dne postalo mehkeje, toda svetlobi na škodo; zemlja se je očem izgubila. Toplota se je do ničle zvišala. Ptiči so letali sem in tje in divje gosi so kar trumoma drle proti severu. Moštvo je moralo del obleke odložiti; tudi v teh severnih krajih se je občutila poletna doba.

Proti večeru je Forward krožil okrog rta Garry, četrť milje oddaljenega od obrežja, po deset do dvanajst črevljev globoki vodi. Od tu je šel ob obrežju do zaliva Brentford. V tej širini je moral priti do Bellotove ožine,

o kateri John Ross na svojem potovanju l. 1828. še slutil ni. Njegov zemljevid kaže tu nepretrgano obrežje, četudi je sicer najmanjše nepravilnosti zaznamoval z največjo natančnostjo. Najbrže je bil za njegovega preiskovanja vhod v zaliv z ledom zaprt, tako da se ni razločeval od suhe zemlje.

Ta preliv je odkril še le kapitan Kennedy na svojem izletu l. 1852.; dal mu je ime poročnika Bellota v priznanje za njegove velike zasluge.

## XVI.

### Magnetni tečaj.

Ko se je Hatteras bližal temu prelivu, se ga je zopet lotila neka vznemirjenost; kajti tu se je imela odločiti usoda njegovega potovanja. Do sedaj je bil več desegel nego vsi njegovi predniki, izmed katerih je najsrečnejši, Mac-Clintock, hodil petnajst mesecev do tega dela Severnega morja. Toda bilo bi malo, da nič, če ne bi prodrli skozi Bellotov preliv. Če bi ne mogel po isti poti nazaj, bi bil tu vklenjen do nastopnega poletja.

Zato je hotel sam premotriti obrežje; sam je splezal v »sračje gnjezdo« in bil gori v soboto zjutraj več ur.

Moštvo je dobro čutilo, v kakem položaju se nahaja ladja; globok molk je vladal med njimi; stroj je počasneje deloval. Tudi je plula ladja kolikor možno blizu zemlje. Na bregu je bilo polno ledu, ki ga tudi najtoplejše poletje ne otaja. Moralo bi biti zelo spretno oko, da bi našlo pot med tem ledovjem.

Hatteras je primerjal svoje zemljevide z zemljo. Ko se je solnce proti poldnevu za trenutek prikazalo, je ukazal Shandonu in Wallu, naj natančno opazujeta, kje se nahajajo, in mu potem sporočita.

Tisto dopoldne so bili vsi duhovi zelo nemirni. Nakrat se začuje z vrh jadrnika: »Na zahodu je zemlja, — vozite s polno paro!«

Ladja se koj obrne proti omenjeni točki, morje se peni pod udarci vijaka, in Forward drči z vso hitrostjo med dvema deročima ledenima tokoma.

Pot je bila najdena; Hatteras gre iz svojega opazovališča nazaj v svojo kajuto, in ledar spleza zopet na svoje mesto.

»No, kapitan, sedaj smo enkrat dospeli v ta sloviti preliv,« ga ogovori doktor.

»Da,« pritrди Hatteras z nizkim glasom; »toda vanj priti, to še ni vse, treba je priti tudi iz njega.«

Po teh besedah gre v svojo kabino.

»Prav ima,« si misli doktor; »tu smo kakor v pasti, brez prostora, v katerem bi se mogli gibati, in če bi bilo treba v tem prelivu prezimiti . . . Pa saj ne bomo mi prvi, katerim se utegne kaj takega pripetiti, in kjer so si znali drugi pomagati iz zadrege, bi si mi tudi!«

Doktor se ni motil. Kajti prav na tem mestu je majhno zavarovano pristanišče, ki je je Mac - Clintock nazval Kenredyjevo pristanišče, kjer je l. 1858. Foks prezimil. V tem hipu so se dali spoznati visoki granitni gorski hrbti in navpične strmine obeh obrežij.

Preliv Bellot, ki je dobro miljo širok in 17 milj dolg, s šest do sedem milj dolgim tokom, se vije med gorami, katerih visokost se ceni do šest sto črevljev; po njem se

loči Severni Sommerset od Bootije. Ladje se po njem ne morejo prosto gibati. Forward je previdno vozil dalje, toda vozil je le. Viharji so v tem zaprtem prostoru zelo gosti in tudi Forward ni ušel. Zato so spustili na ukaz Hatterasa jadrne drogove in jadra povili. Ladja je vozila neenakomerno in valovi so pljuskali na njo. Dim je s silovito hitrostjo podilo nazaj proti vzhodu. Vozili so se kar na srečo sredi zibajočega se ledu. Barometer je padel na 29 palcev. Bilo se je težko vzdržati na krovu, zato so se večinoma nahajali v svojem stanovanju, da niso po nepotrebnem preveč trpeli.

Hatteras, Johnson in Shandon pa so ostali na krovu, kljub temu, da je z vetrom snežilo in deževalo; dostaviti je treba seveda še doktorja, ki se je vprašal, kaj bi mu bilo v tem trenutku najbolj neljubo, in zato nemudoma hitel na krov. Razumeti se ni dalo med seboj, komaj da so drug drugega videli; zato je pridržal zase svoja pre-mišljevanja.

Hatteras je skušal z očmi prodreti megleni zastor, kajti po njegovem mnenju bi morali biti ob šestih zvečer na koncu preliva; toda zaprt je bil vsak izhod, kakor se je videlo. Hatteras je bil torej prisiljen, se ustaviti, in se je močno usidral na ledu.

Vreme je postalo strašno. Bila je nevarnost, da se Forwardu vsak čas potrgajo verige; bati se je bilo, da se gora v svojem podnožju vsled silnega viharja ne utrga in da je ne odnese z ladjo vred. Častniki so neprestano pazili in bili v strahu. Poleg snega je padala tudi prava toča, ki jo je vihar pometal iz otajane ledene površine v zrak in ki je švigala po njem kakor ostre puščice.

Toplota se je to strašno noč silno zvišala; toplomer je kazal 14° C nad ničlo in doktor je v svoje veliko začudenje na jugu opazil nekaj bliskov, ki jih je spremljalo daljnje gromenje. To je potrjevalo trditev lovca Scoresbya, ki je sličen pojav opazil onstran 65. vsporednika. Prav tako je bil kapitan Parry l. 1821. priča te meteorološke posebnosti.

Okrog pete ure zjutraj se je vreme spremenilo, in to s hitrostjo, da bi človeka osupnilo. Toplota je kar v trenutku padla do ledišča. Veter se je izprevrigel v sever in se je umiril, tako da se je pokazal zahodni izliv ožine, ki je bil pa popolnoma zajezen. Hatteras je poželjivo pogledal na obrežje, če je to res izhod.

Vendar so razpeli jadra in ladja je polagoma drčala med ledenimi tokovi, ledovje pa se je z bobnenjem razbijalo ob njenih straneh; gruče so bile v tej letni dobi še šest do sedem črevljev debele. Treba se je bilo bati njihovega pritiska, kajti v slučaju, da bi ladja rinila v nje, bi jo lahko vzdignile ter prevrnile na stran.

O poldne zapazijo prvikrat zelo veličasten solnčni pojav, solnčni krog z dvema stranskima solncema. Doktor ga je opazoval in natanko zmeril. Zunanji krog ni bil ves viden. Dve solnčni ploči sta se pa natančno razločevali; barve, ki so se v loku zapazile, so si sledile od znotraj na zunaj: rdeča, rumena, zelena, višnjeva in končno bela svetloba brez določne meje na zunaj.

Doktor se koj spomni na duhovito podmeno Tomaža Younga o teh pojavih; ta fizik meni, da so v zraku oblaki, ki so sestavljeni iz ledenih prizem. Solnčni žarki se ob teh prizmah odbijajo v kotih 60 in 90 stopinj. Taki kolo-

barčki se torej tvorijo le na jasnem nebu. Ta razlaga se je doktorju zdela zelo duhovita.

Skušeni mornarji severnih morij smatrajo ta pojav navadno za napovedovalca obilnega snega. Če bi se to uresničilo, bi se položaj Forwarda zelo poslabšal. Hatteras torej sklene, hiteti naprej; ves ta dan, kar ga je še bilo, in naslednjo noč si tudi za trenutek ne privošči počitka, motri nebo, letal je po stopnicah gori in doli in pazil na vsako priliko, da bi se približal izhodu zaliva.

Toda zjutraj se je moral ustaviti pred neprodirno ledino. Doktor pride k njemu na kajuto. Hatteras ga koj pelje s seboj na zadnji konec, kjer se lahko pogovarjata brez strahu, da bi ju kdo slišal.

»Ujeti smo,« reče Hatteras; »nikakor ne moremo dalje.«

»Nikakor ne?« se čudi doktor. »Z vsem smodnikom, kar ga je na Forwardu, ne pridemo četrť milje dalje!« pristavi Hatteras.

»Kaj je torej storiti?«

»Kaj vem? Prekleta tako žalostno leto, ki se tako neugodno pričinja!«

»No, kapitan, če moramo torej prezimiti, pa prezimimo. Saj je ta kraj prav tako dober kakor kak drug!«

»Brez dvoma,« reče Hatteras tiho; »toda ne bilo bi treba prezimovati, zlasti ne meseca junija. Prezimovanje je v gmotnem kakor tudi nravnem oziru nevarno. Pogum moštva kmalu upade pri tako dolgem počitku in takem trpljenju. Sploh sem pa mislil na kako prezimovanje je v bližini tečaja! «

»Da, toda usoda je hotela, da je Baffinsko morje zaprto.«



»Drugim je pa bilo odprto, temu Amerikancu, temu . . .«

»Bomo videli,« reče doktor, ki ga nalašč prekine; »saj še nismo v petem juliju; ne obupajmo, nenadoma se lahko odpre pred nami izhod. Saj veste, da se led rad razdeli na več ploč, celo ob mirnem vremenu, kakor da bi bila neka razganjalna sila med tvarino, iz katere je sestavljen. Nepričakovano se nam lahko nudi prosta pot.

»Prav, da bi le bilo tako, potem že proderemo! Zelo verjetno je, da bomo onstran Bellotovega zaliva lahko pluli proti severu po ožini Prel ali po prelivu Mac-Clijntocka, in potem . . .«

»Kapitan,« pride v tem hipu James Wall; »v nevarnosti smo, da nam ledovje vzame krmilo.«

»E, naj bomo v nevarnosti,« odvrne Hatteras, »proč ga ne dovolim vzeti. Pripravljen hočem biti vsako uro po dnevi ali po noči. Pazite, gospod Wall, da ga kolikor mogoče varujejo ter led proč odbijajo, toda na svojem mestu naj ostane, me razumete?«

»Vendar . . .« pristavi Wall.

»Ne potrebujem nikakih opazk,« zavrne strogo Hatteras; »pojdite.«

Wall se vrne na svoje mesto.

»Oh,« reče Hatteras razburljivo, »raje bi videl, da bi se mi življenje za pet let skrajšalo, samo da bi prišel na sever. Bolj nevarnega prehoda ne poznam kakor je ta. Vsem težkočam se pridruži pa še ta, da smo v bližini magnetnega tečaja, kompas miruje, igla je ali prekasna ali pa preveč odskakuje ter vedno menja svojo smer.«

»Priznam, da je nevarna vožnja,« pravi doktor, »toda kdor se je je lotil, je na te nevarnosti tudi mislil, in zato ne sme biti tu nikogar, ki bi ga osupnilo.«

»Oh, doktor, moji ljudje so se temeljito premenili, saj vidite, da mi častniki že ugovarjajo. Visoka plača, ki se jim je nudila, jih je nagnila, da so se pogodili z menoj, toda to ima pa tudi svoje slabe strani, da tem silneje hrepene po vrnitvi. Doktor, sreče nimam pri tem podjetju, in če se mi izjalovi, ne bo tega kriv ta ali oni mornar, temveč pomanjkanje dobre volje pri nekaterih častnikih; ah, to bodo še drago plačali!«

»Vi pretiravate, Hatteras.«

»Jaz ne pretiravam! Ali menite, da so ljudje kaj nevoljni, da se mi stavi toliko ovir na potu? Nasprotno! Nadejajo se, da me to odvrne od mojih načrtov. Zato pa tudi nič ne godrnjajo, in dokler bo ladja imela prednji konec obrnjen proti jugu, ostane pri istem. Norci! ki si domišljujejo, da se približujejo Angliji. Toda če se mi posreči, da se obrnem zopet proti severu, boste že videli, kako se vse spremeni! Pri Bogu prisežem, da me nobeno živo bitje ne pripravi od mojega zasnovanega načrta! Da le ladja zdrkne skozi kak prehod ali odprtino, pa sem na konju, in če tudi ostane tam baker, s katerim so strani obite.«

Kapitanove želje so se nekoliko izpolnile. Kakor je bil doktor napovedal, je zvečer nastopila nepričakovana sprememba; vsled vetra, toka in toplote se je led nekoliko razdelil. Forward je urno švigal po ostrem ledu sem in tje in ga s prednjim koncem rezal; plul je celo noč in v torek do šestih, tedaj pa jo je prisopihal do konca preliva Bellot.

Toda kako neprijetno iznenaden je moral biti Hatteras, ko je dobil tu trdovratno zajezeno pot proti severu. Vendar je imel dovolj dušne moči, da je zadržal svoj

gnjev ter obrnil ladjo po Franklinovi ožini proti jugu, kakor da bi bila ta edino odprta cesta najboljša. Ker ni mogel iti skozi Reelov preliv, je sklenil, objadrti zemljo Princ-Gallesa, da bi prišel v Mac-Clintokov preliv. Toda bridko mu je délo, da se nista mogla Shandon in Walle o tem motiti, in da sta vedela za njegov prevaran up.

Dne 6. junija se ni zgodilo nič posebnega; le snežilo je in so se tako izpolnjevali pomembni znaki solnčnega kroga.

Trideset ur je vozil Forward ob členovitem obrežju Bootije, ne da bi se približal zemlji Princ-Gallesa. Hatteras je parno silo le zviševal in razsipno kuril z ogljem, saj je vedno mislil nato, da ga zopet naloži na otoku Becchey.

V četrtek je prišel na konec Franklinove ožine, in vendar naletel še na neprodarno pot proti severu.

To je bilo skrajno obupno; sāj niti nazaj ni mogel po isti poti. Ledovje ga je gnalo naprej in videl je, kako se pot za njim neprestano sklepa z ledom, kakor da bi ne bilo nikdar prosto morje tam, koder je vozil komaj pred eno uro.

Pa ne samo, da Forward ni mogel iti proti severu, temveč niti ustaviti se ni smel nikjer, da ne bi ga zgrabilo, in tekel je pred ledom kakor ladja pred viharjem.

V petek, 8. junija, pride ob Bootijevem obrežju do vhoda v ožino John Ross, katere se je hotel pa za vsako ceno ogniti, ker ima samo na zahodu en izhod, ki drži naravnost v ameriško celino.

Opazovanje je o poldne pokazalo, da so na  $70^{\circ} 5' 17''$  širine in  $96^{\circ} 46' 45''$  dolžine. Doktor je primerjal te številke s svojim zemljevidom ter opazil, da se nahajajo na

magnetnem tečaju, prav na tistem mestu, kjer je James Ross, vnuk Johna, določil to zanimivo lego.

Zemlja ob obrežju je bila nizka in le v daljavi kake milje od morja se je dvigala do šestdeset črevljev visoko.

Ker je bilo treba kotel Forwarda očediti, se kapitan usidra ob ledeni ravnini ter dovoli doktorju, da gre v spremstvu Johnsona na suho. Sam pa se zapre v svojo kabino ter kar požira z očmi zemljevid tečaja, kajti za vse, kar se ni tikalo njegovega načrta, je bil nedovzeten.

Doktor je lahko prišel na suho s svojim sodrugom; s seboj je nesel kompas za svoje poizkuse. Hotel je pregledati delo James Rossa. Brez težave je našel kup kamnja, ki ga je bil slednji nagromadil. Skozi majhno odprtino opazi znotraj cinast ovoj, v katerega je bil James Ross dejal popis svoje iznajdbe. Nikako živo bitje ni obiskalo že trideset let tega zapuščenega brega.

Na tem mestu se je magnetna igla koj postavila skoro popolnoma navpično vsled magnetičnega vpliva; samo kolikor mogoče natančno in nežno je morala biti obešena. Središče privlačne sile se je torej nahajalo prav blizu, če ne neposredno pod iglo. Doktor je skrbno delal svoje poizkuse. Toda James Ross je bil našel s svojo iglo vsled nepopolnosti svojega orodja naklonski kot, ki je znašal le  $89^{\circ} 59'$ ; zato se je prava magnetna točka nahajala v resnici za eno stopinjo proč od tega mesta. Doktor je bil bolj srečen, in v primerni razdalji od tod je videl v svojo veliko zadovoljnost naklon  $90$  stopinj.

»Tu torej je natančno magnetni tečaj zemlje!« vzklikne ter potolče s peto ob tla.

»Ravno tu?« praša Johnson.

»Da, ravno tu, prijatelj.«

»Torej je treba zapustiti podmeno o magnetnih gorah in magnetnih tvarinah?«

»Da, moj dragi Johnson; to so podmene za lahkovarne ljudi! Kakor vidite, je ni niti ene gore, ki bi mogla vleči nase ladje ali strgati z njih železo, sidro za sidrom, žrebelj za žrebljem, in vaši črevlji so prav tako prosti kakor kje drugje.«

»Kako pa se to tedaj razlaga?«

»Se sploh ne razlaga, Johnson; tako daleč še nismo v vedi. Toda gotovo, natančno in matematično je to, da je magnetni tečaj tu, na tem mestu.«

»Oh, gospod Clawbonny, kako bi bil kapitan srečen, ko bi mogel enkrat ravno tako reči o severnem tečaju!«

»Saj poreče, Johnson, bo.«

»Dal Bog!« konča slednji.

Doktor in njegov sodrug postavita spominsko piramido ravno na tistem prostoru, kjer sta bila napravila poizkus; nato začujeta klic, da je treba nazaj, in se vrne-ta k ladji ob šestih zvečer.

## XVII.

### **Nezgod a gospoda John Franklina.**

Forwardu se je posrečilo prodreti skozi ožino James Rossa, seveda ne brez napora; treba je bilo uporabiti žago in razstrelivo, tako da so bili ljudje skrajno izmučeni. Toplota je bila še k sreči ugodna, kajti bila je za trideset stopinj višja nego jo je bil naletel James Ross prav ob tem času. Toplomer je kazal 2<sup>o</sup> pod ničlo.

V soboto so pluli okrog rta Feliks, ob skrajnem koncu zemlje kralja Wilhelma, ki se prišteva srednje vrste otokom Severnega morja. Moštvo je občutilo tu močan in bolesten vtis; radovedno, toda žalostno je pogledovalo na ta otok, ob čigar obrežju je plulo. In to po pravici, kajti nahajali so se pri zemlji kralja Wilhelma, kjer se je odigral najstrašnejši prizor novejšega časa; nekoliko milj proti zahodu sta se bila ponesrečila »E r e b u s« in »T e r r o r.«

Mornarjem Forwarda je bilo dobro znano, koliko napore je že dalo iskanje Franklina in znan jim je bil tudi uspeh, toda o natančnih podrobnostih te nezgode niso vedeli ničesar. Ko je torej doktor na svojem zemljevidu zasledoval tek ladje, se mu jih več je približalo in se začelo ž njim razgovarjati, zlasti Bell, Bolton in Simpson. Kmalu pride za njimi še več tovarišev, ker jih je pasla radovednost. Ladja pa je s silno hitrostjo dirjala naprej, tako da so zalivi, predgorja in rti obrežja se prikazovali in izginjali izpred oči kakor v kaki velikanski panorami.

Hatteras je z velikimi koraki hodil po poveljstveni kajuti sem in tje; doktor je sedel na krovu in večina moštva je bila zbrana okrog njega. Dobro je vedel, kako se zanimajo za ta položaj in kako upliva v takih okoliščinah kako pripovedovanje. Zatorej nadaljuje svoj pogovor, ki ga je bil začel z Johnsonom:

»Saj vam je znano, prijatelji moji, mladostno življenje Franklina. Kakor Cook in Nelson je bil od zgodnje mladosti mornar. Potem ko je že v mladosti šel večkrat na velika morska potovanja, se je leta 1845. odločil, da gre iskat severozahodni prevod. Poveljeval je E r e b u s u in T e r r o r j u, dvema izvrstnima ladjama, ki sta bili rav-

nokar prišli z Rossom iz severnega potovanja. Na E r e b u s u, na katerem je bil Franklin, je bilo sedemdeset mož, s častniki in mornarji vred; James Fitz je bil kapitan, Gore in Vesconte poročnika, Des Voeux, Sargent in Couch orožničarji, Stanley pa zdravnik. T e r r o r pa je imel osemšestdeset ljudi, kapitan je bil Corzier, poročnika Little Hogdson in Irving, orožničarja Horesby in Thomas, Peddje pa zdravnik. Imena vseh teh ponesrečencev, katerih se niti eden ni več vrnil domov, lahko večinoma berete v zalivih, na predgorjih, v prelivu, na rtih, v ožinah in na otokih teh krajev. Vsega skupaj sto osemintrideset mož. Znano nam je, da je zadnje pismo Franklina bilo poslano z otoka Disko in da je datirano 12. julija 1845. »Upam, da pridem to noč v preliv Lancaster,« je pisal. Kaj se je zgodilo po njegovem odhodu iz Diska? Kapitana somolovcev in Entreprise sta zadnjič videla obe ladji v zalivu Melville, in od tega dne ni bilo o njih nobenega glasu več slišati. Kljub temu Franklina lahko zasledujemo na njegovem potovanju proti zalivu; prerinil se je skozi ožini Lancaster in Barrov ter prišel do otoka Beechey, kjer je prezimil med l. 1845. in 1846.”

»Kako pa se je izvedelo o teh podrobnostih?« praša tesar Bell.

»Po treh grobovih, ki jih je našla ekspedicija Austin na otoku, v katerih so bili pokopani trije Franklinovi mornarji. Dalje se je to izvedelo iz listine, ki jo je našel Hobson, poročnik Foksa in ki je datirana 25. aprila l. 1848. Iz tega vemo, da sta Erebus in Terror po svojem prezimovanju plula v preliv Wellington do devetinsedemdesetega vsporednika; in mesto da bi nadaljevala svojo pot

proti severu, ki najbrže ni bila več uporabna, sta se obrnila proti jugu . . .«

»In to je bila njuna poguba!«se ogласi nekdo resno, »rešitev je bila na severu!«

Vsak se ozre. Hatteras, ki je bil naslonjen na ograji svoje kajute, je izustil svojemu moštvu to strašno opazko.

»Brez dvoma je imel Franklin namen, priti nazaj na ameriško obrežje; toda na tej žalostni poti so ga viharji zasačili in 12. septembra 1846. je led zgrabil obe ladji, nekaj milj od tu, severozahodno od rta Feliks. Nekaj časa jih je potem še vleklo od rta Viktorije proti severozahodu, do tu ravno;« dé doktor ter pokaže na neko točko na morje. »In potem ni nihče zapustil ladij do 22. aprila 1848.«

»Kaj se je torej godilo za časa teh devetnajst mesecev? Kaj so počeli ti nesrečneži? Najbrže so preiskovali okolico ter vse poskušali, da se rešijo, kajti admiral je bil mož železne volje; in če se mu ni posrečilo . . .«

»Je bilo krivo najbrže moštvo, ki ga je izdalo,« reče Hatteras zamolklo.

Nihče izmed mornarjev se ni upal dvigniti svojih oči, tako so jih zadele te besede.

»Kratko, usodna listina nam še sporoča: Gospod John Franklin je podlegel svojim naporom 11. junija l. 1847. Naj bo časten njegov spomin!« pristavi doktor ter se odkrije.

Poslušalci molcé store isto.

»Kaj so počeli ti nesrečneži deset mesecev brez glavarja? Ostali so na svojih ladjah in jih niso prej zapustili nego v aprilu l. 1848. Od 138 mož jih je ostalo še sto pet. Triintrideset jih je bilo umrlo! Tedaj zgradita kapitana



Crozier in James Fitz na rtu Viktorije spomenik, vanj pa položita zadnje poročilo. Glejte, prijatelji, ravnokar se peljemo mimo te točke. Saj še lahko opazite ostanek kamenitega spomenika, ki je takorekoč skrajna točka, katero je l. 1831. John Ross še dosegel.

Tu je predgorje John Franklina, tu rt Franklina, tu rt Vesconta, tam zaliv Erebus, kjer so našli čoln, narejen iz podrtije ene ladje ter položen na sani. Tu so našli srebrne žlice, streliva v izobilju, čokolade, čaja in nabožnih knjig. Kajti ostalih sto pet mož je šlo pod vodstvom Croziera proti Great-Fish-River. Do kam so prišli? ali se jim je posrečilo dospeti do Hudsonskega zaliva? ali jih je še kaj pri življenju? Kaj se je zgodilo ž njimi po tem zadnjem njihovem odhodu? . . .«

»Kaj se je zgodilo ž njimi, hočem vam jaz povedati,« poseže Hatteras glasno vmes.

»Da, skušali so priti do Hudsonskega zaliva, in razcepili so se v več oddelkov. Da, udarili so jo proti jugu! Da, l. 1854. je doktor Rae v nekem pismu sporočil, da so l. 1850. Eskimci naleteli na zemlji kralja Wilhelma na peščico štirideset mož, ki so lovili morskata teleta, po ledu potovali ter vlekli s seboj en čoln, vsi prepadli, suhi in zdelani vsled naporov in muk. Pozneje so našli na celini trideset trupel in na sosednjem otoku pet, nekatera napol pokopana, druga nič, nekatera pod prevrnjenim čolnom, druga pod razvalinami šotora, tu častnik s svojim daljnogledom na rami in z nabito puško poleg sebe, malo proč kotli z ostanki strašnega obeda! Na to novico je prosilo admiralstvo Društvo Hudsonskega zaliva, da pošlje svoje najspretnейše može na pozorišče. Šli so po reki Back do njenega izliva. Posetili so otoke Montreal, Maconochie,

rt Ogi; toda nikjer nič! Vsi ti nesrečneži so umrli vsled bede, trpljenja in lakote, skušaje si svoje življenje podaljšati s strašnim kanibalstvom. To torej se je zgodilo ž njimi na tem potu, potresenem z njihovimi pohabljenimi trupli! No, ali vas še veseli, jo udariti za njimi?»

Tresoči glas, strastno kretanje in ognjevito obličje Hatterasa je napravilo nepopisen vtis. Moštvo je bilo spričo te žalostne zemlje globoko ganjeno in kakor iz enega grla je zaorilo:

»Proti severu! proti severu!«

»Proti severu torej! rešitev in slava ste ondi. Na sever! nebo je z nami! Veter se spreminja, pot se odpira, kar obrnite!«

Mornarji so hiteli vsak na svoje mesto k delu, ledovje je pričelo iti narazen. Forward jo je rezal urno in se z vso silo obrnil proti prelivu Mac-Clintocka.

Hatteras je imel prav, da se je zanašal na prosto morje; šel je po cesti, po kateri je najbrže šel Franklin. Plul je ob vzhodni strani zemlje Princ-Galla, ki je sedaj dovolj preiskana, dočim je zahodna stran še nepoznana. Najbrže je porinilo led skozi vzhodne odprtine proti jugu, kajti po prelivu se je dalo prav dobro voziti. Zato je Forward tudi popravil, kar je bil zamudil, napel je parno silo, tako da je 14. junija že preplul zaliv Osborne in skrajno točko, do katere je bila še prišla ekspedicija l. 1851. Ledu je bilo sicer še obilo, toda nevarnosti ni bilo več, da bi Forwardu primanjkovalo morja.

## XVIII.

### Proti severu.

Kakor se je videlo, so se ljudje zopet oprijeli nena-  
vadnega reda in pokorščine. Dela ni bilo veliko in tudi  
ne naporov, tako da so imeli dovolj prostega časa. To-  
plota je bila nad lediščem in topli veter je odstranil naj-  
hujše ovire vožnje.

Prijazni in prikupljivi Duk je stopil z doktor Clawbo-  
nnyjem v nekako razmerje zelo odkritosrčnega prijatelja;  
bila sta si zelo na roko. Kakor pa se pri prijateljstvu ve-  
dno drug drugemu udasta, je treba pripomniti, da doktor  
ni bil drugi; kajti Duk je delal ž njim, kar se mu je ljubilo.  
Doktor ga je ubogal kakor pes svojega gospodarja. Sicer  
se je pa Duk večini moštva kazal ljubeznjivega, samo  
Shandona se je nekako ogibal, najbrže po naravnem na-  
gonu; pa še eno piko je imel; in na koga? na Pena in  
Warena. Sovraštvo do nju je kazal z renčanjem, ki ga sko-  
ro ni mogel pridrževati v njuni bližini. Sploh se pa ona-  
dva nista več upala dotakniti se kapitanovega psa, »nje-  
govega domačega angela varuha,« kakor je rekal Clifton.

Kratko, ljudje so zopet dobili upanje in so se mirno  
zadržali.

»Zdi se, kakor da bi bili vzeli naši ljudje za resnico,  
kakor jih je bil kapitan nagovoril, menda več ne dvomijo  
o vspehu,« dé nekega dne Wall Rihardu Shandonu.

»Motijo se,« odvrne Shandon, »če bi premislili in pre-  
udarili položaj, bi prišli do tega, da gremo iz ene nepre-  
vidnosti v drugo.«

»Pa vendar, saj smo bolj na prostem morju, in hodi-  
mo po poti, ki je že preiskana; ali vi ne pretiravate,  
Shandon?«

»Jaz nič ne pretiram, Wall; sovraštvo, ali če ho-  
čete, zavist, ki mi jo vzbuja Hatteras, me nič ne slepi.  
Povejte mi, ste li videli shrambe oglja?«

»Ne,« odvrne Wall.

»Torej pojdite tja in videli boste, kako se naše zaloge  
manjšajo. Načeloma bi morali voziti na jadra, vijak pa  
uporabljati samo proti tokom ali nasprotnim vetrovom;  
gorivo bi morali uporabljati skrajno varčno. Kajti kdo ve,  
v katerem delu tega morja in koliko let smo lahko zadr-  
žani? Toda v svoji blaznosti, da pride naprej, da doseže  
nepristopni tečaj, se Hatteras ne ukvarja več s takimi po-  
drobnostmi. Naj bo veter nasproten ali ne, on potuje z vso  
parno silo, in naj se to nadaljuje, pa pridemo v skrajno  
zadrego, če ne naravnost v pogubo.«

»Če je to res, Shandon, potem je res položaj neva-  
ren.«

»Da, nevaren, Wall; ne samo z ozirom na stroj, ki  
bi nam v slučaju pomanjkanja kuriva nič ne koristil v ka-  
kih kritičnih okoliščinah, temveč tudi z ozirom na prezi-  
movanje, ki nas zadene prej ali slej. V krajih pa, kjer po-  
gosto zmrzne živo srebro v toplomerju, je treba malo mi-  
sliti na mraz.«

»Toda če se ne motim, Shandon, se zanaša kapitan  
nato, da obnovi svojo zalogo na otoku Beechey; baje dobi  
tam veliko množino oglja.«

»Ali pa se pride v teh morjih, kamor se hoče, Wall?  
Ali se pa lahko zanese, da naleti na prosto cesto? In če

ne more dospeti do otoka Beechey, kaj naj bo potem z nami?»

»Vi imate prav, Shandon; Hatteras se mi zdi nepreviden; toda zakaj ga o tem nič ne opomnite?»

»Ne, Wall,« odvrne Shandon z nekako nevoljo, ki jo komaj prikrije, »sklenil sem molčati; jaz nisem več odgovoren za ladjo. Jaz bom čakal izida; meni se ukazuje, jaz poslušam, nasvetov pa ne dajem.«

»Oprostite, da vam rečem, da nimate prav, Shandon, kajti gre se za stvar, ki se tiče vseh, in da to kapitanovo neprevidnost lahko vsi drago poplačamo.«

»In če bi jaz govoril, Wall, ali bi me on poslušal?»

Wall si ne upa pritrditi.

»Morda bi pa poslušal opomine moštva?»

»Moštva?» reče Shandon ter zmaje z rameni; »toda, moj ljubi Wall, ali še niste opazili? oni se za vse prej brigajo nego za svojo rešitev! oni vedo, da se bližajo 72. vsporedniku in da jim je tisoč funtov obljubljenih za vsako »stopinjo«, katero prevozijo od tu dalje!»

»Prav sodite, Shandon, in kapitan se je poslužil najboljšega sredstva, da je navezal nase ljudi.«

»Brez dvoma,« pritrdi Shandon, »vsaj za sedaj.«

»Kaj hočete reči s tem?»

»Jaz hočem reči, da sedaj, ko ni nevarnostij in naporov, ko smo na prostem morju, sedaj gre vse dobro. — Hatteras jih je z denarjem pridobil. Toda kar se dela za denar, se dela slabo. Naj pridejo pa težavne okoliščine, nevarnosti, beda, bolezen, malosrčnost, mraz, v kar vse nepremišljeno drvimo, in videli boste, če se bodo ti ljudje še domislili na nagrado!«

»Torej, Shandon, po vašem Hatteras ne bo imel sreče?«

»Ne, Wall, ne bo je imel. Pri takem podjetju morajo biti voditelji prešinjeni od iste misli in simpatije, ki je pa tu ni. Jaz pristavljam, da je Hatteras blaznež; to priča vsa njegova preteklost! Sicer bomo pa videli! Morda še pridemo v take okoliščine, da bo treba vodstvo ladje izročiti drugemu, manj vratolomnemu kapitanu . . . . .«

»Vendar,« reče Wall ter zmaje z glavo nekako dvomljivo, »Hatteras bo imel na svoji strani vedno . . . .«

»Doktor Clawbonnya,« ga prekine Shandon, »učenjaka, ki misli samo na vedo, Johnsona, mornarja, ki se suženjsko drži discipline in ki se mu niti misliti ne ljubi, mogoče še enega ali dva, kakor tesarja Bella, k večjemu štiri može, in na ladji nas je vseh osemnajst! Ne, Wall, Hatteras nima zaupljivosti ljudi, on to dobro ve in jih mami z denarjem. Sicer je spretno uporabil Franklinovo nezgodo, da je nestalne duhove spremenil, toda jaz vam rečem, to ne bo dolgo trajalo, in če se mu ne posreči na otoku Beechey se izkrcati, je izgubljen!«

»Če bi mogli ljudje slutiti . . . .«

»Rotim vas,« opomni Shandon živahno, »da jim ne poveste teh mojih opazk, pridejo že sami do vsega tega. Sicer je pa za sedaj dobro, da nadaljujemo pot proti severu. Toda kdo ve, kaj pride iz tega, kar imenuje Hatteras potovanje proti severu, morda da se vrnemo, odkoder smo prišli.

Na koncu Max-Clintokovega preлива je preliv Melville, kjer se steka ona vrsta prelivov, ki vodijo v Baffinsko morje. Tega naj se Hatteras varuje! Vožnja proti vzhodu je lažja nego proti severu!«

Iz teh besed se vidi, kake volje je bil Shandon in kako prav je sodil kapitan, ko je v njem slutil izdajalca.

Sicer je pa Shandon prav govoril, ko je trenutno zadovoljstvo moštva pripisoval nadi, da kmalu prekoračijo 72. vspretnik. Ta pohlepnost po denarju je na ladji prešinila tudi najmanj pogumne. Clifton je že za vsakega posebej naredil zelo natančen račun. Če torej odšteje doktorja in kapitana, ki bi se nagrade ne mogla udeležiti, je ostalo šestnajst mož na Forwardu. Ker je nagrada znašala tisoč funtov, bi prišlo na vsakega za eno stopinjo dvainšestdeset in pol funta. Če bi se kedaj prišlo na tečaj, bi doneslo vsakomur 18 stopinj, ki bi jih bilo treba prodreti, enajst sto petindvajset funtov; to bi bilo lepo premoženje. Ta ljubljena misel bi torej kapitana stala osemnajst tisoč funtov. Pa saj je bil dovolj bogat, da bi lahko plačal tak sprehod na tečaj.

Ti računi so še posebno užgali lakomnost ljudij, kakor je lahko verjetno, in marsikateri si je želel priti črez to z zlatom prevlečeno širino, ki se je pred štirinajstimi dnevi veselil, da se umikajo proti jugu.

Forward je šel 14. junija mimo rta Aworth. Proti nebu se je dvigala s svojim belim vrhom gora Rawlinson, ki se je v snegu in megli videla gorostasno velika; toplota je bila nekoliko nad ničlo. Nepričakovani slapovi so nastajali na rebrih gore in lavine so se drville s čudovitim gromenjem, kakor bi topničarji neprestano streljali. Ledniki, ki so se kazali v dolgih belih skladih, so se neizrekljivo odsvitali po brezmejnem prostoru. Severna narava v boju z južnim vetrom je nudila očem sijajen prizor. Ladja je plula zelo blizu obrežja; na skalah, ki so bile bolj v zatišju, je bilo tu pa tam opaziti kako zelišče,

čigar rdečkasto cvetje je boječe klilo med snegom, lišaj, istotako rdečkaste barve, in mladike neke vrste pritlikave vrbe, ki so silile na dan.

Devetnajstega junija konečno so pluli ob onem toliko zaželjenem 72. vsporedniku mimo točke Minto; ladja je plula v Nelvillski zaliv, ki ga je Belton nazval tudi Srebrno morje. Ta dobrovoljen mornar je na tisoč načinov razpravljal o tem predmetu, da se je Clawbonny iz vsega srca smejal.

Vožnja Forwarda je bila kljub severovzhodnemu pišu lahka, tako da je 23. junija preplul že 74. vsporednik. Nahajal se je v sredi Melvillske kotline, ki je ena najvažnejših v teh morjih. Prvikrat jo je preplul Parry na svoji veliki ekspediciji l. 1819., ko je dobilo moštvo pet tisoč funtov nagrade, ki jo je bila obljubila vlada.

Clifton je pripomnil, da so že dve stopinji pridobili, od 72. do 74.; to je znašalo na njegov račun že 125 funtov. Toda opomnili so ga, da je v teh krajih premoženje malo vredno, kajti človek je še le tedaj bogat, če svoje bogastvo lahko uživa. Torej se jim je zdelo najbolj primerno čakati trenutka, ko v Liverpoolu zopet posedejo okrog kake gostilniške mize, da se ondi lahko razveseljujejo in si manejo roke.

## XIX.

### Som na površju.

Četudi se je po Melvillskem morju lahko vozilo, vendar ni bilo brez ledu; brezmejne ledene plasti so se razprostirale, kar so segale oči; tu pa tam je bilo videti kako



ledeno goro, toda nepremakljivo, kakor bi bila usidrana sredi ledene gladine. Forward je z vso parno silo plul po široki cesti, kjer se je lahko gibal; veter se je pogosto menjaval.

Spremenljivost vetra v severnih krajih je značilno dejstvo, in pogosto nastane v eni minuti iz mirnega ozračja razsajajoč vihar. To je Hatteras skusil 23. junija sredi neizmernega morja.

Stanovitni vetrovi vlečejo navadno z ledine proti prostemu morju ter so zelo mrzli. Tega dne je toplomer padel za nekaj stopinj; veter se je izprevrigel v hud vihar, ki je divjal nad ledino in se svoje hlapne napetosti otresal v obliki gostega snega. Hatteras je ukazal hitro poviti jadra, ki so vijaku pomagala, vendar se ni moglo tako urno zgoditi, da bi ne bilo v trenutku odneslo malega jadra.

Hatteras je nadziral delo z največjo hladnokrvnostjo ter ni zapustil krova ves čas nevihte; bil je primoran pred nevihto bežati proti vzhodu. Veter je vzdigoval velikanske valove, sredi katerih so se zibale najrazličnejše gruče ledu, ki so se utrgale od bližnje ledene površine. Ladjo je premetavalo kot žogo in ledovje se je drvilo čez njo. Včasih jo je vzdignilo navpik na kak vodni val, da se je sprednji jekleni del svetil kakor topeča se kovina; potem jo je zopet vrglo v prepad, da se je zagrnila sama v svoj dim, vijak pa se je sukal izven vode z groznim ropotanjem ter udarjal s svojimi robovi po zraku. Dež s snegom pomešan je lil kar curkoma.

Doktor ni hotel zamuditi take priložnosti, da se ne bi premočil do kože. Vztrajal je na krovu neprestano, da je bil priča vseh čudežev, ki jih učenjak vidi v takem

prizoru. Njegov najbližji sosed ne bi bil mogel slišati njegovega glasu, zato je molčal ter gledal; in tako je bil priča čudnega izrednega pojava severnih krajev.

Nevihta je bila omejena na majhen prostor in je segala k večjemu tri sto do štiri sto milj daleč, kajti nad ledenimi širjavami izgubi veter veliko moči in ne more daleč nesti svojih pogubonosnih krutostij. Če se je nekoliko pomirilo, je doktor od časa do časa zapazil onstran ledine jasno nebo in mirno morje. Treba je bilo obrniti torej Forward samo v tisto smer, da bi prišli do mirne vožnje. Samo nevarnost je bila, da bi ga ne vrglo na premakljive ledene plasti, ki so šle za penečim se valovjem. Vendar se je Hatterasu posrečilo črez nekaj ur ladjo pripeljati na mirno morje, med tem ko se je tudi zadaj za Forwardom silovitost orkana polegla.

Melvillsko morje ni imelo več prejšnje oblike; vsled valov in vetrov se je neštevilno gor odkročilo od brega ter plavalo križem proti severu, odbijaje se druga od druge. Morda jih je bilo več sto; toda zaliv je dovolj širok, da se jih je ladja lahko ogibala. Prizor je bil veličasten na plavajoče mase, ki so se borile z različno hitrostjo med seboj na širnem drkališču.

Doktor je bil ves zamaknjen, ko se mu je približal harpunar Simpson in ga opomnil na spreminjajoče se barve morja. Te barve so prehajale od močno višnjeve do rumenkasto zelene. Dolgi pasovi so se vleкли od severa proti jugu z živo začrtanimi mejami, da še jih je lahko opazilo, kakor daleč so oči nesle. Včasih so se tudi prozorni pasi vleкли ob drugih, ki so bili popolnoma temni.

»Torej, gospod Clawbonny, kaj menite o tej posebnosti?« ga vpraša Simpson.

»Jaz menim,« odvrne doktor, »kar je menil somolovec Scoresby o teh raznobarvnih vodah; višnjeva voda namreč nima milijard onih živalic in meduz, s katerimi je zelena voda prenapolnjena. On je napravil različne poskuse in jaz mu rad verjamem.«

»O, gospod, še nekaj drugega pomenja pobarvano morje?«

»Res?«

»Da, gospod Clawbonny, in pri moji duši, če bi bil Forward namenjen samo za lov na some, jaz mislim, da bi bila igra za nas dobljena.«

»Pa vendar ne zapazim nobenega soma.«

»Seveda ne; toda v kratkem bomo videli enega, jaz vam rečem. To je izredna sreča za ribiča, če naleti na take zelene pasove v tej širini.«

»Zakaj pa?« vpraša doktor, ki so ga živo zanimala opazke ljudij, ki se s tem pečajo.

»Ker se v zelenih vodah nalovi veliko več somov,« odvrne Simpson.

»Zakaj pa?«

»Ker tam dobe več živila.«

»Ali veste to za gotovo?«

»O, gospod Clawbonny, jaz sem to stokrat skusil v Baffinskem morju; jaz ne uvidim, zakaj bi v Melvillskem zalivu ne bilo prav tako.«

»Najbrže imate prav, Simpson.«

»In glejte,« pravi ta ter se nagne čez ograjo, »po-  
glejte, gospod Clawbonny.«

»No,« odvrne doktor, »človek bi rekel, da je to sled ladje.«

»To je vendar tolsta tvarina, ki jo pušča som za seboj. Verjemite mi, daleč ne more biti žival, od katere prihaja!«

In res je bilo ozračje prepojeno z močnim duhom iker. Doktor je torej pazljivo gledal na površino morja in harpunarjeva napovedba se je imela kmalu uresničiti. — Glas Foker-a se začuje z vrh jadra: »Som! z vetrom gre proti nam!«

Vsi pogledi se obrnejo v označeno smer; kako miljo proč od ladje je bilo opaziti vodni steber, ki se je vzdignil in razpršil.

»Tu je, tu je!« kriči Simpson, ki ga skušnja ni mogla varati.

»Izginil je,« meni doktor.

»Bi ga že znali poiskati, če bi bilo potrebno,« reče Simpson nekako pomilovalno.

Toda na njegovo veliko začudenje da Hatteras somski čoln oborožiti, dasi bi si ga ne bil nihče upal prositi; ni hotel odreči ljudem te zabave, in vrhu tega je lahko dobil par sodčkov olja. Dovoljenje za lov se je torej sprejelo z veliko zadovoljnostjo.

Štirje mornarji stopijo v čoln, Johnson ga je zadaj vodil, Simpson pa je bil spredaj s harpuno v roki. Doktor se je seveda tudi moral udeležiti tega pohoda. Morje je bilo precej mirno, čoln se je urno odpeljal in v desetih minutah je bil že eno miljo proč od ladje.

Ko je som še enkrat potegnil zraka v se, se je zopet potopil, a kmalu je z nova prišel na površje ter brizgal petnajst črevljev daleč svojo z žlezo pomešano sapo.

»Tukaj, tukaj!« pravi Simpson ter pokaže na točko kakih osem sto korakov oddaljeno od šalupe. Ta je urno

plula proti živali, in ko je ladja to opazila, se je polagoma, približala.

Velikanski som je sedaj izginil, sedaj se je zopet prikazal, kakor so ga gnali valovi, in njegov črnkast hrbet se je svetil kakor od vode oglašena pečina; som ne plava hitro, če ni preganjan; tudi ta se je prav leno zibal.

Šalupa se je tiho približevala po zeleni vodi, katere temna barva je pouzročila, da žival ni opazila svojih zalezovalcev. Slaboten čolnič proti taki pošasti to je vedno pretresljiv prizor; kajti som je bil okrog sto trideset črevljev dolg. Med 72. in 80. vsporednikom se neredko naleti tudi na some, ki so do sto osemdeset črevljev dolgi. Stari pisatelji so govorili o somih, ki so baje do sedem sto črevljev dolgi; toda to je že najbrže izrodek domišljije.

V naglici je bila šalupa pri somu. Simpson je dal znamenje z roko, vesla so se ustavila, spretni mornar je vihté zagnal harpuno in kljukasto orodje se je zasadilo v gosto tolščo. Ranjeni som je udaril z repom nazaj in se potopil. V trenutku so se postavila vesla po koncu, za puščico privezana vrv na prednjem koncu se je začela silovito hitro odvijati in vlekla šalupo naprej, Johnson pa jo je spretno krmil.

Som se je v svojem teku oddaljil od ladje in jo je rezal za podečimi se ledenimi gorami. Kake pol ure se je tako podil naprej; vrv pri kopju je bilo treba zmočiti, da se ne bi užgala od drgnjenja. Ko je začela hitrost živali malo pojemati, zvlečejo vrv počasi nazaj in jo skrbno zvijejo. Som se je kmalu prikazal na površje vode, ki jo je silovito otepal s svojim repom, tako da je kar pljuskala v zrak in se je kot ploha vlivala nazaj na čoln. Ko se čoln približa, zgrabi Simpson za sulico in se pripravi na boj

z živalijo. Toda ta se spusti v tek in smukne med dve orjaški ledeni gori, kamor jo je bilo pa skrajno nevarno zasledovati.

»Hudič!« se raztogoti Johnson.

»Naprej, naprej! pogum, pogum, prijatelji,« kriči Simpson v svoji lovski besnosti, »som je naš!«

»Saj ga ne moremo zasledovati med ledom,« zavrne Johnson in pridržuje čoln.

»Lahko, lahko,« besni Simpson.

»Ne, ne,« odvrnejo nekateri.

»Da,« kričé drugi.

Ko se tako prepirajo, zaide som med ledeni, plavajoči gori, ki sta se vsled razburkanega morja in vetra skupaj pomikali. Ker je čoln vlekel naprej, bila je nevarnost, da zaidejo v nevarno kotlino; tu se prerine Johnson naprej in preseka s sekiro vrv.

Bila je že sila; gori sta se z nepremagljivo silo združili in zmečkali nesrečno žival.

»Izgubili smo ga!« zakriči Simpson.

»Rešili smo se!« mu odvrne Johnson.

»Res, to se je splačalo videti!« reče doktor, ki ni bil niti trenil z očesom.

Stiskujoča sila teh gor je orjaška. Som je bil žrtev slučaja, ki se večkrat ponavlja v teh morjih. Scoresby pripoveduje, da je na ta način končalo v Baffinskem morju trideset kitolovcev v enem samem letu. Bil je priča, kako je neko trijadrnico v eni minuti zmečkalo med ogromnima ledenima stenama, ki sta se bili z neznansko hitrostjo približali in jo stlačili. Videl je tudi, kako je dve drugi ladji kakor s sulico predril več kakor sto črevljev dolg, koničast led.

V nekaj trenutkih se je čoln zopet približal ladji, in so ga spravili na prejšnje mesto.

»To je opomin neprevidnežem, ki si upajo v take ožine,« je dejal Shandon glasno.

## XX.

### Otok Beechey.

Dne 25. junija je dospel Forward do rta Dundas, na severozahodnem koncu zemlje Princa Galla. Tu so težkoče zopet narastle vsled množine ledu. Morje se tu zelo izoži in cela vrsta otokov, kakor Crozier, Young, Day, Lowther, Garret, je tu raztresenih kakor kaka utrdba pred pristaniščem; zato se morajo ledeni toki kopiciti v prelivu. Kar bi bili v drugih okoliščinah prehodili v enem dnevu, so sedaj potrebovali pet dnij. Ustavljali so se, umikali in čakali ugodne prilike, da ne bi zgrešili otoka Beechey, pri tem so pa vedno rabili oglja, in četudi so, ko so obtičali na mestu, varčevali z njim, vendar ognja niso nikoli pogasili, da so bili pripravljeni vsako uro po dnevi in po noči.

Hatterasu je bilo dobro znano kakor Shandonu, kako je z zalogo. Toda ker je bil prepričan, da dobi na otoku Beechey goriva, zato ni hotel izgubiti z varčenjem tudi ure ne. Dosti se je bil že zamudil, ko se je bil moral proti jugu umakniti; četudi je bil skrbel, da se je z Angleškega odpotovalo že v začetku aprila meseca, vendar ni prišel nič dalje kakor druge ekspedicije v tej dobi.

Dne 30. junija so zapazili rt Walker na severo-vzhodu zemlje Princa Galla; to je skrajna točka, ki sta jo Ken-

nedy in Bellot opazila, ko sta šla 3. maja 1852. na izlet po vsem North-Sommersetu. Že l. 1851. je bil Ommaney, kapitan Austina, tako srečen, da se je tu na novo preskrbel z zalogo.

To precej visoko predgorje je značilno vsled svoje rdečkasto-rujave barve; od tu se vidi ob jasnem vremenu do vhoda v Wellingtonov preliv. Proti večeru se je videl rt Bellot, ki ga loči od rta Walker zaliv Mac-Leon. V tej okolici sestoji obrežje iz rumenkastega apnenca, ki se je videl zelo zgrbančen. Veličastni so skladi ledu, ki jih tu nakopiči severni veter. Forward se je kmalu oddaljil temu obrežju in si odprl pot skozi preliv Barrow, in to kar skozi led, ki seveda ni bil posebno trd.

Hatteras je sklenil kar naravnost se peljati, da ne bi zavozil preveč v stran od otoka, in zato res naslednjega dne ni zapustil svojega mesta. Pogosto je splezal na vrh jadra, da je izbral najkrajšo pot. Vse, kar more storiti spretnost, ravnodušnost, drznost in duhovitost mornarja, vse je storil, ko so pluli preko preliva. To je res, da sreča mu ni bila ravno mila, kajti ob tej dobi bi bil moral naleteti na skoro popolnoma prosto morje; vendar je končno le prišel do svojega cilja, ne se meneč niti za stroj, niti za ljudi, niti sam zase.

Tretjega julija zjutraj naznani ledar v severni smeri suho zemljo. Hatteras jo opazuje in spozna, da je otok Beechey, splošno shajališče severnih mornarjev. Tu so se vstavile skoro vse ladje, ki so si upale potovati na sever. Tu je Franklin prvič prezimil, predno je šel v Wellingtonovo cesto. Tu je prišel Creswell, poročnik Maksa Clura do ladje Phenix, potem ko je štiri sto sedemdeset milj prehodil po ledu, Fox je bila zadnja ladja, ki se je pred For-



wardom usidrara na otoku Becchey; Maks Clintock se je tam enajstega avgusta 1855. preskrbel z zalogo; popravil je tudi stanovanja in shrambe, ni bilo temu še dve leti. Hatteras je vse te podrobnosti vedel.

Johnsonu je močno bilo srce, ko je gledal otok; ko ga je bil zadnjič obiskal, je bil še četrti častnik na Phenixu. Hatteras ga je popraševal o legi obrežja, če se da lahko usidrati in izkrcati. Vreme je postalo krasno, toplota je segala do štirinajst stopinj nad ničlo.

»Torej, Johnson, vi se tukaj dobro spoznate?« ga vpraša kapitan.

»Da, kapitan, to je prav otok Beechey, samo nekoliko bolj proti severu bomo morali kreniti, tam je obrežje bolj pristopno.

»Kaj pa stanovanja, shrambe?« dé kapitan.

»O, teh ne vidite prej, da pridete na suho; skrite so v zavetju, tu za temi gorami, ki jih vidite.«

»Ste li spravili veliko zaloge tja?«

»Veliko, kapitan. L. 1853. nas je ministerstvo semkaj poslalo pod poveljnikom Ingledom. Pripeljali smo živeža za eno celo ekspedicijo.«

»Toda poveljnik Foxa je l. 1855. veliko pobral iz te zaloge,« pristavi Hatteras.

»Bodite mirni, kapitan, za nas bo še dovolj; mraz čudovito vse ohranja, vse bo še sveže in dobro kakor prvi dan.

»Za živež mi ni,« odvrne Hatteras, »saj ga imam za več let; premoga mi manjka.«

»No, kapitan, pustili smo ga tam več tisoč zabojev, zato ste lahko mirni.«

»Torej pa pojdimo bližje,« dé Hatteras, ki je s svojim daljnogledom v roki neprestano opazoval obrežje.

»Vidite ono točko tam,« reče Johnson; »ko priplove-mo okrog nje, smo na kraju, kjer se je treba vsidrati. Ravno iz tega kraja smo odrinili na Angleško s poročni-kom Créswellom in dvanajsterimi bolniki Investigatorja.

Toda če smo bili tako srečni, da smo pripeljali do-mov poročnika kapitana Maksa Clura, pa častnik Bellot, ki nas je spremljal na Pheniksu, ni več videl svoje domo-vine! Oh, to je žalosten spomin! Toda, kapitan, jaz mi-slim, da se moramo ravno tukaj le usidrati.«

»Prav,« odvrne slednji.

Zato odredi potrebne ukaze. Forward se je nahajal v majhnem zalivu, ki je bil naravno zavarovan pred se-vernim, vzhodnim in južnim vetrom, par streljajev proč od obrežja.

»Gospod Wall,« reče Hatteras, »pripravite čoln, in pošljite ž njim šest mož, da pripravijo oglje.«

»Da, kapitan,« pritrди Wall.

»Jaz grem v svojem čolničku na suho z doktorjem in orožničarjem; Shandon, ali naju blagovolite spremljati?«

»Na povelje,« se odreže Shandon.

Nekaj minut kasneje je bil doktor že v čolnu s svojim lovskim orodjem in učenjaškimi aparati; v teku desetih minut so že izstopili na nizkem in skalnatem obrežju.

»Vi nas vodite, Johnson,« dé Hatteras, »ali se spo-znate na okolico?«

»Popolnoma, kapitan; pa kaj vidim? Spomenik, ki nisem mislil, da naletim v tem kraju nanj.«

»Ta-le!« vzklikne doktor, »jaz vem, kaj je; pojdimo bližje; ta kamen sam pové, kaj je imel do sedaj tu opravi-ti.

Vsi štirje gredo naprej, doktor se odkrije ter reče: »Prijatelji, ta spomenik je postavljen Franklinu in njegovim sodrugom v spomin.«

Gospa Franklin, ki je bila že leta 1855. poslala doktorju Kanu eno črno marmornato ploščo, je l. 1858. še eno izročila Maksu Clintocku, da jo postavi na otoku Beechey. Maks Clintock je svojo dolžnost vestno izvršil ter postavil to ploščo ne daleč od nagrobnega spomenika, ki ga je bil že skrbni John Barrov naredil v spomin Bellotu.

Na tej plošči je bil ta-le napis:

V spomin  
na  
Franklina,  
Croziera, Ivana Fitza

in vse njihove vrle sobrate, častnike in zveste sodruge, ki so trpeli in umrli za znanstvo in slavo svoje domovine.

Ta kamen  
stoji blizu onega kraja,

kjer so prvič prezimili na severu in odkoder so odrinili, da bi ali triumfovali nad ovirami ali pa umrli.

Naj bo trajen spomin njihovim-rojakom in prijateljem, ki jih občudujejo, ter v veri utešene žalosti one, ki je v poglavarju ekspedicije izgubila najbolj udanega in ljubljenega soproga.

Ta kamen, na skitem obrežju oddaljenih pokrajin, je bolestno govoril na srcé. Doktorja je prešinila žalost in solze so mu pritekale iz očij. Na kraju, kjer so šli mimo Franklin in njegovi tovariši, polni srčnosti in upanja, ni bilo drugega kakor košček marmorja za spomin. In kljub

temu opominu je šel Forward dalje po poti Erebusa in Terrorja.

Hatteras je bil prvi, ki si je izbil take misli iz glave, zato je urno splezal na precej visok grič, ki je bil skoro popolnoma brez snega.

»Kapitan,« ga nagovori Johnson, ki je šel za njim, »od tu bomo videli skladišča.«

Shandon in doktor ju doideta, ko ta dva dospeta na vrh griča.

Toda od tu so se izgubili pogledi v širne planjave, ki niso imele sledu o kakem stanovanju.

»To je pa čudno,« dé orožničar.

»In kje so torej skladišča?« vpraša Hatteras nemirno.

»Ne vem ... ne vidim,« jeclja Johnson.

»Vi ste najbrže zgrešili pot,« reče doktor.

»Meni se pa vendar zdi, da je bilo na tem mestu ...,« zatrjuje Johnson preudarjaje.

»Kratko, kam naj gremo?« dé Hatteras nestrpno.

»Pojdimo doli,« reče orožničar, »kajti mogoče je, da sem se zmotil! V sedmih letih sem res mogoče pozabil, kaka je lega kraja.«

»Posebno še, ker je zemlja tako enolična,« pristavi doktor.

»Pa vendar ...,« godrnja Johnson.

Shandon ni zinil ničesar. Ko nekaj minut hodijo, se ustavi Johnson:

»Toda jaz se ne motim.«

»Kako pa torej?« dé Hatteras ter pogleda okrog sebe.

»Iz katerega vzroka trdite to,« ga vpraša doktor.

»Ali vidite tu prerahljana tla?« de orožničar ter po-

kaže pod nogami na nekoliko vzdignjena tla, kjer so se natanko razločevali trije grobovi.

»Kaj pa sklepate iz tega?« vpraša doktor.

»To so trije grobovi Franklinovih mornarjev. Jaz to dobro vem. Nisem se zmotil, sto korakov od nas bi se morala nahajati ona postopja, in če jih ni, so jih najbrže . . . .«

Ni si upal s svojo mislijo na dan; Hatteras je zdirjal naprej, silen obup se ga je polastil. Tu bi se morala odpreti njemu tolikanj zaželjena zakladnica, z najraznovrstnejšimi zalogami, na katere se je bil zanašal. Toda bile so razvaline, opustošenje in podrtije, kjer so bile civilizovane evropejske roke stvorile velikanske zakladnice za onemogle mornarje. Kdo naj bi bil vse to uničil? Morda živali tega kraja, volkovi, lisice, medvedje? Ne, kajti te bi bile uničile samo živila, ostala pa ni tudi ne cunja od šotorove strehe, ne košček lesa, železa ali kakoršnekoli kovine, in kar je bilo za Forwarda še najbolj strašno, ostalo ni nič goriva!

Očividno so Eskimci končno spoznali vrednost teh predmetov, ki jih sami nimajo nič; kajti z evropejskimi mornarji so pogosto prihajali v dotiko. Kar je bil Fox odšel, so pogosto prihajali na ta kraj izobilja, jemali in ropali brez prenehanja, pri tem pa so premišljeno uničili vsako sled, da bi tukaj kdaj kaj bilo; in sedaj je pokrivala tla debela snežna odeja!

Hatterasa je to zmedlo. Doktor je zmajal z glavo.

Shandon je vedno molčal in natančen opazovalec bi bil na njegovih ustnicah zasačil škodoželjno smehljanje.

V tem trenutku so dospeli ljudje, ki jih je bil poslal poročnik Wall. Koj so vse razumeli. Shandon je stopil h kapitanu ter mu rekel:

»Gospod Hatteras, zdi se mi, da po nepotrebnem obupavate; saj smo k sreči pri vhodu v Barrovski preliv, ki nas dovede v Baffinsko morje!«

»Gospod Shandon, k sreči smo pri vhodu v Wellingtonov preliv, ki nas povede na sever,« ga zavrne Hatteras.

»Kako pa bomo pluli, kapitan?«

»Z jadri, gospod! Goriva imamo še več nego za dva meseca, in to je več, nego ga potrebujemo za bližnje prežimovanje.

»Dovolite mi, da vam povem . . .«, sili Shandon vanj.

»Dovolim vam, da idete za menoj na ladjo«, ga prekine Hatteras.

Pri teh besedah obrne hrbet svojemu poveljniku, se vrne na ladjo ter se zapre v svojo celico.

Dva dni je pihal nasproten veter; kapitan se ni prikazal na krov. Doktor je izrabil ta prisiljeni počitek ter prehodil otok Beechey; natrgal je nekaj rastlin, ki so tu in tam vsled narasle toplote vzklike na brezsnežnih skalah, nekaj resja, raznih vrst lišaja in rumene zlatice, neke vrste kislici podobne rastline s širokimi listi ter nekaj živilne krementarice.

Fauna te pokrajine je bila bogatejša nego Flora. Doktor je opazil dolge jate gosi in žrjavov, ki so leteli proti severu. Jerebice, višnjevkasto črne race, vitezi, neke vrste prodniki, razni severni potapljači z dolgim truplom, neke vrste kure, s črnim truplom, belkastimi peruti in kakor korala rdečimi tacami in kljunom, so častno zastopali razred ptičev. Doktorju se je posrečilo ustreliti tudi nekaj sivih zajcev, ki se še niso bili prelevili iz svoje bele

zimske kožuhovine, ter eno višnjevo lisico, ki jo je bil Tell spretno prehitel. Medvedje so najbrže čutili navzočnost ljudi in jih zato ni bilo bližu, in tudi morski psi so bili skoraj plašni, najbrže iz istega vzroka kakor njihovi neprijatelji, medvedje. Zaliv je bil prenapolnjen z neko vrsto zelo okusnih polžev. Izmed žuželk se je doktorju posrečilo ujeti enega Moskita (vrsta komarjev), ki ga je pa hudo piknil. Pri živalih z lupinami ni imel toliko sreče, dobil je samo neke vrste školjk in polžev z dvema hišicama.

## XXI.

### Smrt Bellota.

Toplota je bila 3. in 4. julija še vedno pri 14°. To je bila najvišja točka, do katere se je povzpел toplomer v tem letu. Petega julija pa je udaril jugovzhodnik na dan v spremstvu gostih snežink, tako da je padla toplota za triindvajset stopinj. Hatteras je dal povelje, da odrinejo, ne da bi se oziral na slabo voljo moštva. Trinajst dni je že minilo, odkar se Forward tudi za stopinjo ni več premaknil proti severu; tudi stranka, ki jo je zastopal Clifton, ni bila zadovoljna; kajti bili so trenutno edini s kapitanovim sklepom, da jo udarijo v Wellingtonov preliv in zato pri delu niso kljubovali.

Ladja se ni dala brez truda pripraviti za odhod. Ponoči so jadra razpeli in potem jo je Hatteras pogumno udaril med ledene splave, ki jih je tok tiral proti jugu. Ljudje so se hudo utrudili pri taki zviti vožnji, ki jih je primorala pogosto jadra presukavati.

Preliv Wellington ni posebno širok; oklepata ga na vzhodu severno obrežje Dewna, na zahodu pa otok Cornwallis, ki so ga dolgo imeli za polotok. Ivan Franklin ga je l. 1846. objadral na zahodni strani. Preliv Wellington je preiskal kapitan Penny l. 1851. na ladji gospé Franklinove in na Sophiji; njegov poročnik Stewart je došel do rta Beecher, 76° 20' širine ter je našel prсто morje. Prosto morje! To je bila nada Hatterasa.

»Kar je našel Stewart, najdem jaz tudi,« je dejal doktorju, »od tu dalje pa se lahko z jadri popeljem proti tečaju.«

»Toda, se li ne bojite, da bi se vaši ljudje ne . . . .«

»Moji ljudje . . .« dé osorno Hatteras.

Potem pa na veliko začudenje doktorja reče tiho: »Ubogi ljudje!«

To je bil prvi srčni občutek, ki ga je opazil doktor pri kapitanu.

»Toda ne, za menoj morajo iti, za menoj pojdejo!« nadaljuje Hatteras odločno.

Če tudi se Forwardu ni bilo treba boriti z ledenimi splavi, vendar se ni daleč prerinil proti severu, kajti vsled nasprotnih vetrov se je moral pogosto ustavljati. S težavo je plul mimo rta Spencer in Innis, v torek desetega julija pa je vendar končno preplul 75. vsporednik na neizrekljivo veselje Cliftona.

Forward se je nahajal sedaj ravno na tistem mestu, kjer ste ameriški ladji Rescue in Advance prestali strašne nevarnosti pod poveljstvom kapitana Havena. Doktor Kane se je bil tudi udeležil te ekspedicije. Koncem septembra 1850. je ledeni ssplav zgrabil ti dve ladji ter ju tiral z nepremagljivo silo v preliv Lancaster.



To nezgodo je Shandon pripovedoval Ivanu Wallu v pričo nekaterih mornarjev.

»Advance in Rescue je led tako pretresoval, privzdigoval ter sem in tje premetaval, da so morali ogenj na ladijah pogasiti. In vendar je bila toplota 18° pod ničlo! Celo zimo so bili nesrečni ljudje v ledu zadelani, vsak dan pripravljene, da zapusté ladji, obleke pa si kar po tri tedne niso upali sleči. V tem strašnem položaju so prepluli tisoč milj in jih je slednjič pritiralo v Baffinsko morje.«

Laško si mislimo, kak učinek je napravilo tako pripovedovanje na ljudi, ki so bili že itak slabe volje.

Med tem razgovorom se je Johnson z doktorjem pomenkoval o nekem dogodku, ki se je bil ravno v tej okolici nekje uprizoril; na njegovo prošnjo mu je doktor natančno naznanil trenutek, ko je šel Forward čez 75° 30' širine.

»Tukaj, ravno tu!« vzklikne Johnson, »to je tisto nesrečno mesto!«

Ko to izreče, se vrlemu orožničarju ulijejo solze iz očíj.

»Vi hočete govoriti o smrti poročnika Bellota,« reče doktor.

»Da, gospod Clawbonny, o tem vrlem častniku, ki je bil tako srčen in pogumen!«

»Torej na tem mestu, pravite, se je zgodila ta nesreča?

»Da, ravno tu, na tem delu obrežja Severnega Devona! Oh, to je bila usoda, kajti ta nezgoda bi se ne bila pripetila, če bi bil kapitan Pullen prej prišel na ladjo.«

»Kaj hočete s tem povedati, Johnson?«

»Poslušajte, gospod Clawbonny, in videli boste, na kako tenki nitki visi včasih življenje. Znano vam je, da se je poročnik Bellot udeležil prve ekspedicije za iskanje Franklina, l. 1850?«

»Dà, Johnson, na Princu Albertu.«

L. 1853. se je on vrnil v Francijo in je dobil dovoljenje, da sme iti na ladjo Feniks, na kateri sem se jaz nahajal kot navaden mornar, pod poveljstvom kapitana Ingfielda. Vozili smo, razun Breadalbana, priprave na otok Beechy.

»Tiste, ki nam jih je tako nesrečno zmanjkalo!«

»Da ravno tiste, gospod Clawbonny. Na otok Beechey smo prišli začetkom avgusta. Desetega tega meseca je zapustil kapitan Ingfield ladijo, da bi poiskal kapitana Pulena, ki se je bil že pred enim mesecem ločil od ladje North Star (Severna Zvezda). Po svoji vrnitvi je nameraval poslati poročila admiralu Edvardu Belcheru, ki je v Wellingtonovem prelivu prezimoval. Kmalu po odhodu našega kapitana pa se Pulen vrne na svojo ladjo.

Da ni prišel pred odhodom našega kapitana! Ker se je poročnik Bellot bal, da bi se odsotnost našega kapitana preveč ne zavlekla, in ker je vedel, da se mudi odposlati admiralsko poročilo, se je ponudil, da je ponese sam. Izročil je poveljstvo obeh ladij kapitanu Pulenu, sam pa je odpotoval s sanmi in s čolnom iz kavčuka. Vzel je s seboj hišnika Severne Zvezde, ter tri mornarje, Maddena, Davida Hooka in mene. Menili smo, da se nahaja gospod Edvard Belcher v bližini rta Beecher, na severnem koncu preliva. Mi smo se torej na saneh peljali v tej smeri, blizu vzhodnega obrežja. Prvi dan smo se utaborili tri milje od

rta Innis; naslednjega dne smo se ustavili na nekem ledu, nekako tri milje od Bowdenskega rta proč. Po noči pa, ki je bila sicer svetla kot dan, je poročnik sklenil, utaboriti se na suhem, ker je bila zemlja samo kake tri milje oddaljena. Skušal je priti tja v čolnu iz kavčuka; dvakrat poskusita Harvey in Madden priti črez in bila sta bolj srečna. Preskrbela sta se z vrvjo in napravila zvezo s sanmi in z obrežjem; tako sta spravila že tri predmete tja s pomočjo vrvj. Toda pri četrtem poskusu pa začutimo, da se led pod nami ziblje. Gospod Bellot zakriči tovarišem, naj spusté vrv in tako nas je odneslo daleč v stran od obrežja, poročnika, Davida Hooka in mene. V tem trenutku silovito pritegne veter iz jugovzhoda in pričelo je snežiti. Pa vendar nismo bežali pred veliko nevarnostjo, lahko bi bil prišel nazaj kakor smo mi drugi prišli.«

Johnson prekine za trenutek ter ogleduje usodepolno obrežje, potem pa nadaljuje:

»Ko smo svoje sodruge izgubili izpred očij, smo se sprva skušali zavarovati pod svojimi sanmi, toda zaman; potem smo začeli s svojimi noži kopati, da si v ledu naredimo zavetje. Gospod Bellot se za pol ure usede in se pomenkuje z nami o nevarnosti položaja. Jaz mu rečem, da se ne bojim. »Z božjo pomočjo tudi las ne pade z naše glave,« je odgovoril. Tedaj ga vprašam, koliko je ura; odgovori mi: »Nekako šest in en četrť.« Bilo je 18. avgusta ob četrť na sedem zjutraj. Tedaj vzame gospod Bellot svoje spise ter reče, da gre gledat, kako led plava. Črez kake štiri minute grem za njim, da ga poiščem, grem okrog ledu, v katerem sva si bila naredila zavetje; pa ga ne morem ugledati, vrnem se nazaj k zavetišču ter opazim njegovo palico na nasprotni strani kakih pet sežnjev

široke razpokline, kjer se je bil led popolnoma prelomil. Klical sem, pa nobenega odgovora. V tem hipu veter močno potegne. Jaz sem še iskal okrog ledu, pa nisem mogel najti nikake sledi o ubogem poročniku.«

»In kaj menite, da se je zgodilo ž njim?« vpraša doktor, ki ga je pripovedovanje ganilo.

»Jaz menim, da je Bellota veter odnesel v razpoklino, ko je prišel iz zavetišča, in ker je imel kožuh zapet, ni mogel splavati na površje. Oh! gospod Clawbonny, takrat sem občutil najhujšo bridkost v svojem življenju. Jaz kar nisem mogel verjeti! Ta vrli častnik je postal žrtev svoje neumorne marljivosti v službi! Vrl mladenič, ljubljen od vseh sodrugov, postrežljiv in pogumen! Objokovala ga je cela Anglija in celo Eskimi so s solzami v očeh vzkliknili, ko so izvedeli o njegovi usodi: ubogi Bellot, ubogi Bellot!«

»Kako pa ste vi, Johnson, s svojim sodrugom prišli na suho?« ga vpraša doktor ves ginjen vsled pripovedovanja.

»Midva, gospod? to je bila malenkost; ostala sva še na ledu štiriindvajset ur brez jedi in ognja; konečno naletiva na večjo ledenino, ki je bila pritrjena na nekem plitvem meštu, skočiva na njo, ter privlečeva s krmilom, ki nama je bilo še ostalo, ledeno gručo bliže, ki je naju lahko nesla in bila obdelana kakor splav. Tako sva dospela do obrežja, toda sama, brez vrlega častnika!«

Ko je končal svoje pripovedovanje, je Forward že odhitel mimo skrivnostnega obrežja in Johnsonu je izginilo izpred oči prizorišče strašne nezgode.

Naslednjega dne so pluli mimo zaliva Griffin in dva dni pozneje mimo rtov Grinnel in Helpman. 14. julija

končno so krožili okrog rta Osborn in 15. se je ladja usidrila na koncu preliva, v zalivu Baring. Vožnja ni bila več tako težavna. Hatteras je ravno tako naletel na prosto morje kot nekdanj Belcher, ki se je na Pionnieru in Assistanci pripeljal do 77. vsporednika ter tam prezimil. To je bilo med l. 1852. in 1853., za časa njegovega prvega prezimovanja, kajti naslednje leto je prezimil v zalivu Baring, kjer se je Forward ravnokar usidral.

Vsled nezgod in strašnih nevarnosti je moral ladjo P o m o č zapustiti v večnem snegu.

Tudi to nezgodo je Shandon mornarjem pripovedoval, ki so bili že itak vsi poparjeni. Ali je Hatteras spoznal izdajstvo svojega prvega častnika? Tega ni mogoče povedati; on je pri vsem tem molčal.

Na višku zaliva Baring se nahaja ozek preliv, ki veže Wellingtonovo ožino z ožino Kraljice. Tu so bili ledeni splavi zelo gosti. Zaman se je Hatteras trudil, da bi prodril skozi ožino severno od otoka Hamilton; treba se je bilo preriniti med otokoma Hamilton in Cornwallis; izgubili so šest dragocenih dnij pri brezuspešnem naporu. Toplota je padala 19. julija celo do 4<sup>o</sup> pod ničlo. Sicer je naslednjega dne zopet narastla, toda ker je pretila zgodnja polarna zima, je Hatteras sklenil, ne več čakati. Veter se je nagibal proti zahodu ter oviral ladjo pri vožnji. Na vsak način pa je bilo treba priti do točke, kjer je bil Stewart našel prosto morje. 19. se kapitan odloči, da hoče po vsaki ceni prodreti skozi preliv, četudi je veter pihal ladji nasproti; saj takim krutim viharjem, pomešanim s snegom, bi že tudi lahko kljuboval, toda Hatteras je hotel pred vsem varčevati z gorivom. Na drugi strani je bil prehod pa zopet preširok, da bi ladjo vlekli po

njem. Hatteras se posluži, ne oziraje se na napore moštva, nekega sredstva, ki ga somolovci pogosto uporabljajo v sličnih okoliščinah. Vse čolne ukaže spraviti na vodno gladino ter jih pritrditi z vrvmi ob straneh ladje, potem pa jih opremijo z vesli, nekatere na desni, druge na levi; ljudje se po vrsti posedejo na veslarskih klopeh ter porivajo ladjo vetru nasproti.

Forward je le malo prišel naprej. Razume se, da je tako delo ljudi utrudilo, tako je bilo že slišati godrnjanje. Štiri dni so tako pluli, in še le 23. julija so dospeli do otoka Baring v prelivu Kraljice.

Veter je še vedno kljuboval, tako da že ljudje niso mogli več vzdrževati. Tudi se je doktorju zdelo, da jim je zdravje zelo oslabšalo in pri nekaterih je že opazil prve posledice skorbuta. Z vso vnemo se je lotil dela, da bi odpravil to strašno zlo, saj je imel dovolj raznih obvezil in zdravil na razpolago.

Hatteras je dobro vedel, da se na moštvo ne sme več zanesti; miloba, prepričevanje bi bilo brez haska. Sklenil je torej s strogostjo postopati in se neizprosne kazati. Najmanj je zaupal Rihardu Shandonu in Ivanu Wallu, ki pa si niti na glas ni upal govoriti. Hatteras je imel na svoji strani doktorja, Johnsona, Bella in Simpsona. Ti ljudje so mu bili udani z dušo in s telesom. Med omahujoče je štel Fokera, Boltona, Wolstona in prvega strojevodjo Bruntona, ki bi v hipu lahko utegnili nastopiti proti njemu. Drugi pa, Pen, Gripper, Klifton in Waren so očitvidno delali načrt za upor. Hoteli so svoje sodruge pritegniti nase in jih prisiliti, da bi se vrnili nazaj na Angleško.

Hatteras je uvidel, da ne more več nadaljevati tako napornega dela, ker so bili ljudje že preveč ozlovoljeni in

izmučeni. Štiri in dvajet ur je ostal pred otokom Baring, ne da bi se za korak premaknil naprej. Toplota je padala in mesec julij je v tej visoki širini že dal čutiti vpliv bližajoče se zime. 24. julija je toplomer že padel do 6° pod ničlo, tako da se je ponoči stvaril nov že precej debel led; če je vrhu tega še snežilo, je postal že toliko močan, da je lahko drža težo čoveka. Morje je dobilo nekako umazano barvo, ki je naznanjala prvo kristalizacijo.

Hatteras si ni prikrival teh vznemirjajočih pojavov; če bi se pota zaježila, bi bil primoran v tej okolici preizmiti, daleč od cilja svojega potovanja, ne da bi samo videl prosto morje, ki je moralo biti tako blizu, kakor so poročali njegovli predniki. Zatorej je sklenil prodirati dalje in vsaj za nekaj stopinj se še pomakniti proti severu, naj ga stane kar hoče. Ker je videl, da ne more niti vesel vporabljeni z obnemoglimi ljudmi, niti jader vsled nasprotnega vetra, je ukazal zakuriti.

## XXII.

### Začetek upora.

To povelje je ljudi silno razdražilo na Forwardu.

»Peči zakuriti!« se spogledujejo nekteri.

»S čim pa?« godrnjajo drugi.

»Ko imamo še samo za dva meseca premoga v zalogi«, kriči Pen.

»S čim bomo pa po zimi kurili?« poprašuje Clifton.

»Sežgemo pa ladjo, kolikor je moli iz vode«, dé Gripper.

»In bomo z jambori peči mašili«, pristavi Waren.

Shandon upre oči v Walla. Strojvodji se vsa osupla obotavljata in ne marata iti na svoje delo.

»Ali sta me razumela?« zarohni kapitan razjarjeno. Brunton se obrne proti vratom; toda predno je izstopil, se ustavi.

»Nikar ne pojdi, Brunton«, se oglasi nekdo.

»Kdo je to izgovoril?« zakriči Hatteras.

»Jaz!« se odreže Pen, ter stopi pred kapitana.

»In vi se drznete reči? ...« ga oprime oni.

»Jaz se drznem reči,« se roti Pen, »jaz se drznem reči, da imamo tega dovolj, da ne gremo za korak dalje, da ne maramo poginiti pozimi od truda in mraza in da ne zakurimo pečij!«

»Shandon, zvežite tega človeka v spone«, ukaže Hatteras hladnokrvno.

»Toda, kapitan, kar je rekel ta človek ...« ugovarja Shandon.

»Če ponovite, kar je ta človek rekel, vas ukažem zapreti v vašo sobo in vas stražiti! — Da mi tega človeka primete! me li razumete?« rohni kapitan.

Johnson, Bell in Simpson stopijo proti mornarju, ki je bi od jeze kar ves iz sebe.

»Prvi, ki se me dotakne! ...« besni Pen ter zgrabi za drog in ga vihti nad svojo glavo.

Hatteras stopi predenj.

»Pen!« dé s skoro mirnim glasom, »še enkrat se mi gani, in jaz posvetim tvojim možganom!« Pri teh besedah zgrabi za samokres in nameri proti mornarju.

Čuje se godrnanje.

»Besedice ne, vi drugi, sicer se ta mrtev zgrudi!« dé Hatteras.



V tem hipu Johnson in Bell razorožita Pena, ki se ni vstavljal več in se dal odpeljati v spodnje prostore ladje.

»Pojdite, Brunton,« dé Hatteras.

Strojevodja je šel s Ploverom in Warenom na svoje mesto, Hatteras pa se je vrnil na svojo kajuto.

»Ta Pen je malovrednež«, reče doktor.

»Malo da ni prišel ob svoje življenje,« odvrne enostavno kapitan.

Kmalu je bila para dovolj napeta, sidra so se dvignila in Forward jo je rezal proti rtu Becher ter trl pod seboj na novo nastali led.

Med otokom Baring in rtom Becher je še mnogo otokov posejanih, kakor bi bili zastali sredi ledene gladine. Ledovje se je gnetlo v ozkih ožinah in se vsled nizke temperature sprijemalo in kopičilo drugo vrh drugega in ni bilo težko uvideti, da stvori neprodirno maso, kakor hitro nastane prvo zmrzovanje.

S težavo je torej Forward iskal ugodne poti, sredi gostih snežnih metežev. Vendar je od časa do časa še posijalo solnce, ker vreme je v teh krajih zelo spremenljivo. Tako se je tudi toplota včasih naglo zvišala, ovire so čarobno izginjale, in krasna morska površina se je razprostirala, kjer je bilo pred kratkim še vse okorelo in trdo. Obzorje je veličastno odsvitalo v oranžastih barvah, na katerih se je oko spočilo od večne snežne beline.

V četrtek, 26. julija je Forward plul mimo otoka Dundas in se potem obrnil bolj proti severu. Toda tu naleti na velikansko, sedem do osem črevljev debelo ledino, ki so jo bile stvorile od obrežja odtrgane gruče; zato je moral dolgo voziti ob krivi črti proti zahodu. Lomljenje ledu ter ropotanje ladje je delalo žalosten vrišč, da so

ljudje zdihovali in tožili. Končno dospe ladja do nekega prehoda, skozi katerega se s trudom prerine; pogosto je kak orjaški led po cele dolge ure zadrževal ladjo. Vsled goste megle vodniki niso mogli dovolj daleč videti. Da se le eno miljo daleč vidi, se človek že ogiblje oviram, toda sredi meglenega metenja se pogosto niti za streljaj daleč ni videlo. Morje je bilo nemirno in razburkano. Prav čudno je bilo včasih gledati gladke, svetle oblake, od katerih je odsvitala ledena površina. Včasih rumenkasti solnčni žarki niti prodrli niso tenke meglene plasti.

Ptičev je bilo še mnogo, ki so kričali, da je šlo skozi ušesa. Morski psi so leno ležali na zibajočem se ledu ter malo prestrašeno vzdigovali svojo glavo in stegovali vratove proti ladji.

Šesti dan te počasne vožnje, 1. avgusta, se končno prikaže v daljavi rt Becher, Hatteras se je zadnje ure držal le na vrhu jambora. Prosto morje, ki je je bil Stewart opazil 30. maja 1851., ob 76° 20' širine, ni moglo biti več daleč, in vendar ni mogel Hatteras opaziti nikakega znaka kake kotline, ki bi bila brez ledu, naj je napenjal oči kakor je hotel. Zato je šel doli, ne da bi zinil besedico.

»Ali morda vi res verjamete na to prosto morje?« vpraša Shandon poročnika.

»Jaz pričenjam o tem dvomiti,« odvrne Wall.

»Ali nisem imel prav, ko sem trdil, da je to namišljeno odkritje domišljija in podmena? Toda ni se hotelo verjeti, in celo vi, Wall, ste se izrekli proti meni!«

»Odslej se vam bo vérjelo, Shandon.«

»Da, ko bo že prepozno,« dé slednji.

Shandon se vrne v svojo celico, kamor se je neprestano zapiral po svojem sporu s kapitanom.

Proti večeru je nastal zopet južni veter. Hattéras torej dá zopet jadra razpeti in ogenj pogasiti. Ljudi je zopet zadelo za več dni naporno delo. Nad teden so potrebovali, da so prišli do rta Barrow. Forward v desetih dneh ni napredoval trideset milj. Tedaj pa se veter zopet izprevrže v sever in zopet je prišel vijak na vrsto. Hatteras je upal, da dobi saj onstran 77° vsporednika morje brez ledu, kakor ga je videl Edvard Belcher.

In vendar bi moralo biti morje prosto, po katerem se ravnokar vozi, če ne mara zavreči poročil Penny-a; kajti ko je ta prišel do konca ledu, je na svojem čolnu preiskoval obrežje preлива Kraljice do 77° vsporednika.

Ali naj torej smatra ta poročila nepristnim? Ali se je morda nastanila prezgodnja zima v teh polarnih krajih?

15. avgusta se je pokazala gora Percy s svojimi vrhovi, ki so pokriti z večnim snegom. Siloviti veter je pometal pred seboj po tleh led in ga s hruščem spuščal kakor točo na tla. Naslednjega dne je solnce zopet zašlo in končala se je dolga vrsta po štiriindvajset ur dolgih dnij. Ljudje so se bili že navadili na neprestano svetlobo, živali pa tega še sploh nič čutile niso. Groenlandski psi so hodili ob navadni uri leč in celo Duk je praviloma vsak večer zaspal, kakor če bi se bilo zavilo obzorje v temo.

Vendar po 16. avgustu še ni bilo nikoli popolne teme; četudi je solnce zahajalo, vendar je dajalo po lomljenju žarkov še dovolj svetlobe.

19. avgusta zapazijo po natančnem opazovanju na vzhodni strani rt Franklin, na zahodni pa rt gospe Franklin. To je bila najbrže skrajna točka, ki jo je dosegel vrli mornar, in njegovi hvaležni rojaki so hoteli ime njegove

žene tesno strniti z njegovim imenom; to naj bi bil znak njune notrajne ljubezni, ki ju je vedno združevala. Doktor se je po nasvetu Johnsona že privadil prenašati hudi mraz; skoro neprenehoma je bil na krovu ter kljuboval mrazu, vetru in snegu. Dasi je malo shujšal, vendar ni ravno veliko trpel pod uplivom ostrega podnebnja. Sicer je bil pa pripravljen še na večje nevarnosti ter se je tuintam kar norčeval iz znamenj, ki so napovedovala bližnjo zimo.

»Glejte jate ptičev, ki se sele proti jugu! Kako leté in kričé v slovo!« reče nekega dne Johnsonu.

»Da, gospod Clawbonny,« odvrne Johnson, »neka slutnja jih je nagnala in jim povedala, da je potreba oditi, in spravile so se na pot.«

»Marsikdo izmed nas, mislim, bi jih rad posnemal, kaj ne Johnson!«

»To so malosrčni ljudje, gospod Clawbonny; kaj vruga, kar ne more doseči ptica, mora pa človek poskusiti. Te živalice niso še preskrbljene z živežem, kakor mi in zato seveda si morajo iti iskat obstanka! Toda mornarji, z izvrstno ladjo pod nogami, morejo iti na konec sveta!«

»Vi torej upate, da se Hatterasu posreči njegov načrt?«

»Posreči se mu, Clawbonny.«

»Jaz sem istih mislij kakor vi, Johnson, in če mu tudi en sam tovariš ostane zvest spremljevalec....«

»Saj bova dva!«

»Da, Johnson,« pritrди slednji ter stisne roko vrlému mornarju.

Dežela »Princ-Albert«, mimo katere je Forward ravnokar plul, se imenuje tudi dežela Grinnel, in če tudi

jo Hatteras v svojem sovraštvu do Amerikancev ni hotel nikdar tako nazivati, je vendar to ime bolj v navadi. To dvojno nazivanje je tako nastalo: V istem času, ko ji je Anglež Penny dal ime »Princ-Albert«, jo je nazval tudi poveljnik Reskue-a deželó Grinnel, ameriškemu trgovcu v čast, ki je bil dal denar za njegovo potovanje.

Ladja je pri svoji vožnji ob suhi zemlji prešla nepopisne težave ter plula sedaj z jadrí sedaj s strojem. 18. avgusta zapazijo goro Britannio, ki se je komaj nekoliko videla iz megle in naslednjega dne se Forward usidra v zalivu Northumberlanda. Bil je od vseh strani odrezan.

### XXIII.

#### Ledeni naskok.

Ko je Hatteras uredil usidranje ladje, je stopil v svojo celico, vzel zemljevid ter ga skrbno zaznamoval; bil je na 76° 57' širine in 99° 20' dolžine, to je tri minute manj nego ob 77 vsporedniku. Ravno v tej okolici je bil Edvard Belcher prvič prezimil na Pionnieru in Assistenci. Od te točke je delal izlete na saneh in na čolnu. Odkril je otok Severne Deske, Cornouailles, otočje Viktorija in preliv Belcher. Ko je prišel do 78°, je videl, da se obrežje nagiblje proti jugu, in zdelo se je, da mora biti zvezano z Žonskim prelivom, ki vodi v Baffinsko morje. Proti severo-zahodu pa se je raztezalo v nedogledni razdalji prosto morje, kakor pravi njegovo poročilo.

Hatterasu je močno utripalo srce, ko je ogledoval del morskéga zemljevida, kjer je širok bel prostor kazal nepoznane kraje, in njegove oči so se dan za dnevom ob-

račale proti severni kotlini, ki je baje brez ledu. »Po tolikem pričevanju«, si govori Hatteras, »po poročilih Stewarta, Penny-a in Belchera se ne sme več dvomiti! To mora biti pribito! Ti korenjaški mornarji so videli, s svojimi lastnimi očmi so videli! Se-li more dvomiti o njihovih trditvah? Ne! — Toda če bi bilo pa vendar to prosto morje postalo vsled kake prezgodnje zime . . . . toda ne, ta odkritja so si sledila s presledkom več let; ta kotlina obstoja, jaz jo najdem, jo bom videl!«

Hatteras gre na kajuto; Forward je bil zavrit v gosto meglo, tako da se je s krova komaj videlo do vrh jambora. Vendar reče Hatteras ledarju, naj gre iz svojega »sračjega gnezda«, da gre sam gori. Hotel je vporabiti vsako najmanjše nebno svetlikanje, da preišče severozahodno obzorje.

Pri tej priliki reče Shandon poročniku: »Torej, Wall, kako je s prostim morjem!«

»Prav ste imeli, Shandon,« dé Wall, »in premoga imamo še samo za šest tednov v zalogi.«

»Doktor morda iznajde kako znanstveno sredstvo, da nas bo grel brez goriva. Jaz sem slišal, da delajo z ognjem led; morda on naredi z ledom ogenj.«

Shandon gre v svojo celico ter maje z rameni. Naslednjega dne, 20. avgusta, se je megla raztegnila za nekaj trenutkov. Videli so, kako je Hatteras iz svojega mesta nepremično zrl proti obzorju; potem je šel doli, ne da bi kaj rekel, ter ukazal, naj se vožnja nadaljuje; toda bilo je očitno, da je bil zopet varan v svojih nadah.

Vzdignili so sidra ter se odpravili dalje na negotovo pot proti severu. Ker se ni bilo več možno zanesti na veter in ker se sploh ni dal več uporabljati vsled negotovih

potov, so jadra kar povili; na morju so se tuintam tvorile široke belkaste lise, kar je napovedovalo, da v kratkem vse zmrzne. Če je veter polegel, se je morje trenutno sprijelo, kakor hitro se je veter zopet vrnil, se je mladi led razlomil in razsul. Proti večeru je toplota padla do 7<sup>o</sup> pod ničlo.

Če je ladja naletela na kak prehod, ki je bil zajezen, se je zaletela v oviro, jo predrila in zrušila. Včasih so že mislili, da je do dobra zajeta; pa se je zopet kak splav nepričakovano premaknil ter odprl novo pot. Ko je v takih slučajih ladja stala, je para uhajala skozi zaklopnice, se v zraku strjevala ter padala kot sneg nazaj na krov. Še nekaj je oviralo vožnjo ladje. Večkrat se je med lopatami vijaka nabral led ter postal tako trd, da ga stroj z vso silo ni mogel streti. V takem slučaju so se morali nazaj umakniti, da so ljudje z drogovi oprostili vijak; to pa je pouzročalo težave, napore in zamudo. Tako je šlo kakih trinajst dnij. Forward se je s težavo rinil po Penny-skem prelivu, ljudje so godrnjali, toda ubogali so; kajti videli so, da nazaj sedaj ni mogoče. Prodiranje proti severu je bilo manj nevarno nego umikanje proti jugu. Treba je bilo misliti na prezimovanje.

Mornarji so govorili med seboj o novem položaju in nekega dne so se razgovarjali celo s Shandonom, o katerem so vedeli, da je na njihovi strani. Ni se več brigal za svoje častniške dolžnosti in ni mu bilo nič za to, da se je v njegovi navzočnosti zabavljalo o veljavi njegovega kapitana.

»Vi Shandon, torej pravite, da se ne moremo več vrniti,« ga vpraša Gripper.

»Sedaj je prepozno,« odvrne Shandon.

»Torej nam ne preostaja drugega nego prezimiti?«  
dé drugi.

»To je sedaj naša edina rešitev. Meni se ni hotelo  
preje verjeti.«

»Drugič se vam bo že verjelo,« dé Pen, ki je bil  
zopet nastopil svojo navadno službo.

»Ko ne bom jaz gospodar . . .« reče Shandon.

»Kdo ve?« dé Pen. »John Hatteras gre lahko kakor  
daleč mu drago, saj mi ga nismo dolžni spremljati.«

»Spomnimo se le na njegovo prvo vožnjo po Bafin-  
skeni morju in kar se je vse potem zgodilo!« opomni  
Gripper.

»In na vožnjo Farewella, ki se je pod njegovim po-  
veljstvom ponesrečil pri Spitzbergu,« dé Clifton.

»Takrat se je on sam vrnil domov,« pristavi Gripper.

»Sam s svojim psom«, ponovi Clifton.

»Nas prav nič ne mika, da bi se žrtvovali za sanja-  
rije tega človeka,« pristavi Pen.

»Niti da bi izgubili nagrado, ki smo jo tako lepo za-  
služili.« Razume se, da je to pripomnil Clifton.

»Ko prekoračimo 78<sup>o</sup> vsporednik, od katerega nismo  
več daleč, bo to znašalo ravno tri sto petinšestdeset fun-  
tov!« še pristavi Clifton.

»Toda ali ne izgubimo vsega tega, ako se vrnemo  
brez kapitana?« ga opozori Gripper.

»Ne,« odvrne Clifton, »ker se dokaže, da je bila vr-  
nitev nujna.«

»Toda kapitan . . . . kljub . . .«

»Nič se ne boj, Gripper,« odvrne Pen, »imeli bomo  
kapitana, in sicer izvrstnega, ki ga Shandon pozna. Če



en poveljnik znori, se ga odstavi in imenuje drugega. Ali ni tako, gospod Shandon?»

»Prijatelji, vedno boste imeli v meni udano srce; toda čakajmo, kaj bo iz tega,« odvrne Shandon zvito.

Kakor vidimo, so se temni oblaki zbirali nad Hatterasovo glavo; ta pa jo je krepko, neomahljivo in odločno mahal dalje. Četudi ni mogel držati ladje v poljubni smeri, vendar se je krepko držal. Pot, za katero so drugi mornarji porabili po dve, tri leta, je on prevozil v petih mesecih. Hatterasu sedaj ni sicer kazalo drugega, nego prezimiti, toda to ni moglo oplašiti hrabrih in odločnih src, izkušenih, utrjenih, neustrašenih in jeklenih duhov. Nista li Ross in Maks Clure tri zime zaporedoma prebila v teh severnih krajih? Ali se mar ne da več izvršiti, kar se je enkrat izvršilo?

»Gotovo se da!« si je odgovoril Hatteras, »in še več, če je treba! Oh, da nisem mogel prodreti v Smitski preliv, severno od Baffinskega morja! sedaj bi bil že lahko na tečaju« je pomilovalno tožil doktorju.

»Prav!« je odgovarjal doktor z nespremenljivo zaupljivostjo, »pridemo tja gori na 99. poldnevnik mesto na 75., to je res; toda če vsa pota vodijo v Rim, je še bolj gotovo, da vsi poldnevniki vodijo na tečaj.«

30. avgusta je kazal toplomer  $10^{\circ}$  pod ničlo. Konec plovne dobe se je bližal. Na desni strani Forwarda je ostal otok Eksmouth, in tri dni kasneje je plul mimo otoka Tlable, ki leži sredi preliva Belcher. V kakš manj pozni dobi bi bilo morda mogoče iz tega preliva priti v Baffinsko morje, toda sedaj ni bilo več na to misliti. Ta kos morja je bil z ledom popolnoma zaprt, tako da ni bilo za Forwarda pedenj uporabne vode. Brezkončno in za osem

mesecev nespremenljivo se je raztezal pogled po ledeni gladini.

Vendar se je še dalo nekaj minut prodreti proti severu, toda samo na ta način, da so z debelimi valjarji strli novi led ali pa ga z možnarji razstrelili. Posebno se je bilo bati mirnega vremena; kajti tedaj je plovna voda v naglici vsa zamrznila. Zato jim je bil dobrodošel vsak veter, če je bil tudi nasproten. Ena mirna noč, in vse je zamrznilo.

V sedanjem položaju pa Forward ni mogel prezimovati, kajti izpostavljen bi bil vetrovom, ledenim goram in vodnim tokom preлива. Nujno je bilo torej, poiskati si kako zavetišče. Hatteras je upal, da pride do Novega Cornwailles in da naleti onstran rta Albert na zaliv, ki bo že nudil dovolj varno pribežališče. Vztrajno je torej nadaljeval svojo pot proti severu.

Osmega septembra pa je naletel na nepretrgano in neprodirno ledino; toplota se je znižala do 12° pod ničlo. Z nemirnim srcem je iskal Hatteras izhoda, a zaman, ter stokrat postavil ladjo v nevarnosti, katerim se je s čudovito spretnostjo umikal. Naj se mu je že predbacivalo, da je nepreviden, da nič ne preudari, da je neumen in zaslepljen, bil je vendar mornar, da ga ni bilo z lepa, ki bi mu bil kos.

Položaj Forwarda je postal prav nevaren; morje se je za njim sprijelo in v par urah je postal led tako trd, da so ljudje lahko po njem popolnoma varno hodili in vlekli ladjo.

Ker se Hatteras ni mogel ogniti te ovire, se je lotil ledu ter se poslužil najmočnejših razstrelivnih možnarjev, v katere je šlo osem do deset funtov smodnika. Skopali

so jamo v led, kolikor je bil debel, skrbno v njo po dolgem položili možnar, da bi se več ledu razbilo, ter jo napolnili s snegom; nato so pa zasmodili prižgalnico.

Drugače torej ni šlo, da so led razbijali; žagati ga niso mogli, ker so se zareze neposredno koj sprijemale. Vendar je Hatteras upal, da naslednjega dne prodre skozi to ledino.

Toda ponoči začne veter razsajati; morje se vzdiguje pod ledeno skorjo kakor bi je kaka podmorska sila razburkala in prestrašen glas paznika se začuje: »Pozor zadaj, pozor zadaj!«

Hatteras pogleda proti omenjeni strani ter zapazi nekaj strašnega, kolikor je mogel videti v mraku.

Visoka ledena ploča se je trkljala proti ladji z neznanško hitrostjo kakor lavina.

»Vsi na krov!« kriči kapitan.

Valeča se gora je bila komaj še pol milje oddaljena, led se je pod njo vzdigoval, se kopičil ter se drobil kakor pesek, ki ga silni orkan pometa v zrak. Grozno bobnenje se je razlegalo po zraku.

»Gospod Clawbonny, taka nevarnost nam še ni pretila,« dé Johnson doktorju.

»Da; to je nekaj strašnega,« pritrjuje doktor.

»To je pravi naskok, ki ga moramo odbiti,« meni Johnson.

»Kakor jata orjaških, pred potopom živečih živalij, o katerih se meni, da so bivale na tečaju. Kako se gnetejo in žurijo, kdo bo hitreji!«

»Saj imamo oborožence s sulicami, na katere se lahko zanesete,« dé Johnson.

»To je res pravo obleganje; hitim na utrdbo!« vzklikne doktor.

Pri teh besedah hiti doktor na zadnji konec, kjer so bili ljudje že pripravljene z drogovi in železnimi sulicami, da odbijejo silen naskok.

Lavina se je bližala, višala in naraščala z ledom, ki ga je pri svojem trkljanju vlekla s seboj. Hatteras ukaže, naj s prednjim topom ustrelje proti nji, da jo razbijejo; toda lavina prehití kroglo in se zaleti v ladjo, silen pok se začuje, ladjo zadene na desni strani in v hipu je del ograje razdrobljen.

»Nihče se ne gani! Pozor na led!« zakriči kapitan. Led se je zaletaval z neprenagljivo silo. Po več stotov težki kosi so zadevali ob strani ladjo, manjši odskakovali do vrh jambora ter se odbijali ob ostrih drogovich ter raztrgali vse vrvi ladje. Moštvo so kar obsipali nešteti sovražniki, ki bi s svojo maso lahko razbili sto takih ladij, kakoršna je bila Forward.

Vsakdo je skušal po svoji moči odbiti naval, pri tem pa se jih je mnogo ranilo; tako je imel Bolton svojo levo ramo popolnoma razmesarjeno. Silen hrušč je vladal. Duk je silovito lajal na nove vrste sovražnike. Vsled nočne temine je bil seveda položaj še strašnejši.

Sredi izrednega, nemožnega in nadnaravnega boja ljudij z ledom pa je vedno odmevalo poveljevanje Hatterasa. Ladja se je vsled velikanskega pritiska nagibala na levo in bila je nevarnost, da se zlomi jambor.

Hatteras je dobro vedel, v kaki nevarnosti je. Bilo se je bati, da se ladja prevrne in vsi jadrniki uničijo.

Tedaj se prikaže ob strani velikanska gruda kakor ladja sama ter se z nepremagljivo silo vzdiguje in že

skoro seže do krova. Če bi se prevrnila na Forwarda, vse bi bilo končano; naglo se postavi po koncu in seže skoro do vrha jadrnikov, v svojem podnožju pa se zaziblje.

Silen krik zaori iz vseh prsi. Vsak hiti na desno stran.

V tem pa se vsa ladja vzdigne in plava v zraku, potem se nagne in pade na led. Kako se je torej to zgodilo? Morski pritok jo je vzdignil, a led jo je zadaj držal in jo vrgel nazaj in tako so se neprodorna ledena tla prelomila. V zraku je visela kako minuto, ki je bila dolga kakor stoletje, potem pa je padla na drugo stran ledenega kupa, na ledino, ki jo je prodrla in prišla tako zopet do vode.

»Led se je prelomil!« vzklikne Johnson ter skoči na prednji konec ladje.

»Hvala Bogu!« vzdihne Hatteras.

Ladja se je sedaj nahajala v neki kotlini, ki jo je od vseh strani objemal led, in se ni mogla ganiti. Toda če je ladja stala nepremično, se je pa ledeno polje drvilo naprej.

»Naprej plovemo, kapitan!« vzklikne Johnson.

»Prav tako!« odvrne kapitan.

Kako pa bi se tudi sicer bilo mogoče ustavljati takemu splavu?

Ko se zdani, doženejo, da se ledena plast vsled nekega podmorskega toka z veliko hitrostjo pomiče proti severu. Forward je bil uklenjen sredi nepregledne ledene ravnine, ki ga je tirala s seboj. Za slučaj kake nezgode, če bi ladjo vrglo na stran ali bi jo zmečkal ledeni pritisk, ukaže Hatteras spraviti na krov veliko množino živeža, priprave za šotor, obleko in odejo za ljudi; po zgledu

Maksa Klura razobesi ob ladji tudi z zrakom napolnjena pregrinjala, da jo obvaruje pred prevelikimi poškodbami. Led je vsled mraza vedno naraščal in kmalu zajel ladjo od vseh strani, tako da so še samo jadrniki moleli iz njega.

Sedem dnij pluli so na tak način naprej; med tem so videli 10. septembra na zahodnem koncu Novega Cornwallles-a rt Albert, ki pa je kmalu zopet izginil. Zapazili so, da se je tedaj ledena plast obrnila proti vzhodu. Kam je šla? kje se ustavijo? kdo je mogel to naprej vedeti?

Ljudje so strmeli in čakali s prekrižanimi rokami.

15. septembra končno se je ledena plast naglo ustavila, najbrže je zadela na kako drugo plast; ladja se je silno stresla. Hatteras pogleda na svoj zemljevid; nahajal se je na  $78^{\circ} 15'$  širine in  $95^{\circ} 35'$  dolžine, ne da bi videl kaj suhega, sredi one pokrajine, onega nepoznanega morja, kamor so geografi postavili mrazni tečaj!

## XXIV.

### Priprave za prezimovanje.

Južna polobla je v primeri s severno mrzlejša. Toda toplota nove celine je z ozirom na druge celine še za  $15^{\circ}$  nižja; in v Ameriki so pokrajine, ki so znane pod imenom mrzli tečaj, najstrašnejše.

Srednja letna toplota znaša samo  $19^{\circ}$  pod ničlo. Učelnjaki so ta pojav raztolmačili na način, katerega se je oprijel tudi doktor Clawbonny.

Po njihovem mnenju vladajo v severnih ameriških krajih zlasti južno-zahodni vetrovi, ki prihajajo od tihega oceana s precej enako, srednjo toploto; toda predno dospo

do severnega morja, morajo prehoditi neizmerno ameriškansko ozemlje, ki je s snegom pokrito. Tu se ohladi in brijejo potem s svojo mrzloto po severnih krajih.

Hatteras je bil sedaj na mrzlem tečaju, onstran krajev, ki so jih njegovi predniki še videli. Bil je torej pripravljen na strašno zimo, sredi ledu, in to z ljudmi, ki so se mu na pol že uprli. Sklenil je torej boriti se proti najrazličnejšim nevarnostim z njemu lastno žilavostjo; imel je pred očmi svoj položaj, a vendar ni povetil oči.

Predvsem je s pomočjo in skušenostjo Johnsona skrbel za to, da ukrene vse potrebno za prezimovanje.

Kakor je on preračunal, je Forwarda zavleklo 250 milj onstran že znane suhe zemlje, to je, onstran Novega Cornwallisa; bil je zadelan v ledeni gladini kakor v kaki granitni postelji in nobena človeška sila ga ni mogla več iztrgati ven.

Tudi kapljice proste vode ni bilo več v tem širnem morju, ki ga je zgrabila severna zima. Ledena ravnina se je raztezala v nepregledne dalje, toda brez enotnega površja. Neštnevilne ledene gore so štrlele iz ledene planjave in tri najvišje so od treh strani ščitile Forward, tako da je samo južni veter imel dohod do njega. Da bi bile skale mesto ledu, zeleni gozdi mesto snega in morje v svojem navadnem, tekočem stanju, bila bi ladja prav mirno usidrana v prijetnem zalivu in zavarovana pred vsemi strašnimi vetrovi. Toda kaka puščava ob tej širjavi, kaka žalostna narava in kak otožen prizor!

Če je bila ladja tudi nepremično zakopana, vendar je morala biti še močno podprta s sidri; kajti bati se je bilo, da se led naglo razlomi in morje razburka; zato je

Johnson še bolj strogo skrbel, da se je vse potrebno vkre- nilo za zimo.

»Hude dneve bomo še preživeli,« je rekel doktorju, »glejte, kako usodo ima kapitan! obtičati na najbolj ne- gostoljubni točki zemlje! No, bomo videli, kako se tu ven izkobacamo!«

Kar se doktorja tiče, je bil pa popolnoma zadovoljen s svojim položajem, da še celo vesel. Ne bil bi ga zame- njal s kakim drugim. Na mrzlem tečaju prezimovati, kaka ljubka usoda!

Sprva je moralo opraviti moštvo zunanje delo. Jadra so ostala na jadrnikih nataknjena mesto da bi jih spravili na dno ladje, kakor so delali prejšnji prezimovalci. Ovili so jih samo v nožnice, vrh katerih se je pa kmalu naredil neprodiren, leden ovitek. Niti jamborov niso zložili in »sračje gnezdo« je ostalo na svojem mestu. Tvorilo je naravno opazovalnico; le vrvi so vzeli proč in jih zravnali.

Okrog ladje je bilo treba razsekati led, ker jo je hudo stiskal, tako da ni imela navadne lege z vodoravno črto. To je dalo dolgega in napornega dela. V nekaj dnevih oprosté gredelj ter ga preiščejo; a se ni bil poškodoval, ker je bil izredno močan, samo baker je bil ves odtrgan, s katerim je bil obit. Ko so ladjo oprostili, se je vzdignila skoro za devet palcev. Potem so poševno izsekali led okrog in okrog, v jajčasti obliki, tako da se je površina pred gredljem zopet strnila in tako sama zabranjevala kako stiskanje.

Doktor se je seveda tudi udeležil dela in spretno su- kal snežno rezilo; s svojim humorjem je spravljal mor- narje v dobro voljo, poučeval jih je, a se tudi sam marsi-



česa naučil. Zelo mu je bilo všeč, da so tako izsekali led okrog ladje.

»To je zelo previdno uravnano,« je dejal večkrat.

»Brez tega bi se ne mogli ustavljati pritisku. Sedaj pa brez strahu lahko zgradimo snežno obzidje kakor je ladja visoka, če je treba tudi deset črevljev debelo. Kajti materijala nam ne zmanjka,« dé Johnson.

»Izborna misel,« pritrди Johnson; »na ta način zgradimo utrdbo proti mrazu, pa proti zverinam, če jih ravno prime muha, da nas obiščejo; to bo izvrstno, boste videli. Potem vsekamo v to maso dvoje stopnjic, katerih ene bodo vodile k sprednjemu koncu ladje, druge pa k zadnjemu; polijemo jih z vodo, ki se strdi in postane trda kot skala, in imeli bomo prav kraljeve stopnjice.«

»Izvrstno,« pristavi doktor, »to je dobro, da mraz proizvaja sneg in led, to se pravi, obrambo proti njemu samemu. Brez tega bi bili zelo v zadregi.«

V resnici se je ladja kar izgubila v debelih plasteh ledu, ki so varovale njeno notranjo toploto. Nad krovom so naredili črez in črez streho iz platna, s smolo namazanega, na katerega so nakopičili debelo plast snega. Platnena proga je bila dolga, da je tudi strani ladje pokrivala. Tako je bil krov zavarovan pred vsemi vnanjimi vplivi in je tvoril elegantno sprehajališče. Tri črevlje debelo plast so pomandrili in stolkli, da je postala silno trda, tako da ni mogla notranja toplota prav nič izžarivati. Po vrhu te plasti pa so potresli še peska, ki se je sprijel in postal trd, kakor uglajena cesta.

Še nekaj dreves, pa bom mislil, da sem v Hydskem parku, da, celo v visečih babilonskih vrtovih,« je dejal doktor.

Blizu ladje so naredili kurišče; bila je to okrogla jama, vdolbljena v led, nekak vodnjak, za katerega dohod so morali vsak dan skrbeti s tem, da so razbili led, ki se je stvoril pred jamo; treba se je bilo preskrbeti z vodo za slučaj, ako bi nastal ogenj, in pa za redno kopanje, ki je bilo za moštvo predpisano iz zdravstvenih ozirov. Da bi se več goriva prihranilo, se je skrbelo celo za to, da se je voda bolj v globokih plasteh zajemala, kjer je manj mrzla; zato je služila neka priprava, ki jo je iznašel Francoz Arago.

Navadno se v zimskih mesecih odstranijo vsi predmeti, ki so v ladji napoti, da se prihrani več prostora; take predmete se vloži na suho ali v shrambe. Toda kar je zelo pripravno blizu obrežja, je nemogoče za ladjo, ki je vsidrana sredi ledenega polja.

V notranjščini je bilo urejeno vse za odbijanje dveh velikih sovražnikov, mraza in vlažnosti, ki vladata v tej širini; prvi kliče za seboj drugega, ki je še hujši; mrazu se da ustavljati, vlažnosti se pa podleže. Veljalo je torej jo zabraniti.

Ker je bil Forward namenjen za potovanje po severnem morju, je imel vse najboljše priprave za prezimovanje. Velika soba za moštvo je bila prav modro urejena; kotov ni bilo, ker v njih se vlažnost najprej začne nabirati. Pri gotovi nizki temperaturi namreč se led dela na pregradnih stenah, zlasti v kotih, in ko se začne topiti, povzroča vedno vlažnost. Okrogla soba bi bila za moštvo še najboljša. Toda ker jo je grela velika peč in je bilo primerno preskrbljeno za zračenje, je vse eno nudila izvrstno stanovanje. Stene so bile prevlečene z jelenjimi kožami, ne pa z volnenimi preprogami, ker volna zadr-

žuje hlapove, ki se v njej zgoščujejo in prepoje zrak z vlažnostjo.

V kajuti so pregradne stene odstranili, tako da so častniki imeli skupno veliko sobano, ki je bila zato bolj zračna in ki jo je grela ena sama peč. Pred to sobo kakor tudi pred sobo moštva je bila nekaka predsoba, ki je tema dvema zabranila vsak neposreden stik z zunanostjo. Tako se toplota ni mogla izgubljati in prehajalo se je polagoma iz manjše toplote v večjo. V predsobi se je puščala snežena obleka, sneg se je z nog otresoval zunaj ob drugulje, tako da se ni nič nezdravega prinašalo s seboj v sobo.

Po platnenih ceveh je dohajal zrak do peči, da so imele večjo moč; druge cevi pa so odvajale vodne hlapove. Tudi kondenzatorji (priprava za zgoščevanje hlapov) so bili v obeh sobah, da so zbirali vodne hlape, mesto da bi jih voda vsrkavala; sčiščeni so morali biti vsak teden dvakrat, in bilo je v njih časih po več korcev ledu.

S pomočjo zračnih cevij se je ogenj lahko popolnoma reguliral. Majhna množina premoga je zadostovala, da se je v sobah vzdrževala toplota  $10^{\circ}$  nad ničlo.

Ko je Hatteras preračunal, koliko je še premoga v zalogi, je spoznal, da vendar kljub vsej svoji veliki varčnosti nima več goriva nego za dva meseca.

Tudi je bila odrejena sušilnica za obleko, ki je morala biti pogosto oprana. Na prostem se ni smela sušiti, ker sicer bi postala trda in krhka. Finejše dele stroja so tudi spravili in jih dobro shranili v to pripravljen prostor.

Resno je bilo treba misliti na to, kako naj se uredi življenje na ladji; Hatteras je z največjo skrbnostjo sestavil pravila in jih nabil na stene velike sobe.

Vstajalo se je ob šestih zjutraj; viseče postelje so morale biti vsak teden trikrat prezračene, sobna tla vsako jutro z gorkim peskom otrta. Vroč čaj je moral biti pri vsakem obedu in hrana se je kolikor možno vrstila po dnevih tedna; kruh, moka, govej loj, suhe rozine mesto močnatih jedil, sladkor, kakao, čaj, riž, citronski sok, suho meso, goveje in nasoljeno prašičje, kislo zelje in sočivje, to je bila hrana, ki jim je bila na razpolago. Kuhinja je bila zunaj skupne sobe in se je tako njena toplota izgubljala; sicer pa kuhanje jedil itak proizvaja izhlapevanje in vlažnost.

Zdravje ljudij je zelo odvisno od kakovosti hrane.

V tej visoki širini je treba jesti kolikor mogoče veliko mesa. Doktor je skrbel za to, da se je jedilni listek primerno uredil.

»Eskime moramo posnemati,« je rekel, »oni so se od narave učili in morajo biti tudi naši učitelji v tem. Če ima Arabec ali Afrikanec dovolj nekaj dateljnov in eno pest riža, je treba tukaj jesti, in sicer veliko. Eskimi použijejo vsak dan deset do petnajst funtov olja. Če vam ta jed ne ugaja, moramo uživati pa jedi, ki imajo veliko sladkorja in maščobe. Kratko, mi potrebujemo ogljika, torej delajmo ogljik! Dobro je, oglje metati v peč, toda ne pozabimo ž njim napolniti najdragocenejšo peč, ki jo nosimo v sebi!«

Razun pravil za jedila se je moralo moštvo strogo držati snage; vsakdo se je moral na dva dni kopati v mlačni vodi, ki jo je dajalo ono kurišče in ki je izvrstno ohranjala naravno toploto. Doktor je prvi dal vzgled; sprva se mu je zdelo neprijetno, toda predsodek je kmalu izginil, kajti kmalu je čutil, kako zdravo je tako potapljanje.

Če so bili ljudje pri delu, na lovu ali na ogledovanju zunaj v hudem mrazu, so morali predvsem paziti, da jim ni kak del telesa otrpnil od mraza. Če se je to pripetilo, so se morali hitro s snegom drgniti, da so spravili kri zopet v tok. Sicer so bili pa po vsem telesu skrbno oblečeni, nosili so kamižole iz jelenjih kož in hlače iz kož morskih psov, ki so popolnoma nepristopne mrazu.

Z različnimi pripravami in urejevanjem so se zamudili kake tri tedne in tako je prišel 10. oktobra brez kakega posebnega vmesnega dogodka.

## XXV.

### Stara lisica Jakoba Rossa.

Tega dne je padel toplomer do — 16°. Vreme je bilo zelo tiho. Mraz se je že dal prenašati, ker ni bilo piša. Da uporabi jasno ozračje, je šel Hatteras ogledovat bližnjo okolico; zato je splezal na najvišjo ledeno goro, a ni pregledal s svojim daljnogledom drugega nego vrsto ledenih gor in ravno ledino. Nikake suhe zemlje ni opazil, pač pa skrajno žalostno sliko kaosa. Vrnil se je na ladjo in skušal približno izračunati, kako dolgo bo tako ukle-njen.

Lovci, med njimi doktor, Ivan Wall, Johnson, Simpson in Bell, seveda niso zamudili, da preskrbe ladjo s svežim mesom. Ptiči so bili izginili in šli iskat proti jugu manj ostrega podnebja. Samo ptarmigani, neke vrste je-rebice, ki žive v tej širini, niso zbežale pred zimo; lahko jih je bilo streljati, in ker jih je bilo kar na jate, se je obetala velika zaloga divjačine.

Zajcev, lisic, volkov, hermelinov in medvedov se ni manjkalo. Kakemu francoskemu, angleškemu ali norveškemu lovcu bi se ne bilo treba pritoževati; toda te živali so zelo plašne in se jim ne pride zlepa do živega. Ker so imele vrhu tega čisto belo barvo kakor ledena planjava, so se od slednje težko razločevale; pred velikim mrazom namreč spremené svojo barvo in se prelevé v zimsko kožuhovino. Doktor je dokazal v nasprotju z mnenjem nekaterih naravoslovcev, da ta sprememba ne prihaja od velikega znižanja toplote, kajti barva se je spremenila še le neposredno pred oktobrom. Torej ta sprememba ni bila učinek kakega fizičnega uzroka, marveč božje previdnosti, ki je hotela severne živali usposobiti, da lahko kljubujejo ostri severni zimi.

Pogosto so naleteli na morská teleta in morske pse. Lov na nje je bil zelo priporočljiv zaradi kože kakor tudi zaradi tolšče, ki je nudila vsaj izvrstno gorivo, če ne drugega. Sicer so bila pa jetra teh živali za silo tudi dobra hrana. Bilo jih je na stotine in dve ali tri milje severno od ladje je bilo po dnevi morje v pravem pomenu nabodeno od teh dvoživcev. Samo lovce so z nekakim čudovitim nagonom koj zavohali in hitro smuknili pod led, če se je streljalo na nje.

Vendar se je Simpsonu dne 19. oktobra posrečilo enga izmed njih ujeti. Bil je previdno njegovo luknjo zamašil, tako da je bila žival izpostavljena lovcu na milost in nemilost. Branil se je dolgo, slednjič pa ga je lovec zadel in ubil. Bil je deset črevljev dolg; s svojo gavo, ki je bila podobna glavi lovskega psa, s svojimi zobmi v čeljustih, z velikimi naprsnimi plavuti, ki so bile kakor lopate široke, in s svojim majhnim repom, ki je nosil še par

plavut, je bil krasen vzorec vrste morskih psov. Doktor je hotel njegovo glavo prihraniti za svojo naravoslovsko zbirko, kožo pa pripraviti za prihodnje potrebe, kar je storil on na jako enostaven način. Potopil je žival v oni vodnjak in na tisoče majhnih rakov je trgalo meso proč. Samo pol dneva, in delo je bilo dovršeno, da bi se najspretnejšemu strojarju v Liverpoolu ne bilo bolje posrečilo.

V severnih krajih se prične prava zima po jesenskem enakonočju, to je po 23. septembru. Dobrodejno solnce se je počasi pomikalo proti obzorju, dokler ni konečno popolnoma izginilo 23. oktobra, samo ledene gorske robove so še obsevali poševni žarki. Kot učenjak in popotnik se doktor zadnjič poslovil od njega. Pred mesecem februarjem ga ne bo več videl.

Vendar se pa ne sme misliti, da vlada kedaj popolna tema pri tako dolgi odsotnosti solnca. Luna ga vsak mesec kar najbolje nadomešča, kar se tiče svetlobe, dalje se tudi zvezde neprenehoma iskre, planeti blišče in na snežnobelem obzorju se svetlobni žarki čarobno lomijo. Sicer se pa solnce še za trinajst stopinj približuje severnemu pasu, kadar je najbolj odklonjeno proti jugu; vsak dan nastane torej nekaj svetlikanja za par ur. Samo gosta megla in sneženje zavije včasih te mrzle kraje v popolno temo.

Sicer je bilo pa do te dobe vreme še precej ugodno. Samo jerebicam in zajcem to ni moglo biti po volji, kajti lovci jim tudi za trenutek niso dali počitka. Nastavili so tudi več pasti za lisice; toda te živali so že tako zvite, da se nobena ni dala ujeti. Pač pa so večkrat izpodko-

pale sneg pod pastjo ter odnesle slanino ali kakoršnokoli že vabo, ne da bi se jim kaj zgodilo.

25. oktobra je toplomer že kazal — 20°. Silen orkan je izbruhnul in gost sneg je zakril ozračje, da ni prišel do Forwarda noben žarek svetlobe. Zelo v skrbeh so bili za Bella in Simpsona, ki sta bila na lovu predaleč zašla; en cel dan sta ležala, v svoje jelenje kože zavita, orkan pa je nad njima pometal ozračje in ju zakopal sedem črevljev v sneg, tako da sta se vrnila še le drugi dan. Skoro da bi bila zmrznila in doktor jima je komaj spravil kri v tok.

Vihar je razsajal osem dolgih dni brez presledka. Ven tudi stopiti ni bilo moči, in v enem samem dnevu se je toplota spremenila za petnajst ali dvajset stopinj.

Začasa tega prisiljenega brezdelja je vsak živel zase, ta spal, oni kadil, drugi se tiho pogovarjali, toda prenehali, če se je približal Johnson ali doktor; npravne vezi med ljudmi tega moštva ni bilo več. Shajali so se le še zvečer k skupni molitvi in v nedeljo, da so brali sv. pismo in opravili službo božjo.

Clifton je bil natanko preračunal, da je njegov delež pri nagradi že narasel do tri sto petinsedemdeset funtov, ker so bili že prodrli do 78° vspreodnika. Zadovoljil se je z okroglo svoto; dalje niso segale njegove želje. Tudi drugi so radi na to mislili in sanjarili, kako prijetno bi bilo to premoženje uživati, ki je bilo pridobljeno s tolikim trdom in mukami.

Hatteras je živel sam zase, popolnoma neopažen. Ni se brigal ne za lov, ne za sprehode, ni se zanimal za meteorologične pojave, pred katerimi je doktor tako strmел; v njem je živela samo ena misel, ki je obsežena v



dveh besedah: severni tečaj. Samo na trenutek je mislil, ko bo Forward zopet lahko začel nadaljevati potovanje.

Splošno je bilo vse bolj slabe volje in čmerno na ladji. Sicer pa v resnici ne more biti nič bolj žalostno, nego gledati ujeto ladjo, ki ne tiči več v svojem naravnem elementu, nego v debeli plasti ledu. Narejena je bila za gibanje, in sedaj se ne more ganiti. Ne služi več svojemu namenu, temveč spremenjena je v leseno stanovanje in shrambo, ona, ki sicer kljubuje vetrovom in viharjem! Ta nenaravni položaj je vzbujal v vseh srcih neizrekljive občutke razburjenosti in nevolje.

V teh urah brezdelja je doktor urejeval svoje potopisne črtice; nikdar ni bil brez dela in njegov humor je ostal vedno enak. Samo konec viharja je pozdravil z nekako zadovoljnostjo in se zopet pripravil za svoj navadni lov.

3. novembra ob šestih zjutraj se doktor zopet odpravi na lov z Johnsonom in Bellom; mraza je bilo 21°. Ledena planjava je bila še precej enolična, in ker je zadnje dni padlo veliko snega in se je v hudem mrazu štrdil, je bila ~~pot~~ še dosti ugodna. Suh in oster mraz je bil po zraku. Mesec je krasno svetil in se zigraval s svojo svetlobo ob raskavem ledu. Za lovci pa se je vlekla dolga vrsta bliščečih stopinj in njihove dolge sence so krasno padale po bisernih tleh.

Doktor je imel s seboj tudi Duka, ki mu je bolj ugajal za lov, nego groenlandski psi, in to po pravici; kajti slednji so manj sposobni za take okoliščine in nimajo tiste ognjevitosti, kakor pleme zmernega pasu. Duk je izvrstno sledil in se pogosto ustavil pri popolnoma svežih med-

vedjih stopinjah. Vendar kljub vsej spretnosti lovci niso v celih dveh urah našli niti na kakega zajca.

»Ali je morda tudi divjačina zaželela juga in se izselila?« je dejal doktor ter se ustavil.

»Skoro da res, gospod Clawbonny,« odgovori Bell.

»Tega pa jaz že ne verjamem,« zavrne Johnson.

»Kajti zajci, lisice in medvedi so za to podnebje ustvarjeni. Po mojem mnenju je vsled zadnjega viharja vse izginilo; naj pride zopet malo bolj južni veter, pa pride spet vsa divjačina na dan. Če bi mi govorili o jelenih ali bizonih, to bi bilo kaj drugega.«

»In vendar se dobe na otoku Melville kar cele tolpe teh živalij; seveda je to nekoliko bolj južno; Parry je imel v svojem prezimišču te krasne divjačine na razpolago, kolikor se mu je ljubilo.«

»Mi nismo tako obdarovani v tem oziru; da bi mogli dobiti vsaj medvedjega mesa dovolj, bi že še bilo!«

»To je ravno težavno,« de doktor, »medvedje so zelo redki in divji; niso še toliko izomikani, da bi hodili nastavljat se puškam.«

»Bell govori o medvedjem mesu; toda njegova tolašča bi bila za sedaj še bolj zaželjena nego njegovo meso in kožuhovina,« meni Johnson.

»Prav imaš, Johnson,« de Bell; »ti misliš vedno na gorivo.«

»Kako bi človek ne mislil na to? tudi pri najbolj skrbni varčnosti ga nam ne preostaja več nego za tri mesece.«

»Da,« pritrди doktor, »v tem oziru smo res v nevarnosti, kajti še le v začetku novembra smo, in februar je najmrzlejši mesec celega leta v tem ledenem pasu; sicer

pa če ne bo medvedje tolšče, se pa lahko zanesemo na morske pse.«

»Toda dolgo ne, gospod Clawbonny,« pripomni Johnson, »kajti te živali nas hitro zapusté, bodisi že zaradi mraza ali zaradi strahu, gotovo je, da ne bodo dolgo hodile na površje.«

»Torej se moramo samo na medvede spraviti, če je res tako,« meni doktor; »potemtakem je to najkoristnejša žival teh krajev, kajti ona sama zadošča vsem človeškim potrebam: daje živež, obleko, svečavo in gorivo. Poslušaj torej, Duk,« pravi doktor psu ter ga gladi, »medvedov nam je treba, prijatelj; torej išči in zasleduj!«

Doktorjev glas in božanje je Duka podkurilo, da je zdrčal kot strel naglo, zasledoval, lajal na vse kriplje, tako da so ga še vedno slišali lovci, četudi se je že zelo oddaljil od njih.

Nekaj čudnega je, kako daleč se sliši glas pri nizki temperaturi; primerjati se da samo s svetlobo ozvezdja na severnem nebu; svetlobni žarki in valovanje glasu se razteza v čudno velike razdalje, zlasti ob suhih, mrzlih severnih nočeh.

Lovci so sledili daljnemu lajanju in komaj prišli miljo daleč, pa so bili že vsi zasopli, kajti pljuča nimajo duška v takem ozračju. Duk je stal komaj petdeset korakov proč od nekega griča, na čigar vrhu se je nekaj orjaškega premikalo sem in tje.

»Glejte, prav kakor nalašč!« vsklikne doktor ter zgrabi za puško.

»Medved! pri moji veri da je medved!« ponavlja Bell za doktorjem.

»Izvrsten medved,« pristavi Johson,« ter pusti svojima sodrugoma, da prej ustrelita ko on.

Duk besno zalaja, Bell skoči za dvajset korakov naprej in ustrelji; toda zdelo se je, da ni zadel, kajti žival se je še vedno zibala s svojo neokretno glavo.

Sedaj se tudi Johnson približa, skrbno ogleda, potem pa sproži svoje orožje.

»Lepa reč,« se razjezi doktor, »nehajte! Oh, to prekletostno lomljenje! Saj smo izven streljaja; ali se ne bomo nikoli privadili temu? Ta medved je več kakor eno miljo oddaljen od nas!«

»Naprej!« se odreže Bell.

Vsi trije stečejo proti živali, ki jo to streljanje ni bilo prav nič zmotilo; bila je silno velike rasti, in lovci so se že veselili svojega plena, ne da bi se kaj zmenili za nevarnosti pri napadu. Ko pridejo do primerne razdalje, sprožijo in medved, brez dvoma smrtno ranjen, omahne in se zvali pod vznožje griča.

Duk se vrže nanj.

»Medveda ni težko ubiti,« dé doktor.

»Samo tri streljaje, pa leži na tleh,« pristavi Bell zaničljivo.

»Pa vendar, to je sumljivo,« meni Johnson.

»Če nismo prišli ravno v trenutku, ko je bil na tem, da od starosti pogine,« odvrne doktor s smehom.

»Pri moji veri,« pravi Bell, »zato ne bo to nič slabši plen.«

Med tem pogovorom dospo do griča in vidiijo na svoje veliko začudenje, da Duk laja nad truplom bele lisice.

»Oh! vruga, to je pa že preveč!« zarentači Bell.

»Pa res,« reče doktor, »mi streljamo medveda, pa pade lisica!«

Johnson ni vedel, kako bi se razhudil.

»Bravo!« vzklikne doktor na pol s krohotom, na pol s srdom; »še vedno lomljenje! neprestano lomljenje!«

»Kaj hočete reči s tem, ga vpraša tesar.«

»I seveda, prijatelj; varalo nas je z ozirom na velikost in razdaljo! pouzročilo je, da smo videli medveda v lisičji koži! Tako so se že večkrat napopali lovci v sličnih okoliščinah. No, za to se imamo zahvaliti svoji domišljiji!«

»Presneto,« reče Johnson, »medved ali lisica, jedli jo bomo vseeno. Odnesimo jo.«

Toda ko hoče Johnson naložiti žival na svoje rame, vzklikne:

»Joj, to je pa še hujše!«

»Kaj pa je?« praša doktor.

»Poglejte, gospod Clawbonny, ta žival ima verižico okrog vratu!«

»Verižico?« se začudi doktor in se nagne k živali.

In res je gledala iz bele lisičje kožuhovine na pol obrabljena verižica; doktor je menil, da je na njej vrezan kak napis, prijel jo je in odtrgal od vratu, na katerem je morala biti dolgo prikovana, kakor se je videlo.

»Kaj pa naj to pomeni?« vpraša Johnson.

»To pomeni, da smo mi ustrelili lisico, ki je stara več kakor dvanajst let, lisico, ki jo je bil leta 1848. ujel Jakob Ross.

»Je-li mogoče?« vzklikne Bell.

»O tem ni dvomiti; meni je žal, da smo to ubogo žival usmrtili! Jakob Ross je za časa svojega prezimovanja prišel na to misel, da je ujel silno veliko množico belih

lisic; prikovali so jim okrog vratu bakrene verižice, v katere so vrezali napise, ki so naznanjali, kje se nahajata njegovi ladji *Enterprise* in *Investigator*, kakor tudi zaloga živil. Te živali obletajo silno razsežne kraje pri iskanju živil, in Ross je upal, da lahko katera pride v roke temu ali onemu udeležencu Franklinove ekspedicije. S tem je vse pojasnjeno, in ta uboga živalica, ki bi bila lahko ljudem dveh ladij rešila življenje, je po nepotrebem postala žrtev naših krogelj.«

»Pri moji veri, da je ne bomo jedli,« se roti Johnson! »sploh pa dvanajst let stara lisica! Na vsak način pa moramo shraniti njeno kožo v spomin na ta izvanreden slučaj.«

Johnson je zadel zver na svoje rame in vsi so se napotili k ladji, ravnaje se po zvezdah. Sicer pa njihov izhod ni bil čisto brezploden, kajti ustrelili so več parov ptarmiganov.

Na povratku k *Forwardu* so zapazili neki pojav, nad katerim je doktor kar ostrmel. Zvezde so se jele utrinjati, kakor bi deževalo; videlo se je na tisoče belo svetlih utrinkov kakor plamen, ki nastane, če se zažge cela vrsta umetno razstavljenih raket; in to vse se je vršilo pri bledem luninem svitu. Oko se ni moglo utruditi, ki je občudovalo več ur trajajoč pojav. Sličen pojav so opazili tudi na Groenlandiji leta 1799. To je bil pravi slavnostni dan, ki ga je priredilo nebo v tej puščavi. Doktor je po svoji vrnitvi na ladjo celo noč opazoval, kako se je vršil pojav, ki je izginil šele okrog sedme ure zjutraj ob popolnoma mirnem ozračju.

## XXVI.

### Zadnji košček oglja.

Medvedom se odločno ní dalo priti do živega; pač so ustrelili naslednje dni, 4., 5. in 6. novembra nekaj morskih psov, zlasti ker se je mraz zmanjšal, a začelo je kmalu zopet neznansko hudo mesti, da ni bilo mogoče ladje zapustiti; veliko je bilo truda, da so zabranjevali vlažnost. Koncem tedna se je nabralo v kondenzatorjih po več korcev ledu.

15. novembra se je vreme zopet spremenilo in temperatura padla do  $-31^{\circ}$ , tako da takega mraza do sedaj še niso občutili. Ob mirnem vremenu se je še tudi ta mraz dal prenašati; druga pa je pela, če je veter pihal, da je kar brilo okrog ušes.

Doktor se je žalostil, da je bil tako zaprt, kajti lahko bi bil napravil kak izlet, ker je veter sneg tako strdil, da se je dalo po njem popolnoma dobro hoditi.

Značilno pa je, da se človek vsled hudega mraza hitro zasope pri delu, tako da ni mogoče opraviti četrtno dela kakor sicer; železnega orodja tudi ni mogoče prijemati in če ga kdo iz neprevidnosti prime, občuti strašno bol, kakor bi ga speklo, in koščki kože ostanejo na neprevidno prijetem predmetu.

Ker je bilo moštvo popolnoma navezano na ladjo, je imelo ukaz, vsak dan po dve uri se sprehajati na pokritem krovu, kjer se je smelo tudi kaditi, kajti v skupni sobi je bilo to prepovedano.

Če je v skupni sobi nekoliko prenehal ogenj, koj so se stene in tla prevlekla z ledom; ni ga bilo železnega žreblja ali kovinske ploče, na kateri bi se ne naredila koj debela plast ledu. Človeška sapa se je na zraku hipoma zgoščala in padla kot sneg na tla. Le nekaj stopinj od peči je toplota izgubljala popolnoma svojo moč in ljudje so se kar prerivali okrog peči.

Vendar jim je doktor nasvetoval, naj se skušajo utrditi in sprijazniti s tukajšnjim mrazom, s katerim bodo še mnogo imeli opraviti in jih je opominjal tudi z zgledom; toda v svoji lenobi in nemarnosti se je večina le tiščala peči, niso se hoteli umakniti in so rajši dremali pri škodljivi toploti.

Po doktorjevem ni bilo nevarno, iz tople sobe priti na velik mraz, kajti nagel prehod ima slabe posledice le tedaj, če se človek poti; doktor jim je navajal izglede v dokaz svoje trditve, toda njegove besede so bile bob ob steno.

Hatteras pa ni nič kaj kazal, da bi nanj kaj vplivala temperatura. Molče je hodil semintje, ne hitreje ne bolj počasi. Se li mar njegovega telesa ni prijel mraz? Ali je imel on v tako obilni meri naravne toplote, ki jo je iskal pri svojih mornarjih, ko jih je jemal v službo? Ali pa je bil morda tako zakopan v svojo misel, ki se je ni dal izbiti iz glave, da se je odtegnil vsem vnanjim uplivom? Niso li njegovi ljudje strmeli, ko so videli, da se niti za najhujši mraz nič ne zmeni? Po cele ure je zapuščal ladjo in se vračal, ne da bi se mu poznale sledi kakega mraza.

»To je posebne vrste človek,« je dejal doktor Johnsonu, še jaz se mu čudim, on ima v sebi vedno goreče



ognjišče! Tako krepke in žilave narave še nisem videl v svojem življenju.«

»Dejstvo je,« pravi Johnson, »da odhaja, prihaja in se sprehaja po čistem zraku, ne da bi se bolj gorko oblekel kakor junija meseca.«

»Oh, kaj obleka!« odvrne doktor, »čemu pa naj bi se oblačil, kdor ne proizvaja gorkote sam iz sebe? Ali bo mar kdo tako telebast, da bo kos ledu zavijal v volneno cunjo, da se ogreje? Hatteras vsega tega ne potrebuje, in jaz se ne bom nič čudil, če nekega lepega dne postane ves vroč na zunaj, kakor belo-žareč ogelj.«

Johnson, ki je imel ukaz, da uredi vsako jutro dostop do kurišča, je zapazil, da je led že več nego deset črevljev debel.

Skoro vsako jutro je doktor lahko opazoval veličastno severno zoro; od štirih zjutraj do osmih zvečer se je nebo polagoma žarilo na obzorju; počasi je nastajal rumenkasto-bled izbočen rob, čigar skrajni točki sta se naslajali na ledeno polje. Polagoma se je bliščeči pas pomikal višje in višje, na njem pa so nastajale temne proge. Nato pa so začeli prodirati žarki neke svetle tvarine izza planjave in so se vedno bolj daljšali ter postajali sedaj bolj, sedaj manj žareči. Ko je svetlobni pojav prišel do viška, je bil večkrat sestavljen iz več lokov, ki so se kopal v rdečih, rumenih ali zelenih svetlobnih valovih. Bil je čaroben, nepopisljiv prizor. Kmalu so se ti razni loki spojili v eno točko in tvorili severno krono v vsem nebeškem razkošju. Konečno so se loki sami spojili, bliščeča zora je obledela, močni žarki so se razlili v blede in skoro nedoločno odsvitanje in čudni pojav je hipno oslabel,

skoro ugasnil in neopaženo izginil za otemnelimi južnimi oblaki.

Mi si niti misliti ne moremo, kako čaroben bi bil prizor prav blizu tečaja, ali vsaj kakih osem stopinj proč. Severna zora zmernejših pasov se še oddaleč ne da s to primerjati. Zdi se, kakor da bi bila hotela božja previdnost prihraniti ta čudesa samo tem podnebjem.

Ob luninem svitu se je večkrat prikazalo tudi po več stranskih mesecev, ki so njeno svetlobo pomnoževali, in pogosto so se tvorili tudi enostavni lunini kolobarji ter obkrožali zvezde, ki so se krasno blesketale sredi svetlega kroga.

Dne 26. novembra je nastal močan morski pritok in voda je z vso silo bruhala skozi ono jamo za kopanje. Debela ledena skorja je kar razpokala vsled morskega gibanja in votlo bobnenje je naznanjalo podmorski boj; k sreči je ladja tako trdo čepela v svoji kotlini, da ni dajala nikakega duška na straneh, samo njene verige so delale ropot z rožljanjem, ki jih je pa Hatteras hitro dal pritrčiti.

Naslednjega dne je bil mraz še hujši; nebo je bilo prepreženo s tenkimi oblaki in veter je vzdigoval v zrak nakopičeni sneg, tako da je bilo težko razločiti, ali prihaja snežni metež od neba ali od tal. Nepopisno se je vse mešalo.

Moštvo se je pečalo z raznimi opravili, zlasti s pripravljanjem tolšče in olja morskih psov, ki je zmrznilo v ledene klade in jih je bilo treba s sekiro obdelati; razsekali so jih na koščke, kakor marmor trde, s katerim so napolnili deset sodov. Kakor se vidi, je postala skoro vsaka posoda nepotrebna, ker bi se bila pa itak razpočila, kedar bi se zmrzli kosi zopet raztopili.

Dne 28. nov. je padla temperatura do — 36°; oglja je bilo pa še samo za dva dni; vsak je v strahu pričakoval trenutka, ko goriva zmanjka.

Hatteras je ukazal zaradi varčnosti pogasiti peč v kajuti in odslej so morali Shandon, doktor in on deliti z moštvom skupno sobo. Hatteras je torej stopil v ožjo dotiko s svojimi ljudmi, ki so ga bebasto in divje pogledovali. Poslušal je njihove obdolžitve, očitanja in grajanja, da, celo grožnje, a on jih ni mogel kaznovati. Sploh se je pa delal, da je gluh napram vsem opazkam in tudi ni zahteval zase bližnjega prostora pri ognju. Tičal je v kotu s prekrižanima rokama, ne da bi zinil besedico.

Kljub doktorjevim opominom se Pen in njegovi prijatelji niso hoteli navajati prav nič na mraz; po cele dneve so presedeli ob peči, z rokami si podpiraje glavo, ali pa so ležali pod svojo odejo. Zato pa se niso mogli vstavljati pogubnemu uplivu podnebja in strašni skorbut se je prikazal na ladji.

Doktor je bil že dalje časa sem razdeljeval vsako jutro citronski sok in apnene kroglice; toda četudi je ta odredba navadno uspešna, je sedaj vendar le neznatno delovala proti bolezni, ki je v svojem razvoju kmalu pokazala svoje najstrašnejše nasledke.

Kako žalostno mora biti, gledati nesrečneže, ki jim živci in mišice od bolečin utripljejo! Noge so jim otekle in spuščale so se iz njih široke, temnovišnjeve lise. Krvaveče čeljustno meso in otekle ustnice so dajale duška le še nerazločnim glasovom; skvarjena in mrzla kri ni dovajala več življenja zunanjim delom telesa.

Clifton je bil prvi, ki ga je napadla ta kruta bolezen. Kmalu tudi Gripper, Brunton in Strong niso mogli za-

pustiti svojih visečih postelj. Niti oni, katerim je bolezen še prizanašala, se niso mogli umakniti groznemu prizoru bolesti, kajti razun skupne sobe ga ni bilo zavetišča pred mrazom; morali so ostati v njej. Soba se je kmalu spremenila v bolnišnico, kajti v malo dnevih jih je dobilo izmed osemnajst mornarjev trinajst skorbut. Pen se je kazal nekako nedostopnega; njegova žilava narava ga je rešila. Shandon je tudi občutil prve pojave bolezni, toda dalje ni šlo, kajti ravnal se je po doktorjevih nasvetih in to ga je ohranjalo še precej zdravega.

Doktor je z največjo udanostjo skrbel za svoje bolnike in njegovo srce se je krčilo pri pogledu neizrečenih bolestij, ki jih ni mogel olajšati. Vendar jih je skušal vsaj razvedriti in ohraniti nekoliko veselja v srcih moštva ob enoličnih dnevih bolesti s svojimi besedami, tolaženjem, modroslovskim razmotrivanjem in smešnicami. Čital jim je naglas, in ker je imel čudovito dober spomin, mu ni nikoli zmanjkalo mikavnega pripovedovanja; ljudje so ga v stisnjenem krogu okrog peči z vso vnemo poslušali.

Toda zdihovanje bolnikov, jokanje in obupno jadicovanje ga je mnogokrat prekinilo sredi njegovega pripovedovanja in postal je zopet pazljiv in požrtvovalen zdravnik.

Sicer je pa njegovo zdravje bilo dosti trdno, tako da ni shujšal; njegova debelost mu je nadomeščala najboljšo obleko in kakor je sam rekal, je bil oblečen morski pes ali som, ki vsled svoje debele plasti tolšče lahko prenaša vso ostrost severnega podnebja.

Hatteras ni trpel niti fizično niti npravno, vsaj nazunaj ne. Kazal se je, kakor bi ga trpljenje moštva nič ne ganilo. Najbrže samo na zunaj ni dajal duška svojim notra-

njim občutkom in če bi ga bil kdo natančno opazoval, bi bil pač marsikdaj prišel do tega, da tudi pod tem železnim oklepom bije človeško srce.

Doktor ga je opazoval in premotrival, a ni mogel spoznati, kam naj bi ga prišel vsled njegovega izrednega ustroja in skoro da nadnaravne moči.

Temperatura se je še vedno nižala in sprehajališče na krovu je ostalo prazno, samo eskimski psi so hodili po njem semintje in otožno tulili.

Vsak dan je moral biti mož za čuvaja pred pečjo, ki je pazil, da je bil ogenj vedno živ, kajti ugasniti ni smel nikoli, kakor hitro se je namreč to zgodilo, se je že mraz prikradel v sobo, na stenah se je naredila ledena skorja in vlažni hlapovi so se hipoma zgostili in padli kot sneg na tla neugodnih stanovanj ladje.

Med temi neizrečenimi mukami se približa 8. december; tega dne gre doktor po svoji navadi gledat na toplomer, ki je bil zunaj pritrjen. Našel je živo srebro v bučki popolnoma zmrznjeno.

»Štirideset stopinj pod ničlo!« reče prestrašeno.

In tega dne so vrgli v peč zadnji košček oglja, ki je še bil na ladji.

## XXVII.

### Veliki božični mraz.

Bili so to obupni trenutki. Misel na smrt, in sicer smrt vsled mraza, jim je stopala v vsej svoji grozi pred oči; zadnji košček oglja je gorel z nekim žalostnim prasketanjem. Ogenj je že začel pojemati in toplota v sobi se

je občutno manjšala. Toda Johnson gre iskat nekaj kosov novega goriva, ki so ga bile dale morske živali, in jih zmeče v peč. Pridejal je v olju namočenega prediva, tako da je postalo še dosti gorko. Seveda je tolšča razširjala neznošen duh, toda kako se ga otresti? ni kazalo drugače nego se ga navaditi. Johnson je dobro vedel, da bi si človek želel boljšega sredstva in da bi kaj takega liverpolskim meščanom nikakor ne ugajalo; ali pomagati si ni mogel. »Kljub temu pa morda utegne ta zoperni duh imeti blagodejne posledice«, je tolažil Johnson.

»Kakšnih pa?« vpraša Bell.

»Brezdvomno to privabi medvede našega obrežja, kajti ta duh jim silno ugaja.«

»Prav,« odvrne Bell, »ali pa potrebujemo medvedov?«

»Prijatelj Bell,« ga zavrne Johnson, »na morske pse se ne smemo več zanesti; kajti izginili so za dolgo dobo; če nam medvedje ne bodo dajali goriva, jaz ne vem, kaj bo z nami.«

»Prav si rekel, Johnson; naša usoda še oddaleč ni zagotovljena, položaj je strašen. Če nam zmanjka te vrste goriva . . . jaz ne vem potem nikakega sredstva . . .«

»Še je eno sredstvo!«

»Še eno?« praša Bell.

»Da, Bell! Če pride do obupa . . . toda kapitan ne bo nikoli . . . . Pa vendar, moral bo.«

Stari Johnson zmaje žalostno z glavo in se molče zatonji v svoje misli, v katerih ga Bell noče motiti. Vedel je, da peščica tolšče, ki so jo dobili s tolikim trudom, ne bo pri največji varčnosti zadoščala niti za osem dni.

Johnson se ni varal. Več medvedov se je približalo Forwardu, ker jih je vleklo smrdljivo izhlapevanje tolšče. Kar jih je še trdnih mož, jih gredo lovit; toda te živali so čudovito skoke in premetene, da izjalovijo vse lovske spletke. Ni se jim bilo možno približati, najbolj spretni strelci jih niso mogli zadeti.

Moštvo ladje je bilo v resni nevarnosti, da zmrzne. Oseminštirideset ur bi ne bilo mogoče vztrajati v takem mrazu, ki je silil v skupno sobo. Vsak je s strahom pričakoval, kdaj zmanjka zadnjega goriva.

Ta trenutek je prišel 20. decembra ob treh popoldne; ogenj je začel pojemati, mornarji so se stiskali v krogu okrog peči in se plašno spogledovali. Hatteras je čepel v svojem kotu, doktor pa se je nemirno sprehajal, in ni vedel več, na kaj bi mislil.

Hipno je padla v sobi temperatura do 22° pod ničlo.

Toda če je bilo z doktorjevo domišljijo pri koncu in ni vedel več, kaj bi storil, pa drugi niso bili tako. Ravno dušni in odločni Shandon, Pen s svojimi jeznimi pogledi in še dva, trije njihovih tovarišev, ki so se še mogli po konci držati, stopijo pred Hatterasa.

»Kapitan,« reče Shandon.

Hatteras se vzravna.

»Gospod, kaj je?«

»Kapitan, ogenj nam je pošel.«

»No?« odvrne Hatteras.

»Če je vaš namen ta, da mi zmrznemo, vas prosimo, da nas o tem obvestite,« de Shandon z grozno zaničljivim smehom.

»Moj namen je, da vsak opravlja tukaj svojo dolžnost do zadnjega,« odvrne pomenljivo Hatteras.

»Pač, še nekaj je nad dolžnostjo; to je pravica do lastnega obstanka,« ga zavrne Shandon; »še enkrat rečem: brez ognja smo in če se to nadaljuje dva dni, ni nihče izmed nas več živ!«

»Jaz nimam drv,« odgovori zamolklo Hatteras.

»Prav!« zarohni surovo Pen, »kadar ni drv, se jih gre sekati, kjer rastejo.«

Hatteras prebledi od jeze.

»Kje pa rastejo?« vpraša srpo.

»Na ladji,« odgovori mornar neustrašeno.

»Na ladji!« se začudi kapitan, ki stisne pest in ki mu iz očij kar ogenj šviga.

»Brez dvoma, kadar ladja ne more več voziti svojih ljudi, ni za drugo nego za ogenj!«

V začetku teh besedi je zgrabil Hatteras za sekiro in predno so bile izgovorjene, jo je že vihtel nad Penovo glavo.

»Nesrečnik!« kriči Hatteras.

Doktor skoči pred Pena in ga porine v stran; sekira pade na tla in se globoko vsadi v tla. Johnson, Bell in Simpson stopijo okrog Hatterasa in so pripravljene ga braniti. Iz postelje pa se začujejo bolesteri in zdihujoči klici bolnikov: »Ognja, ognja!«

Hatteras se premaga, molči nekaj trenutkov, potem pa reče mirno: »Kako pa se povrnemo nazaj na Angleško, če razbijemo svojo ladjo?«

»Gospod, morda bi se dalo brez škode požgati manj potrebne dele, kakor na primer ograjo na krovu«, de Johnson.



»Saj bi nam še vseeno ostale šalupe; sicer pa lahko naredimo iz ostankov drugo, četudi manjšo ladjo,« pristavi Shandon.

»Nikdar!« zavrne Hatteras.

»Toda...« se oglasi več mornarjev.

»Saj imamo vinskega cveta dovolj,« jih prekine Hatteras, »tega požgite do zadnje kapljice.«

»No bravo, vinski cvet!« de Johnson z nekako prisiljeno zadovoljnostjo.

Tako se je dala toplota v sobi za nekaj stopinj zvišati s tem, da so široke stenje namočili v vinskem cvetu in jih deli v peč, da je blede plamen kar oblizoval notranje strani peči.

Naslednje dni po žalostnem prizoru je nastal južni veter in toplota se je zvišala; sneg se je sukal v manj ostrem ozračju. Ob urah, ko je bilo manj vlažno, je nekaj mož zapustilo ladjo, toda večina pa ni mogla nikamor, vsled očesnih bolezni in skorbuta; sicer pa ni bilo možno iti niti na lov niti ribarit.

Toda neznosni mraz je le trenutno prenehal; 25. dec. je hipno zopet izbruhn timer vihar in živo srebro se je vnovič skrilo v hruško; zato si je bilo treba oskrbeti toplomerov z vinskim cvetom, ki tudi v najhujšem mrazu ne zmrzne.

S strahom je doktor opazil, da je 52<sup>o</sup> mraza in težko, da bi bilo dano kakemu smrtniku prenašati tako temperaturo.

Led se je vedno bolj razširjal po tleh, da so se videla kot motno zrcalo, gosta megla se je nastanila v sobi in vlažnost je padala na tla kot debel sneg, da niso več videli drug drugega. Telesna toplota ljudij se je umaknila iz vna-

njih delov telesa, noge in roke so postajale višnjeve, glava bleda, da so se motne misli že spreminjale v blodnjo.

Od tistega dneva, ko so hoteli ladjo vporabiti za kurjavo, se je Hatteras po dolge ure potikal po krovu, da bi ga čuval in varoval. Ta les mu je bil drag kakor njegovo, lastno meso; bilo bi mu kakor bi mu kdo odsekal kak ud, če bi košček ladijinega lesa odsekal. Z orožjem v roki je stražil, neobčutljiv proti mrazu, snegu in ledu; njegova obleka se je strdila in led jo je prevlekel kakor granitni oklep. Duk ga je razumel, zato ga je spremljal s svojim lajanjem in tuljenjem.

Ko pride kapitan 25. decembra v skupno sobo, zbere doktor svoje zadnje moči in stopi naravnost predenj: »Hatteras, mi zmrznemo vsled pomanjkanja ognja.«

»Nikdar!« odvrne Hatteras, dobro vedé, kaj hočejo.

»Pa je nujno!« ga nagovarja lepo doktor.

»Nikdar!« odvrne doktor z vso odločnostjo, nikdar ne privolim jaz v to. Če hočete delati proti moji volji, delajte!«

S tem je bila dana prostost, naj naredo, kar hočejo.

Johnson in Bell se spravita na krov. Hatteras je slišal, kako se kolje les njegove ladje pod udarci sekire in se je razjokal.

Ta dan je bil božični dan, družinski praznik v Angliji, večer, ob katerem se otroci veselo zbirajo okrog svojih zelenih drevesc. Kak bridek spomin! Komu naj bi ne prišli na misel veliki kosi dišeče pečenke, ki jo dajejo za ta praznik pitani voli, in razne torte, v katerih se nahajajo najrazličnejše dišeče primesi za ta dan, ki je Angležem tako ljub. Tu pa nič drugega nego bolest, obup in beda v

najhujši meri in za božična polena drva, naklana iz ladje, ki se je izgubila v najoddaljenejše ledene pasove!

Toplota je uplivala na mornarje in moči so se jim pričele vračati. Kupice kipečega čaja ali kave so jih poživile, da so se dobro počutili, in upanje tako nežno upliva na duha, da ga vsega poživi. — V takih razmerah se je končalo leto 1860., čigar prezgodnja zima je izjalovila visokoleteče načrte Hatterasa.

Prišel je prvi dan leta 1861; tega dne se je odkrilo doktorju nekaj novega. Mraz je bil nekoliko odnehal, da je doktor lahko zopet pričel čitati poročila Edvarda Belchera iz njegovih severnih potovanj. Naenkrat pride do mesta, ki ga še do sedaj ni opazil; čital je še enkrat, ni se varal.

Gospod Edvard Belcher je pripovedoval, da je našel na koncu preliva Kraljice važne sledi človeških bivališč. To da so ostanki dobro zgrajenih bivališč, tako da noben eskimski rod nima takih. Stene so vkopane globoko v tla. Znotraj so bila tla posuta s prodnim peskom in prevlečena s tlakom. Našli da so tam veliko kosti jelenov, in raznih vrst morskih psov. Tudi na oglje da so naleteli«. Tako se je čitalo v poročilu.

Pri teh besedah šine doktorju neka misel v glavo, vzame knjigo in jo pokaže Hatterasu.

»Oglje!« vzklikne slednji.

»Da, Hatteras, oglje, ki je naša rešitev!«

»Na teh zapuščenih obrežjih pa oglje!« de Hatteras, »ne, to ni mogoče!«

»Čemu o tem dvomiti, Hatteras? Belcher bi ne bil trdil kaj takega, če bi ne bil prepričan, če bi ne bil videl sam s svojimi očmi.«

»No, in potem, doktor?«

»Mi niti sto milj nismo oddaljeni od obrežja, na katerem je videl Belcher oglje. Kaj pa je to, izlet sto milj daleč? Nič. Še daljše izhode so že delali ljudje po ledu, in to ob ravno tako hudem mrazu. Pojdimo torej, kapitan!«

»Idimo torej!« vzklikne Hatteras, ki se je hitro zavzel za doktorjevo misel in ki si je že vse naslikal v svoji domišljiji, kako se bodo srečno rešili.

Tudi Johnsona prehitel doktor s tem sklepom; on odobri načrt in ga sporoči svojim sodrugom, ki ga nekateri z navdušenjem pozdravijo, drugi pa ravnodušno sprejmo.

»Oglje na teh obrežjih!« se začudi Wall, ki je bil ves zakopan v svoji postelji in zdihoval v bolečinah.

»Naj gredo iskat,« reče nekako skrivnostno Shandon. Toda predno so se odpravili na odhod, določi Hatteras čisto natanko mesto, na katerem se nahaja Forward. — Umljivo je, kolike važnosti je to bilo, in zakaj je morala biti lega matematično natanko preračunjena. Če bi bili enkrat proč od ladje, ne pridejo zopet do nje brez natančnih številčnih podatkov.

Hatteras je torej šel na krov in določil večkrat lunino razdaljo-ob raznih časih in poldnevno višičino glavnih zvezd. To opazovanje je bilo seveda težavno, ker se je vsled mrazu koj nabrala plast ledu na steklu in zrcalu od sape, ki jo je Hatteras izdihoval.

Kljub temu je dobil zelo natančnih podatkov za svoj račun, ki ga je šel potem izvršit v sobo.

Ko konča svoje delo, vzdigne začuden glavno, vzame zemljevid v roke, naredi na njem dotične točke in pogleda doktorja.

»No?« mu namigne ta v svoji radovednosti.

»V kateri širini smo bili v začetku prezimovanja?« ga vpraša Hatteras.

»Ob osemindeseti stopinji in petnajsti minuti širine ter ob petindvadeseti stopinji in petintrideseti minuti dolžine, če hočete vedeti popolnoma natančno.«

»Torej se naše ledeno polje pomiče naprej! Za dve stopinji smo sedaj bližje severu in dve stopinji bolj na zahodu, najmanj tri sto milj od kraja, kjer bi imela biti po vašem zaloga oglja!«

»In ti nesrečneži ne vedo...« reče doktor pomilovalno.

»Tiho!« zabiči Hatteras ter položi prst na svoje ustnice.

## XXVIII.

### Prilave na odhod.

Hatteras ni hotel svojega moštva obvestiti, v kakem položaju se nahajajo. In prav je imel. Kajti če bi ti nesrečniki zvedeli, da jih tira led z nepremagljivo silo proti severu, bi zbesneli in obupali. Doktor je to dobro izprevidel in odobril Hatterasov molk.

Ni si mogoče misliti, kaki veseli občutki so navdajali Hatterasa, ko je spoznal novi položaj, a prikrl jih je globoko v svoje srce. To je bil prvi srečni trenutek, ki ga je Hatteras občutil po tako dolgotrajnem boju z naravo. Bil je torej sto petdeset milj bližje severu, skoro samo osem stopinj od tečaja! Toda to svojo radost je skrival globoko v svoji notranjščini, da je niti doktor ni mogel opaziti.

ki se je sicer popraševal, zakaj Hatterasu oko tako nenavadno žari, toda ni si vedel odgovoriti na tako enostavno, naravno vprašanje.

Na tak način se je bil Forward oddaljil od kraja, kjer je bil Edvard Belcher opazil oglje; mesto sto milj bi bilo treba iti sto petdeset milj nazaj proti jugu. Po kratkem razgovoru glede te točke se pa Hatteras in Clawbonny vseeno odločita, da gresta na pot.

Če je Belcher govoril resnico, in vzroka ni bilo o tem dvomiti, se je vse to moralo nahajati v ravno tistem stanju, kakor je bil on zapustil. Od leta 1853. ni nihče več prišel v te kraje. Eskimov je pa v tej širini tudi malo ali pa nič. Kaj takega kakor na otoku Beecher se na Novem Cornvallisu ni moglo pripetiti. Nizka temperatura je morala tu vse ohranjati v dobrem stanju za nedogleden čas. Vse je torej kazalo, da se spleča mahiniti jo preko ledenih poljan.

Pot bi morali prehoditi približno v štiridesetih dneh, kakor so preračunili, in Johnson je temu primerno preskrbel potovalne potrebščine.

Vso pozornost je obrnil na sani, ki jih je naredil po groenlandskem vzorcu, petintrideset palcev široke in štiriindvajset črevljev dolge. Eskimi jih delajo pogosto po petdeset črevljev dolge. Johnson jih je naredil iz dolgih, spredaj in zadaj navzgor zavitih desk, ki jih je zvezal z dvema vrvima, tako da so bile sani nekako prožne in so bile bolj varne pred nevarnim stresovanjem. Take sani so lahko tekle po ledu, seveda ne po svežem snegu, čigar bele plasti še niso bile dovolj strjene; zato so imele na vsaki strani še navpične držaje, da se jih je lahko privzdigovalo in so se tako vseeno lahko vlekli. Obdrgnili

so jih še z neko meševino iz žvepla in snega, kakor so to delali Eskimi, in tako so čudovito lahko drčale po ledu.

V sani so vpregli šest psov; četudi so bile te živali suhe, so bile vendar močne, pa tudi ostre zime niso nič kaj občutile. Imeli so izvrstno vprego iz jelenjih kož; Groenlandci v Uppernaviku so zelo vestno delali vprego, tako da se je bilo lahko zanesti nanjo. Sicer je pa šest psov lahko vleklo dva tisoč funtov, ne da bi se jim bilo treba črez mero napenjati.

Za slučaj, da bi kedaj ne bilo mogoče skopati v snegu stanovanja, so vzeli s seboj tudi priprave za šotor, streho, široko pregrinjalo, ki so ga pognili po snegu, da bi se ne topil, če bi prišel v telesno dotiko, in končno mnogo volnene odeje in bironskih kož. Seveda so se preskrbeli tudi s čolnom.

Za živež so vzeli s seboj: pet zabojev pemmikana, ki so tehtali nekako štiristo petdeset funtov; na vsakega moža in psa so računili po en funt pemmikana. Všteti je seveda treba tudi pse, ki jih je bilo z Dukom vred sedem; ljudje so bili samo štirje določeni za pohod. Dalje so vzeli s seboj sto petdeset funtov vinskega cveta, dalje čaja, prepečencev, majhno premično kuhinjo, precej stenja in prediva, smodnika in drugega streliva ter štiri dvocevke, za vsakega moža po eno. Vsakdo se je moral tudi opasati s pasnikom iz kavčuka, v katerem se je kava, čaj in voda ohranjevala vsaj v tekočem stanju, kajti kavčuk ne prepušča zlepa telesne toplote.

Johnson je oskrbel tudi trpežne, snegu primerne črevlje z lesenimi podplati, ki so se z usnjatimi trakovi privezali na nogo in služili kot drsalke. Za bolj ledena in trda tla je pa pripravil močne usnjate črevlje iz jelenjih

kož. Vsak mož je dobil po dva para črevljev vsake vrste.

Vse te priprave so trajale cele štiri dni, kajti nujne so bile vse posameznosti; če bi bili le eno samo malenkost pozabili, bi jih bila lahko ravno ta pogubila na potu. Vsako opoldne je Hatteras med tem opazoval lego Forwarda; naprej se ni več pomikal. Natančna določba je bila nujna, sicer bi se ne mogli več vrniti.

Težka je bila Hatterasu odločitev, katere može naj vzame s seboj na pot. Nekateri sploh niso bili sposobni za spremstvo, a jih tudi ni bilo varno pustiti na ladji. Ker je bila pa rešitev vseh odvisna od uspeha potovanja, se je zdelo kapitanu najbolje, da si izbere pred vsem zanesljive in skušene spremljevalce.

Shandon je bil potemtakem izključen; sicer pa se za to tudi nič žalostil ni. Wall je bil navezan na posteljo, torej se tudi ni mogel udeležiti pohoda.

Stanje bolnikov se v obče ni slabšalo. Treba jih je bilo samo vsak dan dobro drgniti in jim dajati močnega citronovega soka; to so pa lahko drugi opravljali in se je torej doktorja za silo že lahko pogrešalo nekaj časa. Odpravil se je torej na pot, ne da bi bil kdo kaj ugovarjal temu.

Johnson bi bil sila rad spremljal kapitana na nevarnem potovanju, toda ta ga ljubeznivo in ganljivo nagovoril:

»Jaz morem samo vam zaupati; vi ste edini častnik, ki mu lahko izročim varstvo svoje ladje. Vi morate tu nadzirati Shandona in druge. Sicer so tu priklenjeni, dokler traja zima, toda kdo ve, kake malopridne sklepe bi utegnili izvršiti! Jaz vam dam navodila in vam izročim za ta čas poveljstvo ladje. Vi boste drugi jaz.



Mi bomo kake štiri k večjemu pet tednov odsotni in jaz bom miren, če boste vi tam, kjer jaz ne morem biti. Drv potrebujete, Johnson, vem! Toda varujte mojo ladjo kolikor se da. Ali me razumete, Johnson?«

»Razumem, kapitan, in ker vam je tako prav, ostanem tu,« odvrne starikavi mornar.

»Hvala!« reče Hatteras, mu stisne roko ter pristavi:

»Če se mi ne vrnemo, Johnson, nas čakajte toliko časa, da se prične led tajati, in skušajte prodirati proti tečaju. Če pa se drugi ustavijo, ne mislite več na nas in povedite Forward nazaj v Anglijo.«

»Ali je to vaša volja?«

»Moja odločna volja,« pritrdi Hatteras.

»Vaša povelja bom izvrševal,« de kratko Johnson.

Doktorju je bilo seveda žal po dobrem prijatelju, toda uvidel je, da je Hatteras pravo ukrenil.

Druga dva spremljevalca sta bila tesar Bell in Simpson. Prvi je bil čilega zdravja, vrl in udan in je bil določen za to, da bo delal šotore po snegu; drugi je bil sicer manj odločen, pa se je vendar udeležil pohoda, kajti kot dober lovec na divjačino in pomorske živali je utegnil postati zelo koristen.

Malo družbo so torej tvorili Hatteras, Clawbonny, Bell in Simpson, zvesti Duk seveda tudi; treba je bilo torej živeža za štiri ljudi in sedem psov. Prve dni januarja se je mraz spreminjal od trideset do štirideset stopinj. Hatteras je nestrpno čakal, kdaj se vreme že kaj izpremeni; večkrat je gledal na barometer, a se ni mogel nanj zanesti.

To orodje izgubi v teh širinah svojo navadno pravilnost, narava severnega podnebja dela precejšnje izjeme

pri svojih splošnih zakonih. Tako jasnega neba ni vedno spremljal mraz, in kadar je snežilo, se temperatura ni vedno zvišala; barometer je bil torej nezanesljiv, kakor so bili to opazili že tudi drugi severni potovalci. Pri severnem ali vzhodnem vetru se je rad znižal; če je stal nizko, je bilo lepo vreme, če je stal visoko, je pa snežilo ali deževalo.

Petega januarja se je vreme konečno nekoliko spremenilo; toplomer je kazal samo 28<sup>o</sup> pod ničlo. Naslednjega dne je Hatteras sklenil odpotovati; ni mogel več prenašati, da se je pred njegovimi očmi razkosavala ladja; kajuta je bila že vsa izginila v peč.

Šestega januarja torej da Hatteras ukaz na odhod in to sredi snežnega viharja; doktor poda zadnja navodila za bolnike in Bell in Simpson se tiho poslovita od svojih sodrugov. Hatteras se hoče glasno posloviti, a opazi, kako ga vse hudomušno gleda. Zdelo se mu je, da je zapazil ironičen nasmeh na ustnih Shandona. Zato je molčal. Morda se je za trenutek še obotavljal, ali bi šel ali ne, ko je pogledal Forwarda.

Toda bilo je že odločeno; sani so bile že obložene in naprežene na ledeni ravnini. Bell je korakal naprej, drugi so sledili za njim. Johnson je potovalce spremljal za četrtilje; potem pa ga je Hatteras prosil, naj se vrne na ladjo, kar stari mornar tudi stori po srčnem slovesu.

V tem hipu se Hatteras obrne zadnjikrat proti ladji in vidi, kako izginejo skrajni konci jadrnikov v motnih snežnih oblakih.

## XXIX.

### Črez ledeno ravan.

Mala peščica je zavila proti jugovzhodu. Simpson je poganjal vprežene pse, Duk pa mu je pomagal, ne da bi se mu kaj čudno zdelo, da njegovi sodrugi vlečejo sani. Hatteras in doktor sta hodila zadaj za sanmi. Bell pa jo je mahal naprej in preiskoval s svojo palico, če so ledena tla varna.

Toplomer je naznanjal, da se bliža sneg, ki je kmalu začel padati v debelih snežnikih. Gosti meteži so še povečali težave na potovanju, tako da se ni dalo iti v ravni črti in tudi ne hitro; vendar so prehodili po tri milje v eni uri. Vsled hudega mraza je bila ledena površina vsa zvi-ta, neenaka in grbasta, tako da so se sani močno stresovale in nagibale, da se je bilo bati, da se prevrnejo; vendar je šlo še vse po sreči.

Hatteras in njegovi sodrugi so bili skrbno zaviti v svojo obleko iz kož, ki je bila izdelana po groenlandskem kroju, ki se seveda ne ozira na lepoto, temveč na prikladnost; glava je vsa tičala v ozki čepici, ki seveda ni nič prepuščala vetra in snega; samo usta, nos in oči so bile v dotiki z zrakom; kajti visoki ovratniki in natički za nos niso prav nič pripravi, ker se v mrazu strde in se zvečer težko snamejo. Sicer mora imeti pa dihanje prost izhod, drugače se sapa strdi neposredno na predmetu.

Neizmerna ravan se je razprostirala v enolično daljavo, da je bila kar utrudljiva; povsod le enolični kupi in nepravilni griči snega, ledene gore, med katerimi so se

vile zavite doline. Potniki so hodili s kompasom v roki in malo govorili. V tako mrzlem ozračju je bilo težko usta odpreti, kajti bliskoma so se naredile ledene konice med ustnicami, ki jih gorka sapa ni mogla zlepa raztopiti. Zato so molče korakali in vsak je s svojo palico tipal nepoznana tla. Bellove stopinje so se vdirale v mehke plasti; pazljivo so mu sledili in koder je on šel, je morala iti tudi ostala peščica za njim.

Nešteto medvedjih in lisičjih stezá se je križalo na vse strani; toda prvi dan niso opazili niti ene teh živali; sicer bi bilo pa loviti jih nevarno in tudi brez haska, ker sani ni kazalo obteževati, ki so bile že itak preobložene.

Na takih pohodih potovalci navadno puščajo svoje potrebščine med potjo in jih zakopujejo v sneg, da so varne pred živalimi; s tem si olajšajo potovanje. Nazaj grede pa polagoma jemlje shranjena živila.

Hatterasu kaj takega ni bilo mogoče, ker ni bil gotov, če ni morda ledena poljana premična. Na suhem bi bila taka izložba zelo pripravna, nikakor pa ne na ledu; vrhu tega je bilo potovanje negotovo in ni bilo lahko se vračati po istih krajih, koder so prej šli.

O poldne se ustavijo v zavetju neke ledene stene; za obed použijejo nekaj pemmikana in vročega čaja; ta pijača jih je zelo poživila in so si jo privoščili v obilni meri. Po enournem odmoru se zopet odpravijo na pot; prehodili so prvi dan okrog dvajset milj, tako da so bili zvečer ljudje in psi utrujeni.

Vendar so morali kljub svoji utrujenosti še kopati stanovanje v sneg, kajti šotor bi ne bil zadoščal. V poldrugi uri je bilo delo končano. Bell je pokazal pri tem vso svojo spretnost. Z velikim nožem je rezal ledene ploče in

jih urno polagal drugo na drugo, vse je dobivalo nekako okroglo obliko in slednjič je zadnja ploča zatvorila ves obok, ki je bil precej trden. Mehki sneg pa mu je služil za malto, s katero je zamašil vmesne luknje, in ker se je sneg kmalu strdil, je vse skupaj tvorilo nekako celotno zgradbo iz ledu.

»K mizi!« zakliče kmalu doktor ljubeznjivo. Skupno so použili svojo večerjo, ki je bila sicer vedno ista, a vendar krepčilna; potem pa je bila prva misel na spanje. Po snegu so pregrnili pogrinjala iz kož, da so se zavarovali pred mokroto, nogavice in obuvala pa so dejali sušit nad ognjišče.

Potem so se trije potovalci zavili v svoje volnene odeje, in zaspali, četrti pa je čuval; seveda so se pri tem vrstili. Slednji je moral paziti, da se ni vhod v stanovanje zamašil, sicer bi bili v nevarnosti, da jih sneg žive zakoplje.

Duk je delil skupno stanovanje; drugi psi pa so se zunaj zarili v sneg, ki jih je v kratkem zametel črez in črez, da so bili prav dobro odeti.

Vsled utrujenosti se je seveda sladko spalo. Doktor je nastopil svojo stražo ob treh zjutraj; v temni noči pa je divjal orkan. V kakem položaju so pač bili ti ljudje, osamljeni, izgubljeni v snegu in zaprti v grobu, čigar strani so se debelile ob vsakem izbruhu viharja.

Ob šestih zjutraj prično svoje potovanje nadaljevati. Vedno še ista valovita ravan, iste ledene gore, tako da je bilo vsled enoličnosti težko delati znamenja, ki bi jim služila, ko se bodo vračali. Mraz se je še povečal in pospešil korakanje potovalcev, ker se je snežna plast bolj strdila. Večkrat so prišli do kakega kupa, ki je bil podo-

ben spomeniku ali eskimskim kajžam. Da bi se prepričali, dá doktor enega razdreti, a ni našel drugega nego enostavno ledeno grudo. Kaj menite, Clawbonny, nismo li mi prvi, ki stopamo po tem delu zemeljske oble?» je dejal Hatteras.

»Najbrže,« odvrne doktor, »toda kdo ve?«

»Da bi le praznega časa ne izgubljali s tem iskanjem,« nadaljuje kapitan, »meni se mudi iti nazaj na ladjo, in če smo nazadnje tudi brez zaželenega goriva!«

»V tem oziru sem jaz popolnoma miren,« odgovori doktor.

»Doktor, jaz nisem prav storil, da sem zapustil ladjo; to je bilo napačno! kapitanovo mesto je na ladji in ne drugje.«

»Saj je Johnson tam.«

»Seveda! pa vendar . . . . hitimo, hitimo!«

Sani so se urno pomikale naprej, Simpson pa je neprenehoma priganjal pse; vsled nekega čudnega svetlikanja v temi se je zdelo, kakor da bi psi tekli po ognjenih tleh in izpod krivin so se utrinjale iskre. Zato stopi doktor naprej, da vidi, kak pojav je to, a ko preskoči neki kupček, kar naglo izgine. Bell, ki je bil blizu, hitro prihiti na pomoč.

»Joj, gospod Clawbonny, kje stè?« ga zakliče Bell vznemirjen; tudi Hatteras in Simpson prihitita.

»Doktor!« kliče kapitan.

»Tukaj doli, na dnu neke jame,« se začuje njegov pomirljiv glas; »dajte mi konec vrvi, da splezam na površje.«

Pomolili so vrv doktorju, ki se je nahajal v deset črevljev globoki jami, in so ga potegnili iz nje ne brez truda.

»Ali ste se kaj ranili?« ga vpraša Hatteras.

»Kaj še! nikake nevarnosti ni bilo,« odgovori doktor, otresaje sneg iz svojega obilnega telesa.

»Kako pa se vam je to pripetilo?«

»Oh, lomljenje žarkov je krivo temu,« odvrne smehljaje doktor, »vedno to lomljenje! Menil sem, da preskočim en črevelj široko razpoklino, pa sem padel v jamo, ki je deset čreveljev globoka. Oh, te nesrečne optične prevare! To so edine prevare, ki se jih ne morem otresti. Tudi naj vam bo v opomin, da se ne prestopite, če ne presodite, kaka so tla; kajti na svoje čute se človek ne sme zanesti, tu ušesa drugače slišijo in oči napačno vidijo. To so res ljubeznjivi kraji!«

»Ali lahko nadaljujemo svojo pot?« vpraša kapitan.

»Le naprej, le naprej, Hatteras, ta malenkost mi je več koristila nego škodovala.«

Zopet so jo mahali proti jugovzhodu in se zvečer niso prej vstavili, da so prehodili petindvajset milj. Četudi so bili vsi pošteno utrujeni, je doktor kljub temu še splezal na bližnjo ledeno goro, medtem ko je Bell gradil sneženo hišo.

Na jasnem nebu se je krasno bliščala še skoro polna luna, zvezde pa so se čudovito lesketale. Iz vrh griča se je pogledu odprla neizmerna planjava, ki je bila posejana z najrazličnejšimi griči. Ko je gledal razstresene griče, ki so se odsvitali v luninem blesku in ki so bili podobni pokoncu stoječim stebrom ali nagrobnim spomenikom, se mu je zdelo, kakor da leži pred njim širno pokopališče brez dreves, žalostno, tiho neskončno, v katerem počiva najmanj dvajset rodov vsega sveta, da spe večno spanje.

Kljub mrazu in utrujenosti je doktor nepremično zrl v ta čudesa, tako da so ga njegovi tovariši komaj spravili proč; treba je bilo počitka; snežna kočja je bila že pripravljena in štirje potovalci so se zarinili v njo kot krti ter nemudoma zaspali.

Drugi dan, kakor tudi naslednji dnevi so minili brez kakega posebnega dogodka; potovanje je bilo sedaj lahko sedaj težavno, sedaj spešno sedaj počasno, kakoršno je že bilo vreme, ostro in mrzlo, ali vlažno in občutno. Seveda je bilo treba tudi črevlje menjavati, po tem, kakoršna so bila tla.

Tako je prišel petnajsti prosinec; mesec je bil že v svojem zadnjem kraju in je bil še malo časa viden. Sonce je bilo še vedno skrito za obzorjem, a vendar se je že po šest ur svetlikalo kot bi se hotelo daniti; seveda pot še ni bila dovolj razsvitljena. Treba se je bilo ravnati po kompasu. V ta namen je šel Bell naprej, Hatteras naravnost za njim, Simpson in doktor pa za tem, tako da sta videla pred seboj samo Hatterasa; tako so se lažje vzdržali v isti smeri, a so še včasih zavili po trideset do štiri-deset stopinj v stran.

Petnajstega prosinca je Hatteras sodil, da so prišli že sto milj proti jugu. Dopolodne tega dne so posvetili temu, da so malo popravili obleko in razne priprave za šotorje; seveda tudi službe božje niso opustili. O poldne pa se odpravijo zopet na pot. Nebo je bilo zelo čisto, a mrzlo, — 36° pod ničlo.

Kar naenkrat se je nepričakovano dvignil iz tal popolnoma zmrzel oblak in se je vzpel do petindvajset črevljev visoko, potem pa je mirno obstal. Nastala je tema,



da se niti za korak daleč ni videlo, hlapi pa so se prijemali obleke in tvorili na njej dolge sveče.

Potnike osupne čudni pojav in v začetku ne mislijo na drugo, nego da se združijo; koj se začujejo klici:

»Halo, Simpson!«

»Bell, semkaj!«

»Gospod Clawbonny!«

»Doktor!«

»Kapitan, kje ste?«

Z raztegnjenimi rokami so se potniki iskali v gosti megli, skozi katero se ni dalo prav nič videti. Še bolj pa jih je vznemirilo, da nihče ni slišal odgovora. Zdelo se je, da ta megla ni sposobna za prevajanje glasu. Tedaj pride vsakemu na misel, da ustrelj iz svoje puške, da bi se tako lažje zbrali. Toda če je bil glas govora preslab, je bil pa pok strelivnega orožja premočan, kajti nastalo je odmevanje, ki se je odbijalo na vse smeri, tako da se je slišalo le nedoločno bobnenje, ni pa se mogla presoditi smer.

Vsak je bil torej le nase navezan. Hatteras se vstavi, si prekriža roke in čaka. Simpson si prizadeva, da pride do svojih sani. Bell gre nazaj po svojih stopinjah, ki jih z roko otiplje. Doktor se zadeva ob ledene gruče, pada in se pobira, gre sedaj na desno sedaj na levo, večkrat križa svojo pot in se vedno bolj izgublja.

»To ne more iti tako dalje«, si reče doktor črez nekaj minut; »to je čudno podnebje; človek se ne more na nobeno stvar zanesti; potem pa še te ledene sveče, ki človeku obraz kar skupaj vlečejo. Alo, alo, kapitan!« zakriči znova.

Toda odgovora ne dobi; za vsak slučaj je še enkrat nabil puško; mrzle cevi so mu roki kar žgale, četudi je

imel debele rokavice. Ko je to delal, pa zapazi neko stvar, ki se je pred njim gibala.

»Vendar enkrat,« reče doktor; »Hatteras, Bell, Simpson, ali ste vi?«

Začuje se zamolklo renčanje.

Ona stvar se bliža, svojo prvotno velikost izgublja, in kažejo se že njeni obrisi. Strašna misel privre doktorju na dan in zavpije: »Medved!«

Moral je to biti orjaški medved; bil je tudi izgubljen v megli, taval je, vračal se, da bi kmalu zadel ob kakega potnika, o katerih navzočnosti gotovo ni nič slutil.

»To je zmešnjava,« si misli doktor in obstoji nepremično.

Sedaj je čutil sapo živali, ki se je naglo zopet izgubila v meglenem ivju, sedaj je videl široke tace pošasti, ki so mahale po zraku in mu prišle tako blizu, da so mu natrgale obleko z ostrimi kremplji. Skočil je nazaj in tedaj se je ona stvar tudi premaknila in izginila kot prikazen.

Ko se je doktor tako umikal, je zapazil da se tla pod njim vzdigujejo; pomagal si je z rokami, se oprijemal za ledene izrastke in splezal od ene grude na drugo ter tipal s koncem svoje palice.

»To mora biti ledena gora; da bi mogel splezati na njo, pa se rešim,« si misli.

To rekši prične kobacati po vseh štirih in pripleza kakih štirindvajset črevljev visoko; glava mu je že mola iz zmrzle megle, ki je bila na vrhu kakor odrezana.

»Izborno,« si misli, pogleda okrog sebe in opazi, da njegovi sodrugi istotako plezajo iz goste megle.

»Hatteras!«

»Gospod Clawbonny!«

»Bell!«

»Simpson!« ogovore ob istem času vsi drug drugega. Na nebu se je svetil veličasten mesečen kolobar, ki je z bledimi žarki barval megleno ivje, da se je videlo kot siv oblak in da je vrh ledene gore se vzdigoval kakor iz srebrne tekočine. Potniki so bili k večjemu po sto črevljev oddaljeni drug od drugega. Ker so bile zgornje zračne plasti čiste in zelo mrzle, so se lahko razumeli med seboj in se pogovarjali vsak iz svojega ledenega stolpa. Ker niso bili čuli streljanja, ni preostajalo drugega nego plezati kvišku izven megle kolikor se je dalo.

»Kaj pa je s sanmi?« zakriči kapitan.

»Štirindvajset črevljev pod nami so«, odgovori Simpson.

»So li v dobrem stanju?«

»In medved?« praša doktor.

»Kak medved?« se čudi Bell.

»No, ki sem ga jaz srečal in ki bi mi bil lahko črepinjo razbil.«

»Medved!« se divi Hatteras; »tedaj pojdemo doli!«

»Nikari!« svari doktor; »zopet se izgubimo in potem moramo znova pričeti.«

»Kaj pa, če ta žival vdere med naše pse....?« de Hatteras.

V tem hipu se začuje tuljenje Duka, ki je prodiralo iz megle in prihajalo do ušes potnikov.

»To je Duk,« de Hatteras; »gotovo mora nekaj biti, jaz grem doli.«

Sedaj se začuje iz meglene plasti raznovrstno tuljenje, Duk in psi so kar besneli.

Poznalo se je, da se vrši boj v gosti megli, ki se je premikala semintje kakor morje, kadar se v njem bojujejo morske pošasti.

»Duk, Duk!« kliče doktor ter stopa v gosto meglo.

»Čakajte še, čakajte, Hatteras, meni se zdi, da megla izginja«, svari doktor.«

Toda izginjala ni, marveč padala kakor voda v ribniku, ki počasi teče iz njega; šla je nazaj v tla, odkoder se je bila vzdignila; nad njo so se zabliščali vrhi ledenih gor, drugi pa, ki so bili do sedaj potopljeni, so vstajali kakor novi otoki. Vsled lahko umljive optične prevare se je potnikom zdelo, kakor da se vzdigujejo v zrak, v resnici se je pa le površina megle nižala pod njimi.

Kmalu se prikažejo sani, potem vpreženi psi in kakih trideset drugih živali, med njimi velika gibajoča se zver in Duk, ki je skakal semintje in čigar glava se je sedaj prikazala iz megle sedaj se zopet potopila v njo.

»Lisice!« zakriči Bell.

»Medvedi!« pristavi doktor; »eden, tri, pet!

»Joj, naši psi in živila!« dé s strahom Simpson.

Tolpa lisic in medvedov je bila prišla do sani in se že lotila živil. Želja po ropu jih je združevala v popolno edinstvo; psi so besno lajali, a tolpa se za to ni zmenila in hlastno nadaljevala svoje ropanje.

»Ogenj!« zakriči kapitan ter sproži svojo puško. Njegovi tovariši store isto. Četveren strel splaši medvede, ki dvignejo svoje glave, nekako smešno zarenče in jo odkurijo. Spuste se v galop, da bi jih konj ne bil lahko dohajal, za njimi pa lisice in kmalu izginejo za ledenim gričevjem.

### XXX.

Ta izredni pojav je trajal kake tri četrt ure; medvedi in lisice so imeli torej dovolj časa, da so se ž njim okoristili. Gotovo so bila živila dobrodošla živalim, ki so bile v hudi zimi tako izstradane; močni kremplji so raztrgali pregrinjalo s sani, zaboji pemmikana so bili odprti in prevrnjeni, vreče sušenca oropane, zaloge čaja raztresene po snegu in en sodček vinskega cveta razbit in dragocena tekočina razlita in priprave za šotorovanje vse raznesene; vse je pričalo o krutosti divjih zveri, o njihovi lakoti in nenasitni požrešnosti.

»Joj, to je nesreča,« tarna Bell, ko ogleduje prizorišče opustošenja.

»Ki se najbrže ne da popraviti,« pristavi Simpson.

»Preglejmo najprej škodo, potem bomo govorili o tem,« reče doktor.

Hatteras je že zbiral molče zaboje in razstresene vreče; pobirali so pemmikan in sušence, kolikor jih je bilo še užitnih. Usodno je bilo, da se je bil razlil del vinskega cveta; kajti brez njega bi ne bilo nikake gorke pijače, ne čaja ne kave.

Ko doktor preceni množino ostalih živil, določi, da se je uničilo dve sto funtov pemmikana in stopetdeset funtov sušencev; če so hoteli še dalje potovati, so se morali potniki omejiti na polovične deleže živeža.

Nekaj časa preudarjajo, kaj jim je storiti v takih okoliščinah. Ali naj se vrnejo k ladji in se znova odpravijo na to pot? Toda ali naj bo ta pot brez haska? Vrh tega bi skrajno usodno uplivalo na duhove moštva, če bi se

vrnili brez prepotrebne goriva. Ali bi se še sploh dobili moške, ki bi se podali na pot preko ledu?

Ni kazalo drugače, nego iti dalje, tudi če bi jih čakalo najhujše pomanjkanje.

Doktor, Hatteras in Bell so se odločili, da gredo dalje; Simpson pa je silil, da se vrnejo; vsled prehudih naporov na potovanju se mu je zdravje poslabšalo. Vidno je slabel; vendar ko je videl, da je sam, se je udal, prevzel zopet svoje mesto pred sanmi in majhna karavana je nadaljevala svoje potovanje proti jugu.

Naslednje tri dni, od 15. do 17. januarja se je potovanje nadaljevalo v svoji enoličnosti; hodili so pa le počasi, potniki so postajali izmučeni, noge so postale težke, psi so s težavo vlekli svoj tovor. Ker je sedaj živil primanjkovalo, se niti ljudje niti živali niso mogle dovolj pokrepcati. Vreme se je po svoji navadi hitro menjavalo, sedaj je bilo neznosno mrzlo, sedaj megleno in občutno vlažno.

18. januarja se pokaže pred njimi drugačna ledena ravan; neštevilno gorskih vrhov, podobnih koničastim piramidam, se je jelo vzdigovati na obzorju. Na gotovih mestih je že suha zemlja molela izza snežne plasti; bila je iz gnajsa, škrla in kvarca, tuintam se je videla tudi kaka skala iz vapnenca. Potniki so torej že korakali po suhem; to je bil po njihovem mnenju Novi Kornvallis.

Doktor se ni mogel vzdržati, da bi ne postopil parkrat trdno kar se je dalo, vedeč, da je na popolnoma varnih tleh. Samo sto milj so imeli potniki še prehoditi, da dospo do rta Belcher. Toda njihovi naporu so se le še povečali na nevarnih tleh, ki so bila kar posejana s koničastimi skalami, nevarnimi prepadi, razpoklinami in strmimi. Morali so hoditi po dolinah in plezati po strmem

obrežju čez ozka sedla, v katerih je bil sneg trideset do štirideset črevljev visok.

Potniki so se pač spominjali enolične, da skoro lahke poti po ledeni ravnini, po kateri so sani tako lepo drčale. Pse je že križ bolel in niso mogli več vleči, tako da so se morali ljudje vpreči pred nje in jim pomagati; večkrat so morali sani tudi raztovoriti, da so prišli čez kak nedosten grič. Včasih so porabili po dve uri za kak prehod, ki je bil komaj deset črevljev dolg. Prvi dan so prehodili komaj pet milj po Novem Kornvallis, ki je po pravici dobil to ime, kajti raskav in hribovit je ravno tako kakor jugozahodna Anglija.

Naslednjega dne dospò do najvišje točke strmega obrežja. Ker so bili potniki preveč utrujeni, si niso mogli zgraditi stanovanja iz snega; zato so prenočili pod šotorom, zaviti v svoje bivolske kože, premočene nogavice pa so sušili na prsih. To je seveda slabo uplivalo v zdravstvenem oziru. Toplomer se je to noč znižal pod  $42^{\circ}$ , tako da je živo srebro zmrznilo.

Zdravje Simpsona se je tako slabšalo, da so se sodrugi resno bali zanj. Napadlo ga je hudo pljučno vnetje, kruto trganje po udih in neznosne bolečine, tako da se je moral vleči na sani, ki jih ni mogel več voditi. Nadomestil ga je Bell, ki se je sicer tudi čutil slabega, a ne tako, da bi ne mogel hoditi. Tudi doktor je občutil upliv pohoda v tako strašni zimi, vendar iz njegovih ust ni prišla nikaka pritožba, korakal je dalje, opiraje se na svojo palico, kazal pot in vsem pomagal. Hatteras pa je bil vsemu temu nepristopen, neobčutljiv in čil kakor prvi dan, njegova narava je bila železna; molče je korakal za sanmi. 20. januarja je bilo tako mrzlo, da je človeka že najmanjše delo

popolnoma upehalo. Vrh tega so bila pa še tla taka, da so morali Hatteras, doktor in Bell pomagati vleči sani. Vsled močnih sunkov se je sprednji del sani razbil, da so ga morali popravljati. Na ta način so se večkrat po cel dan mudili.

Potniki so ravno korakali po neki globoki kotlini in gazili sneg do pasu, vendar so se kljub temu še potili sredi neznosnega mraza. Molčali so. Kar naenkrat Bell s strahom pogleda doktorja, ki je korakal poleg njega. Potem pa molče zagrabi pest snega, ne da bi kaj zinil, in prične ž njim krepko drgniti po obrazu doktorja.

»No, Bell,« krikne doktor in se ga skuša otresti.

Toda Bell nadaljuje in drgne z vso silo.

»Za vraga, Bell, usta, nos, oči, vse imam polno snega, ali ste znoreli? Kaj pa je vendar? se huduje doktor.

»Če imate še nos, se imate meni zahvaliti,« odvrne Bell.

»Nos!« se začudi doktor in se potiplje z roko po obrazu.

»Da, gospod Clawbonny, kmalu bi bil vam obraz zmrznil; vaš nos je bil popolnoma bel, ko sem vas opazil in če bi se vas jaz ne bil lotil, bi bili sedaj brez tega okrasa, ki dela na potovanju sicer sitnosti, a je vendar splošno potreben.«

In res bi bil doktorju skoro zmrznil nos; vendar je pričela kri zopet krožiti, ker ga je bil Bell krepko odrgnil in vsa nevarnost je izginila.

»Hvala, Bell, drugič vam jaz povrnem,« se zahvaljuje doktor.

»Na to se zanašam, doktor,« de tesar, »Bog dal, da se nam ne pripeti večja nesreča!«



»Vi mislite na Simpsona, Bell; revež ima silne bolečine.«

»Ali se bojite zanj?« praša radovedno Hatteras.

»Da, kapitan,« pritrди doktor.

»In česa se bojite?«

»Da ga napade kruti skorbut; noge mu že otekajo in zobno meso postaja debelo; nesrečnež leži pod odejo na saneh napol zmrznjen in sunki mu vsak hip obnavljajo bolečine; smili se mi, Hatteras, a jaz mu ne morem pomagati.«

»Ubogi Simpson!« ga pomiluje Bell.

»Morda bi bilo dobro, da se ustavimo za en dan ali dva,« meni doktor.

»Ustaviti se!« krikne Hatteras, »ko je življenje osemnajst ljudi odvisno od našega povratka.«

»Vendar...« hoče doktor prigovarjati.

»Clawbonny, Bell, čujta me; za dvajset dni nimamo več živeža. Vidita, da ne moremo niti trenutka izgubiti!« Niti doktor niti Bell ni črhnil besedice in sani, ki so se bile za hip ustavile, so se pomikale dalje.

Zvečer so se ustavili pred kupom ledu, v katerega je doktor spretno izsekal votlino in ki jim je služila za prenočišče. Doktor je celo noč čul pri Simpsonu; skorbut ga je že z vso silo napadel in vsled bolečin so se otečene ustnice neprestano gibale in momljale nerazločne, zdihujoče glasove.

»Oh, gospod Clawbonny!«

»Pogum, moj dragi!« ga tolaži doktor.

»Jaz se ne povrnem; to čutim, ne morem več, rajši umrjem.«

Na take obupne besede je doktor odgovarjal s tem, da je neumorno skrbel zanj; če tudi je bil sam ves polomljen od dnevnega napora, vendar ponoči ni miroval in je sestavljal utešljivo pijačo za bolnika; pa niti citronski sok ni več učinkoval in kljub drgnenju se je skorbut vedno bolj širil.

Drugo jutro so morali nesrečnika zopet naložiti na sani, dasi je prosil, naj ostane sam, zapuščen in da ga pušče, naj umrje v miru. Potem so se zopet podali na pot, na kateri so se vedno bolj kopičile ovire.

Ledena megla je vse tri do kosti pretresla, sneg in habje pšeno se jim je zaletavalo v obraz; a opravljati so morali še službo tovarne živine, četudi niso imeli dovolj krepčilnega živeža.

Duk je hodil kakor njegov gospodar in vsem naporom kljuboval, bil vedno čil in si je znal sam izbrati najboljšo pot, tako da so se že kar lahko zanesli na njegov nagon.

23. januarja zjutraj, ko je bilo popolnoma temno in tudi mesec ni svetil, ker je bil ravno mlaj, jo je Duk pobrisal naprej, tako da ga več ur ni bilo videti; Hatterasa je to vznemirjalo in to tembolj, ker se je na tleh opazilo vse polno medvedjih sledi. Kar naenkrat se začuje močno lajanje. Hatteras se požuri s svojimi sanmi in kmalu dohiti zvesto žival globoko v neki kotlini. Duk je stal nepremično kot skala ter lajal pred nekakim spominskim kamnom iz vapnenca, ki je bil prevlečen z ledom.

»To bo pa spominska ploča, ne bo me prevaralo«, de doktor in odpne svoj jermen, za katerega je vlekel.

»Kaj pa nam to pomaga?« odvrne Hatteras.

»Hatteras, če je to spominska ploča, utegne za nas imeti kaj dragocenega; mogoče poroča o kaki zalogi, zato se spiača jo pogiedati.«

»Kateri Evropejc pa naj bi bil prodril do sem?« de Hatteras ter zmaje z rameni.

»Če ne Evropejci pa Eskimi, ki so si mogoče tu zgradili shrambo, da spravljajo v njo proizvode svojega ribarstva ali lova; meni se zdi, da je to njihova navada.«

»No, pa pogledjte!« privoli Hatteras, »a bojim se, da bo vaš trud zastonj.«

Clawbonny in Bell vzameta vsak svojo sekiro in se odpravita proti kamnu, pred katerim je Duk še vedno lajal. Vapnenčevi kamni so bili dobro zadelani z ledom, ki se je pa pod udarci sekire hitro sesul na tla.

»Nekaj je notri, to je očitvidno,« reče doktor.

»Jaz tudi mislim,« pritrdi Bell.

Naglo razrušita enostavno zgradbo in najdeta prostor, v katerem je ležal moker papir. Doktor ga vzame, a mu srce pri tem močno utriplje. Hatteras priteče, vzame listino in čita:

»Altam . . ., Porpoise, 13. dec. . . 1860., 12<sup>o</sup> dolž . . . 8 . . .  
35' šir . . .«

»Porpoise«, meni doktor.

»Porpoise!« ponavlja Hatteras, »jaz ne poznam nobene ladje tega imena, ki bi se po tem morju vozila.«

»Jasno je, da so pred manj kot dvema mesecema tod hodili mornarji, mogoče ponesrečenci,« reče doktor.

»To je gotovo,« pritrdi Bell.

»Kaj naj storimo?« praša doktor.

»Pojdimo naprej,« odvrne ravnodušno Hatteras.

»Jaz ne vem, kaka ladja je ta Porpoise, vem pa, da čaka ladja Forward na naš povratek?

## XXXI.

### Smrt Simpsona.

Potovanje se je nadaljevalo; vsakemu so rojile nove, nenavadne misli po glavi, kajti zelo težko se pripeti, da bi se tako daleč na severu naletelo na kakega človeka. Hat-teras si je grbančil čelo in bil zelo nemiren.

»Porpoise!« se je vprašal, »katera ladja naj bi to bila in kaj naj bi počela tako blizu severa?«

Groza ga je spreletavala pri tej misli. Doktor in Bell pa sta mislila samo na posledice, ki bi jih utegnila imeti ona listina, ki so jo bili našli: ali da rešijo svoje vrstnike, ali pa da oni nje rešijo.

Toda težave, ovire in naporji so se zopet vrnili, tako da so mislili le na svoj nevarni položaj.

Stanje Simpsona se je slabšalo; znamenja bližajoče se smrti niso bila prikrita doktorju. Toda pomagati ni mogel, zlasti ker je tudi sam veliko trpel vsled očesnega vnetja, ki bi ga lahko oslepilo, če bi se ne čuval. Od svitanja je prihajalo že toliko svetlobe, da se je odbijala od snega in oči dražila. Odbijanju svetlobe se ni bilo lahko braniti, kajti na barvanih očalih se je koj naredila ledena skorja, da se ni videlo skozi njo. Pri tem so morali pa skrbno paziti na pot in že v daljavo določevati smer, tako da se je bilo težko ogibati nevarnostim očesnih bolezni. Doktor in Bell sta si pomagala s tem, da sta imela vsak en čas oči zakrite in da sta vsak en čas vodjla sani.

Sani so že slabo drčale po svojih obrabljenih krivinah in težko jih je bilo vleči. Tla niso postajala nič manj ugod-

na, čutili so, da so na vulkaničnih tleh, kajti bila so vsa razorana in preprežena z ostrimi grebeni. Polagoma je mala karavana prišla pet sto črevljev visoko. Podnebje je bilo neizrečeno ostro. Viharji in meteži so silovito razsajali in žalosten prizor so nudili nesrečniki, ki so se vlekli po zapuščenih vrheh.

Snežni blišč jim je delal neprilike, da so bili že kar pijani in da se jim je že vrtelo v glavi. Zdelo se jim je, kakor da se jim tla izpodmičejo in da ni trdne stopinje na neizmerni beli površini, čutili so kot mornar, ki se mu pod nogami umiče krov omahujoče ladje. Potniki se temu niso mogli privaditi in delalo jim je silne preglavice. Udje so jim postajali okorni in duh bloden, pogosto so med potjo skoro kar spali, le nenadni sunki in tresljaji so jih predramili iz otrplosti, ki pa se jim je koj zopet povrnila.

25. januarja so se pričeli pomikati nizdolu po strmih rebreh, kjer so se jim naperi še povečali; en napačen korak, ki se ga je bilo morda težko ogniti, in zvalili bi se bili lahko v globoke prepade, kjer bi bili neizogibno izgubljeni.

Proti večeru je silovit vihar divjal po sneženih vrheh, tako, da so se potniki morali vleči na tla, a vsled prehudega mraza je bilo nevarno, da primrznejo na tla.

Bell sestavi s pomočjo Hatterasa ledeno hišico, ne z majhnim trudom, kamor se zatečejo nesrečneži v zavetje. Použili so nekaj koščkov pemmikana in malo gorkega čaja; vinskega cveta so imeli že prav malo, pa so ga morali rabiti tudi za žejo, kajti snega niso mogli uživati v naravnem stanju, temveč so ga morali raztopiti. V zmer- nih krajih, kjer toplota ne pade veliko pod ledišče, sneg ne stori nič hudega; onstran tečajnika pa je vse drugače. Ondi je sneg tako mrzel, da je ravno tako kakor bi za-

grabil razbeljeno železo, če bi se ga le dotaknil z roko, četudi je slab prevodnik toplote. Človeka bi kar udušil, če bi ga kaj zaužil, tako velika razlika toplote je med njim in želodcem. Eskimi rajše trpé najhujše pomanjkanje nego da bi si ugasili žejo s snegom, ki nikakor ne more vode nadomestiti in ki žejo še poveča, mesto da bi jo utešil. Potniki si torej niso mogli drugače utolažiti žeje nego da so žgali vinski cvet in ž njim topili sneg.

Ob treh zjutraj, ko je vihar najhujše razsajal, nastopi doktor svojo stražo; v kotu male hišice se je naslanjal na komolec, kar ga predrami jadikovanje Simpsona; zato vstane, da bi mu stregel, in pri tem z glavo močno buti ob ledeni obok.

Ne mene se za to se sklone nad Simpsona in mu drgne otekle in višnjeve noge; čez četrto ure se vzdigne in se znova buti ob ledeni obok, da si je še z eno nogo klečal. »To je pa res čudno,« si misli.

Tedaj seže z roko nad glavo; obok se je čutno znižal. »Veliki Bog!« zavpije doktor, »pozor prijatelji!«

Na ta klic Hatteras in Bell urno vstaneta in istotako zadeneta ob obok; vladala je popolna tema.

»Stlači nas; ven, ven hitimo!« jih bodri doktor.

Vsi trije urno zapuste nevarno zavetišče, ne pozabivši Simpsona; sila je bila že skrajna, kajti ledene ploče, ki so bile slabo staknjene skupaj, so se pri tej priči udrle z velikim polomom.

Nesrečniki so bili torej brez zavetja na viharju, izpostavljeni najhujšemu mrazu. Hatteras je skušal hitro šotor postaviti, ki pa vsled silovitega orkana ni hotel stati; zato so se zavili v odejo, na katero se je kmalu nakopičil de-

bel sneg, ki je saj zabranjeval izžarivanje toplote na zunan in tako obvaroval potnike, da niso živi zmrznili.

Divji veter je ponehal šele naslednjega dne; ko napregajo pse, ki niso bili dovolj napaseni, opazi Bell, da so trije izmed njih začeli glodati usnjato jermenje; dva pa sta bila zelo bolna, tako da nista mogla iti dalje.

Vendar karavana je nadaljevala potovanje kakor je mogla; še šestdeset milj so imeli prehoditi, da bi dospeli do označene točke.

Ko je Bell 26. dne korakal pred svojimi tovariši, jih naenkrat zakliče. Hatteras in doktor pritečeta in on jima osupljen pokaže puško, ki je bila naslonjena ob ledu.

»Puška!« krikne doktor.

Hatteras jo prime; bila je še dobra in nabita.

»Ljudje Porpoisa ne morejo biti daleč,« reče doktor.

Hatteras ogleduje orožje in opazi, da je ameriškega izvora. Krčevito stisne njegova roka z ledom prevlečeno cev.

»Naprej, naprej!« reče nekako zamolklo.

Šli so dalje po rebri nizdol. Simpson že ni več čutil in tudi ne zdihoval; moči so mu že pohajale. Vihar je še vedno nadaljeval svoje divje delo; sani so vedno bolj počasi drčale in v štirindvajsetih urah so le za malo milj napredovali, a živež se je kljub vsej varčnosti vidno manjšal. Toda Hatteras je toliko časa silil naprej, dokler je še ostajalo kaj živeža več, nego je bilo preračunjenega za povratek.

Dne 27. najdejo v snegu zakopan sekstant in eno čutaro, v kateri je bilo »žganje«, ali bolje rečeno kopa ledu, sredi katere se je bil zbral alkohol v obliki snežne kepe; tvarina ni bila več rabna.

Očividno je Hatteras hodil, četudi nehote, po sledovih velike katastrofe; prodiral je po edino rabni poti in zbiral ostanke razbite ladje, ki so bili brez lastnika. Doktor je natanko gledal, če bi se pokazala še kaka spominska zgradba, a zastonj. Mračne misli so navdajale kapitanu duha; in po pravici; kako pa naj bi poskrbel za ponesrečence, če bi jih našli? Njemu in njegovim sodrugom je že vsega primanjkovalo, obleka se jim je trgala in živež jim je pohajal. Če je bilo ponesrečencev mnogo, so vsi poginili gladu. Hatteras se jih je očividno bal. Ali ni bil v tem opravičen, ker je od njega bila odvisna rešitev njegovega moštva? Ali naj bi tujce peljal na ladjo in tako izpostavil svoje ljudi v nevarnost?

Toda ti tujci so bili ljudje njihove vrste, mogoče njihovi rojaki! Naj si je viselo njihovo lastno življenje še na tako tenki nitki, ali naj bi jo njim izpodtaknili?

Doktor bi bil rad zvedel, kakih misli je v tem oziru Bell. A ta ni rekel nič. Vsled njegovega lastnega trpljenja mu je srce otrpnilo. Hatterasa pa si Clawbonny ni upal prašati; izročil je torej vso zadevo božji previdnosti.

27. januarja proti večeru je Simpsonu jelo iti življenje proti koncu; udje so mu otrpnili in postali mrzli, pojema-joče hropenje in hipno zvijanje je naznanjalo, da se bliža zadnja ura. Njegov obraz je bil strašen, obupen in pogledi brez zavestne jeze so se upirali v kapitana, ki so izražali tožbo ter nemo, pomenljivo in morda zasluženo očitanje.

Hatteras se ni približal umirajočemu. Ogibal se ga je in bežal pred njim in bil tih bolj kakor kedaj.

Naslednja noč je bila strašna; vihar je podvojil svojo silovitost, trikrat je podrlo šotor in sneg se je zaletaval v nesrečneže, jih slepil in ometaval in robate, ostre ledene



kepe so jih bile na vse mogoče načine. Psi so tožno tulili in Simpson je bil izpostavljen najkrutejšim vremenskim razmeram.

Bellu se sicer posreči še enkrat postaviti šotor, ki bi jih vsaj pred snegom varoval, če ne pred mrazom. A silni piš ga četrtič vzdigne in prevrne z groznim žvižgom.

»Joj, to je že prehudo,« vzdihne Bell.

»Pogum, pogum!« ga bodri doktor in se ga oprime, da bi ga ne odneslo po rebri.

Simpson je stokal. Kar naenkrat zbere svoje zadnje moči, se napol vzravna, stegne krčevito stisnjeno pest proti Hatterasu, ki nepremično zre vanj, ter rezko krikne, potem pa mrtev omahne nazaj, predno še izusti svojo grožnjo.

»Mrtev!« vzdihne doktor.

»Mrtev!« ponovi Bell.

Hatteras stopi bližje mrliča, a siloviti veter ga odrine nazaj.

Podlegel je torej prvi izmed tega moštva smrtonosnemu podnebjju, da se ne vrne več v pristan, prvi, ki je po neizrekljivem trpljenju s svojim življenjem plačal neizprosno svojeglavnost kapitana.

Ta mrtvec ga je bil obtožil kot morilca, a Hatteras ni uklonil svoje glave temu očitanju; vendar se mu je prikradla solza iz očesa in mu zmrznila na bledih licih.

Doktor in Bell sta s strahom zrla vanj; na svojo dolgo palico oprt se je videl kakor duh severnih pokrajin, stal je pokoncu sredi divjega piša in vzbujal strah s svojo strašno neupogljivostjo.

Stal je pokoncu in se ni ganil, da se je začelo svitati, ter pogumno in neutrašeno ključoval viharju, ki je razsajal okrog njega.

## XXXII.

### Na povratku.

Proti jutru se je vihar pomiril, nastal je severni veter in pregnal oblake z neba; toplomer je kazal — 37°. Prvo svetlikanje je srebrilo obzorje, ki se je imelo par dni pozneje pozlatiti.

Hatteras stopi k svojim potrta sopotovalcema ter jima reče milo in žalostno:

»Prijatelj, več nego šestdeset milj še nas loči od točke, ki jo je bil označil Edvard Belcher. Živeža nimamo več nego za čas vračanja. Če potujemo dalje, gremo naravnost v smrt, ne da bi komu kaj koristili. Zato se vrnemo.«

»To je dober sklep, Hatteras,« pripomni doktor; »sicer bi bil šel za vami, kamor bi me bili hoteli vi peljati, a naše zdravje se slabša od dne do dne, tako da komaj še vlečemo svoje noge za seboj. Jaz popolnoma odobravam, da ste sklenili se vrniti.«

»Ali vi ravno tako, Bell?« praša Hatteras.

»Da, kapitan,« odvrne kratko tesar.

»Dobro; dva dni bomo počivali. Mislim, da ni preveč. Tudi moramo sani popraviti. Zato, mislim, si moramo zgraditi stanovanje iz snega, da si v njem odpočijemo in zopet zberemo svoje moči.«

Vsi trije se urno lotijo dela; Bell je pa še posebno pazil, da je bi naredil trdno zgradbo, ki je hitro vzrastla iz tal kotline, v kateri so se bili ustavili.

Hatterasu je bilo brez dvoma silno hudo, da je moral prekiniti svoje potovanje. Toliko truda in napora izgubljenega! Pohod brez haska, ki ga je plačal s smrtjo enega moža! Vrniti se na ladjo brez koščka oglja! kaj bo dejalo moštvo? kaj stori, zlasti še, ker je Rihard Shandon podpihuje? Vendar ni mogel dalje.

Z vsó vnemo se je torej pripravljaj na vrnitev; popravil je sani; sicer se je bil pa njegov tovor že sila zmanjšaj, dve sto funtov že ni več tehtaj. Popravili so obleko, ki je bila že vsa obnošena, raztrgana, od snega, premočena in trda od mraza. Tudi črevlje so zamenili z novimi, kajti stari niso bili več za rabo. Vse to delo je trajaj en dan in eno jutro; potem pa so vsi trije počivali kolikor se je daj in se krepčali za prihodnjost.

Ves čas tega bivanja v sneženi kočij in na ledu soteske je doktor opazoval Duka, ki je nenavadno letaj semintje; neprenehoma je pes krožil v nekem gotovem krogu, v čigar središču so bila tla vzdignjena; bilo je več plasti ledu nakopičenih druga na drugo, kakor se je videlo. Duk je hodil okrog tega kupa, lajal in nestrpno migaj z repom, pri tem pa je nekako uprašujoče pogledoval svojega gospodarja.

Ko doktor o tem razmišlja, pride do zaključka, da je pes zato tako nemiren, ker je truplo Simpsona v bližini, ki ga še tovariši niso imeli časa zagrebsti. Sklenil je torej to delo opraviti še istega dne; kajti naslednje jutro ob svitu so nameravali oditi.

Bell in doktor vzameta vsak svojo sekiro in se napotita po soteski proti onemu vzvišenemu prostoru, okrog katerega je letaj Duk in ki se jima je zdel ravno pripraven, da vanj zagrebeta mrliča. Morala sta ga namreč glo-

boko zakopati, če sta ga hotela zavarovati pred kremplji medvedov.

Doktor in Bell pričneta kopati gornjo plast ledu, potem pa se lotita trdega ledu; pri tretjem udaru s sekiro zadene doktor na neko trdo telo, ki se razleti; on pobere koščke in spozna, da je bila to steklena čutara. Bell pa privleče na dan kot rog trdo vrečo, v kateri so se nahajali popolnoma ohranjeni sušenci.

»Hoho!« se začudi doktor.

»Kaj pa naj to pomeni?« praša Bell ter neha kopati. Doktor pokliče Hatterasa, ki koj pride na mesto.

Duk je silno lajal in s svojimi tacami razkopaval debelo plast ledu.

»Ali smo morda naleteli na zalogo živeža?« dé doktor.

»Nemara, kakor se vidi,« pritrди Bell.

»Kopajta dalje,« ukaže Hatteras.

Izvlekli so ven še nekaj živil, med drugimi en zaboj, v katerem je bilo še četrtno pemmikana.

»Če je to kaka shramba,« reče Hatteras, »so jo gotovo že medvedi obiskali. Ali vidite, da te jedi niso nedotaknjene?«

»Tega se je bati, kajti...« hoče reči doktor, a ne konča še svoje misli, ko ga krik Bella prekine. Ko je namreč ta odkrhnil debelo pločo, je zagledal otrplo in zmznjeno nogo.

»Truplo!« krikne doktor.

»To ni shramba, ampak grobišče,« reče Hatteras.

Bilo je truplo mornarja kakih trideset let starega in popolnoma ohranjeno; imel je na sebi še obleko kot jo no-

sijo severni mornarji in doktor si ni upal povedati svojega mnenja, koliko časa je že mrtev.

A Bell odkrije še drugo truplo, a ta človek je moral biti že pri petdesetih letih; na obrazu se mu je še poznal izraz trpljenja, ki mu je bilo zadalo smrt.

»To niso zakopana trupla,« reče doktor; »nesrečneže je zadela smrt, kot smo jih mi tu našli.«

»Prav sodite, gospod Clawbonny,« pritrди Bell.

»Kopajta, kopajta,« priganja Hatteras.

Bell si skoro ni upal kopati. Kdo ve, koliko mrličev je še morda podsutih tu notri.

»Ti ljudje so bili žrtev slučaja, ki bi bil tudi nas skoro uničil,« reče doktor; »njihova snežna kočja se je sesedla. Poglejmo, če morda kateri še ne diha.«

Urno razkopavajo prostor dalje in Bell odkrije zopet eno telo morda kakih štirideset let starega človeka, ki pa ni bilo tako mrliško ko druga; doktor se sklone nadenj in začuti še nekaj pojavov življenja v njem ter vzklikne:

»Živi, živi!«

Bell in on odneseta telo v svojo kočjo, Hatteras pa nepremično zre na podrto bivališče.

Doktor popolnoma sleče nesrečneža in ne opazi na njem nobene rane; s pomočjo Bella ga krepko drgne s predivom namočenim v vinskem cvetu in opazi, da se mu poraja polagoma življenje. A nesrečnež je bil popolnoma brez moči in ni mogel ziniti besedice; jezik mu je bil prilepljen na nebu, kakor bi bil primrznjen.

Doktor mu preišče žepe, a so bili prazni. Torej nika-ke listine. Bell ga dalje riblje, on pa se vrne h Hatterasu. Ta je bil splezal v prostore snežne hiše, je brskal po tleh

in ravno prihajal venkaj z napol sežganim ovitkom nekega pisma v roki, na katerem se je še dalo čitati:

. . . tamont,  
. . . orpoise  
w-Yorck.

»Altamont,« krikne doktor, »iz ladje Porpoise, iz New-Yorcka!«

»Amerikanec!« de Hatteras in se zdrzne.

»Jaz ga rešim, za to vama jamčim in tako bomo rešili to strašno uganko,« pristavi doktor.

Vrne se nazaj k Altamontu, med tem ko Hatteras še vedno zamišljen ostane tam. Pri vsi skrbnosti se doktorju posreči nesrečnežu obuditi življenje, a k zavesti ga še ne pripravi; niti videl ni, niti slišal, niti govoril; a dovolj je bilo, da je živel.

Drugo jutro reče Hatteras doktorju:

»Pri vsem tem moramo odriniti.«

»Odrinimo, Hatteras; saj sani niso preobložene, naložimo nanje nesrečneža in ga popeljemo k ladji.«

»Le!« privoli Hatteras, »prej pa še zagrebimo ta trupla!«

Nepoznana mornarja polože pod razvaline sneženega stanovanja, Simpsona pa denejo na mesto, kjer je bilo prej telo Altamonta.

Trije potniki posvete svojemu sodrugu kot zadnji spomenik kratko molitev, potem pa nastopijo svojo pot nazaj proti ladji.

Ker sta bila dva tovorna psa poginila, se je Duk skoro sam ponudil, da vleče sani in opravljal je svojo službo zavestno in odločno kakor kak Groenlandec.

Vrnitev je od 31. januarja do 19. febr. bila skoro ravno taka kot prejšnje potovanje. Samo tla so bila popolnoma varna, ker je mesec februar najmrzlejši v teh krajih. Potniki so sicer silovito trpeli vsled mraza, a ne toliko vsled meteža in viharja.

Solnce se je prvič prikazalo po enointridesetem januarju in se je vsak dan bolj dvigalo nad obzorje. Bell in doktor sta bila s svojimi močmi pri koncu, skoro slepa in napol kruljasta; tesar ni mogel hoditi brez bergelj.

Altamont je še vedno živel, a popolnoma nezavestno; od časa do časa so že obupavali nad njim, a umna postrežba ga je vzdrževala pri življenju. In vendar bi bil doktor sam potreboval skrbne postrežbe, kajti čim bolj je postajal truden, tem bolj se mu je slabšalo zdravje.

Hatteras je mislil le na Forward, na svojo ladjo. V kakem stanju jo bo našel? Ali se je kaj pripetilo? Ali se je Johnson mogel ustavljati Shandonu in njegovim privržencem? Ali je bil mraz hud? So li njegovo nesrečno ladjo požgali, so li prizanesli njegovim jadrnikom in osredju ladje?

Na vse to misleč jo je Hatteras mahal naprej, kakor bi hotel že iz daljave zazreti svojo ladjo.

24. februarja se naglo ustavi. Tri sto korakov pred seboj zazre rudečkasto svetlikanje, nad katerim se je vil velikansk steber črnega dima, ki se je izgubljal v sivih meglah neba.

»Kaj pa ta dim?« zakriči Hatteras.

Srce mu bije, kar mu ne počí.

»Poglejta tu doli ta dim!« reče svojim tovarišema, ki sta ga v tem dohitela, »moja ladja gori!«

»Toda mi smo še več nego tri milje oddaljeni od nje,« meni Bell; »to ne more biti Forward.«

»In vendar mora biti to naša ladja; le vsled zračnega odbijanja se vidi bližje,« reče doktor.

»Tecimo!« kriči Hatteras in pusti svoja tovariša daleč za seboj.

Ta dva prepustita sani varstvu Duka in jo tudi pobrišeta za kapitanom. V eni uri dospò pred ladjo.

Strašen prizor! Sredi ledu je gorela ladja, okrog kateri se je topil led; bila je že vsa zavita v plamen in veter je donašal do ušes Hatterasa nenavadno prasketanje.

Samo en človek je stal pet sto korakov od njih ter obupno vil roke. Stal je ondi brez pomoči kot priča požara, ki je zavijal Forward v svoj plamen.

Samo ta človek je še bil, in ta je bil stari Johnson.

Hatteras teče k njemu.

»Moja ladja, moja ladja!« tarna ves obupan.

»Ali ste vi, kapitan?« se oglasi Johnson; »ustavite se, ne korakajte več dalje!«

»Kako to?« praša kapitan strašno grozeče.

»Ti nesramneži!« vzdihne Johnson, »pred osmimi urami so odpotovali, prej pa so še zažgali ladjo!«

»Prekleta!« zavpije Hatteras.

Tedaj nastane silovit pok, zemlja se strese, ledeni hribovi se usedejo na gladini in steber dima se vzdigne proti oblakom; smodnik se je bil užgal in razgnal Forward, ki je tako izginil v valovih ognja. Doktor in Bell ravno v tem hipu prideta za Hatterasom, ki se sredi svojega obupa hipno vzravna ter reče:

»Prijetelji, plašljivci so zbežali! močni bodo zmagali! Johnson, Bell, vi dva sta pogumna; doktor, vi ste uče-



ni; jaz pa imam zaupanje! Tu doli je severni tečaj! na delo torej, na delo!»

Pri teh moških besedah Hatterasa se čutijo njegovi sodrugi kakor prerojene.

In vendar je bil položaj teh štirih ljudi in umirajočega strašen: zapuščeni, brez sredstev, izgubljeni in sami ob osemdeseti stopinji, na najskrajnejšem severu.

Konec prvega dela.

# Kapitan Hatteras

== ali ==

== Ledena puščava. ==

== Francoski spisal JULES VERNE. ==

Prevel O. J.

---

— II. knjiga. —

---

## I.

### Doktorjeva preiskava ostalin.

Drzna je bila namera kapitana Hatterasa prodreti na sever in priboriti svoji domovini, Angliji, slavo odkritja severnega tečaja. Ta pogumni mornar je storil vse, kar se da storiti v mejah človeških moči. Devet mesecev se je boril proti morskim tokom in proti viharjem, razbil je ledene gore in prodril skozi ledeno gladino, kljuboval je najkrutejšemu mrazu severnih krajev in takorekoč obnovil vse delo svojih prednikov, pregledal in prestal je sam vso zgodovino severnih odkritij, svojo ladjo je pritiral izven poznanega morja in ko je končno dovršil polovico svoje naloge, je naenkrat videl pred seboj uničene vse svoje velike načrte. Izdajstvo ali boljše bojazljivost njegovega moštva in zločinsko brezumje nekaterih kolovodij ga je spravilo v strašen položaj: izmed osemnajst mož, ki so bili vstopili na ladjo, so mu ostali še samo štirje, in to brez vseh sredstev, brez ladje in več kot dva tisoč pet sto milj oddaljeni od svoje rodne zemlje. Da jim je ladjo razneslo, to jim je vzelo zadnje sredstvo rešitve.

Vendar Hatterasu ni upadal pogum spričo te strašne nezgode. Sodrugi, ki so mu ostali, so bili najboljši, pravi junaki izmed njegovih ljudi. Polagal je vse na vztrajnost,

na učenega doktorja Clawbony-a, na neustrašenega Johnsona in Bella in na svoje trdno zaupanje v svoje podjetje; drznil se je celo govoriti o upanju v tako obupnem stanju. Ko so ga njegovi vrli junaki slišali, so pozabili na svojo preteklost in v srcu jim je zopet vzrastel pogum za prihodnost.

Po odločnih besedah kapitana hoče doktor natanko preiskati, kako je njihovo stanje, zapusti svoje tovariše, kjer so se bili ustavili, in se napoti na prizorišče nezgode.

O ladji Forward, ki je bila zgrajena s toliko skrbnostjo in ki jim je bila tako ljuba, ni bilo ne duha ne sluha več; razbiti kosi ledu, očrneli in žareči ogorki, zviti železni drogovi, konci debelih vrvi, ki so še goreli in proti nebu se dvigajoči dim je pričal, kako silovita je bila eksplozija.

Top je vrglo več sežnjev proč in je ležal ondi kakor na straži. Tla so bila sto sežnjev naokrog posuta z vsakojakimi odlomki; gredelj ladje je ležal na kupu ledu; ledene gore so se bile vsled vročine deloma raztopile, a voda se je že zopet strdila, da je bilo po tleh trdo kakor granit.

Doktor se je domislil svoje kabine, svojih zbirk, dragocenega orodja in knjig, ki so bile sedaj vse uničene in sežgane. Z rosnimi očmi je zrl na vso to nesrečo, ne mislé na prihodnost, marveč samo na škodo, ki se ni dala več popraviti.

Kmalu pride za njun tudi Johnson, ki se mu je še očitvidno poznalo, koliko je bil pretrpel v zadnjih urah. Doktor mu poda svojo roko, ki mu jo ta žalostno stisne.

»Kaj bo sedaj z nami, prijatelji?« praša doktor.

»Kdo ve!« odvrne Johnson.

»Predvsem nikar ne obupajmo, bodimo možje!«

»Da, gospod Clawbonny,« odvrne stari mornar; v velikih nezgodah mora biti človek odločen in ravnodušen; v usodnem položaju smo, skušajmo se izmotati iz njega.«

»Uboga ladja!« tarna doktor; jaz sem se je bil oprijel kakor klop; ljubil sem jo kot svoje domače ognjišče in kakor hišo, v kateri je človek preživel vse svoje življenje; in sedaj niti koščeka ni več, ki bi se še dal spoznati!

»Kdo bi si bil mislil, gospod Clawbonny, da nam bodo tako k srcu prirasli ti tramovi in te deske?«

»In šalupa?« praša doktor in gleda okrog sebe, »ali tudi ona ni ušla podrtiji?«

»Da, gospod Clawbonny, Shandon in njegovi ljudje, ki so nas zapustili, so jo vzeli s seboj.

»Kaj pa pirog?«<sup>\*)</sup>

»Razbit na tisoč kosov! vidite te ploče še razbeljenega kositra? to je vse, kar je ostalo.«

»Torej imamo samo še čoln iz kavčuka?«

»Da! in to k sreči, ker ste ga bili vzeli s seboj na pohod.«

»To je malo!« vzdihne doktor.

»Ti nesramni izdajalci, da so morali zbežati!

Naj jih kaznuje nebo, kakor zaslužijo!« se huduje Johnson.

»Johnson,« ga pomirja milo doktor, »nikar ne pozabimo trpljenja, ki jih je bilo dejalo na trdo poskušnjo! Samo najboljši vstrajajo v nesreči, malosrčni pa podležejo! Pomilujmo nesrečne sodruge, a ne preklinjajmo jih!«

---

<sup>\*)</sup> iz debela izdolben čoln.

Po teh besedah doktor nekaj hipov molči in zre nemirno na usodno prizorišče.

»Kaj pa je s sanmi?« praša Johnson.

»Ostale so eno miljo za nami.«

»Pod varstvom Simpsona?«

»Ne, prijatelj; Simpson, ubogi Simpson je podlegel naporom.«

»Mrtev?« praša potrto mornar.

»Mrtev!« pritrди doktor.

»Revež! Sicer pa kdo ve, če mu morda ne bomo kmalu zavidali njegove usode!« toži Johnson.

»Toda mesto njega, ki smo ga zakopali, prinašamo nekega umirajočega,« pripomni doktor.

»Umirajočega?« se čudi Johnson.

»Da, kapitana Altamonta.«

Doktor mu je v kratkih besedah pojasnil, kako so prišli do njega.

»Amerikanec!« de Johnson pomembno.

»Da, vse kaže, da je državljan Združenih držav.

»A kaj naj bi bilo z lajo Porpoise, ki se je najbrže razbila, in kaj naj bi iskala v teh krajih?«

»Šel je semkaj v pogubo,« odvrne Johnson, »naravnost v smrt je peljal svoje ljudi kot vsi drugi, ki se drzno jo pod to podnebje. Toda, gospod Clawbonny, ali ste dosegli cilj svojega pohoda?«

»Zalogo oglja, menite?«

»Da.«

Doktor žalostno zmaje z glavo.

»Nič?« ga vpraša stari mornar.

»Nič! Živeža nam je zmanjkalo in naperi so nas izmučili, da nismo niti prišli do obrežja, ki ga je bil označil Edvard Belcher.«

»Tako torej nimamo nič goriva?«

»Ne!«

»Nič živeža?«

»Ne!«

»In ladje tudi ne, da se vrnemo v Anglijo!«

Doktor in Johnson obmolkmeta; treba je velike srčnosti, da človek lahko zre v obraz takemu strašnemu položaju.

»No, razmere so jasne; saj vemo, pri čem da smo; toda lotimo se najnujnejšega; mrzlo je strašno, zgraditi moramo stanovanje iz snega.«

»Da, s pomočjo Bella to lahko naredimo; potem pojedemo po sani, pripeljemo Amerikanca in potem se bomo posvetovali s Hatterasom.«

»Ubogi kapitan, koliko je moral pretrpeti!« dé Johnson.

Doktor in mornar se vrneta k svojima tovarišema.

Hatteras je stal nepremično s prekrižanima rokama, kot bi bila njegova navada, ter je nemo zrl v svojo prihodnjost. Iz njegovega obličja se je bral kakor po navadi, izraz neomajne vztrajnosti. Na kaj je pač mislil ta čudak? Se je li pečal s svojim obupnim stanjem ali s svojimi načrti, ki so bili uničeni? In dalje, je li mislil na vrnitev, ko se je vse vprlo proti njegovi nameri, ljudje in narava?

Nihče bi ne bil mogel spoznati njegovih misli, ki se na zunaj niso na nikak način javljale. Poleg njega pa je sedel zvesti Duk, ne mene se za mraz, ki je znašal — 36°.

Bell je stegnjen ležal na ledu brezzavesten, ne da bi se ganil. To bi ga bilo lahko stalo življeneje, kajti lahko bi bil zmrznil in postal trd ko ledena ploča.

Johnson ga krepko strese, odrgne s snegom in tako zopet spravi kri v tok.

»Hajdi, Bell, pogum!« ga bodri, »nikar ne bodi potr, vzdigni se; moramo se skupno posvetovati, pa zavetja nimamo! Ali si mar pozabil, kako se naredi hiša iz snega? pojdi mi pomagat, Bell! Pred nama je ledena gora, v katero je treba samo jamo vsekati! Delajva! To nas poživi, česar nam tu ne sme manjkati, poguma in srčnosti!«

Bella so te besede malo vzpodbudile in šel je za stari mornarjem. »Med tem časom pa pojde Clawbonny po sani in jih pripelje semkaj s psi,« mu je še pristavil slednji.

»Jaz sem pripravljen za pot in v eni uri se vrnem,« pritrди doktor.

»Ali bi ga ne hoteli vi spremljati, kapitan?« vpraša Johnson in se obrne proti Hatterasu.

Dasi je bil ta ves zatopljen v svoje misli, vendar ni preslišal mornarjevega velevanja, kajti odgovoril je prijazno:

»Ne, prijatelj, naj gre doktor, če hoče; kajti še danes se moramo odločiti, kaj storiti, in za to je treba premisleka in jaz moram biti sam, da preudarim. Pojdite in storite, kar veste, da je za sedaj potrebno; jaz moram misliti na prihodnjost.«

Johnson se vrne k doktorju ter mu reče:

»To je čudno, kapitan je menda pozabil na vso jezo; še nikoli se mi ni zdel njegov glas tako uljuden.«

»Bravo! se je vendar zopet vrnil k svoji ravnodušnosti. Verjemite mi, ta človek je sposoben, da nas reši.«

To rekši se doktor zavije v svoj kožuh in se napoti proti sanem z okovano palico v roki sredi megle, ki jo je mesec skoro docela razsvitljal.



Johnson in Bell pa se nemudoma lotita dela; stari mornar je bodril s svojimi besedami tesarja, ki je molče delal; saj graditi jima ni bilo treba, marveč samo kopati v velik led. Sicer je bilo težavno rezati z nožem trdi led; zato sta se pa lahko zanesla, da bo stanovališče varno; kmalu sta Johnson in Bell lahko v votlini delala in metala ven, kar sta odkrušila od zmrzle tvarine.

Hatteras se je od časa do časa sprehajal in zopet kratko postajal; očitvidno ni hotel iti na mesto nesrečne ladje.

Doktor se je kmalu vrnil, kakor je bil obljubil in pripeljal Altamonta, ki je podolgem ležal na saneh in bil skrbno zavit v odejo. Groenlandski psi so bili že vsi shujšani, izčrpani in izstradani, da so komaj še vlekli; vsi, živali in ljudje so potrebovali okrepčila in počitka.

Med tem ko je hiša postajala vedno bolj globoka, je doktor stikal semintje ter k sreči našel peč, ki ji je bila eksplozija prizanesla, sicer je imela cevi malo zvite, a to se je dalo lahko poravnati; in doktor jo je nekako samozavestno prinesel. V treh urah je bila hiša narejena; postavili so v njo peč in jo nabasali s poleni; vlekla je dobro in dobrodejno razširjala toploto.

Amerikanca so prenesli v stanovanje in ga položili na tla na pregrinjala; štirje Angleži pa so se vsedli k ognju. Zadnji ostanki živil s sani, nekoliko prepečencev, in vročega čaja, so jih dobro pokrepčali. Hatteras ni nič govoril in vsakdo je upošteval njegov molk.

Po končani malici namigne doktor Johnsonu, naj gre ven za njim.

»Sedaj morava iti preiskat, če nam je še kaj ostalo,« ga nagovori. »Spoznati moramo natanko, pri čem smo s

svojim bogastvom; raztreseno je tu in tam; gre se za to, da se zbere; sneg lahko vsak čas zapade in potem ne bo več mogoče najti, kar je še ostalo od naše ladje.

»Ne izgublajva časa,« odvrne Johnson, »živež in les, to je sedaj prvo, česar nam je treba.«

»Prav, iščiva vsak zase,« de doktor, »in sicer tako, da prehodiva vse, kamor je segla eksplozija; pričniva pri središču in potem hodiva naokrog.

Oba se napotita naravnost k ležišču, v katerem se je bil nahajal Forward, in vsak je skrbno preiskoval ladijine razvaline pri skromni razsvitljavi meseca.

To je bil pravi lov; doktor je postajal skoro kar strasten, da je imel res skoro zabavo kakor na lovu; samega veselja mu je srce kar utripalo, kadar je našel kak skoro nedotaknjen zaboje; toda večina jih je bila praznih in ostanki so bili razneseni po ledu.

Podrtija je bila ogromna; veliko predmetov se je bilo spremenilo v prah in pepel; veliki kosi stroja so ležali tu in tam, zviti in razbiti; deske so bile odlomljene od vijaka in raznesene po dvajset milj od ladje ter so globoko tičale v trdem ledu. Dimnik je bilo po dolgem razklalo in debel led se je bil zavalil nanj in ga stlačil; žreblji, kavljji, razne železne ploče, s katerimi je bila ladja obita, in sploh vse železje ladje je ležalo razstreseno krog in krog.

A to železje, ki bi bilo lahko osrečilo cel rod Eskimov, ni imelo nikake vrednosti v sedanjih okoliščinah. Živeža pa, ki bi ga bilo pred vsem treba, je doktor le malo našel.

»Slabo gre,« je dejal sam pri sebi, »seveda shramba za živež je bila poleg shrambe za smodnik, in jo je to-

rej moralo popolnoma raznesti. Kar ni zgorelo, se je pa razdrobilo v koščke. To je usodno, če Johnson ne bo imel več sreče nego jaz, ne vem, kaj bo z nami.«

Ko se je doktor le bolj oddaljeval od središča, je vendar našel nekaj ostankov pemmikana, okrog petnajst funtov, in štiri vreče, ki jih je bilo vrglo daleč na mehek sneg in se niso razbili in v katerih je bilo žganje. Dalje je našel nekaj zavitkov hrena, ki mu je ravno prav prišel mesto citronskega soka za odganjanje skorbuta.

V dveh urah se doktor in Johnson zopet snideta ter razkažeta drug drugemu, kaj sta našla; bilo je borno malo, kar se tiče živeža; komaj nekaj kosov nasoljenega mesa, kakih petdeset funtov pemmikana, tri vreče prepečenecv, majhna posoda čokolade in žganja, in približno dva funta kave, ki jo je bilo pa treba pobrati zrno za zrnem, to je bilo vse, kar sta našla. Odeje, postelj in obleke nista mogla dobiti nič, najbrže je bil vse to ugonobil požar.

Vsega živeža skupaj sta doktor in stari mornar nabrala za tri tedne, a treba bi bilo varčno ravnati; to je bilo premalo za ljudi, ki so bili tako izčrpani. Ko je torej bilo Hatterasu zmanjkalo najprej oglja, je bil sedaj pred durmi stradanja.

Tudi drv se je nabralo komaj za tri tedne, in sicer iz jadrnikov in iz gredlja; a predno je doktor pričel kuriti s temi ostanki ladje, je še prej vprašal Johnsona, se li ne bi dala narediti iz te podrtije majhna ladjica ali vsaj šalupa.

»Ne, gospod Clawbonny,« odvrne Johnson, »na to ni misliti; vse to ni za drugo nego da nas bo grelo nekaj dni in potem...«

»Potem?« reče doktor.

»Kakor bo božja volja,« odvrne stari mornar.

Po tem preiskovanju se doktor in Johnson napotita po sani, vprežeta vanje hočeš nočeš uboge, izmučene pse in se vrneta na prizorišče nesreče, naložita ostanke pičle, a dragocene robe in jih zategneta pred stanovališče; potem pa se napol zmrznjena stisneta k svojima nesrečnima sodrugoma.

## II.

### Prve besede Altamonta.

Proti večeru je malo izginila gosta megla in neštevilno ozvezdje se je blesketalo skozi mrzlo ozračje. Hatteras se posluži te spremembe in gre določiti lego nekaterih zvezd. Zapustil je borno stanovanje in šel s svojim orodjem, ne da bi zinil besedico; hotel je spoznati lego in se li ni ledena ravan še prepeljala naprej.

Črez pol ure vstopi nazaj, se vleže v svoj kotiček in se globoko zamisli, ne da bi se ganil, a dremal tudi ni.

Drugo jutro prične silno sneg padati, in doktor si je le v srečo štel, da je že prejšnji dan preiskal pogorišče, kajti kmalu je zakrila bela odeja ledeno polje in vsi sledovi kake eksplozije so izginili pod tri čevlje debelo odejo.

Tega dne se niti za korak ni dalo stopiti venkaj; k sreči je bilo stanovanje še precej ugodno, ali vsaj našim izčrpanim potnikom se je tako zdelo. Majhna pečica je dobro vlekla, samo kadar je veter preveč potegnil, je zaglalo dim nazaj v votlino; na njenem ognju so pripravljali vroče pijače čaja in kave, ki tako čudovito dobrodejno uplivajo pri tako nizki temperaturi.

Nesrečneži so se dobro počutili, da že dolgo ne tako; mislili so samo na sedanost, na dobrodejno toploto, na hipni počitek in so skoro pozabili na prihodnost, ki jim je grozila z bližnjo smrtjo.

Amerikanec ni več toliko trpel in se mu je polagoma vračalo življenje. Odpiral je oči, a govoril še ni; na ustnicah so se mu še poznali sledovi skorbuta in ni mogel spraviti na dan glasu; slišal pa je in tako prišel do spoznanja, v kakem stanju se nahaja. Hvaležno je kimal z glavo, ko je videl, da je rešen izpod snega, ki ga je bil podsul, in doktor je bil tudi dovolj previden, da mu ni dal spoznati, za kako kratek čas se mu je smrt odložila, kajti v štirinajstih dneh, k večjemu v treh tednih je imelo popolnoma zmanjkati živeža. Proti poldnevu se Hatteras predrami iz svoje zamišljenosti in stopi k doktorju, Johnsonu in Bellu.

»Priatelj,« jih ogovori, »dajmo skupno napraviti odločen sklep, kaj nam je storiti. Najprej bi jaz prosil Johnsona, da pove, kako se je izvršilo to izdajstvo, ki nas sedaj pogublja.«

»Čemu pa to?« reče doktor, »dejstvo je gotovo in ni treba več nanj misliti.«

»Jaz pa mislim nanj,« odvrne Hatteras, »toda ko Johnson vse pojasni, ne bom več mislil na to.«

»Poslušajte torej, kako se je to zgodilo,« prične stari mornar; »Jaz sem vse storil, da bi zabranil zločin . . . .«

»O tem sem prepričan, Johnson, in jaz pristavim, da so kolovodje že dolgo nekaj nameravali,« pripomni Hatteras.

»Jaz prav tako mislim,« dé doktor.

»In jaz tudi,« nadaljuje Johnson; »Shandon, ki je bil itak razjarjen nad vami, kapitan, se je skoro koj po vašem odhodu razkoračil, in ker so ga drugi podpirali, je prevzel poveljništvo ladje; hotel sem se upirati, a zastonj. Od tega časa je vsakdo delal po svoji volji. Shandon jim je to dovolil, hotel jim je pokazati, da je preminul čas naporov in pomanjkanja. O varčnosti ni bilo več govora; silno so kurili peč z drvi, ki so jih nasekali od ladje. Živila je prepustil ljudem, ravno tako tudi pijačo in lahko si mislite, kako so jo zlorabljali ljudje, ki so že tako dolgo pogrešali in zaželeli opojnih pijač. Tako je šlo od sedmega do petnajstega januarja.«

»Tako, torej je Shandon podkuril ljudi, da so se uprli,« reče resno Hatteras.

»Da,« kapitan.

»Nikar več ne govorimo o njem. Nadaljujte, Johnson.«

»Okrog 24. ali 25. so sklenili, da zapuste ladjo. Rekli so, da hočejo priti do zahodnega obrežja Baffinskega morja, od tu dalje pa iskati s šalupo somolovcev ali pa iti vsaj do eskimskih naselbin na vzhodni strani. Za svoje potrebščine so imeli vsega dovolj in bolniki so postali boljši, ko se jim je vzbudila nada, da se vrnejo. Pričeli so se pripravljati za odhod; naredili so sani za prevažanje živeža in goriva; za vprego so bili določeni ljudje. To je trajalo do 15. februarja. Jaz sem vedno upal, da pridete vi, kapitan, a sem se pravzaprav bal vaše navzočnosti; vi bi ne bili našli nikogar svojih ljudi, rajši bi bili vas potolkli nego ostali na ladji. Nekaka besnost po prostosti se jih je lotila. Vse svoje tovariše sem zaslišal, drugega za drugim, jim govoril in jih bodril, predočeval sem jim nevarnosti potovanja kakor tudi, kako sramotno je, vas zapustiti. A

nisem mogel ničesar doseči, tudi pri najboljših ne. Odhod je bil določen na 22. februar. Shandon je bil ves nestrpen. Naložili so na sani in v šalupo potrebščin, kolikor se je dalo; posebno lesa so vzeli veliko s seboj, tako da so desno stran ladje razrušili vso, kolikor jo je molelo izza površja. Zadnji dan šele so uganjali prave nesramnosti in pijančevali: ropali in pustošili so, in ko so bili najbolj pijani, so Pen in še dva ali trije drugi ladjo zažgali. Upiral sem se jim in se boril z njimi, a so me kar pomandrali in hodili po meni; potem pa so se nesramneži napotili proti vzhodu, s Shandonom na čelu in mi izginili izpred oči. Ostal sem sam; kaj sem hotel storiti proti požaru, ki je kar v hipu objel vso ladjo? Ono jamo z vodo so zajezili z ledom, tako da nisem imel ne kapljice vode. V dveh urah je bil Forward ves v plamenu in drugo veste sami.«

Ko je bilo to pripovedovanje končano, nastopi dolg globok molk v snežnem zavetišču. Žalostna slika požara in izguba dragocene ladje se je živo vzbudila v domišljiji ponesrečencev. Videli so pred seboj nemožnost, in ta nemožnost je bila vrnitev v Anglijo. Niso si upali pogledati drug drugemu v obraz, da ne bi opazili izraza popolne obupnosti. Čulo se je samo težko hropenje Amerikanca.

Končno povzame Hatteras besedo:

»Johnson, zahvaljujem se vam; vi ste vse storili, da bi rešili mojo ladjo. Seveda sami se niste mogli ustavljati. Še enkrat se vam zahvaljujem in ne govorimo več o tej nesreči. Združimo svoje moči za skupno rešitev. Štirje junaki smo tu, štirje prijatelji in življenje vseh je enako dragoceno. Vsak naj torej pove svojo misel, kaj nam je storiti.«

»Vprašujte nas, Hatteras,« reče doktor, »mi smo vam vsi udani in naše besede pridejo iz srca. Sicer pa ali imate vi kako misel?«

»Jaz sam, jaz je še ne smem povedati,« odvrne Hatteras žalostno, »zdelo bi se vam preveč sebična. Jaz bi torej rad prej zvedel, kaj vi mislite.«

»Kapitan,« de Johnson, »predno izrečete svojo sodbo o tako težkih zadevah, bi jaz vam stavil eno važno vprašanje.«

»Govorite, Johnson.«

Včeraj ste šli določiti našo lego; ali se je ledena poljana prepeljala kaj naprej ali je še na istem mestu?«

»Ni se premaknila,« odgovori Hatteras, »našel sem kakor pred odhodom osemdeset stopinj in petnajst minut širine ter sedemindvetdeset stopinj in petintrideset minut dolžine.«

»In koliko smo oddaljeni od najbližjega morja na zahodu?« vpraša Johnson.

»Približno šest sto milj,« odvrne Hatteras. »In to morje je . . .?«

»Preliv Smith.«

»Oni, skozi katerega nismo mogli prodreti v zadnjem aprilu?«

»Da, ravno tisti.«

»Prav, kapitan, tako torej vemo, kje smo; sedaj pa lahko preudarjamo, kaj nam je storiti.«

»Govorite torej,« de Hatteras in si zakrije obraz z obema rokama. Tako je namreč lahko poslušal svoje tovariše, ne da bi jih gledal.

»No, Bell,« reče doktor, »kaj bi bilo po vašem mnenju najboljše?«



»O tem ni treba dolgo razmišljati,« odvrne tesar, »vrniti se moramo in izgubiti ne smemo ne dneva ne ure, naj si bo proti jugu ali proti zahodu in priti do najbližjega obrežja... za potovanje potrebujemo namreč najmanj dva meseca.«

»Živeža pa nimamo več nego za tri tedne,« pripomni Hatteras, ne da bi dvignil glavo.

»Torej moramo to pot prehoditi v treh tednih,« de Johnson »ker je edino v tem naša rešitev. Če hočemo doseči kako obrežje, moramo odpotovati in prehoditi pot vsaj v petindvajsetih dneh in če se tudi po kolenih plazimo.«

»Ta del severnih krajev ni poznan in lahko zadene mo na ovire, gore in ledenike, ki nam pot docela prepričijo«, pripomni Hatteras.

»Jaz ne vem, zakaj bi zaradi tega ne šli na pot,« odvrne doktor. »Trpljenja bomo imeli veliko, to je res: hrano si moramo omejiti na skrajne potrebe, zlasti ker se na lov...«

»Smodnika imamo samo še pol funta.«

»Vem, Hatteras, in priznam važnost vaših ugovorov in se ne zibljem v praznem upanju. Iz vaših mislij nekaj berem; ali nimate vi kakega načrta, ki bi se dal izvesti?«

»Ne,« odvrne kapitan, ko se je nekaj časa obotavljal.«

»Vi ne dvomite o naši srčnosti,« nadaljuje doktor, »in veste, da smo pripravljeni vam slediti do konca. Toda ali ni š!o po vodi vse upanje, prodreti do tečaja? Izdajstvo vam je uničilo vaše namere. Borili ste se z zaprekami narave in jih premagali, a nezvestobe in človeške slabosti niste mogli zlomiti. Storili ste vse, kar je v človeških močeh in jaz sem prepričan, da bi se vam bilo po-

srečilo, toda ali niste prisiljeni v sedanjem položaju opustiti svoje namere, in če jih hočete še enkrat poskusiti, ali ne boste skušali priti nazaj v Anglijo?»

»Torej, kapitan?« vpraša Johnson Hatterasa, ki je bil dolgo kar zamaknjen.

Konečno dvigne kapitan svojo glavo in reče z nekako prisiljenim glasom:

»Ali ste pa gotovi, da pridete do obrežja preлива, ko ste tako izčrpani in skoro brez hrane?»

»Ne,« reče doktor, »a je pa tudi gotovo, da obrežje ne pride k nam; moramo ga iti iskat. Morda naletimo bolj na jugu na eskimske rodove, s katerimi lahko stopimo v zvezo.«

»Sicer pa ali ne naletimo morda v prelivu tudi na kako ladjo, ki ondi prezimuje?« meni Johnson.

»In če je preliv zamrznjen, ali bi v sili ne mogli jo mahiniti preko njega in priti do zahodnega obrežja Groenlandije in od tu dalje poiskati kako dansko naselbino, bodisi na Prudhoe bodisi na rtu York? Vsega tega ne dobimo tu na brezmejni ledeni ravnini. Pot v Anglijo je tu doli proti jugu in ne proti severu!«

»Da, da,« pritrjuje Bell, »gospod Clawbonny ima prav, odriniti je treba in to nemudoma. Do sedaj smo bili preveč pozabili na svojo rodno zemljo in na svoje drage!«

»Je li to vaša misel, Johnson?« vpraša še enkrat Hatteras.

»Da, kapitan.«

»In vaša tudi, doktor?«

»Tudi, Hatteras.«

Hatteras zopet obmolkne, na obrazu se mu pozna, kak nemir se vrši v njegovi duši. Kajti za kar se sedaj odloči, od tega je odvisna usoda njegovega življenja. Če

se vrne, je za vselej pri koncu z njegovimi drznimi namerami; na to ni mogel upati, da bi se še četrtič lotil takega podjetja.

Ko kapitan le molči, povzame doktor besedo:

»Jaz še pristavim, Hatteras, da ne smemo ni trenutka izgubljati; naložiti moramo na sani ves živež, in kolikor mogoče veliko lesa; šest sto milj v takih okoliščinah, to je res dolga pot, to priznam, a ni neprodirljiva. Najmanj dvajset milj\*) moramo prepotovati na dan, da dospemo do obrežja v enem mesecu, to je do 26. marca . . .«

»Toda ali se ne bi dalo nekaj dni počakati?« reče Hatteras.

»Na kaj pa upate?« odvrne Johnson.

»Kaj vem? kdo pa ve, kaj še vse pride? Le nekaj dni še! Sicer si morate pa itak poživiti svoje izčrpane moči. Sicer ne boste dva dni hodili, pa boste upadli in upešali, da si niti zavetišča ne boste mogli zgraditi!«

»A tukaj nas čaka strašna smrt,« vikne Bell.

»Prijetelji, prezgodaj obupavate,« nadaljuje Hatteras skoro s prosečim glasom; »jaz vam bi rekel, da iščimo na severu pot rešitve, a vi vem, da bi ne hoteli iti za menoj. In vendar, ne stanujejo li morda ob tečaju ravnotako Eskimi, kakor ob Smitskem prelivu? Ono prostó morje, ki prav gotovo biva, mora oblivati suho zemljo. Vse, kar narava dela, dela dosledno. Torej mora rastlinje vzkliti, kjer preneha veliki mraz. Ne čaka li nas torej obljubljena dežela na severu, pred katero hočete vi bežati, da je ne boste nikoli videli?«

Hatteras se je ves razgrel med govorjenjem; v bujni domišljiji so se mu vzbudile čarobne slike teh tako zagonetnih krajev.

\*) osem ur približno.

»Samo en dan še,« je ponavljal, »ali saj še eno uro!« Doktor Clawbonny, ki je imel tudi precej bujno domišljijo, je že pričel omahovati, skoro se je že udal; a Johnson, ki je bil bolj previden in hladnokrven, ga opomni na pamet in dolžnost.

»Hajdi k sanem, Bell!« priganja Johnson tega.

»Torej pojdiva!« pristavi Bell.

Oba dva se odpravita proti odprtini snežne kočice.

»O, Johnson! vi vi! pa pojdite, a jaz ostanem, jaz ostanem!« kliče Hatteras.

»Kapitan!« vikne Johnson in se nehote ustavi.

»Jaz ostanem, pravim; le idite in me zapustite, kakor so me zapustili drugi. »Idite ... Pridi, Duk, midva pa oba ostaneva!«

Zvesti pes se lajaje stisne k svojemu gospodarju.

Johnson pogleda doktorja, ki ne ve, kaj bi storil; najbolje se mu zdi, da pomiri Hatterasa in da se en dan žrtvuje njegovi misli. Že se hoče za to odločiti, ko začuti, da se ga je dotaknila neka roka. Ozre se. Amerikanec je zapuščal svojo odejo in kobacal po tleh, vzravnal se končno na kolena in iz njegovih bolnih ustnic so se začuli nerazločni glasovi. Doktor ostrmi, se skoro prestraši in ga molče pogleda. Hatteras se približa Amerikancu in ga skrbno ogleduje. Skušal je prestreči besede, ki jih bolnik ni mogel izgovoriti. Po petih minutah odmora spravi iz sebe s trudom besedo: »Porpoise.«

»Porpoise,« vzklikne kapitan.

Amerikanec pokima.

»V teh morjih?« vpraša kapitan, ki mu srce močno utriplje.

Bolnik prikima.

»Severno od tu?«

»Da,« pritrđi nesrečnež.

»In veste li njegovo lego?«

»Da!«

»Natanko?«

»Da!« pritrđi še enkrat Altamont.

Kratek molk nastane in gledalci napeto poslušajo, kaj bo iz tega prizora.

»Poslušajte me torej,« dé konečno Hatteras bolniku, »spoznati moramo lego ladje. Jaz bom glasno štel stopinje, vi pa me ustavite z znamenjem, kadar bo prava.«

Amerikanec pokima v znamenje soglasja.

»Torej najprej za stopinje dolžine,« reče Hatteras. »Sto pet? — Ne. — Sto šest? — Sto sedem? Sto osem? — Ali bolj proti zahodu? — Da — pritrđi Amerikanec. »Torej nadaljujmo. Sto devet? Sto deset? Sto dvanajst? Sto štirinajst? Sto šestnajst? Sto osemnajst? Sto devetnajst? Sto dvajset? ....«

»Da,« pritrđi Altamont.

»Sto dvajset stopinj dolžine?« de kapitan; »in koliko minut? Jaz štejem ....«

Hatteras prične pri eni. Pri številki petnajst ga Altamont ustavi.

»Dobro!« pravi Hatteras; »sedaj pa še za širino. Poslušajte me! — Osemdeset? Enoinosemdeset? Dvainosemdeset? Triinosemdeset?«

Amerikanec ga ustavi z znamenjem.

»Dobro! — Še minute. Pet? Deset? Petnajst? Dvajset? Petindvajset? Trideset? Petintrideset?«

Zopet da znamenje Altamont, ki se ljubko nasmehne.

»Torej se nahaja ladja na sto dvajseti stopinji in petnajsti minuti dolžine ter na triinosemdeseti stopinji in petintrideseti minuti širine?« ponovi še enkrat resno Hatteras.

»Da!« reče zadnjikrat Amerikanec in pade nezavesten doktorju v naročje.

Ta trud ga je izmučil.

»Vidite, prijatelji, da je rešitev na severu, vedno na severu! Rešeni bomo!«

Po teh prvih besedah veselja pa prešine Hatterasa strašna misel. Hipoma se mu obraz spremeni in čuti, da se je kača zavisti ugnjezdila v njegovo srce.

Nekdo drug in to še Amerikanec ga je prekosil za tri stopinje na prodiranju proti severu! Zakaj? s kakim namenom?

### III.

#### Sedemnajst dni potovanja.

Novi dogodek, prve besede, ki jih je bil izgovoril Altamont, so popolnoma izpremenile položaj ponesrečencev. Prej so bili brez vsakega sredstva, brez resnega upanja, da dosežejo obrežje Baffinskega morja in grozilo jim je pomanjkanje živeža, sedaj pa se jim je odprla in ponudila ladja z bogato zakladnico in to k večjemu štiri sto milj\*) oddaljena, in morda dobe ondi tudi sredstva za nameravano potovanje proti tečaju.

Hatteras, doktor, Bell in Johnson so pričeli upati, ko so bili že tako blizu obupa; bilo je veselja, da bi se jim bilo skoro zmešalo.

\*) 160 ur hoda.

Toda izpovedbe Altamonta so bile še nepopolne, in po kratkem počitku doktor zopet nadaljuje to neprecenljivo občevanje. Spraševal ga je tako, da je za odgovor zadostovalo, če je Altamont z glavo namignil ali z očmi trenil. Kmalu izve, da je Porpoise ameriška ladja iz New-Yorka, da jo je led strl in da ima v izobilju živeža in goriva. Če tudi leži prevrnjen, da pa je vendar moral ostati celoten in da je možno dobiti iz njega blago.

Altamont in njegovi ljudje so jo zapustili pred dveh mesecema in vzeli s seboj šalupo na saneh; hoteli so priti do Eskimskega preliva in dočakati kakega kitolovca in se tako vrniti v Ameriko. A polagoma so naperi premagali njegove ljudi in drug za drugim so podlegli. Konečno so ostali še samo kapitan in dva mornarja izmed moštva, ki je štel trideset ljudi, in če Altamont še živi, je to pravi čudež božje previdnosti.

Hatteras bi bil rad izvedel od Amerikanca, zakaj je Porpoise tako daleč zašel proti severu.

Altamont da vedeti, da ga je led vlekel z nepremagljivo silo.

Hatteras ga boječe vpraša, kaj je namen njegove vožnje.

Altamont zatrjuje, da je hotel iskati samo severozahodni prehod.

Hatteras ni več silil vanj in tudi ne več stavil takega vprašanja.

Sedaj povzame doktor besedo:

»Vse naše prizadevanje mora sedaj meriti na to, da najdemo ladjo Porpoise. Mesto da se napotimo proti Baffinskemu morju, jo mahnemo proti ladji, kamor je za tre-

tjino krajša pot in kjer dobimo vseh sredstev za prezimovanje.«

»Na kaj drugega sedaj ni misliti,« pristavi Bell.

»In jaz še dostavim, da ne izgubljam časa, kajti meriti moramo pot po živežu, ne pa živež po dolgosti pota, kakor se navadno dogaja, odrinimo čim preje,« reče orožničar.

»Prav imate, Johnson,« pritrди doktor; »jutri odidemo in 26. marca moramo priti do Porpoisa, sicer nas zadene kazen, da umrjemo gladu. Kaj menite, Hatteras?«

»Nemudoma se pripravimo in odidemo,« reče kapitan, »mogoče je, da bo pot daljša, kakor mislimo.«

»Zakaj pa?« se čudi doktor, vidi se, da je ta človek prepričan o legi svoje ladje.«

»Toda če se Porpoise morda ni prepeljal z ledeno poljano, kot je to storil Forward?« meni Hatteras.

»V resnici, to bi bilo mogoče,« de doktor.

Johnson in Bell ne oporekata temu, da bi se ne bila morda ladja lahko prepeljala, ker sta bila sama žrtev takega slučaja.

Altamont je na ves ta pogovor pazil, zato pokaže doktorju, da bi rad govoril. Ta ugodni želji Amerikanca in po dolgem trudu izve, da se je Porpoise razbil ob nekem obrežju in da torej ni mogel zapustiti svojega skalnatega ležišča. Ta novica pomiri štiri Angleže; vendar jim je izginil ves up, da se vrnejo v Anglijo, ker Bell ni imel iz česa iztesati majhne ladjice. Naj si že bo kakor hoče, nujno je bilo priti do mesta, kjer je ležala razbita ladja.

Še eno vprašanje je doktor zastavil Amerikancu: ni li namreč videl prostega morja onstran triinosemdesete stopinje?



»Ne,« odvrne Altamont.

S tem je bil razgovor pri kraju. Koj se je začelo pripravljati na odhod; Bell in Johnson sta se lotila sani in jih temeljito popravila, kajti lesa jima ni manjkalo; zadnji pohod proti jugu jih je bil marsičesa izučil in poznali so slabosti tega prevažanja in so temu primerno tudi uredili svoje sani; zlasti so naredili bolj zavite in višje krivine, ker so računali na debel sneg. Tudi primerno ležišče za Amerikanca je naredil doktor. Živež sani žalibog ni mogel preobložiti, zato pa so naložili dovolj lesa, kolikor so mogle sani nesti.

Nato je doktor razvrstil živila in je natanko preračunal: Po njegovem računu je na vsakega potovalca prišlo samo tri četrtnine navadnega deleža, če bodo tri tedne potovali. Za pse je bila določena popolna hrana in kadar bo Duk vlekel, tudi ne bo izvzet.

Pripravljalno delo je prekinila potreba spanja, ki so jo živo čutili po sedmi uri zvečer. Toda predno se uležejo, se združijo okrog peči, v kateri ni bilo treba varčevati lesa; ubogi ljudje so si privoščili prav razkošno toploto, na katero že dolgo niso bili več navajeni. Malo pemmikana, prepečencev in več čaš čaja jih je spravilo v dobro voljo, ki je seveda več ko napol izvirala iz upanja, ki jim je bilo tako hitro zasvetilo in od take daljave.

Ob šestih zjutraj zopet poprimejo za delo, ki ga končajo proti tretji uri zvečer. Temnilo se je že; solnce je že od 31. januarja hodilo nad obzorjem, a je še slabo in kratko svetilo. K sreči je imela ob pol sedmih vziti luna, katere svetloba je zadoščala ob jasnem nebu.

Trenutek odhoda se je približal. Altamont je bil z veseljem sprejel ponudbo, da ga vzamejo s seboj na pot, če-

tudi se mu bo trpljenje vsled sunkov še večalo. Povedal je doktorju, da bo na ladji našel sredstva proti skorbutu, ki so tako potrebna za njegovo ozdravljenje.

Prenesli so ga torej na sani in ga kolikor mogoče zložno položili nanje. Vzeli so pse, seveda tudi Duka in potniki so se zadnjikrat ozrli na mesto, kjer je bil usidran Forward. Na Hatterasovem obličju je hipno vzkipela in zažarela silovita jeza, a premagal se je in majhna karavana se je izgubila v megli proti severozahodu. Vreme je bilo dokaj suho.

Vsak je zavzel svoje navadno mesto. Bell na čelu je kazal pot, doktor in Johnson sta ob strani sani pazila in porivala, če je bilo treba, Hatteras pa je šel zadaj in vodil pot in vzdrževal vso vožnjo v ravni črti za Bellom.

Potovalo se je dosti hitro; led je bil trd in gladek, da so sani prav lepo tekle po njem; pet psov jih je prav lahko vleklo, kajti ves tovor ni tehtal čez devet sto funtov. — Vendar so se ljudje in živali naglo zasopli in večkrat so se morali ustaviti, da so se oddahnili.

Proti sedmi uri je prodril mesec s svojo rudečkasto oblo skozi temno meglo; blede žarki so razsvetlili ozračje in se lepo odbijali na kristalni gladini; neizmerna ledena ravan se je raztezala proti severu brez vsakega hribčka ali le količkaj napetega mesta. Ta del morja je moral zamrzniti v popolnoma mirnem stanju kakor mirno jezero. To je bila neizmerna puščava, gladka in enolična. Tak vtis je napravilo to na doktorja, na kar je opomnil svoje spremljevalce.

»Res je, gospod Clawbonny«, de Johnson, »to je puščava, a ni se nam treba bati, da bi umrli v njej od žeje.«

»To je seveda že nekaj,« odgovori doktor, »toda ta brezmejnost mi pravi nekaj drugega: Da smo namreč silno oddaljeni od vsake suhe zemlje. Navadno naznanijo ledene gore, če je obrežje blizu, a tu ne vidimo nič takega.«

»Obzorje je zelo omejeno vsled goste megle,« meni Johnson.

»Brez dvoma, toda kar potujemo, smo še vedno hodili po ravnini, ki se zdi, da nima konca.«

»Veste kaj, gospod Clawbonny, naša pot je pravzaprav res nevarna. Človek se navadi in ne misli več na to, toda ta ledena gladina, po kateri korakamo, krije brezdanje prepade in žrela.«

»To je res, prijatelj, a bati se nam ni, da bi nas pogoltnilo, kajti odpor ledene plasti v mrazu 37° je že precejšen. Poleg tega led še vedno narašča, kajti tu gre v desetih dneh devet dni sneg, in to v aprilu, maju ali juniju ravnotako kakor v marcu; po mojem mnenju mora biti najmanj trideset do štirideset črevljev debel.«

»No, to še človeka tolaži,« pristavi Johnson.

»Da, mi nismo kakor drsavci v reki Serpentine (v Londonu), ki se boje, da jim vsak čas zmanjka negotovih tal pod nogami; nam se kaj takega ni treba bati.«

»Ali je znana sila ledovega odpora,« praša stari mornar, ki se je vedno rad kaj poučil pri doktorju.

»Kaj pa da!« odvrne slednji, »kaj pa je sedaj neznanega na svetu, kar se da meriti, razun človeške čestihlepnosti, ki nas tudi tira proti severnemu tečaju, ki ga hoče človek spoznati? Toda da vam odgovorim na vprašanje: Dva palca debel led nese človeka; če je debel tri palce in pol, nese konja z jezdecem, če pet palcev, jih nese osem, če je osem črevljev debel, nese že celo kompanijo konje-

nikov z vso vprego, in pri debelosti deset palcev celo armado in neštnevilne čete. Koder mi sedaj stopamo, bi se lahko zidalo mitnico, kakor je v Liverpoolu, ali parlament, kakoršen je v Londonu.«

»Človek skoro ne more pojmiti takega odpora;« se divi Johnson; »pa še nekaj, gospod Clawbonny: Ravno kar ste rekli, da tu izmed deset dni pada devet dni sneg; to je jasno dejstvo in jaz mu ne oporekam; a povejte mi, odkod pride ves ta sneg? Saj je vendar morje strjeno in jaz ne vem, kako naj bi tu nastala tolika množina hlapov, ki tvorijo sneg.«

»Vaša opazka je opravičena, Johnson; po mojem mnenju izvira množina padavin v severnih krajih iz vodá zmernege pasu. Taka-le snežinka je bila enostavna kapljica vode v kaki evropski reki; dvignila se je v zrak v obliki hlapa, se spremenila v oblak in končno prišla do nas ter se strdila. Torej ni nemogoče, da si gasimo žejo z vodo naših zemljá, ko pijemo vodo tega snega.«

»In ta krogotok se vrši dan na dan!« se čudi Johnson.

V tem hipu se začuje glas Hatterasa, ki je zadaj popravljal pravo smer pota, kadar so jo zgrešili, in njun pogovor se prekine. Megla se je zgostila in otežkočila uravnavanje ravne smeri.

Proti osmi uri zvečer se mala karavana končno ustavi, potem, ko je prehodila petnajst milj. Vreme je bilo še vedno suho; postavili so šotor, zakurili peč, malo večerjali in se mirno vlegli k počitku. Noč je bila tiha.

Hatterasu in njegovim tovarišem je vreme streglo v pravem pomenu besede. Potovanje je bilo naslednje dni zelo vspešno, dasi je vladal kruti mraz, da je bilo živo srebro zmrznjeno v toplomeru. Če bi bil še veter pritisnil, bi

ne bil noben potnik vzdržal takega mraza. Doktor se je prepričal, da niso bila brez podlage opazovanja Parrya, ki je iz svoje vožnje na otok Melvill poročal, da človek lahko nekaznjivo kljubuje najhujšemu mrazu v teh krajih, da je le primerno oblečen in če je vreme popolnoma mirno. Kakor hitro pa pritegne veter, se začutijo skeleče bolečine na obrazu in silovit glavobol, ki človeku v kratkem pouzroči smrt. Doktor torej ni bil brez bojazni, kajti lahkega piša bi bilo treba, pa bi se vsi strdili do mozga.

Dne petega marca je opazoval neki izreden pojav, ki je lasten tem podnebjem: Ko je bilo nebo popolnoma jasno in se je lesketalo bliščečih zvezd, so hipoma pričele naletavati debele snežinke, ne da bi bil kak oblaček na nebu; lepo so odsvitale zvezde v belih snežinkah, ki so nekako pravilno padale na tla. To je trajalo kaki dve uri, potem pa je naglo prenehalo, ne da si bil mogel doktor raztolmačiti ta nenavadni pojav.

Zadnji krajec meseca je izginil in sedaj je vladala črna tema po sedemnajst ur na dan; potniki so se morali z vrvjo zvezati drug za drugega, da so se držali v ravni črti, sicer bi bili izgubili pravo smer.

Bili so sicer vsi štirje izredno junaški in železne volje, a vendar so začutili utrujenost, postajali so bolj pogosto; in vendar niso smeli izgubljati časa, kajti živež se je vedno manjšal.

Hatteras je večkrat preiskal lego s pomočjo meseca in zvezd. Ko je videl, kako mineva dan za dnevom in je vendar bežal pred njimi cilj potovanja v neizmerno daljavo, se je večkrat poprašal, če ladja Porpoise sploh biva, če ta Amerikanec nima zmešanih možganov vsled bolečin, in če jih morda ne namerava zapeljati v gotovo smrt s

seboj vred, vsled sovraštva do Angležev in ker je videl, da je sam izgubljen.

Zaupal je to svojo bojazen doktorju, ki pa ga je odločno zavrnil, a obenem spoznal, kako usodno nasprotje vlada med angležkim in ameriškim kapitanom.

»Ta dva človeka ne bo lahko vzdržati v prijateljskem razmerju,« si je mislil doktor.

Dne 14. marca so bili potniki šele na dvainosemdesetem vspretniku, moči so si bili že vse izčrpali, a od svojega cilja so bili oddaljeni še sto milj. Da se jim je trpljenje še povečalo, so se morali še omejiti na četrtrinsko mero živeža, da so psi dobili cele deleže.

Na divjačino se pa tudi niso mogli zanašati, ker so imeli smodnika le še za sedem strelav in šest krogelj. Zastonj so bili sprožili na več belih zajcev in lisic, ki so bile sicer tudi jako redke. Tudi ene niso zadeli.

Dne 15. marca pa se doktorju posreči, da opazi morskega psa stegnjenega na ledu, rani ga z več kroglijami, in ker žival ni mogla skočiti nazaj skozi zamrznjeno luknjo, so jo ujeli in vsmrtili. Bil je lepe, lične rasti in Johnson ga je hitro razkosal; a kaj ko je bil pa popolnoma suh? Niso se mogli kaj prida okoristiti z dvoživcem, ker njegove masti niso marali piti kakor Eskimi. Vendar je doktor skušil parkrat krepko potegniti mastne tekočine, a pri najboljši volji mu ni hotelo dišati. Shranil je kožo, sam ne vede zakaj, kar iz nekega lovskega nagona in jo naložil na sani.

Naslednjega dne 16. opazijo iz daljave nekaj ledenih gor in gričev. Je-li bilo to znamenje, da so blizu obrežja, ali je bilo to samo izobčenje ledene gladine?

Niso vedeli, pri čem so.

Prišedši do enega teh gričev si z noži izrežejo vanj stanovanje, ki je bilo bolj ugodno nego šotor, in po triurnem nepretrganem delu so že lahko polegli okrog zakurjene peči.

#### IV

### Zadnji strel smodnika.

Johnson je pripravil v stanovanju kotiček tudi za pse, ki so bili vsi izmučeni od napora; kadar je dovolj mehkega snega, se živali lahko vanj zarijejo, kajti sneg jim ohranja naravno toploto; toda v mrazu 40<sup>o</sup> bi bile uboge živalice v kratkem zmrznile.

Johnson, ki je sploh znal pse uriti, jih je poskusil hraniti s črno tolščo tulnja, ki je potniki nikakor niso mogli uživati, in na njegovo veliko začudenje so psi hlastno segali po nji; ves iznenaden pove to stari mornar doktorju. A doktor se temu ni čudil; vedel je, da se v severni Ameriki konji hranijo zlasti z ribami in če prija konjem kaj takega, ki so po naravi ustvarjeni za rastlinsko hrano, mora tem bolj prijati psom, ki žro vse od kraja.

Četudi so bili neizrekljivo izmučeni od petnajst milj dolgega pota in jih je že na moč spanec silil, je vendar hotel doktor svojim sopotnikom še pojasniti, kako stvari pravzaprav stoje, ne da bi jim kaj prikrival.

»Šele na dvainosemdesetem vsporedniku smo in živeža nam vsak čas zmanjka,« jih ogovori.

»Iz tega sledi, da ne smemo izgubljati dragega časa,« de Hatteras, »močnejši bodo vlekli slabše za seboj.«

»Ali sploh dobimo ladjo na označenem kraju?« tarna Bell, ki je bil že od naporov popolnoma potr.

»Čemu o tem dvomiti?« mu ugovarja Johnson, »saj gre Amerikancu ravno tako za kožo kot nam.«

Da se še bolj prepriča, hoče doktor še enkrat izprašati Amerikanca, ki je že lažje govoril, četudi s slabim glasom; a ta le še zopet potrdi vse prejšnje podrobnosti, da se je ladja razbila na granitnih tleh, da se ne more več nikamor ganiti, in da se nahaja ob 120° 15' dolžine in ob 83° 35' širine.

»O njegovi trditvi ne morem več dvomiti,« reče doktor, »ne gre se več za to, da najdemo ladjo Porpoise, marveč da pridemo do nje.«

»Koliko živeža je še?« praša Hatteras.

»K večjemu za tri dni,« odgovori doktor.

»Torej moramo priti tja v treh dneh,« dé odločno Hatteras.

»Seveda, in če se nam posreči, se ne bomo mogli ravno ponašati s tem, ker nam dela vreme pri tem največjo uslugo. Sneg nam je dal štirinajst dni odloga in sani so krasno drčale po trdem ledu! Oh, da ni na njih dve sto funtov živil! Psi bi še vseeno lahko vlekli. Toda kar ni pa ni.«

»Ali se ne bi mogli okoristiti s par strelji, ki jih še imamo?« de Johnson; »malo spretnosti in sreče, pa pojde! Če nam pade v roke en medved, pa smo preskrbljeni s hrano za ostalo potovanje.«

»Brez dvoma,« pritrди doktor, »a te živali so jako redke in plašne; in potem je treba tudi pomisliti, da oko ravno takrat odpove in se roka strese, kadar je od enega strela odvisno kaj važnega.«



»Pa vendar vi znate dobro meriti,« de Bell.

»Da, kadar ne odvisi južina štirih ljudi od tega, kako bom jaz meril. Pa vseeno, če se ponudi prilika, bom storil, kar znam. Med tem pa, prijatelji, se zadovoljimo z bournim koščkom pemmikana za večerjo, skušajmo zaspati in ko se zdani, se odpravimo zopet na pot.«

Vsled prevelike utrujenosti hitro pozabijo na vse mogoče misli, ki so jim rojile po glavi, in v malo trenutkih so vsi smrčali v trdem spanju.

Drugo jutro Johnson zgodaj zbudi svoje sopotnike, naprežejo pse in jo mahnejo zopet dalje proti severu.

Nebo je bilo veličastno, ozračje čisto in mraz zelo hud; ko se je solnce prikazalo izza obzorja, se je videlo kakor podolgovata elipsa, katere vodoravni premer je bil vsled lomljenja žarkov dvakrat tako velik kakor navpični; s svetlimi, a mrzlimi šopki žarkov je obsevalo ledeno plan. Da se je vsaj svetloba zopet vrnila, če že tudi ne toplota, jim je delalo veliko veselja.

Doktor se je po eno ali tudi po dve milji oddaljeval s svojo puško v roki, ne mene se za mraz in za samoto; prej pa je natanko pregledal, koliko strelivne robe še ima na razpolago; samo za štiri strele smodnika in tri kroglice mu je še preostajalo in nič več. Bilo je vse premalo, če se pomisli, da pade močna in krepka žival kakor je severni medved šele pri desetem ali dvanajstem strelu. Sicer pa doktorjeva častihlepnost niti tako daleč segala ni, da bi bil hotel dobiti v roke tako strašno zver; zadovoljil bi se bil s par zajci in z dvema ali tremi lisicami.

Toda če je tega dne opazil kaj teh živali, se jim ali ni mogel približati, ali pa ga je zmotilo lomljenje žarkov, da je zgrešil svoj strel; tako je prišel ta dan brez haska ob en strel in ob eno kroglo.

Njegovi tovariši so se kar tresli od veselja, ko so zaslišali pok, a opazili so, kako doktor prihaja s povešeno glavo; ne besedice niso zinili o tem in zvečer so se po navadi utaborili in ulegli, zadnji dve četrtinski merici hrane pa so odložili in shranili za naslednja dva dneva.

Naslednjega dne so vedno težavneje potovali; niso več korakali, marveč vlekli se kakor megla. Psi so bili že požrli celega morskega psa z obistmi vred in sedaj so glodali jermenje na svoji tovorni opravi.

Nekaj lisic je dirjalo mimo sani v precejšnji razdalji, doktor jih je zasledoval, zgubil še en strel zastonj in sedaj si ni upal več žrtvovati svoje zadnje kroglice in predzadnjega strela smodnika.

Zvečer so se zgodaj ustavili; potniki niti za korak niso mogli več dalje, dasi je veličastna severna zarja še lepo razsvitljevala pot. Zadnja večerja, ki so jo použili v nedeljo zvečer pod ledenim šotorom, je bila kaj žalostna. Če se nebo ne usmili nesrečnežev in ne poskrbi na kak način zanje, so izgubljeni.

Hatteras ni govoril, Bell niti mislil ni več, Johnson je premišljal, a doktor pa še ni obupaval.

Johnsonu pride na misel, da izkoplje nekaj pasti za lisice; a ker ni imel nikakega vabilnega sredstva, ki bi ga položil vanje, pač ni pričakoval mnogo uspeha od svoje iznajdbe; in res, ko gre zjutraj gledat, pač opazi sledi lisic; a nobena se ni dala ujeti v nastavljeno past.

Ko se ves potrj in prevaran vrača, zapazi velikanskega medveda, ki je vohal za sanmi in šel za njimi od oddaljenosti k večjemu petdeset sežnjev. Johnson je bil popolnoma prepričan, da mu je božja previdnost poslala to žival, da jo ustrelj, hitro smukne po doktorjevo puško, ne

da bi poklical svoje tovariše in se približa medvedu od strani. Ko pride dovolj blizu, nastavi svoje orožje proti medvedu, a ravno ko hoče pritisniti na petelina, se mu roka strese; veliká rokavica je bila temu kriva. Hitro jo sname in zgrabi drugič bolj krepko za puško. A v tem hipu se mu izvije iz prsi bolesten krik; koža na prstih se mu je kar užgala in ostala na mrzli puški, ki mu je padla iz rok in spustila zadnjo kroglo v breždanji prostor.

Ko doktor začuje pok, prihiti koj na mesto; vse mu je jasno; videl je, kako se žival zložno umiče in beži. — Johnson pa obupuje in ne misli več na svoje bolečine.

»Jaz sem res pravo ženšče!« tarna nestrpno, »otrok, ki ne prenese najmanjše bolečine. Pa jaz, jaz, tak starec!«

»Hitite nazaj, Johnson, zmrznili boste, glejte, roke imate že bele! hitro! hitro!«

»Jaz nisem vreden vaše »skrbnosti!« odgovarja stari mornar, »pustite me.«

»Hitro, hitro pojdite in ne bodite svojeglavni; pojdite torej, da ne bo prepozno!«

Doktor kar s silo vleče starega mornarja pod šotor in mu potopi obe roki v vodo, ki je pri peči sicer ostala tekoča, dasi mrzla; kakor hitro Johnson vtakne svoji roki v njo, se v hipu vsa strdi in zmrzne.

»Vidite, kako skrajna sila je že bila, sicer bi bil vam moral roki odsekati,« reče doktor.

V eni uri je izginila vsa nevarnost, a ne brez truda, skrbno ga je moral doktor drgniti, da je oživil tok krvi. Tudi mu je doktor svetoval, naj se varuje peči, kajti toplota pouzroča bolečine v takem slučaju. — To jutro niso imeli zajuterka. Pemmikana in nasoljenega mesa ni bilo več in tudi ne koščka prepečencev. Samo pol funta kave

so še imeli. Zadovoljiti so se morali z vročo pijačo in so se odpravili dalje.

»Nobenih sredstev več!« toži Bell Johnsonu z neizrekljivim izrazom obupa na obrazu.

»Zaupajmo v Boga; vsemogočen je in nas lahko reši,« ga tolaži Johnson.

»Oh, ta kapitan Hatteras! S prvih dveh potovanj se je vrnil brezumnež, a s tega se ne bo več, in mi ne bomo več videli svoje domovine!« tarna Bell.

»Pogum, Bell; res je, kapitan Hatteras je vratolomen človek, a poleg njega imamo še drugega prebrisanega sopotnika.«

»Menite doktor Clawbonnya?«

»Da, njega.«

»Kaj more učiniti v tem položaju?« dé Bell in zmaje z rameni. »Ali bo mar spremenil led v meso? Je-li Bog, da bo delal čudeže?«

»Kdo ve?« ugovarja Johnson, »jaz imam zaupanje do njega.«

Bell zmaje z glavo, otopi in niti ne misli več.

Ta dan so prehodili komaj tri milje; zvečer niso nič jedli in psi so hoteli kar drug drugega požreti. Silovito se je potnikom jela oglašati lakota.

Nobena žival se ni hotela prikazati. Toda čemu pa sploh? Z nožem je niso mogli uloviti. Samo Johnson je opazil velikanskega medveda v razdalji ene milje, ki je sledil nesrečni četici.

»Zalezuje nas!« si misli; »v nas vidi zagotovljen plen.«

A Johnson tega nikomur ni povedal. Zvečer se po navadi ustavijo in povečerjajo samo malo kave.

Revežem so oči kar osteklenele in možgani so se jim strjevali in vsled prevelike lakote niso mogli niti zatisniti očesa; blodne in mučne sanje so se jim porajale v duši.

V ponedeljek zjutraj je preteklo že trintrideset ur, kar niso nesrečneži ničesar več vžili in to v tako visoki širini, kjer potrebuje telo še več hrane. Vendar se še odpravijo na pot s svojim pogumom in nadčloveško voljo ter porivajo sami sani, ker so psi popolnoma opešali.

A po dveh urah obnemorejo, ker so bili popolnoma izčrpani. Hatteras bi bil rad še šel dalje; vedno je bil še močan, rotil in prosil je svoje tovariše, da jih še spravi naprej. A ukazoval je nekaj, kar je bilo nemogoče.

Tedaj vklešeta on in Johnson stanovanje v leden grič. Bilo je kakor bi si kopala svoj lasten grob, ko sta to delala.

»Raje umrjem gladu, kakor bi pa zmrznil,« de Hatteras.

Z neznanskim trudom naredita hišico in vsa četica se skobaca v njo.

Tako je minil dan. Ko so bili zvečer vsi mirni, prične Johnson nekako zmešano govoriti. Sanjalo se mu je o velikanskem medvedu.

Ker le večkrat ponovi to besedo, se doktor predrami iz svoje otopelosti, posluša in praša mornarja, o kakem medvedu govori.

»O medvedu, ki nas zasleduje,« odvrne Johnson.

»O medvedu, ki nas zasleduje?« ponovi doktor.

»Da, in to že dva dni!«

»Dva dni! Ali ste ga videli?«

»Da, drži se vedno v razdalji ene milje.«

»In vi mi tega niste zaupali?« de doktor.

»Zakaj neki?«

»Da res, niti ene kroglice nimamo več, da mu jo pošljemo.«

»In tudi nobene sulice ali kosa železa ali žreblja!« odvrne stari mornar.

Doktor obmolkne in preudarja, potem pa reče zopet:

»Ali za gotovo veste, da nas žival zasleduje?«

»Da, gospod Clawbonny, zanaša se na človeško pečenko! dobro ve, da mu ne uidemo.«

»Johnson!« vikne doktor, ki ga gane obupno govorjenje sodruga.

»Njegova hrana je zagotovljena!« govori nesrečnež, ki se mu pričenja blesti; »saj mora biti izstradan in jaz ne vem, zakaj bi ga čakali.«

Stari Johnson je kar norel in hotel zapustiti kočico. Doktor ga je komaj pridržal, ne toliko z močjo, nego z naslednjimi besedami, ki jih je govoril z globokim prepričanjem.

»Jutri bom jaz medveda usmrtil!«

»Jutri!« vzklikne Johnson, ki ga pri tej priči prično zapuščati blodne sanje.

»Da, jutri!«

»Saj nimate kroglice!«

»Jo bom pa naredil.«

»Kje imate pa svinec?«

»Nimam ga, a imam pa živo srebro.«

Doktor vzame toplomer — v zavetišču je kazal 10° pod ničlo, — gre venkaj, ga postavi na led in se kmalu vrne. Zunaj je bilo 47° mraza.

»Jutri«, reče staremu Johnsonu, »sedaj pa spite do tlej, da se zdani.«

V strašni lakoti so prenočevali; samo doktor in Johnson sta jo lažje prenašala, ker sta imela nekaj upanja.

Pri prvem svitu zjutraj zdirja doktor z Johnsonom venkaj in teče k toplomeru: vse živo srebro se je umaknilo v stekleno hruško in se strdilo. Doktor razbije orodje in vzame iz hruške s skrbno zavitimi rokami kepico gladke in silno trde kovine.

»Oh, gospod Clawbonny, to je čudovito! Vi ste prebrisan človek!« se čudi Johnson.

»Ne, prijatelj, jaz sem samo človek, ki ima dober spomin in ki je mnogo čital.«

»Kaj hočete s tem reči?«

»Spomnil sem se na stavek v potnih črticah kapitana Rossa, ki pripoveduje, da je prebil s krogeljo iz živega srebra palec debelo desko; če bi imel tolščje na razpolago, bi bilo isto, kajti pripoveduje tudi, da je krogelja iz finega zrna tolščje razklala kol, v katerega jo je spustil, ter da je odskočila, ne da bi se bila razbila.

»To ni verjetno!«

»In vendar je res, Johnson; ta košček kovine nam torej lahko reši življenje; pustiva ga tu na zraku, in poglejva, če nas medved ni zapustil.«

V tem hipu stopi Hatteras iz kože; doktor mu pokaže kepo živega srebra in mu pojasni svojo nakano. Hatteras mu stisne roko in vsi trije lovci grede gledat medveda.

Vreme je bilo zelo čisto. Hatteras prehiti svoja tovariša in ugleda medveda, ki je bil oddaljen najmanj šest sto sežnjev.

Žival je sedela in se mirno gugala s svojo glavo ter vohala sledi nenavadnih gostov.

»Ali ga vidita?« vzklikne kapitan.

»Pst! tiho!« de doktor.

A orjaški štirinožec se ni ganil, četudi je opazil lovce. Gledal jih je brez strahu in srda. A bilo je nevarno približati se mu.

»Prijatelja,« de Hatteras, »ne gre se za prazno zabavo, temveč za naše življenje. Ravnajmo previdno.«

»Da,« pritrди doktor, »samo en strel imamo na razpolago, ki nikakor ne sme zgrešiti živali; če uide, je izgubljena za nas, kajti v teku prekaša zajca.«

»Torej je treba iti naravnost proti njemu,« reče Johnson; »življenje je treba tvegati; pa kaj zato? Jaz ukazujem, da se žrtvuje mene.«

»Ne, jaz se bom!« sili doktor.

»Jaz!« reče hladnokrvno Hatteras.

»Ali niste vendar vi bolj potrebni za blaginjo vseh kakor pa starec, kakoršen sem jaz?« ugovarja Johnson.

»Ne, Johnson,« zatrjuje Hatteras, »naj le jaz storim to; ne bom se zastonj izpostavil nevarnosti; mogoče je, da vaju pokličem na pomoč.«

»Hatteras, greste li kar naravnost na medveda?« praša doktor.

»Če bi bilo le gotovo, da ga zadenem, pa grem, če mi tudi črepinjo razbije; toda utegnili bi zbežati, če bi se mu približal. To je premeteno bitje; bodimo mi bolj premeteni!«

»Kaj pa mislite storiti?«

»Prikrasti se mu za deset korakov blizu, ne da bi on slutil mojo navzočnost.«

»Kako pa?«



»Moje sredstvo je sicer drzno, a preprosto. Saj ste shranili kožo tulnja, ki ste ga bili ustrelili?«

»Na saneh je.«

»Dobro! idiva v kočo, Johnson pa naj ostane tu na straži.«

Ta smukne za leden griček, ki ga popolnoma zakrije očem medveda.

Medved je ostal nepremično na istem mestu, se dalje zibal in sopihal v mrzli zrak.

## V.

### Tulenj in medved.

Hatteras in doktor vstopita v kočo.

»Znano vam je,« de prvi, »da severni medvedi love tulnje, ki so njih glavni živež. Po cele dneve jih čakajo ob robu ledenih razpoklin in jih zaduše s svojimi tacami, če se prikažejo na površje ledu. Medved se torej ne splaši pred morskim psom. Nasprotno.«

»Mislim, da razumem vašo nakano,« reče doktor, »nevarna je.«

»A nudi veliko poročstva za uspeh,« odvrne kapitanu; »treba je poizkusiti. Jaz se zavijem v kožo morskega psa in se bom plazil po ledu. Ne izgubljamva časa; nabite puško in jo dajte meni.«

Doktor ne oporeka nič, kajti on bi bil sam storil to, kar je sedaj nameraval njegov sodrug. Vzame dve sekiri, eno zase, eno za Johnsona, zapusti kočo in stopi s Hatterasom k sanem.

Hatteras si je prilagodil opravo morskoga psa in se zavit v njegovo kožo, ki ga je skoro vsega zakrila. Doktor nabije puško z zadnjim smodnikom in spusti v njo krogljico živega srebra, ki je bila trda kot železo in težka kot svinec. Potem pa jo da Hatterasu, ki jo previdno skrije pod svojo kožo.

»Pojdite k Johnsonu,« veli Hatteras, »jaz hočem malo počakati, da malo zmešam in zmotim svojega nasprotnika.«

»Pogum, Hatteras!« ga bodri doktor.

»Bodita mirna in ne prikažite se prej, da jaz ustrelim.«

Doktor je bil kmalu za gričkom, za katerim je Johnson stražil.

»No? kako torej?« reče ta radovedno.

»Izvrstno! čakajva. Hatteras se žrtvuje, da nas reši.«

Doktor je nestrpljivo ogledoval medveda, ki se je kazal vse drugače nemirnega, kakor če bi čutil bližnjo nevarnost.

Črez četrto ure prične morski pes plezati po ledu; napravil je bil namreč velik ovinek okrog velikega ledene griča, da bi medveda bolj prevaral. Sedaj je bil še tri sto sežnjev oddaljen od medveda, ki ga je opazil in se potuhnil, kakor bi se hotel pred njim skriti.

Hatteras je z velikansko spretnostjo posnemal gibanje morskoga psa, da bi bil lahko doktorja prevaral, če bi že ne bil o tem poučen.

»Tam-le je, tam-le,« šepeta Johnson doktorju.

Dvoživka je sedaj previdno lezla proti medvedu in se delala, kakor bi ga ne opazila; navidezno je iskala razpoklino v ledu, da se potopi v svoj element.

Tudi medved se je previdno plazil okrog ledenih kupov in se bližal dvoživki. Ognjene oči so se mu kar iskriale od prevelike poželjivosti, kajti cel mesec, morda tudi dva se je že postil, in sedaj mu je sreča prinašala tako zagotovljen plen.

Morski pes se kmalu približa do deset korakov svojemu sovražniku, ki se hipoma dvigne, naredi velik skok, a se osupnjen in prestrašen ustavi tri korake proč od Hatterasa, ki je bil vrgel svojo kožo proč in že na kolenu kleče meril medvedu v srce.

Puška se sproži in medved se zvali po ledu.

»Naprej, naprej!« kriči doktor in se spusti v tek na prizorišče boja, Johnson pa za njim.

Orjaška zverjad se vzravna, maha z eno taco po zraku, z drugo pa trga sneg in maši ž njim svojo rano.

Hatteras se niti za korak ne umakne in čaka s svojim nožem v roki. Toda bil je dobro meril in zadel s svojo roko, ki se mu ni prav nič tresla. Predno dospeta njegova tovariša na mesto, je bil že nož vsajen v žrelo živali, ki se zvali, da nikoli več ne vstane.

»Zmaga!« vzklikne Johnson.

»Živio, Hatteras, živio!« kliče doktor.

Hatteras se za to ni zmenil, dejal križem svoji roki in gledal orjaškega medveda.

»O, sedaj pa imam jaz dela,« se je veselil Johnson; »glavno je sicer bilo, medveda ubiti, a sedaj pa tudi ne kaže čakati, da ga mraz strdi kot skalo. Potem bi naši zobje in noži ničesar ne opravili.«

Johnson je koj pričel z odiranjem zverinske pošasti, ki je bila skoro velika kot vol; merila je devet črevljev

na dolgost in šest na širokost. Dva orjaška, tri črevlje dolga očnjaka sta mu molela iz čeljusti.

Johnson ga odpre in ne najde drugega v njegovem želodcu nego vodo; očitvidno že dolgo ni bil ničesar jedel. Vendar je bil debel, da je tehtal črez petnajst sto funtov. Razdele ga v štiri dele, ki je dal vsak po dve sto funtov mesa, ki so ga lovci vlekli do svoje snežne kočice, s srcem zverine vred, ki je pred tremi urami še močno bilo.

Doktorjevi tovariši bi se bili najraje lotili kar surovega mesa, a doktor jim je branil in svetoval, naj počakajo, da se speče.

Ko doktor stopi v kočico, mu buči v glavo hud mraz, ki se je bil nastanil v njej; peč je bila popolnoma mrzla; ker je imel Johnson zjutraj preveč opraviti in je bil ves iz sebe, je bil pozabil zakuriti peč, ki je bila navadno prepuščena v njegovo oskrbo.

Doktor hoče zopet podkuriti, a ne dobi nobene iskre več v pepelu, ki je bil že ves zmrznjen.

»Počakajmo, le malo potrpljenja«, reče in gre iskat na sani kresilno gobo, Johnson pa praša, kje je kresilo.

»Peč je ugasnila,« ga opomni.

»To je moja krivda,« odvrne Johnson in išče po svojem žepu, kamor je navadno deval kresilo, a ga ne najde. Na to preišče še ostale svoje žepe, stopi v kočico in preobrne vso odejo, v kateri je bil prenočil, a vse zastonj.

»No, ali ni nič?« praša doktor.

Johnson se vrne in pogleda svoje tovariše. Potem pa praša doktorja: »Ali nimate vi kresila?«

»Ne, Johnson.«

»In vi tudi ne, kapitan?«

»Ne,« odvrne Hatteras.

»Saj ste ga vedno vi nosili,« reče doktor.

»Seveda! a nimam ga več...« mrmra stari mornar in ves prebledi.

»Ne več?!« vikne doktor in se nehote strese.

Drugega kresila niso imeli in če se je to izgubilo, bi utegnilo to imeti strašne posledice.

»Preiščite še dobro,« reče doktor.

Johnson teče za led, za katerim je bil zalezoval medveda, potem na bojišče, kjer ga je bil razkosal, a ne najde ničesar in se obupno vrne.

Hatteras ga pogleda, ne da bi mu rekel žal besedo, in reče doktorju: »To je usodepolno.«

»Da,« pritrди slednji.

»Niti kakega orodja nimamo ne daljnogleda, s čigar lečo bi lahko proizvedli ogenj.«

»Jaz vem to,« de doktor »in to je ravno smola, kajti solnčni žarki bi imeli dovolj moči, da bi užgali gobo.«

»Torej si moramo utešiti lakoto s surovim mesom,« reče Hatteras, »potem odrinemo dalje ter bomo skušali priti do ladje.«

»Da,« pritrди doktor, ki se je bil globoko zamislil, »da, to bi bilo na vse zadnje možno. Toda zakaj? Saj lahko poskusimo...«

Kaj pa tuhtate?« praša Hatteras.

»Neka misel mi je prišla na um...«

»Misel!« vzklikne Johnson, »vaša misel! potem smo rešeni!«

»Vprašanje je, če se posreči,« pristavi doktor.

»Katera je ta vaša misel?« praša Hatteras.

»Leče nimamo, to je res; jo bomo pa naredili.«

»Kako?« praša Johnson.

»Iz kosa ledu, ki ga bomo obrezali.«

»Kaj? vi menite? ... «

»Zakaj pa ne? gre se samo zato, da se solnčni žarki zbero v skupnem gorišču in led nam zato lahko služi kakor najčistejši kristal.«

»Je-li mogoče?« se divi Johnson.

»Samo jaz bi si raje izbral led iz sladke kakor iz slane vode, ker je prozornejši.«

»No, če se ne motim,« reče Johnson ter pokaže na leden kup, komaj sto korakov oddaljen, »temno zelenkasti blišč ledu znači ... «

»Prav sodite,« de doktor, »pojdita, prijatelja; Johnson, vzemite sekiro.«

»Vsi trije se napotijo proti označenemu ledu, ki je bil v resnici ves iz sladke vode.«

Doktor odkroči kos ledu, ki je imel en črevelj v premeru in ga povelikem obdela s sekiro; potem ga obreže z nožem, ogladi z roko in dobil je kmalu prozorno lečo, kakor bi bila narejena iz najlepšega kristala. Tedaj se vrne h koči, vzame kos ledu in prične s svojim poizkusom.

Solnce je sijalo z močnim bleskom in doktor nastavi svojo lečo na solnčne žarke, ki jih osredotoči na gobo.

V par sekundah se goba užge.

»Živio, živio!« se veseli Johnson, ki ne more verjeti svojim očem, »oh gospod Clawbonny, gospod Clawbonny!«

Stari mornar samega veselja ni vedel, kaj bi storil in poskakoval je, kot bi bil znorel.

Doktor stopi v kočo; v par minutah je plapolal pla-

men v peči in kmalu je predramil okusni vonj pečenke Bella iz njegove otopelosti.

Lahko si mislimo, s kakim slavljem se je obhajala ta gostija. Vendar jim je doktor svetoval, naj bodo zmerni, jim dal sam vzgled in govoril med obedom:

»Danes je za nas srečen dan, preskrbljeni smo z živežem za vso ostalo pot; vendar ne smemo zaspati pri lukulski gostiji in prav je, če se kar nemudoma odpravimo.«

»Črez osemindtirideset ur že ne moremo biti več oddaljeni od ladje Porpoise,« de Altamont, ki je že skoro kar prosto govoril.

»Upam, da bomo ondi že našli kako užigalno sredstvo.«

»Da,« pritrди Altamont.

»Kajti moja leča je sicer izvrstna, a vendar po-manjkljiva v dnevih, ko ni solnca; takih dni je pa nebroj, zlasti tako visoko na severu; komaj šest stopinj od tečaja.«

»Da, v resnici,« pritrди Altamont in vzdihne: »komaj šest stopinj! moja ladja je zašla tja, kamor še ni nobena ladja nikoli prodrła.«

»Na pot!« ukaže Hatteras kratko.

»Na pot!« ponovi doktor in pogleda nemirno oba kapitana.

Potniki so si dobro poživili svoje moči in tudi pse so zadostno napasli z medvedovimi ostalinami, tako da so prav spešno korakali dalje.

Med potjo je hotel doktor spraviti iz Altamonta pojasnila o vzroku, ki ga je bil tako daleč zapeljal, a ta je le ogibno odgovarjal.

»To se pravi, da moramo nadzirati dva moža,« zašepeta doktor staremu orožničarju na uho.

»Da,« pritrди Johnson.

»Hatteras niti besediče ne izpregovori več z Amerikancem, ta pa se tudi nič kaj ne kaže hvaležnega. To je dobro, da sem jaz tu.«

»Gospod Clawbonny,« odgovori Johnson, »odkar je ta človek oživel, mi vse njegove kretnje nič kaj ne gredo k srcu.«

»Ali se jaz hudo motim,« meni doktor, »ali pa ima neko slutnjo o Hatterasovih načrtih.«

»Ali mar menite, da ta tujec isto namerava kakor on?«

»Kdo ve? Johnson! Amerikanci so premeteni in drzni; česar se je lotil Anglež, je Amerikanec tudi lahko poskusil.«

»Vi sodite, da Altamont ... «

»Jaz ne sodim nič,« odgovori doktor, »toda lega ladje na potu proti severu, to da misliti.«

»Toda, saj Altamont zatrjuje, da ga je proti njegovi volji zavleklo.«

»On je tako rekel, seveda! toda jaz sem opazil na njegovih ustnicah lahek nasmeh, če se ne motim.«

»Hudiča! gospod Clawbonny, tekmovanje med takima dvema človekoma utegne postati usodno za nas.«

»Bog dal, da se jaz varam, Johnson, kajti tak položaj privede lahko do resnih homatij, če ne do poloma!«

»Upam, da Altamont ne pozabi, da smo mu rešili življenje.«

»Ali ga nasprotno ne rešuje tudi on nam? Priznam, da bi brez nas on ne živel več, a kaj bi bilo pa nasprotno



z nami brez njega, brez njegove ladje in sredstev, ki so v njej?»

»No, gospod Clawbonny, pa saj ste vi tu; upam, da pojde z vašo pomočjo vse dobro.«

»Jaz tudi upam, Johnson.«

Potovanje se je nadaljevalo brez posebnosti; medvedjega mesa ni manjkalo in so pripravljali obilne obede ž njim; še celo neko veselje je vladalo v mali četici, zlasti po zaslugi doktorjevih šal in ljubeznjive modrosti. Ta častitljivi mož je vedno našel kaj poučnega in zanimivega v svoji učenjaški torbici in izvajal to in ono iz dejstev in predmetov. Bil je vedno zdrav in tudi preveč shujšal ni vkljub vsem naporom in pomanjkanju; njegovi liverpoolski prijatelji bi ga bili še lahko spoznali, zlasti po njegovi nespremenljivi veselosti.

V soboto zjutraj se je pričela neizmerna ledena ravan vidno spreminjati; valovito ledovje, tu in tam vzvišen prostor in pogosti griči so kazali, da se vrši hud pritisk na led; najbrže je kaka celina pouzročala valovita tla brez vsega reda. Ledene gruče iz sladke vode so postale vedno pogostejše in večje ter naznanjale bližajoče se obrežje.

V neveliki oddaljenosti je torej morala biti nova suha zemlja in doktor je ves gorel hrepenenja, da obogati zemljevid severne oble.

Ni si mogoč misliti radosti, ko človek določuje lego novih obrežij in jih zaznamuje s svojim svinčnikom; to je bil doktorjev cilj, če je bil Hatterasov, stopiti s svojo nogo na tečaj, in že naprej se je veselil, ko je mislil na ime-na, s katerimi bo krstil morja, prelive, zalive in najmanjše zajede nove celine. Gotovo v tem slavnem imeniku ne bo

pozabil ne svojih sopotnikov, ne svojih prijateljev, ne »Njenega milostnega veličanstva,« ne kraljeve družine, in tudi ne samega sebe in že je z veliko zadovoljnostjo gledal v duhu neki rt »Clawbonny«.

Cel dan so mu rojile te misli po glavi. Zvečer so se po navadi utaborili in vrstoma so potem stražili in prenočili tako blizu nepoznane celine.

Ko se drugo jutro, v nedeljo, pošteno nazajtrkujejo medvedovih tac, se potniki zopet napoté proti severu, malo se nagibajoč proti zahodu. Pot je postala težavnejša, a so jo še vseeno urno pobirali. Altamont je z nekako mrzlično napetostjo opazoval z vrh sani in tudi njegovih potnikov se je nehote polotil nemir. Zadnje solnčno opazovanje je pokazalo natančno  $83^{\circ} 5'$  širine in  $120^{\circ} 15'$  dolžine. To je bila lega ladje po Amerikančevi trditvi. Tega dne se je imelo torej rešiti vprašanje o življenju ali smrti.

Okrog dveh popoldne se Altamont hipoma vzravna po koncu, ustavi z glasnim krikom malo karavano, pokaže s prstom na bel kup, ki bi ga bilo vsako drugo oko zamenjalo z bližnjimi ledenimi gorami, in na vso moč vzkli-  
kne:

»Porpoise!«

## VI.

### Porpoise.

Dne 24. marca je bila cvetna nedelja, slovesen praznik, na katerem so pota in ceste južno evropskih vasi in mest potresena s cvetjem in listjem, na katerem done zvonovi in se zrak napolnjuje z dišečim vonjem.

A kaka žalost in tihota je vladala v tej zapuščeni pokrajini! Le kruti, oster veter, nobenega suhega lističa in niti bilke travice ne!

In vendar je bila ta nedelja dan veselja tudi za naše potnike, kajti bližali so se svoji zakladnici živil, katerih primanjkljaj bi jih bil obsodil k bližnji smrti.

Pospešili so korake, psi so močno vlekli in Duk je zadovoljno lajal; kmalu je prišla mala karavana do ameriške ladje.

Porpoise je bil popolnoma zakopan pod snegom; niti jamborov, niti vrvoja ni bilo opaziti na njem; vse se je bilo polomilo, ko se je ladja razbila. Tičala je med skalami, ki se niso nič videle. Vsled silovitega sunka se je bila prevrnila in je ležala po strani, in ker je bil notranji prostor ves odprt, ni nudila nič kaj uporabnega stanovanja.

O vsem tem so se prepričali kapitan, doktor in Johnson, ko so prodrli, seveda ne brez truda, v notranjščino ladje; odmetati so morali prej več kot petnajst črevljev debelo plast ledu, da so prišli do velike zakladnice; na splošno veselje so opazili, da so živali prizanesle dragocenim zakladom živil, dasi je bilo okrog po ravnini vse polno sledi.

»Da bomo imeli le dovolj goriva in živil, za stanovanje se mi ta podrtija ne zdi nič kaj uporabna,« reče Johnson.

»No, bomo pa iz snega zgradili hišo,« odgovori Hateras; »na suhem si uredimo stanovanje kar najbolj mogoče ugodno.«

»Seveda,« pritrjuje doktor; »a ne hitimo in naredimo stvar dobro; za silo že prebijemo nekaj časa v ladji; medtem pa hišo trpežno sezidamo, ki bo nas varovala pred

mrazom in zvermi. Jaz hočem biti stavbinski mojster in videli me boste kmalu pri delu.«

»Jaz ne dvomim o vaši zmožnosti, gospod Clawbonny,« de Johnson, »a za sedaj si uravnajmo tu, kolikor se da, in preiščimo, kaj ladja vse hrani. Žalibog ne vidim ne šalupe, ne čolna in te podrtije se mi zde preslabe, da bi iz njih naredili kako ladjico.«

»Kdo ve?« odvrne doktor, »pride čas in pride posvetovanje, pa se vse naredi. A sedaj se ne gre za vožnjo, ampak da se ustvari trpežno stanovališče. Jaz torej predlagam, da se sedaj ne kuje drugih načrtov: vse ob svojem času.«

»To je modro,« veli Hatteras; »pričnimo kar najhitreje.«

Vsi trije zapuste ladjo in se vrnejo k sanem ter povedo svoje misli Bellu in Amerikancu; Bell je bil koj pripravljen iti na delo, Amerikanec pa je zmajeval z glavo, da se ne da z njegovo ladjo nič opraviti. A ker bi bilo prazno, se sedaj o tem dalje razgovarjati, se kar poprimejo sklepa, da se začasno ustanove na Porpoisu, med tem pa postavijo obširno stanovališče na bregu.

Ob štirih popoldne so bili potniki za silo pod razdrtim krovom; iz tramovja in odlomkov jamborov je Bell naredil skoro popolnoma ravna tla; tja so potem prenesli od mraza strjeno opravo šotora, ki se je pri peči kmalu ogrela in postala voljna. Tudi Altamont se je spravil, na doktorja se opiraje, v kotichek, ki je bil zanj pripravljen. Ko je stopil s svojo nogo na ladjo, se je nekako zadovoljno oddahnil, kar se orožničarju ni zdelo nič kaj veselo znamenje.

»Čuti se, da je doma in zdi se, kakor da nas vabi!« si je mislil stari Johnson.

Ostali del dneva se je počivalo; vreme se je jelo spreminjati in od zahoda je prihajal močan piš. Toplomer je zunaj kazal 32° pod ničlo.

Kratko, Porpoise se je nahajal onstran tečaja mrazu, v razmeroma manj mrzli širini, dasi bližje tečaja.

Ta dan so še pojedli ostanke medveda, par prepečencev, ki so jih našli v zakladnici in pili čaj; potem pa so vsi trudni drug za drugim trdo zaspali.

V jutro se Hatteras in njegovi sodrugi prebude že precej pozno; njihovi duhovi so se jim bili zatopili v popolnoma nove misli; ni jih več skrbelo, kaj bo drugo jutro, in mislili so samo še na to, kako si ugodno uredijo stanovanje. Ponesrečencem je bilo kakor naseljencem, ki so prišli do svojega cilja, in ki pozabivši na vse trpljenje na potovanju, mislijo le, kako si ugodno uredijo prihodnost.

»Oh!« vzklikne doktor in stegne svoji roki, »to je nekaj, da se človeku ni treba vedno vpraševati, kam se bo zvečer ulegel in kaj bo jutri jedel.«

»Preiščimo najprej, kaj ladja v sebi hrani,« de Johnson.

Porpoise je bil opravljen in preskrbljen z živili za zelo dolgo vožnjo.

Preiskava je dognala naslednjo množino živil: šest tisoč sto petdeset funtov moke, tolšče in suhih rozin za pudings\*), dvatisoč funtov govedine in nasoljene svinjine, petnajst sto funtov pemmikana, sedem sto funtov sladkorja in ravno toliko čokolade, poldrug zaboj čaja, ki je

\*) neke vrste močnata jed.

tehtal šestindevetdeset funtov, pet sto funtov riža, več sodov ohranjenega sadja in sočivja, obilno citronskega soka, žličnika, kislic in kreše in tri sto sodčkov ruma ter žganja. V smodniški zakladnici je bilo mnogo smodnika krogelj in svinca, oglja in lesa je bilo v izobilju. Doktor je skrbno zbiral fizikalna in mornarska orodja in našel celo en Bunsenov člen,<sup>\*)</sup> ki je bil najbrže zaradi električnih poskusov prišel na ladjo.

Skupno torej je bilo najraznovrstnejšega živila toliko, da bi bilo zadostovalo petim potnikom najmanj za dve leti; ves strah pred smrtjo od gladu in mraza je izginil.

»No, življenje nam je sedaj zagotovljeno in nič nam ne more braniti, da ne gremo proti tečaju,« de doktor kapitanu.

»Proti tečaju!« se začudi Hatteras, tresoč se.

»Brez dvoma,« nadaljuje doktor, »zakaj pa ne bi se napotili v poletnih mesecih preko suhe zemlje in šli ogledovat?«

»Preko suhe zemlje, to že! a preko morja?«

»Ali se ne bi dala izdelati šalupa iz ostankov Porpoisa?«

»Amerikanska šalupa menda, ne? — in pod poveljstvom Amerikanca?« ga zavrne zaničljivo Hatteras.

Doktor je uvidel, kako to kapitana odbija in zato ni hotel več govoriti o tem vprašanju. Zato napelje pogovor na drug predmet in nadaljuje:

»Sedaj ko vemo, koliko imamo živil, moramo zgraditi magazin za nje in za se hišo. Materijala nam ne manjka in se lahko prav zložno nastanemo. Upam, Bell,« pristavi doktor in se obrne proti tesarju, »da se boste izka-

<sup>\*)</sup> priprava, s katero se dela elektrika.

zali strokovnjaka. Sicer vam bom pa jaz tudi lahko sve-toval tuintam.«

»Jaz sem pripravljen, gospod Clawbonny,« odvrne Bell, »ne bil bi v zadregi, če bi bilo treba zgraditi s temi ledenimi kladami celo mesto z vsemi svojimi palačami in ulicami.«

»E, saj toliko mi ne potrebujemo; vzemimo si za vzgled agente Družbe Hudsonskega zaliva: oni zgrade trdnjave, ki jih varujejo pred zvermi in Indijanci; tudi mi potrebujemo samo tega; zgradimo si, kar se da; na eni strani stanovanje, na drugi pa magazin s srednje visokim nasipom in dvema baštijama. Jaz si bom prizadeval, da si obnovim vse svoje znanje o tem, kako se dela tabor.«

»Pri moji veri!« se veseli Johnson, »če boste vi vodili, gospod Clawbonny, ne dvomim prav nič, da ne bi proizvedli kaj lepega.«

»Torej, prijatelji, pred vsem si moramo izbrati prostor. Dober inženir mora najprej spoznati teren. Ali gres-te z nami, Hatteras?«

»Jaz se popolnoma zanesem na vas, doktor,« odvrne Hatteras, »izberite, jaz pa grem ogledovat obrežje.«

Altamont je bil še preslab, da bi bil prijel za kako delo in je torej ostal na ladji, Angleži pa so se napotili proti celini. Vreme je bilo viharo in vlažno; toplomer je kazal opoldne 23<sup>o</sup> pod ničlo in ker ni bilo vetra, temperatura ni bila preveč neznosna.

Kolikor se je dalo po zunanosti obrežja soditi, se je moralo proti zahodu razprostirati, kar so oči nesle, širono in popolno zamrznjeno morje. Na vzhodu je je omejevalo zaokroženo, globoko zajedeno obrežje, ki se je do dve

sto jardov visoko in strmo kopičilo nad morsko gladino; tvorilo je širen zaliv, prenapolnjen s skalnimi pečinami, ob katerih se je bil razbil Porpoise. Daleč v notranjosti celine se je dvigalo gorovje, ki ga je doktor cenil na pet sto sežnjev višine. Na severu se je izgubljalo v morje strmo predgorje, ki je zavarovalo precejšen del zaliva. Tri milje od obrežja se je dvigal iz ledene gladine otoček srednje razsežnosti, ki je kazal lepo zavetje, v katerem bi se dalo varno usidrati. Okrogla zajeda je tvorila celo jako pristopno pristanišče za ladje, če je že sploh južni veter kedaj toliko otajal ta del severnega morja, da bi bila prišla kaka ladja do tu.

Po poročilih Belckera in Penny-a bi moralo biti vse to morje prosto v poletnih mesecih.

Sredi obrežja je doktor opazil lepo ravninico, ki je imela obliko kroga s kakih dve sto sežnjev dolgim premerom. Na treh straneh je bila odprta proti morju, četrta stran pa je bila zavarovana z naravnim, dvajset sežnjev visokim obzidjem, na katerega se ni dalo drugače splezati, nego po v led vsekanih stopnjicah.

Ta prostor je bil sposoben za trpežno zgradbo, ki bi se dala lahko utrditi; bilo je treba samo izboljšati, kar je že narava sama naredila.

Doktor, Bell in Johnson so si uglasili pot do ravninice s tem, da so s sekjrami posekali in razbili ledene grude. Ravninica je bila popolnoma ravna. Ko je doktor spoznal izvrstno lego, je sklenil iz ravninice odmetati deset črevljev debelo plast trdega snega, kajti stanovanjšče in magazine je bilo treba postaviti na trdno podlago.

V ponedeljek, torek in sredo so neumorno delali; konečno so se prikazala prava tla, ki so bila iz trdega, fine-



ga granita, čigar robovi so bili ostri kot steklo; vmes pa se je dobil tudi granat in kristali jeklenca, od katerega so odskakovale iskre pod udarci sekire.

Tedaj je napravil doktor načrt za snežno hišo in nje velikost: Štirideset črevljev naj bi merila na dolgost, dvajset na širokost in deset na visokost. Raždeljena naj bi bila v tri prostore, sobo, spalnico in kuhinjo; več ni bilo treba. Na levi naj bi bila kuhinja, na desni spalnica, v sredi pa stanovanje.

Pet dni se je neumorno nadaljevalo delo; materijala ni manjkalo in stene so morale biti debele, da bi bile dobre tudi v odmeklem vremenu, kajti tudi za poletje so hoteli imeti varno pribežališče.

Čim bolj je hišica rastla, tem ličnejša je postajala; na čelu je imela štiri okna, dve za sobo, eno za spalnico in eno za kuhinjo. Kot okna so služile lične ledene plošče, kakor je pri Eskimih navada, skozi katere je dohajala svetloba kakor skozi motno steklo.

Spredaj pred sobo med obema oknoma se je razprostiral dolg hodnik kakor zastrta pot, ki je tvorila dohod v stanovanje; zaprli so ga z vratmi, ki so jih vzeli iz ladijine kabine. Ko je bila stavba končana, je bil doktor kar razočaran nad svojim proizvodom; težko bi bilo seveda reči, kateremu slogu je stavba pripadala, dasi bi se stavenik izrekel za saksonsko gotiko, ki je v Angliji zelo razširjena. A tu se je šlo predvsem za trpežnost. Zatorej se je doktor omejil na močne podpore, ki so kakor debeli rimski stebri opirali pročelje; na vrhu pa se je strma streha naslanjala na granitno steno, na kateri so se opirale tudi cevi, ki so odvajale od peči dim ven na prosto.

Ko je bilo to veliko delo končano, je prišla notranja oprava na vrsto. Prenesli so iz Porpoisa v spalnico postelje in jih razpostavili okrog obširne peči. V sobo so nanесли klopi, stolov, foteljev, miz in skrinj. Soba je služila tudi kot obednica. Kuhinja pa je dobila kuhinjsko opravo Porpoisa z najraznovrstnejšimi posodami. Mesto preprog so po tleh pognili jadra, ki so zastirala tudi notranje male vhode, ker drugih vrat niso imeli.

Stene so bile povprečno po pet črevljev debele, tako da so bile odprtine kakor line za tope.

Vse to je bilo jako močno in trpežno; česa pa je tudi več bilo treba? Oh, če bi bili doktorja poslušali, kaj bi bil on vse naredil iz snega in ledu, ki se je dal tako lahko obdelovati in na najraznovrstnejše načine sestaviti! Tisoč načrtov mu je prišlo vsak dan na um in če jih tudi ni mislil uresničiti, je vendar zabaval skupno delo s svojimi duhovitimi iznajdbami.

Sicer je bil pa on kot knjižni črv tudi čital knjigo M. Krafta z naslovom: »Podroben opis ledene hiše, ki je bila zgrajena l. 1740. v Petrogradu, in vse njene notranje oprave.« Ker se je doktor teh posameznih podrobnosti spominjal, je bil njegov duh še bolj iznajdljiv. Nekega večera je celo svojim tovarišem pripovedoval vsa čudesa one ledene palače:

»Kar so v Petrogradu naredili, tudi mi lahko naredimo tu. Česa pa nam manjka? Ničesar, niti domišljije ne,« jim je dejal.

»Ali je bilo torej lepo?« praša Johnson.

»Kaj pravim lepo, naravnost čarobno, prijatelj! Hišo je dala zgraditi carica Ana l. 1740. in se je v nji obhajalo celo ženitovanje enega njenih dvornih norcev; bila je pri-

bližno tolika kot naša. A na pročelju je stalo šest ledenih topov na svojih podstavah in večkrat so ustrelili iz njih s kroglijami kakor tudi s smodnikom, ne da bi se bili razleteli. Ravno tako so naredili tudi možnarje, v katere je šlo po šestdeset funtov smodnika. Tako bi tudi mi lahko naredili tu celo artilerijo: bronca nam ne manjka, saj vedno pada z neba. A okus in umetnost je dosegla svoj višek šele na pročelju palače, ki je bilo ozaljšano s krasnimi ledenimi kipi; na peronu je bilo vse polno cvetličnih posod in oranžnih dreves iz iste tvarine. Na desni pa je stal velikanski slon, ki je podnevi brizgal vodo, po noči pa svetil z gorečo nafto. E, kak zverinjak bi lahko naredili, če bi le hoteli!»

»No, mislim, zveri nam tudi ne bo manjkalo,« pripomni Johnson, »in četudi: ne bodo ravno iz ledu, pa bodo vseeno zanimive.«

»No, proti njihovim napadom se bomo že znali braniti,« de bojeviti doktor; »a da se vrnem k svoji petrogradski palači, pripomnim še, da so v notranjščini bile mize, toalete, zrcala, svečniki, voščene sveče, postelje, blazine, vzglavniki, pregrinjala, stenske ure, stoli, karte in skrinje z vso posodo, kratko vsa oprava, kateri ni prav ničesar manjkalo; vse pa je bilo izrezljano in izklesano iz ledu.

»To je bila vendar popolna palača,« se čudi Bell.

»Krasna in za vladarico povsem dostojna palača. Oh, kako modra je bila božja previdnost, da je iznašla led, ki nudi toliko čudesev in ki daje zavetje ponesrečencem!«

Vse opravljanje hiše je trajalo do 31. marca; tega dne je bila Velika noč in so ga posvetili počitku. Bivali so v

sobi, opravili božjo službo in vsak je lahko izrekel svojo sodbo o snežni hiši.

Naslednjega dne so pričeli z grajenjem magazina in smodnišnice, kar jim je dalo osem dni dela, všteti tudi čas, ki so ga porabili, da so izpraznili Porpoise, kar ni šlo brez težav. Osmega aprila končno je bilo vse na suhem in docela zavarovano, živila, gorivo in strelivo. Magazin je stal severno, smodnišnica pa južno od stanovališča, v oddaljenosti najmanj šestdeset črevljev. Tudi nekaj pasji hlev so postavili ob magazinu za groenlandske tovarne pse. Duk je delil skupno stanovališče.

Potem je doktor jel misliti na utrdbo. Pod njegovim vzornim vodstvom je planotica postala prava trdnjava, ki jih je zavarovala pred vsakojakimi napadi. Vzvišen prostor je že po naravi tvoril pobočje, ki je bilo na vseh straneh enako zavarovano. Ko je doktor delal načrt za to utrdbo, je nehote spominjal na častitljivega strica Tobija Stern, kateremu je bil po ljubeznjivi dobrotljivosti in veselosti popolnoma enak. Treba ga je bilo samo videti, ko je računal strmino notranjega pobočja, naklonski kot nasisa in širino obkopne steze; a to delo se je tako lahko vršilo z voljnim snegom, da je bilo kar zabavno, in ljubeznjivi inženir je lahko naredil sedem črevljev debel obkop. Ker je planotico obdajal zaliv, ni bilo treba niti protibkopa niti zunanjega pobočja. Snežni obkop se je vil na okrog kakor daleč se je razprostirala planota, in segal do skalnate stene in se stikal na obeh straneh s hišo. Do petnajstega aprila je bilo utrjevanje končano in doktor je bil ponosen na svoje delo.

In res bi se bil ograjeni prostor lahko vzdrževal proti napadom kakega eskimskega rodu, če so že taki sovraž-

niki sploh kedaj prišli tako daleč na sever. Obrežje pa ni kazalo nikakih človeških sledov; tudi Hatteras ni videl nikakih ostankov koč, kakoršnih je navadno vse polno ob primorjih, ki jih obiskujejo eskimski rodovi. Ponesrečenci Forwarda in Porpoisa so najbrže prvi stopili na ta nepoznana tla.

A četudi se ni bilo treba bati ljudi, bi pa živali lahko postale nevarne in utrjeni obkop je imel ravno nalogo, maloštevilne naseljence varovati pred napadi zveri.

## VII.

### Zemljepisen razgovor.

Med temi pripravami za prezimovanje so se Altamontu povrnila moči in zdravje, tako da je že sodeloval, ko so ladjo izpraznjevali. Njegova krepka narava je zmaga in prej bleda lica so postala zopet rudeča in živahna.

Oživela in okrepila se je zopet krepka in živahna narava Združenih držav, žilav, razumen in odločen Amerikanec, ki je bil podjeten in za vse pripravljen; bil je iz New-Yorka doma in je že od mladosti služboval kot mornar, kakor je pravil svojim novim prijateljem.

Njegovo ladjo Porpoise je opravila in poslala v morje neka družba bogatih trgovcev Združenih držav, katerim na čelu je bil sloviti M. Grinnel.\*)

Nekako sorazmerje je pač vladalo med Hatterasom in njim, kakor sličnost značaja, a simpatij ni bilo med njima. Ta sličnost nikakor ni mogla roditi prijateljstva med

\*) Bogat podpiratelj Zveznih držav, ki je bil dal tudi stroške za ekspedicijo doktorja Kana.

njima. Nasprotno. Sicer bi bil pa dober opazovalec kmalu odkril, kako malo se strinjata. Tako je Altamont sicer kazal na zunaj odkritosrčnost, a v resnici je bil manj odkritosrčen nego Hatteras; če je bil bolj popustljiv, pa ni bil tako pošten; njegov odkritosrčen značaj ni vzbujal toliko zaupanja nego mračni temperament Hatterasa.

Če je ta svojo misel enkrat izrekel, se je potem vglobil v njo, oni pa je mnogo govoril, a dostikrat ničesar povedal.

Tako je doktor s časom spoznal značaj Amerikanca in prav je imel, če je že kar naprej slutil o nekem neprijateljstvu, če ne celo o sovraštvu med kapitanom Porpoisa in Forwarda.

In vendar je mogel poveljevati samo eden teh dveh poveljnikov. Seveda je imel Hatteras vse pravice do podložnosti Amerikanca, vse prednosti in pravico moči. A če je bil eden na čelu svojih ljudi, je bil pa drugi na svoji ladji. In to se je čutilo.

Bodisi že iz previdnosti ali iz nagona, se je bil Altamont že koj spočetka oklenil doktorja. Dolgoval mu je svoje življenje, a bolj ga je nagibala simpatija k častitljivemu možu nego hvaležnost; tako privlačen je bil v resnici značaj častitljivega Clawbonya. Pripoveduje se o ljudeh, ki so vstajali ob petih zjutraj, da bi si nakopali sovražnikov; doktor je vstajal ob štirih, a se mu to ni posrečilo.

Doktor se je odločil, da stopi v prijateljske razmere z Altamontom, da izve pravi vzrok njegove prisotnosti v severnem morju. A Amerikanec je z vso svojo žlobudravostjo odgovarjal, ne da bi kaj odgovoril, in ponavljal je svojo navadno trditev o severozahodnem prehodu.

Doktor je slutil o nekem drugem vzroku te ekspedicije, o tistem namreč, zaradi katerega je bil Hatteras v strahu. Sklenil je zabranjevati, da bi se nasprotnika razgovarjala o tem predmetu, a se mu ni vedno posrečilo. Najenostavnejše občevanje je lahko zavozilo na napačno pot in vsaka besedica je lahko vzbudila iskre nasprotnih teženj.

Do tega je v resnici tudi kmalu prišlo. Ko je bila stavba končana, jo je hotel doktor posvetiti s sijajnim gostovanjem; to je bila lepa misel Clawbonnyja, ki je hotel tudi v tej celini vpeljati navade in zabave evropskega življenja. Bell je bil ravno ustrelil nekaj ptarmiganov in belega zajca, prva oznanjevalca nove pomladi.

To slavlje so obhajali dne 14. aprila, v nedeljo po Quasimodo;\*) vreme je bilo zelo lepo in suho, a vendar mraz ni prodril v notranjščino ledene palače; prasketajoče peči so mu zabranjevale.

Prav dobro so se imeli pri obedu; sveže meso je bila jako umestna sprememba na pemmikan in nasoljeno meso. Okusni puding, ki je izšel iz doktorjevih rok, je žel častno pohvalo in hlastno so segali po njem. Učeni kuharski mojster bi bil s svojim predpasnikom in nožem za pasom delal čast celo kuhinji velikega kancelarja v Angliji.

Za poobedek so prišle na vrsto razne pijače; Amerikanec ni bil vezan na abstinenčna pravila Angležev in ni imel torej vzroka, zakaj bi si ne privoščil kupice brinjevca. A tudi ostali gostje, ki so bili sicer vzdržni, so smeli prestopiti svoje pravilo; na zdravnikov ukaz je moral vsak trčiti na koncu veselega obeda. Pri napitnici na Unijo je Hatteras enostavno molčal.

\*) Druga po Veliki noči.

Tedaj pa je doktor spravil zanimivo vprašanje na dan:

»To še ni vse, da smo prodrli skozi morske ožine, preko ledenih plasti in poljan ter prišli do tu sem; še neka dolžnost nam preostaja. Jaz hočem predlagati imena tej gostoljubni zemlji, na kateri smo našli rešitev in življenje. To je navada pri vseh mornarjih sveta in ni ga enega, ki bi se je ne bil poslužil v enakih okoliščinah. Predno se vrnemo, moramo popisati obrežje in dati imena rtom, zalivom in predgorjem. To je na vsak način potrebno.«

»Dobro govoril,« vzklikne Johnson; »ko dobi vse to ozemlje svoja imena, postane koj bolj prijazno in potem nismo skoro upravičeni trditi, da smo na nepoznani zemlji.«

»Brez ozira na to, da se človek na ta način lažje spozna na potovanju in lažje izvrši povelja,« de Bell, »lahko se pripeti, da se na kakem pohodu ali lovu ločimo in najlažje se potem najde pot, če se ve, kako se imenuje.«

»Dobro,« nadaljuje doktor, »ker smo vsi edini v tej točki, dajmo se sporazumeti, kaka imena izberemo, in ne pozabimo v imeniku niti svoje domovine niti svojih prijateljev. Kar se mene tiče, nisem nikdar bolj vesel, nego kadar pogledam na zemljevid in opazim ime kakega rojaka na kakem rtu, ob otoku ali sredi morja; z vso čarobno ljubeznjivostjo se kaže prijateljstvo v zemljepisju.«

»Prav pravite, doktor,« odvrne Amerikanec, »in vi znate govoriti o tej stvari, da še pridobi na svoji vrednosti.«

»Pojdimo torej po vrsti,« de doktor.

Hatteras se še ni nič udeležil razgovora in je le pre-mišljeval; ko pa se upro vanj oči njegovih sodrugov, se vzdigne in prične:



»Moja misel sicer ni merodajna, a nihče ji ne bo ugovarjal — v tem hipu pogleda Hatteras Altamonta — meni se zdi primerno, da nazovemo svoje stanovišče po njegovem spretnem stavbeniku in je imenujemo Doktor's-House (Doktorjeva hiša).«

»Tako je!«, pritrди Bell.

»Izborno!« vzklikne Johnson, »Doktorjeva hiša!«

»Boljšega si ne moremo izmisliti,« de Altamont.

»Živio, doktor Clawbonny!«

Iz vseh grl zaori trikratni živio, kateremu se pridruži v znamenje soglasja še dukovo lajanje.

»Tako torej naj se imenuje ta hiša in čakajmo, da nam da kaka nova zemlja priložnost odlikovati našega prijatelja« pravi dalje Hatteras.

»Oh!« vzklikne stari Johnson, »če bi bilo treba zemeljskemu raju še dati ime, bi mu Clawbonnyjevo čarobno pristojalo.«

Doktor je bil globoko ganjen in se je hotel braniti v svoji ponižnosti; a moral se je vdati. Lepo in zasluženó je bilo, ko so določili, da se veselo gostovanje vrši v sobi Doktors-Housa, da se je pripravilo v kuhinji Doktor-Housa in da se bodo zvečer z veseljem ulegli v čumnati Doktors-Housa.

»Sedaj pa preidimo na važnejše točke naših odkritij,« opomni doktor.

»Tu nas obdaja neizmerno morje, čigar valov še ni nobena ladja preorala,« de Hatteras.

»Nobena ladja! Meni se pa vendar zdi, da se na Porpoisa ne sme pozabiti, razun če je morda prišel semkaj po suhem,« reče Altamont zbadljivo.

»To bi bilo skoro verojetno, če se pogleda pečine, na katerih sedaj plava,« ga zbode Hatteras.

»Vse res, Hatteras,« de Altamont malo razdražen, »pa vendar ali ni to to še boljše kakor pa razbliniti se v zrak kot je storil Forward?«

Hatteras mu hoče trpko zasoliti, a doktor ga prekine: »Ne gre se sedaj za ladji, marveč za novo morje.«

»Saj ni več novo« odgovori Altamont; imenovano je že na vseh zemljevidih tečaja. Nazivlje se Severni ocean in jaz ne vem zakaj bi se mu ime spreminjalo. Če pozneje odkrijemo, da tvori samo kak preliv ali zaliv, bomo že ukrenili potrebno.«

»Naj bo,« de Hatteras.

»V tem smo se torej zedinili,« reče doktor, ki mu je bilo že žal, da je napeljal na pogovor, ki je tako dražil narodni ponos.

»Tako torej preidimo na zemljo, na kateri sedaj bivate,« nadaljuje Hatteras; »jaz ne vem, da bi že imela kako ime, tudi v najnovejših zemljevidih ne.«

To rekši upre oči v Altamonta, ki jih ne povesi in odločno reče:

»Mogoče se zopet motite, Hatteras!«

»Jaz da bi se motil! Kaj? ta nepoznana celina, ta nova tla . . . .«

»Že imajo svoje ime,« pristavi mirno Amerikanec. Hatteras molči in se tresse.

»In to ime je?« praša doktor, ki ga je malo osupnila trditev Amerikanca.

»Moj dragi Clawbonny,« odgovori Altamont, »navada je, da ne rečem pravica, da nazove celino oni mornar,

ki prvi pristane ob njej. Zdi se mi, da sem se v tem slučaju lahko in moral poslužiti te neoporečne pravice.«

»Pa vendar...« de Johnson, ki mu nikakor ni uga-jala trpka ravnodušnost Altamonta.

»Zdi se mi, da bi bilo težko oporekati,« nadaljuje slednji, »da Porpoise ni pristal na tem obrežju in če bi bil tudi po suhem prišel semkaj, to ne de nič,« pristavi in pogleda Hatterasa.

»Te trditve ne priznam,« odgovori resno Hatteras.

»Da se stvar nazove, jo je treba saj odkriti; in tega, mislim, vi niste storili. Sicer pa kje bi bili brez nas vi, ki nam hočete narekati pogoje? Dvajset črevljev pod snegom!«

»In brez mene, gospod,« odgovori trpko Amerikanec, »brez moje ladje? kje bi bili vi sedaj? Umrli bi bili lakote in mraza!«

»Prijatelja,« ju miri, kolikor more doktor, »malo bolj mirno, vse se še lahko zvrsti. Poslušajta me.«

»Gospod,« nadaljuje Altamont in kaže na kapitana, »gospod bo lahko nazval vse celine, ki jih bo odkril, a ta je pa moja. Niti v to ne bi mogel privoliti, da bi imela dve imeni, kakor otok Grinnel, ki nosi tudi ime Princ-Albert, ker sta ga bila ob istem času odkrila Anglež in Amerikanec. Tu je stvar drugačna. Moje predpravice so neoporečne! Nobena ladja se pred mojo še ni dotaknila tega obrežja, nikako človeško bitje ni stopilo pred menoj na to celino; torej sem ji dal jaz ime in ga bo obdržala.«

»In katero je tisto ime?« praša doktor.

»Nova Amerika,« odvrne Altamont.

Hatteras krčevito stisne pesti na mizi, a se premaga in vzdrži.

»Ali mi morete dokazati, da je Anglež prej stopil na ta tla nego Amerikanec?« de Altamont.

Johnson in Bell molčita, dasi nista bila nič manj kot kapitan razdražena nad oblastnim nastopom svojega nasprotnika. A odgovoriti ni bilo kaj.

Po kratkem mučnem molku pa poprime doktor zopet besedo:

»Prijatelji moji! Prvi človeški zakon je pravičnost; v njej so obseženi vsi drugi. Bodimo pravični in ne udajajmo se napačnim čuvstvom. Prednost Altamonta se mi zdi neoporečna, temu se ne da ugovarjati; mi se bomo že pozneje okoristili, in Anglija bo dovolj deležna naših bodočih odkritij. Naj se torej imenuje ta zemlja Nova-Amerika. Toda mislim, da si Altamont s tem nazivom ni prislavljal tudi zalivov in predgorij, in mislim, da nima nihče proti temu, da nazovemo ta zaliv Viktorija.«

»Nihče,« odvrne Altamont, »če se rt, ki se tu doli razteza v morje, nazove rt Washington.«

»Pa bi si bili izbrali vsaj ime, ki bi bilo manj zoperno angleškemu ušesu,« zarohni Hatteras.

»Toda ne bolj drago ameriškemu ušesu,« odvrne živahno Altamont.

»No, no!« ju pogovarja doktor, ki je imel dovolj opraviti, da je vzdrževal mir med malo družčino, »o tem ne besede več! naj bo Amerikanec ponosen na svoje velike može in spoštujmo genije, kjer so; Altamont je že volil svoje, govorimo sedaj zase in za svojce. Kar se tiče našega kapitana . . .«

»Doktor,« ga prehiti slednji, »če je ta zemlja ameriška, potem jaz moram, da bi nosila moje ime.«

»Je-li to nepreklicna odločitev?« praša doktor.

»Popolnoma,« pritrди Hatteras.

Doktor ga ni več silil.

»Torej za nas,« nadaljuje in se obrne k staremu mornarju in k tesarju; »pustimo tu nekaj sledov svojega potovanja. Jaz predlagam, da imenujemo otok, ki ga vidimo tri milje oddaljenega, otok Johnson, na čast našemu orožničarju.

»Oh, gospod Clawbonny!« de slednji malo v zadregi.

»Gori pa, ki jo vidimo na zahodu, dajmo ime Bell-Mount, če naš tesar soglašā s tem.«

»To je preveč časti zame,« se brani Bell .

»To je pravično,« odvrne doktor.

»Prav dobro tako,« pristavi Altamont.

»Treba je nam še samo to trdnjavo prekrstiti,« nadaljuje doktor; »o tem se ne bomo prepirali. Za to zavetišče se nimamo zahvaliti niti »Njenemu milostljivemu veličanstvu« kraljici Viktoriji, niti Washingtonu, marveč Bogu, ki nas je združil in nas vse rešil. Ta trdnjava naj se torej zove Fort - Providence (Trdnjava - Previdnosti).«

»Dobro zadel!« pritrjuje Altamont.

»Fort - Providence!« de Johnson, »to se lepo glasi! Ko se bomo torej vračali iz svojih severnih izletov, poiščemo najprej rt Washington, od tod dospemo do zaliva Viktorija, in odtod pridemo do Fort Providence, kjer se odpočijemo in poživimo v Doktors-Housu.

»V tem smo se torej zedinili,« začne zopet doktor; »če bomo še kaj odkrili, bomo pozneje še izbirali imena, ki pa menim ne bodo dovedla do razporov, saj upam, da ne; kajti, prijatelji moji, drug drugega moramo podpirati in se ljubiti. Mi zastopamo celo človeštvo na tem obrežju; ne udajmo se grdim strastem, ki razjedajo družbe. Zdru-

žimo se, da postanemo močni in neomajni v nezgodah. Kdo ve, koliko nevarnosti in trpljenja nam je še nebo prihranilo, predno zopet vidimo svojo domovino? Bodimo vsi kakor eden in pustimo prepire, ki niso nikdar opravičeni, najmanj pa sedaj. Ali me razumete, Altamont in vi Hatteras?»

Nobeden ni črhnil besedice, a doktor je sprejel to, kot bi bila pritrdila.

Potem se je pogovor zasukal drugam; šlo se je za lov, da si obnove in spremené živila; s pomladjo so se vračali zajci, jerebice, celo lisice in tudi medvedi. Zato so sklenili, nobenega ugodnega dne ne zamuditi, da bi ne preiskali in pregledali kaj novega v Novi-Ameriki.

## VIII.

### **Izleti severno od zaliva Viktorija.**

Naslednjega dne spleza doktor ob prvem solnčnem svitu na strmo skalnato steno, na katero se je naslanjal Doktors-House; na vrhu je bila kakor odrezan kegelj. — Doktor ni brez truda prišel do vrha, tu pa se je odprl njegovim očem širen, valovit svet, ki je bil najbrže posledica vulkaničnih izbruhov; neizmerna bela odeja je pokrivala celino in morje, ne da bi se dalo drugo od drugega ločiti.

Ko doktor spozna, da ta točka presega po visokosti vso obdajajočo planoto, mu šine v glavo neka misel, nad katero ne bo preveč strmel, kdor se na to razume. Zorila je v njegovi glavi, preudarjal in preobračal jo je in imel jo je že popolnoma v svoji oblasti, ko se vrne v snežno palačo, kjer jo sporoči svojim tovarišem.

»Na um mi je prišlo,« jim reče, »da postavimo svetilni stolp na vrhu stožca, ki se dviga nad nami.«

»Svetilni stolp?« vzkliknejo vsi.

»Da, svetilni stolp! od tega bomo imeli dvojni hasek: prvič nas bo vodil, kadar se bomo ponoči vračali iz daljnih izletov, drugič bo pa razsvetljeval to-le planotico med osem mesecev dolgo zimo.«

»Gotovo,« pritrди Altamont, »tak kinč bi bil povse koristen; a kako ga boste naredili?«

»S kako svetilko Porpoisa.«

»Dobro; s čim boste pa vzdrževali svetilnico svojega stolpa? Ali mar z oljem tulnjev?«

»Nikakor ne! To olje ima preslabo svetlobno moč, ki bi komaj meglo prodrlo.«

»Ali hočete napraviti mar iz premoga svetilni plin in razsvetljava?«

»Ne, ta svetloba bi bila še nezadostna in bi imela še to slabo stran, da bi nam uničila precejšen del goriva.«

»Tedaj pa jaz ne vem...« hoče reči Altamont.

»Kar se mene tiče,« ga prekine Johnson, »sem preverjen, da je gospod Clawbonny vsega zmožen, če pomislim na kroglo iz živega srebra, na ledeno lečo in na zgradbo Fort-Providence.«

»No, ali nam razodenete, kako razsvetljava mislite napraviti?« sili vanj Altamont.

»Prav enostavno,« de doktor, »električno razsvetljava.«

»Električno razsvetljava!«

»Brez dvoma; ali niste imeli na svoji ladji Porpoise en bunsenov člen z vso potrebno opravo?«

»Da,« pritrди Amerikanec.

»Očividno ste mislili na kake poskuse, ko ste ga vzeli s seboj, kajti ne manjka mu ničesar za delovanje, niti popolnoma izoliranih prevodnih žic niti potrebne kisline. Torej je igrača, napraviti si električno razsvetljavo. Prvič bomo bolje videli, drugič pa nas nič ne stane.«

»To je krasno,« vzklikne orožničar, »pa nikar ne odlašajmo...«

»No, material je pri rokah,« de doktor »in v eni uri zgradimo deset črevljev visok steber iz ledu.«

Doktor vstane in tovariši za njim ter gredo na vrh stožčastega griča; naglo je rasel steber in kmalu so ga ovenčali s svetilko iz Porpoisa. Nato napelje doktor v njo s členom zvezani prevodni žici; člen je bil postavljen v sobani ledenega poslopja, kjer ga je peč varovala mrazu; od tu so bile žice napeljane do svetilke stolpa.

Vse to je bilo urno narejeno in nestrpno so pričakovali solnčnega zatona, da bi se veselili učinka. Ko se stori noč, primakne doktor oba konca ogljev, ki sta bila po dnevi v primerni razdalji, drugega k drugemu in iz svetilnice je zažarela močna svetloba, ki jo veter ni mogel niti oslabšati niti ugasniti. Čaroben prizor so tvorili drgetajoči žarki, ki so s svojim bliščem tekmovali z belo planjavo in krasno risali sence vseh izrastkov na okrog. Johnson si ni mogel kaj, da ne bi ploskal.

»No, pogledjte gospoda Clawbonnyja, ki je napravil solnčno svetlobo, in to sedaj!« se je veselil.

»Vsega mora človek nekaj znati,« je odgovarjal ponižno doktor.

Mraz je naredil konec splošnemu občudovanju in vsak se je požuril, da smukne pod svojo odejo.



Sedaj se je jelo življenje praviloma vršiti. Naslednje dni, od 15. do 20. aprila, je bilo vreme zelo negotovo. — Temperatura se je naglo nižala kar za dvajset stopinj in ozračje se je nepričakovano spreminjalo; sedaj je bilo prepojeno s snegom in meteži, sedaj mrzlo in suho, da se ni bilo varno prikazati ven.

V soboto se je veter polegel tako, da bi bilo možno napraviti kak izlet; zatorej so sklenili, da posvete en dan lovu, da si nabavijo svežega živeža.

Že na vse zgodaj se opravijo Altamont, doktor in in Bell, vsak s svojo dvocevko, s potrebnim strelivom, s sekiro in za slučaj, če bi bilo treba narediti zavetje v snegu, so vzeli tudi dolg nož s seboj, in tako so se odpravili; nebo je bilo oblačno.

Za časa njihove odsotnosti je hotel Hatteras preiskati obrežje in ga zarisati. Doktor je prižgal svetilni stolp, čigar žarki so izborno tekmovali z žarečim ozvezdjem. In res, samo električna razsvetljava, ki presega tri tisoč sveč ali tri sto plinovitih svetilk, se da primerjati s solnčno svetlobo.

Mraz je bil oster, a suh in miren. Lovci so se napotili proti rtu Washington; trdi sneg jim je pospešil korake, da so v pol uri že prehodili tri milje, ki so ločile rt od Fort-Providence.

Tudi Duk je poskakoval za njimi.

Obrežje se je zvijalo proti vzhodu in visoki vrhovi ob zalivu Viktorija so se proti severu zniževali; zato bi bilo lahko trditi, da je Nova-Amerika samo otok. A sedaj ni šlo za to, da se določi njena oblika.

Lovci so jo udarili ob morju in so se naglo pomikali dalje. Nikakega sledu stanovališč, nikakega sledu o kaki

koči; stopali so po tleh, ki se jih še ni bila dotaknila človeška noga.

Tako so prehodili prve tri ure kakih petnajst milj, ne da bi se vstavili; a kazalo je, da bo njihov lov brez haska. In res so komaj opazili sledi zajca, lisice ali volka. Tuintam je letala semintje kaka bela jerebica in naznajala, da se vrača pomlad in severne živali.

Da so se ognili globokim prepadom in strmim pečnam, ki so se raztezale od Bell-Mounta dalje, so morali naši junaki zaviti bolj v notranjost celine. Pozneje so zopet prišli nazaj do obrežja; led še ni bil nič razpokan. Še daleč ne. Morje je bilo še vedno zamrznjeno; vendar je nekaj sledi tulnjeve naznanjalo prve obiske teh dvoživcev, ki so že prihajali na površje ledu vsrkavat zrak. Široki vtiski v ledu in na novo nalomljen led je kazal, da jih je nedavno že več bilo na suhem. Te živali zelo ljubijo solčni svit in se rade stegujejo po obrežjih, da se grejejo ob dobredejni solčni toploti.

Doktor je svoje tovariše opozoril na to posebnost in dejal:

»Zapomnimo si to mesto; na neobiskovanih obrežjih se jim je lahko približati in se jih igraje polovi. A paziti se mora, da se ne spleše, kajti potem kar nekako nepričakovano izginejo in se ne vrnejo več; na ta način so nerodni lovci svoj plen že večkrat izgubili ali ga saj v nevarnost izpostavili, ker so jih s hrupom in krikom v množicah napadali, mesto da bi jih posamič streljali.«

»Ali jih lové samo zaradi kože in tolšče?« praša Bell.

»Evropejci da, a Eskimi jih pa jedo; oni od tega žive, dasi ni nič kaj slastno tulnjevo meso, ki ga prepoje s

krvjo in maščobo. Pa vendar se da uporabiti na nekak način in jaz se zavežem, da vam pripravim fina rebrca, ki bodo prav slastna; za njihovo črno barvo se ni treba zmeniti.

»Bomo videli, kako boste delali; v svojem zaupanju do vas se zavežem, da pojem toliko tulnjevega mesa, kolikor boste hoteli. Ali me razumete, gospod Clawbonny«, mu nagaja Bell.

»Moj ljubi Bell, vi hočete reči toliko, kolikor se vam vzljubi. Ali jejte kakor hočete, požrešnosti Groenlandca ne dosežete, kajti ta povžije na dan po deset do petnajst funtov tega mesa.«

»Petnajst funtov!« se čudi Bell, »kaki želodci!«

»Severni želodci,« odvrne doktor, »čudoviti želodci, ki se razširijo, kolikor je treba, a se istotako tudi skrčijo, da lahko prenašajo pomanjkanje in preobilico. Ko začne Eskim jesti, je suh, predno konča, je debel, da ga ni skoro več spoznati. Dognano je, da pogosto po cel dan obeduje.«

»Seveda,« de Altamont, »je li ta požrešnost lastna prebivalcem mrzlih dežela?«

»Jaz mislim,« pritrди doktor; »v severnih krajih je treba mnogo jesti; to ni pogoj samo za moč, temveč za obstanek. Ravno tako daje tudi Družba Hudsonskega zaliva vsakemu možu ali po osem funtov navadnega, ali po dvanajst funtov ribjega mesa, ali po dva funta pemikana.«

»Taká hrana mora krepiti,« de tesar.

»Ne toliko kot vi mislite, prijatelj, in Indijanec, ki se na ta način pase, ne opravi več dela kakor Anglež, ki se živi s svojim funtom govedine in steklenico piva.

»Vsak po svoje, gospod Clawbonny.«

»Brez dvoma, a vendar se človek po pravici čudi eskimski južini. Tako je gospod Ivan Ross vedno strmel nad požrešnostjo svojih vódnikov, ko je na otoku Boothia prezimoval; on pripoveduje, da sta nekoč požrla dva človeka, razumete, dva, v enem poldnevu četrť bisona; meso sta razrezala v pasove in jih kar tako požirala v svoje žrelo; kar ni šlo v usta, sta pa pod nosom odrezala in drug drugemu dajala. Ali pa je požrešnežema meso viselo do tal in sta ga tako počasi požirala kakor boa vola in sta kakor ta po dolgem ležala na tleh.«

»Fej!« se zgraža Bell, »ostudni požrešneži!«

»Vsak južina po svoje,« odvrne filozofično Amerikanec.

»Da, to je dobro!« pritrđi doktor.

»Ker je potreba hraniti se dobro v tej širini, se ne čudim več, da se v črticah severnih potovalcev vedno govori o južinah,« meni Altamont.

»Prav sodite,« odvrne doktor, »jaz sem isto opazil; to ne prihaja samo od tod, ker je treba obilne hrane, marveč tudi, ker si jo je pogosto težko preskrbeti. Zato se neprestano na to misli in dosledno vedno o tem govori!«

»Vendar, če se prav spominjam,« reče Altamont »kmetje v Norvegiji, v nje najmrzlejših pokrajinah ne potrebujejo tako močne hrane; malo mleka, jajc, kruha iz brezovega lublja, včasih losos, mesa pravzaprav pa nikoli; in vendar so hrusti trdne in krepke narave.«

»To je pa stvar organizacije, o kateri pa ne maram izreči svoje sodbe,« odvrne doktor. »Vendar pa mislim, če bi se Norvežani preselili v Groenlandijo, bi že drugi ali tretji rod pričel hraniti se po groenlandskem načinu. In

mi sami, prijatelji moji, bi začeli eskimsko živeti, da ne rečem prav požrešno, če bi ostali na tej presrečni zemlji.«

»Gospod Clawbonny, mene kar lakota napada pri takem govorjenju,« de Bell.

»To pa ne,« odvrne Altamont, »to bi me prej pripravilo ob tek in mi vzbudilo stud pred tulenjskim mesom. E, meni se zdi, da to lahko poskusimo. Ali se motim ali pa vidim tu doli na ledu stegnjeno maso, ki se mi zdi živa.«

»To je mrož!« vzklikne doktor; »tiho naprej!«

In res se je razveseljevala jako velika dvoživka dve sto yardov proč od lovcev; radostno se je stegovala in zvijala ob bledih solčnih žarkih.

Vsi trije lovci se razdele, da živali takorekoč odrežejo pot nazaj v svoje pribežališče; tako se ji približajo za nekaj sežnjev in skrivaje se za grudami vsi hkrati ustrelje. Mrož se obrne, razbija po ledu in hoče ubežati; toda Altamont ga zadene s sekiro in mu odseka hrbtno plavuti. Mrož se obupno brani, a novi strelji ga končajo in obstane stegnjen na ledeni površini, ki jo je pordečil s svojo krvjo.

Žival je bila jako lepe rasti; od gobca do konca repa je merila do petnajst črevljev in gotovo bi bila dala več sodčkov olja. Doktor odreže najlepše in najokusnejše kose mesa in prepusti ostalega mroža par krokarjem, ki so se ob tem času že zibali v zraku.

Noč se je bližala in jeli so misliti na vrnitev k Trdnjavi Previdnosti. Nebo je bilo popolnoma čisto in predno so se prikazali lunini žarki, se je že blesketalo v veličastnem zvezdnatem svitu.

»Pojdimo torej,« de doktor, »pozno je že, splošno naš lov ni bil ravno srečen; toda če nese lovec le nekaj za večerjo domov, že nima več pravice pritožiti se. Samo glejmo, da uberemo najkrajšo pot in da se ne izgubimo; vodnice na potu naj nam bodo zvezde.«

V krajih pa, kjer se severnica lesketa potniku ravno nad temenom, jo je težko imeti za vodnico; kajti če je severnica ravno na vrhu nebesnega oboka, se tudi druge glavne točke ne dajo lahko določiti; k sreči je doktorju prišla na pomoč luna in druga velika ozvezdja, da se je po njih ravnal na potu.

Da si okrajša pot, sklene doktor, ogniti se vsem za redam obrežja in jo mahiniti po suhem; bilo je bolj naravnost, a manj varno; zato je mala četica v par urah tudi popolnoma zašla.

Prereševali so vprašanje, naj li prenoče v koči iz ledu, in počakajo drugega dne, da se zopet spoznajo in če se magari vrnejo nazaj k obrežju; a doktor se je bal, da bi se Hatteras in Johnson preveč ne vznemirila in je le silil, da so šli dalje.

»Duk nas popelje,« jim reče, »Duk se ne more zmotiti, njegov nagon nam služi kot kompas in kot zvezda. Le kar za njim pojdimo!«

Duk je korakal naprej in drugi so se prepustili njegovemu dobremu nosu. In prav so imeli; kmalu so zapazili iz daljave na obzorju blesk, ki ga ni bilo mogoče zamenjati z zvezdo.

»Naš svetilni stolp!« vzklikne doktor.

»Mislite, gospod Clawbonny?« de tesar.

»O tem sem prepričan; le korakajmo.«

Čim bolj so se potniki bližali, tem močnejši je postal svit in kmalu jih je ovil šopek svetlobnih žarkov, za njimi pa so se lepo delale sence in se raztezale po snežni odeji.

Pospešili so svoje korake in v pol uri so stopali po pobočju »Trdnjave Previdnosti«.

## IX.

### **Mraz in toplota.**

Hatteras in Johnson sta nemirno pričakovala lovce. Ko so ti došli, so bili kar očarani, da so prišli v tako gor-ko in zložno zavetje. Temperatura se je bila proti večeru posebno znižala, tako da je toplomer kazal zunaj 31<sup>o</sup> pod ničlo.

Prišleci so bili že vsi izmučeni in skoro trdi od mraza in so se komaj še ganili; k sreči je peč ravno dobro delovala; kuhinjska peč je samo še čakala na lovske pridobitve; doktor se je prelevil v kuharja in spekel par mroževih reberc.

Ob devetih zvečer se je vseh pet gostov usedlo h krepčilni večerji.

»Presneto,« reče Bell, »če me imajo tudi za Eskima, jaz trdim, da je južina važna reč pri prezimovanju; kadar človek pride do nje, se ne sme zraven kisló držati.«

Vsi gostje so imeli polna usta in zato nihče ni mogel koj odgovoriti tesarju; samo doktor mu pokima, da ima prav.

O mroževih rebrih se je izreklo, da so izvrstna slaščica, in so jih snedli vse do zadnje, kar pač velja več kot vsaka pohvala.

Za povečerjek je doktor po navadi pripravil kavo; to pijačo je sam pripravljal in ni nikomur drugemu prepuščal; kuhal jo je na mizi v samovarju in jo delil kar vrelo. Za njega je morala biti vroča, da mu je jezik žgala, sicer je ni smatral vredno, da teče po njegovem grlu. Ta večer jo je srkal tako vročo, da ga njegovi tovariši niso mogli posnemati.

»Vi se še sežgete doktor,« mu reče Altamont.

»Nikoli,« mu odvrne ta.

»Ali imate mar nebo prevlečeno z bakrom?« se šali Johnson.

»Kaj še? prijatelji svetujem vam, da me posnemate. So ljudje, in k njim se prištevam jaz, ki pijejo kavo, ki ima 55 stopinj.«

»Petinpedeset stopinj!« se začudi Altamont; »saj niti roka ne strpi take toplote.«

»Seveda, Altamont, ker roka ne strpi več nego 50°; toda nebo in jezik sta manj občutna nego roka, in vstrajata, kjer bi roka ne mogla več vzdržati.«

»Jaz se čudim,« de Altamont.

»Torej vam dokažem.«

Doktor vzame sobni toplomer in potopi njegovo hruško v svojo čašo vrele kave; potem počaka, da pokaže orodje 55° in z nekako zadovoljnostjo požre dobrodejno tekočino. Bell ga hoče pogumno posnemati, a se opeče, da glasno zakriči.

»Vaje manjka,« de doktor.



»Clawbonny,« nadaljuje Altamont, »ali nam morete povedati, katera je najvišja toplota, ki jo more človeško telo še prenašati?«

»Lahko,« odvrne doktor, »poskušalo se je in so v tem oziru na razpolago čudovita dejstva. Spominjam se tega ali onega, ki bi vas lahko prepričalo, da se je mogoče vsemu privaditi, celo da se človek ne opeče, kjer se peče govedina. Tako se pripoveduje, da so v mestu Rochefoucauld služkinje vztrajale deset minut v peči, v kateri je bilo 137° vročine, 37° več nego v vreli vodi, in krog njih so se ta čas popolnoma spekla jabolka in meso.

»Kake pogumne deklice!« se čudi Altamont.

»Čakajte, še en slučaj, o katerem se ne more dvomiti. Devet naših rojakov, Fordyre, Banks, Solander, Blagdin, Home, Nooth, lord Seaforth in kapitan Philips so l. 1774. vzdržali 128 stopinj vročine, med tem ko so se okrog njih kuhala jajca in govedina.

»In to so bili Angleži!« de Bell ponosno.

»Da, Bell,« pritrdi doktor.

»O, Amerikanci bi bili to še bolje napravili!« reče Altamont.

»Spekli bi se bili,« se šali doktor smehljaje.

»Zakaj pa?« odvrne Altamont.

»Na vsak način poskusili še niso tega; zato se držim svojih rojakov. Še en slučaj hočem navesti, ki bi bil skoro neverjeten, če bi se dalo dvomiti o verodostojnosti prič. Vojvoda raguški, Francoz doktor Jung in neki Avstrijec so videli nekega Turka, ki se je potopil v kopališče s toploto 78°.«

»Zdi se mi, da se to ne da primerjati niti z onimi deklificami, niti z našimi rojaki,« mu oporeka Johnson.

»Prosim, stopiti v vroč zrak ali se potopiti v vročo vodo, med tem je razlika,« odgovori doktor; »vroč zrak povzroča izhlapevanje, ki telo varuje, v vreli vodi pa človek ne izhlapeva in se zato opeče. Zato za kopališča toplota splošno ne sme presegati 42°. Ta Turek je torej moral biti že izvanreden človek, da je vzdržal toliko vročino.«

»Gospod Clawbonny,« praša Johnson, »katera toplota je navadna živim bitjem?«

»Različna po njegovi naravi,« odgovori doktor; »tako imajo ptiči najvišjo toploto, med njimi pa se raca in kura najbolj odlikujeta v tem oziru; njih toplota presega 43°, medtem ko imajo sove samo do 40°. Na drugem mestu so sesavci in človek; Angleži imajo splošno 37° toplote.«

»Jaz sem prepričan, da jih Altamont za Amerikance več zahteva,« se šali Johnson.

»Presneto, da se dobe bolj gorki,« de Altamont; »toda ker še nisem nikoli nikomur vtaknil toplomerja v prsi ali ga pritisnil na jezik, ne morem nič gotovega povedati o tem.«

»Prav!« odgovori doktor, »razlika ni velika med ljudmi različnega plemena, če žive v istih razmerah, in naj si že imajo kakoršnokoli hrano; lahko bi celo rekel, da imajo ljudje ob poletniku ravno isto telesno toploto kot ob tečaju.«

»Torej imamo mi ravno isto toploto, kakor Angleži?« de Altamont.

»Najbrže,« pritrди doktor; »drugi sesavci imajo splošno malo višjo toploto kakor človek. Konj se mu zelo približuje in istotako tudi zajec, slon, pliskavica in tiger;

mačka pa, veverica, podgana, panter, ovca, govedo, pes, opica in koza dosegajo 39°, svinja celo 40°.«

»To je poniževalno za nas,« reče Altamont.

»Sedaj pridejo na vrsto dvoživke in ribe, ki imajo zelo različno toploto, kakor je voda, v kateri živé. Kača ima samo 30°, žaba 25° in požerun celo pol drugo stopinjo manj. Žuželke pa imajo kar toploto vode in zraka, v katerem žive.

»Vse to je lepo,« de Hatteras, ki še ni bil zinil besedice, »in zahvaljujem se doktorju, da nam daje tako na razpolago svoje znanje. A mi govorimo, kakor da bi imeli opraviti z grozovito vročino. Ali bi ne bilo bolje pomenkovati se o mrazu ter vedeti, čemu smo izpostavljeni in kolika je najnižja temperatura, ki so jo sedaj opazovali?«

»To bi bilo prav,« pritrди Johnson.

»Nič ni lažjega nego to,« nadaljuje doktor, »in lahko vas poučim v tem oziru.«

»Verjamem,« de Johnson, »saj vi vse veste.«

»Prijatelji, jaz vem samo to, kar sem se naučil od drugih, in če vam to povem, boste vedeli ravno toliko kot jaz. Poslušajte torej, kolikor vam morem povedati o mrazu in o nizki temperaturi Evrope: Ostrih zim je mnogo in zdi se, da se najhujše perijodično vračajo na vsakih enoinštirideset let, kar se strinja s časom, ko se na solncu prikazuje največ peg. Omenim samo zimo l. 1364., ko je Rodan zamrznil do mesta Arles; dalje leta 1408., ko je bil Dunav po vsem svojem toku zamrznjen in ko so volkovi peš prihajali na Jutlandijo; leta 1509. je bilo Jadransko in Sredozemsko morje zamrznjeno pri Benetkah, pri Cettu in pri Marsiliji in po Baltiškem morju se še 10. aprila ni

dalo voziti; leta 1608. je v Angliji vsa živina poginila od mraza; l. 1789. je bil Tems zamrznjen do Gravesenda, šest ur pod Londonom; znamenita je tudi zima leta 1813., na katero so Francozi ohranili tako strašne spomine, in l. 1829., ki je bila najbolj zgodnja in najdaljša zima devetnajstega stoletja. To velja za Evropo.«

»Koliko stopinj pa doseže toplota tostran severnega pasu?« praša dalje Altamont.

»No, tu pa mislim smo sami skusili najhujši mraz; ki so ga kedaj opazovali; kajti enkrat je alkoholni toplomer kazal 58° pod ničlo, in če se prav spominjam, je bila najnižja temperatura, ki so jo sploh potovalci opazili, 52° na otoku Melville, v pristanišču Felix 53° in v Fort-Reliance 56°.«

»Da,« pristavi Hatteras, »kruta zima nas je ustavila in to v našo veliko nesrečo!«

»Ustavila vas je?« se začudi Altamont in ostro pogleda kapitana.

»Na naši vožnji proti zahodu,« pravi hitro doktor.

»Torej se menja največja in najmanjša toplota, ki jo je človek kedaj vzdržal med sto stopinjami,« nadaljuje pogovor Altamont.

»Da,« odvrne doktor, »toplomer na prostem in zavarovan pred vsakim izžarivanjem se ne povspne nikdar nad 57° nad ničlo, kakor tudi v najhujšem mrazu ne pade nikdar pod 58° pod ničlo.«

»Kaj pa če solnce naglo ugasne,« de Johnson, »ali ne bi postala potem zemlja veliko mrzlejša?«

»Solnce ne bo ugasnilo;« odgovori doktor; »če bi pa vendar ugasnilo, bi se toplota najbrže ne znižala pod označeno stopinjo.«

»To je čudno.«

»O, jaz vem, da se je že trdilo, da je v brezzračnem prostoru več tisoč stopinj mraza. A po poskusih francoškega učenjaka Fourriera so morali to misel zavreči. Dokazal je, da če bi se zemlja nahajala v prostoru brez vsake toplote, da bi bil mraz sicer še precej hujši, kot ga opazujemo na tečaju, in da bi bile med dnevom in nočjo strašne razlike toplote. Zato, prijatelji, tudi tisoč milj daleč ni bolj mrzlo nego tu.«

»Povejte mi, doktor,« praša Altamont, »ni li toplota Amerike veliko manjša nego drugih celin?«

»Brez dvoma; a na to ne smete biti ponosni,« mu odvrne doktor šaljivo.

»Kako pa se razlaga ta pojav?«

Skušalo se ga je sicer razložiti, a se je slabo posrečilo; tako je Halley slutil, da je v davnih časih zadel komet ob zemljo in ji spremenil lego osi in s tem tudi lego njenih tečajev; po njegovem je bil prej tečaj ob Hudsonskem zalivu, potem pa se je prestavil bolj proti vzhodu in pokrajine okrog starega tečaja, ki so bile tako dolgo zamrznjene, so bile tako ohlajene, da jih še ni moglo ogreti sonce v dolgih vekih.«

»In vi ne priznate te premene?«

»Nikoli, kajti kar velja o vzhodni strani Amerike, ne velja o zahodni, ki ima jako visoko temperaturo. Ne! oprijeti se je treba izoterm, ki so različne od zemeljskih vzporednikov, pa je vse pojasnjeno.«

»Veste kaj, gospod Clawbonny,« de Johnson, »da je prav lepo kramljati o mrazu v okoliščinah v kakoršnih smo mi?«

»Seveda, moj ljubi Johnson; mi ravno teorijo lahko podpiramo s prakso. Te pokrajine so velik laboratorij, kjer se lahko dela čudovite poizkuse z nizko temperaturo. Samo bodite pazljivi in previdni; če kak del vašega telesa otrpne, ga hitro odrgnite s snegom, da spravite kri v tok; in če pridete blizu peči, se čuvajte, kajti tedaj si roke in noge opečete, da ne veste kedaj. To bi nas prisililo, da bi dotični ud odsekali in vendar mora biti naša skrb, da ne pustimo nobenega uda v severnih pokrajinah. Sedaj pa, prijatelji, mislim, da prav storimo, če gremo za nekaj ur k počitku.«

»Pa še radi,« pritrde doktorjevi tovariši.

»Kdo bo čuval peč?«

»Jaz,« se oglasi Bell.

»Torej, prijatelj, pazite, da ogenj ne odjenja, kajti nočoj je mraz ko sto vragov.«

»Bodite brez skrbi, gospod Clawbonny, to že samo dovolj priganja; pa poglejte, vse nebo je v ognju.«

»Da,« pritrди doktor in se približa oknu, »severna zora z vso svojo krasoto! Kak veličasten prizor! Zares, ne morem se je nagledati.«

In res je doktor vedno opazoval te svetlobne pojave za katere se njegovi tovariši niso mnogo zanimali; sicer je pa tudi opazil, da se vedno magnetna igla trese, predno se prikaže zora; vse to je on zapisoval in hranil za »Weather Book.«\*)

Kmalu so se ulegli in mirno pospali, Bell pa je stražil ob peči.

---

\*) Časopis za meteorologične zadeve.

## X.

### Zimske zabave.

Življenje ob tečaju je tužno enolično. Človek je vedno odvisen od samovolje vremena, ki se v enomer spreminja iz viharja v mraz in nasprotno. Večinoma se ni mogoče prikazati ven, vedno mora biti človek zaprt v ledenih kočah. Dolgi meseci minevajo tako in prezimovalci žive pravo življenje krta.

Naslednjega dne se je toplota znižala za nekaj stopinj in nebo so zakrile goste snežinke, da so vsrkale vso dnevno svetlobo. Doktor je bil zaklenjen v svoji hiši in dejal križem svoje roke; ničesa ni imel početi, razun da je vsako uro pometal vežo, da jo sneg ni zametel, in da je čistil ledene stene, ki so vsled notranje toplote postajale vlažne; a snežna hiša je bila trdno narejena in meteži so še odebelili stene.

Tudi magazini so se dobro držali.

Vsi predmeti iz ladje so bili v njih razvrščeni v najlepšem redu. Če tudi so bile te shrambe komaj šestdeset korakov oddaljene od stanovališča, je bilo vendar skoro nemogoče priti do njih ob gotovih viharnih dneh. Zato so morali v kuhinji imeti vedno toliko živil pripravljenh, kolikor jih je bilo treba za en dan.

Zelo prav in previdno so bili ravnali, da so izložili blago iz Porpoisa. Ladjo je neprenehoma stiskalo, nevidno sicer, a nepremagljivo in jo je počasi tlačilo. Jasno je bilo, da se iz njenih podrtij ne da nič napraviti; vendar je doktor še vedno upal, da izteše iz nje šalupo, da se vrnejo

nazaj v Anglijo. Sicer pa še tudi ni bil primeren čas za "gradbo šalupe.

Tako je torej vseh pet prezimovalcev životarilo večji del časa v popolnem brezdelju. Hatteras je zamišljen ležal na svoji postelji, Altamont je pil ali dremal in doktor se je skrbno čuval, da ju ni dramil iz njune zaspanosti, kajti vedno se je bal kakega usodnega prepira. Le redko sta kaj govorila med seboj ta dva človeka.

Zato je doktor med obedi previdno vodil razgovor in pazil, da ni dobila duška prevelika sebična ljubezen; seveda je moral porabiti vso svojo spretnost, da je zatrl prerazdraženo občutljivost. Skušal je svoje tovariše po svojih močeh poučevati, vedriti in vzbujati jim zanimanje; kadar ni urejeval svojih potnih črtic, je pa naglas pripovedoval kaj iz zgodovine, zemljepisja ali vremenoslovja, kar je vse prihajalo iz njihovega položaja. Zabavno in filozofsko je pripovedoval in znal izvajati koristne nauke iz najmanjših podrobnosti. Neizčrpn spomin ga ni nikdar pustil na cedilu. Svoje nauke je obračal navzočim v prid, spomnil jih je tega ali onega, kar se je zgodilo v tej ali oni okoliščini in svoje trditve je podpiral tudi z lastnimi dokazi.

Po pravici se lahko reče, da je bil ta častitljiv mož duša male družčine, duša, od katere so izžarivala čuvstva prostodušnosti in pravičnosti. Njegovi tovariši so mu popolnoma zaupali; celo na Hatterasa je vplival, ki ga je pa sicer odkritosrčno ljubil. S svojimi besedami, vedenjem in navadami je tako dobrodejno vplival, da se je zdelo življenje teh petero zapuščenih mož popolnoma naravno; kadar je doktor govoril, se jim je zdelo, kakor da ga poslušajo v Liverpoolu v njegovi sobi.



In vendar kaka razlika med položajem naših ponesrečencev in položajem onih Robinzonov, ki so bili vrženi na otok Tihega Oceana in katerih zanimive prigodbe človek vedno z veseljem čita. Kajti ondi so bila čarobna tla, bogata narava je nudila tisoč raznih sredstev. V teh lepih deželah je zadoščalo malo domišljije in dela, pa si je človek lahko ustvaril gmotno srečo. Narava mu je vsega nudila, lov in ribarstvo je zadoščalo vsem njegovim potrebščinam. Zanj je rastlo drevje in naravne votline so mu dajale zavetje. Potoki so žuboreli in ga napajali, veličastne sence so ga branile pred solnčno vročino in nikdar mu ni pretil strašen mraz v milih zimah. Zrnje, ki je bilo nemarno vrženo na rodovitna tla, je nekaj mesecev pozneje dalo žetev. To je bila popolna sreča izven človeške družbe. In dalje, čarobni otoki in ljubke dežele so se nahajale ob cesti, koder so hodile ladije; ponesrečenec je torej lahko vsak dan upal, da ga katera sprejme, in čakal je potrpežljivo, dokler ga niso utrgali njegovemu presrečnemu življenju.

A tu, na obrežju Nove Amerike, kaka razlika! Doktor je večkrat premišljal to razmerje, a je vse zase ohranil, čeprav se je rentočil nad prisiljenim brezdeljem.

Željno je hrepenel po odmeki, da bi zopet začeli s svojimi izleti, in vendar ni pričakoval tega trenutka brez strahu, kajti že naprej je videl resne spopade med Hatterasom in Altamontom. Če kedaj pridejo do tečaja, kaj nastane iz tekmovanja obeh mož?

Moral je napeti vse moči, da pripravi ta dva tekmece do odkritosrčnega sporazumljenja in do zedinjenja skupnih idej. A kaka težka naloga, Amerikanca spraviti z Angležem! Ta prešinjen z vso resnostjo stare Anglije, oni pa

podjetnega in drznega duha ter nasilnega nastopa svojega naroda!

Kadar je doktor premišljeval to človeško tekmovanje in narodno zavist, si ni mogel kaj, ne da bi zmajal z rameni, ker se je razžalostil nad človeško slabostjo. Večkrat je z Johnsonom kramljajal o tej zadevi; stari mornar in on sta bila popolnoma istih misli v tem oziru; izpraševala sta se, s kakimi sredstvi bi dosegla svoj namen, in videla sta v duhu bodoče homatije. — Med tem pa se je slabo vreme nadaljevalo, da ni bilo mogoče niti za eno uro zapustiti Trdnjave Previdnosti. Dan in noč so morali čepeti v snežni hiši in se dolgočasiti, razun doktorja, ki se je vedno znal s kakim sredstvom zabavati.

»Ali se res na nikak način ni mogoče raztresti?« reče nekega večera Altamont. »To je res življenje plazivcev, ki so celo zimo zariti in zalizani.«

»V resnici,« odvrne doktor; »žalibog, da nas je premalo, da bi napravili ta ali oni način razvedrila.«

»Torej menite, da bi lažje preganjali brezdelje, če bi nas bilo več?« praša Amerikanec.

»Brez dvoma; kadar je moštvo v polnem številu prezimovalo v severnih krajih, so si znali dobro preganjati dolg čas.«

»Res?« dé Altamont, »radoveden sem, s čim so si pomagali; morali so biti že duhovite duše, da so v takih razmerah bili še dobre volje. Ugank, mislim, si niso stavili in jih reševali.«

»Ne, a mnogo ni manjkalo,« odvrne doktor; »dvoje sredstev so imeli za zabavo v teh severnih krajih: tisk in igro.«

»Kaj? časopis so imeli?« se divi Altamont.

»Komedijo so igrali?« vzklikne Bell.

»Seveda, s tem so se prav pošteno zabavali. Tako je poveljnik Parry za časa svojega prezimovanja na otoku Melville predlagal svojim ljudem ta dva načina zabave, in uspeh je bil velikanski.«

»No, naravnost povem,« reče Johnson, »jaz bi bil srčno rad ondi; to je moralo biti čudno.«

»Čudno in prijetno, moj dragi Johnson; poročnik Beechery je bil vodja gledališča, kapitan Labine pa urednik »Zimske kronike ali Časopisa za Severno Georgijo«.

»Lepi naslovi,« de Altamont.

»Ta časopis je izhajal vsak pondeljek od 1. nov. leta 1819. do 20. marca l. 1820. Prinašal je vse zimske dogodke, kako je bilo na lovu, razne podrobnosti in slučajnosti, vremenske in temperaturne zapiske; obsègal je bolj ali manj zabavno kroniko. Seveda se ni moglo najti v njem duha kakega Sternerja, ali lepih člankov »Daily-Telegrapha«; pa da je le čas potekal in da so se motili. Čitatelji niso bili niti preveč sitni niti preveč omejeni, in nikdar, mislim, še ni bilo tako prijetno, opravljati časni-karske službe.«

»Presneto,« dé Altamont, »jaz bi rad slišal par odstavkov iz tega časopisa, moj dragi doktor; gotovo sò morali biti vsi zmrzli od prvega do zadnjega.«

»Toda ne in ne,« zanikuje doktor; »kar bi se bilo zdelo Modroslovski družbi ali literarnemu krogu v Londonu malo naivno, je docela zadoščalo ljudem, ki so bili zakopani v snegu. Ali hočete mar sami soditi o tem?«

»Kaj, vi ste si zapomnili? ...«

»Ne, toda vi ste imeli na P o r p o i s u potopise Par-rya in treba mi je samo čitati njegovo poročilo.«

»Dajte, dajte!« mu zakličejo vsi iz enega grla.

»Nič ni lažjega.«

Doktor gre v skrinjo po rečeno delo in hitro najde mesto, za katero je šlo.

»Vidite, tu imamo nekaj odlomkov iz Časopisa za »Severno Georgijo«, jim reče. Tu je pismo na urednika:

»Z velikim veseljem smo sprejeli vaš predlog, da se ustanovi časopis. Prepričan sem, da bo pod vašim vodstvom zelo zanimiv in da nam bo zelo lajšal težo dolgih temnih dni.

»Ker se za stvar zanimam, sem preiskal, če je vaše naznanilo kaj vplivalo na vso družbo, in lahko vas zagotovim, da rabim prav londonske časnikarske izraze, da je stvar vzbudila veliko senzacij med občinstvom.

»Naslednjega dne po naznanilu vašega načrta, se je jelo splošno povpraševati po črnilu, kar je bilo nekaj nenavadnega. Naši zeleni namizni prti so bili kar preplavljeni s peresniki, na veliko smolo enega naših strežajev, kateremu se je eno pero zadržalo v noht, ko jih je hotel pomesti z mize.

»Tudi sem poučen iz zanesljivega vira, da nima strežaj Martin nič manj nego devet nožev brusiti.«

»Naše mize se kar šibe pod nenavadno težo pisalnih map, ki že dva meseca niso vidеле belega dne. Pripoveduje se celo, da se na dno ladje hodi po marsikako polo papirja, ki ni mislila, da se jo bo tako kmalu zdregalo iz mirnega počitka.

»Da vam ne pozabim omeniti, jaz nekako slutim, da nameravate nekaj sestavkov vreči v koš, ker niso popol-

noma izvirni in ki se torej ne strinjajo z vašim namenom. Jaz vam lahko povem, da se je ravno včeraj zvečer videlo nekega avtorja, ki je sklonjen nad svojim delom držal svoj tintnik nad svetilko, da se otaja! Zdi se mi nepotrebno vas opozarjati, da se varujte pred takimi spletkami. V naši »Zimski kroniki« ne smejo izhajati reči, ki so jih naši stari pred sto leti čitali pri zajuterku.«

»Bravo, bravo!« de Altamont, ko doktor neha čitati, »tu notri se res kaže dobra volja in pisatelj teh vrstic je moral biti premetena glavica.«

»Premetena glavica; da,« odvrne doktor; »toda stojte, tu je še eno naznanilo, ki mu tudi ne manjka humorja:

Išče se ženska srednje starosti in na dobrem glasu, ki bi pomagala opravljati igralko pri »Kraljevem gledišču Severne Georgije«. Imela bo primerno plačo ter čaja in piva na razpolago. Naslovi na odbor gledišča.

N. B. Prednost imajo vdove.

»Presneto, naši rojaki so bili še zelo dovtipni,« de Johnson.

»In ali so dobili vdovo?« vpraša Bell.

»Človek, bi skoro mislil, da,« odgovori doktor, »kajti tu je neki odgovor na odbor gledišča:

Cenjeni gospodje! Jaz sem vdova; stara sem šestindvajset let in podam lahko neovržnih dokazov o svojem dostojnem vedenju in o svojih zmožnostih. Predno pa prevzamem opravilo igralk vašega gledišča, bi rada izvedela, če si pridržé svoje hlače in če bom imela na pomoč dva v rokah močna momarja, da bosta prepasovala in zapenjala njihove moderce. Če so ti pogoji, gospodje, potem se lahko zanesete na svojo služkinjo.

A. B.

»Pripomba: Ali bi ne mogli nadomestiti piva z žganjem?«

»O bravo!« vzklikne Altamont, »ti ljudje kapitana Parrya so bili dobre volje!«

»Kakor vsi ljudje, ki so dosegli svoj cilj,« pristavi Hatteras.

Hatteras je bil to opazko ziniil sredi razgovora, potem pa je zopet obmolknil po svoji navadi. Doktor ni hotel o tem govoriti in je hitel zopet čitati:

»Tu pa je slika severnega trpljenja,« jim reče; »na stotine dogodkov je; nekaj jih prečitam in potem sodite:

»Zjutraj iti na zrak in stopiti z ladje, se izkopati v mrzli vodi v kuharjevem kotlu.«

»Iti na lov, približati se ošabni srni, pomeriti na njo, sprožiti in skusiti, da se je ponesrečilo zaradi vlažnega smodnika.«

»Iti na pot z mehkim kosom kruha, v žepu, in ko človek občuti slast, najti ga tako tako trdega od mraza, da bi se zobje nad njim zdrobili, ne pa kruh nad zobmi.«

»Naglo zapustiti mizo, ko pride volk mimo ladje, se vrniti in dobiti mačko pri obedu se pasočo.«

»Vrniti se z izprehoda, vdati se globokemu in koristnemu premišljevanju, nakrat pa biti objet od medveda.«

»Vidite, prijatelji,« pristavi doktor, »lahko bi si predstavljali še druge severne neprijetnosti; a ker je bilo treba te enkrat prestati, je zabavno si jih poklicati v spomin.«

»Presneto!« odvrne Altamont, ta »Zimska kronika« je bila zabaven časopis; le škoda, da se ne moremo naročiti nanj.

»Če ga poskusimo sami ustanoviti,« dé Johnson.

»Nas pet!« odgovori Clawbonny; »saj bi bili vsi upravitelji, bralcev bi pa ne ostalo veliko.

»Ne več kot gledalcev, če bi hoteli igrati komedijo,« odvrne Altamont.

»Kar to zadeva, gospod Clawbonny,« reče Johnson, »povejte nam še kaj malega o gledišču kapitana Parrya; ali so igrali nove igre?«

»Brez dvoma; sprva so igrali dve igri, ki so jih imeli s seboj na ladji, in igralo se je vsakih štirinajst dni; a kmalu je repertoire popolnoma pošel; tedaj so se spravili nepričakovani avtorji na delo in Parry sam je sestavil eno komedijo za Božič in jo priredil za svoj položaj. Imela je velikanski uspeh in naslovljena je bila »Severo z a h o d n i p r e h o d« ali »K o n e c p o t o v a n j a.«

»Krasen naslov,« dé Altamont, »vendar priznam, da bi bil zelo v zadregi, kako bi razvozljal dejanje, če bi imel nalogo, obdelati sličen predmet.«

»Prav imate,« pritrdi Bell, »kdo ve, kako vse to konča?«

»Dovolj!« vzklikne doktor; »zakaj mislite na zadnje dejanje, če prvo lepo teče? Prepustimo to božji previdnosti, prijatelji; igravimo po svojih močeh svojo vlogo in ker je rešitev stvar začetnika vseh stvari, zaupajmo v njegovo vsemogočnost; on nas bo znal izleči iz zagate.«

»Sedaj pa pojdimo o vsem tem sanjat,« reče Johnson; »pozno je, in ker je ura spanja prišla, spimo.«

»Vam se pa hudo mudi, moj stari prijatelj,« de doktor.

»Kaj pa hočete, gospod Clawbonny, jaz se tako dobro počutim v svoji postelji, in potem po navadi sladko sanjam; o vročih deželah sanjam! Tako da se pravzaprav

polovica mojega življenja vrši ob ekvatorju, druga polovica pa ob tečaju.«

»Vraga,« de Altamont, »potem takem je vaše življenje prav srečno.

»Kakor pravite,« odvrne orožničar.

»No torej,« reče zopet doktor, »bilo bi kruto, da bi še dalje zadrževali vrlega Johnsona v njegovem srčnem hrepenenju. Njegovo tropično solnce ga pričakuje. Pojdimo leč.«

## XI.

### Vznemirljivi sledovi.

V noči od 26. do 27. aprila se je vreme izpremenilo; toplomer je vidno padal in stanovalci Doktors-Housa so občutili, kako jim sili mraz pod odejo. Altamont je stražil pri peči ter vestno skrbel, da ogenj ni pojenjal, in moral je dobro potikati v peč, da se je notranja toplota vzdržala pri 10<sup>o</sup> nad ničlo.

Mraz je naznanjal konec viharnege vremena in doktor se je tega oveselil; kajti na vrsto so prišle zopet navadne zabave: lovi, izleti in preiskovanje zemlje, kar napravi konec brezdelnemu samevanju, ki končno tudi najboljše značaje spravi v slabo voljo in čmernost.

Naslednje jutro zapusti doktor rano svojo posteljo in jo mahne preko nakopičenega ledovja do svetilnika.

Veter se je bil izprevrgel v severnik, nebo je bilo čisto in bela tla so nudila nogi trdo in varno stopinjo.

Kmalu je vseh pet prezimovalcev zapustilo Doktors-Hous; prva skrb je bila, da oprostite snežno hišo zametov,



ki so jo od vseh strani zasuli; planotica ni imela več prejšnjega lica, tako da je bilo težko spoznati sledi kakega bivališča; vihar je bil prenapolnil vse kotline in vzravnal grbasta tla, ki so bila sedaj najmanj petnajst črevljev višja.

Najprej so morali sneg odkidati, potem pa dati poslopju zopet arhitektonsko obliko, obnoviti zametene poteze in prejšnjo zunanost. Sicer pa je bilo to lahko delo; da je bil sneg enkrat proč, so lahko kar z nožem obrezali stene, da so dobile svojo navadno debelost.

Po dvehnem neumornem delu so se prikazala granitna tla in pot k zakladnicama živeža in smodnika je bila zopet prosta.

Ker pa se je v tem nezanesljivem podnebjju stanje lahko izpremenilo od enega dne do drugega, so pripravili novo zalogo kuriva in jo spravili v kuhinjo. Po hudi slanini razdraženi želodci so občutili potrebo svežega mesa; zato so lovci dobili povelje, da so se odpravili na odhod.

Vendar koncem aprila še ni prišla severna pomlad, ura prenovljenja še ni bila, manjkalo je še najmanj šest tednov. Slabi solnčni žarki še niso mogli prodreti snežne odeje in vzbuditi k življenju bornih obrdkov severne flore. Bati se je bilo, da bo še malo živali, bodisi ptičev ali štirinožcev; in vendar bi bil na mizi Doktor-Housa delat čast kak zajec, par parmiganov ali celo kaka mlada lisica. In lovci so sklenili, srdito loviti vse, kar jim pride pod puško.

Doktor, Altamont in Bell so se odločili, da gredo preiskat okolico. Po zunanjem nastopu soditi, je moral biti Altamont spreten in odločen lovec, izvrsten strelec, dasi malo bahav. Zatorej se je pridružil lovcem, kakor tudi

Duk, ki mu je bil po svoje kos, samo da ni bil tako klepetav.

Trije potniki so jo udarili proti vzhodni planjavi in se izgubili v širni beli ravnini. Niso še bili dve miljii proč od trdnjave, že so opazili neštevilno sledov. Od tu so vodile sledi proti zalivu Viktorija in se vile okrog Trdnjave Previdnosti v koncentričnih krogih. Ko lovci nekaj časa radovedno hodijo po teh stopinjah, se spogledajo:

»No! to se mi zdi jasno,« de doktor.

»Preveč jasno,« odvrne Bell, »to so sledovi medvedov.«

»Izvrstna divjačina,« prôpomni Atamont, »ki ima pa danes neko napako, kakor se mi zdi.«

»Kako?« praša doktor.

»Preveč je je,« odvrne Amerikanec.

»Kaj hočete reči?« vpraša Bell.

»Jaz hočem reči, da se razločujejo tu popolnoma natančno sledi petih medvedov; pet medvedov na pet ljudi je pa malo preveč!«

»Ali ste prepričani o svoji trditvi?« reče doktor.

»Poglejte in sodite sami; vidite, da niso vse sledi enake? kremplji te-le stoje bolj narazen kakor one tam. To je sled mladega medveda, in v gotovem omejenem prostoru najdete sledi peterih živali.«

»To je čisto jasno,« de Bell, ko pazljivo pogleda.

»Tu pa ne kaže preveč kazati svojega poguma, de doktor, nasprotno čuvati se; huda zima je te živali zelo izstradala in so lahko skrajno nevarne, in ker se ne da več dvomiti o njihovem številu...«

»In tudi ne o njihovi nakani,« pristavi Amerikanec.

»Menite li, da so nas zasledili na tem obrežju?«

»Brez dvoma, in to tembolj, ker nismo naleteli samo na eno medvedjo stezo; sicer pa zakaj se te stopinje vijejo v krogu, mesto da bi se izgubile v daljavo? Veste, te živali so prišle od jugovzhoda, so se tu ustavile in so pričele vohati in stikati po okolici.

»Prav imate,« de doktor, »gotovo je, da so to noč prišle.«

»In brez dvoma tudi druge noči,« odgovori Altamont, »samo da je sneg zakril njihove sledi.«

»To pa ne,« odvrne doktor, »bolj verjetno je, da so ti medvedje čakali, da se je vihar polegel. Ker jih je sila gnala, so šli do zaliva, z namenom, da ulove tu kaj tulnjev, in tako so nas izvohali.«

»Prav tako je,« pritrди Altamont; sicer pa lahko izvemo, če pridejo prihodnjo noč.«

»Kako to?« vpraša Bell.

»Izbrišimo sledi na par stezah; in če najdemo jutri nove stopinje, potem je dovolj jasno, da je Fort-Providence njihov cilj, na kateri merijo.«

»Prav, bomo vsaj vedeli, pri čem smo,« reče doktor.

Vsi trije lovci se spravijo na delo, brskajo sneg in kmalu izginejo stopinje kakih sto sežnjev na okrog.

»Pa je vendar čudno,« pravi Bell, »da so nas začutile te živali v toliki daljavi. Saj nismo sežigali nikake mastne tvarine, da bi jih privabili.«

»O!« odvrne doktor, »medvedje imajo zelo oster pogled in tanek vonj; sicer so pa tudi zelo razumni, da ne rečem najbolj umni med vsemi živalimi, in zavohali so tu nekaj nenavadnega.«

»Sicer pa, kdo nam pravi, da niso med tem viharjem prišli noter do naše planote?« pripomni Bell.

»Zakaj pa bi se bili potem ravno to noč ustavili ob tej meji?« ga zavrne Altamont.

»Da, na to se ne da odgovoriti,« de doktor, »in najbrže polagoma stisnejo krog svojega stikanja, da slednjič pridejo do Trdnjave Previdnosti.

»Bomo že videli,« reče Altamont.

»Sedaj pa pojdimo dalje, a čuvajmo se,« svari doktor.

Pazno so gledali lovci okrog sebe, kajti lahko so se bali, da za kakim kupom snega tiči kak medved v zasedi. Dostikrat so tudi imeli za živali velike grude, ki so bile iste oblike in barve. A končno in na njihovo veliko zadovoljnost so bile le same prevare.

Prišli so nazaj do stožčastega griča; zastonj so gledali od rta Washington do otoka Johnson. Ničesar niso opazili; vse je bilo nepremično in belo, nikakega šuma in hrušča.

Lovci so vstopili v snežno hišo.

Hatteras in Johnson izvesta, kaj se je zgodilo, in sklenili so čuvati z najnatančnejšo pazljivostjo.

Noč je prišla; nič ni motilo tihega miru, ničesar se ni čulo, kar bi naznanjalo bližajočo se nevarnost.

Drugo jutro se Hatteras in njegovi tovariši na vse zgodaj dobro oborožé in gredo gledat sneg. Tu najdejo ravno take sledi kakor prejšnjega dne, samo malo bližje. Iz tega je bilo jasno, da se sovražniki pripravljajo na obleganje Trdnjave Previdnosti.

»Otvorili so drugo paralelko,« reče doktor.

»Za eno postajo so se pomaknili dalje,« dé Altamont, »vidite te stopinje, ki vodijo proti planoti? od močne živali morajo biti.«

»Da, te živali se nam počasi bližajo; očitvidno nas nameravajo napasti,« pravi Johnson.

»O tem ni dvomiti,« pritrди doktor, »pazimo, da se jim ne prikažemo, kajti mi nismo dovolj močni, da bi se uspešno borili ž njimi.«

»A kje pa naj bi bili ti šentani medvedje?« se huđuje Bell.

»Na vzhodni strani za kakim ledovjem, odkoder nas zalezujejo; nikar se ne izpostavljamó nevarnosti.«

»Kaj pa lov?« de Altamont.

»Odložimo ga za par dni,« pravi doktor; »izbrišimo zopet najbližje stopinje in jutri bomo videli, če bodo zopet obnovljene. Na tak način se prepričamo o spletkah sovražnikov.«

Doktorjev nasvet je bil sprejet in zopet so se umaknili nazaj v trdnjavo; navzočnost teh strašnih zverin je preplašila vsak izlet. Pazljivo so stražili okolico zaliva Viktorije. Svetilnik so porušili, kajti sedaj ni imel nobenega haska, in bi k večjemu vzbujal živalim pozornost, svetilko in električne prevodnike so pa spravili v hišo; potem pa so vrstoma hodili stražit na zgornjo planoto.

Tako so bili znova obsojeni v brezdjelje in dolg čas; kako pa naj bi drugače ravnali? Tako neenakemu boju se niso mogli izpostavljati, kajti življenje vsakogar je bilo predragoceno, da bi je stavili v nevarnost. Ko medvedje ne bodo ničesar videli, bodo nehali slediti, in če se posamič pokažejo na izletih, se jih bo lahko napadlo z uspehom. Vendar je nudilo tudi brezdjelje nekaj zanimivega. Med tem je bilo treba stražiti in nihče se ni branil, stati nekaj časa kot vojak na prostem.

Dan 28. aprila je preminul, ne da bi bili dali sovražniki kako znamenje od sebe. Drugo jutro so šli z veliko radovednostjo gledat sledi, in zelo so se začudili. Niti ene stopinje ni bilo več in sneg je bil daleč na okrog nedotaknjen na svojem površju.

»Bravo! medvedje so se naveličali vohati, niso imeli vztrajnosti! niso mogli čakati in so odšli. Srečno pot! in sedaj pa na lov!« se veseli Altamont.

»E, e!« mu odgovarja doktor, »kdo ve? Zaradi večje varnosti vam priporočam še en dan straže. Gotovo je samo, da sovražnik ni prišel to noč ali od te strani...«

»Pojdimo okrog planote,« reče Altamont »in videli bomo, pri čem smo.«

»Zakaj pa ne?« de doktor.

Pregledali so prostor dve milj daleč na okrog, ne da bi bili mogli najti kako sled.

»No, gremo li torej na lov?« praša nestrpno Amerikanec.

»Počakajmo do jutri,« odvrne doktor.

»Na jutri torej,« ponovi Altamont, ki si je s toliko težavo odrekel zabavo.

Stopili so nazaj v trdnjavo. Kakor prejšnjega dne je moral tudi danes vsakdo iti stražit za eno uro, kadar je prišla nanj vrsta.

Ko pride vrsta na Altamonta, gre nadomestiti Bella na vrh stožčastega griča.

Ko odide, skliče Hatteras svoje tovariše okrog sebe. Doktor zapusti svoj zapisnik, kakor tudi Johnson peči.

Pričakovali so, da jim bo Hatteras govoril o nevarnostih položaja; a na to niti mislil ni.

»Prijatelji,« jim reče, »poslužimo se odsotnosti tega Amerikanca, da se pomenimo o svojih zadevah; so stvari, ki njega ne morejo brigati in v katere ne maram, da bi se on vmešaval.«

Kapitanovi tovariši se spogledajo, ne vedoči, kaj jim hoče pravzaprav povedati.

»Jaz želim,« nadaljuje, »da se z vami sporazumem gledé na naš bodoči načrt.«

»Bravo, bravo!« odgovori doktor; »kramljajmo, ko smo sami.«

»V enem mesecu,« nadaljuje Hatteras, »k večjemu v šestih tednih, se vrne čas velikih izletov. Ali ste že kaj mislili na to, kaj hočemo započeti v poletnem času?«

»In vi, kapitan?« vpraša Johnson.

»Kar mene zadeva, lahko rečem, da ne mine ura mojega življenja, da bi ne imel pred očmi svoje ideje. Mislim, da nobeden izmed vas ne mara vrniti se...«

Na to ni nihče odgovoril.

»Kar se mene tiče, jaz bi šel do tečaja, če bi moral iti tudi sam; samo tri sto šestdeset milj smo še oddaljeni od njega. Nikdar se kak človek še ni toliko približal temu zaželjenemu cilju in jaz ne zamudim te prilike, ne da bi poizkusil vsega, kar je mogoče. Kake so vaše misli v tem oziru?«

»Kakoršne vaše,« odgovori živahno doktor.

»In vaše, Johnson?«

»Kakor doktorjeve,« odvrne orožničar.

»Še vi povejte svoje, Bell,« de Hatteras.

»Kapitan,« odgovori tesar, »družine nimamo, ki bi čakala na nas v Angliji, to je res; pa vendar, domovina je le domovina! ali ne mislite torej več na vrnitev?«

»Vrnemo se še po odkritju tečaja prav tako lahko,« odvrne kapitan. »Še celo lažje. Težave ne bodo večje, kajti na povratku se oddaljujemo vedno bolj od najmrzlejših točk zemlje. Goriva in živeža imamo še za dolgo časa. Nič nas torej ne more ustaviti in naravnost pregrešili bi se, če bi ne šli do svojega cilja.«

»Prav,« odgovori Bell, »mi smo vsi vaših misli, kapitan.«

»Dobro,« odvrne Hatteras. »Nikdar nisem dvomil o vas. Posreči se nam, prijatelji, in Anglija dobi vso slavo naših uspehov.«

»Toda med nami je en Amerikanec,« reče Johnson. Hatteras si ni mogel kaj, da se ne bi jezno namrdnil pri tej opazki.

»Vem,« reče resno.

»Tukaj ga ne moremo pustiti,« meni doktor.

»Ne, ne moremo ga pustiti,« odgovori mehanično Hatteras.

»Ali pojde gotovo z nami?«

»Da, pojde; a kdo bo poveljeval?«

»Vi, kapitan.«

»In če me boste vi ubogali, ali mi mar ta Amerikanec odreče pokorščino?«

»Jaz mislim, da ne,« odgovori Johnson; »pa če bi se na vse zadnje ne hotel podvreči vašim poveljem? ...«

»Potem nastane pravda med njim in med menoj.«

Trije Angleži pogledajo Hatterasa in obmolknejo.

»Kako bomo pa potovali?« prične zopet doktor.



»Ob obrežju, kolikor se bo dalo,« odvrne Hatteras.

»Kaj pa, če najdemo prosto morje, kakor je verjetno?«

»Dobro, potem pojdemo čezenj.«

»Kako? ladje nimamo.«

Hatteras ni odgovoril; videlo se mu je, da je bil v zadregi.

»Morda bi se dala narediti šalupa iz podrtij Porpoisa,« reče Bell.

»Nikdar!« vzroji Hatteras.

»Nikdar?« dé Johnson.

Doktor zmaje z glavo; razumel je, zakaj se kapitan protivi.

»Nikdar!« ponavlja slednji, »šalupa, narejena iz lesa ameriške ladje, bi bila ameriška!...«

»Toda, kapitan...,« hoče reči Johnson, a doktor mu namigne, naj ne sili sedaj vanj. To vprašanje je bilo treba prihraniti za bolj ugoden čas. Doktor je umeval nasprotovanje Hatterasa, a se ni strinjal z njim in upal je, da svojega prijatelja odvrne od tega nasprotstva.

Govoril je torej o drugih stvareh, kako bi bilo mogoče priti do severa naravnost ob obrežju, ter o nepoznani točki zemeljske oble, ki se zove severni tečaj.

Kratko, ogibal se je nevarnih strani pogovora do trenutka, ko se je naglo končal, namreč pri vstopu Altamonta.

Ta ni imel nikakega novega poročila.

Tako je dan minil in noč je bila mirna. Očividno so bili medvedje izginili.

## XII.

### Ledena ječa.

Naslednjega dne je bilo na dnevnem redu vprašanje o lovu, katerega so se imeli udeležiti Hatteras, Altamont in tesar. Vznemirljivi sledovi se niso več obnovili in medvedje so bili odločno opustili svoj načrt za napad, bodisi iz strahu pred neznanimi sovražniki, bodisi ker niso mogli nič novega izvohati o živih bitjih pod velikim snežnim kupom.

Za časa odsotnosti treh lovcev je hotel doktor preiskati obrežje zaliva Viktorija, da spozna, v kakem stanju je led in da preišče hidrografične razmere.

Mraz je bil oster, vendar so ga prezimovalci hrabro prenašali; njihova koža se mu je bila že privadila.

Orožničar je bil določen, da ostane doma in varuje hišo.

Trije lovci so se pripravili na odhod; oborožili so se vsak s svojo dvocevko, vzeli s seboj tudi malo pemika, na za slučaj, da bi jih noč prehitela, predno se vrnejo. Dalje so vzeli tudi dolgi nož za sneg, ki je neobhodno potreben v teh krajih, in zataknil si je vsak po eno sekirico za pas svoje kamižole iz jelenje kože.

Tako opravljeni, oblečeni in oboroženi so se lahko daleč napotili in kot spretni in drzni lovci so lahko računali na dober uspeh svojega lova.

Ob osmih zjutraj so bili pripravljene in so odšli. Duk jo je rezal pred njimi in mahal s svojim repom. Šli so na

vzhodno gričevje, obšli svetilni stolp in se izgubili v planjavi, ki jo na jugu omejuje Bell-Mount.

Doktor pa se je dogovoril z Johnsonom, da mu da v slučaju kake nevarnosti znamenje s krikom, potem pa je šel proti obrežju, da bi došel do raznoličnega ledovja okrog zaliva Viktorije.

Orožničar sam je ostal v Trdnjavi Previdnosti, a ne brez dela. Najprej je izpustil na prosto groenlandske pse, ki so postali nemirni v svojem hlevu; veselo so se valjali po snegu. Potem se je Johnson pričel podrobno pečati s hišnimi opravki. Preskrbeti je moral goriva in živeža, napraviti v shrambah red, zvezati marsikako ubito kuhinjsko posodo, popraviti orodje in prenarediti črevlje za dolge poletne izlete. Dela ni manjkalo in orožničar je delal s tisto mornarsko spretnostjo, ki ne pride pri nobenem opravilu v zadrego.

Med delom se je spomnil pogovora prejšnjega dne. Misliť je na Hatterasa in predvsem na njegovo sicer junško in častno svojeglavnost, v kateri ni maral, da bi Amerikanec, da, celo ameriška šalupa prej ali zajedno z njim dosegla severni tečaj.

»Vendar se mi zdi težko priti preko Oceana brez ladje,« si je rekel, »in če imamo širo morje pred seboj, bomo morali na vsak način pluti. Plavati se ne da tri sto milj daleč, in če bi bil tudi najboljši Anglež. Domovino-ljubje ima svoje meje. Sicer pa imamo še časa; gospod Clawbonny še ni izrekel zadnje besede o tem vprašanju; on je spreten človek, ki bo znal pridobiti kapitana za svojo idejo. Stavim celo, da pogleda razvaline Porpoisa, ko se bo vračal, in da bo natančno vedel, kaj se da iz njih narediti.«

Tako je Johnson razmišljal in ni še bilo eno uro, kar so bili lovci odšli, ko začuje močan in razločen pok iz daljave kakih dveh milj.

»Dobro!« reče stari mornar sam pri sebi, »nekaj so že našli, ne da bi bili šli daleč, ker se jih sliši razločno. Seveda je tudi ozračje čisto.«

Drugi pok, potem tretji se ponovita drug za drugim.

»No, na dobro mesto so prišli,« si misli Johnson.

Še trije drugi strelji zadone, a že bolj blizu.

»Šest strellov!« reče Johnson, »njihovo orožje je sedaj prazno. Boj je bil vroč! Ali so bili morda...«

Pri misli, ki mu šine v glavo, Johnson obledi; urno zapusti hišo in spleza v hipu na vrh stožčastega griča.

Groza ga spreleti od tega, kar opazi.

»Medvedje!« vikne preplašen.

Trije lovci, za njimi Duk, so jo pobirali nazaj kar so jim pete dale, za njimi pa jo je udrihalo pet orjaških živali; šest njihovih krogelj jih ni moglo pobiti; medvedje so jih dohitevali; Hatteras, ki je bil zaostal, ni mogel drugače vzdržati razdalje med živalimi in seboj, da je lučal od sebe v presledkih čepico, sekirico in celo svojo puško. Medvedi so se ustavljali po svoji navadi, da obvohajo predmet, ki je bil zalučan njihovi radovednosti, in so izgubili nekaj na razdalji, dasi bi bili sicer prehiteli najhitrejšega konja.

V tem so Hatteras, Altamont in Bell pritekli do Johnsona in so se z vrh pobočja spustili k snežni hiši.

Petero medvedov jim je bilo že za hrbtom in kapitan je moral celo z nožem prestreči tace, ki je silovito zamahnila nad njim.

V hipu se Hatteras in njegovi tovariši zapro v hišo. Zveri so se bile ustavile na gornji planoti, ki jo je tvoril presekan stožčasti grič.

»Vendar enkrat,« vzklikne Hatteras, »se bomo vsaj uspešneje branili, petorica proti peterim!«

»Štirje proti peterim!« zakliče Johnson prestrašen.

»Kako to?« de Hatteras.

»Doktor!« odgovori Johnson ter pokaže na prazno sobo.

»No?«

»Proti otoku je šel.«

»Nesrečnež!« vzdihne Bell.

»Tako ga ne moremo zapustiti,« meni Altamont.

»Tecimo!« de Hatteras

Naglo odpre vrata, a jih komaj pravočasno zapre; medved bi mu bil skoro črepinjo razbil s svojim krempljem.

»Tukaj so!« vikne ves prestrašen.

»Vsi?« vpraša Bell.

»Vsi!« odvrne Hatteras.

Altamont skoči k oknu ter maši njihove odprtine z ledom, ki ga je lomil od sten. Tovariši ga molče posnemljejo; molk je motilo samo zamolklo lajanje Duka.

To pa je treba reči, da so ti možje imeli samo eno misel; pozabili so na svojo lastno nevarnost in mislili samo na doktorja. Na njega, ne nase. Ubogi Clawbonny, tako ljubeznjiv, udan, duša vse male nasebine! prvikrat ni bil tu! Skrajne nevarnosti, morda strašna smrt ga je čakala, kajti po svojem izletu se bo mirno vračal in zaide med tolpo krvoločnih zveri.

In nobenega sredstva, da bi to zabranili!

»Vendar pa,« meni Johnson, »če se ne motim, se mora čuvati; vaši ponovljeni strelji so ga morali opozoriti in gotovo je moral priti na to, da se godi nekaj izrednega.«

»Toda če je bil tedaj daleč?« odgovori Altamont, »in če ni razumel? Izmed deset razlogov jih govori osem za to, da se bo vračal brez slutnje o kaki nevarnosti. Medvedje so skriti za obkopi, in on jih ne more opaziti.«

»Torej se moramo teh nevarnih zveri otresti, predno se on vrne,« odgovori Hatteras.

»A kako?« pravi Bell.

Odgovor na to vprašanje je bil težek. Izhod se je zdel neizvedljiv. Saj so komaj zadelali vežo, dasi bi bili medvedje vseeno lahko vdrli, če bi bili prišli na pravo misel; kajti vedeli so, koliko nasprotnikov imajo, in pot do njih bi že kako našli.

Ujetniki so se porazdelili v vseh sobah Doktors-Housa, da nadzirajo vsak poizkus medvedov, vlomiti noter.

Natezali so ušesa in slišali, kako so medvedje letali semintje, zamolklo renčali in razkopavali s svojimi ogromnimi tacami sneženo zidovje.

Vendar nujno je bilo, spraviti se na delo; čas je priganjal. Altamont sklene narediti strelno lino, da bi streljal na napadalce; v par minutah izkoplje nekako luknjo v leden zid, kamor nastavi svojo puško; a komaj pomoli orožje venkaj, ko mu ga iztrga iz rok nepremagljiva sila, ne da bi bil mogel sprožiti.

»Hudiča! proti taki sili ne opravimo ničesar,« zakriči ves presenečen in hiti mašiti strelno lino.

Ta položaj je trajal že črez eno uro in nič se ni dalo sklepati, kak bo konec. Vprašanje, ali naj planejo ven ali ne, se je še pretresovalo in rešitev je bila težka, ker se ni dalo medvedov posamič napasti. Ker pa bi bili temu že radi napravili konec in ker se jim je zdelo pravzaprav sramotno, da bi jih zveri imele zaprte v ječi, so že nameravali kar naravnost planiti na nje, ko pride kapitanu na um novo sredstvo, s katerim naj bi se branili.

Vzel je dolg železen pihavnik, s katerim je Johnson podpihoval ogenj v pečeh, in ga vtaknil v peč v žerjavico; potem je naredil odprtino v sneženo steno, a ne skozinskozi, tako da je ostala na zunaj še tenka ledena skorja.

»S tem razbeljenim drogom bom odbijal medvede, ki ga ne bodo mogli zagrabit, skozi strelno lino pa boste lahko strel za strelom spuščali na nje, ne da bi nam mogle zveri iztrgati orožje.«

»Izvrstno pogodil!« vzklikne Bell ter se postavi poleg Altamonta.

Tedaj potegne Hatteras pihavnik iz žrjavice in ga bliskoma zasadi v zid. Sneg vzhlapi, ko pride v dotiko z razbeljenim železom, ter zacvrči z oglušujočim šumom. Dva medveda pritečeta, zgrabita za razbeljeni drog in strašno zatulita, v tem hipu pa počijo štirje strelj drug za drugim.

»Zadeti!« vzklikne Amerikanec.

»Zadeti!« ponovi Bell.

»Dajmo še enkrat,« reče Hatteras ter hitro maši odprtino.

Nato znova vtakne drog v peč; v nekaj minutah je bil razbeljen.

Altamont in Bell nabijeta znova puške in se postavita na prejšnje mesto. Hatteras odmaši zopet svojo lino in vsadi v njo v drugič razbeljeni pihavnik.

A to pot ga ustavi neprodorna plast.

»Prokleta!« zakriči Altamont.

»Kaj pa je?« praša Johnson.

»Kaj je? te preklete zveri vale klade za kladami, nas zazidavajo v hišo in žive zakopavajo!«

»Ni mogoče!«

»Vidite, pihavnik ne gre več skozi! to je na vse zadnje že smešno!«

Več ko smešno, postajalo je že vznemirljivo. Položaj se je slabšal. Medvedje kot zelo umne živali so se poslužile tega sredstva, da zaduše svoj plen. Kopičili so led drugega vrh drugega, da onemogočijo vsak beg.

»To je že preveč!« reče stari Johnson ves razdražen, »da bi ljudje tako delali z nami, naj bi še bilo, toda medvedje!«

Po tem poizkusu je preteklo dve uri, ne da bi se bil kaj izpremenil položaj ujetnikov.

Da bi planili venkaj, ni kazalo in se tudi ni dalo izvesti. Stene so že tako odebelele, da se nikak hrup ni več slišal od zunaj. Altamont se je nemirno izprehajal sem in tje kakor drzen človek, ki se togoti, da je zadel na nevarnost, ki je večja nego njegov pogum. Hatteras pa je s strahom mislil na doktorja in na resno nevarnost, ki mu je pretila na njegovem povratku.

»Oh!« vikne Johnson, »da bi bil gospod Clawbonny tukaj!«

»No, kaj bi pa naredil?« odgovori Altamont.

»Oh, prav gotovo bi nas znal spraviti iz zadrege!«



»Kako neki?« vpraša smehljaje se Altamont.

»Če bi jaz to vedel, bi ne potreboval njega,« odgovori Johnson. »Pa vendar, en svet pa le uganem, ki bi ga nam on dal v tem hipu!«

»Kak svet?«

»Da bi bilo dobro, ako bi kaj povžili; to nam ne more škoditi. Nasprotno. Kaj mislite o tem, gospod Altamont?«

»Pa jejmo, če se vam ljubi,« odgovori slednji, »dasi je naše stanje malo neumno, da ne rečem poniževalno.«

»Jaz stavim, da po obedu najdemo kako sredstvo, ki nam omogoči izhod.«

Orožničarju ni odgovoril nihče, temveč so se usedli k mizi. Johnson je kot doktorjev učenec skušal igrati vlogo modrijana v nevarnosti, a se mu ni preveč posrečilo, njegove burke so mu ostajale v grlu. Sicer so se pa ujetniki že slabo počutili; zrak se je zgoščeval v njihovem hermetično zaprtem stanovanju; sveži zrak ni mogel prodirati skozi dimnike, ki so slabo vlekli, in jasno je bilo, da ogenj ugasne v najkrajšem času in da se mesto kisika, ki ga vsrkavajo pljuča in peči, naseli ogljikova kislina, ki vpliva naravnost smrtonosno.

Hatteras je opazil prvi to novo nevarnost in je nikačor ni maral prikrivati svojim tovarišem.

»Torej moramo udreti venkaj za vsako ceno,« reče Altamont.

»Da!« pritrди Hatteras; »a počakajmo noči; na svodu naredimo luknjo, ki nam dovede svežega zraka; potem pa se eden izmed nas postavi na to mesto in bo streljal od tod na medvede.«

»To je edini izhod,« pritrди Altamont.

Ko so se v tem zjedini, so čakali trenutka za usodni poizkus, in med tem časom Altamont nikakor ni varčeval s svojim preklinjanjem nad stanjem, »v katerega so zašli,« kakor je rekel, »medvedje in ljudje in v katerem slednji nikakor ne igrajo najlepše vloge.«

### XIII.

#### Rov.

Noč se je bližala in svetilka v sobi je že jela obledevati, ker ji je primanjkovalo kisika.

Ob osmih zvečer so bile priprave že skoro končane.

Puške so bile skrbno nabite in na oboku snežne hiše je bila narejena odprtina.

Delo je trajalo že več ur in Bell je bil ves zamaknjen vanje, ko zapusti Johnson spalnico, v kateri je stal na straži, in se urno vrne k svojim tovarišem. Videlo se mu je, da je vznemirjen.

»Kaj vam je?« ga praša kapitan.

»Kaj mi je? nič!« odgovori stari mornar nekako pretrgano, in vendar . . . .

»No, kaj pa je?« de Altamont.

»Tiho! ali ne slišite nekega čudnega šumenja?«

»Od katere strani?«

»Tam-le! v zidu čumnate se nekaj vrši.«

Bell je prekinil s svojim delom in vsakdo je prisluškaval.

Čulo se je daljnje šumenje, ki je nastalo v stranski steni; očitno se je delala jama v led.

»Koplje se!« de Johnson.

»O tem ni dvoma,« odgovori Altamont.

»Medvedje?« de Bell.

»Da, medvedje!« reče Altamont.

»Izpremenili so svojo taktiko,« reče stari mornar, »svojo nakano, da nas zaduše, so opustili.«

»Ali pa mislijo, da smo že zadušeni,« odvrne Amerikanec, ki mu je srd hipoma naraščal.

»Napadeni bomo,« reče Bell.

»Dobro, se bomo pa borili, iz oči v oči,« odgovori Hatteras.

»Sto hudičev, da mi je to ljubše!« vzklikne Altamont, »jaz zase sem sit teh nevidnih sovražnikov! gledali se bomo in borili!«

»Da,« odvrne Johnson, »a ne s streljanjem, to ni mogoče v tako ozkem prostoru.«

»Naj bo! pa s sekiro in nožem!«

Hrušč se je večal; natanko se je že razločevalo praskanje krempljev; medvedje so se bili lotili zidovja na onem oglu, kjer se je stena stikala s skalo.

»Žival, ki koplje, že ni več šest črevljev oddaljena,« reče Johnson.

»Prav pravite, Johnson,« odvrne Amerikanec, »vendar pa imamo čas, da se pripravimo na njihov sprejem.«

Amerikanec zgrabi z eno roko sekiro, z drugo pa nož, se opre na svojo desno nogo, se sklone nazaj in tako stoji pripravljen za napad. Hatteras in Bell storita isto. Johnson pa pripravi svojo puško za slučaj, če bi bilo treba streljati. Hrušč je postajal vedno močnejši, led se je lomil in pokal pod silnimi ostrimi kremplji.

Slednjič je le še tanka skorja ločila napadalca od njegovih nasprotnikov; hipoma se je prelomila tudi ta skorja in veliko črno telo se je prikazalo v napol temni sobi.

Altamont urno zavihiti svojo oboroženo roko, da bi loputnil.

»Stojte! za Boga!« vikne dobro znani glas.

»Doktor, doktor!« vzklikne Johnson.

V resnici je bil doktor, ki se je z vso težo svojega telesa privalil v sobo!

»Dober dan, moji vrli prijatelji,« jih ogovori ter se gibko spravi po koncu.

Njegovi tovariši ostrme; toda presenečenju je sledilo veselje, vsakdo je hotel objeti s svojimi rokami častitljivega moža, in Hatteras ga je ves ginjen dolgo tiščal na svojih prsih. Doktor mu je mesto odgovora gorko stisnil roko.

»Kako, vi, gospod Clawbonny!« reče orožničar.

»Jaz, moj stari Johnson, in jaz sem bil bolj v skrbeh za vašo usodo, nego ste mogli biti vi za mojo.«

»Kako pa ste mogli vedeti, da nas je napadla tolpa medvedov?« praša Altamont, »najbolj smo se tega bali, da se boste mirno vračali k Fort-Providenci, ne da bi kaj slutili o nevarnosti.«

»O, jaz sem vse videl,« odgovori doktor, »vaši strelji so me opozorili; v tistem hipu sem bil pri razvalinah Porpoisa; splezal sem na leden grič in opazil sem pet medvedov, ki so jo pleli za vami. Oh, kak strah sem občutil zaradi vas! A ko sem končno videl, kako ste zdrknili z vrh griča in da so se zveri ustavile, sem se hipoma pomiril; sklepal sem, da ste imeli dovolj časa, da ste se zavarovali v hiši. Tedaj sem se polagoma približal, se-

daj plazeč, sedaj smukajoč med ledovi; prišel sem blizu do trdnjave, in videl orjaške pošasti pri delu, kakor bobre. Razbijali so po snegu, kopičili ledovje, skratka žive so vas zazidavali. Sreča je bila, da jim ni prišlo na misel, da bi valili ledovje z vrh stožca, kajti potem bi vas bili pobili brez milosti.«

»Toda,« reče Bell, »vi niste bili na varnem, gospod Clawbonny; ali bi ne bili medvedje lahko zapustili mesta in se obrnili proti vam?«

»Na to še mislili niso; groenlandski psi, ki jih je bil Johnson izpustil, so večkrat smukali mimo njih v prav majhni razdalji, a jim ni prišlo na misel, da bi jih lovili; ne, zanašali so se na bolj vkusno divjačino.«

»Lepa hvala za kompliment,« reče smehljaje Altamont.

»No, na to ne smete biti ponosni; ko sem spoznal taktiko medvedov, sem sklenil, priti do vas. Iz previdnosti sem moral čakati noči. Pri prvem mraku sem se torej izmuzal brez hrušča do pobočja, na oni strani, kjer je smodnišnica. To pot sem izvolil iz gotovih razlogov; hotel sem rov kopati. Zatorej sem pričel delati in se lotil ledu z nožem za sneg; to je res imenitno orodje, pri moji veri! Tri ure sem sekal, kopal, delal in sedaj sem tu ves izstradan in s polomljenim križem, a prišel sem vendar.«

»Da boste delili našo usodo?« reče Altamont.

»Da nas vse rešim; toda dajte mi kos prepečenca in mesa, sicer padem od slabosti.«

Kmalu je doktor udrihal s svojimi belimi zobmi po precejšnjem kosu slane govedine. Še med jedjo je bil pripravljen, odgovarjati na vprašanja, s katerimi so ga kar obsipali.

»Da nas rešite?« je bil poprijel besedo Bell.

»Brez dvoma,« reče doktor, ki je krepko nategnil mišice svojih čeljusti, da je napravil prostora odgovoru.

»No,« pravi Bell, »ko je gospod Clawbonny prišel do nas, mi po istem potu tudi lahko pridemo venkaj od tu.«

»Kaj še!« odgovori doktor, »da tej prokleti zalegi prepustimo prosto polje, da izvoha naše zaloge in jih opleni.«

»Vzdržati moramo tukaj,« de Hatteras.

»Brez dvoma,« odvrne doktor, »in se vseeno odkrižati teh zveri.«

»Ali imamo kako sredstvo?« prasha Bell.

»Zanesljivo sredstvo,« odvrne doktor.

»Saj sem dejal!« vzklikne Johnson in si pomane roki; »z gospodom Clawbonnyjem ni treba nikdar obupati; on vedno kaj najde v svoji učenjaški torbici.«

»E, e, moja uboga torbica je pač borna, toda ko sem jo dobro prebrskal...«

»Doktor,« reče Altamont, »ali ne morejo medvedje udreti skozi rov, ki ste ga izkopali?«

»Ne, kajti skrbno sem zadelal odprtino, in sedaj pridemo od tu lahko do smodnišnice, ne da bi nas zavalili.«

»Prav! sedaj pa nam povejte, kako sredstvo menite uporabiti, da nas odkrižate teh smešnih obiskovalcev!«

»Jako enostavno sredstvo, in za katero je polovico dela že izvršenega.«

»Kako to?«

»Boste že videli. Pa jaz sem pozabil povedati, da nisem sam prišel sem.«

»Spremljevalca imam, ki vam ga predstavim.«

Pri teh besedah izvleče doktor iz rova ravnokar ustreljeno lisico.

»Lisico!« vzklikne Bell.

»Sad mojega zjutrajšnjega lova,« odgovori doktor ponižno, »in videli boste, da še nikoli nobena lisica ni bila v tako ugodnem času ustreljena.«

»Kratko, kaj torej nameravate?« praša Altamont.

»Jaz nameravam vse medvede pognati v zrak s sto funti smodnika.«

Vsi pogledajo presenečeno doktorja.

»Kaj pa smodnik?«

»V magazinu je.«

»In magazin?«

»Ta rov pelje vanj. Nisem brez vzroka kopal deset sežnjev dolg rov, jaz bi bil začel kopati lahko bližje hiše, a sem imel svojo misel.«

»No, in kje mislite narediti podkop?« praša Amerikanec.

»Ob kraju pobočja, to je, kolikor mogoče daleč od hiše, smodnišnice in magazina.«

»Kako pa hočete medvede vse ob enem tja privabiti?«

»Zato poskrbim jaz,« odgovori doktor, »besedi je dovolj, na delo; po noči nam je izkopati sto črevljev dolg hodnik; to je utrudljivo delo, ki se ga bomo vrstoma lotili. Bell naj prične, mi pa med tem malo izpočijemo.«

»Za Boga!« vzklikne Johnson, »bolj ko mislim na to, bolj se mi zdi izvrstna nakana gospoda Clawbonnya.«

»Popolnoma zanesljiva je,« odgovori doktor.

»O, od tega hipa, ko vi rečete, so medvedje že mrtvi in jaz že čutim njihovo kožuhovino na ramah.«

»Na delo torej!«

Doktor se izgubi v temni hodnik in Bell za njim. Koder je doktor šel, so bili njegovi tovariši brez skrbi, da so na dobrem. Oba rudarja prideta do smodnišnice in izstopita iz rova med lepo razporejene sode. Doktor da Bellu potrebno navodilo, tesar se loti nasprotne stene, na katero se je naslanjalo pobočje, in njegov tovariš se vrne v hišo.

Bell je delal eno uro ter izkopal okrog deset črevljev dolg hodnik, po katerem se je dalo plaze hoditi. Na to ga nadomesti Altamont, ki v istem času dovrši enako delo; sneg so iz rova spravljali v kuhinjo, kjer ga je doktor pri ognju topil, da je zavzema manj prostora.

Amerikanec sledi kapitanu in potem Johnson; v desetih urah, to je okrog osme ure zjutraj je bil rov izgotovljen.

Pri prvem svitu zore gre doktor opazovat medvede skozi odprtino, ki jo je naredil v steno smodnišnice.

Vztrajne živali niso bile zapustile mesta. Hodile so sem in tja, renčale, kratko: stražile so z vzgledno vztrajnostjo in se vlačile okrog hiše, ki je izginila pod nakopičenim ledovjem. Naenkrat pa jih vidno mine potrpežljivost, kajti doktor je hipno opazil, da odmetavajo led, ki so ga bili nakopili.

»Lepa reč!« reče kapitan, ki je stal poleg njega.

»Kaj delajo?« praša ta.

»Zdi se mi, da hočejo porušiti svoje delo in prodreti do nas. Pa le malo potrpljenja, prej jih še raznese.«

»Na vsak način ne smemo več časa izgubljati.«

Doktor steče na mesto, kjer je nameraval narediti podkop. Ondi razširi jamo kolikor je dopuščala širina in



visokost pobočja, tako da je nad glavo ostala le še črevelj debela skorja ledu, morali so jo celo podpreti, da se ni udrla.

V tla trdno vkopan kol je služil kot opora, na katere gornji konec je privezal doktor lisico, na spodnji pa vrv, ki je peljala po rovu do smodnišnice.

Tovariši so delali, kar jim je doktor ukazoval, ne da bi pravzaprav stvar umeli.

»To je vada« jim reče ter pokaže na lisico.

K vznožju podpore pa privali sodček, ki je držal sto funtov smodnika.

»To pa je mina,« pristavi doktor.

»Toda,« praša Hatteras, »ali ne bomo v istem hipu kot medvedje tudi mi razstreljeni?«

»Ne! Dovolj smo oddaljeni od razstrelišča; sicer pa je naša hiša trdna in če jo malo razmakne, jo že tudi popravimo.«

»Dobro,« odgovori Altamont, »kako pa sedaj mislite narediti?«

»Tako-le: Ko potegnemo za to-le vrv, se bo opora, ki drži plast ledu nad jamo, izpodmaknila, lisica se prikaže nad pobočjem in po dolgem postu izstradane zveri bodo brez obotavljanja planile na ta nepričakovani plen.«

»To gre.«

»No, v tem hipu zažgem mino in razstrelim v enem samem trenutku goste in njihovo južino.«

»Bravo, bravo!« se raduje Johnson, ki je pozorno poslušal razlagalca.

Hatteras pa je popolnoma zaupal svojemu prijatelju in ni maral nikake razlage, temveč je le čakal. Altamont pa je hotel stvar do kraja vedeti.

»Doktor,« mu reče, »kako izračunite dolgost prižigalnice tako natančno, da se smodnik ravno o pravem času užge?«

»To je zelo enostavno,« odgovori doktor, »jaz ne bom nič računal.«

»Saj imate vendar sto črevljev dolgo prižigalnico?«

»Ne.«

»Ali mar nasujete smodnika po tleh do tja?«

»Kaj še! to bi lahko izpodletelo.«

»Torej se mora eden izmed nas žrtvovati in iti smodnik zažgat.«

»Če potrebujete človeka dobre volje,« reče Johnson vneto, »se jaz voljno žrtvujem.«

»Ni potrebno, cenjeni prijatelj,« odvrne doktor in seže v roko staremu orožničarju, »življenje vseh nas petero je predragoceno in je ohranimo, hvala Bogu.«

»No, sedaj pa vidim, da jaz tega ne uganem,« de Amerikanec.

»No,« odvrne doktor, »če bi si ne znali pomagati iz te zadrege, čemu smo se pa potem fiziko učili?«

»Oh! fizika fizika!« se vzradosti Johnson.

»Da! Ali nimamo tu električnega člana in dovolj dolgih prevodnih žic, onih, ki so nam služile na stolpu?«

»No in?«

»No, zažgemo smodnik, kadar se nam bo ljubilo, trenutno in brez nevarnosti.«

»Živio!« zakliče Johnson.

»Živio!« ponove njegovi tovariši, ne meneč se, ali jih njihovi sovražniki slišijo ali ne.

Takoj sta bili električni žici napeljani po rovu od hiše do podkopa. Na enem koncu sta bili zvezani s čle-

nom, na drugem koncu pa sta bila konca obeh vtaknjena v sredo soda, tako da je bil prav majhen presledek med njima.

Ob desetih zjutraj je bilo vse končano. Bil je skrajni čas, kajti medvedje so besno razkopavali in razdirali.

Doktor izreče, da je čas prišel. Johnsona postavi v smodnišnico z nalogo, da potegne za vrv, ki je bila privezana za podporo.

»Sedaj pa,« reče doktor, »pripravite tudi svoje orožje za slučaj, če bi oblegovalcev ne pobilo v hipu, in postavite se poleg Johnsona; koj po eksploziji planite venkaj!«

»Velja,« odgovori Altamont.

»In sedaj, mi smo storili vse, kar morejo ljudje storiti; pomagali smo si; naj nam pomaga tudi nebo!«

Hatteras, Altamont in Bell so stopili v smodnišnico. Doktor sam je ostal pri bateriji.

»Pozor!« začuje kmalu oddaljeni glas Johnsona.

»Vse gre dobro,« mu odgovori doktor.

Johnson krepko potegne za vrv in izpodnese oporo, potem pa skoči k lini in gleda.

Površje pobočja se je bilo udrlo in lisica je ležala na razvalinah ledu. Medvedji so sprva ostrmeli, potem pa brez obotavljanja planili na svoj novi plen.

»Ogenj!« zakriči Johnson.

Doktor sklene električni tok med žicama, in strašna eksplozija nastane; hiša se strese kakor ob potresu in stene se razmaknejo. Hatteras, Altamont in Bell udero iz smodnišnice in se pripravijo za streljanje.

A njihovo orožje je bilo nepotrebno; izmed petero medvedov je štiri zadela eksplozija, da so razkosani, raz-

trgani in ožgani popadali tu in tam, zadnji pa je napol opečen tekel, kar so mu pete dale.

»Živio, živio, živio!« je zadonelo iz grl Clawbonnyjevih tovarišev, ta pa se jim je smehljaje spustil v naročje.

#### XIV.

### Severna pomlad.

Ujetniki so bili rešeni; silno veselje so kazali in se vneto zahvaljevali doktorju. Staremu Johnsonu je bilo žal za medvedje kože, ki so bile sežgane in nerabne, a to ni vplivalo na njegovo dobro voljo.

Nato so popravljali hišo, ki jo je bila eksplozija precej pretresla. Oprostili so jo ledovja, ki so ga bile nakopičile zveri in stene zopet sklenili. Urno je napredovalo delo, zlasti ker je orožničar z lepim petjem delal zabavo.

Naslednjega dne se je toplota po hipnem preobratu vetra zvišala do 9° pod ničlo. Veliko izpremembo so koj občutila živa in neživa bitja. Južni veter je prinesel prva znamenja bližnje pomladi.

Ta toplota je trajala več dni in včasih je toplomer kazal celo samo 1° pod ničlo, če je bil zavarovan pred vetrom; že so se kazala znamenja odmeke.

Led je pričel pokati in slana voda je že brizgala tu pa tam izza razpoklin kakor vodomet v angleškem parku; nekaj dni pozneje je že obilno deževalo.

Gosti hlapci so se dvigali nad snegom; to je bilo dobro znamenje, da se debele plasti snega kmalu raztope. Bleda solnčna obla je postajala bolj svetla in se je dvi-

gala v dolgih lokih nad obzorjem; noč je bila komaj še tri ure dolga.

Drugo ne manj značilno znamenje so bili ptiči, ki so se v množicah vračali; bele jerebice, severne gosi, deževniki so s svojim oglušujočim kričanjem spominjali mornarje na zadnjo pomlad. Zajci, ki se jih je dalo uspešno loviti, so se prikazovali na obrežju zaliva, kakor tudi severne miši, katerih majhna postava je podobna pravilnim celicam.

Doktor je opozoril svoje tovariše, da so vse te živali pričele izgubljati svojo zimsko dlako ali belo perje, da je zamenjajo s poletnim lišpom; vidno so se mladile, in narava jim je nudila hrane, ki je vzklila v obliki mahu, maka, krementarice in majhne travice. Popolnoma novo življenje je prodiralo izpod kopnečega snega.

A z nedolžnimi živalimi so se vračali tudi njihovi izstradani sovražniki; lisice in volkovi so prišli, iskaje svojega plena, in tožno tuljenje je odmevalo med kratkim nočnim mrakom.

Volk teh krajev je zelo soroden psu; laja kakor pes, tako da se varajo najbolj tanka ušesa psov samih; pripoveduje se celo, da te zveri s tem izvablajo pse k sebi, da jih požro. To so opazovali ob Hudsonskem zalivu, in doktor je to lahko izkusil na Novi-Ameriki.

Johnson je skrbno pazil, da ni izpuščal tovornih psov, ki bi se bili lahko ujeli v to zanjko. Kar pa Duka zadeva, jih je že mnogo videl in je bil preveč premeten, da bi se bil vrgel v volčje žrelo.

Kakih štirinajst dni so le lovili, da so imeli svežega mesa v izobilju; streljali so ptarmigane, jerebice in strnade, ki so nudili slastno hrano. Lovci se niso oddaljevali

od Trdnjave Previdnosti, kajti drobna divjačina jim je kar sama prihajala pod puško; čudovito je oživiljala sicer tako tiho obrežje in zaliv Viktorije je postal krasen, da ga je bilo veselje pogledati.

Naslednjih štirinajst dni, odkar so imeli opraviti z medvedmi, so se pečali s takimi in enakimi opravili. Odmeška je vidno naraščala in toplota se je dvigala do ledišča; potoki so pričeli dreti po dolinah in tisoč slapov je hipno nastalo po strmi rebri obrežja.

Doktor je pripravil nekaj zemlje in vsejal vanjo kresa, kislice in žličnika, ki izborno delujejo proti skorbutu. Že je videl zeleneti majhne liste, ko se z nepojmljivo hitrostjo povrne mraz in zagospoduje s svojimi uničujočimi nasledki.

V eni sami noči je toplomer vsled mrzlega piša padel do 22° pod ničlo. Vse je zmrznilo in čarobno so izgini ptiči, štirinožci in dvoživke; luknje tulnjev so se zaprle, razpoke izginile in led je postal trd kot granat, slapi pa, ki so se pri svojem padu strdili, so tvorili dolge kristalne sveče.

Silovita izprememba se je izvršila v noči med 11. in 12. majem. Ko je Bell zjutraj pomolil svoj nos v rezki mraz, bi ga bil kmaľu ondi pustil.

»O, severna narava!« je tarnal doktor malo prese-nečen »taki so tvoji udarci! Torej sedaj lahko še enkrat pričnem s svojo setvijo.«

Hatteras je stvar motril manj filozofično, njemu se je le mudilo, da prične zopet s svojim raziskovanjem. A moral se je udati.

»Ali bo ta mraz dolgo trajal?« vpraša Johnson.

»Ne, prijatelj moj,« odgovori Clawbonny »to je njegov zadnji poizkus. Saj veste, da je mraz tu doma in zato se tudi ne da pregnati kar tako tebi nič meni nič.«

»Dobro se brani,« dé Bell in si tare obraz.

»Da! toda jaz bi bil moral biti na to pripravljen,« odvrne doktor, »in ne bi bil smel razsipati svojega semena kakor nevednež, zlasti ker bi ga bil lahko vsejal za silo ob pečeh v kuhinji.«

»Kako,« praša Altamont, »vi bi bili morali že naprej videti to vremensko izpremembo?«

»Brez dvoma, in to ne da bi bil čarovnik. Jaz bi bil moral svoja semena izročiti neposrednemu varstvu sv. Mamerta, sv. Pankracija in sv. Servazija, katerih prazniki se obhajajo 11., 12. in 13. tega meseca.«

»Ali mi morete na primer povedati, doktor,« reče Altamont, »kak vpliv imajo trije imenovani svetniki na vreme?«

»Zelo velik, če se verjame vrtnarjem, ki jih nazivljejo ledene svetnike.«

»Zakaj pa to, če smem vprašati?«

»Zaradi tega, ker meseca maja nastaja navadno periodičen mraz in ker se toplota najbolj zniža ravno od 11. do 13. tega meseca. To je dejstvo.«

»To je čudno; toda ali se da to razložiti?« vpraša Amerikanec.

»Da, na dva načina: Ali s podmeno, da pride v tem letnem času med solnce in zemljo več asteroidov, ali pa s tem, ker se tope velike množine snega, ki nujno vežejo mnogo toplote. Obe razlogi imata nekaj zase; ali se jih je treba oprijeti? Jaz ne vem; toda če tudi nisem prepričan o vrednosti te razloge, bi bil moral vsaj vedeti za to

dejstvo, in bi je ne bil smel pozabiti in izpostaviti svojih rastlin v nevarnost.«

Doktor je prav govoril; mraz je bil hud ves ostali mesec maj, bodisi iz tega ali onega vzroka. Lov so morali opustiti, ne toliko zaradi ostrega mraza, temveč ker ni bilo divjačine; k sreči še ni bila izčrpana zaloga svežega mesa.

Prezimovalci so bili torej znova obsojeni k brezdelju; njihovo enolično življenje od 11. do 25. maja je prekinil en sam dogodek, huda bolezen, davica, ki je nepričakovano popadla tesarja; po močno oteklah vratnih žlezah in po slabi kožni barvi je doktor kmalu spoznal strašno bolezen; a bil je v tem strokovnjak in bolezen je bila hitro odvrnjena.

Zdravljenje je bilo enostavno in zdravila niso bila daleč; doktor je dal bolniku par kosov ledu v usta; v par urah se je oteklina jela manjšati in slaba kožna barva je izginila; v štiriindvajsetih urah je bil Bell na nogah.

Ko so se čudili doktorjevemu zdravljenju, je ta odgovoril: »tu je davica doma, in kjer je zlo, mora biti tudi lek pri rokah.«

»Lek in predvsem tudi zdravnik,« pristavi Johnson, v čigar očeh je doktorjev ugled silno naraščal.

Ob času novega brezdelja je sklenil doktor s kapitanom se pogovoriti o neki važni zadevi; šlo je za to, da se Hatterasu izbije iz glave njegova misel, naj bi se odpravili proti tečaju brez šalupe, brez kakoršnegakoli čolna ali lesa, kratko brez vsakega sredstva, s katerim bi prepluli morje in zalive.

Hatteras, ki je bil vztrajen v svojih sklepih, se je bil odločno izrekel proti uporabi čolna, ki bi bil narejen iz ameriške ladje.



Doktor ni vedel pravzaprav, kako bi se stvari lotil, in vendar je bilo nujno, da se zadeva ugodno reši, kajti v mesecu juniju se prične doba velikih izletov. Ko je tako dolgo preudarjal, je stopil nekega dne h Hatterasu in ga ljubeznjivo nagovoril:

»Hatteras, ali me smatrate za svojega prijatelja?«

»Gotovo,« odgovori kapitan živahno, »za najboljšega, celo edinega.«

»Če vam dam en svet,« nadaljuje doktor, »svet, za katerega me ne vprašate, ali ga boste smatrali nesebičnim?«

»Da, ker vem, da se niste nikdar dali voditi od sebičnosti; pa kaj hočete s tem?«

»Pazite, Hatteras, še nekaj bi vas vprašal. Ali verjamete, da sem jaz ravno tako navdušen Anglež kot vi in da ravno tako hlepim po slavi svoje rodne zemlje?«

Hatteras upre presenečeno oči v doktorja.

»Da,« mu odgovori in ga gleda vprašujoče, kam meri s tem vprašanjem.

»Vi hočete prodreti do tečaja,« nadaljuje doktor; »jaz pojnim vašo častihlepnost in soglašam z njo, toda da se doseže ta cilj, se mora ukreniti, kar je nujno potrebno.«

»No, ali dosedaj nisem žrtvoval vsega, da se mi namen posreči?«

»Ne, Hatteras, svoje osebne mržnje še niste žrtvovali in v tem trenutku vas vidim pripravljene, da zavrnete sredstvo, ki je neobhodno potrebno, da pridemo do tečaja.«

»Oh!« odgovori Hatteras, »vi hočete govoriti o tej šalupi, o tem človeku.«

»Hatteras, presodiva stvar brez strasti in hladnokrvno ter preudariva to vprašanje od vseh strani. Obrežja, na katerem prezimujemo, utegne zmanjkati; nič nam ne jamči, da se razteza šest stopinj proti severu; če se uresničijo trditve, ki so nas dovedle do tu sem, moramo v poletnih mesecih zadeti na širno prosto morje. Kaj hočemo tedaj storiti spričo Severnega Oceana, če bi bil prost in ugoden za plovitev in bi mi ne imeli čolna, da se prepeljemo črezenj?«

Hatteras ni odgovoril.

»Bi li vam bilo ljubo, da bi se nahajali na točki, ki bi bila le nekaj milj oddaljena od tečaja, ne da bi mogli dospeti do njega?«

Hatteras si je bil z rokami zakril obraz.

»Sedaj pa si ogledjva vprašanje še z njegovega moralnega stališča,« nadaljuje doktor.

»Razumem, da Anglež žrtvuje imetje in življenje, samo da pridobi Angleški kar največjo slavo. Toda ali more to prikrajšati slavo odkritja, če dospe do novega obrežja ali prepluje nepoznani Ocean čoln, ki bo narejen iz razbitih plank ameriške ladje, ki je brez vrednosti? Ali bi se vi ne poslužili zapuščene in razbite ladje, na katero bi sami naleteli na tem obrežju. Ali ne pripada uspeh ekspedicije njenemu glavarju? in vprašam vas, če narede to šalupo štirje Angleži in jo opravijo, ali ne bo angleška od gredlja do krova?«

Hatteras je še vedno molčal.

»Ne,« poprime zopet besedo Clawbonny, »govoriva odkritosrčno, ne šalupe, temveč tega človeka imate v želodcu.«

»Da, doktor; da,« odgovori kapitan, »tega Amerikanca sovražim z vsem angleškim sovraštvom, tega človeka, ki ga je usoda zanesla na mojo pot...

»Da vas je rešil!«

»Da bi me pogubil! Zdi se mi, da me zasmehuje, da govori tu kot gospodar, da si domišlja, da ima mojo usodo v svojih rokah in da je uganil moje načrte. Ali se ni takrat vsega razkril, ko je šlo za imena nove zemlje? Je-li kedaj kaj črhnil o tem, po kaj je prišel tako visoko na sever? Ne izbijete mi iz glave misli, ki me takorekoč ubija: da je ta človek voditelj ekspedicije, ki jo je poslala Unija za nova odkritja.«

»In če je to res, Hatteras, še to ne dokazuje, da je ta ekspedicija prodirala na tečaj. Ali ne bi mogla Amerika ravno tako kot Anglija iskati severozahodnega prehoda? Na vsak način niso Altamontu popolnoma nič znani vaši načrti, kajti ne besedice nismo zinili pred njim o tem, niti Johnson, niti Bell, niti vi, niti jaz.«

»No dobro, da bi mu le nikdar ne bili znani!«

»Končno mora izvedeti za nje, kajti samega ga ne moremo tu pustiti.«

»Zakaj pa ne?« vpraša kapitan, »z gotovim nasiljem; ali ne more ostati v Trdnjavi Previdnosti?«

»On ne bi privolil, Hatteras; in dalje, zapustiti tega človeka, ki ne vemo, če ga zopet najdemo, ko se vrnemo, to bi bilo več ko nespametno, to bi bilo nečloveško; Altamont gre z nami in mora z nami! a ker je še sedaj nepotrebno mu pripovedovati, česar še ne ve, mu še ne povejmo ničesar in delajmo šalupo, kakor bi bila navidežno pripravljena za raziskovanje tega obrežja.«

Hatteras se ni mogel odločiti za misli svojega prijatelja, ki je pričakoval odgovora, a ga ni dočakal.

»In če bi ta človek ne pustil razkosati svoje ladje?« odgovori slednjič kapitan.

»V tem slučaju bi stala pravica na vaši strani; vi bi zgradili šalupo proti njegovi volji in on izgubi potem vse pravice.«

»Dal torej Bog, da bi ne dovolil!« vzklikne Hatteras.

»Da pa on odbije, ga je treba vprašati; jaz storim to,« reče doktor.

In res je že zvečer pri večerji Clawbonny napeljal pogovor na gotove načrte o izletih v poletnih mesecih, na katerih naj bi se preiskale hidrografične razmere obrežja.

»Mislim, Altamont, da se nam pridružite,« reče doktor Amerikancu.

»Gotovo,« odgovori Amerikanec, »moramo vendar vedeti, kako daleč se razteza Nova-Amerika.«

Hatteras je srpo pogledal svojega tekmeca, ko je tako odgovoril.

»In zato moramo kar najbolje uporabiti podrtije Porpoisa,« nadaljuje Altamont; »naredimo torej trdno šalupo, da nas ponese daleč.«

»Razumete, Bell,« reče živahno doktor, »jutri se lotimo dela.«

## XV.

### Severozahodni prehod.

Naslednjega dne so šli Bell, Altamont in doktor k Porpoisu; lesa ni manjkalo; stara šalupa je bila sicer prebita od ledu, vendar so bili nje glavni deli še uporabni za

novu. Tesar se je nemudoma lotil dela; treba je bilo šajke, ki bi dobro držala morje, a ki bi bila ob enem dovolj lahka za prevažanje na saneh.

Zadnje dni meseca maja je toplota narastla in toplotomer se je dvignil do ledišča; pomlad je zares prišla in prezimovalci so morali odložiti svojo zimsko obleko. Pričelo je deževati in sneg je drčal in se udiral, kjer so tla le količkaj visela.

Hatteras ni mogel prikrivati svoje zadovoljnosti, ko je videl, da se na ledenem polju kažejo prvi znaki odmeke. Prosto morje je pomenilo zanj prostost.

Ali so se njegovi predniki motili ali ne s svojo podmeno o odprtem severnem morju, to je upal v kratkem izvedeti. Od tega je zavisel ves uspeh njegovega podjetja.

Ko se je nekega posebno toplega dne popolnoma jasno pokazalo, da se led taja, je napeljal zvečer pogovor na zanimivi predmet o prostem morju. Ponovil je celo vrsto dokazov, ki jih je znal in je našel kot vedno v doktorju gorečega zagovornika svoje trditve. Sicer se pa ni dalo oporekati, da imajo njegova sklepanja nekaj zase.

»Jasno je,« je rekel, »da če se Ocean oprostí ledu pred zalivom Viktorije, da bo južni del tudi prost notri do Novega-Cornwallisa in do preliva Kraljice. Penny in Belcher sta ga videla prostega, in gotovo sta dobro videla.

»Jaz prav tako mislim kot vi, Hatteras,« odvrne doktor, »in ni ga vzroka, da bi se dvomilo o verodostojnosti teh dveh slavnih mornarjev; zastonj se je skušalo razlagati njuno odkritje po zračnem svetlikanju, kajti bila sta preveč prepričana o resničnosti tega dejstva.«

»Jaz sem vedno tudi tako mislil,« dé Altamont, ki je sedaj poprijel besedo, »severno morje se razteza ne samo proti zahodu temveč tudi proti vzhodu.«

»No, to se lahko prizna,« odgovori Hatteras.

»Mora se priznati,« odgovori Amerikanec, »kajti prosto morje, ki sta ga videla kapitana Penny in Belcher ob obrežju otoka Grinnel, ga je istotako videl tudi Morton. poročnik Kaneja, v zalivu, ki nosi ime tega pogumnega učenjaka.«

»Mi nismo v Kanejevem morju«, odvrne Hatteras kratko, »in zato tudi ne moremo potrditi tega dejstva.«

»Pa je vsaj verjetno,« reče Altamont.

»Gotovo,« pritrди doktor, ki se je hotel ogniti brezkoristnemu pričkanju; »kar Altamont trdi, bo najbrže prav, kajti v isti zemljepisni širini se kažejo navadno ista dejstva. Zatorej verjamem, da je morje na vzhodu ravno tako prosto kot na zahodu.«

»V vsakem slučaju nas to malo briga,« reče Hatteras. »Jaz ne govorim kakor vi, Hatteras«, ga zavrne Altamont, ki ga je hlinjena brezbržnost kapitana jela ogrevati, »to je za nas v gotovem oziru lahko važno.«

»Kedaj, če smem vprašati?«

»Kadar bomo mislili na vrnitev.«

»Na vrnitev!« vzklikne Hatteras, »kdo pa misli na njo?«

»Nihče,« odvrne Altamont, »toda na nekem mestu se pa, mislim, gotovo enkrat ustavimo.«

»Kje pa?« de Hatteras.

Prvič je bilo to vprašanje naravnost zastavljeno Amerikancu. Doktor bi bil dal eno roko za to, da bi se bil razgovor obdržal na pravem tiru.

Altamont ni odgovoril, kapitan pa je ponovil svoje vprašanje ter silil vanj:

»Kje torej?«

»Kamor pojdemo,« odvrne Altamont mirno.

»In kdo more to vedeti?« reče spravljivo doktor.

»Jaz torej trdim,« nadaljuje Altamont, »da moramo skušati priti do morja Kane, če se hočemo okoristiti s severnim morjem; ono nas dovede najbolj naravnost v Baffinsko morje.«

»Mislite?« reče kapitan posmehljivo.

»Da, kakor tudi mislim, da bodo ladje hodile to pot, ki je najkrajša, če bodo severna morja postala kedaj plovna. O, Kane je odkril važno reč!«

»Res!« de Hatteras ter se do krvi ugrizne v svoje ustnice.

»Da,« pritrди doktor, »ne more se tajiti in vsakomur je treba priznati njegove zasluge.«

»Brez ozira na to, da se pred tem slavnim mornarjem nihče ni povzpel tako daleč.

»Meni se zdi,« odvrne Hatteras, »da so ga Angleži sedaj prekosili.«

»In Amerikanci!« de Altamont.

»Amerikanci!« vikne Hatteras.

»Kdo pa sem jaz?« reče ponosno Altamont.

»Vi ste človek,« odvrne Hatteras z glasom, ki ga komaj kroti, »ki pripisuje sreči isto slavo kot znanosti! Vaš amerikanski kapitan se je povzpel daleč na sever, a sama sreča ...

»Sreča!« se razsrdi Altamont, »vi si upate reči, da se Kane za svoje odkritje nima zahvaliti svoji vztrajnosti in znanosti?«

»Jaz pravim,« odgovori Hatteras, »da se ime Kane niti izgovarjati ne sme v deželah, ki slové po Parry-u, Franklinu, Rossu, Belcheru, Penny-u, in v morjih, ki so odprla severo zahodni prehod Angležu Mac-Cluru...

»Mac-Clure!« zavrne živahno Amerikanec, »vi navajate tega človeka in se repenčite proti ugodnostim sreče? Ali ga ni spremljala sama sreča?«

»Ne,« odvrne Hatteras, ki se je vedno bolj vnel, »nikakor ne! Njegov pogum in vztrajnost, da je štiri zime preživel sredi ledu...

»To pa rad verjamem,« odgovori Amerikanec, »zamrznil je, ni se mogel vrniti ter je končno zapustil svojo ladjo Investigator, da je prišel nazaj na Angleško!«

»Priateljja moja!« reče doktor.

»Sicer pa pustimo moža,« ga prekine Altamont, »in pogledimo uspeh. Vi govorite o severozahodnem prehodu: dobro! ta prehod je treba še najti.«

Hatteras skoči pri teh besedah pokoncu; bolj razburljivo vprašanje še ni nikdar prišlo na dan med dvema tekmujočima narodnostima.

»Vi nimate prav, Altamont,« reče doktor, ki je skušal posredovati.

»Na vsak način! jaz vzdržujem svoje mnenje,« nadaljuje svojeglavnež; »severozahodni prehod je treba še-le najti, oziroma prodreti, če vam je ljubše. Mac-Clure ga ni preplul, in do sedaj še ni nobena ladja prišla do Baffinskega morja, ki bi bila odrinila od Beringovega preliva.«

Dejstvo je bilo pravzaprav resnično. Kaj se je torej dalo ugovarjati Amerikancu.

Vendar Hatteras se je dvignil ter rekel:



»Jaz ne trpim več, da bi se v moji navzočnosti še dalje prikrajševala slava angleškega kapitana!«

»Vi ne trpite!« odvrne Amerikanec, ki se je isto-tako dvignil, »toda dejstva so tu in vi ne morete učiniti, da bi se ne bila zgodila.«

»Gospod!« vikne Hatteras, ki je od jeze ves prebledel.

»Prijatelja moja,« poseže vmes doktor, »malo bolj mirno: mi razpravljamo znanstveno zadevo!«

Dobri Clawbonny je hotel imeti ondi samo znanstveni razgovor, kjer je prišlo do svoje vloge sovražstvo med Amerikancem in Angležem.

»Dejstva, jaz vam jih hočem naštet,« rohni z grožnjo Hatteras, ki ni nikogar več poslušal.

»In jaz bom tudi govoril!« ga zavrne Amerikanec.

Johnson in Bell nista vedela, kako bi se pri tem obnašala.

»Gospoda,« reče doktor s poudarkom, »dovolita mi besedo! jaz jo hočem; dejstva so meni znana kakor vama, če ne bolje, in pritrđita mi, da jaz o tem lahko govorim nepristransko.«

»Da, da,« rečeta Bell in Johnson, ki sta bila že v skrbeh, da se je pogovor tako zasukal, in stvorita tako doktorju naklonjeno večino.

»Pričnite, gospod Clawbonny,« reče Johnson, »ta dva gospoda vas bosta poslušala, in to nas bo vse poučilo.«

»Govorite torej!« dé Amerikanec.

Hatteras se vsede nazaj na svoje mesto, prikima v znamenje soglasja in dene roki navzkriž.

»Jaz vam hočem stvar pripovedovati kakoršna je,« reče doktor, »in lahko me opomnite, prijatelji, če kaj izpustim ali izpremenim.

»Mi vas poznamo, gospod Clawbonny,« odvrne Bell, »in lahko pripovedujete brez strahu.«

»Tu je zemljevid severnih morji,« poprime doktor besedo, »na katerem se lahko zasleduje vožnja Mac-Clura, in lahko izrečete svojo sodbo, ko stvar spoznate.«

Doktor razgrne po mizi eden izmed onih slovitih zemljevidov, ki jih je bilo izdalo admiralstvo, in ki je obsegal najnovejša odkritja v severnih krajih. Potem pa prične tako-le:

»Znano vam je, da sta bili l. 1848. poslani dve ladji v Beringov preliv, da zasledita ondi Franklina; ti dve ladji sta bili *Herald* s kapitanom Kelletom in *Plover* s poveljnikom Moorom; njuno iskanje je bilo brezplodno. L. 1850. ju je dohitel Mac-Clure, ki je poveljeval *Investigatorju*, ladji, na kateri se je bil l. 1849. udeležil ekspedicije pod poveljstvom Jakoba Rossa. Spremljal ga je njegov nadpoveljnik kapitan Collinson na ladji *Entreprise*. On ga je prehitel in, prišedši v Beringov preliv, je izjavil, da ne mara čakati dalje, da odrine pod svojo lastno odgovornostjo, in, poslušajte me dobro, Altamont, da hoče najti ali Franklina ali pa prehod.

Altamont ni niti prikimal niti odkimal.

»Ko je 5. avgusta l. 1850. zadnjič občeval s *Ploverom*,« nadaljuje doktor, »jo je mahnil v zahodna morja po večinoma neznani poti; vidite, komaj se dobi ime kakega kraja, ki je tu na zemljevidu zaznamovano. Tridesetega avgusta je mladi častnik določil zemljepisno lego rta Bathurst; šestega septembra je odkril Baring in pozneje

otok Princ-Albert; tedaj je zavil naravnost v dolgi zaliv, ki loči ta dva velika otoka in ki ga je nazval preliv Prince - de Wales.

Stopite v mislih vanj s pogumnim mornarjem! Upal je, da pride iz njega v Melwillsko kotlino, ki smo jo tudi mi prepluli, in po pravici je to upal; a na koncu zaliva mu je led stvoril neprodirljiv jez. Ko je bil Mac-Clur tako ustavljen, je l. 1850. do 1851. prezimoval; med tem časom pa se je napotil preko ledene poljane, da se prepriča o zvezi zaliva z Melwillsko kotlino.«

»Da,« pritrди Altamont, »a je ni preplul.«

»Poslušajte,« reče doktor. »Za tega prezimovanja so častniki Mac-Clura prehodili bližnja obrežja, tako Creswell otok Baring, Haswelt otok Princ-Albert na jugu in Wynnaiat rt Walker na severu. Ob prvi odmeki meseca julija je skušal Mac-Clure znova spraviti *Investigator* v kotlino Melwill. Približal se ji je do dvajset milj, samo dvajset! A veter ga je tiral proti jugu z nepremagljivo silo in tako ni mogel premagati ovire. Tedaj je sklenil vrniti se iz zaliva Prince-Wales ter pluti okrog otoka Bank, da doseže od zahodne strani, česar ni mogel od vzhodne; dne 18. je prišel do rta Kellet, 19. pa do Princ-Alfreda, ki je dve stopinji bolj na severu. Po strašnem boju z ledenimi gorami je ostal potem vkovan v prehodu Bank, ki tvori vhod v ono vrsto prelivov, ki vodijo v Baffinsko morje.«

»A on jih ni mogel prodreti« de Altamont.

»Čakajte še in potrpite kakor je trpel Mac-Clure.

Dne 26. septembra si je izbral za prezimišče zaliv Mercy na severu otoka Bank ter je ostal ondi do l. 1852.; aprila meseca je imel Mac-Clure živeža samo še za

osemnajst mesecev. Kljub temu se ni maral vrniti; na saneh je prekoračil preliv Bank in prišel do otoka Melwill. Spremljajmo ga. Pričakoval je, da najde tu ladje poveljnika Austina, ki mu je bil poslan nasproti skozi Bafinsko morje in Lancastersko ožino. 28. aprila je došel do Winter-Harboursa, kjer je bil pred trintridesetimi leti prezimil Parry. A ladje ni našel nobene temveč samo listino v nekem spomeniku, ki ga je poučila, da je pred letom dni šel tu mimo Austinov poročnik Mac-Clintock, a da se je vrnil. Kjer bi bil vsakomur drugemu upadel pogum, Mac-Clur ni obupal. Za vsak slučaj je dejal v spomenik novo listino, v kateri je naznanil, da hoče priti do Lancasterske ožine in Baffinskega morja ter se tako vrniti v Anglijo po severozahodnem prehodu, ki ga je bil našel. Če se o njem ne bo nič več čulo, je temu krivo to, da ga je zaneslo severno ali zahodno od otoka Melville. Končno je došel, a ne z upadlim pogumom, v zaliv Mercy, da bi v tretje prezimil, med l. 1852. in 1853.

»O njegovem pogumu nisem nikdar dvomil, temveč o njegovih uspehih,« odgovori Altamont.

»Spremljajmo ga še,« odvrne doktor. »Ker je bila zima zelo ostra, da niti divjačine ni bilo, bi se bil moral omejiti na dvetretjinske deleže živeža; zato se je odločil, da pošlje polovico svojih ljudi v Anglijo, bodisi skozi Bafinsko morje, bodisi po reki Mackensie in po Hudsonskem zalivu. Druga polovica naj bi potem privedla In v e s t i g a t o r nazaj v Evropo. Odbral je najslabotnejše ljudi, za katere bi utegnilo postati četrto prezimovanje usodno. Vse je bilo že pripravljeno za njihov odhod, ki je bil določen na 15. aprila; naekrat je zapazil Mac-Clure, ki se je s svojim poročnikom Creswellom izprehajal po ledu, člo-

veka, ki je tekel od severa in namigaval, in ta človek je bil poročnik Pim z ladje *Herald*, poročnik onega kapitana Kelleta, ki ga je bil on pred dvema letoma zapustil v Beringovi ožini, Kellet, prišedši do *Winter-Harboura*, je našel ondi listino, ki jo je bil *Mac-Clure* za vsak slučaj pustil ondi. Ko je tako izvedel za njegov položaj v zalivu *Mercy*, je poslal svojega poročnika Pima k vrlemu kapitanu. Poročnika je spremljal oddelek mornarjev *Heralda*, med katerimi se je nahajal tudi francoski zastavonoša gospod *Bray*, ki je pri kapitanu Kelletu prostovoljno služil kot major. O tem snidenju naših rojakov vendar ne dvomite?«

»Nikakor ne,« odvrne *Altamont*.

»Poglejmo torej, kaj se je dalje zgodilo in se je li prodrlo skozi severozahodni prehod ali ne. Pomislite, da je severno obrežje Amerike pravzaprav že objadrano, če se združi, kar sta odkrila *Mac-Clure* in *Parry*.«

»A ne od ene same ladje,« odvrne *Altamont*.

»Ne, toda od enega samega človeka. Nadaljujmo. *Mac-Clure* je šel obiskat kapitana Kelleta na otok *Melwille* ter je prehodil v dvanajstih dneh stosedemdeset milj, ki ločijo zaliv *Mercy* od *Winter-Harboura*. Dogovoril se je s svojim kapitanom, da mu dopošlje svoje bolnike, sam pa se je vrnil na svojo ladjo. Vsakdo drug na *Mac-Clurovem* mestu bi bil menil, da je že dovolj storil, toda neustrašeni mladi mož je hotel še dalje poizkusiti svojo srečo. Tedaj pa, in tu prosim vso vašo pozornost, tedaj je poročnik *Creswell* zapustil zaliv *Mercy*, spremljal bolne in slabotne ljudi *Investigatorja*, prišel do *Winter-Harboura*, od tu pa je popotoval štiristo sedemdeset milj po ledu in dospel do otoka *Beechey* in nekaj

dni pozneje je stopil s svojimi dvanajsterimi ljudmi na »P h e n i x«.

»Na katerem sem jaz takrat služil, pri kapitanu Ingelfiedu,« pristavi Johnson, »in vrnili smo se v Anglijo.«

»In 7. oktobra 1853.« nadaljuje doktor, »je Creswell dospel v London, potem ko je prodril skozi ves prostor, ki je obsežen med Beringovo ožino in rtom Farewell.«

»No,« de Hatteras, »na eni strani odriniti in dospeti na drugo stran, se pravi to prepotovati.«

»Da,« pritrdi Altamont,« toda štiristosedemdeset milj se je prehodilo po ledu.«

»In kaj za to?«

»Na tem je vse,« odvrne Amerikanec, »je li mar prepotovala ladja Mac-Clura?«

»Ne,« odgovori doktor, »kajti po četrtem prezimovanju jo je moral Mac-Clure zapustiti sredi ledu.«

»No, in na morskem potovanju potuje ladja, ne človek. Če postane severozahodni prehod sploh kedaj uporaben, bo to za ladje in ne za sani. Zatorej mora ladja dokončati potovanje in če ladje ni, pa šalupa.«

»Šalupa!« vikne Hatteras, ki je iz teh besedi Amerikanca čital pomenljivo namero.

»Altamont,« mu hiti doktor praviti, »vi delate otročjo razliko, in v tem oziru vam mi ne damo prav.«

»To vam ni težko, gospodje,« odvrne Amerikanec, »vi ste štirje proti enemu. Kljub temu pa ostanem pri svoji misli!«

»Pridržite si jo torej!« vikne Hatteras, »in sicer tako dobro, da je nihče več ne sliši.«

»S kako pravico mi pa govorite tako?« se razsrdi Amerikanec.

»S pravico, ki jo imam kot kapitan!« odvrne Hatteras ves razkačen.

»Sem-li jaz mari vaš podanik?« odvrne Altamont.

»Brez vsakega dvoma, in gorje vam če....«

Doktor, Johnson in Bell se vstopijo med nje. Bil je že čas; oba sovražnika sta s pogledi merila drug drugega. Doktorju je vzkipelo srce. Vendar je zadostovalo par pomirljivih besedi, in Altamont se je ulegel, žvižgaje narodni napev »Yankee Doodle«, ter ni zinil več besedice, naj si je že spal ali ne.

Hatteras je zapustil šotor ter se zunaj izprehajal z velikimi koraki; še-le čez eno uro je vstopil ter se vlegel, ne da bi bil kaj izpregovoril.

## XVI.

### Severna Arkadija.

Dne 29. maja solnce prvič ni zašlo; njegova obla je šla mimo obzorja, se ga komaj dotaknila in se koj zopet dvignila; nastopila je doba štirindvajset ur dolgih dni. Naslednjega dne se je prikazalo bliščeče solnce, obkroženo z veličastnim, blesketajočim krogom vseh barv prizme; ta pojav je doktorju vedno vzbujal pozornost. Nikdar ni pozabil zaznamovati, kedaj se je vršil, kolik in kakšen je bil. Tega dne je bil s svojo eliptično obliko precej nenavaden in skoro še nepoznan.

Kmalu so se zopet prikazali najraznovrstnejši kričeči ptiči: tolpe dropelj in jate kanadskih gosij so prihajale iz daljne Floride ali Arkansasa, jo rezale proti severu s čudovito hitrostjo in prinašale pomlad. Doktor jih

je nekaj ustrelil, kakor tudi tri ali štiri zgodnje žrjave in eno samevajočo štorokljo.

Med tem se je sneg na vseh straneh topil od solnca in slana voda, ki se je iz razpoklin in tulenjih jam razlila po ledeni površini, je kopnenje še pospešila. Led se je zmešal s slano morskovo vodo ter tvoril nekak slan ribnjak, ki ga severni mornarji nazivljejo »slush«. Široke luže so nastajale po suhem okrog zaliva in kopna tla so jela poganjati prve kali severne pomladi.

Sedaj se je doktor znova lotil svoje setve; semena mu ni manjkalo. Sicer je pa presenečen opazil, da neke vrste kislice kar same poganjajo med osušenimi skalami, in čudil se je stvarjajoči sili narave, ki tako malo potrebuje, da se javi. Vsejal je kreso, ki je v treh tednih imela že palec dolge mladike.

Tudi resje je pričelo bojzljivo kazati slabo barvano ali skoro brezbarvno cvetje, kakor cvetlica, ki jo je nerodna roka preveč polila. Kratko, pri rastlinstvu Nove Amerike se je marsičesa pogrešalo; vendar je oko radostno gledalo borno in bojzljivo rastlinje; to je bilo vse, kar so mogli obuditi slabi solčni žarki, zadnji spomin božje previdnosti, ki tudi teh oddaljenih pokrajin ni popolnoma pozabila.

Končno je zares postalo toplo; 15. junija je doktor izjavil, da toplomer kaže 14° nad lediščem, in svojim očem niti verjeti ni mogel, a bilo je vendar resnično. Zemlja se je preobrazovala in nešteti šumeči slapovi so padali iz vseh vrhov, ki jih je solnce obsevalo. Led se je razmikal in veliko vprašanje o prostem morju se je končno bližalo svoji rešitvi. Z visokih gričev so se drvile lavine



v nizke kotline, da je kar bobnelo in lomeča se ledena poljana je zamolklo pokala.

Napravili so izlet na Johnsonov otok, ki je bil to otoček brez važnosti, suh in zapuščen. A stari orožničar ni bil zato nič manj očaran, da je nekaj v morju izgubljenega skalovja dobilo njegovo ime. Hotel ga je celo sam vsekati na visoko se dvigajočo skalo, če bi si tudi vrat zlomil pri tem delu.

Hatteras je bil na svojih izprehodih že skrbno pregleđal vse ozemlje do rta Washington. Toda kopneči sneg je vidno pretvarjal pokrajino in prikazovale so se doline in rebri, kjer se je prej zdelo, da pokriva bela zimska odeja enolične planjave.

Snežna hiša in magazina bi se bili skoraj stopili in jih je bilo treba večkrat popraviti. K sreči je toplota 14° redka v tej širini, ker navadno se težko dvigne nad ledišče.

Do 15. junija je bila šalupa že skoro dodelana. Med tem ko sta Bell in Johnson delala šalupo, so drugi šli na kak velik lov, ki se jim je včasih dobro obnesel. Posrečilo se jim je celo ustreliti par jelenov, katerim se je zelo težko približati. Toda Altamont se je poslužil načina, ki ga uporabljajo Indijanci v njegovi domovini. Puško in svoji roki je tako nastavil, da se je vse skupaj videlo kot rogovje teh plašnih štirinožcev; na ta način se jim je približal za streljaj in jih lahko zadel.

Najizbornejše divjačine pa, namreč bizona, ki ga je bil Parry našel v tako mnogoštevilnih tolpah na otoku Melwille, ni bilo opaziti na obrežju zaliva Viktorije. Zatorej so se odločili za dolg izlet, deloma da bi lovili to dragoceno žival, deloma da bi spoznali vzhodno stran

te zemlje. Hatteras nikakor ni mislil na tem potovanju priti do tečaja, vendar doktor ni imel nič proti temu, da dobi splošno sliko o tej zemlji. Zatorej so se odločili, da jo zavijejo na vzhodno stran od Trdnjave Previdnosti. Altamont je mislil na lov. Samoumevno je, da se je Duk tudi udeležil tega pohoda.

Dne 17. junija je bilo krasno vreme, toplomer je kazal 5° nad lediščem in ozračje je bilo tiho in čisto; tedaj so se trije lovci oborožili vsak s svojo dvocevko, sekiro in nožem za sneg in so zapustili Doktors-House ob šestih zjutraj, v spremstvu Duka seveda. Opravljeni so bili za izlet, ki naj bi trajal dva do tri dni in so se temu primer-no preskrbeli tudi z živežem.

Do osmih zjutraj je Hatteras s svojima dvema tovarišema prehodil že okrog sedem milj in ni eno živo bitje se še ni prikazalo; bati se je bilo, da postane iz lova samo izlet.

Nova zemlja se je izgubljala v brezmejne planjave; prejšnjega dne nastali nalivi so jo kar razoravali in v širnih, kot ribnjaki nepremičnih lužah so se odbijali in odsvitali poševni solnčni žarki. Kjer je bil sneg že skopnel, je noga stopala po mehkih tleh, sedimentarnih plasteh, nastalih pod vplivom vode, in ki zavzemajo obširen del zemeljskega površja.

Tu pa tam se je opazilo tudi posebne vrste plasti, ki nikakor niso mogle biti doma na onih tleh in o katerih se ni dalo lahko določiti, kako so prišle tjekaj. V izobilju pa je bilo škorla, raznega vapnenca in predvsem nekih čudnih kristalov, ki so prozorni, brezbarvni in ki ravno tako lomijo svetlobo kakor islandski jeklenec.

Četudi doktor ni lovil, vendar ni imel časa proučevati geologije, tu se je mogel kazati mojstra samo v korakanju, kajti njegova tovariša sta jo urno pobirala. Vendar je pregledoval tla in govoril kolikor mogoče veliko, kajti brez njega bi bil vladal popoln molk v mali četici; Altamonta ni nič mikalo govoriti s kapitanom, temu se pa odgovarjati ni ljubilo.

Okrog desete ure so prišli lovci že dvanajst milj naprej proti vzhodu in morje se je skrivalo za obzorjem. Doktor je nasvetoval počitek, da malo pozajtrkujejo. Pri-grizek je bil kmalu končan in čez pol ure se je potovanje nadaljevalo.

Tla so se polagoma zniževala v položni strmini. Ker je še tu in tam ležala kaka proga snega, se je videlo, kakor bi se tla penila ali kakor da bi se v hudem viharju burkalo morsko valovje.

Še vedno se je raztezala pred njimi planjava brez rastlinja, ki je še nobeno živo bitje ni obiskalo, kakor se je zdelo.

»Gotovo je,« reče Altamont doktorju, »da nimamo sreče na svojih lovih; je že res, da zemlja ne nudi živalim živeža, toda divjačina severnih krajev mora biti bolj z malim zadovoljna in morala bi se bolj postrežljivo prikazovati.«

»Nikar ne obupajmo,« odvrne doktor, »saj poletje se še le pričinja, in če je Parry naletel na toliko raznovrstnih živali na otoku Melwille, ga ni razloga, zakaj bi jih tudi tu ne našli.«

»Toda mi smo bolj na severu,« pristavi Hatteras.

»Brez dvoma, toda sever je pri tem vprašanju prazna beseda. Tu gre za tečaj mraza, to je ona neizmerna

mrzloti, radi katere smo s Forwardom prezimovali. Čim bolj se sedaj pomičemo proti jugu, tem bolj se oddaljimo od najmrzlejšje točke zemeljske oble. Mi moramo torej onstran najti isto, kar so našli Parry, Ross in drugi mornarji tostran.«

»Kratko,« reče Altamont nekako obžalovaje, »do zdaj smo le še bolj potniki nego lovci.«

»Potrpljenje,« odvrne doktor, »zemlja se počasi preobrazuje in jaz bi se zelo čudil, da bi ne bilo divjačine v kotlinah, kjer lahko poganja nekaj rastlinja.«

»Priznati se mora,« dé Amerikanec, »da stopamo po krajini, ki je docela nenaseljena in tudi nenaseljiva.«

»O, nenaseljiva! to je velika beseda,« odvrne doktor, »jaz ne verjamem na nenaseljive krajine. Tudi take krajine bi človek naredil rodovitne, seveda bi moral žrtvovati svoje moči in rod za rodom uporabljati vsa sredstva poljedelske znanosti.«

»Mislite?« de Altamont.

»Brez dvoma! Če bi šli vi v kraje, ki so bili slavni v prvi dobi sveta, v kraje, kjer so stale Thebe, Ninive in Babylon, v te rodovitne doline naših praočetov, bi se vam zdelo nemogoče, da bi bil mogel ondi kedaj živeti človek, in celo ozračje se je okužilo, odkar je človek izginil odondot. Splošen zakon narave je, da so nezdravi in nerodovitni kraji, v katerih ne živimo, kakor tudi kraji, v katerih več ne živimo. Zapomnite si, da si človek sam ustvarja domovino s svojo navzočnostjo, s svojimi navadami, marljivostjo, da celo s svojim lastnim dihanjem. Torej da so nenaseljeni kraji, naj velja, toda nenaseljivi, to pa nikdar.

Ko so lovci tako kramljali ter postali naravoslovci, so vedno dalje korakali ter dospeli do široke doline, po kateri se je vila reka skoro brez ledu. Ker je bila obrnjena proti jugu, je ob obrežju vzknilo nekaj rastlinja. Tla so kazala močno nagnenje po oplojenju. Samo nekaj palcev plodne zemlje, pa bi bila rodovitna. Doktor je opozoril na to očitno teženje rekoč:

»Ali bi se ne moglo v tej dolini za silo nastaniti nekaj podjetnih seljakov? Z marljivostjo in vztrajnostjo bi naredili vse drugo, ne seveda polja, kakoršna so v zmer-nem pasu, tega ne trdim, a vendar kos zemlje, ki bi bil očesu prijeten. E! če se ne motim, ravno vidim nekaj štiri-nožnih prebivalcev, premetenci poznajo dobre kraje!«

»Pri moji veri, to so severni zajci,« vzklikne Altamont ter zgrabi svojo puško.

»Čakajte, čakajte, vročekrvni lovec!« vzklikne doktor. »Te uboge živalice ne mislijo na beg. Pustite jih, k nam prihajajo.«

In res so trije ali štirje zajci skakljali po nizkem resju in mladem mahu ter tekli dalje proti ljudem, katerih se niso nič bali, kakor se je zdelo; veselo in brezskrbno so priskakljali, in vendar Altamont ni odložil svojega orožja.

Kmalu so bili med nogami doktorju, ki jih je pričel božati, rekoč: »Zakaj streljati stvarce, ki so tako ljube-znjive? smrt teh majhnih živalic je za nas brez haska!«

»Prav imate, doktor,« odgovori Hatteras, »pustimo jim življenje.«

»In te jerebice, ki lete proti nam,« vzklikne Altamont, »in kljunače, ki ponosno korakajo proti nam na svojih dolgih bergljah!«

Cela jata perutnine je prihajala lovcem nasproti, ne sluteč nevarnost, ki jo je samo doktorjeva navzočnost še krotila. Celo Duk se je vzdržal in strmé obstal.

Čuden in ginljiv prizor je bil, ko so ljubke živalice tekale, skakljale in letale brez nezaupljivosti. Vsedale so se Clawbonnyju na rame, legale k njegovim nogam in se same nudile nenavadnemu božanju. Zdelo se je, da hočejo storiti vse mogoče, da sprejmo te neznane goste; neštivila ptičev je veselo krikalo, se klicali drug drugega in prihajali iz vseh strani doline. Doktor je bli ves očaran. Lovci so nadaljevali svojo pot po bregovih, ki so bili mokri od nalivov, in prijazna četa jih je spremljala; ko pa so zavili iz doline, so opazili četo osmerih jelenov, ki so trgali na pol v snegu pokopan lišaj, na pogled krasne, ljubke in mirne živalice z zobčastim rogovjem, ki ga je samica ravno tako ponosno nosila kot samec. Svoje volnene zimske kožuhe so že zamenjavali z rujavkasto sivo letno barvo. Nič bolj plašne in nič manj krotke se niso kazali nego zajci in ptiči teh mirnih krajev. Tako je moralo biti razmerje prvega človeka do prvih živali v začetku sveta.

Lovci so prišli v sredo med četo, ne da bi se bila ta za korak umaknila, da bi bila izbežala; to pot je doktor komaj krotil nagon Altamonta. Amerikanec ni mogel mirno gledati te krasne divjačine, ne da bi mu bila stopila kri v možgane. Hatteras je ginjen gledal krotke živalice, ki so hodile svoje nosove drgnit ob obleko doktorja, ki je bil prijatelj vseh živih bitij.

»Pa vendar,« je dejal Altamont, »nismo li prišli semkaj na lov?«

»Na lov na bizone,« odgovori doktor, »in nič drugega! S to divjačino bi ne imeli kaj početi, živeža imamo dovolj; veselimo se ginljivega prizora, da se človek meša med skakljaji nedolžnih živalic in jim ne vteplje strahu!«

»To kaže, da ga še niso nikoli doživele«, dé Hatteras.

»To je jasno,« odgovori doktor, »in iz tega se lahko sklepa, da te živali niso ameriškega izvora.

»In zakaj to?« vpraša Altamont.

»Če bi izvirali iz otokov severne Amerike, bi gotovo vedeli, kaj je treba misliti o dvonožnem in dvoročnem sesavcu, ki se mu pravi človek, in bi bil gotovo zbežali, ko bi nas zagledali. Ne, verjetno je, da so prišli od severa, da so doma v onih neznanih pokrajinah Azije, ki se jim ljudje še niso nikoli približali, in da so torej prekoračili tečajju bližnje celine. Torej Altamont, nimate pravice do njih kakor do svojih sorojakov.«

»O!« odvrne Altamont, »lovec ne gleda tako natančno in divjačina pripada vedno tistemu, ki jo ustrelil.«

»No, pomirite se, moj vrli Nemrod! Jaz zase bi se raje odrekel streljanja za vse svoje življenje, nego da bi vzbujal strah med tem dražestnim prebivalstvom. Glejte, celo Duk se brati s temi krasnimi živalicami. Verjemite mi, ostanimo dobrotljivi, dokler se da! Dobrota je moč!«

»Prav, prav,« odvrne Altamont, ki ni imel zmisla za to rahločutnost, »toda jaz bi vas rad videl namesto orožja z vašo dobrotljivostjo med tolpo medvedov in volkov!«

»O, jaz nikakor ne trdim, da čaram krute zveri,« odvrne doktor, »jaz malo verjamem v Orfejevo čaranje. Sicer pa medvedje in volkovi ne pridejo tako k nam kakor ti zajci, jerebice in jeleni.«

»Zakaj pa ne,« reče Altamont, »če še niso nikoli videli človeka?«

Ker so te živali po naravi krvoločne in ker krvoločnost kakor zlobnost vzbuja sumnjo. To se opazuje pri ljudeh in pri živalih. Kdor je zloben, je nezaupljiv, in strah je ravno tako pristopen onemu, ki ga vzbuja.«

S tem kratkim poukom o naravnem modroslovju se je končal razgovor.

Ves ta dan so preživeli v dolini, ki jo je doktor hotel nazvati Severno Arkadijo, čemur se njegovi tovariši niso vstavljali; zvečer pa so trije lovci zaspali v skalnati jami, ki je bila kot nalašč narejena za njihovo zavetje; večerja, ki so jo použili, ni nobenega prebivalca te kraje stala življenje.

## XVII.

### **Altamontovo povračilo.**

Naslednjega jutra so se doktor in njegova dva tovariša zgodaj prebudili; noč so prespali popolnoma mirno. Ne sicer hud mraz je proti jutru vendar prodril do njih; a bili so dobro odeti in so trdo spali pod varstvom mirnih živali. Ker je bilo vreme še lepo, so se odločili, da bodo tega dne še preiskovali zemljo in stikalj za bizoni. Altamontu se je moralo dati nekoliko priložnosti za lov, in sklenilo se je, da ima pravico streljati bizone, če bi bili tudi najpohlevnejše živali, kar jih je na svetu. Sicer je pa njihovo meso okusno, če tudi močno diši po mošusu, in lovci so se že veselili, da poneso domov nekaj kosov tega svežega in krepčilnega mesa.



Potovanje ni nudilo v prvih urah zjutraj nič posebnega; zemlja je pričela proti severo-vzhodu izpreminjati svoje lice. Tuintam vzvišen prostor, prvo valovanje gorate krajine je naznanjalo drugačna tla. Če Nova-Amerika ni bila celina, je morala tvoriti vsaj precejšen otok. Sicer pa sedaj ni šlo za to, da se reši to zemljepisno vprašanje.

Duk je tekel daleč naprej in je kmalu naletel na sledi cele tolpe bizonov. Tedaj jo je Duk pobrisal naprej, kar so mu dale pete, in je naglo izginil lovcem izpred očíj, ki so sledili njegovemu glasnemu in razločnemu lajanju. Ker je zvesti pes z vso srditostjo lajal, so koj pogodili, da je našel predmet njihovih željà.

Požurili so se in v poldrugi uri so že zagledali dve veliki in po svoji zunanosti strašni živali. Ta dva čudna štirinožca sta kar ostrmela pred Dukovim napadom, ne da bi se bila sicer ustrašila. Trgala sta neke vrste rdečkasti mah, ki je prepregal kopna tla. Doktor ju je koj spoznal po njuni srednji rasti, po zelo širokih in spodaj zvezanih rogovih, po ozki, podolgasti glavi, kakor oven, in po zelo kratkem repu. Vsled njihove postave so jim dali naravoslovci ime »ovibos« (ovčji vol), sestavljenka, ki znači obe naravi, ki ji združuje ta žival.

Zagledavši lovce, sta se živali nemudoma izpustili v beg, lovci pa so jo udarili za njima, kar so jim dale pete.

A dohiteti jih je bilo težko, ker so se ljudje po polurnem neprestanem teku popolnoma upehali. Hatteras in njegovi tovariši so se ustavili.

»Hudič!« zarentači Altamont.

»Hudič je beseda, ki je tu na mestu,« de doktor, ki se je komaj oddahnil; »ti prežvekovalec so Amerikanci,

to priznam vam, in nič kaj dobro ne mislijo o svojih rojakih, kakor se vidi.«

»To dokazuje, da smo mi dobri lovci,« odvrne Altamont.

Ko sta med tem bizona opazila, da se ju več ne zasleduje, sta se tudi onadva ustavila in strmela. Bilo je jasno, da ju v teku ne ujamejo. Zatorej so morali poskusiti ju zajeti, za kar je bila prav pripravna planota, na kateri sta se sedaj nahajala bizona. Lovci so pustili Duka, da je dražil živali, sami pa so se razpostavili v sosednje doline, da objamejo planoto. Altamont in doktor sta se skrila na eni strani za skalami, Hatteras pa se je na drugem koncu prikradel neopažen na planoto, da nažene bizona proti njima. V pol uri je bil vsak na svojem mestu.

»Ali sedaj nimate nič proti temu, da se ta dva štiri-nožca sprejme s strelj?« reče Altamont.

»Ne, to je časten boj,« odvrne doktor, ki je bil kljub svoji naravni milobji lovec do dna svoje duše.

Ko tako kramljata, zapazita sopihajoča bizona in Duka njima za petami. Daleč zadaj pa je kričal Hatteras in ju podil proti oni strani, kjer sta bila skrita doktor in Amerikanec, ki sta nagloma planila krasnemu plenu nasproti.

V tem hipu sta se bizona ustavila in ker sta se enega sovražnika manj ustrašila, sta se obrnila proti Hatterasu. Ta se krepko postavi, nameri na bližnjega bizona, ustrelj in zadene s svojo krogljivo zver v sredo čela, ne da bi jo s tem ustavil v njenem teku. Pri drugem strelu Hatterasa zveri le še bolj izbesnita, planeta na razoroženega lovca ter ga bliskoma prevrneta.

»Izgubljen je!« vikne doktor.

Ko se je Clawbonny privil iz prsi obupni klic, je skočil Altamont korak naprej Hatterasu na pomoč, nato se je ustavil, boré se sam s seboj in s svojimi predsodki.

»Ne, to bi bila podlost!« vzklikne ter zdirja s Clawbonnyjem na prizorišče boja.

Njegovo obotavljanje ni trajalo niti pol sekunde. A kakor je doktor videl, kaj se godi v duši Amerikanca, tako je razumel tudi Hatteras, ki bi se bil pustil raje umoriti nego da bi bil klical na pomoč svojega tekmeca. Vendar predno se je Hatteras tega zavedel, je bil Altamont že poleg njega.

Hatteras je skušal na tleh odbijati sunke rogov in teptanje zverinskih nog, a dolgo bi ne bil mogel nadaljevati tega boja. Bilo je že na tem, da ga zveri na kosce raztrgata, ko počita dva strela; Hatterasu se je zdelo, kakor bi mu bili krogli oprasnili glavo.

»Le pogumno!« vzklikne Altamont, zaluči daleč svojo izstreljeno puško in plane nad razjarjeni zverini.

Eden izmed bizonov se je v srce zadet zvrnil na tla, drugi pa je hotel v svoji najhujši besnosti predreti nesrečnemu kapitanu trebuh, ko skoči predenj Altamont, mu porine z eno roko v odprte čeljusti nož, z drugo pa mu s sekiro prekolje glavo.

To je bilo čudovito hitro narejeno, tako da bi bil skoro en blisk lahko razsvetlil ves prizor.

Drugemu bizonu so se izšibila kolena in se je mrtev zvrnil na tla.

»Živio, živio!« vzklikne Clawbonny.

Hatteras je bil rešen.

Dolgoval je torej življenje človeku, ki ga je najbolj sovražil na svetu! Kaj se je v tem hipu godilo v njegovi

duši? Kaki občutki so se vzbujali v njej, ki jih ni mogla udušiti?

Tu je pred nami srčna skrivnost, ki je ni mogoče pojmiti.

Naj bo temu tako ali tako, Hatteras je stopil k svojemu tekmecu brez obotavljanja ter ga resno nagovoril:

»Vi ste mi oteli življenje, Altamont.«

»Vi pa meni,« odvrne Amerikanec. Na to sledj kratek molk. Potem pristavi Altamont: »Midva sva pobotana Hatteras.«

»Ne, Altamont,« odvrne kapitan; »ko je doktor vas potegnil iz ledenega groba, jaz nisem vedel, kdo ste, vi pa ste me rešili z nevarnostjo svojega lastnega življenja kljub temu, da veste, kdo sem jaz!«

»E, moj vrstnik,« odvrne Altamont, »in naj bo kakor hoče, Amerikanec ni plašljivec.«

»Gotovo ne,« pravi doktor, »on je tudi mož kakor vi Hatteras!«

»In kakor jaz naj bo deležen slave, ki nas čaka.«

»Slave namreč, da prodremo do severnega tečaja,« reče Altamont.

»Da,« pritrди kapitan nekam ponosno.

»Torej sem vse uganil!« vzklikne Amerikanec, »vi ste se torej upali zamisliti tak načrt! drznili ste se poizkusiti dospeti do te nedostopne točke! O, to je lepo. Jaz vam rečem: to je vzvišeno!«

»Toda ali niste bili tudi vi kakor mi na potu proti tečaju?« vpraša hitro Hatteras.

Altamont se navidezno obotavlja odgovoriti.

»Torej?« de doktor.

»No torej, ne!« reče Amerikanec. »Ne! resnica naj bo nad samoljubljem! Ne! jaz nisem imel te velike misli, ki je nas pripeljala do tu sem. Jaz sem skušal s svojo ladjo prodreti severozahodni prehod, to je vse.«

»Altamont,« reče Hatteras ter seže Amerikancu v roko, »bodite naš sodrug slave in pojdite z nami, da odkrijemo severni tečaj!« Tedaj si ta dva moža podasta roke in jih pošteno in gorko stisneta.

Ko se obrneta proti doktorju, je ta jokal.

»Oh, prijatelja moja!« jeclja in si briše oči, »kako naj prenese moje srce veselje, s katerim je vidva napolnjeta! Draga moja prijatelja! Žrtvovala sta to nesrečno narodno vprašanje, da se združita v skupni cilj! Izjavila sta, da Anglija in Amerika nimata nič opraviti pri tem in da nas mora združiti najtesnejše sočutje proti nevarnostim našega potovanja. Da se le do tečaja pride, kaj je na tem, kdo ga je odkril? Čemu drug drugega tako prezirati in se sklicevati, da je Amerikanec ali Anglež, ko se lahko ponašamo, da smo ljudje!«

Dobri doktor je tesno objel spravljenega sovražnika in se ni mogel umiriti od veselja. Oba nova prijatelja sta se čutila še bolj združena po prijateljstvu, ki ga je obema izkazoval častitljivi mož. Doktor ni mogel nehati govoriti, kako prazno je nasprotovanje in besno tekmovanje in kako nujna je edinost med ljudmi, ki so daleč od svoje domovine tako zapuščeni. Njegove besede, solze in ljubkovanje, vse je prihajalo iz globočine njegovega srca.

Ko je najmanj dvajsetkrat objel Hatterasa in Altamonta, se je končno pomiril ter dejal:

»In sedaj na delo, na delo! Ker nisem bil kot lovec za nobeno rabo, dajmo izkoristiti moje druge zmožnosti.«

Pričel je razkosavati bizona, ki ga je nazval »bizon sprave«, in to s tako spretnostjo kakor kirurg, ki ima opraviti z najfinejšim raztelesenjem.

Njegova dva sodruga sta ga smehljaje gledala. V malo minutah je spretni praktik narezal iz telesa zveri sto funtov užitnega mesa, ga razdelil v tri dele ter vsakemu enega naložil, potem pa so se napotili nazaj k Trdnjavi Previdnosti.

Ob desetih zvečer dospo ob poševnem solčnem svitu potujoči lovci do Doktors-Housa, kjer sta jim bila Johnson in Bell pripravila dobro večerjo.

Predno pa sedejo k mizi, pokaže doktor na svoja solovca ter reče zmagoslavno:

»Moj ljubi Johnson, peljal sem s seboj Angleža in Amerikanca, ali ni res?«

»Da, gospod Clawbonny,« odvrne orožničar.

»Prav, nazaj vam pripeljem dva brata.«

Oba mornarja z veseljem podasta roki Altamontu; doktor jim pove, kaj je bil storil ameriški kapitan za angleškega in to pot je snežna hiša prenočila petero popolnoma srečnih ljudij.

## XVIII.

### Zadnje priprave.

Naslednjega dne se je vreme izpremenilo; mraz se je povrnil in več dni se je menjaval sneg z dežjem in me-teži.

Bell je bil že izdelal svojo šajko; odgovarjala je popolnoma svojemu namenu; ob krovu deloma zakrita je

tudi v viharnejšem vremenu lahko držala morje s svojim jadrom in jadrnikom. Ker je bila dovolj lahka, jo je bilo lahko vleči na saneh, ne da bi bili tovorni psi preobloženi.

Končno je jela nastopati za prezimovalce prevažna izprememba v stanju severnega morja. Ledovje sredi zaliva se je jelo gibati. Neprestano se je zadevalo in pogrezalo, in le močnega viharja je bilo treba, da bi se bilo veliko ledovje odtrgalo od obrežja in stvorilo velike ledene gore. Vendar Hatteras ni hotel čakati za svoj izlet, da bi se ledeno polje razmaknilo. Ker je imel potovati po suhem, mu je bilo malo do tega, je-li morje prosto ali ne. Določil je torej 25. junij za odhod; dotlej se je lahko pripravilo vse potrebno. Johnson in Bell sta sani docela popravila in jim izboljšala krivini ter izdelala nove krpje. Potniki so hoteli porabiti za svoje potovanje malo tednov lepega vremena, ki ga narava daje tem severnim krajem. Težkočam se je dalo sedaj lažje kljubovati in ovire lažje premagati.

Nekaj dni pred odhodom, 20. junija, se je led toliko razmaknil, da je bilo med njimi nekaj prostih prehodov, v katerih so poizkusili šajko ter pluli proti rtu Washington. Vendar morje še od daleč ni bilo prosto; a varnih tal ni bilo več na ledu in nemogoče bi bilo poizkusiti pešizlet preko ledene ravnine.

Tega poldneva so imeli priložnost oceniti vse dobre mornarske lastnosti šajke. Na svojem povratku so bili mornarji priče čudnega dogodka. Velikanski medved je lovil tulnja. K sreči je bil medved preveč zagledan, da bi bil opazil šajko, kajti sicer bi jo gotovo udaril za njo. Prežal je ob razpoki ledene ravnine, v katero se je bil go-

tovo potopil tulenj. Medved je prisluškal, kedaj se tulenj zopet prikaže, in to tako vztrajno kot kak lovec ali bolje ribič, kajti pravzaprav je ribaril; niti ganil se ni, tako da ni bilo znamenja življenja v njem.

Kar nakrat se površje jame zgane; dvoživka je prihajala dihat. Medved se uleže z vso dolžino svojega telesa po ledu in položi svoji taci okrog zevajoče luknje.

Hip pozneje tulenj pomoli svojo glavo izven vode, a nima več časa, da bi jo zopet potopil. Liki prožno pero se sklenejo medvedove tace, stisnejo žival z nepremagljivo silo in jo dvignejo iz ljubljene ji vode.

Boj se je izvršil po bliskovo; tulenj se je branil nekaj sekund, a orjaški nasprotnik ga je zadušil na svojih prsih, ga odnesel brez truda, dasi je bil tulenj velik, in skakljaje od enega ledu do drugega do suhe zemlje je izginil s plenom.

»Srečno pot!« kriči Johnson za njim, »medved ima malo preurne tace na razpolago.«

Samo štirje dnevi so še ločili Hatterasa in njegove tovariše od trenutka, ki je bil določen za odhod. Hatteras je hitel z zadnjimi pripravami; mudilo se mu je zapustiti Novo Ameriko, to zemljo, ki ni bila njegova in ki ji ni dal on imena; ni se čutil doma.

Dne 22. so pričeli nositi na sani razne priprave za šotor in živila. Potniki so vzeli v seboj 200 funtov nasoljenega mesa, tri zaboje sočivja, 50 funtov stare gošče in limonskega soka, 380 funtov moke, in več zabojev krese in žličnika, ki so ga dali doktorjevi nasadi; če se upošteva še dve sto funtov smodnika, orodje, orožje in podrobna prtljaga, kakor tudi šajka, čoln iz kavčuka in teža sani, je bil tovor težek do petnajst sto funtov, kar je bilo po-



polnoma dovolj za štiri pse, zlasti še, ker so morali biti vsak dan vpreženi, ker jih ni bilo mogoče menjati, kakor je navada pri Eskimih, ki delajo ž njimi samo po štiri dni za vrstjo. Toda potniki so se zavezali, da jim bodo v sili pomagali in da bodo le po malo časa na dan hodili. Razdalja med zalivom Viktorije in tečajem je znašala k večjemu sto petdeset milj; da jo prehodijo v polovici meseca, je bilo treba samo po dvanajst milj na dan hoditi. Sicer pa, če zmanjka suhe zemlje, je bila itak šajka določena, da konča potovanje in prihrani trud psom in živalim.

Vsi so se dobro počutili; zdravje je bilo splošno izborna. Dasi je bila zima ostra, se je v tem oziru vendar dobro končala. Vsakdo je ubežal boleznim, ki so v tem podnebjju doma; seveda je k temu pripomoglo tudi to, da so se držali doktorjevih pravil. Splošno so malo shujšali, kar pa je častitljivega doktorja le veselilo. Pri tem pa so se z dušo in telesom privadili neugodnemu življenju, tako da so sedaj kljubovali najhujšim naporom in najostrejšemu mrazu, ne da bi mu podlegli. In končno, saj so se bližali cilju potovanja, temu nedostopnemu tečaju, na katerem ne bo več drugega vprašanja, nego kako se vrnejo. Sočutje, ki je sedaj združevalo teh petero članov ekspedicije, jih je moralo bodriti in jim pripomoči do srečnega izida drznega potovanja, in nihče izmed njih ni dvomil o uspehu podjetja.

Doktor je vedel, da bo potovanje trajalo dolgo časa; tudi je svoje tovariše pripravil do tega, da so se jeli že dolgo časa pred odhodom pripravljati in da so tudi svoje telo skrbno izurili.

»Prijatelji moji,« jim je rekel »ne zahtevam od vas, da bi posnemali angleške tekače, ki po dvodnevnem urjenju shujšajo za osemnajst funtov in petindvajset po petdnev- nem urjenju. Toda konečno mora človek storiti vse mo- goče, da postane za dolgo potovanje kar najbolj po- skočen. Prvo pa, kar se zahteva, da postane človek uren, je, da se zabrani debelost tako pri tekačih kakor pri ja- hačih, in to se doseže s potenjem in krepkimi telesnimi vajami. Ti ljudje dobro vedo, da na ta način shujšajo, in neverjetno je, kako se znajo pri tem držati prave meje. Tako teče lahko petindvajset milj daleč, kdor pred ur- jenjem ne more preteči niti ene milje, ne da bi se zasopel. Pripoveduje se, da je neki Townsed prehodil sto milj v dveh urah, ne da bi se bil ustavil.«

»Lep uspeh,« odgovori Johnson; »četudi nismo ravno preveč debeli, vendar, če je treba še shujšati....

»Ni potrebno, Johnson; vendar ne da bi pretiraval, ne da se tajiti, da urjenje nima dobrih nasledkov; kosti se bolj utrde, mišice postanejo bolj gibčne, posluh natan- čnejši in oko bistrejše; zatorej ne pozabimo na to.«

Potniki so bili 23. junija že pripravljeni; tega dne je bila nedelja in so cel dan posvetili počitku.

Trenutek odhoda se je približal in prebivalci Trdnjav Previdnosti ga niso pričakovali brez neke ginljivosti. Ne- kako težko jim je postajalo pri srcu, da zapuste snežno kočo, ki je bila tako vestno izvršila svojo nalogo, ta zaliv Viktorije in to gostoljubno obrežje, kjer so preživelii zadnje mesece prezimovanja. Ali zopet najdejo to zgrad- bo, ko se vrnejo? Ali ne raztopi solnce njenega krhkega zidovja? Kratko, pretekle so ondi srečne ure. Doktor je pri večerji opomnil svoje tovariše na to ter jim vzbudil

sladek spomin na te urice, a ni tudi pozabil zahvaliti se nebu za njegovo vidno varstvo.

Ura počitka se je približala in vsi so se zgodaj ulegli, da bi tembolj rano vstali zjutraj. Tako je minula zadnja noč, ki so jo preživel v Trdnjavi Previdnosti.

## XIX.

### Potovanje na sever.

Naslednjega dne je dal Hatteras na vse zgodaj znamenje za odhod. V sani so vpregli pse, ki so bili dobro izpaseni in izpočiti; saj dolga zima jim je nudila ugodnih razmer, da so se lahko zopet okrepili za naporno delo v poletnem času. Zatorej se niso protivili sprejeti nase zopet svojo potno opravo.

Po vsem soditi so bili ti groenlandski psi dobre živali; svojo divjo naravo so polagoma izpreminjali, izgubljali svojo podobnost z volkovi in se bližali Duku, ki je bil popolen vzor pasjega plemena; kratko, udomačili so se.

Duk je igral gotovo važno vlogo pri njihovi vzgoji. Učil jih je, kako se treba vesti v družbi in jim sam dajal vzgled. Kot Anglež je bil precej svojeglaven z ozirom na »narodno govoricu«, in se ni dolgo časa sprijaznil s psi, »ki se mu niso bili predstavili«, in načeloma ni govoril z njimi. Toda ker so delili iste nevarnosti, isto pomanjkanje in isto usodo, so se sčasoma zbližali. Duk je s svojo dobrosrčnostjo storil prvi korak, in ves štiri-nožni rod je postal v kratkem družba prijateljev.

Doktor je božal in gladil groenlandske pse, in Duk je gledal brez zavisti na božanje svojih tovarišev.

V nič slabših razmerah kot živali niso bili tudi ljudje; če bodo oni dobro vlekli, bodo tudi ti dobro korakali.

Odpotovali so ob šestih zjutraj ob lepem vremenu, šli k zalivu, in ko so prekoračili rt Washington, so jo na ukaz Hatterasa udarili naravnost proti severu. Ob sedmih je potnikom na jugu že izginil izpred oči stožčasti grič s svetilnim stolpom in Trdnjava Previdnosti.

Vse je kazalo na ugodno potovanje, ali vsaj bolj ugodno kakor je bilo ono, ko so šli v najhujši zimi iskat oglja. Takrat je Hatteras zapuščal za seboj na svoji ladji upor in obup, ne da bi bil imel zagotovljen cilj, proti kateremu se je napotil; zapuščal je od mraza na pol mrtvo moštvo, odhajal je s tovariši, ki so bili oslabljeni vsled ostre zime, in on kot mož severa se je vračal proti jugu! Sedaj pa je imel na svoji strani čile in zdrave prijatelje in korakal je proti tečaju, proti cilju svojega življenja! Ni ga še bilo človeka, ki bi bil kedaj že tako blizu na tem, da pribori toli neizmerno slavo za domovino in zase!

Jeli pač mislil na vse te reči, ki so se mu morale kar same po sebi oživljati v tem položaju? Doktor o tem skoro ni mogel dvomiti, videč njegove strastne poglede. Dobri Clawbonny se je veselil tega, kar je delalo veselje njegovemu prijatelju, in odkar sta se bila spravila oba kapitana, je bil on najsrečnejši človek, on, ki mu je bilo tuje sovraštvo, zavist in prepir, on, ki je bil najpopolnejše bitje! Kaj bo iz tega potovanja, kak bo uspeh? Tega on ni vedel; toda pričelo se je dobro, in to je bilo mnogo.

Na zahodnem obrežju Nove-Amerike se je vilo onstran rta Washington vse polno zalivov; da bi se potniki ognili dolgim ovinkom, so jo mahnili v rebri Bellmounta, dospeli na planjavo in po njej nadaljevali pot proti severu. S tem je bilo precej poti prikrajšane; Hatteras je cenil razdaljo med Trdnjavo Previdnosti in tečajem na tristo petdeset milj, če mu ne pridejo na pot nepričakovane ovire pri ožinah in gorovjih.

Potovalo se je precej složno; visoke planjave so bile kakor širna bela odeja, po kateri so sani gladko drčale s svojima krivinama, in tudi ljudje so imeli varno in urno stopinjo v svojih za sneg narejenih črevljih.

Toplomer je kazal 3<sup>o</sup> nad lediščem. Vreme ni bilo popolnoma stanovitno, sedaj je bilo jasno, sedaj megleno. Sicer bi pa niti mraz niti vihar ne bil ustavil potnikov, ki so tako odločno korakali naprej.

Poti je kazal kompas. Oddaljuje se od magnetičnega tečaja je postajala igla vedno bolj gibčna in nj več omahovala. Res je sicer, da se je obrnila proti jugu, odkar je bil prekoračen magnetni tečaj in da je kazala južno stran onim, ki so potovali proti severu; a to obratno kazanje ni pouzročalo nikakih zagonetnih računov.

Sicer si je pa doktor izmislil še neko drugo zelo enostavno sredstvo za določevanje smeri, da ni bilo treba vedno gledati na kompas. Ko so enkrat določili lego, so si zapomnili kak predmet ki je stal natančno na severu in bil kake tri milje oddaljen. Potem so potovali proti tej točki, dokler niso prišli do nje; nato so si izbrai drugo točko, itd. Na ta način so zelo malo zašli od ravne smeri v stran. Prva dva dni so prehodili po dvajset milj na dvanajst ur. Ostali čas je bil odločen za okrepčanje in

počitek; ko so spali, je šotor zadoščal v zavetje proti mrazu.

Toplota se je od časa do časa dvigala; sneg je po nekaterih mestih skopnel popolnoma, po drugod pa je bilo še vse nepretrgoma belo, kakoršna so že bila tla. Tuintam so nastajale velike luže kakor ribniki, ki bi jih bil kdo v svoji domišljiji lahko imel za jezera. Potniki so včasih bredli do kolen po vodi, a so se pri tem smejali, in doktor je bil ves srečen pri teh nepričakovanih kopališčih.

»Voda nas pravzaprav ne sme močiti v teh krajih; ta element ima tu pravico samo za trdo in plinasto stanje; kar se tiče tekočega stanja, je to zloraba! Led ali hlap, to pač, toda voda, to pa ne!«

Med potjo pa niso pozabili na lov, ki jim je moral preskrbovati svežega živeža. Zato sta se Altamont in Bell potikala po sosednjih kotlinah, ne da bi se preveč oddaljila, ker sta streljala jerebice, potapljače, gosi in sive zajce, ki so polagoma postajali plašni, da se jim ni dalo zlepa približati. Brez Duka bi bila lovca dostikrat opeharjena za svoj smodnik.

Hatteras jima je prepovedal, oddaljevati se nad eno miljo, kajti izgubiti niso smeli ne dneva ne ure, in na lepo vreme se niso mogli zanašati več kot tri mesece.

Sicer je moral biti pa vsak na svojem mestu ob saneh, kadar so zadeli na kako težavno mesto, sotesko ali strmino. Tedaj se je vsak vpregel ali vprl v sani, jih vlekel, potiskal, ali opiral. Večkrat so jih morali popolnoma razbremeniti in še niso mogli zabraniti vseh sunkov, in vsled tega poškodb, ki jih je Bell popravil, kolikor je mogel.

Tretji dan, v sredo dne 26. junija, nalete potniki na jezero, ki je imelo več oralov v razsežnosti in ki je bilo vsled svoje od solnca obrnjene lege docela zamrznjeno; led je bil tako močan, da je celo nesel težo potnikov in sani. Ta led je bil še najbrže od davne zime, ker jezero ondi ni moglo nikdar odmekniti vsled svoje lege. Vse se je videlo kakor s cela narejeno zrcalo, kateremu severno poletje ni moglo do živega. To misel je le še potrjeval<sup>1</sup> suh sneg, ki je posipal obzorje, in čigar notranje plasti so izvirale še gotovo iz preteklih let.

Od tega hipa dalje se je zemlja vidno zniževala, iz česar je doktor sklepal, da se ne more več dolgo raztezati proti severu; sicer je bilo pa zelo verojetno, da je Nova-Amerika samo otok in da ne sega do tečaja. Tla so se polagoma vzravnala in komaj je še bilo opaziti daleč na zahodu kak snežen griček, ki se je kopal v višnjevikasti megli.

Dotlej se je potovalo brez truda; potniki so trpeli samo vsled odbijanja solčnih žarkov ob snegu, kar bi jim bilo lahko pouzročilo snežno slepoto, ki ji ni mogoče ubežati. V vsakem drugem letnem času bi bili raje ponoči potovali, da bi ubežali temu zlu, a tedaj ni bilo noči. K sreči se je sneg topil in je v tem stanju izgubljal mnogo na svojem blesku.

Toplota se je 28. junija še zvišala do 7<sup>o</sup> nad lediščem; to toploto pa je spremljal obilen dež, ki so ga potniki stoično sprejeli, še celo z veseljem, kajti s tem se je kopnenje snega le še pospešilo; vzeti so morali črevlje iz jelenjih kož in tudi sanem izpremeniti način drsanja. Seveda se je vsled tega potovanje zavlačevalo, toda ker ni bilo resnih ovir, je šlo še vendo naprej.

Tupatam je doktor dvignil spotoma kak oglajen ali ploščast kamen, podoben kremencu, ki ga morski valovi obdrgnejo, in tedaj je menil, da je blizu severnega morja; vendar se je planjava še vedno raztezala v nedogledne daljave. Na njej pa ni bilo nikakega sledu o kaki nasebini, niti koč, niti o kakem spominku, niti o eskimskih brlogih. Očividno so bili našj potniki prvi, ki so stopili na to novo krajino. Groenlandci, katerih rodovi obiskujejo severne otoke, niso nikdar prodrli tako daleč, in vendar bi bila nudila ta zemlja plodonosen lov tem nesrečnim izstradancem. Tuintam se je videlo medvede, ki so v primerni razdalji sledili mali četi, ne da bi jo nameravali napasti. V daljavi so se prikazovali bizoni in jeleni v neštevilnih tolpah. Doktor bi bil zelo rad slednjih kaj naložil, da bi okrepil svojo tovorno živino, a bili so preplašni in se jih ni dalo dobiti živih v roke.

Dne 29. junija je Bell ustrelil eno lisico in Altamont je bil tako srečen, da je ubil bizona srednje visokosti, pri čemur je pokazal pred svojimi tovariši svojo izredno hladnokrvnost in spretnost, da so ga morali vsj občudovati. Bizona so razkosali in dobili iz njega obilo svežega mesa.

Taki slučaji izbornih in sočnatih južin so se vedno z veseljem sprejemali; tudi najmanj sladkosnedni si niso mogli kaj, da ne bi z zadovoljnostjo pogledali kosov krepčilnega mesa. Doktor sam se je celo smehljal, kadar je prišel do zavesti, da je bil zamaknjen v okusne kosove.

»Le nikar se lepih ne delajmo,« je dejal, »obed je zelo važna reč na severnih potovanjih.«

»Zlasti, kadar zavisi od bolj ali manj spretnega strela,« odgovori Johnson.



»Prav imate, moj stari Johnson,« odvrne doktor, »človek misli manj na južino, kadar vé, da se govedina vedno v isto mer kuha in vre v kuhinjskih pečeh.«

Dne 30. junija je postala zemlja nepričakovano zelo hribovita, kakor bi jo bili dvignili vulkanični izbruhi. Grči in ostre pečine so se množile, ter postale zelo visoke. Od severovzhoda je pričel pihati silovit veter, ki se je kmalu spremenil v pravi orkan, ki se je lovil ob skalovju, ovenčanem s snegom, in ob ledenih gorah, ki so na ravnini posnemale obliko morskih gričev in ledenih gora. Nepojmljivo je bilo, kako so te gore tu nastale, še celo doktor si ni znal tega pojasniti. Po viharju je nastalo gorko in vlažno vreme, tako da je vse odmeknilo. Od vseh strani je odmevalo lomljenje ledu in se mešalo s še veličastnejšim bobnenjem lavin.

Potniki so se skrbno varovali, da niso hodili ob vznožjih gričev, da celo, da niso na glas govorili, kajti tudi šum glasu bi bil lahko pouzročal prevale s tem, da bi bil zrak stresel. Pogosto so bili priče strašnih padcev, na katere se niso mogli zanesti; kajti glavni znak severnih lavin je čudovita naglost, v čemur se ravno razločujejo od švicarskih in norveških lavin. Ondi se naredi sprva ne posebno velika kepa, ki se večja na svojem potu s snegom in kamenjem, in pada z vedno naraščajočo hitrostjo, opustoši gozdove in poruši vasi, končno pa vendar porabi precejšen čas za svoj padec. Drugače pa je v krajih s severnim mrazom. Ledene grude se tu predstavljajo nepričakovano, po bliskovo, v istem hipu se odtrgavajo in padajo, in kdor bi jih videl v smeri proti sebi omahovati, bi bil neizogibno zmečkan. Topova kroglja ni hitrejša in tudi blisk ne bolj trenuten; odtrgati se,

pasti in zmečkatj je eno pri severnih lavinah, in to s strašnim bobnenjem in čudnim otožnim odmevanjem.

Dalje so se vršile včasih pred očmi strmečih gledalcev čudovite izpremembe, zemlja se je preobrazovala in gora je hipno postala planjava pod vplivom nagle odmeke. Ko se je voda z neba razlila po razpokah ledu in v eni sami noči strdila v led, tedaj je raznesla vse ovire z nepremagljivo napetostjo, ki je pri zmrznenju še hujša nego pri izhlapenju, in tudi ta pojav se je vršil s strašno naglostjo.

K sreči ni sanem pretila nikaka nezgoda, in s previdnostjo so se ognili vsem nevarnostim. Sicer pa niso imela velike razsežnosti ta tla, ki so bila posejana z grebeni, gorskimi hrbti in ledenimi griči, in tri dni pozneje, dne 3. julija, so bili potniki že zopet na zložni ravnini.

Tu pa se je pred njihovimi očmi odprl zopet nov pojav, ki je že dolgo časa mučil učenjake s trudapolnim preiskovanjem. Mala karavana je stopala ob gorskem grebenu, ki je bil kakih petdeset črevljev visok in ki se je na dolgost raztezal več milj daleč; njegova vzhodna stran pa je bila pokrita s popolnoma rdečim snegom.

Umevno je, kako je to vsakogar presenetilo, osupnilo in v prvem hipu celo prestrašilo. Doktor je skušal svoje tovariše vsaj hitro poučiti, če jih ni mogel pomiriti; znana mu je bila ta posebnost rdečega snega in kemična razkrajanja, ki so jih na njem izvršili Wollaston, Candolle in Bauer. Pripovedoval je torej, da se tak sneg ne nahaja samo v severnih krajinah, temveč tudi v Švici v sredi Alp. Saussure ga je bil l. 1760. mnogo nabral na Brevenu in

pozneje sta ga prinesla kapitana Ross in Sabin ter še drugi mornarji s svojih severnih potovanj.

Altamont je vprašal doktorja o naravi izredne tvarine, in ta ga je poučil, da izhaja ta barva samo od organskih telesc. Dolgo so se popraševali kemiki, so li ta telesca živalske ali rastlinske narave, končno pa so dognali, da spadajo k mikroskopičnim gobam, in sicer k vrsti »Uredo«, zatorej jih je Bauer nazval »Uredonivalis«.

Potem je zasadil doktor svojo okovano palico v sneg in pokazal svojim tovarišem, da je škrlatasta plast devet črevljev globoka, in dal jim je preračuniti, koliko mora biti takih gob v prostoru, ki meri več milj, ako so jih učenjaki našteli do triinštirideset tisoč na en kvadratni centimeter. Po naravi rebri soditi, je morala biti ta barva že od zelo davnih časov, kajti te gobe ne skopne niti po izhlapenju niti po tajanju snega in njihova barva se ne izpreminja.

Dasi je bila stvar sedaj potnikom pojasnjena, se jim ni zdela nič manj čudna; rdeča barva je zelo redka v naravi in solnčni žarki so se čarobno odbijali ob škrlatasti odeji; bližnje predmete, skale, ljudi in živali je pordečila z ognjeno barvo, kakor bi od znotraj žareli. In ker se je sneg topil, se je videlo, kakor bi tekli potoki krvi pod nogami potnikov.

Ko je bil doktor opazil to tvarino na pečinah Crimsona v Baifinskem morju, je ni mogel preiskati; sedaj mu je bilo to lahko in je je nabral več steklenic.

Ta rdeča tla, to »polje krvi«, kakor je je nazval on, so prehodili še le po treh urah; potem pa je dobila zemlja svoje navadno lice.

## XX.

### Vtiski na snegu.

Dne 4. julija je vladala gosta megla. Potovanje se je le z veliko težavo nadaljevalo in vsak hip je bilo treba po kompasu popravljati smer. K sreči se ni pripetila nikaka nezgoda v temi, samo Bell je izgubil svoje krplice, ki so se mu razbile ob skalnatem pomolu.

»Presneto«, reče Johnson, »menil sem, da bi se ne mogel zlepa čuditi nad meglo, ko poznam Mersey-o in Thems, a vidim, da sem se motil.«

»No, nažgati bi morali baklje, kakor v Londonu in Liverpoolu«, reče Bell.

»Zakaj pa ne?« odvrne doktor; »to je dobra misel; sicer bi to pot malo razsvetljevalo, a bi vsaj videli vodnika in bi se lažje držali svoje smeri.«

»A kje pa naj dobimo bakelj?« vpraša Bell.

»Predivo namočimo v vinskem cvetu in ga navežimo na svoje palice.«

»Dobro pogodil,« odvrne Johnson, »in to je v kratkem narejeno.«

Četrť ure pozneje se je mala družba zopet odpravila dalje z bakljami sredi vlažne temine. A če se je hodilo bolj naravnost, se zato ni hodilo hitreje, in temni hlapi se aiso razblinili pred 6. julijem; tedaj je zemlja zopet ohladila in močan severni veter je odnesel vso meglo kakor raztrgane cunje.

Doktor je takoj določil zemljepisno lego in našel, da so potniki v tej megli prehodili komaj po štiri milje na dan.

Dne 6. junija so torej hiteli, da poravnajo izgubljeni čas, in so odpotovali na vse zgodaj. Altamont in Bell sta jo zopet udarila naprej, preiskovaje tla in zasledujé divjačino; Duk ju je spremljal. Vreme je postalo čudovito jasno in suho in dasi sta bila vodnika dve milj oddaljena od sani, vendar ni doktor izgubil nobene njihove kretnje izpred oči.

Silno se torej začudi, ko ju vidi nakrat se ustaviti in ostrmeti; zdelo se je, da radovedno gledata v daljavo, kakor ljudje, ki zro na obzorje. Potem se sklonita proti tлом, jih pazljivo raziskujeta in se presenečena dvigneta. Bell jo je hotel celo naprej udariti, a ga je Altamont obdržal za roko.

»No, kaj neki delata?« reče doktor Johnsonu.

»Jaz ju tudi motrim kakor vi, gospod Clawbonny,« odvrne stari mornar, »a ne razumem prav nič njunih kretenj.«

»Na sledi živali sta prišla,« odvrne Hatteras.

»To ni mogoče,« dé doktor.

»Zakaj ne?«

»Ker bi Duk lajal.«

»Pa morajo vendar vtiski biti v snegu, da jih opazujeta.«

»Stopajmo,« de Hatteras, »bomo kmaľu vedeli, na čem smo.«

Johnson požene tovrne pse, ki prično urneje stopati. V dvajsetih minutah so bili potniki združeni; Hatteras, doktor in Johnson so ostrmeli z Bellom in Altamontom vred.

In res, človeški sledovi so se pokazali po snegu, popolnoma razločni in neovržni ter sveži, kakor bi bili vtisnjeni šele prejšnjega dne.

»To so Eskimi,« de Hatteras.

»Da,« pritrди doktor, »tu so vtiski njihovih krepelj.«

»Mislite?« reče Altamont.

»To je gotovo.«

»Kaj pa ta stopinja?« ugovarja Altamont, ter pokaže na drugo, večkrat se ponavljajočo sled.

»Ta stopinja?«

»Menite li, da izvira od kakega Eskima?«

Doktor pazljivo pogleda in ostrmi; sled evropejskega črevlja je bila globoko vtisnjena v sneg, s svojimi žreblji, podplati in peto; nobenega dvoma ni bilo; neki človek, tujec, je šel tu mimo.«

»Evropejci tu!« vikne Hatteras.

»Očividno,« dé Johnson.

»In vendar je tako neverjetno, da je treba dvakrat pogledati, predno človek trdi kaj takega,« pravi doktor.

Doktor preišče vtisek dvakrat, trikrat, a mora priznati njen izvanreden izvor.

Junak Danijel Toe ni bolj ostrmel, ko je našel stopinjo vtisnjeno v pesek svojega otoka; toda če se je on tega ustrašil, se je pa Hatteras razsrdil. Evropejec tako blizu tečaja! Šli so dalje po teh sledovih, ki so se ponavljali, kako četrт milje, pomešani z drugimi vtiski krepelj in mokasinov; potem pa so sledovi zavili proti zahodu. Prišedši do te točke so se potniki vprašali, naj li še gredo dalje po teh sledeh.

»Ne!« odgovori Hatteras, »pojdimo ...

Prekine ga vzklik doktorja, ki je pobral še bolj prepričljiv predmet, o čigar izvori se ni bilo mogoče motiti. Bila je povečalna leča iz daljnogleda.

»To pot pa ni mogoče več dvomiti o navzočnosti tujca na tej zemlji,« reče doktor.

»Naprejl« ukaže Hatteras.

Izgovoril je tako odločno to besedo, da mu je vsakdo sledil; sani so se zopet jele pomikati dalje.

Vsakdo je skrbno zrl proti obzorju, samo Hatterasa je navdajala tiha jeza, da ni hotel ničesar videti. Ker se je bilo pa bati, da naletè na oddelek potnikov, je bilo treba previdno ravnati.

Bilo bi res pravo igranje usode, da bi jih bil kdo prehitel na tem neznanem potu! Doktor sicer ni občutil take jeze kakor Hatteras, a vendar se ni mogel ustavljati neki nevolji, ki se ga je nehote polotevala kljub njegovi naravni filozofiji. Tudi Altamonta je mučilo, Johnson in Bell pa sta momljala med zobmi grozeče besede.

»No, bodimo dobrosrčni nasproti igrajoči se usodi,« reče končno doktor.

»Priznati je treba,« pravi Johnson, ne da bi ga bil Altamont slišal, »da bi se nam potovanje na tečaj popolnoma zagrenilo, če bi našli ondi prostor že zaseden.«

»In vendar o tem ni mogoče dvomiti,« odvrne Bell.

»Ne,« pritrđi doktor, »če tudi stvar še enkrat preudarim v duhu in si rečem, da je neverjetno, nemogoče, se je treba vendar udati; ta črevelj se ni vtisnil, ne da bi bil na koncu kake noge in ne da bi bila ta noga v dotiki s kakim človeškim telesom. Da bi bili Eskimi, naj bi bilo, toda Evropejci!»

»Resnica je,« pravi Johnon, »da bi bilo to nekaj sitnega, če bi našli na koncu sveta stanovanje že zasedeno.«

»Nekaj posebno sitnega,« pritrđi Altamont.

»Sicer bomo pa videli,« dé doktor.

In potovalo se je dalje.

Ta dan je potekel, ne da bi bili našli novih znamenj o navzočnosti tujcev na tem delu Nove Amerike, in zvečer so se končno ušotorili. Ker je nastal silovit vihar, so morali iskati za šotor varnega zavetja na dnu neke kotline. Nebo je bilo grozeče in podolgasti oblaki so se podili neznansko naglo po zraku; skoro so se tal dotikali in oko jih je komaj zasledovalo v njihovem zmešanem teku. Včasih so se cape teh hlapov vlekle prav pri tleh, in šotor se je le z veliko težavo vzdržal proti orkanu.

»Strašna noč se nam pripravlja,« reče Johnson po večerji.

»Mrzla ne bo, toda hrupna,« odvrne doktor, »pazimo in zavarujemo šotor z velikimi skalami.«

»Prav imate, gospod Clawbonny; če nam orkan po-  
tegne za seboj platneni šotor, Bog ve, če ga bomo še  
mogli ujeti.«

A to jim ni bilo mogoče; vihar je bil izbruhnil in se podil od juga proti severu z neznansko silovitostjo; oblaki so se razgrnili v prostoru kakor hlapovi kakega kotla, ki ga je ravnokar razneslo. Zadnje lavine so zgrmele v doline pod udari orkana in zamolklo odmevale. Ozračje je bilo prizorišče vročega boja med zrakom in vodo, dvema strašnima elementoma, in manjkalo je samo še ognja na bojišču.

Razdraženo uho je slišalo med splošnim bobnenjem neki poseben hrušč, ne kakor ropotanje težkih padajočih teles, temveč kakor gromko lomljenje krhkih teles, razločno se je čulo kratko in gladko pokanje kakor lomečega se jekla med zategnjenim gromenjem viharja. Slednje se je dalo razlagati naravno po lavinah, ki so se



kotale v vrtincih, toda prejšnje pa doktor ni vedel čemu bi pripisoval. V hipih nemirnega molka, med katerim se je orkan menda oddahoval, da bi potem s tem večjo silovitostjo zategnil, so si potniki povedali svoja mnenja.

»Tu nastajajo sunki,« je dejal doktor, »kakor bi se zadevale ledene gore in poljane.«

»Da,« odvrne Altamont, »človek bi rekel, da se vsa zemeljska skorja razmika. Pazite, ali slišite?«

»Če bi bili blizu morja, bi jaz v resnici mislil na lomljenje ledu,« odvrne doktor.

»V resnici,« pritrди Johnson, »ta hrušč se ne da drugače pojasniti.«

»Mi bi bili potemtakem prišli na obrežje?« reče Hatteras.

»To bi ne bilo nemogoče,« odvrne doktor; »pazite« pristavi po silovitem poku, »ali ne bi človek rekel, da je to pokanje ledu? Mogoče bi bilo, da bi bili mi prav blizu Oceana.«

»Če je temu tako,« poseže vmes Hatteras, »nemudoma švignemo preko ledenih poljan.«

»O!« se čudi doktor, »te bi morale biti pa že vse razbite po kakem viharju! Bomo videli jutri; naj bo kakor hoče, jaz pomilujem iz srca vse one, ki morajo v taki noči potovati.«

Orkan je trajal deset ur in nikdo naših gostov ni mogel niti za hip zaspati v šotoru.

V takih okoliščinah bi bila lahko vsaka nova nezgoda, vihar ali lavina pouzročila velike zamude. Doktor bi bil šel rad venkaj gledat, kako stvari stoje, toda kako se izpostavljati nebrzdanemu vetru?

K sreči se je orkan pomiril na jutro, tako da so lahko zapustili šotor, ki se je bil krepko ustavljal; doktor, Hatteras in Johnson so se napotili proti griču, ki je bil visok do tri sto črevljev, ter splezali nanj še precej lahko.

Pred njihovimi očmi se je odprla preobrazena zemlja, polna pečin in ostrih grebenov ter popolnoma brez ledu; poletje je tu hipoma prišlo za zimo, ki jo je pregnal vihar; sneg, ki ga je bil orkan pometel kakor z ostrim mečem, se ni imel časa razstopiti v vodo, in tla so se pokazala v vsi svoji prvotni pustoti.

Toda Hatteras je obračal svoje oči proti severu, kjer se je obzorje kopalo v temnih hlapovih.

»To bi utegnilo izvirati od Oceana,« reče doktor.

»Prav imate,« dé Hatteras, »ondi mora biti morje.«

»To je barva, ki jo imenujemo »sraj« proste vode,« pravi Johnson.

»Popolnoma prav,« pritrди doktor.

»Torej k sanem,« zaklič.e Hatteras, »in korakajmo proti novemu Oceanu!«

»To vam razveseljuje srce,« reče Clawbonny kapitanu.

»Da, gotovo,« odvrne ta navdušeno, « v kratkem prispemo na tečaj! Moj ljubi doktor, ali vas ne navdaja veselje pri tej misli?«

»Jaz sem vedno vesel in srečen, in posebno še, kadar so drugi srečni!«

Trije Angleži se vrnejo v dolino, pripravijo sani, spravijo na nje šotor. Potovanje se je zopet nadaljevalo; vsakdo pa se je bal, da bi še našli sledove prejšnjega

dne; toda vso ostalo pot ni bilo več sledu na tleh o tujcih ali inorodcih. V treh urah dospo do obrežja.

»Morje, morje!« vzkliknejo vsi v istem hipu.

»In prosto morje!« se vzradosti kapitan.

Bilo je ob desetih dopoldne.

V resnici je bil orkan do dobra pometel v severnem morju; razbito in razmaknjeno ledovje je šlo na vse strani; večje ledovje je tvorilo ledene gore, ki so ravnokar dvigale svoja sidra, kakor pravijo mornarji, in so se zibale po širnem morju. Kruto je napadel veter ledeno ravan in kakor toča so bile nasute ledene konice in prah po bližnjih pečinah. Kar je še ostalo ledenih tal ob obrežju, so bila prhka; na skalah, v katere so se zaganjali valovi, so visele morske alge in brezbarvni mah. Ocean se je raztezal, kar so oči nesle, ne da bi ga na obzorju omejeval kak otok ali kaka nova zemlja. Na vzhodu in zahodu je tvorilo obrežje dva rta, ki sta se polagoma zniževala in izgubljala med valove; morje se je burkalo ob njune pečine in lahke pene so odletavale na vetrovih perotih kakor bele rjuhe. Tla Nove-Amerike so tako izginjala v Severnem Oceanu brez zvižanja, mirno in lahko se nagibaje; zaokroževala so se v zelo odprt zaliv in tvorila od dveh predgorij omejeno široko zatočje. Na sredi pa je v morje štrleča skala tvorila majhno pristanišče, ki je bilo že po naravi zavarovano od treh strani in ki se je zajedalo v celino kakor široka struga potoka; bila je to navadna pot, po kateri se je pretakala voda kopnečega snega, in po kateri se je sedaj drvil peneči naliv.

Ko si Hatteras ogleda obliko obrežja, sklene še istega dne se pripraviti za odhod, spraviti šajko v morje,

razbremeniti sani in jih naložiti na šajko za poznejše izlete.

Zato se je pač lahko uporabil ves dan, kar ga je še bilo; postavili so torej šotor in po krepčilni južini se je delo pričelo. Med tem časom je vzel doktor svoje priprave in se odpravil k morju, da določi hidrografične razmere zaliva.

Hatteras je hitel z delom; mudilo se mu je odriniti, kajti hotel je na vsak način prej zapustiti suho zemljo in malo naprej oditi, predno bi dospela kaka druga družba do morja.

Ob petih zvečer sta si Johnson in Bell že lahko križem dejala roke. Šalupa se je prijazno zibala v malem prijaznem pristanišču z razpetim jadrom. Prenesli so na njo živež in kar so izložili iz sani. Samo šotor in nekaj njegovih priprav je še ostalo, da jih preneso naslednji dan. Ko se je doktor vrnil, so bile že vse te priprave končane. Ko je videl, kako je šajka lepo zavarovana pred vetrovi, mu je prišlo na misel, da bi se dalo temu malemu pristanišču kako ime, ter je predlagal, da se imenuje po Altamontu. Temu se ni oporekalo, ker se je vsakomur zdelo upravičeno. Zatorej so nazvali pristanišče Altamont-Harbour. Kakor je doktor preračunal, so se nahajali ob  $87^{\circ} 5'$  širine in  $118^{\circ} 35'$  dolžine, vzhodno od Greenwicha, to se pravi, manj nego tri stopinje od tečaja. Od zaliva Viktorije do pristanišča Altamont so potniki prehodili dve sto milj.

## XXI.

### Prosto morje.

Naslednjega jutra sta spravila Johnson in Bell prtljago šotora v šajko; ob osmih je bilo že vse pripravljeno za odhod. Predno so zapustili to obrežje, se je doktor zopet domislil potnikov, katerih sledi so bili našli; to mu je neprestano rojilo po glavi.

So-li hoteli ti ljudje priti do tečaja? Imajo li na razpolago kako sredstvo, da prebrode Severni ocean? ali jih morda še dohitijo na tej novi poti?

Tri dni že ni bilo nobene sledi o njihovi navzočnosti in naj bodo kdorkoli, do Altamont-Harboursa niso dospeli. Na to mesto še ni stopila človeška noga.

Doktorja so vedno mučile njegove misli; zato je hotel še enkrat pregledati to okolico in je splezal na grič, ki je bil komaj sto črevljev visok; od tu je lahko pregledal vse južno obzorje.

Prišedši na vrh je nastavil na oči svoj daljnogled. Kako je ostrmel, ko ni ničesar razločil, ne morda oddaljenih planjav, temveč niti par korakov pred seboj! To se mu je čudno zdelo; še enkrat je poizkusil, potem pa je pogledal daljnogled... Leče ni bilo.

»Leča!« vzklikne prestrašen.

Umljivo je, kako naglo se je vse razjasnilo v njegovi glavi. Močno je zakričal, tako da so ga čuli njegovi tovariši, ki so se silno prestrašili, ko so ga videli na vse pretege teči z griča.

»No, kaj pa je zopet?« ga izprašuje Johnson.

Ves upehan ne more doktor izprva nič izpregovoriti. Končno da od sebe pretrgane besede:

»Sledi... stopinje... oddelek!...

»No, kaj?« de Hatteras, »tujci tukaj?«

»Ne!... ne!« zanikuje doktor, »leča moja leča mi...«

Pri tem pokaže svoje nepopolno orodje.

»Oh!« vzklikne Amerikanec, »izgubili ste?...«

»Da!«

»Toda, ti sledovi«....

»So naši, prijatelji moji, naši,« vzklikne doktor. »Mi smo zašli v megli. Hodili smo v krogu in prišli na svoje lastne sledi!«

»Toda, kaj pa ti vtiski od črevljev?« de Hatteras.

»To so bili črevlji Bella, ki so se mu bile krplice razbile in je brez njih hodil cel dan po snegu!«

»To je popolnoma resnično,« pritrđi Bell. Zmota je bila tako jasna, da se je vsak zakrohotal, izvzemši Hatterasa, ki pa tudi ni bil najmanj vesel, da je to prišlo na dan.

»Sedaj smo se pa dovolj osmešili,« reče doktor, ko se veselost malo poleže. »Lepe reči smo domnevali! Tujci na tem obrežju! Vidite, kako je treba preudariti, predno se kaj takega govori! Ker smo se končno v tem oziru otresli strahu, dajmo kar hitro odriniti.«

»Naprej torej!« ukaže Hatteras.

Četrť ure pozneje je že vsak zasedel svoje mesto na šajki, ki je z razpetim jadrom naglo odrinila od Altamont-Harboursa.

Ta morska vožnja se je pričela v sredo 10. julija; potniki so bili zelo blizu tečaja, in sicer so imeli ravno še sto petinsedemdeset milj razdalje. Za slučaj, da bi se

na tej točki zemeljske oble nahajala suha zemlja, bi morala biti vožnja po morju zelo kratka.

Veter ni bil močan, toda ugoden, toplomer je kazal 10° nad ničlo; bilo je v resnici toplo.

Šalupa se pri prevažanju ni nič pretresla; bila je v popolnoma dobrem stanu in jo je bilo lahko voditi. Johnson je bil pri krmilu; doktor, Bell in Amerikanec pa so se uravnali med prtljago, ki je bila izložena deloma na krovu, deloma pod krovom.

Hatteras je zavzel svoje mesto spredaj ter zrl proti oni skrivnostni točki, ki ga je vlekla nase z neodoljivo silo kakor magnetni tečaj magnetno iglo. Če bi se prikazalo kako obrežje, je hotel on prvi zazreti. To čast je tudi po pravici zaslužil.

Sicer je pa opazil, da tvori površje Severnega oceana kratke valove kakor omejena morja. To se mu je zdelo znamenje bližnje suhe zemlje, in doktor je bil v tem oziru ž njim istih misli.

Umljivo je, zakaj je Hatteras tako goreče hrepenel, da bi našel na tečaju suho zemljo. Kako razočaran bi bil, če bi videl ondi morje, kjer bi bil tako potreben za njegove namere košček zemlje, in če bi bil še tako majhen!

In res, s kakim imenom naj bi nazval nedoločen prostor Oceana? Kako naj bi razobesil zastavo svoje domovine v širnih valovih? Kako naj bi zasedel v imenu »Njega milostnega Veličanstva« del tekočega elementa? Zato je Hatteras s kompasom v roki strmел in zrl proti severu. Vendar brez konca in kraja se je raztezalo morje do obzorja in se strinjalo z jasnim nebom. Tu pa tam je bežala kaka ledena gora, da pripravi, kakor se je zdelo, drznim potnikom pristo pot.

Pogled na to okolico je človeka nekako čudno presunil. Je-li ta vtis izviral od prenapetega in prerazdraženega duha potnikov? O tem je težko soditi. Doktor je v svojih vsakdanjih zapiskih naslikal to čudno lice oceana; in govori o tem ravnotako kakor Penny, ki pravi, da tvorijo ti kraji najhujše nasprotje z morji, ki jih oživljajo milijoni in milijoni živih bitij.

Gladina se je kazala v najnedoločnejših nijansah ultramarina, bila je nenavadno prozorna in svetloba se je na njej čudovito razprševala kakor na ogljenčevem žveplencu. Vsled te pozornosti se je videlo v neizmerne globočine. Zdelo se je, kakor da bi bilo severno morje kot aquarium razsvetljeno od spodaj. Kak električen predmet je moral brez dvoma na dnu morja razsvetljevati njega spodnje plasti. Šalupa je navidezno takorekoč visela nad brezdanjim prepadom.

Nad površjem teh čudnih voda pa so letale neštevilne čete ptičev kakor gosti in veliki viharji oblaki. Ptice selivke, obrežne ptice in morske kure so obsegale vse vrste velikega razreda vodnih ptic od Albatrosa, ki je v južnih krajih tako navaden, do pingvina severnih morji, toda z velikanskimi razlikami. Neprestano je odmevalo njihovo zamažklo kričanje. Pri njih je doktorju pošlo njegovo naravoslovno znanje; tem čudnim vrstam on ni vedel več imena in je povetil glavo, kadar so z nepopisno silo plahutale po zraku s svojimi peruti. Marsikatere teh zračnih pošastij so merile z razprostrtimi peruti po dvajset črevljev na širokost; s svojimi peruti so popolnoma poskrile šalupo, in bilo je na legije ptičev, katerih imen še nikdar ni bilo v londonskem zapisniku ptičev



(Index Ornithologus). Doktor se je čudil in strmél, da je njegovo znanje tako nepopolno.

Od podnebnih čudežev so se mu obrnile oči na mirno gladino in je ondi zapazil nič manj čudne stvari iz živalskega kraljestva, med njimi meduze, ki so bile do trideset črevljev široke; splošno služijo podnebnim prebivalcem v hrano, in plavale so kakor pravi otoki med algami in velikim mahom. Kako čudovito je to! Kaka razlika je to v primeri z drugimi mikroskopičnimi meduzami, ki jih je Scoresby opazoval v Groenlandskem morju, in katerih je ta mornar cenil na dve kvadratni milji do triindvajset triljard osemstō osemnosemdeset biljard milijard.<sup>1)</sup>

Če se je oko ozrlo na prozorne vode, tudi tam ni manjkalo nadnaravnih prizorov; na tisoče najraznovrstnejših rib je švigalo semintja; sedaj so se bliskoma potapljale v globočino tekoče tvarine, očesu so se manjšale in vedno manj vidne postale, končno pa kakor slepilo izginile; sedaj so zopet zapuščale globočine in se dvigale proti površju in med tem vedno večje postajale. Te morske pošasti se niso nič kaj bale šalupe; plavale so mimo nje in se ob njo zadevale s svojimi ogromnimi plavutami. Kjer bi se bili somolovci po pravici prestrašili, se naši mornarji niso zavedali nikake nevarnosti, dasi so bili nekateri teh pomorskih prebivalcev strašansko veliki.

Mladi tunji so se poigravali med seboj; kakor enorožec fantastični narval je preganjal bojzljive kite s svojim dolgim, ozkim in koničastim oklom, čudnim orod-

---

<sup>1)</sup> To število se odtegne vsakemu pojmovanju človeškega duha; da bi se dalo to število pojmovati, je dejal angleški somolovec, da bi moralo od začetka sveta šteti osemdeset ljudi, da bi prešteli to število.

jem, ki mu služi tudi za žaganje ledu. Neštevilno somov je bruhalo iz svojih škrg velike vodene in sluznjate curke in napolnjevalo zrak z nekim posebnim šumenjem. Severna kaperica s svojim nežnim repom in širokimi plavutami je z neizmerno hitrostjo rezala valove in v svojem teku požirala nič manj kot ona hitre živalice, meuke ali makrele, med tem ko je beli, bolj leni kit mirno požiral lene in okorne moluske.

Bolj na dnu pa so plavali med prodom sive ambre, balenopteri s koničastim gobcem, podolgasti in črnikasti groenlandski anarnaki, velikanski, po vseh morjih razširjeni glavači, ali pa so se spuščali v homerične boje, ki so po več milj daleč porudečevali površje oceana. Veliki labrodorski tegusiki, pliskavice s sabljastimi plavutami na hrbtu, vse vrste tulnjev in mrožev, morski psi, konji, medvedi, levi, sloni so se pasli na vlažnih pašnikih oceana in doktor je vse te neštevilne živali ravno tako lahko opazoval, kakor lupinarice in ribe v kristalnih vodnjakih zoološkega vrta.

Kaka lepota, mnogoličnost in moč v naravi! Kako je bilo vse izredno in čarobno v tej okolici tečaja!

Ozračje je postajalo nenavadno čisto; človek bi rekel, da je bilo prenasičeno s kisikom. Hlastno so vdihavali mornarji ta zrak, po katerem je njihovo življenje živahneje delovalo; v pravem pomenu besede je gorelo v njih, tako da tega ni mogoče opisati, niti približno ne; z nekako nadčloveško silo so prebavali in dihali in misli v možganih so se jim čudovito hitro vzbujale in razvijale; v eni uri so preživeli življenje celega dne.

Sredi teh čudežev in izrednosti pa se je mirno zibala šajka v lahnem pišu zmernega vetra, čigar moč so krepili tudi albatrosi s svojimi širokimi peruti.

Proti večeru so izgubili Hatteras in njegovi tovariši izpred svojih oči obrežje Nove-Amerike. Za zmerne pase kakor za kraje z jednakonočjem so bile nočne ure. Tu pa je solnce vedno bolj razširjalo svojo okroglo pot in opisovalo z oceanom natančno vzporeden krog. V poševnih žarkih se kopajoča šajka ni mogla zapustiti svetlega središča, ki se je z njo vred premeščevalo.

Vendar so vsa živa bitja severnih krajev čutila bližajoči se večer, kakor če bi se bila žareča zvezda skrila za obzorje; ptice, ribe in kiti so izginili. Kam! Višje proti nebu? Globokeje v morje? Kdo bi mogel to vedeti? Toda po njihovem kričanju, hripenju in šumenju valov, ki jih je burkalo dihanje morskih velikanov, je naglo nastopil tihi mir; valovi so zaspali v komaj čutnem zibanju in noč je razlila svoj blagodejni vpliv kljub iskrecim žarkom.

Odkar so odrinili od Altamont-Harboura, se je šajka pomaknila za eno stopinjo dalje proti severu. Naslednjega dne se še ni nič pokazalo na obzorju, niti oni visoki vrhovi, ki že od daleč naznanjajo suho zemljo, niti ona posebna znamenja, iz katerih mornar sklepa na bližnje otoke ali celine.

Veter je bil ugoden in ne močan, in morje malo nemirno. Trope ptičev in rib so se vrnile v množicah kakor prejšnjega dne. Doktor se je povzpел nad valove in videl kite, kako so zapuščali svoja globoka zavetja in se polagoma dvigali proti površju morja. Samo kaka ledena gora in tu in tam raztreseno ledovje je prekinilo neizmerno enoličnost oceana.

Splošno pa je bilo ledovje redko in plavajoče ladje ne bi bilo moglo ovirati. Pripomniti je treba, da se je

šajka nahajala deset stopinj nad tečajem mraza; z ozirom na preme toplote je bilo to prav tako, kakor bi se nahajala deset stopinj pod njimi. Zatorej ni bilo nič čudnega, da je bilo morje v tej dobi prosto, kakor je moralo biti na primer ob zalivu Disko v Baffinskem morju. Tako bi torej tu ladja imela prosto vožnjo v poletnih mesecih.

To opazovanje je zelo velike važnosti in praktičnega pomena. Če bi mogli kitolovci prodreti v severno kotlino, bodisi skozi severna morja Amerike, bodisi skozi severna morja Azije, bi ondi brez dvoma naglo napolnili svoje ladje, kajti ta del oceana je splošnji ribnjak, ki hrani v sebi some, tulnje in vse pomorske živali.

Opoldne se je vodna prema še vedno stikala z nebno premo; doktor je pričel dvomiti, da bi se v tej širini nahajala kaka celina.

Če pa je preudarjal, je skoro nujno prišel do mnenja, da mora biti na severu suha zemlja; kajti ko se je zemlja ohladila, in se je para ozračja izgostila, so se morale vode v prvih dneh sveta ukloniti sredobežni sili, se steči proti polutnikovemu pasu in zapustiti nepremične točke zemlje. Zatorej so se morali kraji ob tečaju nujno dvigniti iz vode. Ta sklep se je zdel doktorju popolnoma pravilen. In istotako se je zdelo tudi Hatterasu! Zatorej je Hatteras skušal s svojimi očmi prodreti skozi megle na obzorju in daljnogled se mu ni premaknil od očesa. Na vodni barvi, na obliki valov, na pihanju vetra, povsod je iskal znamenj bližnje zemlje. Čelo se mu je gubalo in kdor bi ne bil vedel njegovih misli, bi ga bil občudoval, tako izrazito so se kazale njegove goreče želje in bojazljiva vprašanja.

## XXII.

### Bližanje k tečaju.

Tako je potekal čas v mučni negotovosti. Nič se ni pokazalo na jasno začrtanem obodu. Vse le nebo in morje! Niti bilke onih zemeljskih rastlin, ki so oveselile srce Krištofa Kolumba, ko je jadral proti Ameriki. Hatteras je nepremično zrl.

Ob šestih zvečer se je končno pokazal nedoločen, precej visoko se dvigajoč hlap nad morsko gladino; bil je kakor steber dimu. Nebo je bilo popolnoma čisto, zato je ta hlap ni mogel biti oblak. Izginil je za hip, a se zopet prikazal, kakor bi ga podilo semintje.

Hatteras je prvi to opazil. Naravnal je svoj daljnogled na nedoločno točko, na nerazložljivi hlap in ga še uro opazoval nepremično.

Nakrat mu menda pride gotovo znamenje pred oči, kajti svoji roki iztegne proti obzorju in glasno vzklikne:

»Zemlja, zemlja!«

Pri teh besedah skočijo vsi po koncu, kakor bi jih bil zadel električni tok.

Nekak dim se je vidno dvigal nad morjem.

»Vidim, vidim!« vzklikne doktor.

»Dà! gotovo! ... dà,« reče Johnson.

»To je oblak,« pravi Altamont.

»Zemlja, zemlja!« odvrne Hatteras z neomajnim prepričanjem.

Vseh petero mornarjev je še gledalo z napeto pazljivostjo.

Toda kakor se to pogosto godi pri predmetih, ki se vsled svoje oddaljenosti vidijo nedoločno, tako je tudi ta točka navidezno izginila. Končno so jo oči znova zazrle, in doktor je opazil celo hipen dvajset ali petindvajset milj proti severu oddaljen blišč ter je vzkliknil:

»To je vulkan!«

»Vulkan?« dé Altamont vprašaje.

»Brez dvoma.«

»V tej širini!«

»Zakaj pa ne?« odvrne doktor; »ni-li Islandija vulkanična in takorekoč iz vulkanov?«

»Da! Islandija,« pravi Amerikanec; »toda tako blizu tečaja!«

»No, ali ni naš slavni rojak, poveljnik Jakob Ross našel na južni polobli dva ognjenika, Erebus in Terror, ki popolnoma delujeta, in sicer ob 170° dolžine in 78° širine! Zakaj bi torej ne bilo vulkanov tudi na severnem tečaju?«

»V resnici, to je mogoče,« odgovori Altamont.

»Oh!« vzklikne doktor »razložno ga vidim: vulkan je.«

»No, plujmo naravnost proti njemu,« dé Hatteras.

»Veter pojenjuje,« reče Johnson.

»Potegnite jadro skupaj, kolikor se da.«

Toda to ravnanje je šalupo le še oddaljevalo od omenjene točke, da je najpazljivejše oko ni moglo opaziti.

Vendar o bližnjem obrežju ni moglo biti več dvoma. Ondi so imeli torej cilj potovanja pred očmi, če tudi še ni bil dosežen, in štiriindvajset ur gotovo ne more več preteči, da bi ne stopila človeška noga na ona nova tla. Ko jim je božja previdnost pripustila, da so se tako pri-

bližali tej zemlji, jim pač tudi ne bo zabranila ondaj se izkrčati.

Vendar se pri sedanjih okoliščinah na nikomur ni javilo ono veselje, kakor bi se moralo javiti pri takem odkritju. Vsakdo je premišljal zase in se popraševal, kaj bi pač bilo na teh tleh tečaja. Zdelo se je, da živali beže pred njimi; mesto da bi zvečer ondi iskali ptiči zavetja, so plahutali od ondi proč s svojimi peruti! Je-li ona zemlja tako negostoljubna, da ne najde na njej tanovšica ali jerebica svojega pribežališča? Celo ribe, velikj kiti, so urno bežali pred tem obrežjem preko prozornih vodj. Odkod je prihajal ta čut odbijanja, če ne strahu, ki je navdajal vsa živa bitja, ki so se približala temu delu zemeljske oble?

Vse to je napravilo nekak čuden vtis na naše mornarje; zazibali so se v svoje občutke in polagoma je spanec vsakomur zatisnil težke trepalnice.

Hatteras je bil na vrsti za stražo! Prijel je za veslo; doktor, Altamont in Bell so po klopeh iztegnjeni pospali drug za drugim in so se kmalu zatopili v kraljestvo sladkih sanj. Hatteras se je skušal spancu ustavljati; tako dragocenega časa ni hotel izgubljati. Toda lahko gibanje šajke ga je nežno zibalo in nehote se mu je usiljevala neodoljiva zaspanost. Šajka se je komaj premikala dalje, lahni veter ni mogel napihmiti razpetega jadra.

Tam v daljavi je nepremično ledovje odbijalo svetle žarke in tvorilo žareče zvezde na širnem oceanu.

Hatteras se je zamaknil v svoje sanje. V naglih mislih se je zatopil v vse svoje žitje in preletel ves tek svojega življenja z ono hitrostjo, ki je lastna samo mislim in ki je niti učenjaki ne morejo pojmiti. Zamislil se

je v svoje pretekle dni in v duhu gledal svoje prezimovanje, zaliv Viktorija, Trdnjavo previdnosti, doktorjevo hišo, in kako je Amerikanca našel pod ledom.

Potem je posegel še globokeje v svojo preklost; sanjal je o svoji ladji, o upepeljnem Forwardu, o svojih sodrugih in izdajalcih, ki so ga bili zapustili. Kaj se je zgodilo ž njimi? Mislil je na Shandona, Walla in na surovega Pena. Kje so sedaj? So-li dospeli do Baffinskega morja preko ledenih poljan?

Potem se je še dalje povzpela njegova sanjajoča domišljija in mu slikala njegov odhod iz Anglije, njegova pretekla potovanja, ponesrečene poizkuse in nezgode. Pozabil je na položaj, v katerem se je v resnici nahajal, na skorajšnji uspeh in na napol že uresničene upe. Iz veselja so ga sanje spravile v skrbi.

V take sanje je bil zatopljen dve uri; potem so nastopile njegove misli zopet novo pot in ga popeljale proti tečaju; v duhu je gledal, kako stopi na to angleško zemljo in razobesi na njej zastavo Združenega Kraljestva.

Ko je tako ždel, se je dvignil ogromen, rumenkasto siv oblak nad obzorjem in zatemnil ocean.

Ni si mogoče predočiti, s kako čudovito naglostjo udarjajo na dan orkani v severnih morjih. Ob krajih polutnika nastali hlapovi se zgoste nad neizmernim ledovjem severa in na njihovo mesto drve z velikansko silo druge plasti zraka. Na ta način je umevno, kako da so na severu tako silni viharji.

Ko se je veter prvič zagnal s svojo silovitostjo, so kapitan in njegovi tovariši nemudoma planili kvišku iz svojega spanja in bili koj pripravljeni za delo.



Morje se je dvigalo v visokih valovih s tankim podnožjem; šalupo je premetavalo v penečem morju in jo potapljal v globoke prepade, ali pa se je zibala na koničastih valovih nagibaje se v kotih nad petinštirideset stopinj.

Hatteras je krčevito zgrabil za drog krmila, ki se je grmeče zigravalo v peneči se vodi; včasih pa ga je drog silovito puhnil nazaj, da se je kar zvil. Johnson in Bell pa sta neprestano plula vodo iz šajke, ki se je zajemala v njo.

»Na tak vihar pa nismo mislili«, de Altamont ter se tesno oprime svoje klopi.

»Tu mora biti človek na vse pripravljen«, pravi doktor.

Te besede sta izgovorila med žvižganjem zraka in bobnenjem valov, ki jih je siloviti veter razprševal v nevidne kapljice. Ni se dalo skoro več vzdržati v severni smeri; skozi gosto meglo se morje par sežnjev daleč ni več razločevalo. Izginila so vsa znamenja.

Zdelo se je, kakor bi hotel vihar v trenutku, ko bi se imel cilj že doseči, potnike resno svariti. Prerazdraženim duhovom se je to zdelo kakor prepoved iti dalje. Je-li narava hotela prepovedati dostop na tečaj? Je-li ta točka zemlje trdnjava orkanov in neurja, ki ne pusti nikogar blizu?

Vendar kdor bi bil videl odločne mornarje, bi bil spoznal, da se ne marajo ukloniti niti vetru niti valovom in da hočejo vztrajati na potu proti svojemu cilju. Cel dan so se tako borili, zroči vsak trenutek smrti v oči, ne da bi prodrli kaj naprej; a tudi ne da bi jih nazaj zaneslo; premočeni so bili od toplega dežja in valov, ki jim jih

je vihar zaganjal v obraz. Med rjoventjem neurja pa se je slišalo od časa do časa tožno kričanje ptičev.

Med vedno naraščajočo ljutostjo valov pa je nastala proti šesti uri zvečer trenutno globoka tišina in mir. Morje se je pomirilo in postalo ravno na površju, kakor bi se že dvanajst ur več ne burkalo. Zdelo se je, kakor da bi bil orkan prizanesel temu delu severnega morja.

Kaj se je torej vršilo? Izvanreden in neumljiv pojav, kakoršnega je doživel tudi kapitan Sabine na svoji vožnji po groenlandskih morjih.

Megla se sicer ni dvignila, a prešinila jo je neka čudna svetloba. Šajka je plula v neki električni svetlobi, bliščeči kakor ogenj sv. Elma, toda brez toplote. Jadro, veslo in vsa oprava šajke se je nepopisljivo lepo slikala na svetlikajočem nebesu. Mornarji so se kopali v prozornih žarkih in njihova lica so žarela v kakor plamen rdečem odsvitu.

Trenutna tišina na tem delu oceana je nastala najbrže vsled gibanja dvigajočih se zračnih stebrov, med tem ko je besni vihar še vedno divjal okrog mirnega središča. Toda pri tem ognjevitem ozračju je šinila Hatterasu neka misel v glavo in je vzkliknil:

»Vulkan!«

»Je-li mogoče?« se divi Bell.

»Ne, ne!« odvrne doktor; »nas bi zadušilo, če bi plamen segal do nas«.

»Mogoče je to njegov odsvit v megli,« meni Altamont.

»Tudi to ne. V tem slučaju bi morali biti blizu zemlje in slišali bi bobnenje izbruha.«

»Kaj pa torej? ... vpraša kapitan.

»To je kozmičen pojav,« odgovori doktor; »pojav, ki se ga je še malo opazovalo do sedaj. Če plovemo dalje, smo v kratkem izven tega svetlega okrožja in se povrnemo zopet v temo in neurje.«

»Naj bo kar hoče, naprej!« zakliče Hatteras.

»Naprej!« vzkliknejo njegovi tovariši, ki jim niti na misel ni prišlo, da bi se oddahnili v mirni kotlini.

Jadro je s svojimi ognjenimi gubami viselo ob iskrenem se jadrniku. Krmila so se potapljala v žareče valove in jih dvigala kakor iskre svetlih vodnih kapljic.

Hatteras je krmilil proti severu s kompasom v roki; polagoma je izgubljala megla svojo svetlobo in potem tudi svojo prozornost. Veter se je že zopet komaj nekaj sežnjev oddaljen začul s svojim bučanjem in šajka se je v kratkem povrnila v strašni in siloviti vihar.

Veter se je bil k sreči izprevrgel v jug in šajka je plavala za njim naravnost proti severu, v nevarnosti, da se razbije; vendar je dirjala z brezumno hitrostjo; na pečine, skale, ali ledovje bi bila lahko vsak trenutek zadela, kjer bi se bila nujno razbila v kosce.

Vendar ni nobeden teh mož ugovarjal, nihče ni črnil pametne besede in besno so drli v nevarnost. Polotilo se jih je hrepenenje po nepoznanem. Drvili so se dalje ne slepi, temveč zaslepljeni, ne da bi se v svoji nestrpnosti še zadovoljili z neznansko naglim tekom. Hatteras je nepremično držal drog v svoji smeri sredi pe-nečih se valov, ki jih je vihar ožigosal.

Med tem pa se je jelo čutiti, da se bliža obrežje; v zraku so se kazali posebni pojavi. Naenkrat se megla pretrga, kakor bi veter razparal zastor in za trenutek se

je bliskoma prikazal na obzorju neizmerno visok steber plamena, ki se je dvigal proti nebu.

»Ognjenik! ognjenik!« zakriče vsi iz enega grla. Toda strašna prikazen je že izginila; veter se je izprevrigel v jugovzhod, zasukal šajko in jo tiral od te nedostopne zemlje proč.

»Prokleta!« zarentači Hatteras ter vleče skupaj jadro; »tri milje nismo bili več proč od obrežja!«

Hatteras se ni mogel ustavljati sili viharja; toda uklonil se ni, temveč se krčevito upiral vetru, ki je z nepopisljivo besnostjo vdaril na dan. Včasih se je šajka prevrnila na stran, da se je bilo bati, da se ves gredelj nakrat ne obrne na vrh. Vendar ga je krmilo še potisnilo nazaj, kakor jezdec z uzdo in ostrogo vzpodbode konja, ki se mu že kolena šibe, da bi se vrgel na hrbet.

Hatteras s svojimi razmršenimi lasmi je imel roko kakor prikovano na krmilu; bil je duša male ladjice in bil z njo eno kakor jezdec in konj v diru.

Nakrat zazré strašen prizor. Komaj deset sežnjev proč se je zibala ogromna ledena klada na vrhu razburkanega valovja; dvigala se je in padala kakor šajka; če bi se šajke samo dotaknila v padcu, bi jo razbila.

Toda poleg te nevarnosti, da se šajka pogrezne v globočino, se pokaže še druga ne manj strašna nevarnost; kajti drveči se led je bil preobložen z belimi medvedi, ki so se tiščali drug drugega in bili vsi preplašeni.

»Medvedje! medvedje!« vikne Bell s pritajenim glasom.

In vsak je s strahom opazil isto.

Led je strašno omahoval; včasih se je tako nagnil, da so se zveri valile druga preko druge. Tedaj so

grozno zamomljali, da so se skoro merili z bučanjem viharja, in strašen koncert se je slišal iz plavajočega zverinjaka.

Če ledeni splav omahne in se medvedje prevrnejo proti šajki, bodo skušali splezati v njo.

Kak četrť ure, ki je bil dolg kakor stoletje, ploveta tako šalupa in led drug poleg drugega, sedaj se oddaljuje do dvajset sežnjev, sedaj zopet približevaje se, da bi skoro trčila drug ob drugega. Sedaj se je dvigala šajka nad ledom, sedaj led nad šajko, in plašnim pošastim bi se bilo treba samo izpustiti.

Hatteras in njegovi tovariši so nemo zrlí; niti na misel jim ni prišlo, da bi se s pomočjo krmila oddaljili od te nevarne okolice, in z neomajno vztrajnostjo so se držali v svoji smeri. Neki zmedeni občutki so se polastili njihovega duha, ki so prihajali bolj od strmenja kakor strahu. Občudovali so, in strašni prizor je le še izpopolnil boj elementov.

Končno se je oddaljil led, ki ga je tiral s seboj veter, kateremu se je šajka s povitim jadrom lažje ustavljala, in izginil je v temno meglo; samo od časa do časa se je še čulo daljnje momljanje zverinskih pošasti.

V tem hipu se je vihar podvojil in razvnel z nepopisljivo besnostjo. Šalupo je dvigalo nad valove, jo zgrabilo in sukalo s tako naglostjo, da bi se moralo človeku v glavi zvrteti. Jadro se je odtrgalo in odfrčalo kakor ptica. V vrtincu valov se je delala okrogla luknja, proti kateri je vleklo in tiralo mornarje z neodoljivo silo. Polagoma so se jeli pogrezati; v sredi vrtinca jih je privlačna sila takrekoč vsesovala in požirala žive.

Vsi so skočili po koncu in se potrto pogledali drug

drugega. Vrtelo se jim je v glavi in občutili so neizrekljiv strah pred žrelom.

V trnutku pa se šalupa postavi po koncu in s silo lastne hitrosti se požene izven okrožja privlačne sile. Altamonta, doktorja in Bella vrže nazaj na klopi. Ko se dvignejo, je Hatteras že izginil.

Bilo je ob dveh zjutraj.

### XXIII.

#### Angleška zastava.

V prvem hipu se privije iz prsi vseh štirih obupen krik.

»Hatteras!« kliče doktor.

»Izginil!« vikneta Johnson in Bell.

»Izgubljen!«

Ozro se okrog sebe, a ne vidijo ničesar na razburkanem morju. Duk laja obupno in hoče planiti v valove, da ga Bell komaj pridrži.

»Primate za krmilo, Altamont«, reče doktor, »in napnimo vse moči, da najdemo nesrečnega kapitana«.

Johnson in Bell sedeta zopet na klopi, Altamont zgrabi za krmilo in šalupa se zopet vravna v smer vetra.

Johnson in Bell pričneta brodit po vodi; celo uro ne zapuste mesta nesreče. Iščejo in iščejo, toda zastonj. Nesrečni Hatteras je prišel orkanu v kremplje in se je izgubil.

Izgubljen! tako blizu tečaja! tako blizu svojega cilja, da ga je že lahko z očmi videl!

Doktor je klical, kričal in streljal s svojo puško; Duk se mu je pridružil s svojim otožnim tuljenjem; a nikakega odgovora nista čula kapitanova prijatelja. Tedaj se je Clawbonny-a polotila globoka žalost, glavo si je zakril z rokami in tovariši so ga slišali jokati.

Tako daleč še od zemlje, brez kakega krmila ali konca deske Hatteras ne more živ dospeti do obrežja, in mogoče je le, da pride do te zaželjene zemlje njegovo z vodo napeto in obtolčeno truplo.

Po enournem iskanju so se morali napotiti proti severu in se boriti z zadnjimi izbruhi viharja.

Dne 11. julija ob petih zjutraj se je veter polegel in valovi so potihnili; nebo se je zjasnilo in ne tri milje daleč se je pokazala zemlja v vsem svojem blišču. Bil je to otok, ali bolj ognjenik, ki se je kakor kak stolp dvigal proti nebu na severnem tečaju sveta. Gora je v svojem polnem delovanju bljuvala goreče kamenje in razbeljeno skalovje; zdelo se je, da se trese kakor kak mogočen sopihajoč velikan. Izbljuvane mase so se dvigale visoko proti nebu med rdečim plamenom in med toki lave, ki se je valila po pobočju gore v silnih nalivih. Tu so se vile žareče kače med kadečim se skalovjem, ondi so padali goreči slapovi med škrlatastimi parami, in še nižje doli je drla po kipečem ustju v morje ognjena reka, nastala iz tisoč ognjenih potokov.

Ognjenik je imel samo eno žrelo, kakor se je videlo, iz katerega so švigali ognjeni oblaki, razsvetljeni od švigajočih bliskov; elektrika je morala igrati važno vlogo v tem veličastnem pojavu.

Nad sopihajočim plamenom se je valil neizmeren steber dimu, spodaj rdeč, zgoraj črn. Veličastno se je dvigal proti nebu in se v debelih zavinkih motal v oblake.

Nebo je bilo sivo, pepelnato barvano.

Sedaj je doktor spoznal, da je morala ona temina ob viharju prihajati od pepela, ki se je kakor neprodirljiv zastor razgrnil pred solncem. Spomnil se je sličnega dejstva iz leta 1812., ko so pepelnati oblaki, ki jih je izbljuval ognjenih Saint Vincent, zakrili otok Barbado in ga pri belem dnevu zavili v črno temo.

Ogenj bljuvajoče skalovje, ki se je dvigalo iz oceana, je bilo tisoč sežnjev visoko, približno toliko kakor Hecla. Iz vrha do vznožja potegnjena črta je tvorila z obzorjem približno kot enajstih stopinj.

Čim bolj se je šalupa bližala, bolj se je ognjenik vzdigoval iz valov. O rastlinstvu ni bilo videti sledu; niti obrežnega obrobka ni imel in strmo pobočje je navpično padalo v morje.

»Bomo-li mogli pristati?« reče doktor.

»Veter nas žene tja,« odvrne Altamont.

»Toda jaz ne vidim niti koščka obrežja, kamor bi mogli stopiti.«

»Od daleč vidi se tako,« meni Johnson; »vendar se že najde kak kotic za šalupo; več pa ne potrebujemo.«

»Torej naprej!« reče Clawbonny žalostno. Doktor ni imel več oči za čudno zemljo, ki je vstajala pred njim. Zemlja tečaja je pač bila pred njim, ni pa bilo človeka, ki jo je odkril.

Pet sto korakov od pečine na okrog je morje vrelo od podzemeljeskega ognja. Otok, ki ga je oblivalo, po obsegu ni mogel meriti več kakor osem do deset milj, in



kolikor se je dalo presoditi, se je nahajal prav blizu tečaja, če ni šla zemeljska os ravno skozi njega.

Ko se brodarji približajo obrežju, zapazijo majhen zaliv, ki je zadostoval za zavetje njihove šajke. Brez pomisleka zavijejo proti njemu s strahom, da najdejo ondi truplo kapitana, ki ga je vihar zalučal na obrežje. Vendar ni bilo z lepa misliti na to, da bi ondi ležalo mirno kako truplo, kajti brežine ni bilo in morje se je zaganjalo daleč v okršene pečine. Debel pepel je pokrival tla, kjer so se nehali valovi in kamor še ni stopila človeška noga.

Končno zdrči šalupa skozi ozko odprtino med dvema pečinama, segajočima do morske gladine, in tu je bila popolnoma zavarovana pred kipečimi valovi.

Tedaj prične Duk še otožneje tuliti in klicati kapitana v svojem ginljivem jeziku; tirjal ga je od neusmiljenega morja in od brezčutnega skalovja. Ko je tako zaman lajal in ga doktor gladil z roko, da bi ga pomiril, je naredil zvesti pes silovit skok in se prvi pognal na pečine med pepel, ki se je kakor oblak dvignil okrog njega.

»Duk! sem, Duk!« kliče doktor.

A Duk ga ne poslušša in izgine. Tedaj se prično izkravat; Clawbonny in njegovi trije tovariši stopijo na suho ter varno priklenejo šajko.

Altamont hoče ravno splezati na visoko skalo, ko se začuje iz daljave nenavadno močno lajanje Duka, ki je izražalo bolj bolest nego jezo.

»Poslušajte!« reče doktor.

»Žival, ki ni ničesar zasledila?« pravi orožničar.

»Ne, ne!« odvrne doktor tresoč se, »to prihaja od jadikovanja, to je jokanje! Truplo Hatterasa je ondi!«

Pri teh besedah jo udarijo vsi štirje po stopinjah Duka sredi pepela, ki jim je silil v oči, in pridejo do nekega zatoka, kjer so se valovi polagoma izgubili.

Ondi je Duk lajal poleg trupla, ki je bilo zavito v angleško zastavo.

»Hatteras! Hatteras!« tarna doktor in se spusti na telo svojega prijatelja.

Hipoma pa zažene nepopisljiv krik. Okrvavljeno in navidezno mrtvo telo prične utripati pod njegovo roko.

»Živi, živi!« vzklikne doktor.

»Da,« reče slaboten glas, »živim na zemlji tečaja, kamor me je zanesel vihar! živim na otoku Kraljice!«

»Hura za Anglijo!« zaori iz vseh petero grl.

»In za Ameriko!« pristavi doktor ter poda eno roko Hatterasu, drugo pa Amerikancu.

Tudi Duk je po svoje klical hurà.

V prvih trenutkih so bili vrli junaki vsi zamaknjeni v svojo srečo, da zopet vidijo kapitana, in oči so se jim zaiskrile svetlih solz. Doktor je pregledal stanje Hatterasa in se prepričal, da ni bil hudo ranjen. Veter ga je bil tiral do obrežja, kjer je bila stvar pač zelo nevarna; pogumnega mornarja je večkrat vrglo nazaj, končno pa se je z vso silo oklenil neke peči in posrečilo se mu je povzpeti se iz valov. Ondi se je zavil v svojo zastavo in izgubil zavest, ki se mu je še le vrnila, ko se je pričel Duk laskati in lajati okrog njega. Koj po prvi postrežbi se je Hatteras že lahko dvignil in se napotil ob rameni doktorja se opiraje proti šalupi.

»Tečaj! severni tečaj!« je ponavljal med stopanjem.

»Srečni ste!« mu reče doktor.

»Da, srečen! In vi, prijatelj moj, ne občutite li tudi vi te sreče, da se nahajate tu? Tla, po katerih stopamo, so tla tečaja! Zrak, ki ga vdihavamo, je zrak tečaja! Oh, severni tečaj, severni tečaj!«

Pri teh besedah se je Hatteras črez mero navduševal, kakor da bi ga napadala mrzlica, in doktor se je zaman trudil, da bi ga pomiril. Oči so se mu ognjevito iskriale in misli so mu kipele po možganih. Clawbonny je pripisoval to prenapeto stanje strašnim nevarnostim, ki jih je preстал kapitan.

Hatteras je potreboval počitka, zato so šli iskat prostora za šotor. Altamont je kmalu našel naraven skalnat brlog, kamor sta Johnson in Bell znesla živež; nato sta izpustila tudi groenlandske pse.

Ob enajstih je bilo že vse pripravljeno za malico. Šotorovo platno jim je služilo za namizni prt. Zajutrek, ki je bil iz pemmikana, nasoljenega mesa, čaja in kave, je bil kar po tleh razpostavljen, in bilo je treba samo seči po njem in uživati. Toda Hatteras je zaželel, da se še preje določi zemljepisna lega otoka; natanko je hotel vedeti, pri čem je v tem oziru. Doktor in Altamont vzameta svoje priprave in najdeta za lego brloga 89° 59' 14" širine. Dolžina v tej visočini ni prišla več v poštev, kajti par sto korakov višje so se morali itak vsi poldnevnik strniti v eno točko.

Torej se je otok v resnici nahajal na severnem tečaju in do devetdesete stopinje je manjkalo od tu ravno še petinštirideset sekund, natančno tri četrtime milje, to se pravi, tečaj je moral biti ravno ob vrhu ognjenika.

Ko je Hatteras izvedel za ta račun, je zahteval, da

se zapiše v dvojni zapisnik, ki naj se položi v grobljo ob obrežju.

Tedaj doktor koj prime za pero in napiše sledečo listino, od katere se še sedaj nahaja en izvod v arhivu Kraljeve zemljepisne družbe v Londonu.

»Dne 11. julija 1861. je odkril s svojimi sodrugi podpisani kapitan Hatteras, poveljnik ladje Forward iz Liverpoola, »otok Kraljice« ob  $89^{\circ} 59' 15''$  severne širine.

Kdor najde to listino, naj jo blagohotno izroči admiralstvu.

Podpisani: Ivan Hatteras, poveljnik Forwarda; doktor Clawbonny; Altamont, poveljnik Porpoisa; Johnson, orožničar; Bell, tesar.«

»In sedaj, prijatelj moji, k mizi,« reče veselo doktor.

## XXIV.

### Pouk o severni kozmografiji.

Umevno je, da so se k malici vsedli na tla.

»Kdo ne bi dal vse mize in obednice sveta za to, da bi obedoval ob  $89^{\circ} 59' 15''$  severne širine!« reče doktor.

Vsakdo je obračal svoje misli le na njihov položaj; le misel o severnem tečaju je gospodovala v njihovih duhovih. Pri uspehu, kakoršnega še ni nihče dosegel, so se pozabile vse nevarnosti, ki so jih prestali in ki so jih še čakale na povratku. Česar niso mogli doseči niti stari,

niti moderni, ne Evropejci, ne Amerikanci, ne Azijati, to je bilo sedaj dovršeno.

Zato so pazljivo poslušali doktorja njegovi sodrugi, ko jim je pripovedoval, kar mu je podajalo o pričujočem položaju njegovo znanje in neizčrpni spomin.

Z velikanskim navdušenjem se sprejme doktorjev predlog, da naj se kapitanu napije.

»Ivanu Hatterasu!« reče doktor.

»Ivanu Hatterasu!« pritrdé tovariši soglasno.

»Severnemu tečaju!« odgovori z nekim posebnim poudarkom Hatteras, ki je bil do sedaj tako ravnodušen in malobeseden, sedaj pa se je udal neki živahni, neodoljivi zgovornosti.

Kupice so trčile, in po napitnici so si gorko stisnili roke.

»To je vendar najvažnejše zemljepisno odkritje naše dobe!« pravi doktor. »Kdo bi si bil mislil, da se bo to prej odkrilo nego se bo preiskalo središče Afrike ali Avstralije! Resnično, Hatteras, vi ste nad Sturtom Livingstonom, nad Burtonom in Barthom! Čast vam!«

»Prav govorite, doktor,« reče Altamont, »zdi se, da bi moral biti severni tečaj zadnja točka zemlje, ki bi se odkrila, ker je to tako silno težavno. Če bi se bila kaka vlada odločno zavzela za preiskovanje središča Afrike, bi bila neogibno dosegla svoj cilj z žrtvami ljudi in denarja; a tu je pa uspeh docela negotov in lahko bi se zadelo na nepremagljive ovire.«

»Nepremagljive!« vikne Hatteras, »nepremagljivih ovir ni, pač pa so bolj ali manj odločne volje, to je vse!«

»Dovolj je, da smo na njem,« reče Johnson; »pa povejte mi enkrat, gospod Clawbonny, kaj tako posebnega ima tečaj na sebi?«

»Kar ima posebnega, moj vrli Johnson, je to, da je on edina nepremična točka zemlje, dočim se vse druge vrte s skrajno hitrostjo.«

»Pa jaz nič ne opazim, da bi bili tu bolj pri miru, kakor v Liverpoolu,« odgovori Johnson.

»Nič bolj, ker tudi v Liverpoolu ne čutite tega gibanja; to prihaja odtod, ker ste v obeh slučajih sami deležni gibanja oziroma miru. Toda stvar za to ni nič manj gotova. Zemlja se v štiriindvajsetih urah enkrat zavrti okrog sebe, in to vrtenje se mora vršiti okrog osi, katerih skrajna konca segata do severnega in južnega tečaja. In mi smo ravno na enem teh dveh nepremičnih koncev osi.«

»Torej se naši rojaki urno vrté, mi pa smo pri miru?« reče Bell.

»Približno, kajti popolnoma na tečaju še nismo.«

»Prav imate, doktor,« de Hatteras resno in zmaje z glavo, »petinštirideset sekund še manjka, da nismo natančno na oni točki.«

»To je malenkostno,« odvrne Altamont, »in lahko se smatramo za nepremične.«

»Da,« pritrди doktor, »med tem ko prelete prebivalci ob ravniku po tri sto šestinosemdeset milj na uro!«

»In ne da bi bili zaradi tega kaj bolj utrujeni!« reče Bell.

»Res je,« pritrди doktor.

»Toda ali nima zemlja, brez ozira na to vrtenje, še nekega drugega gibanja okrog solnca?« praša Johnson.

»Da, gibanje, ki je izvrši v enem letu.«

»Je-li to gibanje hitrejše nego prvo?« praša Bell.

»Neskončno hitrejšje, in povedati moram, da nas vleče za seboj kakor vse druge prebivalce zemlje, dasi smo na tečaju. Naša domnevana nepremičnost je dozdevna. Nepremični smo z ozirom na druge točke zemlje, ne pa z ozirom na solnce.«

»Glejte no, glejte!« reče Bell z nekakim komičnim pomilovanjem, »jaz sem pa mislil, kako sem v miru! torej se moram odpovedati tej prevari! Torej človek niti za trenutek nima miru na svetu.«

»Kakor si rekel, Bell,« pravi Johnson; »ali bi nas hoteli poučiti, Clawbonny, kolika je hitrost tega gibanja?«

»Precejšnja je,« odgovori doktor; »zemlja teče okrog solnca sedemdesetkrat hitreje nego štiriindvajset funtov težka kroglja, ki preleti na sekundo sto petindevetdeset sežnjev. Vidite torej, da je to nekaj drugega nego premikanje točk ob ravniku.«

»Vraga!« reče Bell, »človek bi vam skoro ne verjel, gospod Clawbonny! Več kakor sedem milj v eni uri, in ko bi bila vendar tako lahko ostala zemlja nepremična, če bi bil Bog hotel!«

»Dobro,« reče Altamont, »mislite si, Bell: potem bi ne bilo ne dneva ne noči, ne pomladi ne jeseni, ne poletja ne zime!«

»Brez ozira še na enostavno in strašno posledico,« pristavi doktor.

»Katero?« vpraša Johnson.

»Potem bi bili mi padli v solnce!«

»V solnce bi bili padli!« ponovi začudeno Bell.

»Brez dvoma. Če bi to gibanje prenehalo, bi se zemlja zaletela v solnce v štiriinšestdesetih dneh in pol!«

»Padanje štiriinšestdeset in pol dni!« ponovi Johnson.

»Ne več ne manj,« odgovori doktor; kajti preleteti bi imela razdaljo osemindeset milijonov milj.«

»Koliko je pa težka zemlja?« praša Altamont.

»Pet tisoč osem sto enoinosemdeset milijonov ton.«

»Dobro!« de Johnson, »to so pa številke, ki ušesu nič ne povedo! Niso več pojmljive.«

»Torej, moj ljubi Johnson, vam hočem povedati dve primeri, ki vam ostaneti v spominu: zapomnite si, da je treba petinšestdeset lun, da stvorijo težo zemlje, in tri sto petdeset tisoč zemelj, da bi stvorile težo solnca!«

»To presega vse meje!« reče Altamont;

»Vse meje, to je prava beseda,« odvrne doktor; »toda jaz se vračam k tečaju, ker ni bilo še nikdar tako primernege časa za kozmografičen pouk o tem delu zemlje, če bi vas morda s tem ne dolgočasil.«

»Dajte, doktor, dajte!« reče Altamont.

»Dejal sem vam,« poprime besedo doktor, ki ga je ravno tako veselilo poučevati kakor njegove tovariše poslušati, »dejal sem vam, da je tečaj nepremična točka le z ozirom na druge točke zemlje. To ni v vsem oziru res.«

»Kako?« reče Bell, »je-li treba še kaj odšteti?«

»Da, Bell, tečaj ni vedno na istem mestu; prejšnje čase je bila severnica bolj oddaljena od nebnege tečaja kakor do sedaj. Naš tečaj je torej v gotovem oziru premakljiv; v šestindvajset tisoč letih opiše neki krog. To prihaja od tod, ker se prestavlja jednakonočje, o katerem vam hočem koj govoriti.«

»Toda ali bi se ne moglo zgoditi, da bi se tečaj nekega lepega dne zelo daleč prestavil?« vpraša Altamont.



»E, moj dragi Altamont, zadeli ste na veliko vprašanje, o katerem so učenjaki dolgo razpravljali vsled neke »posebne najdbe«.

»Kake?«

»Poslušajte. L. 1771. se je našlo truplo nosoroga ob kraju ledenega morja in 1799. truplo slona na obrežju Sibirije. Kako sta prišla ta dva štirinožca iz vročih dežel v tako širino? Od tod je nastal hrup med učenjaki, izmed katerih ni bil nikdo tako prebrisan kakor Francoz M. Elija Beaumont, ki je dokazal, da so te živali živele že precej visoko na severu, in da so potoki in reke enostavno zanesle njihova trupla tja, kjer se jih je našlo. Toda ali uganete, kaj vse je iznašla domišljia učenjakov, predno je prišla ta razlaga na dan?«

»Učenjaki so vsega zmožni,« reče s smehom Altamont.

»Da, vsega, če je treba pojasniti kako dejstvo; no, in postavili so podmeno, da je bil tečaj zemje nekdej ob ravniku in ravnik ob tečaju.«

»Ba!«

»Prav tako, kakor sem vam rekel, in popolnoma resno. Če bi bilo temu tako, bi se bila vsa morja vsled sredobežne sile prelila na novi ravnik in pokrila gorovja, ki bi bila dvakrat tako visoka kakor je Himalaya. Vsi sosednji kraji severnega pasu, Švedija, Norvegija, Rusija, Sibirija, Groenlandija, Nova-Bretanija bi bili pogreznjeni pet milj pod vodo, med tem ko bi kraji ob polutniku, ki bi bili prestavljeni na tečaj, tvorili pet milj visoko planoto.«

»Kaka izpremema!« se čudi Johnson.

»O, to ni učenjake nič ustrašilo.«

»Kako pa so si pojasnili ta preobrat?« vpraša Altamont.

»S pomočjo kometa. Komet je »Deus ex machina«; kadar so učenjaki v zemljepisju v zadregi, se zateko h kometu. To je najbolj postrežljiva zvezda, kar jih poznam, ki na najmanjši migljaj kakega učenjaka skoči iz svojega reda, da vse v red spravi!«

»Ali je torej po vašem, gospod Clawbonny, nemogoč tak preobrat?« reče Johnson.

»Nemogoč!«

»In če bi se izvršil?«

»Če bi se izvršil, bi ravnik zmrznil v štirindvajsetih urah!«

»Dobro! če bi pa vendar nastal sedajle,« reče Bell, potem bi se lahko reklo, da nismo prišli na tečaj!«

»Bodite brez skrbi, Bell. Da se povrnemo k nepremakljivosti zemeljske osi, sledi iz tega to-le: če bi bili mi v zimskem času na tem mestu, bi videli, da bi zvezde opisovale okrog nas popolen krog. Kar se solnca tiče, bi se nam prikazalo — ne vštévši lomljenja žarkov — na dan enakonočja dne 23. marca, in sicer od obzorja natančno v dva dela prerezano, in dvigalo bi se polagoma v vedno daljših okroglih črtah. Kar pa je tu značilnega je to, da ne zatone več, ko se enkrat prikaže, in ostane šest mesecev vidno; ko se potem ob jesenskem enakonočju njegova ploščica znova dotakne obzorja in zatone, se je ne vidi več celo zimo.«

»Ravnokar ste govorili o izploščenju zemlje ob tečaju,« reče Johnson; »dajte mi to pojasniti, gospod Clawbonny.«

»To je pa tako-le, Johnson. Ko je bila zemlja v prvih dneh sveta še tekoča, se je moralo vsled vrtenja na ravniku nakopičiti več tekoče tvarine, ker je ondi sredo-

bežna sila močnejša. Če bi bila zemlja takrat pri miru, bi bila ostala popolnoma kroglja; vsled pojava pa, ki sem ga vam opisal, ima sedaj obliko elipsoida, in tečaja sta približno pet in eno tretjino milje bližje zemeljskemu središču nego polutnik.«

»Če bi nas torej hotel naš kapitan popeljati v središče zemlje,« pripomni Johnson, »bi imeli od tu najmanj pet milj krajšo pot.«

»Prav pravite, moj prijatelj.«

»Izborno! torej imamo že toliko pota za seboj. To prilikó je treba porabiti . . .«

Hatteras ni odgovoril. Najbrže ni zasledoval razgovora, ali bolje poslušal je, ne da bi pazil.

»O, pa res!« de Johnson.

»Toda naj jaz končam,« nadajuje doktor, »o tem vam hočem pozneje pripovedovati. Prej vam hočem še povedati, zakaj nastopi vsled izploščenja tečajev jednako noče vsako leto en dan preje, nego bi sicer nastopilo, če bi bila zemlja popolnoma okrogla. Sonce namreč močnejše deluje s svojo privlačnostjo na vzbuhle dele zemlje ob ravniku, kakor ob tečaju, vsled česar se zemlja ob ravniku nekoliko zadržuje pri svojem vrtenju. Iz tega tudi sledi, da se mora tečaj malo premestiti, kar sem že zgoraj povedal. Razum tega učinka bi moralo imeti sploščenje še drug bolj čuden učinek, ki je z nami še v ožji dotiki in ki bi ga mi opazili, če bi imeli kaj čuta za matematiko.«

»Kaj hočete reči?« vpraša Bell.

»Reči hočem, da smo tu težji nego v Liverpoolu.«

»Težji?«

»Da! mi, naši psi, puške in orodja.«

»Je-li mogoče?«

»Gotovo, in to iz dveh vzrokov: prvič smo bližje zemeljskemu središču, ki nas vsled tega bolj privlači; ta privlačna sila pa ni nič drugega nego teža. Drugič ni na tečaju vrtenja, dočim se točke ob polutniku precej hitro vrte, in zato ondi predmeti silijo oddaljiti se od zemlje ter so torej lažji.«

»Kako!« dé Johnson resno, »torej nimamo na vseh krajih iste teže?«

»Ne, Johnson; po zakonu Newtona se telesa tembolj privlačijo, čim večja so, in tem manj, čim bolj so oddaljena. Tu tehtam več, ker se nahajam bližje privlačnemu središču; na kakem drugem planetu bi tehtal več ali manj, če bi bil planet večji ali manjši.«

»Kako, na mesecu? ...« se čudi Bell.

»Na mesecu bi znašala moja teža samo dvaintrideset funtov, dočim tehtam v Liverpoolu dve sto funtov!«

»In na solncu?«

»O, na solncu bi jaz tehtal nad pet tisoč funtov!«

»Za Boga!« se čudi Bell, »potem bi bilo treba navoja, da bi vzdignili vaše noge!«

»Najbrže!« odvrne doktor, smeje se Bellovemu strmenju; »toda tu pa ni posebne razlike, in če Bell primerno napne mišice svojih kolen, ravno tako visoko poskoči kakor na obrežju Mersey-e.«

»Da! toda na solncu?« ponavlja Bell, ki mu ne gre to iz glave.

»Prijatelj moj,« mu odvrne doktor, »iz vsega sledi, da je dovolj, da smo, kjer smo, in da je nepotrebno kam drugam hoditi!«

»Ravnokar ste nam rekli,« poprime Altamont besedo, »da bi bilo morda mogoče poizkusiti izlet v središče zemlje! Se je li že morda kedaj mislilo na tako potovanje?«

»Da, in s tem hočem skleniti, kar vam imam povedati o tečaju. Ni je točke na zemlji, ki bi bila dala povod mnogobrojnejšim podmenam in izmišljotinam. Stari, ki so bili glede zemljepisja zelo nevedni, so postavili semkaj vrt Hesperid. V srednjem veku se je menilo, da sloni zemlja na dveh stolpičih ob tečaju, na katerih se vrti; toda ko so videli, da se kometi prosto gibljejo nad kraji okrog severa, se je moralo opustiti misel na tako oporo. Pozneje se je dobil neki francoski zvezdoslovec, Bailly, ki je trdil, da je živel ondi izobražen narod Atlantidov, ki se je izgubil in o katerem govori Platon. Za naših dni pa se je trdilo, da se nahaja na tečajih velikanska odprtina, od koder prihaja severna zarja in skozi katero se da prodreti v notranjost zemlje. V votli zemeljski krogli pa se je izmislilo, da bivata dva planeta, Pluton in Proserpina, ter zrak, ki se vsled silnega pritiska sveti.«

»Vse to se je govorilo?« vpraša Altamont.

»Pa še pisalo, in sicer prav resno. Naš rojak kapitan Synness je nagovarjal Humphry Davy-a, Humboldta in Arago-a, da bi poizkusili to potovanje! Toda ti učenjaki so odklonili.«

»Prav so storili!«

»Jaz tudi mislim. Naj bo temu kakor hoče, sedaj vidite, moji prijatelji, da je domišljija hodila docela prosto pot glede krajev tečaja, in da je treba prej ali slej priti do resnice.«

»Sicer bomo pa že videli,« reče Johnson, ki se ni mogel iznebiti svoje misli.

»Sedaj pa odložimo izlete na jutri,« reče doktor, smehljaje se staremu mornarju, »in če se najde kaka posebna odprtina, po kateri se pride v središče zemlje, pojdemo skupaj!«

## XXV.

### Gora Hatteras.

Po tem jedrnatem razgovoru si je vsakdo postlal v brlogu kakor je vedel in znal in v kratkem so vsi zaspali.

Vsi, razun Hatterasa. Zakaj pa ta čudak ni zaspal?

Ni li dosegel cilja svojega življenja? Ni li izvršil svojih drznih načrtov, ki so mu bili pri srcu? Zakaj se ni nastanil sedaj mir v tej goreči duši? Ne bi li človek mislil, da se Hatteras oddahne in da si bodo njegovi prenapeti živci zaželeli počitka, ko je dovršil svoje načrte? Po takih uspehih bi bilo popolnoma naravno, da bi se udal onim sladkim občutkom, ki sledé po utešenem hrepenenju.

Toda ne. Bil je le še bolj razdražen. Vendar pa ga ni vznemirjala misel na vrnitev.

Je-li hotel iti še dalje? Ni-li imela njegova potovalna strast nikakih meja in se mu je li zdel svet premajhen, ker ga je prehodil do konca?

Naj bo to ali ono, spati ni mogel. In vendar je bila prva noč, ki so jo preživeli na tečaju, jasna in mirna. Otok je bil popolnoma brez živih bitij. Ne ene ptice ni bilo v plamenečem podnebnju, ne živali na pepelnatih tleh,

ne ribe v kipečih vodah; samo zamolklo bučanje gore tam v daljavi, vrh katere so se razširjali oblaki žarečega dima.

Ko se Bell, Jonhson, Altamont in doktor prebudé, ne najdejo več Hatterasa poleg sebe. Razburjeni zapusté brlog in opazijo kapitana vrh neke skale, raz katero je nepremično zrl na vrhunec ognjenika. V roki je držal svoje inštrumente in je gotovo določil z vso natančnostjo zemljepisno lego gore. Doktor gre proti njemu in ga večkrat ogovori, predno ga predrami iz njegove zamaknjenosti.

»Naprej!« mu zakliče doktor, ki ga je motril s pazljivim očesom, »naprej pojdimo okrog otoka; pripravljeni smo za zadnji izlet.«

»Zadnji,« reče Hatteras z nekakim glasom, kakor ljudje, ki naglas sanjajo; »da, zadnji, v resnici, toda tudi najbolj čuden!«

Pri teh besedah se prime z rokami za čelo, da bi se malo pomiril, ker je vse kipelo v njem. V tem ga dohité Altamont, Johnson in Bell; Hatteras se navidezno predrami iz svoje omamljenosti.

»Dragi prijatelji,« jih nagovori z ginljivim glavom, »hvala vam za vaš pogum, hvala za vašo vztrajnost in nadčloveške napore, ki so nas privedli na to zemljo.«

»Kapitan,« dé Johnson, »naša dolžnost je bila samo slušati, in vam samo gre vsa čast!«

»Ne, ne!« nadaljuje Hatteras, strastno, »vam istotako kakor meni, Altamontu kakor nam vsem! kakor samemu doktorju! Naj se moje srce razpoči v vaših rokah, kajti nič več ne more prenašati veselja in hvaležnosti!«

Hatteras gorko stisne roke svojim tovarišem, ki se vstopijo okrog njega, hodi semintja in se ne more več premagovati.

»Mi smo samo kot Angleži storili svojo dolžnost,« reče Bell.

»Svojo dolžnost kot prijatelji,« pristavi doktor.

»Da,« nadaljuje Hatteras, »toda te dolžnosti niso znali vsi izpolniti. Nekateri so podlegli! Vendar pa jim je treba odpustiti, enako onim, ki so nas izdali, kakor onim, ki so se dali zavesti k izdajstvu! Ubogi ljudje! jaz jim odpuščam, razumete, doktor!«

»Dà,« odgovori doktor, ki ga prenapeta navdušenost Hatterasa prične resno skrbeti.

»Tudi ne maram,« nadaljuje kapitan, »da bi izgubili borno premoženje, ki so ga šli tako daleč iskat. Nič naj se ne izpremeni na mojih ponudbah, in bogati bodo . . . . če bodo še kedaj videli Anglijo!«

Težko je bilo, ne dati duška ginljivosti pri glasu, s kakoršnim je Hatteras izgovoril te besede.

»Toda človek bi rekel, da delate oporoko,« reče Johnson, kakor bi se hotel šaliti.

»Mogoče,« odgovori Hatteras resno.

»Toda vi imate pred seboj vendar lepo in dolgo, slavno življenje,« nadaljuje stari mornar.

»Kdo ve!« dé Hatteras.

Po teh besedah je nastal precej dolg molk. Doktor se ni upal tolmačiti smisla zadnjih besedij.

Toda Hatteras se je dal kmalu razumeti, kajti s hitrim in močnim glasom je nadaljeval: »Prijatelji moji, poslušajte me. Veliko smo storili do sedaj, in vendar nam preostaja še mnogo, kar moramo izvršiti.«



Kapitanovi tovariši se spogledajo z globokim začudenjem.

»Dà,« mi smo na zemlji tečaja, nismo pa na tečaju samem!«

»Kako to?« dé Altamont.

»Kajpada!« vzklikne doktor, boječ se, da je uganil, kaj se plete v glavi Hatterasa.

»Dà!« nadaljuje Hatteras krepko, »rekel sem, da Anglež stopi na tečaj sveta; rekel sem, in Anglež to stori.

»Kaj?« ... odvrne doktor.

»Petinštirideset sekund smo še oddaljeni od neznane točke,« nadaljuje Hatteras z vedno naraščajočo vnemo, »in kjer se nahaja, ondukaj pojdem!«

»To pa je vrh ognjenika!« reče doktor.

»Jaz pojdem.«

»To je nepristopen vrh!«

»Jaz pojdem.«

»Ta točka je zevajoče, plameneče žrelo!«

»Jaz pojdem.«

Ni mogoče popisati, s kako odločnostjo je Hatteras izgovoril zadnje besede; njegovi tovariši so strmeli in s strahom zrli goro, ki je puhtela v zrak rdeč plamen.

Tedaj poprime doktor besedo, prosi in roti Hatterasa, naj se odpove svoji nakani; vse mu dopove, kar mu more priti na um in ga pregovarja na vse načine, z milimi prošnjami in prijateljskimi grožnjami, a ne doseže nič pri razdraženi duši kapitana, ki ga je napadla neke vrste besnost, ki bi se lahko imenovala »tečajna besnost«. Samo s silo bi bilo mogoče zadrževati blazneža, ki je zrl v svojo pogubo. Ker pa je doktor vedel, da bi to povzročilo velik

nered, se je hotel tega sredstva poslužiti še-le v skrajni sili. Sploh je pa upal, da ustavijo Hatterasa nepremagljive ovire pri izvršitvi njegove namere.

»Če je tako«, mu reče, »pa pojdemo za vami«.

»Da«, odgovori kapitan, »do sredine gore. Dalje ne! Kajti vi morate ponesti v Anglijo zapisnik, ki izpričuje naše odkritje, če ...«

»Vendar! ...

»Odločeno je«, odgovori kapitan neupogljivo, »in ker ne zadoščajo več prošnje prijatelja, kapitan ukazuje.«

Doktor se ni maral dalje ustavljati in nekaj hipov pozneje je bila mala četica opravljena za težko pot proti gori, Duk seveda pred njo.

Nebo se je bliščalo; toplomer je kazal 11° nad lediščem. Ozračje je bilo prepojeno z ono čisto jasnostjo, ki je lastna samo krajem ob tej zemljepisni širini.

Hatteras je stopal prvi s svojim zvestim psom; za njim pa Bell in Altamont, doktor in Johnson.

»Strah me je«, reče Johnson.

»Ne, ne, ničesar se ni treba bati, saj smo mi zraven,« odvrne doktor.

Kako čuden otok je bil to s svojim novim, mladim licem. Ta ognjenik na videz ni bil star in geologi bi bili lahko dokazali, da je moral nastati še-le v novejšem času.

Skale so bile tako čudno nametane druga na drugo, da so kakor čudežno visele v ravnotežju. Gora je bila res le kup kamenja, ki se je naletelo z višave. Niti trohice zemlje, nikakega mahu, ali bornega lišaja, sploh kake sledi o rastlinstvu. Ogļjenčeva kislina, ki jo je izbljuvalo žrelo, se ni utegnila stopiti z vodikom vode ali z amoniakom oblakov, da bi tvorila pod vplivom svetlobe organ-

ske tvarine. V morju izgubljeni otoček je bil le skupek tvarine, ki jo je izmetal ognjenik. Na ta način je nastalo mnogo gorá na zemlji. Tako Etna, ki je izbljuvala že precej lave, kakor je sama velika; tako tudi Monte Nuovo poleg Napolja, ki je nastal iz žindre v kratkem času osemindesetih ur.

Nakopičeno kamenje, ki je tvorilo otok Kraljice, je očitno prišlo iz notranjščne zemlje; svoj podzemeljski značaj je kazalo v najvišji meri. Na tem mestu se je raztezalo nekdanje neizmerno morje, ki je nastalo v pradobi iz zgoščenih vodnih hlapov, ki so se ohladili nad zemljo. Ker pa so ugasovali, ali bolje rečeno, se zamaševali ognjeniki starega in novega sveta, so jih morala nadomestiti nova ogenj bljujoča žrela.

V resnici bi se zemlja lahko primerjala z velikanskim kotlom, v katerem nastajajo vsled notranjega ognja neizmerne množine hlapov, ki imajo po več tisoč atmosfer napetosti, in ki bi raznesli oblo brez varnostnih zaklopnice, ki so napeljane venkaj. Te zaklopnice so ognjeniki; kadar se ena zapre, se druga odpre, in čuda ni, da je nenadoma nastal ognjenik na tečaju, kjer je zemeljska skorja manj debela vsled sploščenja in da so se tla dvignila nad morske valove.

Ko je doktor šel za Hatterasom, je opazil vse te posebnosti; njegove noge so stopale po vulkaničnem leh-njaku in votliču, nastalem iz žindre, pepela in izmetanega kamenja, ki je podobno islanskemu sijenitu in granitu. Da pa je otok smatral za tvorbo skoro moderne dobe, je bil vzrok ta, da se tla še niso dovolj usedla.

Tudi vode ni bilo. Če bi otok Kraljice štel že več stoletij obstanka, bi bili že vzkipeli gorski vreli iz njegove

sredine, kakor v okolici drugih ognjenikov. Tu pa ni bilo kapljice vode, tudi v hlapovih, ki so se dvigali iz potokov lave, ni bilo nikake mokrote.

Ta otok je bil torej novejšega izvora in kakor se je nekega dne prikazal, tako bi utegnil nekega dne izginiti in znova pogrezniti se bolj globoko v ocean. Čim bolj so se dvigali, tem težavnejša je postajala hoja; pobočje gore je postalo skoro navpično in silno se je bilo treba varovati, da se ni kdo prevrnil. Večkrat se je dvignil cel oblak pepela nad potnike, da bi jih bil skoro zadušil, ali pa so jim potoki lave zajezili pot. Kjer je bilo kaj vodoravnih tal, so bili potoki zgoraj že ohlajeni in strjeni, pod njihovo trdo skorjo pa je še tekla vrela lava. Vsak je moral torej tipati po tleh in varno stopati, da se ni vdrl v raztopino.

Od časa do časa je bruhalo žrelo razbeljeno kamenje med plamtečimi plini; tuintam se je kak kos razletel v zraku kakor bomba in ga je razneslo na vse strani v velikkanske daljave.

Umevno je, kako nevarna je bila ta pot in kako brezu-  
men je moral biti, kdor je šel na njo. Vendar je Hatteras stopal čudovito naglo, niti svoje okovane palice se ni posluževal in po najbolj strmih rebrih jo je udrihal brez postajanja.

Kmalu je došel do okrogle skale, na katere vrhu se je nahajala kakih deset črevljev široka ravninica; oblival jo je krog in krog razbeljen tok, le greben neke višje pečine ga je delil v dva dela; tako da je držala samo ozka steza preko toka; po tej stezi je Hatteras drzno smuknil. Tu pa se je ustavil, da so ga njegovi tovariši lahko došli, in meril je z očmi razdaljo, ki jo je še imel prehoditi; vodoravna črta do žrela, to je do matematične točke tečaja,

ni znašala več nad sto sežnjev. Navpično pa je imel še preplaziti nad petnajst sto črevljev. Tri ure so že hodili; Hatteras še ni kazal nikake utrujenosti, njegovi tovariši pa so bili že pri koncu s svojimi močmi.

Vrh ognjenika se je zdel nepristopen. Doktor je sklenil Hatterasu zabraniti za vsako ceno, da bi se ne spuščal dalje. S prva ga je skušal pridržati z lepa, toda kapitana navdušenost je narastla do blaznosti. Med potjo že je kazal vse znake naraščajoče blaznosti in kdor mu je bil sledil v raznih odnošajih njegovega življenja, ga ni moglo to presenetiti. Čimbolj se je Hatteras dvigal nad oceano novo gladino, tem bolj je naraščala njegova razdraženost. On ni več živel v človeškem okrožju in menil je, da z goro vréd tudi sam raste.

»Hatteras«, mu reče doktor, »dovolj! mi ne moremo več.«

»Ostanite torej«, odgovori kapitan s čudnim glasom, »jaz grem še višje gori!«

»Ne! kar vi počenjate, je nepotrebno, tu ste že na tečaju sveta!«

»Ne, ne! višje!«

»Priatelj moj! jaz vam govorim, jaz doktor Clawbonny! Ali me ne poznate?«

»Višje, višje!« ponavlja blaznež.

»Toda ne! mi ne pustimo več...«

Doktor še ne konča teh besed, ko se Hatteras požene z nadčloveško silo preko toka lave in njegovi tovariši ne morejo več do njega. Tedaj zaženo vsi grozen krik; mislili so, da se je Hatteras pogreznil v ognjeni potok; toda kapitan je skočil na drugo stran in za njim Duk, ki ga ni hotel zapustiti. Izginil je v gostem dimu, in vedno slabše

se je čul njegov glas iz daljave: »Proti Severu! proti Severu! Spominjajte se gore Hatteras!«

Da bi kapitana dohiteli, na to ni bilo misliti; dvajset razlogov je govorilo zato, da ostanejo na mestu, katero je preskočil z ono srečo in spretnostjo, ki je lastna samo norcem. Nemogoče je bilo prodreti preko ognjenega toka, nemogoče tudi priti okrog njega. Zaman ga je skušal Altamont preskočiti; kdor bi bil hotel prodreti preko toka, bi bil pustil v njem svoje življenje; tovariši so ga morali s silo pridržati.

»Hatteras! Hatteras!« je kričal doktor. Toda Hatteras ni odgovoril, samo napol razločno lajanje Duka je odmevalo po hribu. Le tuintam se je Hatteras pokazal med gostim dimom in pepelnatim dežjem. Sedaj je pogledala njegova rama, sedaj glava izza pepelnatega vrtinca. Potem je zopet izginil in se prikazal višje gorj na skalah. Čim višje je bil, tembolj se je manjšala njegova postava in v pol uri je bil že za polovico manjši.

Zamolilo je bobnelo iz ognjenika po zraku in v gori je bučalo kakor v vrelem kotlu, tako da se je čutilo, kako se je stresovalo pobočje. Hatteras pa je divjal dalje v spremstvu Duka.

Od časa do časa se je odkrhnila za njim kaka velika skala, se drvila po rebri z vedno večjo hitrostjo, odskaovala ob robovih in se pogreznila v globino tečajnega morja.

Hatteras se pri tem še ozrl ni. Palica mu je služila za drog, na kateri je obesil angleško zastavo. Njegovi prestrašeni tovariši so strme spremljali z očmi vse njegove kretnje; njegova razsežnost je postajala neznatna in Duk se je videl komaj še kakor kaka podgana. Trenutno

puhne enkrat veter velik zastor plamena proti njima; doktor zakriči od strahu; toda Hatteras se zopet prikaže po koncu, vihteč zastavo.

Prizor strašne hoje je trajal nad eno uro. Eno uro boja z gugajočimi se skalami, s pepelnatim blatom, v katerega se je včasih vdrl junak do polovice telesa. Sedaj je plezal, oprijemaje se s koleni raskave pečine, sedaj je visel na rokah ob kakem ostrem grebenu in se zibal v vetru kakor posušena češulja.

Končno prispe do vrha ognjenika, do odprtine žrela. Doktor je upal, da se nesrečnež morda sedaj vrne, ko je prišel do svojega cilja, in da mu je treba prestatati le še nevarnosti, ki ga čakajo na povratku. Zadnjikrat je zaklical:

»Hatteras! Hatteras!«

Ta klic doktorja je ganil Amerikanca do dna duše, da je kriknil: »Jaz ga hočem rešiti.«

Nato naredi silen skok preko ognjenega toka z nevarnostjo, da pade vanj, a se mu posreči ter izgine med skalovjem. Clawbonny ga ni hotel ustaviti.

Prišedši na vrhunec gore, se Hatteras med tem povzpne na skalo, ki je štrlela naprej in visela nad žrelom. Okrog njega pa je deževalo kamenje. Duk mu je zvesto sledil. Ubogi živali se je nad žrelom že kar vrtelo v glavi. Hatteras je vihtel svojo zastavo, ki se je bliščala v žarečem odsvitu in plapolala nad sopihajočim žrelom.

Z eno roko je mahal z zastavo, z drugo pa je kazal nad temenom na tečaj nebne oble. Med tem je pričel pre-mišljati. Iskal je še matematične točke, v kateri se strnejo vsi poldnevniko zemeljske oble in na katero je hotel v svoji vzvišeni svojeglavnosti stopiti s svojo nogo.

Nakrat zmanjka skale pod njim in izgine. Strašen krik njegovih tovarišev se je razlegal do vrhunca gore. Ena sekunda je potekala kakor samo stoletje! Clawbonny je mislil, da je njegov prijatelj izgubljen in za vedno pokopan v globočini ognjenika. Toda Altamont je bil na mestu, Duk tudi. Mož in pes sta zgrabila nesrečneža v trenutku, ko se je zvrnil v prepad. Hatteras je bil rešen, rešen proti svoji volji, in pol ure pozneje je kapitan Forwarda ležal brez zavesti v naročju svojih obupanih tovarišev.

Ko pride malo k zavesti, pogleda doktor z nemim strahom v njegove oči. Toda gledal je brezzavestno kakor slepec, ki gleda, ne da bi videl, in odgovora ni bilo iz tega pogleda.

»Za Boga!« vzdihne Johnson, »slep je!«

»Ne! odgovori Clawbonny, ne! Prijatelji moji, mi smo rešili samo telo Hatterasa! njegova duša je ostala na vrhuncu ognjenika! njegov razum je odmr!«

»Blazen!« vikneta potrto Johnson in Altamont.

»Blazen!« odgovori doktor.

Debele solze so pritekale iz njihovih očíj.

## XXVI.

Tri ure po žalostnem izidu potovanja kapitana Hatterasa so bili Clawbonny, Altamont in oba mornarja zopet združeni v votlini ob vznožju ognjenika. Tu vprašajo Clawbonnya, kaj je treba sedaj storiti.

»Prijatelji moji,« jim reče ta, »ne moremo se več muditi na otoku Kraljice; pred nami je prosto morje, živeža nimamo veliko; odriniti je treba in hiteti na vso moč k



Trdnjavi Previdnosti, kjer prezimimo do prihodnie pomladi.«

»Jaz istotako mislim«, odgovori Altamont; »veter je ugoden, in jutri odplujemo.«

V globoki žalosti so preživelí dan. Da je bil kapitan blazen, je bilo slabo znamenje in ko so si Johnson, Bell, in Altamont povedali svoje misli glede povratka, so se prestrašili svoje zapuščenosti in groza jih je strésala, ko so pomislili na toliko daljavo. Manjkalo jim je neustrašene duha Hatterasa. Vendar kot krepki možje so se pripravili na nov boj z elementi in s samimi seboj, če bi kdaj pričeli omahovati.

Naslednjega dne, v soboto 13. julija, so spravili vso prtljago v šejko in kmalu je bilo vse gotovo za odhod.

Predno pa zapusté to skalovje, da ga nikoli več ne vidijo, postavi doktor, kakor je nameraval Hatteras, grobljo na onem mestu, kjer je bil kapitan pristal k otoku; to gradnjo so zgradili iz velikih kamnov, tako, da je tvorila popolnoma vidno znamenje, če mu seveda prizaneso izbruhi.

Na eno stransko kamenito pločo je Bell vsekal z dletom enostavni napis:

IVAN HATTERAS  
1861.

V grobljo so položili popolnoma zaprt valj iz pločevine, v katerem se je nahajala listina in svedočba velikega odkritja je tako ostala zapuščena med puščobnim kamenjem.

Tedaj vstopijo v šajko štirje možje in kapitan — borno telo brez duha - in njegovi zvesti Duk, žalosten in oto-

žen, da se vrnejo. Bilo je ob desetih dopoldne. Naredili so novo jadro iz platna šotorove strehe. Šalupa je zapustila otok Kraljice in zvečer je doktor stoječ na svoji klopi pošiljal zadnje pozdrave gori Hatteras, ki se je svetlikala na obzorju.

Toda Hatteras ni ničesar razumel, kar se je godilo okrog njega; ležal je v šalupi z nemimi ustnicami, ugaslim pogledom in s prekrižanimi rokami na prsih; pri njegovih nogah pa je čepel Duk. Zaman ga je doktor ogo-varjal, Hatteras ga ni razumel.

Oseminštirideset ur je bil veter ugoden in morje malo razburkano. Clawbonny in njegovi tovariši so dali vetru duška, da je deloval z vso silo.

Dne 15. julija so zapazili na jugu Altamont - Harbour. Ker je bil pa Severni ocean otajen ob celem obrežju, so sklenili jadrati okrog Nove Amerike in priti po morju do zaliva Viktorije, mesto da bi hodili po suhem.

Vožnja je bila urna in lahka, kajti prepluli so v osmih dneh pot, za katero so porabili s sanmi petnajst dni. Pri tem pa so še prepluli zajede razvitega obrežja, mu določili zunanje lice in dospeli v pondeljek zvečer v zaliv Viktorije.

Šalupo so skrbno privezali k obrežju, potem pa je vsak odhitel proti Trdnjavi Previdnosti. Toda kako opustošenje! Doktorjeva hiša, magazina, smodnišnica, utrdbe, vse se je bilo izpremenilo v vodo pod vplivom solčnih žarkov in roparske živali so oplenile živila.

Žalosten in obupen prizor!

Mornarji so bili skoro pri kraju s svojim žvežem in so upali, da ga obnove v Trdnjavi Previdnosti. Sedaj je bilo jasno, da ondi ne morejo prezimiti. Kot ljudje, ki so bili

navajeni urno delati, so se odločili, da hočejo po najkrajšem potu prodirati proti Baffinskemu morju.

»Drugega izhoda nimamo«, pravi doktor; »Baffinsko morje ni oddaljeno šest sto milj. Dokler ne zmanjka šalupi vode, bomo pluli, prodirali do preliva Jones in od tu do danskih naselbin.«

»Da,« odgovori Altamont, »zberimo živež, kar ga je še in odrinemo.«

Ko so dobro preiskali, so našli še nekaj zabojev pemikana, tuintam raztresenega, in dva soda nasoljenega mesa, vsega skupaj za šest tednov živeža, in smodnika v izobilju. Vse to so skrbno pobrali; potem so pozamašili špranje v šalupi ter jo popravili, in naslednjega dne, 24. julija, so jo udarili na morje. Ob trintridesetem vzporedniku se je zemlja zavila proti zahodu. Mogoče je bilo, da se drži onih celin, ki so znane pod imeni Grinnel, Ellesmer in Lincoln-Septemtrional, ki tvorijo obrežje Baffinskega morja. Skoro so se torej lahko zanesli, da je ožina Jones odprta proti notranjim morjem kakor preliv Lancaster.

Šalupa je odslej plula brez posebnih težav in se je lahko ogibala plavajočega ledovja. Za slučaj, da bi se kaj zamudili, je doktor odločil svojim tovarišem samo polovične porcije. Vendar pri tem niso oslabei in bili so tudi zdravi.

Sicer so pa rabili tudi svoje puške; streljali so race, gosi in potapljače, ki so jim dajali svežega in zdravega živeža. Kar se tiče pitne vode, so si jo oskrbljevali iz ledu sladke vode, ki so ga dobivali med potjo, kajti vedno so pazili, da se niso oddaljili od obrežja, ker se s svojo šalupo niso upali na širno morje. V tem letnem času je stal to-

plomer večinoma že pod lediščem. Vreme, ki je bilo spočetka precej deževno, je postalo snežno in temno. Solnce se je jelo dotikati obzorja in je vsak dan zakrilo več svoje ploče. 30. julija je potnikom prvič izginilo zpred oči, to se pravi, imeli so nekaj minut noči.

Šalupa jo je dobro rezala in preplula včasih šestdeset do petinšestdeset milj na štiriindvajset ur. Ustavljati se tudi za trenutek niso mogli; vedeli so, kakli naporl in ovire jih čakajo na suhem in da morje v kratkem zamrzne; že se je delal tuintam mlad led. Zima nastopi nepričakovano hitro po poletju po tej širjavi; ne pomladi ne jeseni ni, vmesnih dob ni. Zatorej se je bilo treba žuriti.

Ko je bilo 31. julija nebo jasno ob solčnem zatonu, so opazili prve zvezde na zenitu. Od tega dne dalje je vladala neprestano megla, ki je precej ovirala vožnjo.

Videč množeče se zimske pojave, je postal doktor zelo nemiren; vedel je, s kakimi težavami se je boril John Ross, da bi prišel do Baffinskega morja, zapustivši svojo ladjo. In potem, ko je prvič poizkusil drzni mornar svojo pot po ledu, je bil prisiljen, vrniti se k svoji ladji in četrtič prezimovati. Toda imel je vsaj zavetje za neugodno dobo, živež in gorivo

Če bi se pripetila preostalim ljudem Forwarda jednaka nesreča, če bi se morali ustavljati ali celo vračati, bi bili izgubljeni. Doktor ni ničesar povedal svojim tovarišem o svojem nemiru, pač pa jih je priganjal, da so hiteli, kolikor se je dalo.

Ko so končno že trinajst dni hitro vozili in se že osemintrideset ur borili z ledovjem, ki se jim je kopičilo na poti, ko so mornarji stokrat že postavili v nevarnost slabotno šajko, jih je petnajstega avgusta ustavilo do-

cela, ne da bi se mogli ganiti dalje. Morje je zmrznilo od vseh strani, in toplomer je poprečno kazal le še 9° pod ničlo.

Sicer se je poznalo na drobnem, ploščnatem in oglaženem kamenju, ki ga valovi ob obrežju obdrgnejo, da mora biti obrežje v bližini. Tudi led iz sladke vode se je pogosteje nahajal.

Altamont je določil zemljepisno lego z največjo natančnostjo in je našel za širino 77° 15' in za dolžino 85° 2'.

»To je torej natančno naša lega,« reče doktor, »dospeli smo do Severnega Lincolna, do rta Eden; pri vstopu smo v ožino Jones. Če bi bilj imeli malo več sreče, bi jo bili našli še prosto do Baffinskega morja. Toda tugovati ne smemo. Če bi bil naletel moj ubogi Hatteras spočetka na tako ugodno morje, bi bil hitro došel do tečaja; njegovi tovariši bi ga ne bili pustili na cedilu, on bi ne bil izgubil razuma vsled prenapete vneme.«

»Sedaj nam preostaja samo še eno,« pravi Altamont: »zapustiti šalupo in prodirati s sanmi do vzhodnega obrežja Lincolna.«

»Zapustiti šalupo in vzeti zopet sani v roko, da« odgovori doktor, »toda mesto da gremo preko Lincolna, predlagam, da jo udarimo preko preлива Jones po ledu, da pridemo do Severnega Devona.«

»Zakaj?« vpraša Altamont.

»Ker čimbolj se približujemo ožini Lancaster, tembolj gotovo naletimo ondi na somolovce.«

»Prav imate, doktor; toda bojim se, da nam led še ne bo nudil dovolj varne poti.«

»Poizkusiti hočemo,« odvrne Clawbonny.

Šalupo so torej izpraznili; Bell in Johnson sta zopet sestavila sani, katerih posameznih deli so bili še v dobrem stanju. Naslednjega dne so vpregli pse in se napotili po brežju, da pridejo do ledene gladine.

Sedaj se je zopet pričelo ono potovanje, ki je bilo že tolikrat opisano, utrudljivo in malo uspešno. Altamont je imel prav, ko je imel pomisleke glede ledu. Preko ožine Jones se ni dalo potovati, in morali so slediti obrežju Lincolna.

Dne 21. avgusta so dospeli do vhoda v ožino Glacier, kjer so šli na led; prišli so do otoka Cobourg, ki so ga prehodili prej kakor v dveh dneh med hudimi snežnimi meteži. Udarili so zopet bolj spešno pot po ledu in so 24. avgusta končno dospeli do Severnega Devona.

»Sedaj nam ne preostaja drugega,« pravi doktor, nego mahnti jo preko te celine do rta Warender, ki je pri vhodu v ožino Lancaster.«

Toda vreme je postalo grdo in mrzlo; vihar je pričel divjati s snegom z vso zimsko silovitostjo in potnikom so pošle vse moči. Živeža jim je zmanjkalo in vsak se je moral omejiti na tretjino svoje porcije, da se je prihranila, psom naporu primerna množina hrane.

Narava tal je še mnogo povečala težave potovanja; zemlja Severnega Devona je bila skrajno nevarna. Prodreti so morali preko gore Tranter po nepristopnih sedlih, boreč se z vsemi zbesnelimi elementi. Sani, ljudje in psi bi bili skoro ostali na mestu, in dostikrat se je polastil obup male čete, ki je bila vendar tako utrjena in navajena na napore severnega potovanja. Otopeli so na duši in na telesu, sami niso vedeli kako; brez slabih nasledkov se ne prenaša osem mesecev dolgo neprestanih

naporov in uničujočega življenja med upom in obupom. Sicer se pa mora pripomniti, da jih je na potu proti svojemu cilju oživljalo navdušenje, prepričanje in zaupanje, česar vsega na povratku ni bilo. Tako so se nesrečneži komaj še vlekli; lahko se reče, da so korakali samo iz navade, ker so še imeli nekaj živalske moči brez vse volje.

Še-le 30. avgusta so prišli iz zmešanega gorovja, o kakoršnem ni v nižjih pasovih nikake slike, toda prišli so na pol mrtvi in zmrznjeni. Doktor ni mogel več bodriti svojih tovarišev in sam je čutil, kako ga zapuščajo moči.

Gorovje Tranter se je vleкло do nekake valovite planjave. Tu je bilo treba na vsak način se ustaviti za par dni, da počijejo; niti za korak se niso mogli več prestopiti. Dva tovorna psa sta bila že poginila vsled onemoglosti.

Zavarovali so se torej za velikim ledom v mrazu 19° pod ničlo; šotora si ni upal nihče postaviti. Živila so se bila že močno skrčila in kljub temu, da se je skrajno varčevalo pri porcijah, jih je ostalo k večjemu še za osem dni. Divjačina je postala redka in je odhitela za zimo v manj ostra podnebja. Smrt od lakote je pretila z vso svojo grozo onemoglim žrtvam.

Altamont, ki je kazal veliko požrtvovalnost in samozatajevanje, je porabil vse svoje zadnje moči in sklenil z lovom preskrbeti nekaj živeža svojim tovarišem. Vzel je torej puško, poklical Duka in se odpravil v severne planjave. Doktor, Bell in Johnson so ga gledali skoro brezbrizno, ko se je oddaljeval. Celo uro niso čuli niti enega poka iz puške, in videli so ga vračati se, ne da bi bil saj

enkrat sprožil svojo puško; toda Amerikanec je ves prestrašen prihajal urnih korakov.

»Kaj pa je?« ga vpraša doktor.

»Tam doli pod snegom!« odgovarja plašno Altamont ter kaže prot obzorju.

»Kaj?«

»Cela družba ljudi!«

»Živih?«

»Mrtvih ... zmrznjenih ... in celo ...«

Amerikanec si ni upal končati svoje misli, toda njegovo obličje je izražalo neizrekljivo grozo.

Doktorja, Johnsona in Bella je to zdregalo po koncu, da so zbrali svoje moči in se vlekli za Altamontom proti oni strani planjave, kamor je Altamont kazal z roko.

Kmalu so prišli do nekakega zatišja v globoki so-teski, in kak prizor se je odprl tu njihovim očem!

Odrevenela, pod tem belim mrtvaškim prtom napol pokopana trupla so molela tu in tam izpod snežne odeje. Tu rama, ondi noga, še naprej zgrbančene roke in glave s še ohranjenim izrazom grožnje in obupa.

Doktor stopi bliže, toda steče nazaj ves prebledel in prepadel, Duk pa kakor prestrašen zamolklo zalaja.

»Grozno! grozno!« krikne doktor.

»No, kaj?« vpraša orožničar.

»Ali jih niste spoznali?« tuguje doktor potrto.

»Kaj hočete reči?«

»Poglejte!«

V tej globi se je pred kratkim uprizoril zadnji boj ljudi proti podnebjju, proti obupu, proti lakoti sami, kajti na gotovih ostankih se je še dalo spoznati, da so se nesrečneži gostili s človeškimi trupli, mogoče še z utripa-



jočim mesom; med njimi je doktor spoznal Shandona, Pena, malovredno moštvo Forwarda. Moči so pošle in živeža je zmanjkalo nesrečnežem; šalupo so jim najbrže razbile lavine ali pa se jim je pogreznila v kak prepad, in tako si niso mogli opomoči s prostim morjem; mogoče so se tudi izgubili sredi neznanih celin. Sicer pa ljudje, ki so odpotovali kot uporniki, niso mogli dolgo vztrajati v oni edinosti, ki edino omogoči, da se izvrše velika dejanja. Sicer je imel še vsak voditelj upornikov le dvomljivo moč v rokah. Brez dvoma so drugi kmalu prerasli Shandonu čez glavo.

Naj bo temu tako ali tako, to moštvo je očitno prestalo tisoč muk in obupov, da je prišlo do tako strašnega poraza. Toda skrivnost njihovih bed je za vselej pokopana v snegu tečaja.

»Bežimo, bežimo!« vikne doktor in vleče svoje tovariše proč od usodnega mesta. Groza jim je trenutno vžgala moč, da so se odpravili na pot.

## XXVII.

### Sklep.

Čemu govoriti na dolgo in široko o težavah in nadlogah, ki so jih morali prenašati ljudje ekspedicije, ki so še ostali pri življenju? Niti sami se niso mogli spominjati vseh podrobnosti zadnjih osem dni, odkar so našli grozne ostanke moštva. Vendar so se 9. septembra nahajali po neki čudežni noči ob rtu Horsburg, na koncu Severnega Oceana.

Umirali so že od lakote; osemindeset ur<sup>\*</sup> že niso ničesar jedli, in njihov zadnji obed je bil iz mesa zadnjega eskimskega psa. Bel ni mogel iti dalje, in stari Johnson je že čutil, da se mu bliža smrt.

Bili so na obrežju Baffinskega morja, ki je bilo deloma zamrznjeno, to se pravi, na potu v Evropo. Tri milje proč od obrežja so se ledu prosti valovi šumeče zaganjali ob ostro robovje ledenih plasti. Čakati so morali, da se slučajno pripelje mimo kak somolovec, toda kako dolgo? ...

Vendar nebo se je usmilo teh nesrečnežev, kajti naslednjega dne je Altamont razločno zapazil na obzorju jadro.

Lahko si je misliti, kaka napetost, kak strah vlada pred varljivim upom, kadar se v tem slučaju prikaže ladja; sedaj se približuje, sedaj zopet oddaljuje. To je grozno omažovanje med upom in obupom, in v trenutku, ko ponesrečenci mislijo, da so že rešeni, se opaženo jadro pogosto oddalji in izgine na obzorju.

Doktor in njegovi tovariši so vse to skusili; namlanjaje se drug na drugega so se bili privlekli do kraja ledene gladine in videli so, kako ladja polagoma izginja, ne da bi bila nje opazila. Klicali so, toda zaman. Tedaj šine doktorju zadnja misel v njegov iznajdljivi um, ki mu je bil dosedaj tako izborno služil.

Velika ledena ploča, ki jo je gnal tok, je zadela ob ledeno površje.

»Ta led!« vikne doktor kazaje z roko.

Tovariši ga niso umeli.

»Vstopimo! vstopimo!« kriči dalje.

Tedaj se vsem posveti v glavi.

»Oh, gospod Clawbonny, gospod Clawbonny!«  
vikne Johnson ter objame doktorja.

Bell steče z Altamontom k sanem, vzame ž njih eno mostnico, jo vsadi v led kakor jadrnik in jo pritrdi z vrmi; šotorovo streho so raztrgali, da so naredili iz nje za silo jadro. Veter je bil ugoden; zapuščeni nesrečneži so planili na razpadljivi splav ter odpluli na širno morje.

Dve uri pozneje so bili sprejeti po nečuvjenih naporih zadnji ljudje Forwarda na ladjo Hans Christien-a, danskega somolovca, ki je plul proti Davidovemu prelivu.

Kapitan je sprejel kot človek usmiljenega srca ta strašila, ki niso bila več podobna ljudem; videč njihovo bedo, je razumel tudi njihovo zgodbo. Z največjo skrbnostjo jim je stregel in posrečilo se mu je, ohraniti jih pri življenju.

Deset dni potem so Clawbonny, Johnson, Bell, Altamont in kapitan Hatteras izstopili v Korsoeru, v Seelandiji na Danskem, odkoder so se napotili preko Altone in Hamburga v London, kamor so dospeli 13. istega meseca potem, ko so se komaj zopet malo okrepili.

Prva skrb doktorjeva je bila, da si je izprosil od londonske Kraljeve družbe za zemljepisje dovoljenje, da ji sme nekaj sporočiti; dovolil se mu je vstop k seji 15. julija.

Mislimo si, kako se je čudila ta skupščina učenjakov in s kakim navdušenjem so doneli živioklici, ko je doktor prečital listino Hatterasa.

To potovanje, edino v svoji vrsti, ki nima enakega v vseh letopisih zgodovine, je povzeło vsa prejšnja odkritja okrog polarnih krajev; strnilo je potovanja

Parry-ja, Roossa, Franklina in Mac-Clura. Izpolnilo je zemljevid severnih pokrajin med sto in sto petnajstim poldnevnikom ter je končno dovedlo do one točke zemlje, ki je bila dosedaj nedostopna, do tečaja samega.

Nikdar, nikoli se še ni razširila po ostrmeli Angliji tako nepričakovana novica. Angleži so strastno vzprejemljivi za taka zemljepisna dejstva; bili so ganjeni in ponosni, od lorda do cokney-a, od veletržca do delavca v dokih.

Novica o velikem odkritju se je po bliskovo raznesla po brzovajnih žicah po Združenem kraljestvu. Časopisi so napisali ime Hatterasa na čelo svojih kolon kot ime mučenika, in Anglija je vzdrhtela od ponosa.

Uprizarjala so se slavlja na čast doktorju in njegovim tovarišem, ki jih je veliki kancler predstavil v slovesni avdijenci Njenemu milostnemu Veličanstvu.

Vlada je potrdila imena: otok Kraljice za skalovje tečaja, gora Hatteras za ognjenik sam in pristanišče Altamont za pristanišče Nove Amerike.

Altamont se ni več ločil od svojih sodrugov bede in slave, ki so bili postali njegovi prijatelji; spremljal je doktorja, Bella in Johnsona v Liverpool, kjer se jim je vriskalo ob njihovi vrnitvi, ko se je že tako dolgo mislilo, da so mrtvi in pokopani v večnem ledovju.

Toda to slavo je doktor Clawbonny pripisoval neprenehoma onemu, ki jo je pred vsemi zaslužil. V svojem potopisu, naslovljenem: »Angleži na severnem tečaju«, ki ga je naslednje leto izdalo Kraljevo društvo za zemljepisje, imenuje Ivana Hatterasa kot vrstnika največjih potovalcev, kot tekmeča onih pogumnih mož, ki se popolnoma žrtvujejo za napredek vede.

Med tem pa je žalostna žrtev vzvišene strasti mirno živela v bolnišnici Sten-Cottage pri Liverpoolu, kamor jo je bil spravil sam njen prijatelj doktor. Njegova blaznost ni bila prehuda, toda govoril ni; ni več umeval, in zdelo se je, da je z razumom izgubil tudi besedo. Eno samo čustvovanje ga je vezalo na zunanji svet, njegovo prijateljstvo do Duka, od katerega ga niso hoteli ločiti.

Ta bolezen, »polarna manija«, je tako mirno delovala in ni kazala kake posebnosti, razun da se je doktorju, ki je pogosto obiskoval svojega nesrečnega bolnika, čudno zdelo njegovo obnašanje.

Nekaj časa sem se je kapitan Hatteras v spremstvu svojega zvestega psa, ki ga je milo in žalotno pogledoval, sprehajal vsak dan po cele ure. Toda ta izprehod se je vršil neizpremenljivo v isti smeri v nekem drevoredu v Sten-Cottagen. Ko je kapitan prišel do konca drevoreda, se je vrnil. Si ga hotel ustaviti, je pokazal s prstom na gotovo točko na nebu. Si ga li hotel prisiliti, da bi se obrnil, se je razvnel, in Duk, ki se je ž njim vred razjezil, je besno zalajal.

Doktor je skrbno opazoval to čudno manijo; kmalu je spoznal vzrok izvanredne trdovratnosti; uganil je, zakaj se je mož izprehajal vedno v isti smeri in takorekoč pod vplivom neke magnetične sile.

Kapitan Ivan Hatteras je hodil neizpremenljivo proti severu.

KONEC.



